

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN
Maa- ja
ympäristötuomioistuin

DELDOM
2024-05-06
ilmoitti
Uumajassa

Sivu 1
(322)
Asia N:o M 954-22

OSAPUOLET

Hakija

Copperstone Viscaria AB, 556747-7798

Edustajina asianajaja Joel Mårtensson ja asianajaja Nils Lundahl, Mannheimer
Swartling Advokatbyrå AB.
Laatikko 1711
111 87 Tukholma

TAPAUUS

Ympäristölain mukainen lupahakemus kaivostoiminnan ym. harjoittamiseksi
Viscarian esiintymässä, Kiirunan kunta.

Valuma-alue: Torne River (1), Kalix
River(4) Koordinaatit (SWEREF 99TM): : 7537173E: 715333

TUOMIO

YMPÄRISTÖARVIOINTI

Ympäristövaikutusten arviointi täyttää ympäristösäännösten 6 luvun vaatimukset,
joten erityinen ympäristöarviointi voidaan suorittaa.

LUPA

Maa- ja ympäristötuomioistuin myöntää Copperstone Viscaria AB:lle ympäristölain
9 luvun mukaisen ympäristölle vaarallista toimintaa koskevan luvan
kaivostoiminnan ym. harjoittamiseen Kiirunan kunnassa sijaitsevalla Viscarian
esiintymällä tuomion liitteessä 1 esitetyllä toiminta-alueella, mukaan lukien

- malmin louhinta maanalaisella louhinnalla (alueilla A, B ja D) ja
avolouhinnalla (alueilla A ja B) sekä rikastushiekan talteenotto; ja
olemassa olevista jätealueista peräisin oleva kivijäte, jonka kokonaismäärä on enintään

Doc.Id 457655

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelinnumero	Faksinumero	Retkipäivän aika
Box 901 04 Uumaja, Ruotsi	138Nygatan	45090-17 21 Sähköposti: mmd.umea@dom.se www.domstol.se, Tietoa henkilötietojen käsittelystä: www.umeatingsratt.domstol.se tai ota yhteyttä.		00Maanantai - perjantai 08:00-16:00

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- enintään 3,6 miljoonaa tonnia yksittäistä kalenterivuotta kohti, josta enintään 3,6 miljoonaa tonnia malmia, 150 000 tonnia rikastusjätettä ja 500 000 tonnia louhittua jättekiveä, mutta kuitenkin enintään 3 miljoonaa tonnia malmia ja louhittua materiaalia vuodessa viiden viimeisen kalenterivuoden liukuvana keskiarvona;
2. jättekiven purkaminen ja enintään 43 miljoonan tonnin jättekiven loppusijoitus (jäteluokka 01 01 01),
 3. jopa 3 miljoonan tonnin malmin ja louhitun materiaalin rikastaminen vuodessa ja jopa 30 miljoonan tonnin rikastusjätteen loppusijoitus (jäteluokka 01 03 06),
 4. enintään 30 000 tonnin kaivostoiminnan lietteen (jäteluokka 01 01 01) hävittäminen; ja 5 000 tonnia käsittelyprosesseissa syntyvää lietettä (jäteluokka 01 03 05*),
 5. rikastushiekan täyttö avo- ja maanalaisissa kaivoksissa ja muun rikastushiekan kuin harmaan kiven täyttö olemassa olevaan hiekka-altaaseen,
 6. toiminnassa syntyvien tai sitä varten hankittujen materiaalien, kuten murskatun kiven (enintään 0,6 miljoonan tonnin varastot) ja murskaamattoman kiven (enintään 3 miljoonan tonnin varastot) varastointi ja käsittely, mukaan lukien murskaus, seulonta ja kuljetus. malmi, jättekivi, malmirikaste, rikaste, rikastusjätteet sekä sivukivi ja pilaantuneet maat (yhteensä 5,2 miljoonaa metriä³ sivukiven ja pilaantuneiden maiden osalta), jotka käytetään, myydään tai loppusijoitetaan jätteenä,
 7. jättekiven, rikastushiekan, rikastushiekan ja kaivettujen materiaalien käyttö maa- ja vesirakentamisessa,
 8. sellaisen lämmityspolttolaitoksen rakentaminen, jonka asennettu kokonaiskapasiteetti on enintään 8 megawattia, ja
 9. teollisuusalueen ja siihen liittyvien rakennusten, jalostuslaitosten ja muiden tilojen rakentaminen ja käyttö, infrastruktuuri, mukaan lukien tiet, rautatiet ja ratapihat, aitaukset ja varastointialueet, sekä suunnitellun toiminnan edellyttämien tilojen ja muiden toimenpiteiden rakentaminen ja käyttö.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin myöntää Copperstone Viscaria AB:lle luvan harjoittaa ympäristölain 11 luvun mukaista vesistötoimintaa, johon kuuluvat seuraavat toimet

1. pinta- ja pohjaveden poistaminen, mukaan lukien avolouhoksista, maanalaisista kaivoksista, kuiluista ja malmivyöhykkeisiin rajoittuvista kaivoista ja juomavedeksi tarkoitetuista kaivoista, mukaan lukien olemassa olevien maanalaisten kaivosten ja avolouhosten tyhjentäminen sekä tätä tarkoitusta varten tarvittavien laitosten rakentaminen ja ylläpito,
2. uuden hiekka-altaan ja siihen liittyvien lammikoiden rakentaminen harjan korkeudelle. +565,0 metriä (RH2000),
3. uusien ja nykyisten patojen kunnossapito- ja huoltotöiden suorittaminen patojen A-B osalta +521,0 - +523,5 metrin, B-C:n osalta +521,0 metrin ja B-D:n ja D-E:n (RH2000) osalta +515,0 metrin padon harjakorkeuteen saakka, mukaan lukien vahvistustoimenpiteet sekä käyttö- ja hätälivuotoputkien rakentaminen,
4. kaivaminen ja veden poistaminen nykyisestä hiekka-altaasta ja selkeytysaltaasta,
5. selkeytys ja prosessiveden kierrätys selkeytysaltaissa,
6. keräys- ja viivytysojien rakentaminen veden johtamiseksi,
7. hulevesien keräysaltaiden rakentaminen,
8. veden patoaminen rakentamalla patoja hiekka- ja selkeytysaltaisiin normaalivirtaamalla (100-vuotisvirtaamaan asti), milloin tahansa enintään 3,0 m padon alimman harjakorkeuden alapuolelle uudessa hiekka-altaassa, +512,0 m:iin selkeytysaltaassa ja +512,0 m:iin selkeytysaltaassa ja +517,0 m nykyisessä hiekka-altaassa ja vapaa vedenkorkeuden säätö padon rajan alapuolella sekä penkereiden kautta avolouhoksissa,
9. vesialueiden vedenpoisto ja
10. veden toimittaminen maalle tai vesistöihin ja tätä tarkoitusta varten tarvittavien laitosten rakentaminen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

NATURA 2000

Maa- ja ympäristötuomioistuin myöntää Copperstone Viscaria AB:lle ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisen luvan vaikutuksille, joita hakemuksen kohteena olevasta toiminnasta voi aiheutua Natura 2000 -alueille Rautas (SE0820243) sekä Torne- ja Kalix-joen vesistöille (SE0820430) hakemuksen kohteena olevasta toiminnasta johtuen.

LAJISUOJELULUPA

Maa- ja ympäristötuomioistuin myöntää Copperstone Viscaria AB:lle vapautuksen lajisuojeluasetuksen (2007:845) 6 §:n kielloista seuraavien lajien osalta, joihin tällä tuomiolla hyväksytyn toiminnan alueella saattaa kohdistua vaikutuksia.

- Metsälisko (*Zootoca vivipara*),
- Sammakko (*Rana temporaria*)

PAKKOKEINOLAKI

Maa- ja ympäristötuomioistuin myöntää Copperstone Viscaria AB:lle ympäristönsuojelulain 28 luvun 12 §:n nojalla oikeuden ryhtyä toimenpiteisiin patoturvallisuuden parantamiseksi kiinteistöllä Kiruna Ön 1:1 sijaitsevan patolaitteiston patoturvallisuuden parantamiseksi tuomion liitteessä (2) esitetyllä alueella.

EHDOT JA EDELLYTYKSET

1. Yleinen tila

- 1.1. Jollei tässä tuomiossa toisin määrätä, asennukset jne. on toteutettava ja toiminta harjoitettava olennaisilta osin sen mukaisesti, mitä yritys on ilmoittanut tai sitoutunut hakemusasiakirjoissa ja muutoin asiassa.

2. Suunnitelman ehdot

- 2.1. Tontilla, joka voimassa olevien yksityiskohtaisten suunnitelmien (Kiirunan Viscariagruvan kaupunginosan yksityiskohtainen asemakaava 1:1, Jukkasjärven kruununvoimalan osayleiskaava 1:1 vuodelta 2013 [Se 261] ja Kiirunavaaran teollisuusalueen rakennuskaava vuodelta 1981 [R250])

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja mukaan sijaitsee seuraavasti
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

suurjännitelinjoiden erityisalueella rakennustöitä ei saa suorittaa ennen kuin toimenpiteet hyväksyvä paikallinen kehittämissuunnitelma on saanut lainvoiman.

- 2.2. Viscariagruvan Kiruna 1:1, Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1, vuonna 2013 vahvistetun yksityiskohtaisen asemakaavan alueella [Ks. 261] ei saa toteuttaa yli +570,0 m (RH70) varastointia ennen kuin korkeamman korkeuden salliva yksityiskohtainen asemakaava on saanut lainvoiman.

3. Kaivostoiminta ja räjäytykset

- 3.1. Avolouhoksissa saa räjäyttää vain arkipäivisin (maanantaista perjantaihin) kello 07.00-18.00 ennalta määrätyn ajan ja selkeän äänimerkin jälkeen. Paikallisille asukkaille ja muille asianosaisille, jotka sitä haluavat, on ilmoitettava räjäytysajoista.
- 3.2. Räjäytystyöt on suoritettava siten, että tärinä ja siitä aiheutuvat haitat lähistöllä sijaitseville asunnoille ovat mahdollisimman vähäiset, ottaen huomioon myös muiden toimintojen aiheuttamat räjäytykset. Räjäytyksistä aiheutuva enimmäistärinänopeus asunnoissa ei saa ylittää 5 mm/s yli 5 prosentissa räjäytyksistä vuodessa eikä koskaan yli 7 mm/s, kaikki mitattuna standardin SS 4604866:2011 mukaisesti. Tarkastus on tehtävä mittaamalla viereisessä asuinrakennuksessa jokaisella räjäytyskerralla.
- 3.3. Avolouhosten räjäytyksistä johtuvat ilman räjähdysaallot eivät saa ylittää 100 pascalin vapaata kenttäarvoa asunnoissa yli 5 prosentissa räjäytyksistä, eivätkä ne saa koskaan ylittää 200 pascalia, kaikki mitattuna SS 02 52 10 -standardin mukaisesti.
- 3.4. Avolouhoksissa tehtävät räjäytykset on suunniteltava siten, että laskennallinen turvaetäisyys kallion putoamisen varalta ei ulotu rajatun alueen ulkopuolelle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

4. Päästöt ilmaan ja pöly

- 4.1. Pölypäästöjen minimoimiseksi on toteutettava toimenpiteitä. Jos pölyhaittoja ilmenee, yrityksen on toteutettava toimenpiteitä pölyn minimoimiseksi mahdollisimman pian (ks. delegointi D1).
- 4.2. Yrityksellä on oltava dokumentoitu menettely pölyntorjuntatyön suorittamisesta, ja siinä on oltava nimetyt yhteyshenkilöt ja puhelinnumerot. Menettelyyn on sisällyttävä, miten ennaltaehkäisevät työt toteutetaan sääennusteiden ja kokemusten perusteella. Menettelyyn on sisällyttävä sääennusteiden perusteella tehtävät toimenpiteet ja niiden toteuttamisajankohdat.
- 4.3. Lopputuotteiden lastauksen, myös uudelleenlastauksen, on oltava säältä suojattua. Säältä suojattu tarkoittaa, että varastossa on katto, seinät ja lattia. Kuparirikasteiden ja magnetiittirikasteiden varastointialueet on varustettava porteilla, joiden on oltava suljettuina lastauksen aikana.
- 4.4. Kuparirikasteen ja magnetiittirikasteen kuljettamiseen kuorma-autoilla yritys käyttää katettuja kuorma-autoja ja perävaunuja.
- 4.5. Rikastamon malmimurskaimet on varustettava pölyntorjuntajärjestelmällä. Laitoksen pölypäästöt ilmaan eivät saa ylittää vuosikeskiarvoa 10 mg/m^3 (normaali kuiva kaasu). Seuranta on suoritettava mittaamalla vähintään neljä kertaa vuodessa.

5. Melu

- 5.1. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa aiheuttaa korkeampia ekvivalenttiäänitasoja asunnoissa kuin:

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Päiväsaikaan maanantaista perjantaihin (06:00-18:00) 50dBA
Ilta-aikaan (18:00-22:00) ja päiväsaikaan lauantaina, sunnuntaina ja
yleisinä juhlapäivinä 45 dBA Yöaikaan (22:00-06:00) 40
dBA.

Työt, jotka voivat tyypillisesti aiheuttaa asunnoissa yli 55 dBA:n
hetkellisen melutason, eivät saa tapahtua yöaikaan (klo 22.00-06.00).

Todentaminen on suoritettava immissiomittauksin tai lähikenttämittauksin
ja laskelmin. Alkutarkastus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa
toiminnan aloittamisesta kaikille toiminnan osille, jotka todennäköisesti
aiheuttavat melua. Seuraavat tarkastukset on tehtävä heti, kun toiminnassa
tapahtuu muutoksia, jotka voivat johtaa melutason merkittävään nousuun, ja
kun valvontaviranomainen päättää tarkastusten tekemisestä, kuitenkin
vähintään kolmen vuoden välein.

- 5.2. Yhtiö rakentaa meluesteitä, jotka suojaavat avolouhinnan ja harmaan
kiven murskauksen aiheuttamalta melulta. Esteet on suunniteltava siten,
että ne suojaavat mahdollisimman hyvin länsi- ja pohjoissuunnassa
kahden avolouhoksen toiminnasta aiheutuvalta melulta.

6. Päästö veteen

- 6.1. Murtovedet, lukuun ottamatta äärimmäisissä virtaamatilanteissa syntyviä
murtovesiä, on käsiteltävä ennen purkamista, ja ne voidaan johtaa
Kaksoistähti-järjestelmään, Luossajärveen ja Luossajärven laskuojaan. Ylä-
Pahtajokeen johdettaessa ja pohjaveteen suotautuessa saa käyttää vain
puhdistettua pintavettä.
- 6.2. Laitoksesta lähtevän veden käsittely voidaan saattaa päätökseen vasta,
kun korjaavat toimenpiteet ja muut laitoksen sulkemisen edellyttämät
toimenpiteet on tarkastettu ja valvontaviranomainen on antanut niihin
luvan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

6.3. Vastanottavaan veteen johdettavan jäteveden pH-arvo ei saa olla alle 6 eikä yli 9.

6.4. Yrityksen on jatkuvasti seurattava toimintansa vaikutusta pintavesien virtauksiin vaikutusalueen ylä- ja alapuolella. Vaikutus virtaamiin ei saa poiketa siitä, mikä johtuu luonnollisista säästä riippuvista vaihteluista. Mittauspisteet on valittava yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa.

Asianomaisen saamelaisyhteisön (asianomaisten saamelaisyhteisöjen) kanssa on myös neuvoteltava, jos saamelaisyhteisö niin haluaa.

6.5. Yhtiön on valvottava ja seurattava Pahtajoen alaosan ja Kaksikerranlammen jään muodostumista ja kantavuutta. Seurantapaikan valinta on tehtävä yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa.

Myös saamelaiskylää tai saamelaiskylää, jota asia koskee, on kuultava, jos saamelaiskylä niin haluaa. Toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jos toiminnasta aiheutuu poronhoidon kannalta merkittäviä kielteisiä jäävaikutuksia (ks. myös valtuuskunta D2).

6.6. Ylä-Pahtajokeen johdettavassa vedessä uraanipitoisuuden raja-arvo saa olla enintään 1,0 µg/l (liuennut pitoisuus suodatettuna 0,45 µm:n suodattimella) ja virtaama saa olla enintään 10 l/s. Pumppausta saa suorittaa ainoastaan joulukuusta huhtikuuhun.

6.7. Veden palauttamiseksi Pahtajoen yläjuoksulle yhtiön on asennettava virtausmittaus vertailuasemalle. Yhtiön on viimeistään kahden vuoden kuluessa luvan käyttämisestä toimitettava valvontaviranomaiselle hyväksyttäväksi esitys siitä, miten tarkkailu toteutetaan ja miten vertailuaseman ja vaikutusaseman välinen yhteys toteutetaan Pahtajoen yläjuoksun virtaamalisäysten osalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- 6.8. Levjäjärveen johdettavan ylijäämäveden kiintoainepitoisuus ei saa maanrakennustöiden aikana ylittää 10 mg/l kuukausikeskiarvona.

Ehtojen noudattaminen on tarkastettava satunnaisnäytteenotolla vähintään kahdesti viikossa vastaanottavaan veteen johdettavien päästöjen yhteydessä. Yksittäiset näytteet on analysoitava.

7. Pohjavesi

- 7.1. Yrityksen on seurattava jatkuvasti pohjaveden tasoa pohjavesiputkilla edustavissa mittauspisteissä arvioidulla vaikutusalueella ja vertailualueella. Mittaukset on tehtävä automaattisella loggerilla ja niitä on täydennettävä säännöllisillä manuaalisilla luotauksilla.
- 7.2. Tarvittaessa on ryhdyttävä suojaustoimenpiteisiin veden imeyttämisen avulla, jotta pohjaveden taso ei laske Rautasin Natura 2000 -alueella sijaitsevien apinasoiden alueella toiminnan seurauksena yli 0,1 metriä luonnollista vaihtelua alemmaksi. Suotautumismenetelmä ja -ohjaus on valittava valvontaviranomaisen kanssa neuvotellen (ks. edelleen delegointi D3).

8. Materiaalit ja jätehuolto

- 8.1. Kaivettu moreeni- ja turvemateriaali sekä muutoin toiminnassa syntyvä materiaali on käytettävä toiminnassa tai varastoitava jälkikäsittelyn edellyttämässä laajuudessa.
- 8.2. Kaivannaisjäteasetuksen (2013:319) mukainen ajantasaistettu jätehuoltosuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään kuusi kuukautta ennen kaivostoiminnan aloittamista tai valvontaviranomaisen antamassa muussa määräajassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- 8.3. Toiminnalla on oltava dokumentoitu menettely jätekiven seurantaa ja jatkuvaa karakterisointia varten.
- 8.4. Hydroksidilietteen kaatopaikka on suunniteltava vaarallisen jätteen kaatopaikaksi jätteiden kaatopaikoista annetun asetuksen (2001:512) vaatimusten mukaisesti.

9. Padot ja patoturvallisuus

- 9.1. Yhtiöllä on koko padon rakentamisen ajan ulkopuolinen rakennustarkastaja kentällä tarkastamassa perustamisalueita ja padon rakentamista.
- 9.2. Patojen rakentamisen yhteydessä suoritetaan geomorfologisesti suunnitellun jätekiven laskeutus eteläiselle jätekiven kaatopaikalle.
- 9.3. Toiminnassa olevat padot, joiden osalta on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäpätöinen padon rikkoutuessa (NV-pato ja Ö-pato), on niin kauan kuin tällainen riski on olemassa, varustettava sellaisilla mittalaitteilla ja miehitetyn valvomon kautta tapahtuvalla seurannalla, että uhkaava ja meneillään oleva padon rikkoutuminen voidaan havaita ympäri vuorokauden.
- 9.4. Varoittamaan ihmisiä Viscarian kaivoksen luoteispuolella ja Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolagin teollisuusalueen läheisyydessä lounaassa sijaitsevilla ulkoilureiteillä, joilla on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäinen NV- ja Ö-padon padon rikkoutuessa, on yhtiön selvityksen mukaisesti asennettava äänilähettimien muodossa olevat erityiset varoitusjärjestelmät viimeistään silloin, kun nämä olosuhteet ilmenevät patojen osalta. Erityiset varoitusjärjestelmät on voitava aktivoida miehitetystä valvomosta ympäri vuorokauden.
- 9.5. E10-tien tienkäyttäjien varoittamiseksi, jos NV-padon rikkoutuessa on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen vaara ei ole vähäpätöinen tien

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja ympäristötuomioistuin : ylivuodon/huuhtoutumisen yhteydessä, on asennettava erityisiä
varoitussjärjestelmiä seuraaviin paikkoihin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Erityiset varoitusjärjestelmät kiinteinä valomerkkeinä on asennettava yhtiön tutkimusten mukaisesti viimeistään silloin, kun NV:n padon osalta nämä olosuhteet täyttyvät. Erityisvaroitusjärjestelmät on voitava aktivoida miehitetystä valvomosta ympäri vuorokauden. Asennuksen on tapahduttava yhteistyössä Ruotsin liikenneviraston kanssa.

- 9.6. Malmilinjän varoitusjunaliikenteessä, jossa on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäpätöinen padon murtuessa luoteispadolla tai Ö-padolla, on oltava ympärivuorokautinen valmius välittömään yhteydenottoon Ruotsin liikennevirastoon viimeistään silloin, kun padon osalta nämä olosuhteet toteutuvat. Tätä varten on laadittava erityiset menettelyt yhteistyössä Ruotsin liikenneviraston kanssa.

10. Riskinhallinta ja kemikaalit

- 10.1. Valvontaviranomaiselle on toimitettava päivitetty turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma kemikaalionnettomuuksien ehkäisemistä ja seurausten rajoittamista koskevista toimenpiteistä annetun lain (1999:381) mukaisesti viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan asianomaisen osan aloittamista. Suunnitelma on kuitenkin toimitettava aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua luvan lainvoimaiseksi tulosta.
- 10.2. Yrityksen on valvontaviranomaisen määräämästä ajankohdasta alkaen pidettävä yllä ensivastejoukkoa tai maksettava siitä, jotta se voi toimia tulipalon, räjähdysten, romahduksen ja muiden vakavien vaaratilanteiden tai onnettomuuksien sattuessa. Ensiapuryhmän on oltava valmis ja kykenevä ryhtymään toimenpiteisiin ihmisille ja ympäristölle aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi tai rajoittamiseksi sekä tarvittaessa avustamaan kunnallisia pelastuspalveluja (ks. myös valtuuskunta D4).
- 10.3. Valmius on oltava toiminta-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Yrityksen on neuvoteltava valvontaviranomaisen ja kunnan pelastusviranomaisten kanssa varmistaakseen, että yrityksellä on ajan mittaan asianmukainen varautuminen ja kyky toimia häiriö- tai

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja onnettomuustilanteissa. Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolagille on ympäristötuomioistuin annettava mahdollisuus osallistua neuvotteluihin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- 10.4. Sammutusvesiä on käsiteltävä siten, että maaperän, pinta- ja pohjaveden saastuminen estetään. Yrityksen on laadittava tarkistettu sammutusvesisuunnitelma, jossa on kuvattava, miten sammutusvesien hävittäminen ja analysointi tapahtuu. Yrityksen on suunnitelmaa tarkistaessaan kuultava valvontaviranomaista ja kunnan pelastusviranomaista. Tarkistettu suunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään kuuden kuukauden kuluessa luvan käyttämisestä tai valvontaviranomaisen antaman muun määräajan kuluessa.
- 10.5. Kemikaalien ja nestemäisten vaarallisten jätteiden varastointi, lukuun ottamatta uuttamisjätettä, saa tapahtua ainoastaan suljetulla ja läpäisemättömällä pinnalla, joka on varustettu sadesuojalla. Kotelon on oltava suurimman varastosäiliön tilavuuden suuruinen ja 10 prosenttia muiden varastosäiliöiden kokonaistilavuudesta. Kotelon sijasta voidaan käyttää kaksoisvaipallisia säiliöitä. Varastointi on suojattava törmäyksiltä. Varastointiasiat on varustettava ylitäytönestimellä. Vuodot ja vuodot on kerättävä talteen ja käsiteltävä välittömästi.
- 10.6. Kiinteät tankkauspaikat on rakennettava kovalle alustalle, tiiviille pinnalle tai muulla tavoin suunniteltu siten, että vuotojen ja vuotojen aiheuttama ympäristön saastuminen estetään, ja ne on liitettävä öljynerottimeen. Tankkausasemat on varustettava palonsammutus- ja puhdistuslaitteilla. Säiliöt ja säiliöt, joissa polttoaineita varastoidaan, on varustettava kaksoisvaipalla ja törmäyssuojalla.
- 10.7. On oltava valmius käsitellä kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä onnettomuuksissa, jotka voivat uhata maaperää, pinta- tai pohjavettä. Öljyvuotojen tai muiden vuotojen puhdistamiseen tarvittavien laitteiden on oltava helposti saatavilla työmaalla ja kaikissa ajoneuvoissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

11. Luonnonympäristö, lajien suojelu ja ekologinen korvaus

- 11.1. Yhtiön on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että D-alueella ja sen länsipuolella sijaitsevalla kosteikkoalueella säilyvät suokukan kannalta sopivat olosuhteet. Toimenpiteisiin on kuuluttava ainakin veden imeyttäminen, jotta pohjaveden pinnan tasoa ei laskettaisi, sekä kosteikkoalueen vuosittainen niitto. Toimenpiteiden toteuttamissuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään vuoden kuluttua luvan käyttöönotosta. Valvontaviranomaisen on hyväksyttävä täytäntöönpanosuunnitelma (ks. myös valtuuskunta D5).
- 11.2. Lintujen pesimäkauden suojelemiseksi luonnontilaisella maalla ei saa tehdä maanrakennustöitä, raivaus ja hakkuut mukaan luettuina, 1. toukokuuta ja 31. heinäkuuta välisenä aikana. Ennen 1. toukokuuta aloitettuja ja käynnissä olevia maanrakennustöitä, hakkuita lukuun ottamatta, saa jatkaa.
- 11.3. Yrityksen on toteutettava toimenpiteitä, joilla kompensoidaan toiminnasta aiheutuvia luonnonarvojen menetyksiä. Korvauksen on vastattava vähintään 115 prosenttia CLIMBin tai vastaavan laskentamallin mukaisesti lasketusta vaikutusarvosta. Korvaukset on suoritettava korvaussuunnitelman mukaisesti. Korvausalueen tai -alueiden on sijaittava Kiirunan kunnassa tai vaihtoehtoisesti Norrbottenin läänissä. Täytäntöönpanosuunnitelma on laadittava valvontaviranomaista kuullen ja toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun lupa on tullut lainvoimaiseksi ja sitä on käytetty, tai myöhemmin, jos valvontaviranomainen sallii.

12. Poronhoito

- 12.1. Viscarian kaivoksen rakentamisen ja toiminnan aikana yhtiön on tarjottava Laevan ja Gabnan saamelaiskylille vuosittain mahdollisuus osallistua neuvotteluihin toimenpiteistä, joilla rajoitetaan toiminnan poronhoidolle mahdollisesti aiheuttamia häiriöitä alueella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suoritetut kuulemiset on ilmoitettava valvontaviranomaiselle yrityksen ympäristöraportissa. Yhtiön on maksettava saamelaiskylille korvaus kuulemisiin osallistumisesta Ruotsin saamelaiskäräjien laatimien suositusten mukaisesti.

- 12.2. Sen lisäksi, mitä ehdossa 12.1 todetaan, yritys on velvollinen samebyjen pyynnöstä osallistumaan välittömästi ja viimeistään kolmen työpäivän kuluessa siihen yhteistyöhön, jota samebyt pitävät tarpeellisenä rajoittaakseen poronhoitoon kohdistuvaa puuttumista, häiriötä tai kielteisiä vaikutuksia, joita toiminta on aiheuttanut tai voi aiheuttaa poronhoidolle. Tätä tarkoitusta varten yrityksellä on oltava erityisesti nimetyt yhteyshenkilöt.
- 12.3. Yhtiön on Laevan ja Gabnan saamelaiskylä ja valvontaviranomaista kuultuaan suunniteltava ja pystytettävä suoja-aita toiminta-alueen ympärille ja sen jälkeen tarkastettava aita jatkuvasti, vähintään kerran kuukaudessa. Aidan portit on varustettava joko automaattisella sulkemisella tai hälytyslaitteilla.
- 12.4. Yrityksen on Laevas saamelaiskylän tai Gabna saamelaiskylän pyynnöstä toteutettava toimenpiteitä toiminta-alueen läpi kulkevan rekisteröidyn muuttoreitin muuttamiseksi. Toimenpiteet on toteutettava saamelaiskylä ja valvontaviranomaista kuullen.
- 12.5. Jos Laevaksen saamelaiskylä tai Gabbanan saamelaiskylä aikoo toteuttaa yhteisen muuton muuttoreitin varrella kolmen kilometrin säteellä toiminta-alueen rajasta, yrityksen on keskeytettävä toiminta väliaikaisesti enintään yhdeksi päiväksi saamelaiskylän pyytämänä ajankohtana. Tätä velvoitetta sovelletaan edellyttäen, että saamelaiskylä on ilmoittanut yhtiölle kirjallisesti viimeistään 14 päivää ennen suunniteltua siirtoa kolmen päivän vaihteluvälin, jonka kuluessa siirto toteutetaan. Yritykselle on ilmoitettava vähintään päivää ennen siirtoa, mitä näistä kolmesta päivästä se aikoo käyttää. Velvoite koskee enintään kahdeksaa

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja tapausta kalenterivuodessa ja sameby.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminnan keskeyttämisen on koskettava louhintaa, louhintamateriaalien, malmin ja jättekiven maanpäällistä kuljetusta, murskausta ulkona, räjäytyksiä, porausta avolouhoksissa ja lapiointia avolouhoksissa, ellei yhtiön ja asianomaisen saamelaisyhteisön välillä ole toisin sovittu.

12.6. Jos poroja tulee toiminta-alueelle, yrityksen on välittömästi ilmoitettava asiasta asianomaisille samebyille ja huolehdittava porojen siirtämisestä pois toiminta-alueelta. Ilmoitus on tehtävä puhelimitse ja, jos poro ei vastaa, sähköpostitse. Yrityksen on ensi tilassa tarjottava asianomaiselle saamelaisyhteisölle mahdollisuus järjestää porojen siirto yrityksen kustannuksella. Jos poroja tapetaan toiminta-alueella, yrityksen on korvattava tämä asianomaiselle saamelaisyhteisölle.

12.7. Sen lisäksi, mitä ehdoista 12.1-12.6 seuraa, yhtiön on korvattava saamelaiskylille toiminnasta niille suoraan aiheutuvat lisäkustannukset.

13. Energianhallinta

13.1. Yrityksen on työskenneltävä jatkuvasti ja järjestelmällisesti energiansäästön ja -optimoinnin parissa ja toteutettava asteittain kohtuullisen laajoja toimenpiteitä energiankäytön vähentämiseksi ja samalla ilmastovaikutusten vähentämiseksi. Yrityksen on raportoitava vuosittain ympäristöraportissa kuluneen vuoden aikana toteutetuista toimenpiteistä.

14. Valvonta

14.1. Valvontaohjelmaluonnos on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään kolmen kuukauden kuluttua luvan myöntämisen alkamisesta tai valvontaviranomaisen määräämänä myöhempänä ajankohtana. Seurantaohjelmassa on täsmennettävä mittausmenetelmät, mittaustiheys ja arviointimenetelmät.

14.2. Yrityksen on valvottava kemiallisia ja biologisia laatutekijöitä (mukaan lukien

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kalat) kaivosten vastaanottavissa vesissä (ja asianmukaiset vertailuasemat) siinä määrin, että toiminnan vaikutuksia vastaanottaviin vesiin voidaan seurata ajan mittaan.

15. Viimeistely

- 15.1. Valvontaviranomaiselle on toimitettava päivitetty jälkihoitosuunnitelma viimeistään silloin, kun kaivostoiminta aloitetaan. Jälkihoitosuunnitelma on sen jälkeen päivitettävä viiden vuoden välein tai kun toiminnan muutokset sitä edellyttävät. Päivitettyyn jälkihoitosuunnitelmaan on sisällyttävä myös ajantasainen laskelma rahoitusvakuudesta. Lisäksi päivitetystä jälkihoitosuunnitelmassa on selvitettävä, miten avolouhoksen reunalla olevat rinteet on ratkaistava (ks. myös valtuuskunta D6).
- 15.2. Lopullinen korjaussuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan lopettamista tai ennen kuin jonkin osa-alueen lopullinen korjaaminen tulee ajankohtaiseksi. Suunnitelmassa on otettava huomioon tuleva maankäyttö, mukaan lukien poronhoidon edellytykset alueella. Kuuleminen on järjestettävä Kiirunan kunnan sekä Laevasin ja Gabbanan sambayhdistysten kanssa, jos sambayhdistykset niin haluavat.
- 15.3. Kunnostus on toteutettava yrityksen raportoimien geomorfologista ja ekologista kunnostusta koskevien suunnitelmien mukaisesti. Valvontaviranomainen voi antaa yksityiskohtaisempia ehtoja ja poikkeuksia, joita kunnostaminen saattaa edellyttää (ks. myös valtuuskunta D6).
- 15.4. Kunnostuksen yhteydessä on suoritettava massatäyttö maanalaisen kaivoksen ylemmissä kerroksissa, mukaan lukien pintatyömaat ja työmaat, sekä avolouhosten pohjalla. Tämä täyttö on tehtävä asteittain kaivostyön edetessä siinä määrin kuin se on mahdollista kaivossuunnitelman kannalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

LYKÄTYT KYSYMYKSET JA VÄLIAIKAISET ASETUKSET

Maa- ja ympäristötuomioistuin lykkää kysymystä siitä, mitä lopullisia ehtoja olisi sovellettava seuraaviin tapauksiin

1. pölypäästöt ilmaan,
2. arseenin, koboltin, kuparin, nikkelin, sinkin, uraanin, suspendoituneen kiintoaineen, nitraattitypen, ammoniakkitypen, sulfaatin ja prosessireagenssien päästöt veteen.

Yhtiö toteuttaa seuraavat tutkimukset ja selvitykset, jotka koskevat lykättyjä kysymyksiä.

Pölypäästöt ilmaan

U1.Yrityksen on tarkkailtava ja valvottava toimintansa pölypäästöjä.

Yrityksen on myös toimintansa aiheuttaman pölylaskeuman rajoittamiseksi tutkittava toteutettujen varotoimenpiteiden vaikutuksia ja sitä, mitä lisätoimenpiteitä voidaan toteuttaa, mukaan lukien mahdollisuus erottaa yrityksen toiminnasta laskeutuva pöly muusta laskeutuvasta pölystä.

Raporttiin on sisällytettävä selvitys pölylaskeuman kuukausittaisesta seurannasta mittauspisteissä VNE01-VNE06 ja VNE08. Raporttiin ja selvitykseen on sisällytettävä myös muut näytteenottopisteet (vähintään kaksi), joita lisätään.

Tutkimus on suoritettava yhteistyössä valvontaviranomaisen ja saamelaiskäräjien kanssa, jos saamelaiskäräjät niin haluavat. Selvityksen tulokset ja ehdotukset lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään neljän vuoden kuluttua luvan käyttämisestä.

Kunnes toisin päätetään, sovelletaan seuraavaa väliaikaista asetusta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

P1. Toiminnasta aiheutuva pöylaskeuma (mitattuna NILU-näytteenottimilla) ei saa ylittää ohjearvoa $160 \text{ g}/100 \text{ m}^2 / 30 \text{ vrk}$ eikä kokonaisvuosikeskiarvoa mittauspisteissä VNE01-VNE06 ja VNE08. Viitearvolla tarkoitetaan arvoa, jonka ylittyessä luvanhaltija on velvollinen toteuttamaan toimenpiteitä, jotta ehto voidaan täyttää. Pöylaskeumaa on seurattava kuukausittain.

Päästö veteen

U2. yhtiön on tutkittava tekniset, ympäristölliset ja taloudelliset edellytykset rajoittaa toiminnan arseeni-, koboltti-, kupari-, nikkeli-, sinkki-, uraani-, kiintoaine-, nitraatti-, ammoniumtyppi-, sulfaatti- ja prosessireagenssipäästöjä. Tutkimukseen on sisällyttävä mahdollisuus puhdistaa laitoksen sisäisiä alivirtauksia. Prosessireagensseja koskevaan tutkimukseen on sisällyttävä erityisesti tekniset mahdollisuudet puhdistaa rikastamosta tuleva alivirtaama sekä paikkakohtaiset ekotoksikologiset tutkimukset ja biologiset tutkimukset vastaanottavissa vesissä.

Tutkimus on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.

Tutkimuksen tulokset ja ehdotus kyseisiä aineita koskeviksi lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen vuoden kuluttua luvan käyttämisestä. Ehdotuksen lopullisiksi ehdoiksi on katettava koko vesienkäsittelyn toiminta-aika, mukaan lukien jälkikäsittelyvaihe siihen saakka, kunnes vesienkäsittely voidaan saattaa päätökseen.

Kokeilujakson aikana sovelletaan seuraavaa väliaikaista asetusta:

P2. Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa syntyvä ylijäämävesi, lukuun ottamatta ylivuotovettä, on käsiteltävä hiekkasuodatus- ja ioninvaihtotekniikoilla tai muilla tekniikoilla, joiden käsittelyaste on vastaava, ennen kuin se johdetaan vastaanottavaan veteen. Kunnes toisin määrätään

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

raja-arvona vastaanottaviin vesiin johdettavan käsitellyn ylijäämäveden
pitoisuudet eivät ylitä seuraavia arvoja.

Aihe	Pysäytä vedenpoist o (kuukausit tain) varat)	Seis- toiminta (kuukausi ttainen keskiarvo)	Enimmäispi toisuus Vedenpoisto ja toiminnot	Määrä vuodessa Vedenpoisto	Määrä vuodessa Drift
Arseeni, µg/l*	0,5	0,5			
Koboltti, µg/l*	5	1		40	10
Kupari, µg/l*	2	1	12	20	10
Nikkeliä, µg/l*	3	3	30	25	20
Sink ki, µg/l*	2,5	1,25	20	20	10
Uraa ni, µg/l*	1,25	1	10	10	10
Suspen- derade aineet, mg/l	10	10			
Nitraa tti - Typpi, mg/l	7,5	7,5			
Ammonics typpi µg/l	3,0	5,0			
Sulfaatti, mg/l	300	300			
Xantat, mg/l*	-	0,05			
Tiokarb onaatti, mg/l*	-	0,1			

**Viittaa 0,45 µm:n suodattimella suodatettuun liuenneseen sisältöön.*

Enimmäisarvoja on noudatettava jokaisessa mittauksessa.

Asetuksen noudattaminen kaikkien aineiden osalta prosessireagensseja
lukuun ottamatta on tarkastettava virtauksen mittauksella

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja satunnaisnäytteiden avulla vähintään kahdesti viikossa seuraavissa tiloissa
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

jotka liittyvät puhdistamolta vastaanottaviin vesiin johdettaviin päästöihin. Käsittelemättömän jäteveden osalta näytteet on otettava joka päivä. Yksittäisistä näytteistä on tehtävä analyysit, ja ne on suhteutettava kokonaispitoisuuksiin.

Prosessireagensseja koskevan asetuksen noudattaminen on tarkistettava ottamalla näytteitä puhdistamolta tulevasta jätevedestä vähintään kerran kuukaudessa, kun jätevesi johdetaan vastaanottavaan veteen. Kunnes yritys on kehittänyt analyysimenetelmät, joilla pystytään havaitsemaan säädetyt pitoisuusarvot, asetuksen noudattaminen on tarkastettava ottamalla näytteitä rikastamoiden jätevedestä tai tarvittaessa prosessireagenssien hävittämiseen tarkoitettujen laitosten jätevedestä vähintään kerran viikossa, jolloin sovellettavat pitoisuusarvot ovat ksantaattien osalta 0,4 mg/l ja tiokarbamaattien osalta 0,5 mg/l (ks. myös valtuuskunta D7).

LÄHETYSTÖ

Maa- ja ympäristötuomioistuin valtuuttaa ympäristönsuojelulain 22 luvun 25 §:n 3 momentin nojalla valvontaviranomaisen määräämään tarvittaessa lisäehtoja, jotka koskevat seuraavia asioita

- D1. toimenpiteet pölyhaittojen torjumiseksi (ehto 4.1).
- D2. toimenpiteet, joita saatetaan tarvita jään haitallisen vaikutuksen minimoimiseksi poronhoitoon (ehto 6.5).
- D3. Suotautumismenetelmän valinta (ehto 7.2).
- D4. aikataulu, jonka mukaan yhtiön on ylläpidettävä vastuuryhmää tai maksettava siitä (ehto 10.2)
- D5. imeytys- ja hallintatoimenpiteet, joilla varmistetaan, että D-alueella ja sen länsipuolella sijaitsevalla kosteikkoalueella säilyvät suoputkiikkujen kannalta sopivat olosuhteet (ehto 11.1).
- D6. Jälkihoito (ehdot 15.1 ja 15.3).
- D7. poiketa rikastamosta lähtevien prosessireagenssien pitoisuuksia koskevasta väliaikaisesta asetuksesta ja samalla antaa kaikki väliaikaiset lisäsäännökset, joita tällainen poikkeaminen mahdollisesti edellyttää (väliaikainen asetus P2).

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

TALOUDELLINEN TURVALLISUUS

Yhtiön on annettava 344 miljoonan Ruotsin kruunun rahoitustakuu kunnostustöiden loppuunsaattamiseksi. Vakuus on asetettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle ja sen on oltava Norrbottenin lääninhallituksen hallinnassa, ja sen on oltava rakenteeltaan seuraava.

- a. Perusvakuus on 51,5 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka vastaa vedenpuhdistuksen osasta, puhdistamon lietteen kaatopaikasta ja suunnittelusta aiheutuvia arvioituja kustannuksia. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tutkittavaksi ennen luvan käyttämistä.
- b. Lisäksi on asetettava 68,4 miljoonan Ruotsin kruunun lisävakuus, joka vastaa teollisuusalueen sekä hiekka- ja selkeytysaltaiden jälkikäsittelyn arvioituja kustannuksia. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tutkittavaksi ennen teollisuusalueen tai patojen rakentamisen aloittamista.
- c. Lisävakuuden määrä on 144,2 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka vastaa avolouhoksen ja maanalaisen kaivoksen kunnostamisesta ja vesienkäsittelyn jäljellä olevasta osasta aiheutuvia arvioituja kustannuksia. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tarkastettavaksi ennen kuin louhinta avolouhoksessa tai maanalaisessa kaivoksessa aloitetaan.
- d. Lisävakuus on asetettava 79,9 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisena, joka vastaa kiviainesjätteen kaatopaikkojen kunnostamisesta aiheutuvia arvioituja kustannuksia. Vakuus lasketaan kalenterivuosittain, ja sen määrä on 57 Ruotsin kruunua miljoonaa euroa.²
 - (i) käytetty, mutta kattamaton kaatopaikka-alue ja ii) arvioitu uusi kaatopaikka-alue tulevalle kalenterivuodelle. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tarkastettavaksi ennen jätekiven sijoittamisen aloittamista ja sen jälkeen viimeistään kunkin vuoden tammikuun 31 päivänä.
- e. Lisävakuus on asetettava tai asetettua vakuutta on alennettava, jos korjaussuunnitelman päivityksen yhteydessä toimitettu ajantasaistettu laskelma osoittaa, että tällainen mukautus on tarpeen. Vakuus on

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen
ympäristötuomioistuin kuukauden kuluttua siitä, kun päivitetty kunnostussuunnitelma on
toimitettu komissiolle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

valvontaviranomainen. Rahoitusvakuuden mahdollinen alentaminen on tehtävä seuraavan d alakohdan mukaisen lisävakuuden ilmoittamisen yhteydessä.

Jos perustakuu on annettava, sen määrä on sidottava kuluttajahintaindeksiin. Kun edellä b-d alakohdassa tarkoitettu lisävakuus on annettava, määrä on mukautettava kuluttajahintaindeksillä ylöspäin. Kalliokiviainesjätteen kaatopaikkojen jälkikäsittelyyn liittyvän lisävakuuden mukauttaminen koskee tässä osassa annettujen vakuuksien kokonaismäärää. Helmikuu 2022 on peruskuukausi, ja se lasketaan käyttäen viimeisintä kuluttajahintaindeksiä, jota sovelletaan sinä päivänä, jona vakuus toimitetaan tuomioistuimelle.

KÄYNNISTYSAIKA JNE.

Ilmoitus käytöstä

Yrityksen on ilmoitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle ja valvontaviranomaiselle luvan käytöstä.

Käyttöönottoaika

Maa- ja ympäristötuomioistuin asettaa tässä tuomiossa hyväksytyn ympäristölle vaarallisen toiminnan aloittamisajaksi kymmenen vuotta tuomion lainvoimaiseksi tulosta.

Työaika

Maa- ja ympäristötuomioistuin asettaa vesihuoltoa koskevien luvallisten töiden toteuttamiselle 15 vuoden määräajan tuomion lainvoimaiseksi tulosta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ennakoimattomat vahingot

Ennakoimattomien vahinkojen ilmoittamiselle asetetaan määräaika, joka on kaksikymmentä vuotta käyttöänsä päättymisestä.

TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYS

Maa- ja ympäristötuomioistuin hylkäsi ensimmäisessä oikeusasteessa yhtiön vaatimuksen, jonka mukaan lupaa voidaan käyttää kokonaisuudessaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta sitä, että lupa ei ole saanut lainvoimaa.

Maa- ja ympäristötuomioistuin hyväksyy kantajan toissijaisen vaatimuksen ja määrää, että lupaa voidaan käyttää rajoittamatta sitä, että lupa ei ole tullut lainvoimaiseksi, sen mukaisesti, mitä tuomion liitteessä 3 on todettu seuraavien seikkojen osalta

- vedenkäsittelylaitosten rakentaminen ja käyttö, mukaan lukien putkistot, pumppuasemat ja muut niihin liittyvät laitteet/kaivot käsitellyn veden johtamiseksi,
- veden poistaminen olemassa olevasta maanalaisesta kaivoksesta, ja
- olemassa olevan maanalaisen kaivoksen infrastruktuurin kunnostaminen.

Vesistötoimintaan liittyvien osien osalta tällainen käyttö on kuitenkin sallittua vain, jos Copperstone Viscaria AB antaa Norrbottenin lääninhallitukselle ympäristölain 22 luvun 28 §:n ensimmäisessä momentissa säädetyn vakuuden.

TUTKINTOMAKSU

Maa- ja ympäristötuomioistuin ei muuta sitä, mitä 12.4.2022 annetussa päätöksessä on päätetty asian käsittelymaksusta.

OIKEUDENKÄYNTIKULUT

Copperstone Viscaria AB velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- Gabna Sami kylä 430 491 kruunua, josta 190 900 kruunua on edustajan palkkio,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- Laevas sameby 400 185 kruunua, josta 174 343 kruunua on oikeudenkäyntikuluja. Korvaukselle on maksettava korkoa korkolain (1975:635) 6 §:n mukaisesti tämän tuomion antamispäivästä alkaen siihen asti, kunnes se on maksettu.

MUUT VÄITTEET

Maa- ja ympäristötuomioistuin hylkää kaikki muut asiassa esitetyt vaatimukset, joita ei ole erikseen mainittu edellä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Sisällysluettelo

TAUSTAA	30
VALITUKSET JNE.	31
Copperstone Viscaria AB:n vaatimukset.....	31
Vastapuolten ja esittelevien elinten kannat ja omat väitteet.....	35
Yrityksen lähestymistapa.....	38
EHDOTETUT EHDOT JNE.	38
Yrityksen ehdottamat ehdot ja ehdotuksia koskevat huomautukset.....	38
Yrityksen ehdotus lykätyistä asioista ja koeajalla toteutettavista toimenpiteistä ..	45
Yrityksen ehdotus valtuuttamisesta	51
Kuulemisviranomaisten ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi jne.	51
HAKEMUS	60
Copperstone ja Viscaria-hanke.....	60
Viscaria-hanke ja yhteiskunta.....	61
Mineraalioikeudet.....	62
Hakemuksen soveltamisala	62
Hakemuksen rajaukset.....	66
Konsultointi	66
Orientaatio	67
Toiminnan kuvaus	69
Ympäristövaikutukset	77
Sallittavuuskysymykset	87
Valtioiden rajat ylittävät vaikutukset.....	105

Maa- ja ympäristötuomioistuin	Erityisesti vesitoiminta	107
	Viimeistely	110
	Hakemuksen mukauttaminen - ei avolouhosta D-alueella.....	111
	Ekologinen korvaus	113
	Täytäntöönpanomääräys	115
SAADUT LAUSUNNOT		115
	Norrbotenin lääninhallitus.....	116
	Ruotsin siviilivalmiusvirasto.....	128
	Svenska kraftnät	129
	SHS.....	129
	Ruotsin liikennevirasto	130
	Saamelaiskäräjät	131
	SMHI	134
	Kiirunan kunnan ympäristö- ja rakennuslautakunta.....	134
	Kiirunan kunta.....	136
	Norrbotenin alue.....	138
	Laevas sameby	138
	Gabna sameby	144
	LKAB	150
	Vattenfall Eldistribution AB	153
	Tekniska Verken i Kiruna AB.....	154
	Viscaria AB.....	154
	Ruotsin luonnonsuojeluyhdistys Norrbottenissa	155
	Per Nilsson ja Anita Enmark.....	155
	Lennart Forsberg	155

Maa- ja ympäristötuomioistuin	Espoon yleissopimuksen mukainen kuuleminen	156
-------------------------------	--	-----

YRITYKSEN VASTAUS.....159

Konsultointi	159
Valtioiden rajat ylittävät vaikutukset.....	159
Hiekkavarastojen paikallistaminen	159
Padot.....	159
Päästöt vesiin ottaen huomioon LKAB:n toiminta.....	161
Voimajohtoihin liittyvät toimet	161
Vaikutus rautatieliikenteeseen	161
Kuljettajat	161
Vaikutukset juomaveteen Kiirunassa	162
Ekologinen korvaus.....	162
Poronhoito	163
Ulkoilu.....	165
SMHI-mittausasemat	166
Sosioekonomiset ja sosiaaliset vaikutukset	166
Valvontaohjelma.....	166
Vesitasapaino ja sademäärä jne.	167
Pölyn torjunta ja pohjavesi	167
Sammutusvesisuunnitelma.....	167

TUOMION PERUSTELUT168

Tutkimuksen laajuus.....	168
Mineraalilakiin liittyvä arviointi.....	168
Seuraavat yritykset.....	174
Aikaisempi toiminta alueella.....	178

Maa- ja ympäristötuomioistuin	Saatavuus.....	179
	Ympäristövaikutusten arviointi ja erityinen ympäristöarviointi.....	181
	Oikeudelliset lähtökohdat.....	181
	Tutkinnon ennakkoodellytykset.....	183
	Konsultointi	183
	Nollavaihtoehto	184
	Kumulatiivisten vaikutusten kuvaus.....	185
	Muut väitetyt puutteet arviointiperusteessa	186
	Yleisarviointi	187
	Luvat ja hyväksynnät.....	187
	Johdanto kertomukseen.....	187
	Paikallistaminen ja suunnitelmat	188
	Vaikutus veteen	190
	Luonnonympäristö.....	202
	Poronhoito	213
	Turvallisuuskysymykset	220
	Jätehuolto ja jälkihoito	229
	Ilma ja pöly.....	241
	Kuljettajat	244
	Muut eturistiriidat	246
	Muut	250
	Yhteenveto käsiteltäväksi ottamisesta	251
	Ehdot ja lykätyt kysymykset	251
	Johdanto.....	251
	Yleinen tila	252

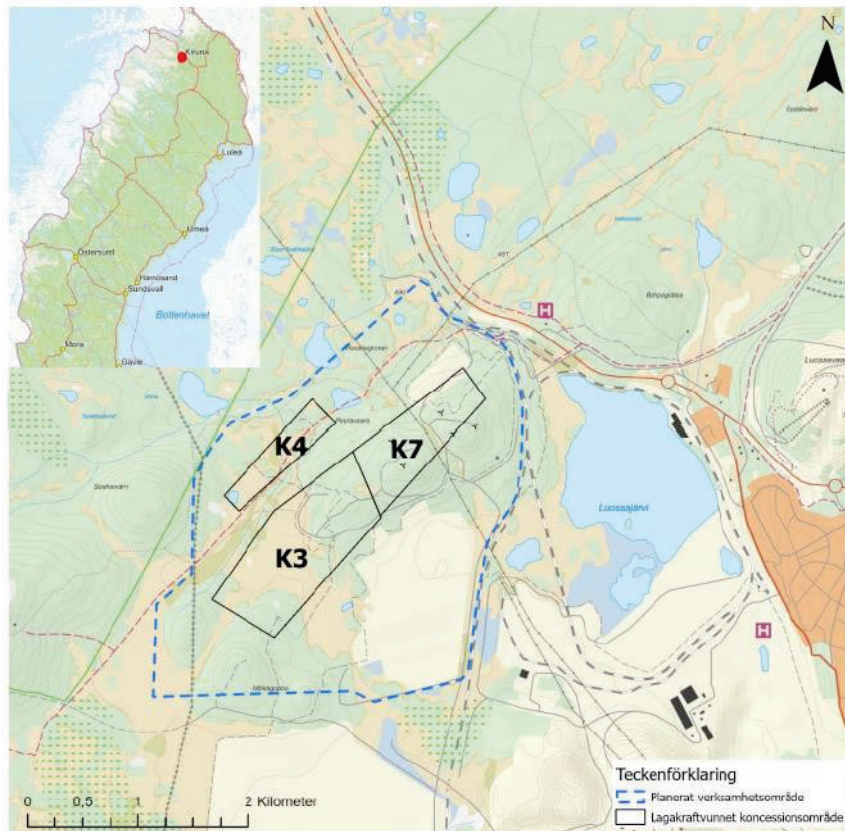
Maa- ja ympäristötuomioistuin	Suunnitelman ehdot	252
	Kaivostoiminta, räjäytykset jne.	253
	Päästöt ilmaan ja pöly	259
	Melu	265
	Vesi.....	270
	Jäte.....	278
	Padot ja patoturvallisuus.....	279
	Riskinhallinta ja kemikaalit.....	280
	Luonnonympäristö, lajien suojelu ja ekologinen korvaus.....	286
	Poronhoito	287
	Energianhallinta.....	302
	Valvontaohjelma.....	303
	Viimeistelytoimet	303
	Sosiaalinen kestävyys ja yrittäjähenkilinen asuminen	305
	Taloudellinen turvallisuus	306
	Ekologinen korvaus.....	310
	Käyttöönottoaika ja työaika.....	314
	Täytäntöönpano- ja ylläpitovelvoitteet	316
	Korvauskysymykset ja ennakoimattomat vahingot.....	317
	Täytäntöönpano	319
	Muut asiat	320
	MITEN VALITUS TEHDÄÄN	322

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

TAUSTAA

Ympäristönsuojelulautakunta myönsi vuonna 1979 kaivosluvan kuparin louhimiseen Luossajärven länsipuolella sijaitsevasta Viscaria-esiintymästä Peuravaaran (Goddevárri) vuorella Kiirunan kunnassa. Alueella harjoitettiin kaivostoimintaa vuosina 1983-1996, ja sen sulkemisen jälkeen se on kunnostettu, mutta kunnostusta ei tiettävästi ole julistettu päättyneeksi. Alueella on edelleen jälkiä entisestä toiminnasta, ja siellä on jäljellä hiekka-allas, selkeytysallas, harmaan kiven kaatopaikka ja maanalainen kaivos, joka on nyt täynnä vettä.

Kaivosministeri myönsi vuosina 2012 ja 2018 Avalon Minerals Viscaria AB:lle jalostusluvan muun muassa kuparin louhintaan vanhalla kaivosalueella (Viscaria K nro 3, 4 ja 7). Luvat ovat nyt Copperstone Viscaria AB -yhtiön (Copperstone, jäljempänä 'yhtiö') hallussa.

Kuva 1. Toiminta-alue ja myönnetyt luvat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Alueella sijaitsevat Laevas- ja Gabna-saamelaiskylät harjoittavat poronhoitoa, ja maa on heidän ympärivuotinen laitumensa.

TAPAUKSEN HOITO

Maa- ja ympäristötuomioistuin vastaanotti 30. maaliskuuta 2022 Copperstonen lupahakemuksen kaivostoimintaa varten Viscarian esiintymän alueella Kiirunan kunnassa. Tuomioistuin ja ennakkoratkaisua pyytäneet viranomaiset ilmaisivat tarpeen täydentää hakemusta, ja tuomioistuin otti esille myös kysymyksen Ruotsin ja Suomen välisestä rajajokisopimuksesta annetun lain (2010:897) sovellettavuudesta. Yhtiö täydensi hakemustaan, ja tuomioistuin katsoi, että toiminta ei ole vaarassa aiheuttaa sellaisia rajat ylittäviä vaikutuksia vesien tilaan tai niiden käyttöön, että toimintaan sovellettaisiin Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen 15-18 artiklaa. Aikaisemmin aloitettua kuulemistä Suomen kanssa rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn Espoon sopimuksen (SÖ 1992:1) mukaisesti on kuitenkin jatkettu.

Hakemus julkaistiin 24. toukokuuta 2023, ja Ruotsin ja Suomen viranomaisilta, järjestöiltä ja yksityishenkilöiltä saatiin kommentteja. Yritykselle on annettu mahdollisuus vastata niihin. Tuomioistuin nimitti Dag Yglandin patoturvallisuuskysymysten oikeudelliseksi asiantuntijaksi asiassa ja hankki hänen lausuntonsa. Tuomioistuin suoritti asiassa tutkinnan 28.9.2023 ja tarkastuksen 29.9.2023. Haaste pääkäsittelyyn kuulutettiin 7.12.2023, ja pääkäsittely kesti 13 päivää 30.1.-21.2.2024. Joitakin kirjeenvaihtoja on jatkettu pääkäsittelyn jälkeen.

VALITUKSET JNE.

COPPERSTONE VISCARIA AB:N VAATIMUKSET

Copperstone Viscaria AB (jäljempänä 'Copperstone' tai 'yhtiö'), kuten yhtiö lopulta päätti, esitti menettelyssä seuraavat huomautukset.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

1. Maa- ja ympäristötuomioistuimen olisi myönnettävä lupa kaivostoimintaan ym. kaivostoimintaan Kiirunan kunnassa sijaitsevassa Viscariassa.
 - a. malmin louhinta sekä rikastushiekan ja jätteen louhinta olemassa olevista jätealueista enintään 3,6 miljoonan tonnin kokonaismäärään asti yksittäistä kalenterivuotta kohti, josta enintään 3,6 miljoonaa tonnia malmia, 150 000 tonnia rikastushiekkaa ja 500 000 tonnia jätettä, mutta kuitenkin enintään 3 miljoonaa tonnia malmia ja materiaalia vuodessa viiden viimeisen kalenterivuoden liukuvana keskiarvona, jätteen purkaminen; ja enintään 3 miljoonan tonnin malmin ja materiaalin rikastaminen vuodessa,
 - b. enintään 43 miljoonan tonnin kiviaineksen (jäteluoikka 01 01 01 01) loppusijoitus, 30 miljoonaa euroa miljoonaa tonnia rikastusjätettä (01 03 06), 30 000 tonnia kaivosliettä (01 01 01 01). ja 5 000 tonnia puhdistamolietettä (01 03 05*) (määrät ilmaistu kuiva-aineena).
 - c. rikastushiekan täyttö avo- ja maanalaisissa kaivoksissa ja muun rikastushiekan kuin harmaan kiven täyttö olemassa olevaan hiekka- altaaseen,
 - d. toiminnassa syntyvien tai sitä varten hankittujen materiaalien, kuten murskatun kiven (enintään 0,6 miljoonan tonnin varastot) ja murskaamattoman kiven (enintään 3 miljoonan tonnin varastot) varastointi ja käsittely, mukaan lukien murskaus, seulonta ja kuljetus. malmi, jättekivi, malmirikaste, rikastushiekka, rikastushiekka, jättekivi ja rikastushiekka (yhteensä 5,2 miljoonan metrin varastokasoissa³ , kun kyseessä on jättekivi ja rikastushiekka) myöhempää käyttöä, myyntiä tai hävittämistä varten jätteenä,
 - e. jätteen, rikastushiekan, rikastushiekan ja kaivettujen materiaalien käyttö maa- ja vesirakentamisessa,
 - f. sellaisen lämmityspolttolaitoksen rakentaminen, jonka asennettu kokonaiskapasiteetti on enintään 8 megawattia, ja
 - g. teollisuusalueen ja siihen liittyvien rakennusten, jalostuslaitosten ja muiden tilojen, infrastruktuurin, mukaan lukien tiet ja rautatiet, aitausten ja varastointialueiden rakentaminen ja käyttö sekä tilojen rakentaminen ja käyttö ja muiden suunnitellun toiminnan kannalta

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

2. Maa- ja ympäristötuomioistuimen olisi myönnettävä ympäristösäännösten mukainen lupa seuraaville toimille
 - a. Toiminta-alueen pinta- ja pohjavesien kuivatus, mukaan lukien avolouhoksista, maanalaisista kaivoksista, malmivyöhykkeisiin rajoittuvista kuiluista ja kuiluista sekä juomavedeksi, mukaan lukien olemassa olevien maanalaisten kaivosten ja avolouhosten tyhjennys sekä tätä tarkoitusta varten tarvittavien laitteistojen rakentaminen ja ylläpito,
 - b. Uuden hiekka-altaan ja siihen liittyvien lampien rakentaminen harjakorkeuteen asti. +565,0 metriä (RH2000),
 - c. uusien ja nykyisten patojen kunnossapito- ja huoltotöiden suorittaminen patojen A-B osalta +521,0 - +523,5 metrin, B-C:n osalta +521,0 metrin ja B-D:n ja D-E:n (RH2000) osalta +515,0 metrin padon harjakorkeuteen saakka, mukaan lukien vahvistustoimenpiteet sekä käyttö- ja hätäylivuotoputkien rakentaminen,
 - d. kaivaminen ja veden poistaminen nykyisestä hiekka-altaasta ja selkeytsaltaasta,
 - e. selkeytys ja prosessiveden kierrätys selkeytsaltaissa,
 - f. keräys- ja viivytysojien rakentaminen veden johtamiseksi,
 - g. hulevesien keräysaltaiden rakentaminen,
 - h. veden patoaminen hiekka- ja selkeytsaltaiden patojen avulla tavanomaisilla virtaamilla (100-vuotistulvaan asti), milloin tahansa enintään 3,0 metriä patojen alimman harjakorkeuden alapuolelle uudessa hiekka-altaassa, enintään 512,0 metriä selkeytsaltaassa ja +517 metriä nykyisessä hiekka-altaassa, ja vedenkorkeuden vapaa säätely padon alapuolella sekä penkereiden avulla avolouhoksissa,
 - i. vesialueiden vedenpoisto ja
 - j. veden toimittaminen maalle tai vesistöihin ja tätä tarkoitusta varten tarvittavien laitosten rakentaminen.
3. Maa- ja ympäristötuomioistuin
 - a. vahvistaa ympäristölle vaarallisen toiminnan aloittamiselle kymmenen vuoden määräajan lopullisen lupapäätöksen päivämäärästä,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- b. vahvistaa vesiviljelytoiminnan toiminta-ajaksi viisitoista vuotta lopullisen tuomion antamispäivästä,
 - c. asettaa vesialan toiminnasta aiheutuneiden ennakoimattomien vahinkojen korvausvaatimusten ilmoittamiselle kymmenen vuoden määräajan työajan päättymisestä,
 - d. myöntää ympäristölain 28 luvun 12 §:n mukaisen erityisoikeuden ryhtyä padon turvallisuuden parantamistoimenpiteisiin kiinteistöllä Ön 1:1 olevan padon osalta ja määrää samalla, että ympäristölain 11 luvun 17 §:n mukainen patoa koskeva kunnossapitovelvoite alkaa vasta Copperstonen toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä,
 - e. myöntää poikkeuksen lajisuojeluasetuksen (2007:845) 6 §:n kiellosta seuraaville lajeille, joihin haettu toiminta voi vaikuttaa:
 - i. metsälisko (*Zootoca vivipara*),
 - ii. viitasammakko (*Rana temporaria*).
 - f. ensimmäisessä oikeusasteessa on määrättävä, että lupaa voidaan käyttää rajoittamatta lainvoimaa (täytäntöönpanomääräys), ja toisessa oikeusasteessa maa- ja ympäristötuomioistuin on velvoitettava määräämään, että lupaa voidaan käyttää rajoittamatta lainvoimaa (täytäntöönpanomääräys) osissa, jotka liittyvät vesienkäsitteilylaitosten, mukaan lukien putkistot, pumppuasemat ja muut niihin liittyvät laitteet/kaivot käsitellyn veden johtamiseksi, rakentamiseen ja toimintaan, veden poistamiseen olemassa olevasta maanalaisesta kaivoksesta ja infrastruktuurin kunnostamiseen olemassa olevassa maanalaisessa kaivoksessa,
 - g. hyväksyy hakemukseen liitetyn ympäristövaikutusten arvioinnin, joka on hakemuksen liite B.
4. toissijaisesti, että maa- ja ympäristöasioiden tuomioistuin
- a. jos tuomioistuin toteaa, että haettu toiminta voi vaikuttaa merkittävästi Natura 2000 -alueisiin Torne- ja Kalix-joen vesistöön (SE0820430) ja Rautavuorten aarniometsään (SE0930343), myöntää ympäristönsuojelulain 7 luvun 28 a §:n nojalla luvan toimintaan, joka voi vaikuttaa merkittävästi näihin Natura 2000 -alueisiin, sen puitteissa, mitä lupa muutoin sallii,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

- b. jos tuomioistuin katsoo poikkeuksen tarpeelliseksi, myöntää poikkeuksen mistä tahansa lajisuojeluasetuksen 4, 4a, 6, 7, 8 ja 9 §:n kielloista kaikille jäljempänä luetelluille suojelluille lajeille tai muille suojelluille lajeille, joiden katsotaan voivan esiintyä toiminta-alueella tai sen läheisyydessä ja joihin haettu toiminta voi vaikuttaa:

Linnut (§ 4)

Pikkutikka, punajalkatikka, punatulkku, punakylkirastas, punakylkirastas, punarinta, punarintainen pätkinähakki, pikkutikka, pikkukirvinen, kivitasku, hietalintu, mustapääkerttu, mustajoutsen, laulujoutsen, sääksen varpunen, räkättirastas, mäntysirkku, valkokurkku-uikku, sepelkyyhkylä, kurki, kuikka,

Kasvit (§ 7)

Myrbräcka, Venhavre,

Verisuonikasvit jne. (§ 8)

vesiheinä, viherapila, korallijuuri, pitkävartinen sammal, metsäapila, hämähäkinseitti,

Verisuonikasvit jne. (§ 9)

Groddlummer, Finnlummer, Fjälllumner, Nordlumner, Riplummer.

VASTAPUOLTEN JA KONSULTTIEN KANNAT JA NIIDEN OMAT VÄITTEET.

Norrbottnin lääninhallitus (jäljempänä 'lääninhallitus') on kannattanut 1-3

kohdassa haettujen lupien ja poikkeusten myöntämistä edellyttäen, että tuomioistuin asettaa lääninhallituksen ehdottamat ehdot pohjaveden, vesistö päästöjen ja jälkikäsittelyn osalta. Vaatimuksen 4a osalta lääninhallitus on arvioinut, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminta edellyttää niin sanottua Natura 2000 -lupaa, ja se on suositellut luvan myöntämistä. Lääninhallitus on lisäksi arvioinut, että lajisuojelulupaa ei tarvita yhtiön varauksin esittämän vaatimuksen 4b mukaisesti.

Täytöntöönpanomääräyksen (vaatimus 3f) osalta lääninhallitus on vastustanut määräyksen antamista yhtiön ensimmäisen vaatimuksen mukaisesti, mutta ei ole vastustanut toisen vaatimuksen mukaista täytöntöönpanomääräystä.

Lääninhallituksella ei ole myöskään ollut mitään huomautettavaa ympäristövaikutusten arvioinnin hyväksymisestä.

Ruotsin siviilivalmiusvirasto (MSB) on asianomaisten asioiden perusteella todennut, että haettu kaivostoiminta on sallittua edellyttäen, että tietyt suojoitomenpiteet ja varotoimet toteutetaan.

Saamelaiskäräjät on torjunut luvan myöntämisen.

Ruotsin meteorologinen ja hydrologinen instituutti (SMHI) ei ole kommentoinut hakemusta, mutta se on ilmoittanut, että jos käy ilmi, että jokin SMHI:n mittausasemista on kärsinyt, SMHI vaatii korvausta tarvittavista toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista, joiden määrä on 200 000 Ruotsin kruunua mittausasemaa kohti.

Svenska Kraftnät on kommentoinut hakemusta ja pyytänyt yritykseltä tiettyjä lisäyksiä. Yrityksen täydennysten jälkeen Svenska Kraftnätillä ei ole ollut muita huomautuksia.

Ruotsin geologian tutkimuskeskus (SGU) ei ole tukenut eikä vastustanut luvan myöntämistä.

Kiirunan kunnan ympäristö- ja rakennuslautakunta (jäljempänä 'lautakunta') ei ole hyväksynyt eikä hylännyt hakemusta, mutta se on ilmaissut kantansa toimintaan sovellettavista ehdoista.

Kiirunan kunta (jäljempänä 'kunta') ei ole tukenut eikä vastustanut hakemusta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Norrbottenin alue on tukenut luvan myöntämistä toiminnalle.

Laevan saamelaiskäräjät on vastustanut luvan myöntämistä ja katsonut, että hakemus olisi hylättävä ensimmäisessä oikeusasteessa ja hylättävä toisessa oikeusasteessa. Saamelaiskäräjät on vastustanut ympäristövaikutusten arvioinnin hyväksymistä. Jos lupa myönnetään, saamelaisyhteisö on vastustanut sitä, että yritykselle myönnetään täytäntöönpanomääräys. Saamelaiskäräjät on vaatinut korvausta oikeudenkäyntikuluistaan 400 185 kruunua, josta 174 343 kruunua on asianajajan palkkioita.

Gabna Samin kylä on vastustanut luvan myöntämistä ja katsonut, että hakemus olisi hylättävä ensimmäisessä oikeusasteessa ja hylättävä toisessa oikeusasteessa. Saamelaiskylä on vastustanut ympäristövaikutusten arvioinnin hyväksymistä. Saamelaiskäräjät on väittänyt, että toimintaan tarvitaan sekä Natura 2000 -lupa että lajisuojelupoikkeus. Jos lupa myönnetään, saamelaiskunta on vastustanut sitä, että yritykselle myönnetään täytäntöönpanomääräys, ja vaatinut, että ennakoimattomista vahingoista ilmoittamisen määräajan tulisi olla 20 vuotta. Saamelaiskäräjät on vaatinut korvausta asiassa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista 441 991 kruunua, josta 202 400 kruunua on asianajajan palkkioita.

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolagilla (LKAB) ei ole yhtiön täydennysten ja selvitysten jälkeen ollut huomautettavaa haetusta toiminnasta. LKAB ei ole myöskään vastustanut sitä, että tuomioistuin myöntää Copperstonelle haetun pakkoluvan, mutta on todennut, että tuomioistuimen ei pitäisi säännellä padon kunnossapitovastuuta koskevaa kysymystä.

Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) on todennut, että lupa ei saa estää ympäristölupahakemuksen kohteena olevien sähköverkkolaitteistojen toiminnan jatkamista, muuttamista tai käytöstä poistamista.

Ruotsin luonnonsuojeluyhdistys (SNF) on ilmoittanut hyväksyvänsä hakemuksen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ruotsin liikennehallinto, Ruotsin puolustusvoimat, Ruotsin kiinteistölautakunta, Ruotsin geotekninen instituutti (SGI), Tekniska Verken i Kiruna AB ja Viscaria AB eivät ole vastustaneet hakemusta.

Nilsson ja Enmark vaativat, ettei tuomiota anneta, vaan että kantaja velvoitetaan neuvotteluihin ja, mitä voidaan ymmärtää, että asian ne osat, jotka on käsitelty neuvottelujen jälkeen, on otettava uudelleen käsiteltäväksi.

YRITYKSEN LÄHESTYMISTAPA

Yritys on hyväksynyt Laevas Sami Villagen korvausvaatimuksen oikeudenkäyntikuluista. Yhtiö on myös suostunut maksamaan Gabna Samin kylälle 430 491 kruunun korvauksen, mutta kieltäytyi maksamasta korvausta 11 500 kruunun lisäkustannuksista, joita se vaati pääkäsitelyn jälkeisestä ajasta. Yhtiö on vastustanut Per Nilssonin ja Anita Enmarkin vaatimusta.

EHDOTETUT EHDOT JNE.

YRITYKSEN EHDOTTAMAT EHDOT JA NIITÄ KOSKEVAT HUOMAUTUKSET

Yritys on mukauttanut ehdotettuja ehtojaan useaan otteeseen prosessin aikana vastapuolten, neuvoa-antavien elinten ja tuomioistuimen huomautusten perusteella. Jäljempänä esitetään yrityksen lopulta ehdottamat ehdot. Jos ehdotuksista on esitetty huomautuksia, ne on mainittu suoraan yrityksen ehdotuksen yhteydessä. Vireillepanoelinten ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi esitetään kohdassa *Vireillepanoviranomaisten ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi. jne. jäljempänä.*

Suunnitelman ehdot

1. Lupaa sovelletaan voimassa olevien asemakaavojen Se261 ja R250 suurjännitelinjojen erityisalueella ja voimassa olevan asemakaavan Se261 alueella sijaitsevan RH70:n +570 ylittävän varastoinnin rakentamista koskevissa osissa sillä edellytyksellä, että uuden asemakaavan valmistelun käynnissä oleva työ johtaa lainvoimaiseen asemakaavaan, joka tarkoittaa, ettei mikään esitetyistä toimenpiteistä ole asemakaavan vastainen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yleinen tila

2. Jollei jäljempänä esitetyissä ehdoissa toisin mainita, laitokset jne. on rakennettava ja toimintaa harjoitettava olennaisilta osin sen mukaisesti, mitä yritys on ilmoittanut tai mitä se on sitoutunut noudattamaan hakemusasiakirjoissa ja muutoin kyseisessä tapauksessa.

Kaivostoiminta, räjäytykset jne.

3. Kaivostoiminta D-vyöhykkeellä saa tapahtua ainoastaan maanalaisessa kaivostoiminnassa.
4. Tuotantoräjäytyksiä avolouhoksissa saa suorittaa vain arkisin päivällä kello 07.00-18.00 ennalta määrätyn ajan ja selkeän äänimerkin jälkeen. Paikallisille asukkaille on halutessaan ilmoitettava räjäytysajoista.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan siten, että "(maanantaista perjantaihin)". lisätään sanan "arkipäivisin" jälkeen. Yritys on ilmoittanut hyväksyvänsä oikaisun.

5. Räjäytykset on suoritettava siten, että lähistöllä sijaitseviin asuntoihin kohdistuva tärinä on mahdollisimman vähäinen. Räjäytyksistä aiheutuva enimmäistärinänopeus asunnoissa ei saa ylittää 5 mm/s yli 5 prosentissa räjäytystapahtumista vuodessa eikä koskaan 7 mm/s, kaikki mitattuna standardin SS 4604866:2011 mukaisesti.

Kiurunan kunta on todennut, että tärinää koskevat ehdot on asetettava sellaiselle tasolle, että asukkaille tai tuleville asuinrakennuksille ei aiheudu suurempaa häiriötä.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan siten, että lause "Valvonta on järjestettävä mittaamalla läheisessä asuinrakennuksessa jokaisen räjäytystapahtuman yhteydessä." lisätään ehdotukseen. Yhtiö on hyväksynyt lääninhallituksen oikaisuehdotuksen ja pysynyt muutoin ehdotuksessaan.

6. Avolouhosten räjäytyksistä aiheutuvat ilman räjähdysaallot eivät saa ylittää 100 pascalin vapaata kenttäarvoa asunnoissa yli 5 prosentissa räjäytyksistä eivätkä koskaan 200 pascalia, kaikki mitattuna standardin SS 02 52 10 mukaisesti.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan siten, että lause "Valvonta on järjestettävä mittaamalla läheisessä asuinrakennuksessa jokaisen räjäytystapahtuman yhteydessä." lisätään ehdotukseen.

7. Avolouhoksissa tehtävät räjäytykset on suunniteltava siten, että laskennallinen turvaetäisyys kallion putoamisen varalta ei ulotu rajatun alueen ulkopuolelle.

Höyrystäminen

8. Haitallisen pölyn rajoittamiseksi on toteutettava toimenpiteitä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Laevan saamelaisyyhteisö on todennut, että nykyisessä muodossaan edellytystä voi olla vaikea seurata. Gabnan saamelaiskylä on huomauttanut, että ehdot olisi määrättävä siten, että pölyämistä rajoitetaan luoteeseen päin. Copperstone on ilmoittanut, että yhtiöllä ei ole mitään sitä vastaan, että yhtiön esittämät pölyämistä koskevat suojatoimenpiteet ja sitoumukset määrätään ehdoiksi, jos tuomioistuin pitää sitä perusteltuna.

9. Lopputuotteiden kuormauksen, myös uudelleenlastauksen, on tapahduttava säältä suojattuna.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehto muutetaan siten, että "(katto, seinät ja lattia)" sanan "säänkestävä" jälkeen. Yritys on hyväksynyt oikaisun.

10. Rikastamon malmimurskaimet on varustettava pölyntorjuntajärjestelmällä. Laitoksen pölypäästöt ilmaan eivät saa ylittää vuosikeskiarvoa 10 mg/m³ (normaali kuiva kaasu). Seuranta on suoritettava mittaamalla vähintään neljä kertaa vuodessa.

Kemikaalit, riskit ja jätehuolto

11. Kemikaalien ja nestemäisten vaarallisten jätteiden, jotka eivät ole kaivannaisjätettä, varastointi saa tapahtua ainoastaan suljetulla ja läpäisemättömällä pinnalla, joka on varustettu sadesuojalla. Suljetussa tilassa on oltava suurimman varastosäiliön tilavuus ja 10 prosenttia muiden varastosäiliöiden kokonaistilavuudesta. Varastointi on suojattava törmäyksiltä. Vuodot ja vuodot on kerättävä talteen ja käsiteltävä välittömästi.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehto muutetaan siten, että lause "Varastosäiliöt on varustettava ylitäytönestimellä.". lisätään ennen viimeistä virkettä. Yritys on hyväksynyt lisäyksen.

12. Valvontaviranomaisen määräämästä ajankohdasta alkaen, kuitenkin aikaisintaan maanalaisen tuotannon räjäytystöiden aloittamisesta alkaen, yrityksen on pidettävä yllä tai maksettava ensiapuryhmää, joka voi toimia tulipalon, räjähdysten, sortuman ja muiden vakavien vaaratilanteiden tai onnettomuuksien yhteydessä. Ensiapuryhmän on oltava valmis ja kykenevä ryhtymään toimenpiteisiin ihmisille ja ympäristölle aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi tai rajoittamiseksi sekä tarvittaessa avustamaan kunnallisia pelastuspalveluja. Valmiuden on oltava käytettävissä toiminta-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Yrityksen on neuvoteltava valvontaviranomaisen, kunnan ja LKAB:n kanssa sen varmistamiseksi, että toiminnassa, LKAB:n naapuritoiminnot huomioon ottaen, on asianmukainen valmius ja kyky toimia häiriö- tai onnettomuustilanteissa.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehto muutetaan siten, että ensimmäisestä virkkeestä poistetaan "kuitenkin aikaisintaan silloin, kun maanalainen tuotantoräjäytys alkaa", mihin Kiirunan kunnan pelastuspalvelut ovat suostuneet. Yhtiö on pitänyt ehdotuksensa tältä osin voimassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lääninhallitus on lisäksi ehdottanut, että sana "kunta" viimeisessä kohdassa korvataan virke ilmaisulla "kunnallinen pelastuspalvelu". Pelastuslaitos on ilmoittanut olevansa tältä osin samaa mieltä lääninhallituksen kanssa. Yritys on hyväksynyt oikaisun.

13. Valvontaviranomaiselle on toimitettava päivitetty turvallisuusselvitys ja kemikaalionnettomuuksien ehkäisemistä ja seurausten rajoittamista koskevista toimenpiteistä annetun lain (1999:381) mukainen sisäinen pelastussuunnitelma viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan asianomaisen osan aloittamista. Suunnitelma on kuitenkin toimitettava aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun lupa on tullut lainvoimaiseksi.
14. Valvontaviranomaiselle on toimitettava viimeistään kuusi kuukautta ennen kaivostoiminnan aloittamista päivitetty jätehuoltosuunnitelma, joka sisältää suuronnettomuuksien ehkäisemistä koskevan strategian, kuvauksen turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sisäisen pelastussuunnitelman kaivannaisjäteasetuksen (2013:319) mukaisesti. Toimittaminen ei kuitenkaan tarvitse tapahtua aikaisemmin kuin kuusi kuukautta sen jälkeen, kun lupa on saanut lainvoiman.

Poronhoito

15. Viscarian kaivoksen toiminta-aikana yhtiön on kuultava vuosittain Laevan ja Gabbanan saamelaiskylä toimenpiteistä, joilla rajoitetaan poronhoidolle alueella toiminnasta mahdollisesti aiheutuvia häiriöitä, elleivät yhtiö ja kyseinen saamelaiskylä sovi, että kuuleminen ei ole tarpeen. Kaikista neuvotteluista on ilmoitettava valvontaviranomaiselle yhtiön ympäristöraportissa.
16. Kuultuaan Laevan ja Gabnan saamelaiskylä ja valvontaviranomaista yrityksen on suunniteltava ja pystytettävä suoja-aita toiminta-alueen ympärille ja tarkastettava aita vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Laevan saamelaisyhteisö on vaatinut, että aita on tarkastettava useammin kuin kaksi kertaa vuodessa ja että kaikki aidan vauriot on korjattava välittömästi. Yhtiö on pysynyt ehdotuksessaan.

17. Yrityksen on Laevas saamelaiskylän tai Gabna saamelaiskylän pyynnöstä toteutettava toimenpiteitä toiminta-alueen läpi kulkevan rekisteröidyn muuttoreitin muuttamiseksi. Toimenpiteisiin on ryhdyttävä saamelaiskylä ja valvontaviranomaista kuultuaan.

Lääninhallitus, Laevaksen saamelaiskylä ja Gabnan saamelaiskylä ovat ilmoittaneet, että poronhoidolle olisi asetettava lisäedellytyksiä, ks. jäljempänä.

Padot

18. Toiminnassa olevien patojen, joiden osalta on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäpätöinen padon murtuessa (NV-pato ja Ö-pato), on, niin kauan kuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

aktiivinen loppusijoitus tapahtuu, on varustettava mittalaitteilla ja valvottava miehitetyn valvomon kautta siten, että merkkejä lähestyvistä ja käynnissä olevasta pölyvaaratilanteesta voidaan havaita ympäri vuorokauden.

MSB on ehdottanut, että olennaisilta osiltaan samanlainen ehto asetetaan seuraaville yrityksille kuitenkin ilman lausetta "niin kauan kuin aktiivinen hävittäminen tapahtuu".

19. Varoittaakseen ihmisiä ulkoilureiteillä Viscarian kaivoksen luoteispuolella ja LKAB:n teollisuusalueen läheisyydessä lounaassa, missä on arvioitu, että ihmishenkien menetyksen riski ei ole vähäpätöinen NV- ja Ö-padon padon rikkoutuessa, on yhtiön selvityksen mukaan asennettava äänilähettimien muodossa olevat erityiset varoitusjärjestelmät viimeistään silloin, kun nämä olosuhteet ilmenevät patojen osalta. Erityiset varoitusjärjestelmät on voitava aktivoida miehitetystä valvomosta ympäri vuorokauden.

MSB on ehdottanut samanlaista ehtoa.

20. Jotta E10-tien tienkäyttäjiä voidaan varoittaa, jos NV-padon padon rikkoutuessa on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäpätöinen, jos tie ylivuotaa tai huuhtoutuu tielle, erityiset varoitusjärjestelmät kiinteinä valomerkkeinä on asennettava yhtiön tutkimuksen mukaisesti viimeistään silloin, kun NV-padon kohdalla nämä olosuhteet täyttyvät. Erityiset varoitusjärjestelmät on voitava aktivoida miehitetystä valvomosta ympäri vuorokauden. Asennuksen on tapahduttava yhteistyössä Ruotsin liikenneviraston kanssa.

MSB on ehdottanut samanlaista ehtoa.

21. Malmilinjan varoitusjunaliikenteessä, jossa on arvioitu, että ihmishenkien menettämisen riski ei ole vähäpätöinen padon murtuessa luoteispadolla tai Ö-padolla, on oltava ympärivuorokautinen valmius välittömään yhteydenottoon Ruotsin liikennevirastoon viimeistään silloin, kun padon osalta nämä olosuhteet toteutuvat. Tätä varten on laadittava erityiset menettelyt yhteistyössä Ruotsin liikenneviraston kanssa.

MSB on ehdottanut, että toiminnalle asetetaan olennaisilta osiltaan samanlainen ehto, mutta että ensimmäinen virke muotoillaan seuraavasti: "Jotta rautatieliikennettä voidaan varoittaa malmilinjalla, jos padon murtuminen tapahtuu luoteispuolella tai Ö:n padolla, on oltava 24 tunnin valmius ottaa välittömästi yhteyttä Ruotsin liikennevirastoon".

Lääninhallitus on kyseenalaistanut sen, ovatko ehdot 18-21 riittävän täsmällisiä ja miten niitä olisi sovellettava valvonnan osalta. Hallintovaliokunta ja LKAB ovat todenneet, että ehtoja voi olla vaikea soveltaa käytännössä. Yhtiö on todennut ymmärtävänsä saadut kommentit, mutta pitänyt kiinni ehdotuksistaan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Vedenkäsittelyssä syntyvän lietteen sijoittaminen kaatopaikalle

22. Hydroksidilietteen kaatopaikka on suunniteltava vaarallisen jätteen kaatopaikaksi jätteiden kaatopaikoista annetun asetuksen (2001:512) vaatimusten mukaisesti.

Ekologinen korvaus

23. Yrityksen on toteutettava toimenpiteitä, joilla kompensoidaan toiminnasta aiheutuvia luonnonarvojen menetyksiä. Korvauksen on vastattava 115 prosenttia CLIMBin tai vastaavan laskentamallin mukaisesti lasketusta vaikutusarvosta. Korvaukset on suoritettava korvaussuunnitelman mukaisesti. Korvausalueen tai -alueiden on sijaittava Kiirunan kunnassa tai vaihtoehtoisesti Norrbottenin läänissä. Täytäntöönpanosuunnitelma on laadittava valvontaviranomaista kuullen ja toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun lupa on tullut lainvoimaiseksi ja sitä on käytetty, tai myöhemmin, jos valvontaviranomainen sallii.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan lisäämällä toiseen virkkeeseen ennen sanaa "115 prosenttia" sana "vähintään" ja poistamalla kaksi viimeistä virkettä ja lisäämällä tilalle seuraava: "Yhtiön on esitettävä tarkistettu korvaussuunnitelma lisäehdotuksineen korvausalueista viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun lupa on saanut lainvoiman ja sitä on hyödynnetty, tai valvontaviranomaisen luvalla myös myöhemmin. Korvausalueen (-alueiden) on vastattava niitä kosteikkotyyppisiä, joihin toiminta vaikuttaa, ja painopisteen on oltava toimenpiteissä, jotka suosivat suoputki- ja kalkkikirvistäjälajeja". Korvaussuunnitelma on hyväksyttävä sääntelyviranomainen.". Yritys on hyväksynyt sanan "ainakin" lisäämisen, mutta se on kuitenkin muutoin pysyi ehdotuksessaan.

Jälkihoito ja taloudellinen turva

24. Päivitetty kunnostussuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään silloin, kun kaivostoiminta aloitetaan.

Jälkihoitosuunnitelma on päivitettävä viiden vuoden välein tai silloin, kun toiminnassa tapahtuvat muutokset sitä edellyttävät. Päivitettyyn jälkihoitosuunnitelmaan on sisällyttävä myös ajantasaistettu laskelma rahoitusvakuudesta. Laskelmassa on otettava huomioon muun muassa tavaroiden ja palvelujen hintakehitys sekä kunnostuksen osat, joita voidaan pitää loppuun saatettuina, kuten maanalaisen kaivoksen pastatäyttö.

Lopullinen jälkihoitosuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan lopettamista tai ennen kuin toiminta-alueen osan tai koko toiminta-alueen lopullinen jälkihoito tulee ajankohtaiseksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

25. Yhtiö antaa yhteensä 344 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisen rahoitustakuun toiminnan korjaamisen loppuunsaattamiseksi. Vakuus on annettava seuraavasti.

- a. Perusvakuus on 51,5 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka vastaa vedenpuhdistuksen osasta, puhdistamon lietteen kaatopaikasta ja hankesuunnittelusta aiheutuvia arvioituja kustannuksia. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tarkastettavaksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun jokin luvan osa on käytetty.
- b. Lisävakuuden määrä on 68,4 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka vastaa teollisuusalueen sekä hiekka- ja selkeytysaltaiden jälkikäsittelyn arvioituja kustannuksia. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tarkastettavaksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua teollisuusalueen tai patojen rakentamisen aloittamisesta.
- c. Lisävakuuden määrä on 111,0 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka vastaa avolouhoksen ja maanalaisen kaivoksen kunnostamisen arvioituja kustannuksia ja vesienkäsittelyn jäljellä olevaa osaa. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimen tarkasteltavaksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun louhinta on aloitettu avolouhoksessa tai maanalaisessa kaivoksessa.
- d. Lisävakuus on asetettava 113,1 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisena, joka vastaa kalliojätteen kaatopaikkojen kunnostamisesta aiheutuvia arvioituja kustannuksia. Vakuus lasketaan kalenterivuositain, ja sen määrä on 57 Ruotsin kruunua miljoonaa euroa.²
(i) käytetty, mutta kattamaton kaatopaikka-alue ja ii) arvioitu uusi kaatopaikka-alue tulevalle kalenterivuodelle. Tätä koskeva vakuus on annettava ensimmäisen kerran viimeistään kolmen kuukauden kuluttua jätekiven loppusijoituksen aloittamisesta ja sen jälkeen viimeistään kunkin vuoden tammikuun 31 päivänä.
- e. Lisävakuus on asetettava tai asetettua vakuutta on alennettava, jos korjaussuunnitelman päivityksen yhteydessä toimitettu ajantasaistettu laskelma osoittaa, että tällainen mukautus on tarpeen. Vakuus on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun päivitetty kunnostussuunnitelma on toimitettu valvontaviranomaiselle. Mahdollinen rahoitusvakuuden alentaminen on tehtävä edellä d kohdan mukaisen seuraavan lisävakuuden esittämisen yhteydessä.

Jos perustakuu on annettava, sen määrä on sidottava kuluttajahintaindeksiin. Kun edellä b-d alakohdassa tarkoitettu lisävakuus on annettava, määrä on tarkistettava kuluttajahintaindeksillä ylöspäin. Kalliokiviainesjätteen kaatopaikkojen jälkikäsittelyyn liittyvän lisävakuuden tarkistuksen on liityttävä tässä osassa annettujen vakuuksien kokonaismäärään. Helmikuu 2022 on peruskuukausi, ja se lasketaan käyttäen viimeisintä kuluttajahintaindeksiä, jota sovelletaan sinä päivänä, jona vakuus toimitetaan tuomioistuimelle.

Lääninhallitus on pyytänyt, että jälkihoitoa koskevia lisäehtoja asetetaan, ks. jäljempänä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Luonnonympäristö

26. Yhtiön on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että D-alueella ja sen länsipuolella sijaitsevalla kosteikkoalueella säilyvät suokukolle sopivat olosuhteet. Näihin toimenpiteisiin on kuuluttava ainakin veden imeyttäminen, jotta matalaa pohjaveden tasoa ei laskettaisi, ja kosteikon vuosittainen niitto.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan lisäämällä ehdotukseen seuraava virke: "Toimenpiteiden toteuttamissuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään vuoden kuluttua luvan käyttämisestä.". Valvontaviranomaisen on hyväksyttävä toteuttamissuunnitelma.". Yritys on hyväksynyt lisäyksen.

27. Lintujen pesimäkauden suojelemiseksi luonnontilaisella maalla ei saa aloittaa maanrakennustöitä, raivaus ja hakkuut mukaan luettuina, 15. toukokuuta ja 31. heinäkuuta välisenä aikana. Ennen 15. toukokuuta aloitettuja ja käynnissä olevia maanrakennustöitä saa jatkaa.

Lääninhallitus on ehdottanut, että ehtoa muutetaan siten, että ensimmäisessä virkkeessä oleva sana "alkaa" korvataan sanalla "tapahtuu" ja että ajanjakso muutetaan *1. toukokuuta-31. heinäkuuta*.

Lääninhallituksen mukaan viimeisen virkkeen pitäisi kuulua seuraavasti: "Ennen 1. toukokuuta aloitettuja ja käynnissä olevia maanrakennustöitä, lukuun ottamatta hakkuita, saa jatkaa."

Yritys on pysynyt ehdotuksessaan.

Valvontaohjelma

28. Valvontaohjelmaluonnos on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään kolmen kuukauden kuluttua toimiluvan myöntämisen alkamisesta tai valvontaviranomaisen määräämänä myöhempänä ajankohtana.
29. Yrityksen on ilmoitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle ja valvontaviranomaiselle luvan käytöstä.

YRITYKSEN EHDOTUS LYKÄTYISTÄ ASIOISTA JA KOEAJALLA TOTEUTETTAVISTA TOIMENPITEISTÄ

Yhtiön ehdotukset lykätystä asioista ja väliaikaisista toimenpiteistä esitetään jäljempänä. Jos ehdotuksista on esitetty huomautuksia, ne on esitetty suoraan yhtiön ehdotusten yhteydessä. Laevan saamelaisyhteisö on todennut, että poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulisi ottaa huomioon kaikissa tutkimuksissa, mikäli tuomioistuin lykkää asioita koeaikana. Yhtiö on todennut, että tällaiset vaikutukset otetaan huomioon yhtiön harkinnassa. Muita ehdotuksia, joita esitteleviltä *viranomaisilta* ja vastapuolilta on saatu, on esitetty kohdassa *Esittelevien viranomaisten ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi.* jne. jäljempänä.

Höyrystäminen

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja Yhtiö on ehdottanut, että lopullisten ehtojen antamista putoavalle pölylle lykätään ympäristöluentojen, joiden aikana yhtiö tutkii seuraavaa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

U1. Yrityksen on seurattava ja valvottava toiminnastaan aiheutuvaa pölylaskeumaa ja tutkittava, mitä vaikutuksia sen toiminnasta aiheutuvan pölylaskeuman rajoittamiseksi toteutetuilla varotoimenpiteillä on ja mitä lisätoimenpiteitä voidaan toteuttaa, jotta sen toiminnasta aiheutuva pölylaskeuma mittauspisteissä VNE01-VNE06 ja VNE08 ei ylittäisi kokonaisvuosikeskiarvona mittapisteiden VNE01-VNE06, VNE08 ja VNE08 kohdalla 160 grammaa/100 m² /30 päivää. Tutkimuksessa on erityisesti selvitettävä mahdollisuus erottaa yrityksen toiminnasta peräisin oleva pöly muusta pölystä. Tutkimuksen tulokset ehdotuksineen lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään neljän vuoden kuluttua luvan käyttämisestä.

Lääninhallitus on ehdottanut, että tutkinta-asetusta muutetaan siten, että lause "Tutkinta on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.". lisätään ennen viimeistä virkettä. Kiirunan kunta on todennut, että hajapölyä koskevia selvitysehtoja on kehitettävä siten, että terveydellisten, esteettisten ja sosiaalisten haittojen riski vähenee. Yhtiö on hyväksynyt lääninhallituksen tekemän oikaisuehdotuksen ja pysynyt muutoin ehdotuksessaan.

Yritys on ehdottanut seuraavaa väliaikaista asetusta koeaikana:

P1. Toiminnasta aiheutuva pölylaskeuma (mitattuna NILU-näytteenottimilla) ei saa ylittää ohjearvona ja kokonaisvuosikeskiarvona 160 g/100m² /30 päivää mittauspisteissä VNE01-VNE06 ja VNE08.

Lääninhallitus on ehdottanut, että asetusta muutetaan siten, että sana lisätään asteriski ja lause "* Vertailuarvolla tarkoitetaan arvoa, jonka ylittyessä luvanhaltijan on toteutettava seuraavat toimenpiteet". toimenpiteet, jotta ehto voidaan täyttää." lisätään asetukseen. Yhtiö on hyväksynyt lääninhallituksen muutosehdotuksen.

Melu

Copperstone on ehdottanut, että toiminnan aiheuttamaa melua koskevien lopullisten ehtojen asettamista lykätään koeajaksi, jonka aikana Copperstone suorittaa seuraavat tutkimukset:

U2. Yhtiön on selvitettävä tekniset ja taloudelliset edellytykset väliaikaista lupaa koskevassa määräyksessä P2 määriteltyjen melutasojen rajoittamiseksi. Selvitysten tulokset ja ehdotukset lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun lupa on saanut lainvoiman.

Lääninhallitus on ehdottanut, että tutkinta-asetusta muutetaan siten, että lause "Tutkinta on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.". lisätään ennen viimeistä virkettä. Yritys on hyväksynyt oikaisun.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yritys on ehdottanut, että kokeilujakson aikana sovelletaan seuraavaa väliaikaista määräystä:

P2: Toiminnasta aiheutuva melu ei saa aiheuttaa asunnoissa korkeampaa ekvivalenttimelutasoa kuin seuraavat arvot

Päiväsaikaan maanantaista perjantaihin (06-18)	50 dB(A)
Iltaisin (klo 18-22) ja päivällä lauantaisin, sunnuntaisin ja juhlapäivinä.	45dB(A)
Yöaika (22-06)	40 dB(A)

Toimintoja, jotka voivat tyypillisesti aiheuttaa asuintiloissa yli 55 dB(A):n hetkellisiä melutasoja, ei saa harjoittaa yöllä.

Toiminnasta aiheutuvaa melua on valvottava mittauksin (immissiomittaukset) tai lähikenttämittauksin ja laskelmin.

Lääninhallitus on ehdottanut, että asetusta muutetaan siten, että sana lisätään asteriski ja lause "* Vertailuarvolla tarkoitetaan arvoa, jonka ylittyessä luvanhaltijan on toteutettava seuraavat toimenpiteet".
toimenpiteet, jotta ehto voidaan täyttää." lisätään asetukseen.

Gabna sameby on huomauttanut, että on syytä asettaa ehtoja melun rajoittamiseksi luoteeseen päin ja että melua koskeva ehto olisi asetettava 25 dB(A):n tasolle sellaisina aikoina, jolloin vaikutusalueella harjoitetaan aktiivisesti poronhoitoa.

Kiirunan kunta on pyytänyt, että melua koskeviin ehtoihin olisi sisällytettävä myös raja-arvo, jotta 35 dBA:n ekvivalenttimelutaso viereisten ulkoilu- ja luontoalueiden suuntaan iltaisin ja öisin klo 18-06 välisenä aikana ja päivisin lauantaisin, sunnuntaisin ja yleisinä juhlapäivinä ei ylittyisi ja että 40 dBA:n taso voidaan säilyttää myös päivällä, jos tämä koskee nollavaihtoehtoa.

Yritys on hyväksynyt lääninhallituksen ehdottaman oikaisun, mutta on muuten pysynyt ehdotuksessaan.

Pohjavesi

Yhtiö on ehdottanut, että kysymystä siitä, mitä lopullisia ehtoja olisi sovellettava pohjaveden ehtymisen vaikutusten rajoittamiseksi Natura 2000 -alueella Rautas fjällurskog, lykätään koeajaksi, jonka aikana yhtiö tekee seuraavat selvitykset.

U3. Yhtiön on selvitettävä tekniset, ympäristölliset ja taloudelliset edellytykset toiminnan vaikutusten rajoittamiseksi laskemalla pohjaveden pintaa Rautas fjällurskogin Natura 2000 -alueeseen kuuluvalla apinasuon alueella.

Tutkimuksen yhteydessä asennetaan kuusi uutta pohjavesiputkea seuraaviin paikkoihin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

arvioitua vaikutusalueetta ja vertailualueella sijaitsevaa ylimääräistä pohjavesiputkea. Lisäksi tutkimukseen on sisällyttävä infiltraatiotestejä, joissa käytetään erilaisia infiltraatiotyyppisiä (esim. kaivoja, kaivantoja, putkia) kaivoksen vedenpoiston aikana, jotta toiminnasta johtuva pohjaveden alenema saataisiin rajoitettua keskimäärin enintään 0,1 metriin kasvukauden aikana (15. toukokuuta-15. lokakuuta).

Tutkimus on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.

Yritys on ehdottanut, että seuraavaa väliaikaista määräystä sovellettaisiin kokeilujakson aikana.

P3. Yhtiön on seurattava jatkuvasti pohjaveden tasoa asennetuissa pohjavesiputkissa; mittaukset on tehtävä automaattisella loggerilla ja niitä on täydennettävä säännöllisillä manuaalisilla luotauksilla. Jos viimeisimmän liukuvan kolmen kuukauden jakson mittauksen mukaan Rautasvuoren aarniometsän Natura 2000 -alueella sijaitsevissa vaikutusputkissa on yli 0,2 m:n poikkeama, yhtiön on asennettava ja otettava käyttöön viimeistään seuraavalla kasvukaudella infiltraatiojärjestelmä, jotta toiminnasta johtuva pohjaveden aleneminen rajoitetaan keskimäärin enintään 0,2 m:iin kasvukaudessa (15.5.-15.10.). Infiltraatio voidaan toteuttaa käsiteltyllä ylijäämavedellä.

Raportti ja ehdotus lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa luvan käyttämisestä.

Lääninhallitus on vastustanut asian lykkäämistä koeajaksi ja ehdottanut pohjavesivaikutusten osalta lopullisia ehtoja, jotka on esitetty jäljempänä kohdassa *Kuulemisviranomaiset ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi jne.* Siinä esitetään myös Gabna Samin kylän vaatimukset pohjavettä koskevista ehdoista.

Virtauksen vaikutus

Yhtiö on esittänyt, että Ylä-Pahtajoen vesistön (WA73598312) veden palauttamista koskevien lopullisten ehtojen antamista lykätään koeajalla, jonka aikana yhtiö tekee seuraavat selvitykset:

U4. Yhtiön on tutkittava tekniset, ympäristölliset ja taloudelliset edellytykset rajoittaa virtaamavaikutuksia Ylä-Pahtajoen alaosissa ja Pahtajoen yläosissa (WA64104032) kriittisinä vähävirtaamaisina ajanjaksoina talvella Ylä-Pahtajoen virtaamalisäyksillä. Tutkimukseen sisältyy virtaamanmittauksen asentaminen vertailuasemalle ja sen selvittäminen, millä virtaamilla ja millä virtaamilla virtaaman lisääminen olisi aloitettava.

Tutkimus on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yritys on ehdottanut, että seuraavaa väliaikaista määräystä sovellettaisiin kokeilujakson aikana.

- P4. Jos virtaama AVA 14:ssä on alle 30 l/s juoksevana keskiarvona viikon aikana, yhtiön on aloitettava virtaaman lisääminen Gullijoessa 10 l/s:lla. Virtaamaa on lisättävä niin kauan kuin virtaama AVA 14:ssä on alle 30 l/s. Virtaaman lisäämiseen voidaan käyttää puhdistettua ylijäämävettä.

Raportti ja ehdotus lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa luvan käyttämisestä.

Lääninhallitus on vastustanut asian lykkäämistä koeajaksi ja ehdottanut virtausvaikutuksia koskevia lopullisia ehtoja, jotka on esitetty jäljempänä kohdassa *Kuulemisviranomaiset ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi jne.* Lisäksi siinä esitetään Gabnan saamelaiskylän vaatimukset, jotka koskevat toiminnan virtausvaikutuksia koskevia ehtoja.

Päästö veteen

Yritys on ehdottanut, että kysymystä siitä, mitä lopullisia ehtoja sovelletaan arseenin, koboltin, kuparin, nikkelin, sinkin, uraanin, suspendoituneen kiintoaineen, nitraattitypen, sulfaatin ja prosessireagenssien vesipäästöihin, lykätään koeajaksi, jonka aikana yrityksen on tehtävä seuraavat tutkimukset:

- U5. Yrityksen on selvitettävä tekniset, ympäristölliset ja taloudelliset edellytykset rajoittaa toiminnan päästöjä vesistöihin kyseisten aineiden osalta.

Prosessireagensseja koskevaan tutkimukseen on sisällyttävä erityisesti tekniset mahdollisuudet puhdistaa rikastamosta tuleva osavirta sekä paikkakohtaiset ekotoksikologiset tutkimukset ja biologiset tutkimukset vastaanottavissa vesissä.

Tutkimus on suoritettava valvontaviranomaista kuullen.

Raportti ja ehdotukset kyseisiä aineita koskeviksi lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen vuoden kuluttua luvan käyttämisestä.

Yritys on ehdottanut, että kokeilujakson aikana sovelletaan seuraavia väliaikaisia toimenpiteitä:

- P5. Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa syntyvä ylijäämävesi, lukuun ottamatta ylivuotovettä, on käsiteltävä hiekkasuodatus- ja ioninvaihtotekniikoilla tai muilla tekniikoilla, joiden käsittelyaste on vastaava, ennen kuin se johdetaan vastaanottavaan veteen. Kunnes toisin määrätään

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

raja-arvona vastaanottaviin vesiin johdettavan käsitellyn ylijäämaveden pitoisuudet eivät ylitä seuraavia arvoja.

Aihe	Pysäytä vedenpoisto (vuotuinen keskiarvo)	Pysäytys Ajovali (vuosikesk iarvo)	Vedenpoiston enimmäistaso ja ajautuminen
Arseeni, µg/l*	0,5	0,5	
Koboltti, µg/l*	5	1	
Kupari, µg/l*	2	1	12
Nikkeli, µg/l*	3	3	30
Sinkki, µg/l*	2,5	1,25	20
Uraani, µg/l*	1,25	1	10
Keskeytetty aineet, mg/l	10	10	
Nitraattityppi, mg/l	7,5	7,5	
Sulfaatti, mg/l	300	300	
Ksantaatti, mg/l*	-	0,05	
tiokarbamaatti, mg/l*	-	0,1	

*Viittaa 0,45 µm:n suodattimella suodatettuun liuenneseen sisältöön.

Enimmäisarvoja on noudatettava jokaisessa mittauksessa.

Asetuksen noudattamista on valvottava prosessireagensseja lukuun ottamatta ottamalla näytteet jätevedestä puhdistamon jälkeen vähintään kerran viikossa, kun jätevesi johdetaan vastaanottavaan veteen. Jäteveden pitoisuuksia on seurattava myös ottamalla näytteitä vastaanottavaan vesistöön johdettavasta koko jätevedestä (mukaan luettuna puhdistamon jälkeinen vesi ja johdettu käsittelemätön vesi) vähintään kerran viikossa, kun puhdistamatonta vettä johdetaan. Yksittäiset näytteet on analysoitava. Virtausta kahdessa näytepisteessä on seurattava jatkuvalla virtauksen mittauksella.

Prosessireagensseja koskevan asetuksen noudattaminen on tarkistettava ottamalla näytteitä puhdistamolta tulevasta jätevedestä vähintään kerran kuukaudessa, kun jätevesi johdetaan vastaanottavaan veteen. Kunnes yritys on kehittänyt analyysimenetelmät, joilla pystytään havaitsemaan säädetyt pitoisuusarvot, asetuksen noudattaminen on tarkistettava ottamalla näytteitä rikastamoiden jätevedestä tai tarvittaessa prosessireagenssien hävittämiseen tarkoitettujen laitosten jätevedestä vähintään kerran viikossa, jolloin sovellettavat pitoisuusarvot ovat 0,4 mg/l ksantaattien osalta ja 0,5 mg/l tiokarbamaattien osalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Raportti ja ehdotukset kyseisiä aineita koskeviksi lopullisiksi ehdoiksi on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen vuoden kuluttua luvan käyttämisestä.

Lääninhallitus on vastustanut koko asian lykkäämistä kokeilujakson ajaksi ja ehdottanut lopullisia ehtoja vesistö päästöille sekä asian lykkäämistä ja väliaikaista sääntelyä, kuten jäljempänä kohdassa *Kuulemisviranomaiset ja vastapuolten ehdotukset lisäehdoiksi ym.* todetaan. Myös Gabna Samin kylän ehdottamat ehdot tässä osassa on esitetty.

YRITYKSEN EHDOTUS VALTUUTUKSEN SIIRTÄMISESTÄ

Yhtiö on esittänyt, että maa- ja ympäristötuomioistuin antaisi ympäristönsuojelulain 22 luvun 25 §:n 3 momentin nojalla valvontaviranomaiselle luvan

- asettaa lisäehtoja, jotka koskevat imeytymistä ja hallintatoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että vyöhykkeellä D ja sen länsipuolella sijaitsevalla kosteikkoalueella säilyvät suokukolle sopivat olosuhteet; ja
- sen jälkeen, kun yritys on tehnyt lisätutkimuksia prosessireagenssien hajoamisesta, immobilisoitumisesta tai muusta vähenemisestä, myöntää poikkeuksen rikastamosta lähtevien prosessireagenssien pitoisuuksia koskevasta väliaikaisesta määräyksestä ja samalla antaa mahdolliset uudet väliaikaiset määräykset, joita poikkeuksen seurauksena voidaan tarvita.

Laevan saamelaiskylät on todennut, että tuomioistuimen tulisi harkita valvontaviranomaisen valtuuttamista antamaan lisäehtoja poroelinkeinon lisäkustannuksista ja lisätöistä aiheutuvista kustannuksista siinä tapauksessa, että yhtiö ja saamelaiskylät eivät pääse sopimukseen korvauksista tai toimenpiteistä. Yhtiö ja lääninhallitus ovat vastustaneet tällaista delegointia.

KUULEMISVIRANOMAISTEN JA VASTAPUOLTEN EHDOTUKSET LISÄEHDOKSI JNE.

Yleinen

Gabna sameby on väittänyt, että ehdot olisi määrättävä siten, ettei niistä aiheudu vaikutuksia toiminta-alueen ulkopuolelle.

Pohjavesi

Lääninhallitus on ehdottanut, että toiminnan pohjavesivaikutusten osalta asetetaan seuraavat lopulliset ehdot.

- Yrityksen on seurattava jatkuvasti pohjaveden tasoa pohjavesiputkilla edustavissa mittauspisteissä arvioidulla vaikutusalueella ja vertailualueella; mittaukset on tehtävä automaattisella loggerilla ja niitä on täydennettävä säännöllisillä manuaalisilla luotauksilla.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tarvittaessa on ryhdyttävä suojaaviin toimenpiteisiin veden imeyttämisen avulla, jotta pohjaveden taso ei laske Rautasvuoren aarniometsän Natura 2000 -alueella sijaitsevien apinasoiden alueella toiminnan seurauksena yli 0,1 metriä luonnollista vaihtelua alemmaksi.

Gabna sameby, jonka kanssa Laevas sameby on ollut samaa mieltä, on todennut, että jos tuomioistuin toteaa, että pohjaveden tasoa on seurattava jatkuvasti, ja yritys määrätään toteuttamaan suojatoimenpiteitä, mitään toimenpiteitä ei saa sallia toiminta-alueen ulkopuolella, jolloin on vaarana, että ne vaikuttavat poronhoitoon.

Gabna sameby on myös todennut, että on voitava varmistaa ehdoilla, että Natura 2000 -alueella ja Rautas Fjällurskogreservat -luonnonsuojelualueella tai E10-moottoritien ja Rautasjoen välisellä alueella ei vaikuteta luonnolliseen pohjaveden tasoon ja kasvillisuuteen.

Yritys on pitänyt kiinni ehdotuksestaan lykätä kysymyksen esittämistä ja väliaikaista määräystä pohjaveden osalta.

Päästö veteen, lopulliset olosuhteet

Lääninhallitus on ehdottanut, että vesistö päästöille asetetaan seuraavat lopulliset ehdot.

1. Veteen johdettavien päästöjen käsittely, jossa uraani puhdistetaan, on asennettava ja sitä on sovellettava luvan myöntämisen alusta alkaen.
2. Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa purkautuva ylimääräinen vesi, joka pumpataan Pahtajoen yläjuoksulle (Luossajärven laskuojan yläjuoksulle), käsitellään. Pahtajoen vesistöön johdettavan veden uraanipitoisuus saa olla enintään 1,0 µg/l (liuennut pitoisuus suodatettuna 0,45 µm:n suodattimella) ja virtaama saa olla enintään 10 l/s. Pumppaus saa tapahtua ainoastaan joulukuusta huhtikuuhun.
3. Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa syntyvä ylimääräinen vesi, lukuun ottamatta ylivuotovettä (puhdistamon ohitus), on käsiteltävä ehdotetuilla hiekkasuodatus- ja ioninvaihtotekniikoilla tai muilla vastaavalla käsittelyasteella varustetuilla tekniikoilla, ennen kuin se johdetaan vastaanottavaan veteen. Puhdistamo on asennettava ja sitä on käytettävä luvan myöntämisen alusta alkaen.

Kuukausittaiset keski- ja enimmäispitoisuudet eivät saa ylittää seuraavia raja-arvoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Aihe	stop (kuukausittainen keskiarvo)	Maksimipysäytys
Arseeni, µg/l*	0,5	
Koboltti, µg/l*	1,0	
Kupari, µg/l*	1,0	12
Nikkeli, µg/l*	3,0	30
Sinkki, µg/l*	1,25	20
Uraani, µg/l*	1,0	10
Keskeytetty aineet, mg/l	10	

*Viittaa 0,45 µm:n suodattimella suodatettuun liuenneseen sisältöön.

4. Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa syntyvän ylimääräisen veden päästöt, mukaan lukien ylivuotovesi (puhdistamon ohitus), eivät saa ylittää seuraavia kokonaismääriä vuositasolla

Aihe	Määrä vuodessa, kg
Koboltti	10
Kupari	10
nikkeli	20
Sinkki	10
uraani	10

Ehtojen noudattaminen on tarkastettava virtaaman mittauksella ja näytteenotolla vähintään kahdesti viikossa puhdistamolta vastaanottavaan veteen johdettavien päästöjen yhteydessä. Käsittelemättömän ylivuodon yhteydessä näytteet on otettava päivittäin. Yksittäisistä näytteistä on tehtävä analyysit, ja ne on suhteutettava kokonaispitoisuuksiin.

5. Leväjärveen johdettavan ylijäämäveden kiintoainepitoisuus ei saa maanrakennustöiden aikana ylittää 10 mg/l kuukausikeskiarvona.

Ehtojen noudattaminen on tarkastettava satunnaisnäytteenotolla vähintään kahdesti viikossa vastaanottavaan veteen johdettavien päästöjen yhteydessä. Yksittäiset näytteet on analysoitava.

6. Toiminnasta peräisin olevien vesien käsittelyä on jatkettava 30 vuoden ajan kaivostoiminnan lopullisen lopettamisen jälkeen. Käsittelyn on vastattava toiminnan aikana tehtyä käsittelyä. Vuosittaiset keskimääräiset pitoisuudet eivät saa ylittää seuraavia raja-arvoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Aihe	stop (kuukausittainen keskiarvo)
Arseeni, µg/l*	0,5
Koboltti, µg/l*	1,0
Kupari, µg/l*	1,0
Nikkeli, µg/l*	3,0
Sinkki, µg/l*	1,25
Uraani, µg/l*	1,0
Keskeytetty aineet, mg/l	10

*Viittaa 0,45 µm:n suodattimella suodatettuun liuenneseen sisältöön.

Ehtojen noudattaminen on tarkastettava satunnaisotannalla vähintään kerran kuukaudessa. Yksittäiset näytteet on analysoitava.

Gabna Samin kylässä on todettu, että on varmistettava ehdoilla, että

- toteutetut toimet eivät saa vaikuttaa vastaanottavien vesien veden lämpötilaan,
- johdettavassa tai ylivuotavassa vedessä ei saa havaita kohonneita haitallisten aineiden pitoisuuksia,
- käsittelemättömiä vesiä ei saa päästää mereen.

Yhtiö on vastustanut lääninhallituksen ehdotusta ehdoksi nro 1 ja hyväksynyt myös lääninhallituksen ehdotuksen ehdoksi nro 2, mutta on todennut, että kysymystä siitä, miten seuranta olisi toteutettava ja miten vertailuaseman ja vaikutusaseman välinen yhteys olisi selvitettävä kokeilujakson aikana.

Lääninhallituksen ehdottaman ehdon nro 3 osalta yhtiö on pysynyt ehdotuksessaan, jonka mukaan vesipäästöjä koskevan kysymyksen käsittelyä olisi lykättävä ja väliaikaisen asetuksen sanamuotoa olisi muutettava. Jos tuomioistuin katsoisi, että pitoisuudet olisi ilmoitettava kuukausikeskiarvoina, yhtiö on todennut, että olisi säädettävä, että ehdot katsotaan täyttyneiksi, jos kymmenen kuukautta kahdestatoista täyttää kyseisen aineen osalta vaatimuksen.

Yhtiö on vastustanut lääninhallituksen ehdon nro 4 mukaisten määrällisten ehtojen asettamista, mutta on ilmoittanut, että jos tuomioistuin asettaa tällaisen ehdon, se olisi sisällytettävä lykättyyn asiaan ja annettava väliaikaisena määräyksenä seuraavassa muodossa.

Toiminnasta peräisin olevan ylimääräisen veden, mukaan lukien ohitusvedenpuhdistamon vesi, päästöt eivät saa ylittää seuraavia kokonaismääriä vuositasolla

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Aihe	Määrä vuodessa vedenpoisto, kg	Määrä toimintavuotta kohti, kg
Koboltti	40	10
Kupari	20	10
nikkeli	25	20
Sinkki	20	10
uraani	10	10

Asetuksen noudattaminen on tarkistettava ottamalla satunnaisnäytteitä vastaanottavaan veteen johdettavasta kokonaisjätevedestä (mukaan lukien puhdistamon jälkeinen vesi ja johdettu käsittelemätön vesi) vähintään kerran viikossa, kun puhdistamatonta vettä johdetaan. Yksittäiset näytteet on analysoitava. Virtausta näytepisteessä on seurattava jatkuvalla virtausmittauksella.

Yritys on hyväksynyt lääninhallituksen ehdottaman ehdon nro 5 sillä muutoksella, että satunnaisnäytteet otetaan kerran viikossa.

Yhtiö ei periaatteessa vastusta ehdotusta, mutta katsoo, että ehtoa nro 6 ei pitäisi määrätä lopulliseksi ehdoksi tässä tapauksessa, vaan sitä olisi käsiteltävä jälkihoito-ohjelman yhteydessä.

Muutoin yhtiö on pitänyt ehdotetut ehdot voimassa.

Päästöt vesiin, lykätyt kysymykset ja väliaikaiset asetukset

Lääninhallitus on todennut, että nitraattitypen, ammoniumtypen, kokonaisfosforin, sulfaatin ja prosessireagenssien vesiin johtamista olisi lykättävä koeajaksi. Lääninhallitus on tehnyt seuraavan ehdotuksen tutkintamääräykseksi ja väliaikaiseksi määräykseksi.

U Yhtiön on selvitettävä tekniset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät mahdollisuudet ja seuraukset, jotka aiheutuvat siitä, että yhdistetyn toiminnan nitraattitypen, ammoniumtypen, kokonaisfosforin ja sulfaatin vesipäästöjä vastaanottavaan veteen rajoitetaan. Tutkimukseen on sisällyttävä mahdollisuus käsitellä laitoksen sisäisiä alivirtaamia. Tutkimus on tehtävä valvontaviranomaista kuullen.

Yhtiön on raportoitava tutkimuksen tuloksista ja suojelutoimenpiteistä, mukaan lukien käsittelymenetelmät ja niiden mahdolliset yhdistelmät, jotka voidaan toteuttaa kullakin osavaluma-alueella ja jotka yhtiö on valmis toteuttamaan ja milloin, sekä tarvittaessa perusteltava, miksi jokin toimenpide on kohtuuton ympäristösäännösten 2 luvun 7 §:n mukaisesti. Ympäristösäännösten 7 §:n mukaisesti. Raportti, johon on liitetty ehdotukset lopullisiksi ehdoiksi kuukausittaisina keskiarvoina ilmaistuna, on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tämä tuomio on saanut lainvoiman.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa pois johdettavan ylimääräisen veden, mukaan lukien ohituskäsittelyssä käytettävä vesi, pH:n kuukausittainen keskiarvo ei saa ylittää seuraavia raja-arvoja.

Aihe	Taso (kuukausittainen keskiarvo)
Nitraattityppi, mg/l	7,5
Ammoniakkityppi, µg/l	3,0
Kokonaisfosfori, mg/l	0,1
Sulfaatti, mg/l	300

Ehtojen noudattaminen on tarkastettava pistokoeluonteisesti vähintään kahdesti viikossa puhdistamolta vastaanottavaan veteen johdettavien päästöjen yhteydessä. Jos kyseessä on käsittelemätön jätevesi, näytteet on otettava päivittäin. Yksittäiset näytteet on analysoitava.

Yritys on vastustanut kokonaisfosforin sisällyttämistä ehtoon, mutta hyväksynyt sen, että ammoniumtyppi sisällytetään ehtoon 5,0 µg/l:n tasolla. Yritys on vastustanut sitä, että pitoisuudet ilmoitetaan kuukausikeskiarvoina ja että näytteet otetaan kahdesti viikossa.

Lääninhallitus on todennut, että kysymystä prosessireagenssien päästöistä veteen olisi lykättävä koeajaksi. Lääninhallitus on tehnyt seuraavan ehdotuksen tutkintamääräykseksi ja väliaikaiseksi määräykseksi.

U Yrityksen on tutkittava tekniset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät mahdollisuudet ja seuraukset, jotka liittyvät prosessireagenssien vesipäästöjen rajoittamiseen koko toiminnasta vastaanottavaan veteen. Tutkimuksen on katettava mahdollisuus puhdistaa laitoksen osavirtoja ja prosessireagenssien tasot, jotka eivät aiheuta akuutteja myrkyllisiä ja kroonisia vaikutuksia vastaanottavassa vedessä. Tutkimus on suoritettava yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa.

Yhtiön on raportoitava tutkimuksen tuloksista ja suojelutoimenpiteistä, mukaan lukien käsittelymenetelmät ja niiden mahdolliset yhdistelmät, jotka voidaan toteuttaa kullakin osavaluma-alueella ja jotka yhtiö on valmis toteuttamaan ja milloin, sekä tarvittaessa perusteltava, miksi jokin toimenpide on kohtuuton ympäristösäännösten 2 luvun 7 §:n mukaisesti. Ympäristösäännösten 7 luvun 7 §:n mukaisesti. Raportti, johon on liitetty ehdotukset lopullisiksi ehdoiksi kuukausittaisina keskiarvoina ilmaistuna, on toimitettava maa- ja ympäristötuomioistuimelle viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tämä tuomio on saanut lainvoiman.

Toiminnasta sekä vedenpoisto- että toimintavaiheessa pois johdettavan ylimääräisen veden, mukaan lukien ohituskäsittelyssä käytettävä vesi,

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja ympäristötuomioistuin ja pH:n kuukausittainen keskiarvo ei saa ylittää seuraavia raja-

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Aihe	Pysäytä kuukausittainen keskiarvo
Ksantaatti, mg/l	0,05
Tiokarbamaatti, mg/l	0,1

Ehdon noudattaminen on tarkistettava ottamalla näytteitä vähintään kaksi kertaa viikossa puhdistamolta vastaanottavaan veteen johdettavien päästöjen yhteydessä. Käsittelemättömän ylivuodon yhteydessä näytteet on otettava päivittäin. Yksittäiset näytteet on analysoitava.

Yritys on pysynyt ehdotuksessaan.

Virtauksen vaikutus

Gabna Samin kylässä on todettu, että edellytyksillä on varmistettava, että veden virtaus vastaanottajissa ei saa poiketa siitä, mikä seuraa luonnollisista säästä riippuvista vaihteluista.

Yritys on pysynyt ehdotuksessaan.

Sammutusvesi

MSB on pyytänyt, että tuomioistuin määräisi koeaikana tutkintaehdon sammutusveden hävittämisestä. Jos asiaa on tarkoitus käsitellä valvonnan yhteydessä, valvontaviranomaiselle on annettava valtuudet asettaa asiaa koskevia ehtoja. MSB ei kuitenkaan katso, että asiaa olisi asianmukaista käsitellä valvonnan yhteydessä, vaan se olisi jätettävä tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Poronhoito

Lääninhallitus, Laevas ja Gabnan saamelaiskylät ovat todenneet, että saamelaiskylille olisi asetettava ehtoja, joiden perusteella ne voivat vaatia toiminnan keskeyttämistä poronhoidon suojelemiseksi. Yhtiö on vastustanut tällaista ehtoa, mutta on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa siltä varalta, että tuomioistuin katsoo, että tällainen ehto olisi asetettava.

- Jos Laevaksen saamelaiskylä tai Gabbanan saamelaiskylä aikoo toteuttaa yhteisen siirron toiminta-alueen ohi kulkevaa muuttoreittiä pitkin, yrityksen on keskeytettävä toiminta väliaikaisesti enintään neljäksi tunniksi saamelaiskylän pyytämänä ajankohtana. Velvoitetta sovelletaan edellyttäen, että saamelaiskylä on ilmoittanut yritykselle kirjallisesti halustaan muuttaa tiettyä päivänä ja kellonaikana vähintään viikkoa aikaisemmin ja vahvistanut ajankohdan vähintään kaksi tuntia aikaisemmin. Velvoite koskee ainoastaan malmin ja jätteen maanpäällistä kuljetusta, jätteen murskausta ja räjäytyksiä,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

poraaminen avolouhoksissa ja avolouhosten ruiskubetonointi. Velvoite koskee enintään neljää tilaisuutta kalenterivuodessa.

Laevas Sami Village ja Gabna Sami Village ovat väittäneet, että rajoitus neljään tuntiin ja neljään tilaisuuteen on liian vähän. Gabna Samin kylä on myös todennut, että ehdon olisi katettava kaikki muuttoliike, myös E10-tien länsipuolella tapahtuva muuttoliike.

Lääninhallitus on pyytänyt, että yleiseen poronhoitoon liittyvälle edunvalvonnalle asetetaan seuraavat ehdot.

- Kun lääninhallitus tai jokin Laevan tai Gabbanan sameby ilmoittaa yritykselle, että tarvetta on, yrityksen on mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kolmen päivän kuluessa, neuvoteltava kyseisen samebyn kanssa esille tulleesta asiasta ja toimenpiteistä, jotka mahdollisesti on toteutettava poronhoidolle aiheutuneiden tai mahdollisesti aiheutuvien häiriöiden tai kielteisten vaikutusten rajoittamiseksi.
- Jos poroja tulee toiminta-alueelle, yhtiön on viipymättä ilmoitettava porojen läsnäolosta Laevan ja Gabnan saamelaisyhteisöille ja huolehdittava porojen poistamisesta toiminta-alueelta. Yhtiön on ensisijaisesti annettava asianomaiselle saamelaisyhteisölle mahdollisuus järjestää porojen poistaminen yhtiön kustannuksella.
- Kun poroja joudutaan siirtämään yhdessä talvi- ja kesälaitumien välisen toiminnan yhteydessä, yritys voi enintään
 - ensimmäisessä tapauksessa 14 päivää,
 - toiseksi, kymmenen päivää,
 - kolmanneksi seitsemän päivää, ja
 - neljännellä sijalla, neljä päivää

ei poraus- ja tuotantoräjäytystöitä avolouhoksissa, malmin ja jätekiven primäärimurskausta ja jätekiven loppusijoitusta.

Edellytyksen täyttäminen edellyttää, että asianomainen yritys on ilmoittanut asiasta yritykselle ja/tai lääninhallitukselle viimeistään 14 päivää ennen suunniteltua joukkosiirtoa, minkä jälkeen viranomainen ilmoittaa asiasta tarvittaessa yritykselle, jotta yritys voi mukauttaa toimintaansa.

Lääninhallitus voi yrityksen pyynnöstä antaa luvan lyhyempään ajanjaksoon, jonka aikana edellä mainittua toimintaa ei saa harjoittaa.

Lääninhallitus on myös pyytänyt, että maa- ja ympäristötuomioistuin jättäisi tarvittaessa valvontaviranomaisen tehtäväksi määrätä ehtoja ja varotoimenpiteitä, jotka koskevat kohtuullisia toimenpiteitä toiminnan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten rajoittamiseksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Samebyillä ei ole ollut huomautettavaa lääninhallituksen ehdottamista ehdoista. Gabnan saamelaiskylä on kuitenkin todennut, että ehdon tulisi kattaa kaikki toiminnan ohi tapahtuvat siirrot ja että yhteissiirtojen ajankohdan ilmoittamista ei tulisi suunnitella lääninhallituksen ehdottamalla tavalla, vaan että saamelaiskylän tulisi ilmoittaa 30 vuorokauden määräaika, jonka kuluessa yhteissiirto aiotaan toteuttaa, ja että pysäytysehto tulisi aktivoida lyhyemmällä, esimerkiksi vuorokauden pituisella toimitusajalla. Lisäksi Gabna Sameby on todennut, että 14 päivän "pysäytysaika" on liian lyhyt kevään siirtoa varten, ja on ehdottanut, että asetetaan ehtoja, joiden mukaan yhtiö ei saa suorittaa avolouhosten porausta ja tuotantoräjäytyksiä, alkumurskausta, jätekiven laskeutumista eikä kuparin, jätekiven tai muun kaivoksesta louhitun materiaalin kuljetusta 15. huhtikuuta ja 15. kesäkuuta välisenä aikana.

Laevan saamelaisyhteisö on todennut, että tarvitaan selkeitä ja todennettavissa olevia ehtoja, muun muassa yrityksen toteuttamien laajojen suojelutoimenpiteiden perusteella.

- a. toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä, jos poroja tulee toiminta-alueelle,
- b. korvaukset saamelaisyhteisölle, jos poroja tapetaan toiminta-alueella,
- c. korvaus samalle osapuolelle kustannuksista ja lisätyöstä,
- d. moottorikäyttöiset portit kulkuväylillä,
- e. suljettu rautatieristeys, jotta vältettäisiin porojen pääsy rautatielle,
- f. toimenpiteet, joilla vähennetään melun vaikutusta poronhoitoon; ja
- g. kuljetusten säätely, jotta ne olisivat poronhoitajille ennakoitavissa.

Gabna Sami Village on pääosin samaa mieltä siitä, mitä Laevas Sami Village on todennut tässä osassa.

Yritys on vastustanut lääninhallituksen ja Gabna Samin kylän ehdottamia ehtoja ja valtuuksia. Yhtiö on lisäksi ilmoittanut, että sillä ei ole periaatteessa mitään huomautettavaa Laevan saamelaiskylän ehdotusta kohtaan a-c. Yhtiö aikoo ottaa yhteyttä asianomaisiin saamelaiskyläihin, jos poroja tulee alueelle, ja avustaa porojen poistamisessa. Yhtiö aikoo myös maksaa korvauksia, jos poroja tapetaan alueen sisällä, ja korvata lisätyövoiman. Yhtiön mukaan korvausehdot olisi määriteltävä siten, että korvaus maksetaan vahinkoa kärsineelle *poronhoitajalle* tai *-hoitajille* eikä saamelaisyhteisölle. Yritys on vastustanut d alakohdan osalta tällaisen ehdon asettamista.

Kuljettajat

Lääninhallitus on ehdottanut, että yrityksen kuljetustoiminnalle asetetaan seuraavat ehdot.

- Yritys käyttää rikasteen kuljetukseen kuorma-autoilla (slig) katettuja kuorma-autoja ja katettuja perävaunuja.

Lautakunta on todennut, että olisi säädettävä edellytyksistä, joiden mukaan rautatiekuljetukset olisi suoritettava myös katetuilla vaunuilla. Lennart Forsberg on vaatinut, että kaikki malmikuljetukset olisi katettava.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yritys on hyväksynyt lääninhallituksen ehdotuksen. Hallintoneuvoston ja Lennart Forsbergin ehdotuksen osalta yritys on ilmoittanut, että kuparirikaste kuljetetaan katetuissa vaunuissa, mutta se on vastustanut ehtoja, joiden mukaan magnetiittirikaste kuljetetaan katetuissa vaunuissa.

Viimeistely

Lääninhallitus on pyytänyt asettamaan ehtoja, joiden mukaan yhtiön on käsiteltävä maanalaista kaivosta pastatäytteellä seuraavasti.

- Asteittainen sulkeminen ja käytöstä poistaminen toteutetaan kaivostoiminnan edetessä maanalaisen kaivoksen ylempien kerrosten, mukaan luettuina pintatyömaat ja työmaat, ja avolouhosten pohjan täyttämisenä. Maanalainen kaivos on täytettävä 440 metrin korkeudelta merenpinnasta ylempiin louhoksiin.

Yritys on vastustanut ehdotettua ehtoa.

Muut

Kiirunan kunta on väittänyt, että sosiaalista kestävyyttä koskevat edellytykset olisi tutkittava ja määriteltävä kohtuullisesti. Yritys on vastustanut väitettä.

HAKEMUS

Kuten edellä todettiin, hakemus jätettiin huhtikuussa 2022, ja sitä on sittemmin täydennetty ja mukautettu jonkin verran. Erityisesti voidaan mainita, että yritys esitti 15. tammikuuta 2024 toissijaisen vaatimuksen, jonka mukaan louhinta D-alueella olisi rajoitettava ainoastaan maanalaiseen louhintaan. Asian pääkäsitelyssä yritys mukautti vaatimuksiaan siten, että aiempi toissijainen vaatimus muodostaa sen sijaan yrityksen ensisijaisen vaihtoehdon. Jäljempänä oleva hakemuksen kuvaus perustuu yrityksen hakemukseen, johon on tehty lisäyksiä kirjallisesti ja pääkäsitelyssä.

Tekstiä ei kuitenkaan ole tarkistettu D-alueen louhintamenetelmää koskevan pääkäsitelyn yhteydessä tehdyn oikaisun perusteella. Mukautettuun vaatimukseen perustuvat muutokset ilmoitetaan erikseen kohdassa *Hakemuksen mukauttaminen - ei avolouhosta D-alueella*.

COPPERSTONE JA VISCARIA-HANKE

Copperstone on kokonaan Copperstone Resources AB:n omistuksessa, joka on ruotsalainen kaivosalan kehitysyhtiö, jonka osakkeet on listattu Nasdaq First North Growth Marketissa Tukholmassa. Copperstone Resources AB hankki Kiirunan kunnassa sijaitsevan Viscaria-esiintymän vuonna 2019 Copperstone Viscaria AB:n (silloisen Avalon Minerals Viscaria AB:n) oston kautta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Viscaria sijaitsee noin kolme kilometriä luoteeseen Kiirunasta Norrbottenin läänissä. Alue rajoittuu suoraan LKAB:n toiminta-alueeseen, joka sijaitsee Viscarian eteläpuolella. Viscarian mineraaliesiintymät löydettiin vuonna 1973 tehdyillä tutkimusporauksilla, ja vuonna 1983 LKAB otti kaivoksen tuotantoon tytäryhtiönsä Viscaria AB:n kautta. Kolme vuotta myöhemmin kaivos siirtyi suomalaisen Outokummun omistukseen, joka harjoitti kaivostoimintaa alueella Viscaria AB:n kautta, kunnes kaivos suljettiin vuonna 1996. Aiemmasta toiminnasta peräisin olevia laitteistoja on kunnostettu jonkin verran, mutta kunnostustöitä ei ole saatu täysin päätökseen.

Copperstone aikoo nyt aloittaa uudelleen kaivostoiminnan Viscariassa pääasiassa kuparin ja raudan (magnetiitti) louhimiseksi. Esiintymässä on myös kultaa, sinkkiä, kobolttia, hopeaa ja vanadiinia, jotka voidaan hyödyntää. Copperstone aikoo myös louhia ja rikastaa uudelleen alueella aiemmin harjoitetun kaivostoiminnan rikastushiekkaa ja jättekiveä (ns. "ReMining").

Se, toteutuuko ReMining-operaatio, riippuu siitä, voidaanko rikastaminen toteuttaa taloudellisesti kannattavasti. Copperstone aikoo louhia malmia avolouhoksessa ja maanalaisessa louhinnassa ja käsitellä jopa 3 miljoonaa tonnia malmia ja ReMiningistä peräisin olevaa materiaalia vuodessa.

Viscarian esiintymän korkeat metallipitoisuudet ja maantieteellinen sijainti tarjoavat Copperstonelle erityisen hyvät edellytykset tulla merkittäväksi korkealaatuisen ja vastuullisesti tuotetun kuparin ja muiden metallien toimittajaksi asiakkaille, jotka edistävät maailmanlaajuisista muutosta kohti sähköistettyä yhteiskuntaa. ReMining-liiketoiminnan kautta Copperstone aikoo lisäksi hyödyntää jätettä tärkeänä resurssina. Tällä tavoin Copperstone voi edistää kiertotaloutta ja luoda hyvät edellytykset yhteiskunnan vihreälle siirtymiselle.

VISCARIA-HANKE JA YHTEISKUNTA

Yhteiskunnan kuparin ja muiden mineraalien tarve

Kyseisillä metalleilla ja erityisesti kuparilla on ratkaiseva rooli yhteiskunnan ja maailman nykyisessä vihreässä muutoksessa. Yhteiskunnan sähköistyminen edellyttää voimalaitosten, sähköverkkojen ja sähkövarastojen laajentamista. Euroopassa on tällä hetkellä kuparivaje, ja siirtyminen uusiutuvaan energiaan yhdessä maailmanlaajuisen sähköistymisen lisääntymisen kanssa lisää todennäköisesti entisestään erityisesti kuparin kysyntää. Tästä näkökulmasta kuparia olisi pidettävä strategisesti tärkeänä metallina. Strategisesti tärkeiden metallien saatavuuden turvaaminen on ollut EU:lle ensisijainen asia, ja sen merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Ruotsin näkökulmasta perusraaka-aineiden saatavuus voi muodostaa perustan teollistumisen ja sosioekonomisen kehityksen jatkamiselle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Paikalliset sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

Noin kahden vuoden rakennusvaiheen aikana Copperstone työllistää Viscarian kaivoksen uudelleenkäynnistämiseksi noin 600-800 henkilöä. Tämän jälkeen kaivostoiminnan odotetaan luovan noin 250 suoraa ja 240 välillistä työpaikkaa. Toiminta voi siten antaa merkittävän taloudellisen piristysruiskeen.

Kaivostoiminnan seurauksena syntyvät työpaikat edellyttävät monenlaisia taitoja. Ennusteet osoittavat, että oikean taustan, koulutuksen ja taitojen omaavasta työvoimasta on pulaa, joten rekrytointi voi olla vaikeaa, ja se voidaan joutua toteuttamaan kansallisella tasolla. Yritys sopii kuitenkin hyvin yhteisöön ja paikalliseen talouteen, sillä Kiirunassa ja alueella yleensä on vakiintunut kaivosklusteri. Näin ollen monet kaivoksen toiminnassa tarvittavista palveluista ja tavaroista ovat saatavilla paikallisesti. Tämä puolestaan tarkoittaa, että alueella tehdään suhteellisen suuria investointeja, mikä edistää paikallista taloutta.

Lisäksi Viscaria-hankkeella voi olla myönteinen väestövaikutus Kiirunan kunnassa ja se voi osaltaan vähentää kunnan ennustettua väestön vähenemistä. Lopuksi on korostettava, että toiminnan toteuttaminen ei edellytä merkittäviä lisäinvestointeja infrastruktuuriin ja että toiminnan toteuttamisen edellyttämät suuret investoinnit jäävät lähes kokonaan yrityksen itsensä vastuulle.

MINERAALIOIKEUDET

Haetut kaivostoiminnot koskevat esiintymiä, jotka kuuluvat Viscaria K No 3, Viscaria K No 4 ja Viscaria K No 7 -jalostuslupiin. Kaikki nämä luvat ovat saaneet lainvoiman, ja ne ovat yhtiön hallussa. Yhtiöllä on myös useita etsintälupia Viscarian alueella ja sen läheisyydessä.

Copperstone haki ReMining-hankkeen yhteydessä käsittelylupaa, jonka nimeksi ehdotetaan Viscaria K No. 8, entisen kaivostoiminnan hylätyn kaivosjätteen käsittelyä varten. Kaivosministeri hylkäsi hakemuksen 7. kesäkuuta 2023 todeten, että mineraalilakia ei voida soveltaa jalostuslupahakemukseen, kun tarkoituksena on vanhan kaivosjätteen hyödyntäminen.

HAKEMUKSEN SOVELTAMISALA

Hakemuksessa haetaan ympäristösäännösten mukaista lupaa tässä hakemuksessa kuvatuille toiminnoille ja toimenpiteille, mukaan lukien Viscarian kaivoksen uudelleen käynnistämiseksi tarvittavien laitosten rakentaminen. Koska edellinen kaivostoiminta lopetettiin noin 25 vuotta sitten, haettu toiminta on uutta toimintaa. Tämä tarkoittaa, että toiminnan ja sen tilojen lopullista suunnittelua voidaan muuttaa yksityiskohtaisen suunnittelun aikana. Myös toiminta-alueita voidaan joutua mukauttamaan jonkin verran, erityisesti haetun maa-alueen jakamisen vuoksi. Ruotsin kaivosviranomaisen ilmoitti maa-alueiden jakamista koskevasta päätöksestä 29. kesäkuuta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Useat osapuolet valittivat päätöksestä, ja se on nyt vireillä maa- ja ympäristötuomioistuimessa. Näin ollen joitakin muutoksia voi olla tarpeen tehdä hakemuksessa kuvattuun verrattuna, ja haetun luvan oletetaan sisältävän sellaiset muutokset, joilla ei ole merkittävää vaikutusta häiriön kannalta.

Toimintaan kuuluu malmin louhinta avolouhoksessa ja maanalaisessa louhinnassa, rikastushiekan ja jättekiven talteenotto olemassa olevista rikastushiekkakentistä sekä malmin ja louhitun materiaalin rikastaminen rikastamoissa. Hakemuksen mukaan malmin ja rikastettavaksi louhitun aineksen keskimääräinen vuotuinen tuotantomäärä saa olla enintään 3 miljoonaa tonnia, mutta kaivostoiminnassa olisi sallittava jonkin verran joustoa vuodesta toiseen, ja sen vuoksi yritys pyytää, että kaivostoiminnan enimmäistuotantomääräksi vahvistetaan 3,6 miljoonaa tonnia vuodessa ja kolmen miljoonan tonnin liukuva keskiarvo viiden viimeisen kalenterivuoden ajalta.

Mitä tulee materiaalin (rikastushiekan ja jättekiven) talteenottoon nykyisiltä kaatopaikoilta ReMining-menetelmällä, perusteelliset tutkimukset ovat osoittaneet, että kannattavuus saavutetaan pääasiassa rikastamalla uudelleen yhtiön omassa rikastamossa. Tällä tavoin käsittelylaitoksen kapasiteetti ohjaa laskeutuneen materiaalin louhintaa, eikä louhinnan määrää tarvitse erityisesti rajoittaa. Alkuvaiheessa, kunnes oma rikastuslaitos on rakennettu, rikastettavaksi tarkoitettu jäte voidaan kuitenkin kuljettaa rautateitse ulkopuolelta. Koska tämä tapahtuu rajoitetuksi ajaksi, yritys katsoo, että ei ole tarpeen säännellä erikseen ulkopuolisen oton määrää.

Tuotetut malmirikasteet ovat kuparirikasteita ja magnetiittirikasteita. Ne sisältävät myös sulattamoissa hyödynnettävää kultaa ja hopeaa, jotka eivät sisälly hakemukseen. Haettuun toimintaan ei sisälly rikastusprosesseja, joilla malmista saadaan talteen muita mineraaleja, kuten sinkkiä, kobolttia ja vanadiinia. Jos yritys aikoo louhia myös näitä mineraaleja, se hakee lupaa luvan muuttamiseksi.

Toimintaan liittyy syntyvän kaivosjätteen loppusijoittaminen, johon kuuluu pääasiassa jättekiveä ja rikastushiekkaa sekä louhinnassa ja jalostuksessa syntyvää lietettä, mukaan lukien käsittelyprosessit. Maan päälle rakennetaan uudet jättekivikasat ja uusi hiekka-allas, joihin sijoitetaan yhteensä 130 miljoonaa tonnia kaivosjätettä, josta enintään 100 miljoonaa tonnia voi olla jättekiveä.¹ Liette sisältyy kokonaismäärään, ja se loppusijoitetaan yhdessä rikastushiekan kanssa. Lietteen osalta arvioidaan myös vaihtoehtoja, joissa hiekka-altaaseen sijoitetaan omat kennot tai geotuubit. Käsittelyprosesseista peräisin olevat lietteet, jotka ovat vaarallista jätettä, on tarkoitus hävittää erikseen. Kaivannaisjätteen loppusijoitus voidaan toteuttaa myös täyttämällä louhitut avolouhokset ja maanalaiset kaivokset. Täyttöjä ei lasketa edellä mainittuun kokonaismäärään, vaan niitä rajoittaa louhitun avolouhoksen ja maanalaisen kaivoksen tilavuus ja se, kuinka paljon hiekkaa otetaan olemassa olevasta hiekkavarastosta louhintaa varten. Kaatopaikalle sijoitettu määrä mitataan kuivapainona.

¹ Hakemusta on muutettu tarkistetulla hakemuksella, joka koskee ainoastaan maanalaista kaivostoimintaa D-vyöhykkeellä, ks. jäljempänä kohta *Hakemuksen muuttaminen - ei avolouhosta D-vyöhykkeellä*.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tältä osin sovellettavan toiminnan ympäristövaikutukset on arvioitu sellaisen skenaarion perusteella, jossa toiminnan ympäristövaikutukset ovat teoriassa suurimmat. Arviointi perustuu näin ollen varovaiseen oletukseen jätemääristä ja louhintanopeudesta, jotta ei aliarvioitaisi geohydrologiaan kohdistuvia seurauksia ja maanpinnan yläpuolelle sijoitettavan louhintajätteen määrää. Arvioitu skenario perustuu kaivostoiminnan ja rikastuksen suurimpaan sovellettuun tuotantonopeuteen, joka on 3 miljoonaa tonnia malmia vuodessa, suurimpaan mahdolliseen avolouhokseen (joka tuottaa suurimman määrän jättekiveä) ja täysin hyödynnettyihin maanpäällisiin kaatopaikkoihin, jotka täytetään nopeimmalla mahdollisella nopeudella. Tämä arvioidaan saavutettavan hieman yli 10 vuodessa, mutta arviointi ei sinänsä rajoitu vain 10 vuoden tuotantoaikaan.

Käytännössä pintaesiintymät voidaan täyttää pidemmän ajan kuluessa tai niitä ei hyödynnetä kokonaan, esimerkiksi jos tuotantonopeutta alennetaan, osa rikastuksesta tehdään ulkoisesti tai jos kaivossuunnitelmaa tarkistetaan siten, että louhintajätettä syntyy vähemmän.

Näin ollen kaivostoiminta voi kestää yli 10 vuotta, eikä luvan voimassaoloaikaa ole tarkoitus rajoittaa.

Toiminnassa syntyy tai käsitellään erilaisia materiaaleja, kuten raaka-aineita, malmia ja kaivosjätettä, olemassa olevilta kaatopaikoilta tulevaa jättekiveä ja rikastushiekkaa, malmirikasteita ja rikastushiekkaa käsittelylaitokselta sekä maanrakennustöistä syntyvää pilaantunutta ja louhittua materiaalia. Lisäksi käsitellään ostopanoksia, rakennusmateriaaleja jne. Haettuihin toimintoihin ja käsittelyyn kuuluu tällaisten materiaalien varastointi ja käsittely, mukaan lukien murskaus, seulonta ja kuljetus, myöhempää käyttöä varten toiminnassa, esimerkiksi rakennustarkoituksiin, myyntiä varten tai hävitettäväksi jätteenä.

Toimiin sisältyy myös useita muita toimia ja osatoimia, kuten● valmistelevat työt, joihin liittyy paljastaminen ja valmistelevat kaivaukset,

- teollisuusalueen ja siihen liittyvien rakennusten, rikastamoiden ja muiden laitosten rakentaminen ja käyttö,
- infrastruktuurin rakentaminen ja käyttö, mukaan lukien tie- ja rautatieliikenne,
- polttolaitoksen rakentaminen, jonka asennettu kokonaiskapasiteetti on enintään 8 megawattia (biokattila),
- toiminta-alueen aitaaminen ja aidan linjan jatkuva mukauttaminen toiminnan luonteen ja tarvittavien suojaetäisyyksien mukaan,
- varastointialueiden rakentaminen ja
- laitosten rakentaminen ja käyttö sekä muiden suunnitellun toiminnan kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen.

Teknisessä kuvauksessa kuvataan jätevedenpuhdistamon rakentamista pienpuhdistamon muodossa. Se on tarkoitettu mitoitettavaksi enintään 200 henkilötyövuotta vastaavalle henkilömäärälle, joten se on ympäristölle vaarallisista toiminnoista ja terveydensuojelusta annetun asetuksen nojalla luvanvarainen. Laitos ei sisälly haettuun toimintaan, vaan sille haetaan erillinen lupa kunnalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Haettuun toimintaan liittyy myös vesitoimintaa. Avolouhoksesta ja maanalaisesta kaivoksesta johdetaan pinta- ja pohjavettä. Pohjavettä voidaan johtaa myös avolouhoksen ja maanalaisen kaivoksen ulkopuolelle, esimerkiksi malmivyöhykkeiden vieressä oleviin kaivoihin, joilla vähennetään suotautumista kaivokseen, kuiluista tai juomavesikaivoista. Toimintaan sisältyy tällaiseen johtamiseen tarvittavien laitteistojen rakentaminen.

Uutta hiekka-allasta varten rakennetaan uudet padot. Nykyisen hiekka-altaan ja selkeytysaltan patoja vahvistetaan ja niihin rakennetaan uudet hätäylivuodot. Mainitussa altaassa tehdään töitä, mukaan lukien louhinta kapasiteetin lisäämiseksi. Kaivua voidaan tehdä olemassa olevien altaiden vesipeitteisissä osissa, ja vettä voidaan myös johtaa muualle. Altaita käytetään veden ja vesipitoisen kaivannaisjätteen säilyttämiseen. Selkeytysaltaita käytetään selkeyttämiseen ja veden kierrätys tapahtuu selkeytysaltaista.

Toimintaan liittyy myös vesitoimia vesialueiden vedenpoistamisen muodossa. Veden johtamiseksi rakennetaan keräys- ja viivytysjoita.

Yhtiö ehdottaa ehdoksi mahdollista suojaimeytystä pohjaveden määrän lisäämiseksi pohjaveden ehtymisen vaikutusalueella ja veden johtamista Pahtajokeen vesistön virtaaman lisäämiseksi vähäisten virtaamien aikana. Haettuun toimintaan kuuluvat tällaiset suojatoimenpiteet ja niitä varten tarvittavien tilojen rakentaminen sekä pohjavedenpinnan korkeuden ja virtaamien tarkkailua varten tarvittavat tilat.

Räjähteiden käsittelyn vuoksi toimintaan sovelletaan vakavien kemikaalionnettomuuksien ehkäisemisestä ja seurausten rajoittamisesta annetun lain (1999:381) (Seveso-laki) mukaisia korkeampia vaatimuksia.

Kaivannaisjätteen sijoittaminen kuuluu ympäristöarvointiasetuksen (2013:251) toimintakoodin 90.290-i sanamuodon piiriin. Edellä mainitun toimintakoodin kattamat toiminnot ovat teollisuuspäästötoimintoja, joihin sovelletaan teollisuuspäästöasetuksen säännöksiä. Copperstone puolestaan väittää, että laskeutuminen kaivannaisjätteen käsittelylaitoksiin on olennainen osa kaivostoimintaa ja että mainittua toimintakoodia ei pitäisi katsoa sovellettavaksi kaivostoimintaan. Maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin katsoi 26.2.2019 asiassa M 1103-18 antamassaan tuomiossa, että kaivannaisjätteen sijoittaminen kuuluu kyseisen säännösten soveltamisalaan, mutta huomautti myös, että päätös koskee valvontamaksun määrittämistä. Sen vuoksi sen ei voida sanoa soveltuvan sellaisenaan lupaharkintaan. Päätöksen huomioon ottaen Copperstone on kuitenkin muotoillut hakemuksen liiteasiakirjoineen ikään kuin kyseessä olisi teollinen päästötoiminta, minkä vuoksi se on muun muassa liittänyt hakemukseen tilannekatsauksen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Haettuun lupaan sisältyy hakemus poikkeuslupan saamiseksi lajisuojeluasetuksen 6 §:n kielloista metsäliskon ja viitasammakon osalta sekä hakemus poikkeuslupan saamiseksi lajisuojeluasetuksen 4, 4a, 6, 7, 8 ja 9 §:n kielloista eräiden muiden toiminta-alueella tai sen läheisyydessä esiintyvien lajien osalta sekä ympäristölain 7 luvun 28a §:n mukainen ns. Natura 2000 -lupa.

HAKEMUKSEN RAJAUKSET

Tämä hakemus koskee toimintoja, joille on tutkittu ja myönnetty jalostusluvat. Kaivosviranomaisen on näin ollen yhdessä mineraalilain 4 luvun 2 §:n kolmannen momentin kanssa tutkinut toiminnan yhteensopivuuden ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun kanssa. Näin ollen ympäristösäännösten 3 ja 4 lukua ei sovelleta tässä ympäristösäännösten ja mineraalilain 4 luvun 2 §:n neljännen momentin mukaisessa lupien tarkistuksessa.

Ulkoiset kuljetukset toiminta-alueelle ja toiminta-alueelta käsittävät pääasiassa kemikaalien saapuvat kuljetukset kuorma-autoilla ja rauta- ja kuparirikasteiden lähtevät kuljetukset rautateitse. Alkuvaiheessa lähtevät rautatiekuljetukset voivat sen sijaan koostua louhitusta kaivosjätteestä ja murskatusta raakamalmista samassa määrin. Poikkeuksellisesti, jos toiminnassa on häiriöitä, rautateiltä lähtevät kuljetukset voidaan suorittaa kuorma-autoilla.

Suunnitellun toiminnan kuljetuksilla on hyvin vähäinen vaikutus E10-tien kokonaisliikennevirtaan toiminta-alueen ulkopuolella ja Kiirunan kaupungin ohi. Yhtiö katsoo siksi, että ainoastaan toiminta-alueelta E10-tien kauimmaiseen sisääntuloväylään asti kulkevaa liikennettä voidaan pitää ympäristösäännösten 16 luvun 7 §:ssä tarkoitettuna seurannaisliikenteenä. Ympäristölainsäädännön 7 §:n mukaisesti. Liittymän jälkeen liikenne muodostaa pieni osa kokonaisliikennevirrasta, että "lähialueen" raja-arvo on katsottava saavutetuksi. Toiminta-alueelta LKAB:n ratapihalle tai KIA:n ratapihalle suuntautuva liikenne muodostaa niin pienen osan kokonaisliikenteestä, että sitä ei voida pitää seurannaisliikenteenä. Rikasteiden tai vastaavassa määrin louhitun kaivannaisjätteen tai murskatun raakamalmin kuljettamista malmilinjalla pohjoiseen tai etelään suuntautuvassa liikenteessä ei myöskään voida pitää seurannaisliikenteenä.

KONSULTOINTI

Ympäristövaikutusten arviointia on edeltänyt ympäristölain 6 luvun mukainen kuulemismenettely. Copperstone järjesti scoping-kuulemisen vuonna 2021 ja sen jälkeen täydentävän kuulemisen keväällä 2022. Ruotsin ympäristövirasto on myös ilmoittanut suunnitellusta toiminnasta Suomen vastuuviranomaiselle, jolloin tämä on ilmoittanut, että Suomi haluaa osallistua Espoon sopimuksen mukaisiin kuulemisiin. Tämä kuuleminen on aloitettu ja se on kulkenut rinnakkain tuomioistuinprosessin kanssa ja Ruotsin ympäristövirastoa vastuuviranomaisena kuullen.

Yksityishenkilöitä koskevan kuulemisen soveltamisalan rajaaminen perustui alun perin kiinteistöihin ja toimijoihin, joihin suorat toimenpiteet vaikuttavat.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lisäkuulemiseen kuului laajennettu kuulemisryhmä. Pohjaveden alentamiseen liittyvää vaikutusaluetta laskiessaan Copperstone tarkisti, oliko alueella rekisteröityjä energiantuotantolaitoksia ja/tai kaivoja, joihin vaikutukset kohdistuisivat, ja totesi, että näin ei ollut. Vaikutusalueen laajuus ei näin ollen edellyttänyt kuulemisen laajuuden muuttamista, mutta siitä huolimatta katsottiin aiheelliseksi järjestää lisäkuuleminen. Kaatopaikan korkeuden mukauttaminen merkitsi sitä, että kuulemisen soveltamisalaa laajennettiin koskemaan henkilöitä, joihin toiminta voisi vaikuttaa maisemamuutosten kautta. Laajennettuun kuulemisryhmään kuului 826 kotitaloutta, joiden osoitteet olivat postinumerossa 981 40 ja 981 34. Jos on epätodennäköistä, että on olemassa rekisteröimättömiä energiantuotantolaitoksia ja/tai kaivoja, myös näiden katsotaan kuuluvan tähän laajennettuun kuulemisryhmään.

Ympäristösäännösten mukaisessa kuulemisessa ja Espoon yleissopimuksen mukaisessa kuulemisessa esitetyt näkemykset on otettu huomioon toiminnan suunnittelussa ja hakemuksen ja sen liitteiden valmistelussa.

ORIENTAATIO

Ympäristön kuvaus

Toiminta-alue

Suunniteltu toiminta-alue, jäljempänä 'toiminta-alue', sijaitsee Kiirunan kunnassa sijaitsevilla kiinteistöillä Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1, Kiruna 1:1, Kurravaara 4:3 ja Ön 1:1. Kyseessä on kiinteistö, joka on Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1, Kiruna 1:1, Kurravaara 4:3 ja Ön 1:1. Alue sijaitsee noin 3 km luoteeseen Kiirunasta, jossa kaivosteollisuus on ollut keskeisessä asemassa kaupungin perustamisesta lähtien. Kaivos sijaitsee kaupungin ja sen itäpuolella sijaitsevien kehittyneiden alueiden sekä länsipuolella sijaitsevan koskemattoman maaseudun risteyskohdassa. Etelässä se rajoittuu LKAB:hen ja pohjoisessa Malmbananin rautatiehen ja E10-tielle. Suuri osa toiminta-alueesta on entisen kaivostoiminnan aluetta.

Suunnitteluehdot

Ehdotettu alue sijaitsee alueella, joka on yksityiskohtaisessa suunnitelmassa osoitettu kaivostoiminnan alueeksi. Aluetta koskee kolme yksityiskohtaista suunnitelmaa: Kiirunavaaran teollisuusalueen rakennussuunnitelma (DP 25 P81/28), rautatien yksityiskohtainen suunnitelma, osa Kiirunavaarasta 1:1, osa Jukkasjärven kruununvoimalapaikasta 1:1 jne. (DP 2584-P09/1) ja Viscariagruvan osa Kiirunavaarasta 1:1, osa Jukkasjärven kruununvoimalapaikasta 1:1 yksityiskohtainen suunnitelma (DP 2584-P14/12).

Yksityiskohtaiset suunnitelmat luovat edellytykset kaivostoiminnalle. Copperstone on hakenut Kiirunan kunnalta rakennuslupaa eräiden pienten muutosten tekemiseksi voimassa oleviin yksityiskohtaisiin suunnitelmiin, jotta ne mahdollistaisivat täysimääräisesti haetun toiminnan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kiirunan kunnanvaltuusto päätti 21. maaliskuuta 2022 antaa myönteisen päätöksen yksityiskohtaisen suunnitelman laatimisesta. Kaavan ei katsota olevan ristiriidassa Kiirunan kunnan yleiskaavan kanssa, mutta sillä oletetaan olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Yksityiskohtaista suunnitelmaa käsitellään sen vuoksi laajennetussa menettelyssä. Kaavaehdotuksesta järjestettiin kuuleminen 15. syyskuuta ja 6. lokakuuta 2022 välisenä aikana, ja saadut lausunnot on koottu yhteen. Yksityiskohtaista suunnitelmaa mukautetaan parhaillaan saatujen kommenttien perusteella. Seuraavaksi kunta asettaa yksityiskohtaisen suunnitelman nähtäville ennen sen julkaisemista.

Tuulivoimatoiminta alueella

Alueella on tuulivoimaloita kahden malmivyöhykkeen (A- ja B-vyöhykkeet) yläpuolella, joissa louhitaan sekä maanalaisella että avolouhoksella. Tämä tekee näiden kahden toiminnan rinnakkaiselon mahdolltomaksi pitkällä aikavälillä. Alueen kuudesta tuulivoimalasta kolme läntistä tuulivoimalaa sijaitsee maa-alueella, jota on tarkoitus käyttää avolouhokseen. Kolme itäistä tuulivoimalaa voi jäädä alueelle, kunnes Vattenfallin omistamat kaksi voimalinjaa voidaan korvata uusilla voimalinjoilla, jotka kiertävät alueen. Tämän jälkeen nykyisten voimalinjojen ja itäisten tuulivoimaloiden alueen alla oleva malmi on tarkoitus louhia.

Tuulivoimalat on jo nyt sijoitettu sopimattomasti, kun otetaan huomioon entisen kaivoksen sortumavaara tuulivoimaloiden alla. Lisäksi Viscarian kaivoksen Kirunan osan Kiruna 1:1 yksityiskohtaisessa kaavassa (169-13 §) todetaan, että viimeisimmän kaavan hyväksymisen jälkeen tuulivoimalat ovat ristiriidassa kaavan kanssa, vaikka tuulivoimatoiminnan todetaan voivan jatkua, kunnes teollisuus- tai kaivostoiminta on ristiriidassa käynnissä olevan maankäytön kanssa, mikä on nyt tilanne.

Korkeusjärjestelmä

Hakemuksen ja liitteiden korkeusasemat viittaavat RH 2000 -korkeusjärjestelmään, ellei toisin mainita.

Kansallisesti kiinnostavat kohteet jne.

Toiminta-alue sijaitsee alueella, joka on määritelty valtakunnallisesti arvokkaiden aineiden tai materiaalien louhinnan kannalta tärkeäksi alueeksi (ympäristösäännösten 3 luvun 7 §).

Tornejoki ja Torneträsk-Kebnekaise ovat luonnonsuojelun ja ulkoilun kannalta valtakunnallisesti arvokkaita alueita (ympäristölain 3 luvun 6 §), ja ne sijaitsevat toiminta-alueen läheisyydessä. Toiminta-alue rajoittuu myös Kalix- ja Tornejokien Natura 2000 -alueisiin ja Rautavuorten aarniometsään (ympäristösäännösten 7 luvun 27 §).

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminta-alue sijaitsee pääasiassa Laevan saamelaisten poronhoitoalueella, mutta jossain määrin myös pohjoisessa sijaitsevilla Gabnan saamelaisten poronhoitoalueella. Suunnitellun toiminnan välittömässä läheisyydessä etelässä ja noin 1 km päässä pohjoisessa on poronhoidon kannalta valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuja alueita (Ympäristökaaren 3 luvun 5 §).

Koko Kiirunan keskusta, Kirunavaara mukaan lukien, on kulttuuriperinnön kannalta valtakunnallisesti arvokas alue (ympäristölain 3 luvun 6 §). E10-tie ja Malmbananin rata ovat valtakunnallisesti merkittäviä liikenneyhteyksien kannalta (ympäristösäännösten 3 luvun 8 §).

Suurimmassa osassa vuoristomaailmaa matkailun ja ulkoilun edut on otettava erityisesti huomioon (ympäristösäännösten 4 luvun 2 §). Toiminta-alueen lounaispuolella on Torneträsk-Paitasjärven alue, joka on näillä perusteilla nimetty valtakunnallisesti arvokkaaksi. Lähin etäisyys valtakunnalliseen arvokkaaseen kohteeseen on noin neljä kilometriä suunnitellulta toiminta-alueelta. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat yhtenäiset vuoristot (ympäristösäännösten 4 luvun 5 §) ovat noin 14 kilometrin etäisyydellä suunnitellusta toiminta-alueesta.

Nollavaihtoehto

Nollavaihtoehto on se, että haettu toiminta ei toteudu ja että sovellettuja toimenpiteitä ei toteuteta. Tämä tarkoittaisi, että nykyinen maankäyttö säilyisi. Tällöin ympäristövaikutusten arvioinnissa kuvatut ympäristövaikutukset eivät toteutuisi. Nollavaihtoehto tarkoittaa myös sitä, että alueen mineraalivaroja ei hyödynnetä ja että työpaikkoja, joita suunnitellun toiminnan odotetaan tuovan, ei synny. Se tarkoittaa myös sitä, että Copperstone ei toteuta alueella toimenpiteitä, jotka parantavat ympäristötilannetta, joka on säilynyt alueella aiemmin harjoitetun toiminnan jälkeen.

TOIMINNAN KUVAUS

Yleiskatsaus ohjelmaan

Päätoiminta koostuu malmin louhinnasta ja rikastamisesta kolmesta alueella tunnistetusta malmivyöhykkeestä, joita kutsutaan A-, B- ja D-vyöhykkeiksi. Kaivostoiminta tapahtuu sekä avolouhoksessa että maanalaisessa kaivostoiminnassa. Kyseiset metallit ovat pääasiassa kuparia ja rautaa (magnetiitti).

Valmistelutyö

Ennen kuin malmin louhinta voidaan aloittaa avolouhoksissa, peittävä kasvillisuus ja maakerrokset paljastetaan ja louhintakasa kaivetaan pois. Maanalaisessa kaivoksessa varaudutaan vedenpoistoon ja pinta- ja pohjaveden käsittelyyn vedenpoistolla ja pumppaamalla se vedenpuhdistamoon. Samanaikaisesti rakennetaan käsittelylaitos, murskaimet ja muut tilat. Lisäksi rakennetaan kuljetusteitä, penkereitä, kaivantoja ja kaivantoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

rakennetaan varastointialueita. Rakennustyöt edellyttävät laajoja kaivutöitä ja mahdollisesti räjäytyksiä.

Malmin louhinta

Malmikappaleet louhitaan avolouhoksella ja maanalaisella louhinnalla kaikilla kolmella malmivvyöhykkeellä.² A-vyöhykettä on aiemmin louhittu maanalaisella menetelmällä, minkä seurauksena sinne jätettiin tuolloin epätaloudellisiksi katsotut pintamalmikappaleet. B-vyöhykkeellä on tehty vain yksi koelouhinta, ja silloinkin maanalaisena kaivoksena. D-vyöhykkeellä ei ole aiemmin louhittu.

Suunnitelmissa on, että avolouhosten kallio irrotetaan lavakaivulla. Kuoppien syvyys vaihtelee noin 50 ja 230 metrin välillä. Kaltevuuden on suunniteltu olevan 45-60°. Kaivokselle ja sieltä pois kuljettamista varten suunnitellaan luiskia, jotta vastaantulevat ajoneuvot pääsevät kulkemaan.

Maanalainen louhinta on suunniteltu toteutettavaksi kiekkopalettikaivoksella tai muilla menetelmillä, joissa ei käytetä laidunnusta. Nykyinen maanalainen kaivos kunnostetaan ja rakennetaan uusi infrastruktuuri.

Kun avolouhos ja maanalainen kaivos on saatu valmiiksi, niitä voidaan käyttää harmaalla kiviaineksella ja/tai rikastushiekalla tapahtuvaan täyttöön ja tarvittaessa paikalliseen sementointiin. Täyttö voidaan aloittaa myös ennen tätä.

Rikastushiekan ottaminen olemassa olevasta hiekkavarastosta (ReMining) voidaan tehdä kaivamalla. Rikastushiekka on aivan yläosaa lukuun ottamatta vedellä kyllästettyä. Vesi on tarkoitus johtaa pois kaivetusta materiaalista ja pumpata se prosessivesijärjestelmään uudelleenkäyttöä varten. Huokosvesi, jota ei ole tyhjennetty hiekasta, seuraa materiaalin mukana rikastusprosessiin. Jos nykyinen menetelmä osoittautuu soveltumattomaksi materiaalin geoteknisten ominaisuuksien vuoksi, voidaan harkita toista menetelmää.

Kun jätäkiveä louhitaan olemassa olevilta jätäkallion kaatopaikoilta (ReMining), seulonta suoritetaan kaivinkoneella ja pyöräkuormaajalla sen materiaalin lajittelemiseksi, jonka ei katsota sisältävän malmia.

Malmin käsittely ja rikastaminen

Kaivoksesta tuleva malmi kuljetetaan murskaus- ja seulontalaitokseen. Murskauksen ja seulonnan jälkeen materiaali varastoidaan malmivarastoon tai ulkotiloihin. Murskatun malmin kuljetus malmivarastoon ja sieltä pois tapahtuu hihnakuljettimella. Murskattu malmi jauhetaan ja sitä seuraa monivaiheinen flotaatioprosessi. Kuparirikaste erotetaan

² Hakemusta on mukautettu tältä osin alueen D osalta, jossa yritys hakee lupaa ainoastaan maanalaiseen kaivostoimintaan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja vedenpoisto tapahtuu sakeuttamalla ja suodattamalla. Jäännös jatkuu magneettierotukseen, mahdolliseen uudelleen jauhatukseen ja suodatukseen magnetiittirikasteen saamiseksi. Rikastuksen jälkeiset lopputuotteet ovat siis kuparirikaste ja magnetiittirikaste. Rikastuksen jälkeen rikaste kuljetetaan säältä suojattuun varastointipaikkaan, josta se kuljetetaan edelleen loppuasiakkaalle.

ReMining-menetelmällä louhittu jätäkivi ja rikastushiekka sekoitetaan kaivoksen malmiin, jotta saadaan tasainen panoslaatu, ja ne käyvät läpi saman prosessin kuin malmi.

Rikastaminen voi tapahtua myös ulkopuolisessa rikastamossa, jolloin oletetaan, että ulkopuoliseen rikastamoon lähetetty materiaali ei sisälly haettuun tuotantotoimenpiteeseen.

Jätökiven ja rikastushiekan käsittely

Harmaa kallio on malmiin kuulumatonta tai heikkolaatuista kiveä, jota louhitaan malmin saamiseksi. Ominaisuuksista riippuen ja jos se täyttää asetetut kriteerit, syntyvää jätäkiveä voidaan käyttää rakennusmateriaalina esimerkiksi patojen ja teiden rakentamiseen. Harmaata kiveä voidaan käyttää myös avo- ja maanalaisten kaivosten täyttöön. Käyttämätön harmaa kivi sijoitetaan kahdelle kaatopaikalle, joista toinen sijaitsee toiminta-alueen luoteisosassa ja on nykyisen harmaan kiven kaatopaikan laajennus ja toinen toiminta-alueen lounaisosassa. Molemmat jättekivien kaatopaikat on tarkoitettu rakentaa geomorfologisen suunnittelun perusteella, joka jäljittelee ympäröivän maiseman topografiaa.

Rikastushiekka on rikastusprosessin jäännöstuote, kun asianomaiset mineraalit on louhittu. Rikastushiekkaa varten rakennetaan uusi hiekka-allas nykyisen hiekka-altaan länsipuolelle. Rikastushiekka sijoitetaan ensisijaisesti uuteen rikastushiekka-altaaseen, mutta sitä voidaan sijoittaa myös olemassa olevaan rikastushiekka-altaaseen sen jälkeen, kun se on otettu uudelleen louhintaa varten, ja täyttämällä se takaisin.

Vesi näistä kahdesta altaasta pumpataan nykyiseen selkeytysaltaaseen. Nykyisten altaiden patoja vahvistetaan.

Padot

Rakentamisen aikana perustusten pinnat paljastetaan ja arvioidaan silmämääräisesti ja tarvittaessa testataan. Kaikki perustukset on perustettava kiinteälle ja pätevälle maaperälle. Kallioperän perustusten osalta kalliogeologi arvioi paljastetun ja raivatun kalliopinnan ja päättää yhdessä suunnittelijan kanssa, tarvitaanko tiivistystoimenpiteitä, ja jos tarvitaan, niin mitä. Tämä koskee myös tunnistettua murskausvyöhykettä. Tiivistystoimenpiteet voivat olla esimerkiksi verhouslaastia tai yksinkertaista tasausvalua. Perustamisolosuhteet, päätökset ja ehdotettu toteutus dokumentoidaan rakentamisen ja lopullisen toteutuksen aikana suhdeasiakirjoihin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Uudessa hiekka-altaassa on tyhjennyspadot. Altaan vedenpinnan säätely suhteessa padon korkeuteen ja käyttökorkeuteen on tarkoitus toteuttaa siten, että kaikki prosessivesi ja sademäärä valuu normaalitilanteessa patojen läpi eikä varsinaista vesimäärää pidätetä altaaseen. Koska patojen valumakapasiteetin arviointia on vaikea todentaa ennen patojen rakentamista ja altaan käyttöönottoa, yhtiö aikoo rakentaa alkuvaiheessa toiminnassa olevan ylivuotopadon. Patojen kuivatuskapasiteetti varmistetaan seuraamalla patojen alkuvaiheiden toimintaa. Tehtyjä laskelmia kuivatuskapasiteetista olisi täydennettävä tällaisella todentamisella, jotta kaikki epävarmuustekijät voidaan poistaa. Koska tämä voidaan tehdä vasta, kun toiminta on aloitettu, yritys aikoo aluksi (vaiheiden 1 ja 2 aikana ja tarvittaessa myöhemmissä vaiheissa) olettaa, että padot toimivat suljettuina patoina.

Olemassa olevaa hiekkasäiliötä vahvistetaan ainoastaan patoturvallisuuden parantamistoimenpiteillä ja puretuissa osissa se kunnostetaan siten, että selkeytysallas voidaan ottaa käyttöön. Patoja ei kuitenkaan koroteta.

Selkeytin vahvistetaan ja purettujen osien osalta kunnostetaan, jotta sitä voidaan käyttää sovellettavan toiminnan selkeyttimenä. Patoja ei nosteta.

Nykyisten patojen rinteet ovat olleet vakaat sen jälkeen, kun edellinen toiminta lopetettiin 1990-luvulla. Eroosioaurioiden riskiä pidetään sen vuoksi vähäisenä. Kaikki padot on analysoitu vakauden osalta hyväksyttävää kokonaisvakavuutta koskevien nykyisten vaatimusten perusteella. Nykyiset padot, joiden rinteet ovat nykyisin paikallisesti "jyrkkiä" (1:1,4 ja 1:1,5), ehdotetaan vakautettaviksi suunnitelluilla tukipenkereillä, jolloin kokonaiskaltevuus on noin 1:1,8 padon nykyisestä alajuoksulla sijaitsevasta padon harjanteesta uuden tukipenkereen suunniteltuun patopäähän.

Toiminta-aikana, jolloin patoja valvotaan, ehdotetut tukipenkereet takaavat riittävän vakauden. Eroosioriskiä pidetään vähäisenä, osittain siksi, että eroosioauriot eivät aluksi vaikuta kokonaisvakauteen, ja osittain siksi, että ne on helppo havaita silmämääräisesti ja toimenpiteisiin on helppo ryhtyä. Näin ollen pidetään vähäisenä riskiä siitä, että paikallisesti jyrkät rinteet, jotka ovat olleet vakaita 1990-luvulta lähtien, voisivat vaikuttaa kokonaisvakauteen, mikä puolestaan voisi johtaa padon pettämiseen.

Toiminnassa syntyneiden tai sitä varten hankittujen materiaalien varastointi/käsittely.

Toimintoihin kuuluu raaka-aineiden/raakamalmin, rikastushiekan ja louhintamateriaalin varastointi, materiaalien murskaus ja seulonta sekä niiden kuljetus.

Malmin, jätekiven, rikasteen ja rikastusjätteen määrää rajoittavat kaatopaikan koko (mukaan lukien täyttö) ja käsiteltävän materiaalin enimmäismäärä. Raaka-aineen osalta Copperstone ei aio varastoida kerrallaan enempää kuin 0,6 miljoonaa tonnia murskattua ja 3 miljoonaa tonnia murskaamatonta raaka-ainetta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Peitto- ja kaivumateriaalien osalta varastokasat on tarkoitus rajoittaa enintään 7,75 miljoonaa metriin³, mikä tarkoittaa teoreettista kiinteää tilavuutta ilman turvotuskerrointa.³ Varastoidun materiaalin tilavuus, turvotuskerroin mukaan luettuna, on siis suurempi.

Avoimessa raakamalmivarastossa voidaan varastoida jopa 3 miljoonaa tonnia. Murskauslaitos tarvitsee säännöllisiä suunniteltuja huoltotöitä, joten 0,5 miljoonan tonnin murskatun raakamalmin ulkovarasto on välttämätön, jotta rikastamolle voidaan taata jatkuva malmin saanti kaikkina aikoina. Lisäksi normaalin tuotannon aikana enintään 0,1 miljoonaa tonnia murskattua raakamalmia varastoidaan sisätiloissa olevaan varastoon.

Teollisuusalue, infrastruktuuri ja muut tilat

Teollisuusalueeseen kuuluu infrastruktuuria ja useita tiloja. Teollisuusalueen ulkoasua voidaan muuttaa yksityiskohtaisen suunnittelun aikana.

Vesihuolto

Perustamisvaiheessa rakennetaan vedenkäsittelylaitteita, ojia, putkia ja pumppuja. Perustamisvaiheessa vesi syntyy pääasiassa rakennustöistä, kuten kuiluista, mutta myös maanalaisen kaivoksen vedenpoistosta. Kaivoksessa ei ole olemassa vettä sisältävää avolouhosta, mutta eteläisellä A-vyöhykkeellä sijaitsevassa vanhassa avolouhoksessa voi joskus olla pieniä määriä vettä. Pumppaamalla vettä olemassa olevasta maanalaisesta kaivoksesta tai malmivyöhykkeiden vieressä olevista kaivoista kaikki malmivyöhykkeet voidaan vedenpoistaa. Vesi kerätään altaisiin lietteen esierottelua varten, minkä jälkeen se pumpataan pinnalle yhden tai useamman vaiheen kautta nykyisessä kuilussa tai porattujen reikien kautta pinnalle. Vesi kuljetetaan sitten pumppaamalla rikastamon hiekkapumppaamoon. Pumpattu vesi ohjataan vedenpuhdistamon kautta ennen kuin se päästetään vastaanottavaan veteen.

Toimintavaiheessa syntyvä vesi on peräisin maanalaisesta kaivoksesta, malmivyöhykkeiden vedenpoistosta, avolouhoksista, jätekivikasoista ja muista teollisuusalueista. Tämä vesi pumpataan rikastamon hiekan pumppaukseen ja edelleen uuteen hiekka-altaaseen. Hiekkasäiliössä vettä käsitellään jonkin verran neutraloimalla ja laskeuttamalla. Vesi valutetaan penkereiden läpi ja pumpataan selkeytysaltaaseen, jossa tapahtuu lopullinen laskeutus. Selkeyttimestä prosessivesi johdetaan rikastimeen. Selkeyttimestä ylimääräinen vesi pumpataan vedenkäsittelyyn. Pieni määrä pääsee kuitenkin käsittelemättömänä vastaanottavaan veteen. Yhtiö on saanut hyviä tuloksia vedenkäsittelyn koelaitoksesta, ja suunniteltu käsittelykapasiteetti on 1000 m³ /h.

³ Pintamaan ja louhitun aineksen osalta tähän osaan on tehty mukautus, koska tarkistettu pyyntö koskee ainoastaan maanalaista louhintaa D-vyöhykkeellä, ks. jäljempänä kohta *Hakemuksen mukauttaminen - ei avolouhintaa D-vyöhykkeellä*.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

alun perin arvioitua 600 m³ /h. Tämä vähentää puhdistamattoman veden määrää, joka on johdettava pois.

Käsittelemättömän veden viemäröinnin on tapahduttava vuoden aikana, jolloin suuret tulovirtaamat tapahtuvat, eli lumen sulamisen yhteydessä ja voimakkaiden sateiden aikana. Tämä osuu samaan aikaan, jolloin vastaanottavien vesien virtaamat ovat luonnostaan suuria, eli toukokuun puolivälistä syyskuun puoliväliin. Koska selkeytintä käytetään puskurivolyymina, suurempi osa vedestä voidaan käsitellä ja samalla tasata vesimäärää kuin jos kaikki tuleva vesi johdettaisiin välittömästi.

Prosessin aikana on analysoitu useita vastuuvapausskenaarioita. Yhtiö on lopulta suosinut purkuvaihtoehtoa, jossa vesi johdetaan Tvillingtjärn-järjestelmän ja kanavan kautta Pahtajokeen ja Luossajärveen.

Luvan tulisi mahdollistaa joustavuus päästöjen säätämiseksi vastaanottajien välillä, esimerkiksi jos LKAB lisää pumppaustaan Luossajärvestä Luossajokeen.

Jälkihoitovaiheessa jälkihoitoalueella syntyvän huleveden annetaan virrata luonnollisesti kolmeen ulosvirtauspisteeseen, jotka vastaavat suunnilleen niitä pisteitä, joissa hulevesi olisi valunut nykyisissä olosuhteissa. Nämä pisteet ovat Leväjärveen (VVA17:n yläjuoksulle), ojaan, jossa AVA15 sijaitsee, sekä kanavan ja Pahtajoen väliseen kosteikkoon.

Copperstone arvioi kahta vaihtoehtoista käsittelyratkaisua, jotka ovat joko kemiallinen saostus, flokkulaatio, laskeutus ja hiekkasuodatus tai hiekkasuodatus ja ioninvaihtotekniikka. Ensimmäinen vaihtoehto on perinteinen tekniikka, jota pidetään yleisesti ottaen vakaana ja hyväksi havaittuna prosessina, kun taas toinen vaihtoehto on Ruotsissa vähemmän perinteinen tekniikka, jota kuitenkin käytetään menestyksekkäästi useilla kaivoksilla Suomessa.

Malmivyöhykkeiden läheisyydessä sijaitsevista kaivoista pumpatun veden ei katsota vaikuttavan toimintaan, joten sitä ei tarvitse käsitellä. Tätä vettä voidaan siis käyttää suojaimeytykseen ja veden palauttamiseen Pahtajokeen. Näihin toimenpiteisiin voidaan käyttää myös vettä, joka on käsitelty.

Tuotantopanokset ja kemialliset tuotteet

Tuotantoräjäytyksissä käytetään ammoniumnitraattiin perustuvia pumpattavia räjähteitä. Lisäksi emulsioräjähteiden räjäyttämiseen käytetään pieni määrä tavanomaisia räjähteitä. Kuten edellä mainittiin, räjähteiden käsittelyn vuoksi toimintaan sovelletaan Seveso-lainsäädännön tiukempia vaatimuksia, ja hakemukseen on liitetty turvallisuusselvitys.

Kemikaaleja ja raaka-aineita käytetään toiminnan rikastusprosessissa, pääasiassa rikastamon flotaatio-osassa, ja vedenkäsittelyssä. Ligniini ja

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Pölynsidontaan käytetään suolaa. Lisäksi käytetään useita muita pienempiä määriä kemikaaleja, kuten kulutushyödykkeitä ja öljyjä.

Kuljettajat

Ulkoiset kuljetukset tapahtuvat pääasiassa rautateitse, mutta tarvittaessa myös kuorma-autoilla. Jos louhittua materiaalia rikastetaan ulkopuolelta Reminingin sisällä ja murskattua raakamalmia oman jalostuslaitoksen rakentamisen aikana, Copperstone aikoo lähettää materiaalin rautateitse. Poikkeustapauksissa, kuten malmilinjan pidempien keskeytysten yhteydessä, pitkän matkan kuorma-autokuljetukset voivat olla tarpeen.

Suunnitteilla on ratapiha, jossa on jälleenlaivausasema ja josta on yhteydet sekä pohjoiseen että etelään malmilinjalle. Rautateitse tapahtuvat yhteiskuljetukset voivat tapahtua myös muiden lähialueen toimijoiden kanssa. Ulkoisia kuljetuksia varten on tutkittu myös muita vaihtoehtoja, kuten merikuljetuksia.

Rikasteiden muodossa olevien valmiiden tuotteiden kuljetuksen osalta on arvioitu, että ulkoiset kuorma-autokuljetukset ovat vaihtoehto siihen asti, kunnes yrityksen oma ratapiha on rakennettu. Perusteellisten tutkimusten jälkeen Copperstone pääättelee, että ulkoista kuorma-autokuljetusta voidaan harkita vaihtoehtona ainoastaan kuparirikasteille, mutta ei rautamalmirikasteille. Lisäksi Copperstone toteaa, että rikasteiden (sekä louhitun rikastushiekan ja murskatun raakamalmin) rautatiekuljetukset voidaan suorittaa myös muilta ratapihoilta odottaessaan oman ratapihan valmistumista. Rikaste kuljetetaan sitten kuorma-autoilla näille ratapihoille. Copperstone on todennut, että oman ratapihan valmistumista odottaessa LKAB:n ratapiha tai Kiruna Cargon Kiirunavaaran (KIA) toimipaikka voivat tulla kysymykseen.

Asian pääkäsitellyssä yhtiö totesi, että myös Kaunis Rautatien rautatieterminaali Pitkäjärvellä on yksi vaihtoehto.

Kaikkiaan kuorma-autokuljetuksia on noin 43 päivässä. 10 kuparirikastetta KIA:lle ja 33 rautamalmirikastetta LKAB:lle tai Pitkäjärvelle. Jos ulospäin suuntautuva kuljetus tapahtuu LKAB:n ratapihalta, rekkojen kuljetusreitti kulkee todennäköisesti suoraan Copperstonen toiminta-alueelta LKAB:n toiminta-alueelle, joka on Copperstonen toiminta-alueen vieressä. Tällaisessa tapauksessa kuljetuksia on verrattava kaivosten toiminta-alueiden sisäisiin kuljetuksiin. Jos ulospäin suuntautuvat kuljetukset tapahtuvat KIA:n ratapihalta, käytetään 20 kilometrin kuljetusmatkan pituutta yhteen suuntaan E10:n ja maantien 870 kautta, vaihtoehtoisesti lyhyempää matkaa LKAB:n alueen kautta (6 km yhteen suuntaan). Jos lähtevä kuljetus tapahtuu Pitkäjärveltä, käytetään 45 km:n kuljetusmatkaa yhteen suuntaan E10:n kautta.

Sisäiset kuljetukset tapahtuvat kaivoskuorma-autoilla, dumppereilla tai kuorma-autoilla. Toiminta-alueella käytetään henkilöautoja ja pyöräkuormaajia. Lähikuljetus voidaan suorittaa hihnakuljettimella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Energian käyttö

Toiminnassa käytetään energiaa kaivostoiminnassa, sisäisessä liikenteessä, laitteiden, kuten pumppujen, käytössä, rakennuksissa ja ilmanvaihdossa/lämmityksessä, alkumurskauksessa ja rikastuksessa. Energiaa käytetään pääasiassa sähköinä ja polttoaineena sekä biokattilan polttoaineena. Lämmön muodossa energiaa otetaan talteen kaivoksen ilmanvaihdosta ja rikastamosta.

Copperstone on suunnitellut toimintansa siten, että se pyrkii toimimaan energiatehokkaasti ja mahdollisimman vähän ilmastovaikutuksia aiheuttaen. Copperstone aikoo harjoittaa liiketoimintaa vihreällä sähköllä ja käyttää sähköajoneuvoja niin pitkälle kuin mahdollista. Niissä tapauksissa, joissa sähköajoneuvojen käyttö ei ole järkevää tai mahdollista, ajoneuvot on tarkoitus varustaa fossiilivapilla polttoaineilla.

Jäte

Kaivannaisjätteet

Toiminnassa syntyy kaivannaisjätettä (teollisuuskohtaista jätettä), joka koostuu harmaasta kivistä ja rikastusjätteestä.

Harmaa kivi luokitellaan metallimineraalien louhinnasta syntyväksi jätteeksi, eikä sitä luokitella vaaralliseksi jätteeksi. Harmaasta kivistä otetaan jatkuvasti näytteitä sovellettavan SIS-standardin mukaisella näytteenottotiheydellä. Jos mahdollisesti happoa muodostavaa jätäkiveä löydetään, se upotetaan muuhun kuin happoa muodostavaan materiaaliin sen varmistamiseksi, että koko jätäkallion kaatopaikka ei ole happoa muodostava ja että se on suojattu liialliselta huuhtoutumiselta.

Jätteitä ei luokitella pysyväksi jätteeksi tai vaaralliseksi jätteeksi. Harmaan kiven varastokasoja ja rikastushiekka-altaita on kuvattu edellä.

Toiminnassa syntyy myös kaivoslietettä ja käsittelyprosesseissa syntyvää lietettä. Tämäkin katsotaan kaivannaisjätteeksi, ja se on ensisijaisesti tarkoitettu loppusijoitettavaksi yhdessä rikastushiekan kanssa. Käsittelylaitoksen liete olisi yhtiön saostuskokeiden mukaan luokiteltava vaaralliseksi jätteeksi kupari-, koboltti-, nikkeli- ja sinkkipitoisuuksiensa vuoksi. Yhtiö aikoo perustaa tätä varten erityisen kaatopaikan, alustavasti uuden hiekka-altaan yhteyteen.

Maa-ainesta syntyy, kun maa-ainesta louhitaan kallion tai hiekan/soran paljastamisen yhteydessä ennen tuotantoräjäytyksiä tai louhintaa. Louhintamassat voivat olla joko louhintajätettä tai sivutuotetta. Yrityksen mukaan louhintamassat ovat sivutuote, koska ne syntyvät tahattomasti tuotteen (malmin) louhinnan yhteydessä. Kuorinnan yhteydessä yritys ottaa talteen massat, jotka koostuvat moreenista ja orgaanisesta maakerroksesta, johon sisältyy siemenpankki, ja käyttää niitä rakennusmateriaalina sekä käynnistys- ja toimintavaiheen rakennustöissä että ekologisessa jälkihoidossa. I

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Rakennustöiden aikana louhittua materiaalia käytetään esimerkiksi 3-5 metriä korkeiden meluvallien rakentamiseen avolouhoksen reunoille ja liikkuvien murskainten ympärille melun leviämisen rajoittamiseksi. Sulkemisen jälkeen louhetta käytetään esimerkiksi geomorfologiseen suunnitteluun, kun maanalaiseen kaivokseen/portaaliin johtava luiska täytetään moreenilla ja sovitetaan ympäristöön, sekä kasvien perustamiskerrokseen.

Selkeyttimestä kaivetusta materiaalista otetaan näytteet standardin (Characterisation of waste - Sampling of waste from extractive industries. Tekninen raportti SIS-CEN TR 16365:2013). Kunnostuksessa voidaan käyttää vähemmän herkkiä maankäyttötasoja sisältäviä materiaaleja. Lisäturvallisuustoimenpiteenä materiaalia, joka ei sisällä herkkiä maankäyttötasoja, ei sijoiteta reunakaivantojärjestelmien ulkopuolelle. Mahdollisesti pienempiä määriä voidaan sijoittaa uuteen hiekka-altaaseen, jossa se suojataan eroosiolta ja huuhtoutumiselta peittämällä ja korotetulla pH:lla ja heikentyneellä hapensaannilla.

Jätehuolto toteutetaan toiminnan jätehuoltosuunnitelman mukaisesti, joka pidetään ajan tasalla kaivannaisjäteasetuksen (2013:319) 29 §:n mukaisesti.

Muut jätteet

Louhintajätteen lisäksi toiminnassa syntyy myös teollisuusjätettä (ei toimialakohtaista jätettä), kuten metallia, polttokelpoista jätettä, muovi- ja aaltopahvipakkauksia, puujätettä jne. Teollisuusalueelle rakennetaan jäteasema näiden jakeiden keräämistä varten. Lisäksi toiminnassa voi syntyä vaarallista teollisuusjätettä, kuten jäteöljyä, öljyistä lietettä/vesiä (öljynerottimista), öljynsuodattimia, käytettyjä rättejä/imeytysaineita, loisteputkia, paristoja, kemikaali- tai maalijäämiä jne.

Vaarallisia jätteitä käsitellään, varastoidaan ja hävitetään sovellettavien säännösten mukaisesti. Kaikki teollisuusjäte kerätään jätteenkuljetukseen valtuutettujen urakoitsijoiden toimesta, ja se viedään vastaanottolaitokseen, jossa se hävitetään kierrätyksen, kaatopaikan, käsittelyn tai hävittämisen muodossa.

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Yhteenvedona voidaan todeta, että sovellettavan toiminnan odotetaan aiheuttavan ympäristövaikutuksia, jotka vaihtelevat vaikutuksen näkökulmasta riippuen merkityksettömistä tai merkityksettömistä merkittäviin ja jopa myönteisiin. Kaiken kaikkiaan ympäristövaikutusten arviointi osoittaa, että sovellettavan toiminnan ympäristövaikutukset ovat hyväksyttäviä.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa kuvataan toiminnan vaikutuksia eri ympäristönäkökohtiin: maaperäolosuhteisiin, maisemaan, pohjaveteen, pintavesiin ja luonnonarvoihin,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Natura 2000, suojellut lajit, ilmaympäristö, ilmasto, kulttuuriympäristö, melu, tärinä, ilmassa leviävät iskuaallot ja kivien heittäminen, poronhoito, ulkoilu ja virkistys, energia ja hallinta sekä riskit ja turvallisuus.

Seuraavassa käsitellään joitakin yrityksen tilejä.

vesi

Yhtiö on teettänyt alueen pinta- ja pohjavesimallinnuksen ja tehnyt vesianalyysijä.

Pintavesi

Toiminnalla on vaikutusta veden virtauksiin ja pintavesien laatuun. Katso lisätietoja jäljempänä olevasta luvun 5 luvun kohdasta *Sallittavuus*.

Puhdistamo asennetaan ja otetaan käyttöön rakennustöiden aikana. Perustamisvaiheessa ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että puhdistamon säätöjen yhteydessä voi esiintyä jonkin verran vaikutuksia pintavesiin. Yleisesti ottaen pitoisuudet ovat pienempiä kuin nollavaihtoehdossa, joten kielteiset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Viskarian alueelta ympäröiviin vastaanottaviin vesistöihin toiminta-aikana tulevien vesivirtojen muutosten vuoksi yhtiö ehdottaa mukautettua purkua Pahtajokeen ja Luossajärveen. Mukautetulla purkamisella kompensoidaan alueelta tulevien vesien muuttuneita virtaamia. Näin ollen toimintavaiheen aikaisen pienentyneen vesivirtaaman kielteiset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Vedenkäsittelyä ja mahdollista suojaavaa imeytymistä jatketaan, kunnes kaivos on täytetty, eikä vaikutuksia voida osoittaa verrattuna nollavaihtoehtoon. Jälkikäsittelyn valmistumisen aikana ja sen jälkeen aiheutuvien kielteisten vaikutusten arvioidaan näin ollen olevan merkityksettömiä.

Pohjavesi

Toiminnan odotetaan johtavan pohjavedenpinnan alenemiseen, mikä voi aiheuttaa geoteknisiä vaikutuksia ja vaikutuksia pohjavedenpintaan.

Rakentamisen aikana kaivoksen vedenpoisto aloitetaan. Pohjaveden taso kaivoksen ja avolouhoksen ympärillä laskee. Vaikutus arvioidaan kohtalaiseksi. Pohjavedenpinnan alenemisesta johtuvia tunnistettuja riskikohteita koskeva vaikutusten arviointi arvioidaan vähäiseksi.

Kaivosten ja louhosten ympäristöön vaikuttaa pohjaveden tason lasku toiminnan aikana. Jos alueen pinta- tai pohjaveden taso laskee äkillisesti

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

alle normaalin ja poikkeaman katsotaan johtuvan kaivostoiminnasta, aloitetaan teknisen ratkaisun suunnittelu suojaavaa infiltraatiota varten. Kosteikon kasvistoon ja eläimistöön kohdistuu merkittäviä vaikutuksia vasta yhden tai muutaman vuoden pohjaveden tason poikkeaman jälkeen, eli luonto kestää yhden tai kaksi peräkkäistä kuivaa vuotta, mikä tarkoittaa, että kyseiselle alueelle räätälöityä yksityiskohtaista teknistä ratkaisua varten on aikaa.

Vaikutukset tällä alalla arvioidaan kohtalaisen kielteisiksi. Kaiken kaikkiaan pohjavesiin kohdistuvien kielteisten vaikutusten arvioidaan olevan kohtalaisia perustamis- ja toimintavaiheessa.

Kunnostusvaiheen aikana kaivokset ja avolouhokset täyttyvät vähitellen vedellä. Kaiken kaikkiaan alueen pohjavedenpinnan laskun vaikutus kunnostusvaiheen lopussa arvioidaan merkityksettömäksi.

Luontoarvot

Yritys on teettänyt luonto- ja laji-inventoinnit ja niitä seuraavat analyysit ennen hakemuksen jättämistä. Lajien suojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyviä kysymyksiä käsitellään jäljempänä erillisissä otsikoissa.

Suunniteltu kaivostoiminta johtaa siihen, että suurin osa toiminta-alueesta katetaan maa-alueelle, jossa metsää raivataan ja kasvillisuutta paljastetaan.

Kaivoksen sulkemisen odotetaan johtavan pohjaveden pinnan alenemiseen suunnitellulla toiminta-alueella ja joillakin lähialueilla, mutta kaivostoiminnan päätyttyä pohjaveden taso palautuu asteittain. Luontoarvojen kannalta laskulla on merkitystä pohjavedestä riippuvaisilla luontotyypeillä, kuten kosteikoilla ja suometsien alueilla, joilla pintamaakerroksen pitkäaikainen kuivuminen voi muuttaa luonnollista kasvillisuutta. Ilman lieventämistoimenpiteitä pohjaveden alenemisella odotetaan olevan täysin kehittyneiden avo- ja maanalaisten kaivosten vaiheessa merkittävä kielteinen vaikutus luonnonarvoihin. Tämä johtuu siitä, että vaikutukset kohdistuvat suhteellisen laajoille alueille (jopa 117 hehtaaria), jotka on luokiteltu luontoarvoltaan korkeaan luontoarvoon kuuluviksi kosteikkoalueiksi, kuten Kirunavuoman suokokonaisuuteen kuuluville alueille, ja luontoarvoltaan merkittäviksi alueiksi. Näiden luontoarvoluokiteltujen alueiden todellisen vaikutuksen voidaan kuitenkin olettaa vaihtelevan merkityksettömistä suuriin vaikutuksiin sedimentaatioalueella. Myös pohjaveden laskualueen koko on saatettu yliarvioida pohjaveden mallintamisessa tehtyjen konservatiivisten arvioiden vuoksi.

Pahtajokeen johdettava ylimääräinen vesi sisältää kohonneita pitoisuuksia tiettyjä metalleja ja keskeisiä alkuaineita, kuten sinkkiä, uraania, kuparia ja sulfaattia, joilla voi suurina pitoisuuksina olla haitallisia vaikutuksia vesieliöihin. Siksi näitä aineita säännellään vesienhoidon yhteydessä raja-arvoilla. Ilman suojatoimenpiteitä tällaiset sinkin raja-arvot voivat ylittyä. Kohonnut

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

pitoisuudet, jotka ylittävät tunnetut vaikutustasot, voivat aiheuttaa riskin joistakin haitallisista biologisista vaikutuksista Pahtajoen vastaanottavassa vedessä.

Jos suojaustoimenpiteitä ei toteuteta, Pahtajoen vesistössä voi esiintyä veden virtauspoikkeamia. Maanalaisten ja avolouhosten täytön yhteydessä toiminnan lopettamisen yhteydessä tapahtuvalla veden virtaaman pienenemisellä pienen virtaaman aikana voi olla paikallisesti merkittäviä vaikutuksia. Biologisiin vaikutuksiin voi kuulua pohjaeläinten elinalueen väheneminen ja hautautuneiden kalanmunien jäätyminen. Tällaisilla vaikutuksilla arvioidaan olevan ilman lieventämistoimenpiteitä kohtalainen kielteinen vaikutus Pahtajokeen.

Ellei lieventämistoimenpiteitä toteuteta, melun ja visuaalisten vaikutusten muodossa ilmenevillä häiriövaikutuksilla voi olla kohtalaisia kielteisiä seurauksia joillekin toiminta-alueen läheisyydessä oleville häiriöille herkille linnuille, pahimmassa tapauksessa siten, että käynnissä oleva pesintä epäonnistuu. Vaikutukset vaihtelevat merkityksettömistä kohtalaisiin riippuen toiminnan vaiheesta ja etäisyydestä häiriölähteestä.

Ellei suojatoimenpiteitä toteuteta, pölyjen ja hiukkasten, erityisesti räjähdysainejäämiä ja tyypeä sisältävien pölyjen, leviämisenä voi teoriassa olla jonkin verran rehevöittäviä vaikutuksia kosteikoissa. Koska laskelmat ovat osoittaneet, että leviäminen on vähäistä, kielteiset vaikutukset luonnonympäristöön jäävät vähäisiksi myös ilman suojatoimenpiteitä.

Copperstone aikoo toteuttaa useita suojatoimenpiteitä, joilla rajoitetaan vaikutuksia luontoarvoihin yleensä ja erityisesti Natura 2000 -verkostoon ja suojeltuihin lajeihin.

Toiminta on suunniteltu siten, että sen vaikutukset luonnonarvoihin estetään mahdollisimman hyvin ja rajoitetaan mahdollisimman vähän. Sisällytettyjen suojelutoimenpiteiden linja on tärkeä osa toiminnan mukauttamista harkintahierarkian mukaisesti. Copperstone on tutkinut mahdollisuuksia ekologisen kompensaation toteuttamiseen luonnonympäristön häviämisen vuoksi.

Sekä perustamisvaiheeseen että toimintavaiheeseen liittyy maa-aluevaraus, joka kattaa suurimman osan noin 863 hehtaarin toiminta-alueesta. Noin 70 prosenttia alueesta on luonnontilaista maata, jossa on tunturikoivumetsää, kosteikkoja ja vesistöjä, kun taas loput 30 prosenttia on entistä teollisuusmaata, joka ilmoitetaan luontoarvoinventoinnissa muuna maana/ruderat-maana. Suuressa osassa aluetta, jolla on luonnontilaista maata, metsä hakataan ja kasvillisuus paljastetaan. Luontoarvot häviävät tai menettävät merkittäviä biotooppiominaisuuksia. Mahdollisilla suojatoimenpiteillä ei voida merkittävästi vähentää vaikutuksia. Sijainti on kuitenkin valittu sillä perusteella, että alue on jo osittain teollisuusmaana, ja toiminta-alue on optimoitu siten, että se vie mahdollisimman vähän uutta luonnonmaata.

Muiden luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellisten näkökohtien, kuten pohjaveden, veden kemian, veden virtauksen, häiriöiden ja pölyn, osalta todetaan, että suunnitelluilla suojatoimenpiteillä on ratkaiseva vaikutus kielteisten seurausten vähentämiseen. Yleisarvio on, että vaikutukset

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

luontoarvot ovat sekä perustamis- että toimintavaiheessa kohtalaisen negatiivisia. Alueen nykytilaan verrattuna luontoarvoihin kohdistuvat kielteiset vaikutukset muutaman vuosikymmenen jälkihoidon jälkeen arvioidaan merkityksettömiksi tai vähäisiksi.

Poronhoito

Toiminta-alue sijaitsee Laevan ja Gabnan saamelaiskyläiden poronhoitoalueilla. Ensinnäkin on huomattava, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin kannalta on ratkaisevaa, että toiminta-alueen sijainti on sellainen, että se on jo osittain kaivostoiminnan käytössä ja että alueen lähimpinä naapureina on kaupunki, infrastruktuuri ja suuri teollisuusalue, ja että toiminta-alue on optimoitu siten, että se vie mahdollisimman vähän luonnonmaata, erityisesti lännessä, jossa sijaitsevat poronhoidon kannalta tärkeät maat.

Laevan saamelaiskylän osalta arvioidaan, että suunnitellut toimet voivat vaikuttaa poronhoitoon vähäisessä määrin siten, että yhden Laevan talviryhmän on syksyllä ja keväällä vaikea liikkua Viscarian ohi ja että laiduntamisvarmuus pienellä osalla Eatnamvårrin ympärillä olevilla syyslaitumilla sijaitsevasta elinympäristöstä/keruualueesta on heikentynyt. Lisäksi toiminta merkitsee, että osa laidunmaasta on käytössä, mutta ei pidetä todennäköisenä, että käyttö johtaisi porojen laiduntamisen puutteeseen. Ristiaidan itäpuolella olevalla varalaidunalueella ei ole ratkaisevaa merkitystä saamelaisyhteisölle, mutta saamelaisyhteisön mailla on muitakin alueita, jotka voivat tarjota varalaidunalueita muuttoaikana. Mitä tulee alueen ohi kulkevaan vaellusreittiin, Viscariaan ja Kiirunaan päin on ristiaita, joka sulkee porot pois Viscarian lähialueelta, ja aidasta puuttuu myös selviä kulkuaukkoja vaellusreitillä läheisyydestä. Poikkiaidan sijainnin vuoksi kyseinen vaellusreitti on menettänyt tehtävänsä vaellusreitillä ja aidan itäpuolella eli kaivoksen toiminta-alueen suunnassa oleva alue on menettänyt tehtävänsä vapaana liikkumis- ja laidunalueena. Kaivoksen ja sen välittömän alueen käyttöalueella ja sen välittömässä läheisyydessä risteävään aitaan asti ei siis ole nykyisin poronhoidon kannalta suurta merkitystä. Vaikka on kyseenalaista, onko nykyistä vaellusreittiä tarpeen muuttaa ristiaidan vuoksi, yhtiö on tehnyt ehdotuksen uudeksi vaellusreitiksi sulkuaidan länsipuolelle ja ehdotuksen vaihtoehtoiseksi vaellusreitiksi sulkuaidan itäpuolelle. Osa aidan poikki kulkevasta aidasta on nyt poistettu. Vaikka vapaa kulkeminen aidan ohi on nyt fyysisesti mahdollista, yritys uskoo, että itse aitaaminen, vaikka otetaankin huomioon, että aitauksen pituus on edelleen suuri, osoittaa, että Viscariaa lähinnä olevalla alueella ei ole käytännössä merkitystä poronhoidon kannalta vapaan kulkemisen ja laiduntamisen alueena.

Gabnan saamelaisyhteisön kannalta toiminnalla katsotaan olevan korkeintaan marginaalinen vaikutus syysmuuttoon muuttoreitillä, joka kulkee muutaman kilometrin päässä Viscariasta pohjoiseen. Saamelaiskäräjiltä saatujen tietojen mukaan Viscarian kaivoksen pohjoispuolella oleva alue on poronhoidon kannalta kansallisesti tärkeäksi luokitellun päävaellusreitillä varrella sijaitsevia levähdyslaitumia. Vaikutusaluetta olisi tarkasteltava asteittaisena, jossa vaikutus vähenee häiriölähteestä ulospäin, ja vaellusreitti kulkee suurimmaksi osaksi seuraavien reittien kautta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

metsämaisemassa, mikä vähentää melun ja visuaalisten vaikutusten vaikutusta, vaikutusta muuttoon ja mahdolliseen levähtävään laiduntamiseen pidetään vähäisenä. Alueen poronhoitoon vaikuttavat jo nyt Kiirunan kaupungista ja ympäröivistä toiminnoista, LKAB:n toiminnasta ja ennen kaikkea E10-tien ja malmilinjan liikenteestä aiheutuvat häiriöt, minkä vuoksi poronhoitotoimintaa alueella on todennäköisesti seurattava tarkasti. Poroja häiritsevät poromiehet, moottorikelkat ja mahdollisesti koirat ja helikopterit vaelluksen ja/tai laiduntamisen aikana, joten muiden ihmistoimintojen pitäisi vaikuttaa poroihin huomattavasti vähemmän. Vaikutukset Gabna Samin kylän poronhoitoon arvioidaan näin ollen vähäisiksi.

Jotta porot eivät pääsisi toiminta-alueelle, se aidataan. Toiminta-alueen laajentaminen merkitsee myös sitä, että nykyinen sulkuaita ja alueen läpi kulkeva vaellusreitti on ohjattava uudelleen länemmäksi toiminta-alueen ulkopuolelle. Nykyinen sulkuaita on aiheellista linjata uudelleen Viscarian lähellä olevalla osuudella siten, että se seuraa toiminta-alueen rajaa ja muodostaa siten osan toiminta-alueen ympärillä olevasta suoja-aidasta. Lisäksi on aiheellista, että nykyinen ristiaita puretaan ja korvataan toiminta-alueen ympärille rakennettavalla suoja-aidalla. Tämä tarkoittaa sitä, että porojen käyttöön tulee noin 100 hehtaarin lisäalaa laidunalueita ristiaidan itäpuolella. Näiden toimenpiteiden oletetaan kuuluvan luvan piiriin.

Copperstonen lisäkuljetusten ei katsota merkittävästi pahentavan poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia, joita LKAB:n toiminta kokonaisuudessaan aiheuttaa alueella nykyisin. Toiminta-alueen ulkopuoliset kuljetukset liittyvät olemassa olevaan infrastruktuuriin, joten lisämaata ei tarvitse käyttää kuljetusratkaisuihin. Kuljetukset tapahtuvat maalla, joka ei nykyisin todennäköisesti ole toivottavaa tai helppokäyttöistä laidunmaata Kiirunan kaupungin, E10-tien ja malmijohdon aiheuttamien häiriöiden sekä malmijohdon varrella olevan aidan vuoksi. Toiminnan pölyntorjuntatoimenpiteillä rajoitetaan pölyä kuljetusten aikana.

Vapaaehtoisena sitoumuksena yhtiö on ehdottanut korvausta Laevan saamelaisyhteisölle saamelaisyhteisön laidunresurssien säilyttämisestä ja vahvistamisesta talvilaidunalueella.

Suunnitellulla kaivostoiminnalla katsotaan olevan vähäinen vaikutus Lavean saamelaisyhteisön mahdollisuuksiin harjoittaa poronhoitoa ja vähäinen vaikutus Gabnan saamelaisyhteisöön. Syy siihen, että vaikutukset voivat olla näin vähäisiä, johtuu suurelta osin toiminta-alueen sijainnista lähellä olemassa olevia teollisuusalueita ja koskemattoman laidunmaan reunalla. Ehdotettujen suojatoimenpiteiden avulla poronhoidolle, lähinnä Laevan saamelaiskylässä, mahdollisesti aiheutuvia kielteisiä seurauksia rajoitetaan entisestään, ja poronhoidon odotetaan voivan jatkua pitkälti nykyisellään.

Toiminnallisten yhteyksien osalta todetaan erityisesti, että Viscarian alueen merkitys poronhoidon kannalta on hyvin vähäinen ja että toiminta ei ehdotetuin suojatoimenpitein vaikuta toiminnallisiin yhteyksiin merkittävästi tai muutoinkaan tavalla, joka muuttaisi edellä esitettyä arviota.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ilman ympäristö

Toiminnan päästöt ilmaan muodostuvat kuljetusajoneuvojen ja polttomoottorilla varustettujen koneiden, biomassakattiloiden ja hajapölyn päästöistä. Polttomoottorit aiheuttavat hiilidioksidi- (CO₂), typen oksidien (NOX), hiilimonoksidin (CO), hiilivetyjen (HC), PM₁₀- ja PM_{2,5}-päästöjä.

Leviämismallinnuksen avulla on laskettu PM₁₀-hiukkasten kokonaispitoisuus ja pitoisuusosuus suunniteltujen toimintojen lähialueella. Suoritettujen laskelmien ja mallintamisen perusteella hajapölyn katsotaan olevan suunnitellun kaivostoiminnan pääasiallinen ilman pilaantumisen lähde, joka voi vaikuttaa läheisiin toimintoihin, kuten LKAB:hen, Máttarákká Northern Light Lodgeen, E10-tielle ja Ore Lineen. Toiminnasta aiheutuva hiukkasten lisääntyminen merkitsee myös lisääntynyttä riskiä, että ympäristölaatunormin ja ympäristötavoitteiden vuorokausikeskiarvo ylittyy useina päivinä vuodessa. Toiminnasta aiheutuu myös saastumista.

Kaivostoiminnan eri osatoiminnoille on määritetty lieventämistoimenpiteet, joilla rajoitetaan toiminnan vaikutuksia ilmanlaatuun, ja ne toteutetaan tarpeen mukaan.

Leviämismallinnuksen tulokset osoittavat, että toiminta-alueen ulkopuoliseen ilmaan kohdistuvat vaikutukset ovat vähäiset. Toiminnan ei odoteta johtavan ympäristölaatunormien ylittymiseen. Toimintaan liittyvien epävarmuustekijöiden, kuten kuljetusten ja saastumisen määrän, vuoksi perustamisvaiheessa arvioidaan aiheutuvan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia ilmaympäristöön.

Koska rautatie on kuitenkin rakennettu käyttövaiheessa, polttomoottoreista ja tieliikenteestä aiheutuvat päästöt ovat rajalliset ja pienemmät kuin perustamisvaiheessa. Vaikutukset naapuritoimintoihin, kuten LKAB:hen, Máttarákká Northern Light Lodgeen, E10-tielle ja Malmбанan-radalle sekä Kiirunan kaupunkialueelle, arvioidaan tätä taustaa vasten vähäisiksi. Toiminnan ei myöskään katsota aiheuttavan ympäristölaatunormin ylittymistä. Kaiken kaikkiaan toimintavaiheen aikana ilmaan kohdistuvien vaikutusten katsotaan olevan vähäisiä.

Jälkihoitovaiheen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Ulkoilu ja virkistys

Suunnitellun toiminta-alueen nykyinen virkistyskäyttö keskittyy voimakkaasti kolmeen järjestettyyn reittiin, jotka kulkevat alueen luoteisosissa; moottorikelkkareitti, hiihtolatu ja kesäisin patikointiin, juoksuun ja maastopyöräilyyn käytetty reitti. Nämä kolme polkua ovat tärkeitä Kiirunan kaupunkien ulkoilun kannalta. Koska suunnitellun toiminta-alueen poikki kulkee moottorikelkkareitti, hiihtolatu ja kesäpolku, toiminnalla on merkittävä vaikutus seuraaviin seikkoihin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ulkoilua Kiirunassa, sillä nämä reitit on siirrettävä. Kesäpolun varrella on myös kolme tuulensuojaa, joista kahden odotetaan olevan saavuttamattomissa, koska ne sijaitsevat suunnitellulla toiminta-alueella. Toiminta vaikuttaa jossain määrin myös toiminta-alueen ulkopuoliseen ulkoiluun, eikä vähiten visuaalisesti. Toiminnasta aiheutuva melu voi vaikuttaa ulkoiluun ja erityisesti virkistykseen. Meluhaitat ovat suurimmat kaivostoiminnan ensimmäisinä vuosina. Toiminnasta aiheutuva pöly voi vaikuttaa ulkoiluun, kuten lumen värjäytymiseen.

Ecogain on laatinut erilaisia toimenpide-ehdotuksia, joilla varmistetaan, että ulkoilu suunnitellun kaivoksen läheisyydessä jatkuu elinkelpoisena, mukaan lukien reittien uudelleenreititys ja uusien tuulensuojien rakentaminen. Yhtiö ryhtyy toimenpiteisiin pöly- ja meluhaittojen minimoimiseksi.

Perustamis- ja toimintavaihe tarkoittaa, että toiminta-alue on aidattu, toiminta on rakennettu ja otettu käyttöön, polut on linjattu uudelleen ja ulkoilua Viscarian alueen ympäristössä voidaan jatkaa. Toimintavaiheessa meluvaikutusten katsotaan olevan suurimmat, ja ulkoilijoille voi aiheutua häiritsevää melua toiminta-alueen viereisillä luontoalueilla, vaikka Ruotsin ympäristöhallinnon ehdottamat melun ohjearvot eivät ylittyisikään. Maiseman muutosta ja kaikkien kolmen polun linjaston muuttamista uudelleen voidaan pitää kohtalaisista suuriin ulkoiluun ja virkistykseen kohdistuvina toimenpiteinä. Polkujen uudelleenreitityksen katsotaan aiheuttavan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia ulkoiluun ja virkistykseen perustamis- ja toimintavaiheessa. Tämä edellyttää, että tarvittavat luvat ja pääsy maahan myönnetään.

Ilmasto

Suunnitellut toimet aiheuttavat ilmastovaikutuksia kaivoksessa tapahtuvien eri toimintojen vuoksi. Kokonaisilmastovaikutukseen voidaan kuitenkin vaikuttaa ja sitä voidaan vähentää osittain käyttämällä vähemmän luonnonvaroja (tehokkuuden parantaminen) ja osittain käyttämällä uusiutuvista luonnonvaroista peräisin olevia luonnonvaroja.

Kaivoksen ilmastovaikutusten määrällinen arviointi perustuu toiminnan kaikkiin tuotantovaiheisiin.

Copperstone aikoo harjoittaa kestäväää ja energiatehokasta toimintaa minimoidakseen osuutensa ilmastomuutokseen. Tämä toteutetaan varmistamalla, että mahdollisimman suuri osa liiketoiminnasta toimii uusiutuvalla sähköllä ja biopolttoaineilla saatavuuden mukaan. Edellä mainitun lisäksi on yksilöity useita ilmastonsuojelutoimenpiteitä.

Perustamisvaiheessa ei odoteta juurikaan kielteisiä ilmastovaikutuksia. Toimintavaiheeseen kuuluu kaivoksen jokapäiväinen toiminta sekä rautatien perustaminen alueelle, jotta lopputuotteen kuljetus junalla olisi mahdollista. Copperstonen tavoitteena on harjoittaa energiatehokasta liiketoimintaa muun muassa sähköistämällä kaivos ja ajoneuvot sekä käyttämällä fossiilivapaita polttoaineita, joten toimintavaiheessa ilmastoon kohdistuvien kielteisten vaikutusten odotetaan olevan vähäisiä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Jos toimintavaiheen toiminnot tapahtuisivat osittain fossiilisilla polttoaineilla, ennustettu ilmastovaikutus kasvaisi. On kuitenkin syytä huomata, että ennustetussa ilmastovaikutuksessa ei oteta huomioon sitä myönteistä hyötyä, joka lopputuotteesta on siirtymiselle fossiilivapaaseen yhteiskuntaan. Jälkikäsitteilyvaiheen vaikutus arvioidaan merkityksettömäksi.

Melu

Suunnitelluista toiminnoista aiheutuu toiminnan eri vaiheissa melua, joka voi vaikuttaa naapuritoimintoihin ja asukkaisiin. Kaivostoimintaa varten on määritetty meluntorjuntatoimenpiteet, jotka toteutetaan tarvittaessa melun ohjearvojen noudattamiseksi.

Yhdessä ehdotettujen suojatoimenpiteiden kanssa suunnitellun kaivostoiminnan ei odoteta aiheuttavan meluhaittaa paikallisille asukkaille Karhuniemen ja Lokstallin alueilla eikä Måttaráhkkä Northern Light Lodge -toiminnassa. Toiminta-alueeseen rajoittuvilla luonnonalueilla ulkoilijoille saattaa kuitenkin aiheutua häiritsevää melua, mutta sen ei odoteta ylittävän Ruotsin ympäristöviraston ehdottamia ohjearvoja.

Suunnitelluista toiminnoista ja LKAB:n toiminnasta aiheutuvalla melun kumulatiivisella vaikutuksella ei katsota olevan merkittävää vaikutusta lähialueen asuntoihin. Laskentapisteessä 2, joka sijaitsee Ädnamvaaran mökin kohdalla, taso voi ääritapauksissa nousta 2 dB, mutta tätä pidetään kohtuuttomana, koska tuulet eivät voi puhaltaa samanaikaisesti eri suuntiin. Todellisuudessa kumulatiivinen vaikutus on korkeintaan 1 dB ja siten tuskin kuultavissa. Kaiken kaikkiaan melun arvioidaan aiheuttavan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia toimintavaiheessa ja vähäisiä perustamis- ja jälkihoitovaiheessa.

Värähtelyt, ilmaiskuaallot ja kivenheitot

Alueella suoritettavien räjäytystöiden aikana esiintyy tärinää, ilmaaalloja ja kivenheittoa. Tärinätasoja koskevat laskelmat osoittavat, että maanalaisten tuotannon aikana voidaan odottaa suurempia tasoja kuin pintaräjäytysten aikana. Tämä johtuu osittain korkeammista vuorovaikutusmaksuista ja osittain lyhyemmistä etäisyyksistä. Tulevissa räjäytystöissä on useita rakennuksia, joissa ohjearvot eivät täyty, jos oletetaan 115 mm:n reikä ja 50 metrin pitopituus. Laskettujen ilmassa leviävien paineaaltojen tasojen ei katsota aiheuttavan ongelmia naapurikohteissa. Viscariassa rakennukset ja rakenteet ovat kallion putoamisen suositeltujen turvaetäisyyksien sisällä, ja siellä on ryhdyttävä toimenpiteisiin kallion putoamisen ja loukkaantumisriskin minimoimiseksi.

Tärinää koskevan Ruotsin liikenneviraston teknisen rakennuksen ohjearvon noudattamiseksi maanalaista räjäytystyötä on mukautettava (esim. pienemmillä reikien halkaisijoilla ja pitoajoilla), kun räjäytykset lähestyvät kaivoksen pohjoisosaa. Myös kalliomurskauksen osalta on ryhdyttävä räjäytystoimenpiteisiin asianomaisen teknisen rakennuksen suojaamiseksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kun toiminta lähestyy suunnitellun avolouhoksen pohjoisinta osaa. Copperstone aikoo ryhtyä tarpeelliseksi katsomiinsa suojatoimenpiteisiin mitoittamalla räjäytykset vastaavasti ja suhtautuu myönteisesti aiempaan vuoropuheluun muun muassa Ruotsin liikenneviraston kanssa.

Kallion putoamisen osalta asuinrakennusten osalta ei tarvita erityisiä räjäytystoimenpiteitä sen lisäksi, että ne eivät ylitä niitä ehtoja, joihin yhtiön laskelma perustui. Muuntyyppisten tilojen osalta on olemassa tiloja, joita voidaan pitää kohteina, joilla on korkeat suoja-arvot ja jotka tietyissä kaivoksen osissa räjäytettäessä ovat laskennallisen turvaetäisyyden sisällä kalliomurskauksen varalta. Näissä tapauksissa tarvitaan siis mukauttamista turvaetäisyyden pienentämiseksi. Tämä voidaan saavuttaa ensisijaisesti pienentämällä reiän halkaisijaa ja pitoa. Yhtiö mukauttaa räjäytysolosuhteita varmistaakseen, että kyseiset kohteet ovat lasketun turvaetäisyyden ulkopuolella. Jos tämä katsotaan riittämättömäksi, ryhdytään muihin toimenpiteisiin.

Suunniteltu toiminta voidaan toteuttaa ilman ohjearvojen ylittymisen vaaraa, jos suojatoimenpiteet toteutetaan. Suunnitellulla toiminnalla arvioidaan kokonaisuudessaan olevan vähäisiä vaikutuksia ympäröivään alueeseen perustamisen ja toiminnan aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon myös vaikutukset asumiseen iltaisin ja öisin.

Kulttuuriympäristö

Vuosina 2015-2016 tehdyn aiemman tutkimuksen tulokset osoittivat, että uudella kaivostoiminnalla olisi vähäisiä tai merkityksettömiä seurauksia kulttuuriympäristön kannalta ja että suunniteltu kaivostoiminta olisi sopusoinnussa tärkeiden kulttuuriympäristöjen ja kulttuuriperinnön kannalta merkittävien kohteiden suojelun kanssa Norrlandin sisämaassa. Vuonna 2021 tehdyssä kulttuuriympäristöanalyysissä muinaismuistoihin ja Kirunan kulttuuriympäristön suojelun valtakunnalliseen etuun kohdistuvat uhat arvioidaan merkityksettömiksi. Mitään valtakunnallisesti, alueellisesti tai paikallisesti merkittäviä tunnettuja kulttuuriperintöarvoja ei ole vaarassa hävitä. Kulttuurihistorialliset rakenteet ja yhteydet maisemassa hahmottuvat edelleen.

Uudet kaivostoiminnot Viscarian alueella ovat yhteensopivia arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja kulttuurihistoriallisesti kiinnostavien kohteiden suojelun kanssa Norrlandin sisämaassa ja vuoristoalueilla. Suunniteltu kaivostoiminta ei vaikuta merkittävästi tai vain vähäisessä määrin valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaina pidettyihin kulttuuriympäristöihin. Yhdessä ehdotettujen suojatoimenpiteiden kanssa seurausten katsotaan olevan vähäisiä kaivoksen kaikissa vaiheissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

SALLITTAVUUSKYSYMYKSET

Sallittavuus ympäristösäännösten 2 luvun nojalla

Tietovaatimus (ympäristösäännösten 2 luvun 2 §).

Copperstonen siirtyessä pelkän malminetsintäyhtiön asemasta kaivosyhtiöksi Copperstone on rakentanut suhteellisen suuren organisaation, jonka työntekijöillä on pitkä ja laaja kokemus kaivos- ja mineraaliteollisuudesta. Hakemuksen valmistelua varten yhtiö on myös palkannut ulkopuolisia asiantuntijoita, joilla on laaja kokemus kaivosasioista ja kaivosten ympäristövaikutuksista. Kuulemismenettelyn ja ympäristövaikutusten arvioinnin valmistelun kautta yritys on myös saanut hyvää tietoa ja näkemystä ehdotetun toiminnan vaikutuksista.

Kaiken kaikkiaan yrityksellä on tarvittavat tiedot ehdotetun toiminnan ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Ympäristövaikutusten arvioinnissa yritys on yksilöinyt ympäristö- ja terveysriskit, joita suunniteltu toiminta voi aiheuttaa.

Paras käyttökelpoinen tekniikka ja ennalta varautumisen periaate (ympäristösäännösten 2 luvun 3 jakso).

Ympäristövaikutusten arvioinnissa kuvataan suojatoimenpiteet, rajoitukset ja varotoimet, jotka yritys aikoo toteuttaa, jotta ensinnäkin estetään tai estetään toiminnan aiheuttamat haitat ihmisille tai ympäristölle, toiseksi torjutaan ja rajoitetaan tällaisia haittoja ja kolmanneksi korjataan tällaiset haitat. Soveltamalla tätä lieventämishierarkiaa Copperstone ottaa huomioon ennalta varautumisen periaatteen. Lisäksi yhtiö on perustanut arvionsa varovaisiin oletuksiin ja siten todennäköisesti yliarvioinut sovellettavan toiminnan vaikutukset, mikä on myös varovaisuusperiaatteen mukaista.

Yhtiö on tutkinut käytettävissä olevia tekniikoita ja soveltaa parhaita käytettävissä olevia tekniikoita toiminnan suunnittelussa ja toiminnassa sekä toiminnan päättymisen jälkeisessä jälkihoidossa siinä määrin kuin se on kohtuudella mahdollista. Esimerkkinä tästä voidaan todeta, että yritys on tutkinut vaihtoehtoisia tekniikoita veden käsittelyyn ja aikoo soveltaa ensisijaisesti tekniikkaa, jota voidaan pitää suhteellisen uutena ja jonka arvioidaan tuottavan parempia käsittelytuloksia kuin perinteisemmän käsittelytekniikan. Yritys aikoo myös suunnitella kaatopaikkansa geomorfologisesti, jotta kaatopaikoilla voidaan suorittaa ekologinen jälkikäsittely. Toinen esimerkki on, että yritys aikoo käyttää ensisijaisesti sähköajoneuvoja tai fossiilivapaita polttoaineita.

Edellä esitetyn ja asiakirjoissa muuten esitetyn perusteella Copperstone täyttää ennalta varautumisen periaatteen ja parhaan käytettävissä olevan tekniikan periaatteen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tuotevalintaperiaate (ympäristösäännösten 2 luvun 4 jakso).

Toiminnassa käytetään kemiallisia tuotteita. Kemikaaleja käsitellään sovellettavien säännösten ja suositusten mukaisesti. Copperstone on ottanut ja ottaa jatkossakin huomioon terveys- ja ympäristönäkökohdat valittaessa käytettäviä kemikaaleja liiketoiminnan suunnittelussa ja suunnittelussa. Yritys arvioi säännöllisesti käytettäviä kemikaaleja ja sitä, voidaanko ja pitäisikö niitä korvata. Kaiken kaikkiaan Copperstone täyttää luvussa 2 esitetyn tuotevalintaperiaatteen. 4 § Ympäristösäännöstö.

Hoito- ja kierrätysperiaatteet (ympäristösäännösten 2 luvun 5 jakso).

Copperstone on ottanut toiminnan suunnittelussa huomioon mahdollisuudet säästää energiaa ja resursseja ja aikoo jatkossakin ottaa nämä näkökohdat huomioon kaivostoimintaa harjoittaessaan. Copperstone aikoo, kuten edellä mainittiin, käyttää pääasiassa sähköajoneuvoja, kun käytettävissä oleva tekniikka ja alueen sähkönsaanti sen sallivat, ja vaihtoehtoisesti ajoneuvojen käyttövoimana käytetään fossiilisia polttoaineita.

Sovellettu toiminta tarkoittaa, että kansallisesti arvokasta esiintymää voidaan hyödyntää, että jo käytössä olevaa maata voidaan käyttää ja että olemassa olevaa jätettä voidaan hyödyntää, mikä yhdessä ja itsessään on luonnonvarojen hyvää hoitoa.

Vesienkäsittely, geomorfologinen suunnittelu ja ekologinen jälkikäsittely vähentävät syntyvän jätteen kielteisiä vaikutuksia. Edellä esitetyn perusteella 2 luvun vaatimukset. 5 luvun vaatimuksia.

Paikallistamisperiaate (ympäristösäännösten 2 luvun 6 §).

Kaivostoiminnan sijainti määräytyy kaivosviranomaisen mineraalilain nojalla tekemän jalostuslupapäätöksen perusteella. Koska esiintymä sijaitsee tietyssä paikassa, sijaintipaikka määräytyy myös vallitsevien geologisten olosuhteiden perusteella.

Kun otetaan huomioon toiminta-alueen sijainnista esitetyt seikat ja se, että alue on osittain jo käytössä kaivostoimintaan ja että se on suunniteltu siten, että se vie mahdollisimman vähän luonnonmaata, erityisesti lännessä, Copperstone katsoo, että haettu sijainti on lähes ihanteellinen.

Mineraalivarat on luokiteltu kansallisesti kiinnostaviksi mineraaleiksi, ja aluetta on jo pitkään suunniteltu kaivosteollisuutta varten. Joitakin suunnitelmamuutoksia tarvitaan sen varmistamiseksi, että sovellettavan toiminnan suunnittelu on täysin yhteensopiva yksityiskohtaisten suunnitelmien kanssa.

Suunnittelulupaa on haettu ja se on myönnetty. Kaavamuutokset on tarkoitus toteuttaa tai ne ovat tulossa lopullisen päätöksen aikaan. Koska kaavamuutoksia ei ole toteutettu asian pääkäsittelyssä, Copperstone on tehnyt ehdotuksia niin sanotuiksi kaavaehdoiksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Edellä esitetyn perusteella 2 luvun vaatimukset. 6 luvun vaatimuksia.

Ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukainen lupa

Ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukainen sallittavuus on vahvistettu käsittelyluvista, joten sitä ei tarkastella tämän hakemuksen yhteydessä.

Sallittavuus ympäristösäännösten 5 luvun nojalla

Pintavesimuodostumat, joihin haettu toiminta voi suoraan tai välillisesti vaikuttaa, ovat Pahtajoen ylä- ja alaosa (WA73598312 ja WA64104032), Rautasälven (WA47755367) ja Luossajärvi (WA76574251).

Pahtajoki ja Rautasälvenjoki ovat osa Torne- ja Kalix-jokien Natura 2000 -aluetta (SE0820430). Alueella ei ole nimettyjä pohjavesialueita.

Luossajärven ekologinen tila on tällä hetkellä luokiteltu kohtalaiseksi, kun taas kemiallinen tila ei saavuta hyvää tilaa elohopean ja PBDE-yhdisteiden sekä PFOS:n ja bentso(a)pyreenin vuoksi. Ympäristönlaitunormi on hyvä ekologinen tila vuoteen 2027 mennessä ja pintaveden hyvä kemiallinen tila lukuun ottamatta elohopeaa ja PBDE:tä (lievemmat vaatimukset) sekä PFOS:ia ja bentso(a)pyreeniä (myöhemmät tavoitevuodet).

Pahtajoen yläosan vesimuodostuman ekologinen tila luokitellaan tällä hetkellä hyväksi, kun taas kemiallinen tila ei saavuta hyvää tilaa elohopean ja PBDE-yhdisteiden vuoksi. Ympäristönlaitunormi on korkea ekologinen tila ja pintaveden hyvä kemiallinen tila lukuun ottamatta elohopeaa ja PBDE-yhdisteitä (lievemmat vaatimukset).

Pahtajoen alaosan valuma-alueen ekologinen tila luokitellaan tällä hetkellä kohtalaiseksi uraanin ja hydrologisen järjestelmän osalta, kun taas kemiallinen tila ei saavuta hyvää tilaa elohopean ja PBDE-yhdisteiden vuoksi. Ympäristönlaitunormi on hyvä ekologinen tila vuonna 2027 ja hyvä kemiallinen tila elohopeaa ja PBDE-yhdisteitä lukuun ottamatta (lievemmat vaatimukset).

Rautajoen ekologinen tila Pahtajoen laskuojasta Tornionjokeen on hyvä, mutta kemiallinen tila ei ole hyvä elohopean ja PBDE-yhdisteiden vuoksi. Ympäristönlaitunormi on hyvä ekologinen tila ja pintaveden hyvä kemiallinen tila lukuun ottamatta elohopeaa ja PBDE-yhdisteitä (lievemmat vaatimukset).

Vastaanottajatutkimus on laadittu ja arvioinnit on tehty toiminnan neljän eri vaiheen perusteella: nykyisen ympäristöluvan (vaihe 1), vedenpoistovaiheen (vaihe 2), tuotantovaiheen (vaihe 3) ja toiminnan päättymisen jälkeisen vaiheen (vaihe 4). Yhtiö on tutkinut useita päästövaihtoehtoja ja on lopulta suositellut, että vesi olisi päästettävä jäljempänä esitetyllä tavalla.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminnan kumulatiivinen vaikutus Tornionjoen vesiympäristöön on vähäinen riippumatta muista mahdollisista lisätoimista.

Taustalla on yrityksen toteuttama hoito. Tämä johtaa siihen, että vastaanottavaan järjestelmään kohdistuva kokonaiskuormitus vähenee nykytilanteeseen verrattuna, joten vaikutukset tuotantoketjun loppupäässä ovat myönteisiä nykytilanteeseen verrattuna. Asiaankuuluvat ympäristölaatunormit täyttyvät myös ennen kuin kumulatiivinen vaikutus muiden toimintojen kanssa voi tulla kyseeseen.

Suosittelava päästöskenaario

Vedenpoistovaiheen aikana toiminnassa syntyvien vesien purkaminen tapahtuu johtamalla käsitellyt vedet Twin Tarn -järjestelmään ja Luossajärvi-Pahtajoki -kanavaan. Vedenpoistovaiheessa rikastushiekan virtaus nykyisestä vedellä täytetystä kaivoksesta lopetetaan. Rikastushiekan vesi jaetaan siten, että Kaksoistähti-järjestelmään johdettava vesi korvaa nykyisin sinne virtaavan veden ja jäljelle jäävä vesi johdetaan kanavaan.

Yhtiö on suositellut, että tuotantovaiheen aikana vesi käsitellään ja johdetaan Tvillingtjärven järjestelmään, Luossajärveen ja Luossajärven ja Pahtajoen väliseen kanavaan. Jos on tarvetta johtaa käsittelemätöntä vettä, se tehdään kanavaan. Tarvittaessa suojavirtaama voidaan päästää myös Ylä-Pahtajokeen.

Jälkikäsittelyvaiheessa vedet valuvat toiminta-alueelta Levijärven/Luossajärven, Kaskkerranlammen järjestelmän sekä kanavan ja Pahtajoen välisen kosteikon kautta.

Veden kemia

Vedenpoistovaiheessa mallinnetut ja lasketut pitoisuudet Luossajärvestä ovat samankaltaisia kuin nykytilanteessa, koska valuma-alue ei vaikuta tähän vaiheeseen. Uraanipitoisuuksien arvioidaan olevan Luossajärvellä ja Pahtajoella kohtalaista tilaa vastaavalla tasolla. Mallinnus osoittaa, että uraanikuormitus ei lisäännä vedenpoistovaiheen aikana Luossajärvestä tai Pahtajoessa. Vedenpoistovaihe ei johda huonoimmassa luokassa olevien aineiden tilan tai pitoisuuksien heikkenemiseen.

Tuotantovaiheessa Luossajärven nitraattitypen arvioidaan olevan kohtalaista tilaa vastaavalla tasolla, mutta samalla pitoisuus tässä vaiheessa laskee nykytilanteeseen verrattuna. Uraanipitoisuuksien arvioidaan olevan Luossajärvellä ja Pahtajoella kohtalaista tilaa vastaavalla tasolla. Lisäksi uraanin osalta mallinnus osoittaa, että kuormitus vähenee tuotantovaiheen aikana Luossajärvellä ja Pahtajoella. Myös sinkkipitoisuudet ovat pienempiä kuin vaiheessa 1. Luossajärvellä sulfaattipitoisuudet pienenevät tuotantovaiheessa, kun taas Pahtajoella ne hieman kasvavat. Tuotantovaiheessa ei tapahdu nykyisin huonoimpaan luokkaan kuuluvien aineiden tilan tai pitoisuuksien heikkenemistä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Sulkemisen jälkeistä vaihetta varten on laskettu Luossajärveen ja Pahtajoelle kohdistuva kuormitus (mukaan lukien hajakuormitus) eri osa-alueilta. Ilman eri lähdetermien vähentämistä asianmukaisilla kunnostustoimenpiteillä kuormitus tässä vaiheessa ylittää nykyisen kuormituksen. Näin ollen tarvitaan lieventäviä kunnostustoimenpiteitä. Edellyttäen, että tällaiset toimenpiteet toteutetaan, vaihe 4 ei merkitse tilan heikkenemistä eikä huonoimpaan luokkaan kuuluvien aineiden pitoisuuksien heikkenemistä.

Pahtajoki on pieni vesistö, jonka leveys vaihtelee suuresti noin 2-10 metrin välillä. Jo 50-100 metrin etäisyydellä purkupaikasta katsotaan tapahtuneen täysi sekoittuminen. Tornionjoen osalta Rautavedestä tuleva vesi on täysin sekoittunut ja pitoisuudet ovat täällä jo niin alhaisia, että kaikki arviointikriteerit täyttyvät.

Flotaatioreagenssit

Ksantaatit ja tiokarbamaatit voivat vaikuttaa ekosysteemeihin, mutta niistä tiedetään tällä hetkellä vain vähän.

Ksantaatin laskettu käyttöpitoisuus on selvästi alle pienimmän vaikutuspitoisuuden. Ksantaatin teoreettinen enimmäispitoisuus vastaa kuitenkin pitoisuutta, joka voi aiheuttaa biologisen vaikutuksen 50 prosentille ja 10 prosentille tutkituista organismeista. Rikastuksesta ja puhdistuksesta peräisin olevien jätevesien pitoisuuksia on seurattava jatkuvasti. Jos on viitteitä kohonneista pitoisuuksista jätevedessä, olisi ryhdyttävä pitoisuutta rajoittaviin toimenpiteisiin.

Tiokarbamaattien osalta ei voitu laskea operatiivista pitoisuutta. Teoreettinen enimmäispitoisuus ylittää suurimman testatun pitoisuuden, joka ei aiheuta mitattavaa vaikutusta tutkittuihin organismeihin. Rikastuksesta ja puhdistuksesta peräisin olevan jäteveden pitoisuuksia on seurattava jatkuvasti, ja olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla rajoitetaan vastaanottavan veden pitoisuus enintään 0,2 mg/l kuukausikeskiarvona. Yritys on ehdottanut, että pitoisuuksien rajoittamistoimenpiteitä olisi tutkittava tarkemmin ja että ne olisi aloitettava, jos on viitteitä kohonneista pitoisuuksista.

Hydrologinen järjestelmä

Hydrologisen järjestelmän tilaluokitus painotetaan Ruotsin meri- ja vesihallintoviraston määräysten mukaisesti vesistön pituuden perusteella. Pahtajoen yläjuoksun pituus on noin 5 km. Hydrologisen tilan luokittelussa ei odoteta tapahtuvan muutoksia nykytilanteen ja Unna Soahkejávvr -järven vedenpoisto- tai tuotantovaiheen välillä. Järven alapuolella (AVA 21:ssä) on kuitenkin havaittavissa jonkin verran vaikutuksia, ja ilman suojelutoimenpiteitä Gullijoen sisään tulon jälkeen Gullijoen muuttuneen virtaaman seurauksena on selvä vaikutus. Ylä-Pahtajoen hydrologisen järjestelmän yleinen tila on hyvä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiön laskelmien mukaan vaiheet 2 ja 3 eivät heikennä Pahtajoen yläosan hydrologista tilaa. Sama arvio tehdään myös Ala-Pahtajoen vesistöjärjestelmän osalta.

Biologia

Ehdotetun toiminnan seurauksena tapahtuvien veden kemian muutosten ei katsota aiheuttavan merkittävien vaikutusten riskiä vesieliöille. Ehdotettujen suojoitoimenpiteiden ansiosta sellaisten aineiden pitoisuudet, jotka voivat aiheuttaa kielteisiä biologisia vaikutuksia, eivät muutu merkittävästi. Kun Pahtajoen perusvirtaama säilytetään syöttämällä vettä luonnollisen alhaisen virtaaman aikana, arvioidaan, ettei vesieliöille aiheudu merkittävien vaikutusten riskiä. Toiminnan ei odoteta johtavan biologisten laatutekijöiden tilan heikkenemiseen missään vesimuodostumassa.

Yhteenvedo ympäristölaatunormeista

Copperstone uskoo, että tutkimukset osoittavat, ettei minkään vesistön ekologisen tai kemiallisen tilan voida odottaa heikenevän sovellettavan toiminnan seurauksena. Myöskään hyväksytyjen ympäristölaatunormien saavuttaminen ei ole vaarassa. Tämä pätee myös yksittäisten laatutekijöiden tasolla kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Copperstone selittää kantaansa näihin jäljempänä.

Laatutekijän hydrologisen järjestelmän tila on vaarassa olla kohtalainen, koska Kuparikiven purkautumisen aiheuttama pohjavirtaama Pahtajokeen on kasvanut. Virtausdynamikka, jossa on matalien ja korkeiden virtaamien jaksoja, ei kuitenkaan muutu. Hydrologinen järjestelmä on hydromorfologinen laatutekijä, joka on biologisia laatutekijöitä tukeva laatutekijä. Laatutekijä ei voi muuttaa kokonaistilaa muusta kuin korkeasta tilasta hyväksi. Koska kyseessä ei ole sellainen heikentyminen, jolla olisi todellista vaikutusta vesistön biologiaan, Copperstone uskoo, että toiminta ei aiheuta vesiympäristön luvatonta heikentymistä eikä vaaranna mahdollisuutta saavuttaa ympäristönsuojelusäännösten 5 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja ympäristölaatunormeja. 4 § Environmental Code. Copperstone toteaa myös, että on mahdollista ryhtyä suojelutoimenpiteisiin, jotka merkitsevät hyvän tilan säilymistä.

Erityinen epäpuhtauksien laatutekijä (SPQF) on fysikaalis-kemiallinen laatutekijä. Tehtyjen laskelmien mukaan, jotka perustuvat varovaisiin oletuksiin ja todennäköisesti yliarvioivat vaikutukset, sinkkitilan tila saattaa huonontua sulkemisen jälkeisenä aikana. Samaan aikaan on mahdollista toteuttaa suojoitoimenpiteitä sinkkipäästöjen vähentämiseksi niin, että tila ei muutu. Se, tarvitaanko tällaisia toimenpiteitä toiminnan lopettamisen jälkeen, on parasta käsitellä jälkihoitosuunnitelmassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Mitä tulee Luossajärven nousuun, joka on seurausta muista päästöistä järveen ja siitä, että Viscarian alueen vedet eivät enää aiheuta laimennusvaikutusta, Copperstone toteaa, että ne eivät johdu Copperstonen toiminnasta. Copperstone toteaa myös, että suojatoimenpiteisiin voidaan ryhtyä siten, että Copperstone johtaa osan ylijäämävedestään Luossajärveen, jolloin laimennusvaikutus palautuu. Tämä tarkoittaa, että pitoisuuksien nousua Luossajärvestä ei tapahdu tai sitä rajoitetaan. Pitoisuudet voivat myös laskea riippuen siitä, kuinka paljon ylijäämävettä ohjataan.

Edellä esitetyn perusteella Copperstone päättelee, että haettu toiminta ei aiheuta vesiympäristön luvaton heikentymistä tai vaaranna ympäristölaatumien saavuttamisen mahdollisuutta ympäristösäännösten 5 luvun 4 jaksossa tarkoitetulla tavalla. Ympäristölain 4 luvun 4 §:n mukaisesti. Näin ollen toiminta on sallittua myös ympäristösäännösten 5 luvun säännösten nojalla.

Sallittavuus ympäristösäännösten 7 luvun nojalla

Natura 2000

Suunniteltu toiminta-alue ei sijaitse millään Natura 2000 -alueella, mutta se rajoittuu lännessä Rautaksen Natura 2000 -alueeseen (SE08202443) ja sijaitsee Pahtajoen valuma-alueella, joka kuuluu Natura 2000 -alueen Torne- ja Kalix-joen vesistöön (SE0820430). Rautaksen Natura 2000 -alue on runsaan kahdeksan neliökilometrin (81 694 ha) suuruinen vuoristoalue, jolla on metsiä, kosteikkoja, järviä ja vesistöjä. Torne- ja Kalix-joen vesistö on limninen Natura 2000 -alue, joka ulottuu Treriksrösetistä ja Luoteis-Lapista aina Pohjanlahdelle asti ja johon kuuluu suuri osa Torne- ja Kalix-joen vesistön järvistä ja vesistöistä. Kun otetaan huomioon mahdolliset ja ehdotetut suojelutoimenpiteet, suunnitellulla toiminnalla ei katsota olevan merkittävää vaikutusta Natura 2000 -alueiden ympäristöön. Näin ollen hakemuksen kohteena olevan toiminnan ei katsota vaativan ympäristölupaa ympäristönsuojelulain 7 luvun 28 a §:n mukaisesti.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin tekee toisenlaisen arvion, yhtiö hakee Natura 2000 -lupaa ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisesti. Natura 2000 -lupa edellyttää, että suunniteltu toiminta i) ei voi vahingoittaa suojeltavaksi tarkoitettun alueen elinympäristöä tai luontotyyppejä ja ii) ei aiheuta suojeltavaksi tarkoitettuihin lajeihin kohdistuvaa häiriötä, joka voisi merkittävästi vaarantaa suojelua alueella. Vaatimusten yksityiskohdat on esitetty muun muassa ympäristönsuojelulain mukaisten alueiden suojelusta annetun asetuksen (1998:1252) 16 ja 17 §:ssä, joissa todetaan, että kyseisten luontotyyppien ja/tai lajien suotuisa suojelun taso on säilytettävä tai palautettava.

Suunnitellulla kaivostoiminnalla voi olla joitakin epäsuoria vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin pohjaveden ehtymisen, vesikemian, veden virtauksen, melun, visuaalisen häirinnän ja pölyn aiheuttamien häiriövaikutusten osalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Natura 2000 -alueet on nimetty erilaisille luontotyypeille, kuten apinapuroille, lähteille ja lähdesuille, tunturikoivumetsille, suojärville, alppipuroille, suurille ja pienille vesistöille, avoimille soille ja rämeille, rantajärville ja metsäisille soille. Tietyillä luontotyypeillä ja tietyillä ympäristönäkökohdilla voi ilman suojatoimenpiteitä olla paikallisia ympäristövaikutuksia, jotka ovat Natura 2000 -alueiden suojelusuunnitelmissa lueteltujen suojelutavoitteiden/edellytysten vastaisia. Vaikutukset luontotyypeihin näillä kahdella Natura 2000 -alueella ovat kuitenkin hyvin vähäisiä suhteessa näiden luontotyyppien laajaan levinneisyyteen Rautas- ja Torne- ja Kalix-jokijärjestelmissä. Kokonaisarvion mukaan nykyisille luontotyypeille ei siis odoteta aiheutuvan vahinkoa. Toteuttamalla tiettyjä suojelutoimenpiteitä, kuten veden puhdistamista, seuranta ja suojaavaa infiltraatiota sekä pienimmän virtaaman säilyttämistä vastaanottajassa, katsotaan myös, kuten edellä mainittiin, olevan mahdollista vähentää jopa sellaisia paikallisia ympäristövaikutuksia, joita voi syntyä Natura 2000 -alueilla, siinä määrin, että ympäristövaikutukset eivät enää ole merkittäviä vaikutuksia, saati haittoja.

Natura 2000 -alueet on nimetty tietyille eläinlajeille, kuten saukolle, ilvekselle ja vihreälle sudenkorennoille, ja tietyille kasvilajeille, kuten suokauralle ja suopursulle. Yhdelläkään Natura 2000 -alueella ei ole nimettyjä lintulajeja. Nimetyistä lajeista ainoastaan saukko ja suokaura on havaittu vaikutusalueilla kaikilla Natura 2000 -alueilla. Vaikutuksen nimettyihin lajeihin katsotaan olevan merkityksetön tai olematon kaikkien lajien osalta. Toiminnan ei myöskään katsota vaikuttavan minkään Rautas- tai Torne- ja Kalix-joen vesistöissä esiintyvän lajin suojelun tasoon. Yhteenvedona voidaan todeta, että toiminnasta ei katsota aiheutuvan häiriöitä, jotka voisivat vaikuttaa minkään alueella esiintyvän lajin suojeluun, ei suojatoimenpiteiden kanssa eikä ilman niitä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Natura 2000 -luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Luonnonsuojelualue

Toiminta-alue sijaitsee Rautasvuoren aarniometsän luonnonsuojelualueen (SE0820243) itäpuolella ja kokonaan sen ulkopuolella. Missään osassa aluetta ei harjoiteta suojelualueita koskevien säännösten vastaista toimintaa.

Rannan suojelu

Toiminta-alueeseen kuuluvat järvet ja vesistöt, joihin sovelletaan yleensä rantojen suojausta. Alueen rantojensuojelu on kuitenkin kumottu voimassa olevien yksityiskohtaisten kaavojen määräyksillä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Sallittavuus ympäristösäännösten 8 luvun nojalla

Toiminta-alueella ja sen vaikutusalueella on tiettyjä lajeja, jotka on suojeltu lajisuojeluasetuksen (2007:845) 4-9 §:n nojalla.

Lajien suojelusta annetun asetuksen 4 ja 4a §:n soveltamisalaan kuuluvat lajit.

Lajisuojeluasetuksen 4 §:ssä kielletään eläinten tarkoituksellinen pyydystäminen tai tappaminen, eläinten tarkoituksellinen häiritseminen erityisesti niiden parittelu-, lisääntymis-, talvehtimis- ja muuttoaikoina, munien tarkoituksellinen tuhoaminen tai kerääminen luonnossa sekä niiden lisääntymis- tai levähdyspaikkojen vahingoittaminen tai tuhoaminen. Säännöksellä pannaan täytäntöön luontotyyppidirektiivin (1992/43/ETY) 12 artiklan 1 kohta ja lintudirektiivin (2009/147/EY) 5 artikla, ja se kattaa lajien suojeluasetuksessa luetellut lajit.

Luontotyyppidirektiivin nojalla suojellut lajit

Vaikutusalueella on havaittu saukkoja. Myös ilves, karhu ja ahma saattavat esiintyä alueella tilapäisesti, mutta minkään näistä lajeista ei tiedetä esiintyvän alueella pysyvästi. Toiminnan seurauksena ei tapeta tai pyydytetä lajisuojeluasetuksen 4 a §:n nojalla suojeltuja eläinlajeja eikä niitä häiritä tarkoituksellisesti luvattomalla tavalla. Eläinten lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei myöskään odoteta vahingoittavan tai tuhottavan lajisuojeluasetuksen 4 a §:n vastaisesti kaivostoiminnan seurauksena. Minkään suojellun lajin suojelun tason säilyttämiseen ei kohdistu vaikutuksia paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla. Yhteenvetona yritys arvioi, että lajien suojelusta annetun asetuksen 4 a §:n kieltoja ei sovelleta mihinkään laji- ja luontotyyppidirektiivin nojalla suojeltuihin lajeihin. Näin ollen erityisiä suojatoimenpiteitä ei tarvita, jotta kiellot ja poikkeuslupavaatimus eivät tulisi ajankohtaisiksi.

Lintudirektiivin nojalla suojellut lajit

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin selvensi maaliskuussa 2021 antamassaan ennakkoratkaisussa, että lintudirektiivin 5 artiklassa säädetty kiellot koskevat kaikkia luonnonvaraisia lintuja, ei ainoastaan lintudirektiivin liitteessä 1 lueteltuja lintulajeja, jotka ovat uhanalaisia tai joiden populaatiot ovat pitkällä aikavälillä laskusuunnassa. Toiminta-alueella ja sitä ympäröivillä alueilla, joihin toiminta voi vaikuttaa eri tavoin, on havaittu useita eri lintulajeja, joista useat ovat punaisella listalla ja/tai lintudirektiivin liitteessä 1 lueteltuja. Taulukko kaikista havaituista lintulajeista on hakemuksen liitteissä.

Euroopan unionin tuomioistuimen edellä mainitussa ennakkoratkaisupyyntöissä tuomioistuin rajoitti tarkastelunsa luontotyyppidirektiivin 12 artiklan 1 kohdan kieltojen tulkintaan ja soveltamiseen. Luontotyyppidirektiivi ei koske yhtään lintulajia.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Koska Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti rajoittanut tarkastelunsa laji- ja luontotyyppidirektiivin kieltojen kansalliseen soveltamiseen, Copperstone, kuten Ruotsin ympäristökeskus maaliskuussa 2022 antamissaan ohjeissa, katsoo, ettei ole mitään syytä poiketa aiemmasta käytännöstä lajisuojeluasetuksen 4 §:n 1-3 p momentin soveltamisessa lintujen osalta. Tämä tarkoittaa, että sellaisen teon osalta, jolla on ilmeisesti muu tarkoitus kuin lintujen tarkoituksellinen tappaminen tai häiritseminen, kiellot päivitetään vain, jos on olemassa vaara, että sillä on vaikutusta lintulajin suojelun tasoon.

Lajinsuojeluasetusta on muutettu hakemuksen jättämisen jälkeen, ja muutokset ovat linjassa sen kanssa, mitä yritys on todennut siitä, miten säännöksiä olisi tulkittava lintuihin kohdistuvien vaikutusten kannalta, mikä on myös Ruotsin ympäristöviraston tulkinnan mukaista. Tämä käy ilmi myös asetuksen perusteluista. Näin ollen on edelleen niin, että sellaisen teon osalta, jolla on selvästi muu tarkoitus kuin lintujen tahallinen tappaminen tai häiritseminen tai lintujen pesien tuhoaminen tai vahingoittaminen, kieltoja sovelletaan vain, jos on olemassa vaara, että sillä on vaikutusta lintulajien suojelun tasoon.

Jos raivaus ja hakkuut tapahtuvat lintujen pesimäaikana, on olemassa riski, että työajoneuvot voivat vahingossa tappaa tai vahingoittaa toiminta-alueella mahdollisesti pesivien lajien munia ja lentokyvyyttömiä nuoria yksilöitä. Lisäksi toiminnan toimintavaiheessa on olemassa riski, että melu- ja visuaaliset vaikutukset voivat häiritä lintuja toiminta-alueella ja joillakin lähialueilla niiden pesimäaikana. Vaikutuksia ei odoteta aiheutuvan lintujen talvehtimis- tai muuttoaikana.

Toiminnalla on kuitenkin selvästi muu tarkoitus kuin eläinten tappaminen tai häiritseminen, ja koska suunnitellun toiminnan ei odoteta vaikuttavan minkään lintulajin suojelun tasoon millään tasolla, lajisuojeluasetuksen 4 §:n 1-3 momentin kieltoja ei sovelleta. Näin ollen erityisiä suojelutoimenpiteitä ei varsinaisesti tarvita eikä poikkeusta tarvita. Mahdolliset suojelutoimenpiteet merkitsevät lisäksi sitä, että kieltoja ei myöskään sovelleta riippumatta siitä, miten ne vaikuttavat suojelun tasoon. Myöskään tahallisuuden vaatimus ei täyty.

Kaikki lintulajeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnit on tehty valtakunnallisten populaatiolukujen ja Torne-Lapin maakunnan (vastaa Kiirunan kuntaa) populaatiolukujen perusteella. Tämä on pienin alueellinen rajausta, josta on julkaistu populaatioarvioita (ks. Ottosson ym. 2012).

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin tekisi toisenlaisen arvion lajisuojeluasetuksen 4 §:n 1-3 momentin kielloista, lintuihin kohdistuvien vaikutusten riskin vähentämiseksi voidaan toteuttaa suojatoimenpiteitä. Pesiviin lintuihin, muniin ja nuoriin lintuihin kohdistuvien vaikutusten riskin välttämiseksi metsänhakkuista ja maanpeittoa voidaan lykätä pesimäkauden ulkopuolelle. Vastaava vaikutus saavutetaan, jos hakkuut ja harjukasojen poistaminen jne. tapahtuvat pesimäkauden ulkopuolella, kun taas maanpeite voidaan tehdä pesimäkauden aikana, mutta vasta sen jälkeen, kun maa on tutkittu pesivien lintujen tai pesien varalta, minkä jälkeen maanpeite tehdään riittävän etäällä kaikista löydettyistä pesivistä linnuista tai pesistä. Kaikilla näillä suojatoimenpiteillä vältetään lintujen tappaminen tai loukkaantuminen sekä pesien tai munien vahingoittuminen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

tai tuhottu. Kuten ympäristövaikutusten arvioinnissa todetaan, yhtiö toteuttaa myös suojatoimenpiteitä, joilla vältetään muun muassa toiminta-alueen välittömässä läheisyydessä pesivien lintujen melu- ja näköhäiriöt. Yhtiö katsoo, että suojatoimenpiteet ovat riittäviä lajisuojeluasetuksen 4 §:ssä tarkoitetun häiriön välttämiseksi.

Näissä olosuhteissa lajisuojeluasetuksen 4 §:n 1-3 momentin kieltoja ei sovelleta. On myös huomattava, että arvio vaikutuksesta suojelun tasoon on sama sekä suojatoimenpiteiden kanssa että ilman niitä, eli minkään lintulajin suojelun tasoon ei kohdistu vaikutuksia.

Eläinten lisääntymis- ja levähdyspaikkoja suojelevan lajisuojeluasetuksen 4 §:n 4 momentin soveltamisen osalta on edelleen arvioitava jatkuvan ekologisen toiminnan (KEF) käsitteen säilymistä. Varovaisen arvion mukaan jopa 43 lintulajin odotetaan käyttävän toiminta-aluetta pesimiseen. Alueella esiintyvät luontotyypit ovat myös hyvin laajalle levinneet ympäröivällä alueella, eikä vähiten toiminta-alueeseen rajoittuvalla erittäin laajalla suojelualueiden vyöhykkeellä. Toiminnan edellyttämä maa-alueen otto tarkoittaa, että toiminta-alue ei tarjoa houkuttelevaa pesimäaluetta linnuille ennen ekologisen jälkihoidon aikaa. Suunniteltu pohjavedenpinnan alentaminen voi myös ilman suojatoimenpiteitä johtaa pitkällä aikavälillä sellaisten viereisten kosteikkoalueiden kuivumiseen, jotka voivat tarjota kosteikkolinnuille lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Myös melulla voi olla jonkin verran tilapäisiä vaikutuksia lähialueisiin. Kaikkien toiminta-alueella mahdollisesti esiintyvien lajien osalta arvioidaan kuitenkin, että toiminta ei vaikuta jatkuvaan ekologiseen toimintaan, koska elinympäristöt ovat kyllästymättömiä ja kaikille nykyisille lintulajeille katsotaan löytyvän lähistöllä vaihtoehtoisia pesimä- ja levähdysalueita, jotka ovat laadultaan vastaavia kuin kyseiset alueet. Kaikki lintulajit pystyvät täyttämään lisääntymis- ja levähdystarpeensa. Lajisuojeluasetuksen 4 §:n 4 momentin kieltä ei näin ollen voida soveltaa. Myöskään minkään lintulajin suojelun tasoon ei ole vaaraa kohdistua vaikutuksia.

Kaiken kaikkiaan yritys arvioi, että mitään lajisuojeluasetuksen 4 §:n kieltoasäännöksistä ei sovelleta. Jos maa- ja ympäristötuomioistuin kuitenkin antaa toisenlaisen tuomion, yhtiö pyytää 14 §:n mukaista poikkeusta lajisuojelusta. §:n lajisuojeluasetuksen mukaiset vaatimukset yrityksen varauspyynnössä lueteltujen lintulajien osalta.

Kuten edellä on kuvattu, toiminta ei johda lintujen tai munien tarkoitukselliseen tappamiseen tai vahingoittamiseen, kun otetaan huomioon suojatoimenpiteet, joiden mukaan peittäminen tapahtuu pesimäkauden ulkopuolella. Näin ollen toiminta on lintudirektiivin 5 artiklan a-c alakohdan mukaisen suojelun mukaista.

Mitä tulee lintudirektiivin 5 artiklan d alakohdan mukaiseen tahallisen häirinnän kieltoon, kieltä sovelletaan direktiivin mukaan vain siltä osin kuin häirintä ei ole luvatonta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

merkitys direktiivin tarkoituksen saavuttamisen kannalta. Kuten edellä todettiin, yritys arvioi, että toiminta ei suojatoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen aiheuta häiriöitä luonnonvaraisille lintulajeille. Hakemuksen kohteena olevan toiminnan ei missään tapauksessa katsota aiheuttavan lintudirektiivin mukaista häiriötä.

Lajien suojelusta annetun asetuksen 6 §:n soveltamisalaan kuuluvat lajit.

Lajinsuojeluasetuksen 6 §:n mukaan on kiellettyä tappaa, vahingoittaa, pyydystää tai muulla tavoin kerätä yksilöitä sekä poistaa tai vahingoittaa lajinsuojeluasetuksen liitteessä 2 lueteltujen elävien matelijoiden, sammakkoeläinten ja selkärangattomien munia, mätimunia, toukkia tai pesiä.

Vaikutusalueella on havaittu liskoja ja viitasammakoita, jotka kuuluvat lajinsuojeluasetuksen 6 §:n soveltamisalaan, ja liskojen oletetaan esiintyvän. Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että yksittäiset metsälisko- ja viitasammakkoyksilöt voivat joutua vahingossa tapetuiksi toiminta-alueella tapahtuvan maan raivauksen, hakkuun tai työajoneuvoilla ajamisen yhteydessä. Vaikka lajit ovat liikkuvia ja voivat liikkua, kuolleisuutta ei voida sulkea pois, ja myös munien/munien ja poikasten/nuorten loukkaantumis- tai kuolemanriski on olemassa. Joitakin suojatoimenpiteitä voitaisiin toteuttaa, mutta katsotaan, että suojatoimenpiteistä huolimatta on olemassa riski, että lajin yksilöitä tapetaan vahingossa tai munia/munia ja poikasia/nuoria yksilöitä loukkaantuu kaivostoiminnan perustamisen yhteydessä tai sen toimintavaiheessa.

Sekä metsälisko että viitasammakko ovat elinvoimaisia lajeja, joiden suojeluaseman oletetaan olevan suotuista koko maassa. Toiminnan ei odoteta vaikuttavan lajien suojeluasemaan paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla. Ottaen huomioon, että lajinsuojeluasetuksen 6 §:n kieltoja voidaan soveltaa, yhtiö pyytää maa- ja ympäristötuomioistuinta myöntämään lajinsuojeluasetuksen 15 §:n mukaisen lajinsuojeluluvan puoliskon ja viitasammakon osalta.

Kirunan kunnassa tiedetään esiintyvän metsäliskon ja viitasammakon lisäksi myös rupikonna ja rupikonna, jotka ovat myös 6 §:n nojalla suojeltuja. Niitä ei kuitenkaan ole löydetty vaikutusalueella tehdyissä inventoinneissa, joten niitä ei katsota esiintyvän vaikutusalueella. Vaikutusalueella ei myöskään katsota esiintyvän muita 6 §:n nojalla suojeltuja lajeja. Yritys on kuitenkin katsonut aiheelliseksi sisällyttää 6 §:n nojalla suojellut lajit varaukseen perustuvaan vaatimukseen viittaamalla "seuraaviin suojeltuihin lajeihin tai muihin suojeltuihin lajeihin, joiden katsotaan voivan esiintyä toiminta-alueella tai sen läheisyydessä". Yhtiön vaatimus koskee siis poikkeusta 6 §:n kiellosta siinä tapauksessa, että tuomioistuin katsoo, että vaikutusalueella voi esiintyä muitakin lajeja kuin metsäliskoa ja viitasammakkoa, joihin haettu toiminta voi vaikuttaa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lajien suojelusta annetun asetuksen 7 §:n soveltamisalaan kuuluvat lajit.

Lajisuojausasetuksen 7 §:ssä kielletään kasvien tarkoituksellinen poimiminen, kerääminen, leikkaaminen, kitkeminen tai tuhoaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella luonnossa. Kiellon piiriin kuuluvat kasvit on eritelty lajisuojausasetuksessa.

Vaikutusalueella on havaittu suopursua ja suokauraa, jotka kuuluvat lajisuojausasetuksen 7 §:n soveltamisalaan. Inventoinnissa havaittiin 18 kasvia suopursukan osalta, mutta varovaisen populaatioarvion mukaan toiminta-alueella voi esiintyä jopa 50 kasvia, jotka näin ollen häviävät rautatien poistamisen yhteydessä.⁴ Sukkakauraa ei esiinny toiminta-alueella, mutta sitä esiintyy Rautajoen varrella, joka on toiminnan mahdollisella vaikutusalueella veden laadun ja veden virtauksen kannalta. Odotettavissa oleva vaikutus Rautasälvenjoessa katsotaan kuitenkin hyvin vähäiseksi, eikä suokauraan kohdistuvien kielteisten vaikutusten riski ole merkittävä.

Kun toiminnan tarkoituksena on selvästi muu kuin suojeltujen lajien vahingoittaminen, tarvitaan maa- ja ympäristötuomioistuimen käytännön mukaan lajisuojausasetuksen 7 §:n kiellon päivittämiseksi riski vaikutuksesta lajien suojelutilanteeseen alueella. Suunnitellulla toiminnalla ei katsota olevan sellaisia vaikutuksia suokukkoihin, jotka vaikeuttaisivat lajin kannan suotuisan suojelun tason säilyttämistä paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla. Lajisuojausasetuksen 7 §:ssä säädetty kielto ei näin ollen ole yrityksen mielestä merkityksellinen.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että kaurahorsman tai suopursun osalta tarvitaan poikkeuslupaa itse toiminnan tai suojelutoimenpiteiden toteuttamisen osalta, kyseisille lajeille varataan lajisuoja-asetuksen 14 §:n mukainen lajisuojelupoikkeus.

Lajien suojelusta annetun asetuksen 8 §:n soveltamisalaan kuuluvat lajit.

Lajisuojausasetuksen 8 §:ssä kielletään luonnonvaraisten verisuonikasvien, sammalten, jäkälien, sienten ja levien poimiminen, kaivaminen tai muu luonnonvaraisten kasvien yksilöiden poistaminen tai vahingoittaminen sekä siementen tai muiden osien poistaminen tai vahingoittaminen. Kieltojen piiriin kuuluvat kasvit on eritelty luonnonsuojausasetuksessa.

Vaikutusalueella on havaittu pitkävirtista joutsenammalta ja useita lajisuojausasetuksen 8 §:n piiriin kuuluvia orkidealajeja (korpikastikka, viherapila, korallijuuri, hämähäkinsammal, metsäalvejuuri). Pohjaveden alentamisen mahdollisella vaikutusalueella on havaittu puuangervoja, korallijuurta ja sarviapilaa. Pohjaveden alentamisen ei kuitenkaan katsota vaikuttavan näihin kasvupaikkoihin, sillä

⁴ Yhtiön D-alueen avolouhintaa koskevan oikaisun myötä suopursun havaintoja ei hävitetä louhinnan aikana, ks. jäljempänä kohta *Hakemuksen oikaisu - ei avolouhintaa D-alueella*.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

lajit ovat riippuvaisia matalasta pohjavedestä, johon syvemmissä kalliokerroksissa tapahtuvan pohjaveden laskun ei katsota vaikuttavan.

Toiminta-alueella ja yksittäistapauksissa pohjaveden laskun ennustetulla vaikutusalueella on havaittu vesiheinää, viherapilaa ja hämähäkinseittiä. Näiden lajien kasvit ja elinympäristöt häviävät toiminta-alueen hakkuiden ja maanparannuksen yhteydessä.

Toiminta-alueella on havaittu pieninä esiintyminä (alle 1 dm²) pitkävartista joutsenammalta, joka häviää, kun alue paljastetaan.

Kun toiminnan tarkoituksena on selvästi muu kuin suojeltujen lajien vahingoittaminen, tarvitaan muun muassa maa- ja ympäristöasioiden hovioikeuden aiemman käytännön mukaan riski vaikutuksesta lajien suojelutilanteeseen alueella, jotta lajisuojeluasetuksen 8 §:n kieltoja voidaan päivittää. Hakemuksen mukaisesta toiminnasta ei katsota aiheutuvan sellaisia vaikutuksia, jotka vaikeuttaisivat vaikutusalueella todettujen orkidea- tai sammallajien populaatioiden suotuisan suojelutason säilyttämistä paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti. Lajisuojeluasetuksen 8 §:n kieltoja ei näin ollen pidetä merkityksellisinä.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin tekee toisenlaisen arvion, yksi mahdollinen suojelutoimenpide on istuttaa nykyisiä keihäsruohon, viherapilan, hämähäkkikastikan ja pitkävartisen joutsenmaksaruohon kasveja viereisiin sopiviin ympäristöihin. Tällaisia verisuonikasvien ja sammalten siirtoja ja vapautuksia tehdään säännöllisesti, ja niiden arvioidaan voivan säilyttää siirretyt kasviyksilöt elinkelpoisina populaatioina. Yhtiön mukaan kasvien siirto ennen raivausta niiden suojelemiseksi toiminnan vaikutuksilta ei edellytä lajisuojelulupaa. Jos tuomioistuin katsoo, että toimenpiteet edellyttävät poikkeuslupaa, yritys katsoo, että hakemus itsessään sisältää tarvittavat tiedot ja että poikkeusluvalle on perusteet, ks. jäljempänä.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin kuitenkin tekee toisenlaisen arvion lajisuojeluasetuksen 8 §:n soveltamisesta tai jos ehdotettu muutos SOU 2021:51:ään, jonka mukaan myös kasvien elinympäristöt ovat suojeltuja, pyydetään varausta lajisuojeluasetuksen 15 §:n mukaiseen lajisuojelupoikkeukseen orkidean orkideanurmikan, viherapilan, korallijuuren, hämähäkkikämmekän, puunymfetsien ja pitkävartisen joutsenmarjan osalta. Katso jäljempänä, miksi lajisuojelulupa tulisi tässä tapauksessa myöntää.

Lajien suojelusta annetun asetuksen 9 §:n soveltamisalaan kuuluvat lajit.

Lajinsuojeluasetuksen 9 §:ssä kielletään kasvien kaivaminen tai juurineen esille nostaminen sekä kasvien poimiminen tai muu kerääminen myyntiä tai muuta kaupallista tarkoitusta varten. Kielto koskee lajisuojeluasetuksessa mainittuja luonnonvaraisia verisuonikasveja, sammalia, jäkäliä, sieniä ja leviä. Toiminta-alueella sammakkohummeri, suomenhummeri,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

on havaittu vuorikimalaisia, pohjoiskimalaisia ja kimalaisia, jotka kuuluvat lajisuojeluasetuksen 9 §:n soveltamisalaan. Useat perhoslajit ovat melko yleisiä toiminta-alueella, ja kaivoksen suunniteltu maa-ainestenotto vaikuttaa niihin. Koska toiminnan tarkoituksena on selvästi muu kuin suojellun kasvin poistaminen tai vahingoittaminen, on oltava vaara, että toiminta vaikuttaa alueella esiintyvien suojeltujen lajien suojelutilanteeseen, jotta lajisuoja-asetuksen 9 §:n kieltoja voidaan soveltaa.

Ehdotetun toiminnan ei katsota aiheuttavan minkään olemassa olevan sorsalintulajin osalta sellaisia vaikutuksia, jotka vaikeuttavat lajin kannan suotuisan suojelun tason säilyttämistä paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla. Lajisuojeluasetuksen 9 §:n kieltojen ei sen vuoksi katsota olevan merkityksellisiä.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin antaa toisenlaisen tuomion, yksi mahdollinen suojelutoimenpide on olemassa olevien hummeriyksilöiden siirto. Joissakin tapauksissa hummerilajien siirto on tehty hyödyntämisen yhteydessä, koska nämä lajit ovat suojeltuja. Ottaen kuitenkin huomioon, että hummerilajeja esiintyy yleisesti paikallisissa vuoristokoivumetsissä ja vuoristosavikoissa, siirtoistutuksista ei tässä tapauksessa katsota olevan mitään hyötyä populaatioille.

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin kuitenkin arvioi lajisuojeluasetuksen 9 §:n soveltamista toisin, lajisuojelulupaa varten tehdään lajisuojeluasetuksen 15 §:n mukainen varaus.

Lajisuojelulupa

Lajisuojeluasetuksen 15 §:n mukaan poikkeuksia 6, 8 ja 9 §:stä voidaan myöntää, jos i) muuta sopivaa ratkaisua ei ole ja ii) poikkeus ei estä lajin populaation suotuisan suojelun tason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella. Lajisuojeluasetuksen 14 §:n mukaan poikkeukset 4 ja 7 §:stä edellyttävät lisäksi, että iii) jokin 14 §:n 3 momentin a-f kohdassa säädetyistä poikkeuksen edellytyksistä täyttyy.

Muuta sopivaa ratkaisua ei ole

Lajisuojeluasetuksen 14 ja 15 §:n mukainen poikkeus edellyttää, että muuta sopivaa ratkaisua ei ole.

Luontotyyppidirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kielloista voidaan myöntää poikkeuksia vain sillä edellytyksellä, että "tyydyttävää vaihtoehtoa ei ole". Tämä tarkoittaa sitä, että lähtökohtaisesti ei saa olla mitään sopivampaa vaihtoehtoa kuin se, jolle poikkeus myönnetään.

Kuparin louhinta tarkoittaa, että maa-alue, jolle kaivos on suunniteltu, otetaan käyttöön. Kaivoksen sijainnin kannalta ratkaiseva tekijä on paikka, jossa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

talletus on todella olemassa. Viscarian esiintymän louhintaedellytykset tunnetaan hyvin, ja alueella on aiemmin louhittu kuparia. Esiintymä on hyvin tunnistettu ja sillä on hyvä kaivospotentiaali. Kyseisten maa- ja vesialueiden soveltuvien käyttötarkoitusten on mineraalien louhinta, mitä korostaa se, että alue on arvokkaiden aineiden ja materiaalien kannalta valtakunnallisesti merkittävä ja että kaivosviranomaisella on myöntänyt kolme käsittelylupaa, jotka kaikki ovat saaneet lainvoiman. Myös se, että maa-alue on kaavoitettu kaivosteollisuudelle, osoittaa sen soveltuvuuden. Kaivoksen sijaintipaikka on siis mitä sopivin.

Kaivoksen ja sen eri tilojen suunnittelun osalta on tehty paikannustutkimus, joka osoittaa, että ei ole olemassa sopivampaa tai edes tyydyttävämpää vaihtoehtoa, jolla vältettäisiin myös kyseisiin lajeihin kohdistuvat vaikutukset. Copperstone on optimoinut mineraaliesiintymää ympäröivän maan suunnitellun käytön, jotta luonnonmaata käytettäisiin mahdollisimman vähän.

Ehto, jonka mukaan muuta sopivaa ratkaisua ei ole, täyttyy siis.

Pyydetty poikkeus ei estä minkään lajin suotuisan suojeluaseman säilyttämistä.

Lajien suojelusta annetun asetuksen 14 ja 15 §:n mukaiset poikkeukset edellyttävät, että poikkeus ei estä lajin kannan suotuisan suojelutilanteen säilyttämistä sen luonnollisella levinneisyysalueella. Hakemuksen liitteestä B.8 ja edellä esitetystä käy ilmi, että myönnetty poikkeus ei vaikuttaisi minkään lajisuojeluasetuksen 4, 6, 7, 8 tai 9 §:n nojalla suojellun lajin suojelutilanteeseen.

Toiminta on yleisen edun mukaista

Lajinsuojeluasetuksen 14 §:n mukaan 4 ja 7 §:n poikkeus edellyttää, että jokin 14 §:n 3 momentin a-f kohdassa säädetyistä poikkeuslupan edellytyksistä on olemassa. Yritys väittää, että toiminta on sellainen pakottava syy, jolla on lajin suojelusta annetun asetuksen 14 §:n 3 momentin c kohdassa tarkoitettu ylivoimainen yleinen etu.

Lajinsuojeluasetuksen 14 §:llä pannaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohta täytäntöön Ruotsin lainsäädännössä. Direktiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat poiketa lajin suojelusta muun muassa seuraavista syistä (c alakohta):

"kansanterveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä syistä tai muista pakottavista syistä, jotka ovat yleisen edun mukaisia, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt ja merkittävät myönteiset ympäristövaikutukset.".

Euroopan komission luontotyyppidirektiivin 12 ja 16 artiklan soveltamista koskeissa ohjeissa komissio toteaa sivulla 54, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Samalla sivulla komissio viittaa siihen, että muilla yhteisön oikeuden aloilla, joilla käytetään samankaltaisia käsitteitä (esim. tavaroiden vapaa liikkuvuus), yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että pakottavat syyt tai yleinen etu voivat oikeuttaa kansalliset toimenpiteet, joilla rajoitetaan vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja että yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut tällaisiksi pakottaviksi syiksi kansanterveyden, ympäristönsuojelun ja oikeutettujen taloudellisten ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamisen.

Komissio huomauttaa lisäksi, että käsite "erittäin tärkeän yleisen edun mukaiset pakottavat syyt" toistetaan luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 4 kohdassa, joka koskee sellaisten suunnitelmien ja hankkeiden hyväksymistä, joilla katsotaan olevan kielteisiä vaikutuksia Natura 2000 -alueeseen. Arvioitaessa sitä, mitä 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettut "pakottavat syyt, joiden vuoksi yleinen etu on erittäin tärkeä", voidaan komission mukaan ottaa huomioon seuraavat ohjeet: "Direktiivin 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettut "pakottavat syyt, joiden vuoksi yleinen etu on erittäin tärkeä".

luontotyyppidirektiivin 6(4) artiklan mukaisesti. Komissio toteaa 6 artiklan 4 kohtaa koskevissa ohjeissa (s. 7-8), että sosiaalisia tai taloudellisia syitä voidaan verrata direktiivin suojelutavoitteisiin riippumatta siitä, edistävätkö julkiset vai yksityiset tahot hankkeita, mutta että yksityisten tahojen kehittämät hankkeet voidaan ottaa huomioon vain, jos voidaan osoittaa, että ne palvelevat yleistä etua.

Termiä olisi sen vuoksi tulkittava sen mukaan, miten sitä käytetään yhteisön lainsäädännön muissa osissa, joissa käytetään samankaltaisia käsitteitä.

Kysymyksestä, mikä voi olla yleinen etu, voidaan mainita Euroopan unionin tuomioistuimen päätös asiassa C-346/14, joka koskee vesivoimalaitosta Schwarze Sulm -joella Itävallassa. Tuomiossa tuomioistuin totesi, että vesistön tilaa heikentävälle hankkeelle oli oikeus poikkeukseen ja että hanke, joka koski uusiutuvan energian tuotantoa, joka vastaa 0,4 promillea Itävallan kansallisesta energiantuotannosta, oli vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitettu yleisen edun kannalta pakottava.

Komissio on useaan otteeseen antanut lausuntoja suunnitelmista ja hankkeista, joita jäsenvaltiot ovat pitäneet perusteltuina luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista pakottavista yleistä etua koskevista syistä. Erityisesti mainittakoon komission 24. huhtikuuta 2003 antama lausunto Prosper Hanielin hiilikaivoksen yleissuunnitelmasta (Rahmenbetriebsplan) Saksassa. Lausunnossa todettiin muun muassa, että kaivoksen toiminnan jatkaminen sen geologisten ja infrastruktuuriin liittyvien etujen vuoksi edistää Saksan pitkän aikavälin energiapolitiikan yleisten tavoitteiden saavuttamista liittovaltion ja alueiden tasolla. Lisäksi todettiin, että kaivoksen sulkemisella olisi kohtuuttomia suoria ja epäsuoria taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia alueellisella tasolla, mikä johtaisi työpaikkojen välittömään menetykseen hiiliteollisuudessa sekä tuotantoketjun alkupään ja loppupään teollisuudessa. Näin ollen komissio katsoi, että suunnitelma oli perusteltu erittäin tärkeän yleisen edun mukaisista pakottavista syistä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suunnitellut toiminnot kuuluvat kokonaisuudessaan arvokkaiden aineiden tai materiaalien osalta kansalliseen etuun (ympäristösäännösten 3 luvun 7 §). Kuten liiteasiakirjoista käy ilmi, alueella katsotaan olevan yleisesti ottaen suuri ja laaja malmipotentiali. Viscarian esiintymän tunnettujen ja merkittyjen mineraalivarojen arvioidaan olevan noin 47 miljoonaa tonnia kupari- ja rautaminalisaatiota, ja lisäksi 26,9 miljoonaa tonnia on laskennallisia mineraalivaroja. Lisäksi alueella on potentiaalia uudelleen louhintaan, johon sisältyy 12,7 miljoonaa tonnia kuparia ja rautaa sisältävää hiekkaa. Tällä hetkellä luetteloitujen mineraalivarojen arvioitu kokonaiskuparimäärä on hieman yli 761 tuhatta tonnia kuparia. Tämän perusteella Copperstone uskoo, että Viscarian malmiesiintymillä on suuri merkitys tarjonnan kannalta.

Tässä tapauksessa arvioinnin lähtökohtana on siis se, että kuparin louhinta Viscarian kaivoksessa on tärkeä yleinen etu.

Kupari on olennainen raaka-aine nykyaikaisessa taloudessa ja yhteiskunnan rakentamisessa. Suurin osa nykyisin tuotetusta kuparista käytetään sähkön tuottamiseen ja johtamiseen. Kupari on siksi tärkeä metalli siirryttäessä vaihtoehtoihin energialähteisiin, kuten aurinko-, tuuli- ja vesivoimaan ja sähköverkon laajentamiseen, sekä esimerkiksi sähköautojen valmistuksessa. Edellä mainittu Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio (asia C-346/14) osoittaa, että meneillään oleva ilmastonmuutos ja uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin (2009/28/EY) motiivit on otettu huomioon, ja huolimatta tuomiossa kyseessä olevan laitoksen pienestä osuudesta energiantuotannosta (0,4 promillea Itävallan kansallisesta tuotannosta), laitoksen katsottiin kyseisessä tapauksessa olevan yleisen edun kannalta erittäin tärkeä.

Kuparin maailmanlaajuinen kysyntä kasvaa. Tämä johtuu paitsi maailmanlaajuisesta ilmastonmuutoksesta myös talouskasvusta ja maailmanlaajuisesta tavoitteesta poistaa köyhyys kaikissa muodoissaan (YK:n maailmanlaajuinen tavoite 1). Vaikka kuparin kierrätysaste on korkea, kierrätys ei riitä kattamaan koko kysyntää. Suurin osa Ruotsin kuparin kulutuksesta (noin 60 prosenttia) katetaan kotimaisella tuotannolla.

Viscarian kupariesiintymän louhinta tuottaa yhteiskunnalle vuosittain vähintään noin 30 000 tonnia kuparia, mikä vastaa lähes 430 000 sähköauton kuparitarvetta. Kuten edellä todettiin, esiintymän potentiaali on vielä tätä suurempi. Kuten Copperstonen teettämästä sosioekonomisesta analyysistä käy ilmi, Viscarian kaivoksella on myös merkittäviä ja myönteisiä sosioekonomisia vaikutuksia, jotka ilmenevät muun muassa uusina työpaikkoina teollisuudessa ja julkisella sektorilla sekä kehittyneenä ja monipuolistuneena paikallistaloutena.

Edellä mainituista syistä yhtiö katsoo, että kuparin louhintaan Viscarian kaivoksessa on olemassa pakottavia syitä, jotka ovat laji- ja luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla yleisen edun kannalta pakottavia, ja että näin ollen lajinsuojeluasetuksen 14 §:n 3 momentin c kohdan mukaiset poikkeuksen edellytykset ovat olemassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Myös maa- ja ympäristötuomioistuin on todennut, että kuparin louhinta on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä, 29. huhtikuuta 2021 antamassaan tuomiossa asiassa M 2672-18. Tuomio sai lainvoiman sen jälkeen, kun sekä maa- ja ympäristötuomioistuin että korkein oikeus hylkäsivät valitusluvan.

Yhteenvedona voidaan todeta, että lajisuojeluluvan myöntämiselle on olemassa perusteet, jos maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi.

Ympäristölain 16 luvun mukainen lupa

Koska mineraalivarannoista on nyt tietoa, lisätutkimukset voivat merkitä sitä, että toimintaa voidaan jatkaa vielä sen jälkeen, kun tällä hetkellä tunnetut mineraalivarannot on louhittu loppuun. Tätä taustaa vasten yhtiö uskoo, että lupaa ei tarvitse rajoittaa ajallisesti.

Yhteenvedo tutkittavaksi ottamisesta

Ympäristösäännösten tarkoituksena on ohjata sosiaalista kehitystä kestäväan suuntaan. Edellä esitetystä seuraa, että haettu toiminta on ympäristösäännösten tarkoituksen mukaista ja täyttää vaatimukset, joita voidaan asettaa ympäristösäännösten hyväksyttävyyssäännöissä. Sen vuoksi haettu lupa olisi myönnettävä.

VALTIOIDEN RAJAT YLITTÄVÄT VAIKUTUKSET

Suunniteltu toiminta-alue sijaitsee Tornejoen ja Kalixjoen välisellä valuma-alueella. Kaivostoiminnan ylijäämävesien purkupaikaksi on harkittu useita vaihtoehtoisia sijainteja, ja ehdotettuun vaihtoehtoon sisältyy purkaminen Pahtajokeen, joka laskee Rautasjokeen ja edelleen Tornejokeen. Yhtiöllä on myös purkupaikka Luossajärveen, joka laskee Tornejokeen. Suunniteltu toiminta sijoittuu siten suomalais-ruotsalaiselle vesistöalueelle, joka näkyy myös Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen (GÄK) liitteenä olevassa kartassa. Toiminta sijoittuu siten GÄK:n maantieteelliseen soveltamisalaan.

Kuten yrityksen ympäristövaikutusten arvioinnissa todetaan, sen toiminnan ympäristövaikutukset vesipäästöjen muodossa ovat paikallisia ja rajoittuvat lähialueelle.

Yhtiön vesipäästöt johdetaan Pahtajokeen, jossa ne sekoittuvat Pahtajoen veteen. Tämän jälkeen vesi virtaa noin 8 km:n matkan ennen kuin se päättyy Rautajokeen. Yhtiö on tehnyt yksityiskohtaisia mittauksia ja laskelmia pisteessä (KVA180) noin 1 km Pahtajoen suistosta alavirtaan Rautasälvenjoessa, jossa Pahtajoen veden täydellinen sekoittuminen on tapahtunut. Tällöinkin sekä vaikutukset pitoisuuksiin että sovelletun toiminnan aiheuttamat massakuljetukset ovat hyvin vähäisiä verrattuna nollavaihtoehtoon. Virtaamien osalta on myös huomattava, että Rautasälvenin virtaama on

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

yli 120 kertaa suurempi kuin Pahtajoki keskiveden alavirralla (MLQ) ja yli 170 kertaa suurempi keskiveden yläpuolella (MQ), joten Pahtajoen vesi laimenee Rautasälvässä merkittävästi.

Noin 14 kilometrin päässä Pahtajoen laskuojasta Rautajokeen Rautajoki laskee Tornejokeen. Siellä tapahtuu edelleen merkittävää laimenemista. Pahtajokeen verrattuna Rautajoen alajuoksulla sijaitsevan Tornejoen MLQ on lähes 900-kertainen ja MQ hieman yli 430-kertainen. Laimennus jatkuu siihen pisteeseen asti, jossa Tornejoesta tulee rajajoki, eli missä se yhtyy Muoniojokeen, joka on noin 200 km alavirtaan Rautajoen laskujoesta Tornejokeen. Mahdolliset rajat ylittävät vaikutukset ilmenevät siis vain tässä kohdassa. Tässä kohdassa, Muoniojoen alajuoksulla sijaitsevassa Tornejoessa, virtaama on noin 4 700 kertaa suurempi kuin Pahtajoessa MLQ:n kohdalla ja noin 2 850 kertaa suurempi MQ:n kohdalla. Näin ollen vesi kulkee noin 220 kilometriä yhtiön purkupaikalta ja laimenee vähintään noin 2 850-kertaiseksi ennen kuin se saavuttaa rajajoen.

Edellä esitetyn perusteella, mukaan luettuna päästöjen vähäinen vaikutus jo Pahtajoessa ja välittömästi Pahtajoen Rautasälveniin laskevan purku-uoman alapuolella, ei yhtiön mielestä ole mahdollista, että toiminnasta aiheutuisi havaittavia vaikutuksia kauempana joen alajuoksulla, erityisesti Muoniojoen yhtymäkohdan alapuolella sijaitsevassa Torneälvenissä. Mahdolliset pitoisuusnousut olisivat niin äärimmäisen pieniä, että niitä olisi vaikea edes havaita. Lisäksi se, että suurin osa Tornejoen yläosan vedestä valuu haarautumisen kautta Kalixjokeen, jossa sekoittumissuhde on samaa suuruusluokkaa, tukee nyt esitettyä toteamusta.

Toiminnasta aiheutuvien päästöjen katsotaan siten aiheuttavan vain vähäistä pitoisuuksien nousua jo Rautasälvenissä ja Torneälvenin lähialueilla Kiirunan alueen yhteydessä. Koska pitoisuuksien nousu ja siten vaikutukset ovat luonnollisesti vielä vähäisempiä kauempana, yhtiö katsoo, että vesien tilaan tai käyttöön ei kohdistu raja-arvot ylittäviä vaikutuksia, joiden vuoksi vesipolitiikan puitedirektiivin 16-21 artiklaa voitaisiin soveltaa tässä tapauksessa. Tehty arviointi kattaa myös muut riskit ja kumulatiiviset vaikutukset, jotka eivät siis anna aiheutta muuhun arviointiin. Yhteenvetona yritys katsoo, että GÄK:n asiaa koskevia vaatimuksia ei voida soveltaa tapaukseen.

Koska toiminta ei kuulu vesipolitiikan puitedirektiivin 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, vesipolitiikan puitedirektiiviä ei voida soveltaa muihin rajat ylittäviin vaikutuksiin kuin niihin, jotka liittyvät vesien tilaan tai käyttöön 2 kohdan mukaisesti.

Koska suunnitellulla kaivostoiminnalla ei ole vaaraa siitä, että sillä olisi rajat ylittäviä vaikutuksia veden tilaan tai käyttöön, eikä sen muutoinkaan katsota aiheuttavan minkäänlaisia rajat ylittäviä vaikutuksia

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Merkittävyyden vuoksi suunnitellun kaivostoiminnan ei voida katsoa aiheuttavan sellaisia merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä vaikutuksia (eli korkeampaa kynnysarvoa kuin GÄK:n mukaan), joita Espoon yleissopimuksen soveltaminen edellyttää. Tästä huolimatta Ruotsin ympäristövirastoa kuultuaan päätettiin, että Espoon kuuleminen järjestetään, ja Suomi on Ruotsin ympäristöviraston ilmoituksen jälkeen ilmoittanut osallistuvansa siihen. Vaikka yritys itse katsoo, että Espoon kuulemisen edellytykset eivät täyty, Espoon kuuleminen toteutetaan nyt osana arviointia.

ERITYISESTI VESITOIMINTA

Asianomaiset kiinteistönomistajat ja sidosryhmät

Sovellettuihin toimiin kuuluvat edellä kuvatut vesitoimet. Vesistötoimintaa harjoitetaan kiinteistöillä Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 ja Kiruna 1:1. Lisäksi Copperstone aikoo toteuttaa vesitöitä tekemällä patoturvallisuustoimenpiteitä kiinteistöllä Ön 1:1 sijaitsevalla nykyisellä padolla. Kiinteistöt Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 ja Kiruna 1:1 ovat valtion omistuksessa. Kiinteistön Ön 1:1 omistaa LKAB. Kiinteistöllä Kurravaara 4:3 ei harjoiteta vesitoimintaa.

Kiinteistöt, joihin kohdistuvat vesitoimenpiteet vaikuttavat, ovat Kiruna Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:1, Kiruna Kiruna 1:1, Kiruna Ön 1:1, Kiruna Kurravaara 4:3 ja Jukkasjärvi bandel 100:1. Vesitoimenpiteistä ei ole ennakoitavissa vahinkoja, minkä vuoksi Copperstone ei ole ilmoittanut tarjottuja korvaussummia.

Saatavuus

Yhtiön luovutusosoikeus perustuu (i) kiinteistöjä Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1, Kiruna 1:1, Kiruna Ön 1:1 ja Ön 1:1 koskeviin sopimuksiin ja Ön 1:1:tä koskevaan erityiseen pakkolunastusoikeuteen sekä (ii) yhtiön jalostuslupiin ja niistä johtuvaan oikeuteen maa-alueiden jakamiseen.

Copperstonella on vesioikeudet kiinteistöihin Kiruna Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 ja Kiruna Kiruna 1:1 Norrbottenin lääninhallitukselta saadun maanvuokrasopimuksen perusteella. Myös kiinteistön Kiruna Ön 1:1 omistaja on antanut suostumuksensa.

Ruotsin kaivosviranomainen ilmoitti 29. kesäkuuta 2023 (dnr BS 23-452-2021), että se on tehnyt päätöksen Copperstonen maa-alueiden jakamista koskevasta hakemuksesta. Päätöksestä on valitettu, joten se ei ole vielä saanut lainvoimaa. Copperstonella on alueen jalostuslupien haltijana oikeus saada käyttöönsä ja siten käyttää liiketoiminnassaan tarvitsemiaan maa-alueita. Kaivosviranomainen tutki edellä mainitussa päätöksessään Copperstonen maa-alueen tarvetta ja totesi, että koko hakemuksessa kuvattu ympäristölain mukainen alue on tarpeen toimintaa varten. Kaivosviranomainen myönsi näin ollen

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Copperstonen hakemuksen mukaisesti. Päätöksestä seuraa, että tuulivoimaloiden pääsy alueelle ei saa tapahtua ennen 1. tammikuuta 2025.

Copperstonella on myös vesioikeudet, jotka johtuvat laillisesti voimassa olevista jalostusluvista ja jotka ovat riippumaton lisäperuste. Vesitoimintaa koskevista erityissäännöksistä annetun lain (1988:812) 2 luvun 2 §:stä (ns. jäännösvesilaki) seuraa, että luovutusoikeus on ensisijaisesti kiinteistön omistajalla ja että luovutusoikeus voi olla myös kiinteistön omistajan myöntämän luvan tai, kuten erikseen on säädetty, pakkolunastuksen seurauksena. Lisäksi 9 luvun 1 §:stä seuraa, että vesitoimintaa ja vesilaitoksia koskevien asioiden käsittelyssä sovelletaan kiinteistöä koskevia säännöksiä myös kaivoksiin. Tältä osin toimiluvan haltijat on rinnastettava kiinteistönomistajiin, joten he saavat kaivosluvan turvin vesioikeudet samassa laajuudessa kuin kiinteistönomistaja.

Mineraalilain 9 luvun 2 §:n mukaan luvanhaltijalla on oikeus saada kaivostoimintaa varten tarvittava maa-alue. Oikeus on ehdoton, lukuun ottamatta tiettyjä tarkoin määriteltäviä poikkeuksia. Yhtiö katsoo, että oikeus saada tarvittava maa-alue tarkoittaa sitä, että luvanhaltijalla on vesioikeudet paitsi toimilupa-alueella, joka on usein rajattu suppeasti itse esiintymän ympärille, myös kaivostoiminnan edellyttämällä maa-alueella. Näin ollen yhtiö katsoo, että sillä on lainkäyttövalta haetulla alueella ja niillä alueilla, joilla vesitoimintaa on tarkoitus harjoittaa, paitsi sopimusten ja erityisten pakollisten oikeuksien myös myönnettyjen jalostuslupien perusteella. Yrityksen mukaan se, että maa-alueiden jakoa ei ole vielä saatettu päätökseen, ei vähennä yrityksen määräämisoikeutta. Jos tuomioistuin kuitenkin arvioi asiaa toisin, yritys toteaa, että määräysvalta on jo olemassa sopimuksen ja erityisen pakkolunastusoikeuden perusteella ja että määräysvalta on olemassa myös maa-alueiden jakamisen perusteella, kun se on saatu päätökseen.

Jäännösvesilain 2 luvun 2 §:stä seuraa, että vesioikeudet voivat perustua erityiseen pakkokeino-oikeuteen. Yhtiö vaatii nyt, että tuomioistuimen olisi myönnettävä erityinen pakkolunastusoikeus ympäristölain 28 luvun 12 §:n nojalla. Tällainen vaatimus tutkitaan osana yhtiön hakemusta. Korkeimman oikeuden oikeuskäytännöstä voidaan katsoa ilmenevän, että näillä edellytyksillä muutoksenhakutuomioistuimen on hyväksyttävä, että luovutusoikeus on olemassa, jotta tuomioistuin voi tutkia kyseisen hakemuksen perusteellisesti. Oikeustoimikelpoisuus patoturvallisuuden parantamistoimenpiteiden toteuttamiseksi on siis olemassa, koska yhtiö on nyt pyytänyt, että tuomioistuin antaisi erityisen täytäntöönpanomääräyksen.

Ympäristölain 28 luvun 12 §:n mukainen erityinen pakollinen oikeus.

Toiminta-alue sijaitsee osittain LKAB:n omistamalla kiinteistöllä Kiruna Ön 1:1. Kiinteistöllä on pato, joka on peräisin alueella aiemmin harjoitetusta kaivostoiminnasta. Pato ei täytä nykyisiä patoturvallisuusvaatimuksia. Copperstone aikoo toteuttaa tällaiset toimenpiteet rakentamalla tukipenkereen hyvin vettä läpäisevästä materiaalista.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kyseisiin toimenpiteisiin liittyy ympäristölainsäädännössä tarkoitettua vesitoimintaa, joten ne edellyttävät vesioikeuksia. Kiinteistön omistaja on myöntänyt yritykselle vesioikeudet. Jotta yhtiöllä olisi sekä yksityisoikeudellinen että vesioikeudellinen toimivalta patoturvallisuuden parantamistoimenpiteiden toteuttamiseen padolla, yhtiö on sisällyttänyt hakemukseensa vaatimuksen erityisistä pakollisista oikeuksista ympäristölain 28 luvun 12 §:n nojalla, ja vaatimus pysyy voimassa, vaikka toimivallasta päästäisiin sopimukseen kiinteistön omistajan kanssa. Maa- ja ympäristötuomioistuin antaa pakkolupapäätöksiä tutkiessaan lupakysymystä niiden vesitoimien osalta, joita varten pakkoluvat on tarkoitettu.

On ilmeistä, että haettu erityinen pakkolupa ei aiheuta merkittävää haittaa laitoksen omistajalle. Toimenpiteet, jotka Copperstone haluaa toteuttaa nykyisellä padolla, ovat turvallisuuden kannalta välttämättömiä nykyiset olosuhteet ja määräykset huomioon ottaen. Ei pitäisi sulkea pois sitä, että maanomistajalle aiheutuisi haittaa, kun Copperstone omalla kustannuksellaan vahvistaa padon turvallisuutta nykyisten vaatimusten mukaiseksi. Koska maanomistajalle ei aiheudu vahinkoa tai haittaa, vaan pikemminkin hyötyä, yhtiö katsoo, että ympäristölain 28 luvun 12 §:n toisen momentin mukaista korvausta ei pitäisi maksaa.

Jos tällainen erityisoikeus myönnetään, Copperstone pyytää erityisesti, että tuomioistuin määrää, että ympäristölain 11 luvun 17 §:n mukainen patoa koskeva kunnossapitovelvoite syntyy vasta, kun Copperstone aloittaa padon turvallisuuden parantamistoimenpiteet.

Jos erityisiä täytöntöönpano-oikeuksia (tai tarvittavia vesioikeuksia maanomistajalta) ei voida saada, Copperstone ei toteuta patoturvallisuustoimenpiteitä kiinteistöllä Kiruna Ön 1:1 sijaitsevalla padolla. Vesitoimintaan liittyvät patoturvallisuustoimenpiteet toteutetaan tällöin vain niillä kiinteistöillä, joilla Copperstonella on vesioikeudet.

Ennakoimattomat vahingot

Nyt haetuista vesistötoimista ei ole ennakoitavissa vahinkoja. Copperstone ehdottaa sen vuoksi, että ennakoimattomien vahinkojen korvausvaatimusten ilmoittamiselle asetetaan kymmenen vuoden määräaika työskentelyjakson päättymisestä.

Tutkintomaksu

Nyt haettujen vesilaitosten rakentamiskustannusten arvioidaan olevan yli 100 miljoonaa Ruotsin kruunua. Näin ollen perusmaksu on 400 000 kruunua. Lisämaksua ei peritä (3 luvun 5 §:n neljäs momentti). 5, neljäs kappale, asetus (1998:940) ympäristölainsäädännön mukaisista tutkimus- ja valvontamaksuista).

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

VIIMEISTELY

Koska kaivostoimintaa ei kuitenkaan ole vielä aloitettu, sallittu tai edes suunniteltu yksityiskohtaisesti, kunnostussuunnitelmaa on arvioitava jatkuvasti ja sitä on päivitettävä muun muassa uusien tietojen, toimintaa koskevien suunnitelmien muutosten sekä kaivossuunnitelman, kaivoksen suunnittelun, kaivannaisjätteen määrien, laatuluokkien ja jakautumisen sekä nykyisen suunnitelman perustana olevien aiemmin tehtyjen oletusten uudelleenarvioinnin perusteella.

Koska jälkihoitoon vaikuttavat pitkälti nämä tekijät, ei ole tällä hetkellä mahdollista määritellä tarkemmin, mitkä muutokset voivat olla merkityksellisiä sinä päivänä, jolloin toiminta on varsinaista jälkihoitoa.

Kaivannaisjäteasetuksen 29 §:ssä säädetään, että toiminnanharjoittajan on tarkistettava jätehuoltosuunnitelmansa heti, kun siihen on aihetta, ja vähintään viiden vuoden välein, ja ilmoitettava mahdollisista muutoksista valvontaviranomaiselle mahdollisimman pian. Jätehuoltosuunnitelman päivittämisen yhteydessä voidaan tarvittaessa tarkistaa myös jälkikäsittelysuunnitelma (ja siten myös taloudellinen vakuus).

Jälkihoitosuunnitelman yksityiskohtaisuutta on mahdollista lisätä asteittain, kun toiminta on alkanut, kaivannaisjätteen käsittelylaitokset ovat toiminnassa ja jälkihoitoa koskevat puitteet ovat tiedossa. Tätä taustaa vasten yhtiö katsoo, että lopullista jälkihoitoa olisi käsiteltävä ja tullaan käsittelemään yksityiskohtaisemmin tässä menettelyssä.

Yhtiö aikoo toteuttaa ekologista kunnostusta, mikä tarkoittaa, että kaatopaikkojen muoto, maa-aines, kylvö ja istutus mukautetaan jäljittelemään luontoa ja luomaan olosuhteet biologiselle monimuotoisuudelle. Näin maisemaan saadaan enemmän vaihtelua kuin tavanomaisessa jälkihoidossa, ja alue tuottaa myös muita ekosysteemipalveluja suuremmassa määrin ja sulautuu paremmin ympäristöön.

Hankealueella voidaan vaatia asteittaista kunnostusta alueilla, joita ei käytetä koko toiminta-aikana, kuten avolouhoksissa, riippuen siitä, miten kaivostoiminta tapahtuu ja miten kunnostukseen tarvittavia materiaaleja on saatavilla. Yhtiö aikoo käynnissä olevan kaivostoiminnan yhteydessä ja/tai kaivoksen avolouhoksissa tai kaivoshuoneissa sijaitsevien alueiden lopullisen louhinnan jälkeen täyttää ne harmaalla kiviaineksella ja/tai rikastushiekalla. Tähän on olemassa useita mahdollisia tekniikoita. Tekniikan lopullinen valinta riippuu pitkälti sekä teknisistä että taloudellisista olosuhteista, jotka vallitsevat sen jälkeen, kun yksityiskohtainen suunnittelu, kaivossuunnitelma ja louhintasuunnitelma on saatu valmiiksi. Asteittainen kunnostus tarkoittaa, että maa-alueita kunnostetaan samaa tahtia kuin niitä käytetään sen sijaan, että kaikki maa-alueet kunnostettaisiin kaivoksen sulkemisen yhteydessä. Harmaan kiven varasto rakennetaan geomorfologisen suunnittelun pohjalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kunnostuksen yhteydessä huomioon otettavia suojelukohteita ovat lähinnä pintavedet, poronhoito, luonnonsuojelun valtakunnalliset edut ja ulkoilu.

Kunnostuksen yleistavoitteena on luoda uudelleen toimiva ympäristö, jossa ekologinen toiminta ja maisema toimivat sopusoinnussa teknisen suunnittelun kanssa ja jossa louhintajätteestä, avolouhoksesta ja maanalaisesta kaivoksesta peräisin oleva huuhtoutuminen on vähäistä ja hyväksyttävää. Alueella kunnostuksella on edistettävä luonnollisen kasvillisuuden palauttamista ja minimoitava entisen toiminnan visuaalinen vaikutus kaatopaikkojen geomorfologisen suunnittelun avulla.

Lisäksi suotautuvan veden määrää rajoitetaan, mikä minimoi pitoisuuksiin kohdistuvien vaikutusten riskin. Lisäksi pintavesien valumista hallitaan ja eroosiota ehkäistään kaatopaikkojen ja maanpinnan muotojen geomorfologisella suunnittelulla, mukaan luettuina ojat, jotka rakennetaan ohjaamaan vettä sen luonnollisiin suuntiin.

HAKEMUKSEN MUKAUTTAMINEN - EI AVOLOUHOSTA D-ALUEELLA.

Asian käsittelyn aikana saadut huomautukset ovat saaneet Copperstonen harkitsemaan mahdollisia vaihtoehtoisia kaivosstrategioita, joilla voitaisiin edelleen rajoittaa suunnitellun toiminnan ympäristövaikutuksia erityisesti suojeltuun suopursuruohoon ja läheiseen Natura 2000 -alueeseen Rautas-vuoren aarniometsään kohdistuvien vaikutusten osalta.

Toiminta-alueelta löydetty suokukkojen yksilöt ovat paikallistuneet alueelle D-vyöhyke, jossa Copperstone aikoi alun perin harjoittaa sekä avo- että maanalaista kaivostoimintaa. D-alueen avolouhos tarkoittaisi, että nykyiset suopursun nykyiset yksilöt eivät voisi jäädä nykyiselle paikalleen. Lisäksi D-vyöhyke on läntisin malmivyöhyke ja siten lähimpänä Rautasvuoren aarniometsän Natura 2000 -aluetta.

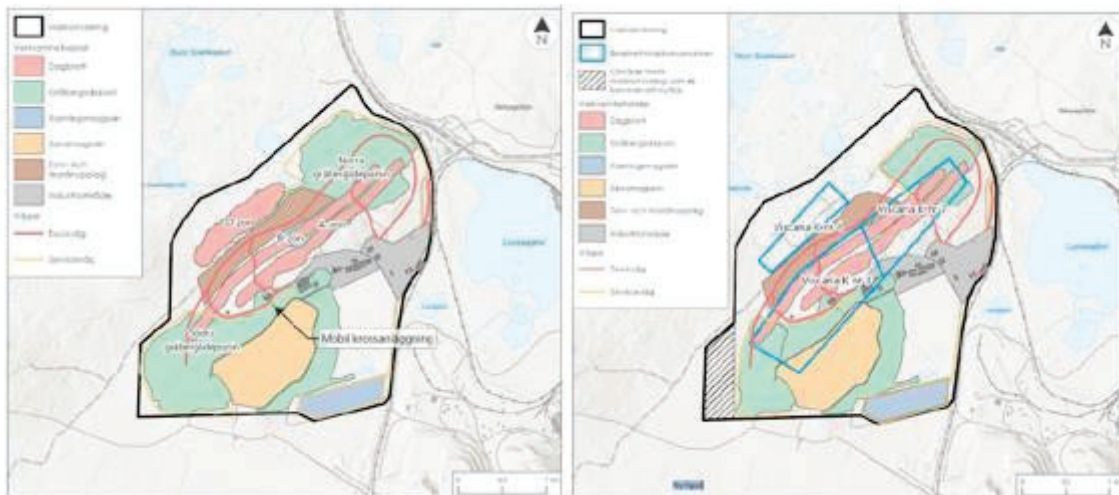
Tätä taustaa vasten yritys on päättänyt rajoittaa D-alueen kaivostoimintaa koskevan hakemuksensa ainoastaan maanalaiseen kaivostoimintaan.

Mukautuksen vaikutus

D-vyöhykkeelle, hyödyntämisluvan K nro 4 alueelle suunniteltu avolouhos poistetaan ja siten myös maavara, joka olisi muuten ollut tarpeen avolouhoksen rakentamiseksi. Sen sijaan louhinta aloitetaan noin 100 metrin syvyydestä.

Jätehuollon periaate on sama, mutta D-vyöhykkeen länsipuolelle suunnitellut moreenin kaatopaikat poistetaan ja jätteen määrää vähennetään noin 57 % (noin 100 Mtonista noin 43 Mtoniin). Jätteen kaatopaikat ovat näin ollen pienempiä. Harmaan kiviaineksen kaatopaikkojen enimmäiskorkeus on +594 (pohjoinen) ja +594,9 (etelään) RH2000:ssa. Tämä vähentää myös maisemavaikutuksia.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kuva 2. Vertailu alueen sijoittelusta avolouhoksen kanssa (vasemmalla) ja ilman avolouhosta (oikealla) D-vyöhykkeellä.

Suora maa-ainesvaatimus vähenee, koska avolouhintaa ei harjoiteta, moreeniesiintymiä ei esiinny ja harmaakiviesiintymien laajuus vähenee. Vähennys on selvästi merkittävin niillä alueilla, jotka ovat nykyisin koskemattomia luonnonmaita. Pohjaveden kokonaisuutena koko kaivoksen alueella ei ole merkittävää vaikutusta. D-alueen yläpuolella pohjaveden aleneman suuruus on kuitenkin huomattavasti pienempi ja aleneman laajuus Natura 2000 -alueen suuntaan pienenee. Vaikutus Pahtajoen vesistön virtauksiin vähenee kaivoksen ympärillä tapahtuvan vajoamisen muuttuessa.

Haetussa vaihtoehdossa suurin osa toiminta-alueen luonnoltaan arvokkaista suoalueista jätetään pois, mikä vähentää luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Yritys ei myöskään enää hae lupaa purojen ohjaamiseen tai lampien tyhjentämiseen entisen D-alueen avolouhoksen alueella. Pohjaveden aleneminen vaikuttaa kuitenkin näihin alueisiin, ja näiden alueiden luontoarvojen säilyttämiseksi tarvitaan suojatoimenpiteitä, sillä muutoin on olemassa riski merkittävistä kielteisistä seurauksista.

Suoraa vaikutusta suoputkiuikkuun ei ole, ja D-vyöhykkeellä havaitut yksilöt voidaan jättää koskemattomiksi. Alueella on kuitenkin pohjaveden alenema, ja alueen nykyisten olosuhteiden säilyttämiseksi koskemattomina tarvitaan todennäköisesti suojatoimenpiteitä, kuten suojaavaa imeytystä.

Toiminta-alueen länsiosan melu- ja pölypäästöt vähenevät sekä maanalaisen kaivostoiminnan että jätekiven käsittelyn vähentämisen seurauksena.

Tärinän, ilmaaaltujen ja kalliomurskausten osalta muutos vähentää vaikutuksia pääasiassa luoteisella virkistysalueella. D-alueen ulkopuolisen alueen kivisyöksyvyöhyke ja ilman iskuaallot jäävät vähäisiksi. Avolouhoksesta aiheutuvaa tärinää ei esiinny.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

mutta maanalaisen kaivostoiminnan aiheuttama värinä on edelleen olemassa. Jos D-vyöhyke louhitaan maanalaisena kaivoksena samoilla räjäytysparametreilla kuin edellä on kuvattu, se ei muuta värinäennustetta viereisten laitosten osalta, koska etäisyys on pidempi kuin muihin kaivosvyöhykkeisiin.

Jätekiven kaatopaikkojen huuhtoutuminen vähenee, koska niiden pinta-ala on pienempi ja ne sisältävät vähemmän jätekiveä. Tämä vähentää saastuttavien aineiden pitoisuuksia jätevedessä, erityisesti jälkikäsittelyvaiheessa käsittelyn päättymisen jälkeen.

Sisäisen vesihuollon osalta säätö johtaa siihen, että suurempi osa vedestä puhdistetaan ja enemmän vettä kierrätetään rikastamon sisällä. Vettä kiertää vähemmän rikastimen ulkopuolisessa järjestelmässä, ja kiertoaika selkeyttimessä pitenee. Suurempi osa vedestä erotetaan käytettäväksi reagenssi- ja porausvetenä.

Vaikutukset poronhoitoon vähenevät, koska osoitetun maa-alueen lounaisosaa ei tarvitse käyttää harmaan kiven kaatopaikoille. Näin ollen Laevaksen saamelaiskylän sulkuaitaa ei tarvitse siirtää. Tämä vähentää myös vaikutusta nykyiseen muuttoreittiin. Myös poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten riski pienenee, koska mahdollisia häiriötekijöitä, kuten melua, pölyä, näkyviä toimintoja ja laitteistoja sekä valonlähteitä, rajoitetaan merkittävästi.

Uudelleen hyödynnettävä pinta-ala pienenee sitä mukaa, kun luonnontilaisen maan pinta-ala pienenee.

Räjähdysaineiden kulutus vähenee, kun jätekiven purkamisen tarve vähenee. Myös ponneaineiden kulutus vähenee, kun jätekiven käsittely vähenee.

EKOLOGINEN KORVAUS

Sovellettu toiminta on suunniteltu ehdotettuine edellytyksineen ja suojatoimenpiteineen siten, että sen vaikutukset luonnonarvoihin on ensinnäkin mahdollisuuksien mukaan estetty ja toiseksi rajoitettu. Tästä huolimatta jonkin verran vahinkoa aiheutuu sovellettavasta toiminnasta. Copperstone on sen vuoksi tutkinut mahdollisuuksia kompensoida luonnonarvoja, joihin toiminta vaikuttaa tai jotka häviävät.

Jäännöshaittoja on arvioitu yksilöimällä ja rajaamalla toiminta-alueella ja sen ulkopuolella olevat biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, joihin sovellettu toiminta vaikuttaa kielteisesti. Sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia on tarkasteltu. Toiminta-alueen 862 hehtaarin pinta-alasta 324 hehtaarin luonnontilaisen maan on arvioitu olevan luontoarvoluokassa 2 tai 3 ja siten biologisen monimuotoisuuden kannalta merkittävää. Toiminta-alueen ulkopuolisista alueista, joihin epäsuorasti vaikuttaa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

pohjaveden ehtymisen vuoksi 117 hehtaarin pinta-alan on arvioitu kuuluvan luontoarvoluokkaan 2 tai 3 ja olevan siten tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Pääkäsittelyssä todettiin, että 291 hehtaaria vaikutusten kohteena olevista luontotyypeistä kuuluu luontoarvoluokkaan 2 tai 3.

Aluksi käytettiin puolikvantitatiivista arviointimallia sen arvioimiseksi ja laskemiseksi, miten suunnitellut korvaukset kompensoivat luontoarvoille aiheutuvia jäljellä olevia vahinkoja. Malli perustui elinympäristöhehtaarimenetelmään, jota on käytetty esimerkiksi Mertaisten kaivoksen ja Liikavaaran kaivoksen korvauksissa.

Arviointimallin lähtökohtana on laskea vahinkojen laajuus ja korvausten määrä käyttäen kokonaisvaikutusarvoa ja korvausarvoa. Nämä arvot ilmaistaan elinympäristöhehtaareina. Kun korvausarvo on vähintään yhtä suuri kuin vaikutusarvo, jäännösvahingot katsotaan täysin korvatuiksi. Jotta voidaan marginaalisesti taata positiivinen kokonaishyöty luonnonympäristölle ja ottaa huomioon laskentamallin epävarmuustekijät, Copperstone aikoo korvata vähintään 115 prosenttia vaikutusarvosta. Arvioitu vaikutusarvo suorille ja epäsuorille vaikutuksille, joita sovellettavan toiminnan odotetaan aiheuttavan, on 808 elinympäristöhehtaaria. Kun Copperstone pyrkii kompensoimaan 115 prosenttia vaikutuksesta, toteutettujen toimenpiteiden korvausarvoksi ehdotetaan vähintään 930 elinympäristöhehtaaria.

Kolmen ensisijaisen korvausalueen korvauspotentiaalin on laskettu olevan yhteensä 3 081 elinympäristöhehtaaria, mikä tarkoittaa, että näillä alueilla on riittävästi potentiaalia jäljellä olevien vahinkojen korvaamiseen.

Pääkäsittelyssä yritys esitteli toisenlaisen biologisen monimuotoisuuden laskentamallin, CLIMBin. Biologisen monimuotoisuuden menetys on laskettu noin 2 552 CLIMB-yksiköksi. Varautumisen ja aktiivisten toimenpiteiden avulla Copperstone on tunnistanut noin 8 660 CLIMB-yksikön korvauspotentiaalin, ja Copperstone aikoo korvata menetyksen 15 prosentilla. Kokonaiskorvaus käsittää siten noin 2 935 CLIMB-yksikköä.

Jotta ekologisesta kompensaatiosta saatava luontohyöty voitaisiin maksimoida, kompensaatioalueiden valinnassa on keskitytty pääasiassa luontotyypeihin, joiden laajuus on vähenemässä tai joita uhkaa heikentyminen, eikä niinkään luontotyypeihin, jotka ovat samankaltaisia kuin ne luontotyypit, joihin sovellettu toiminta vaikuttaa. Tämä johtuu siitä, että luontotyypit, joiden odotetaan häviävän, ovat hyvin yleisiä ympäröivillä alueilla, ja ympäröivät alueet ovat usein laadukkaampia kuin alueet, joihin korvaus kohdistuu.

Tutkimuksessa on yksilöity 15 potentiaalista kompensointialuetta ja mahdollisia kompensointitoimenpiteitä näillä alueilla hyötyjen ja täydentävyyden maksimoimiseksi, mikä tarkoittaa, että toimenpiteet johtavat positiiviseen hyötyyn, jota ei muuten olisi saatu. Näistä kolme aluetta on valittu ensisijaisiksi: suoalue, laidunalue ja metsäalue (Hansisaari, Levävuoma ja Kauppienvuoma Västra). Korvaavia toimenpiteitä voidaan kuitenkin toteuttaa myös muilla alueilla.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminta-alueella ja sen läheisyydessä sijaitsevien kosteikkojen häviämisestä johtuvien yleisten korvausmahdollisuuksien osalta yhtiö on esittänyt suunnitelman, jossa kuvataan asianmukaiset toimenpiteet, mukaan lukien kosteikkojen ennallistaminen, jos yhtiön ehdotuksen vastaiset korvaukset on tarkoitus suorittaa kosteikkojen osalta puutteellisten biotooppien sijasta. Tärkeimmät esitetyt toimenpiteet kosteikkojen kunnostamiseksi ovat ojien täyttäminen ja purojen kunnostaminen.

Jotkin korvaustoimenpiteet edellyttävät ilmoitusta tai lupaa, tai ne voivat edellyttää poikkeusta esimerkiksi rantojen suojelelusta. Korvaavat toimenpiteet eivät kuulu haetun luvan piiriin. Täytäntöönpano riippuu siis tarvittavien lupien, vapautusten jne. myöntämisestä. Lisäksi on ratkaistava muun muassa maankäyttöön liittyvät kysymykset.

TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYS

Metalleilla, joita Copperstone aikoo louhia, on ratkaiseva rooli yhteiskunnan ja maailman nykyisessä vihreässä muutoksessa. On erittäin tärkeää korjata ennen kaikkea nykyinen kuparivaje, mutta myös lisätä muita tärkeitä metalleja mahdollisimman pian. Nyt haetulla toiminnalla on tärkeä rooli tässä ketjussa, ja siksi on erittäin tärkeää aloittaa perustamistoimet mahdollisimman pian. Tämä johtuu erityisesti siitä, että se on laaja työ, joka on tehtävä ennen kuin kaivostoiminta voidaan aloittaa. Tätä taustaa vasten Copperstone haluaa aloittaa suunniteltua toimintaa valmistelevat työt mahdollisimman pian luvan myöntämisen jälkeen.

Suunniteltu toiminta sijoittuu suurelta osin entiselle kaivosalueelle ja siihen liittyvälle teollisuusalueelle. Näiltä osin alue on selvästi aikaisemman toiminnan jäljiltä eikä se ole luonnontilaista maata. Lisätehovaikutus, joka aiheutuu siitä, että yritys aloittaa rakennustyöt ennen kuin lupa on saanut lainvoiman, on näin ollen suhteellisen vähäinen verrattuna kaivokseen, joka perustetaan kokonaan hyödyntämättömälle tai vähemmän hyödynnetylle alueelle. Toiminnalla katsotaan olevan myös myönteisiä sosioekonomisia vaikutuksia muun muassa työpaikkojen lisääntymisen muodossa. Koska yritys aikoo toteuttaa hakemuksessa ja sitä tukevissa asiakirjoissa kuvatut suojatoimenpiteet, vastakkaisiin etuihin kohdistuvia vaikutuksia pidetään hyväksyttävänä. Kaiken kaikkiaan yritys katsoo, että täytäntöönpanomääräykselle on perusteet.

SAADUT LAUSUNNOT

Hakemus on julkaistu. Ruotsin meri- ja vesihallintovirasto ja Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto ovat pidättäytyneet kommentoimasta asiaa. Ruotsin puolustusvoimat, kiinteistölautakunta ja Ruotsin geotekninen instituutti ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole huomautettavaa hakemuksesta. Saaduista huomautuksista esitetään yhteenvedo jäljempänä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

NORRBOTTENIN LÄÄNINHALLITUS

Lääninhallitus on kommentoinut asiaa tuomioistuimelle täydennyskierroksen aikana ja ilmoituksen jälkeen ja pyytänyt yhtiöltä täydennyksiä ja selvennyksiä useisiin asioihin.

Ennen kuin yhtiö korjasi hakemustaan, lääninhallitus hylkäsi haetun toiminnan, koska yhtiö oli ensisijaisesti vaatinut avolouhosta kaikilla malmivyohykkeillä, mutta hyväksyi yhtiön hakemuksen, joka toissijaisesti tarkoitti, että yhtiö harjoittaisi maanalaista kaivostoimintaa ainoastaan D-vyöhykkeellä.

Lääninhallituksen pääkäsittelyssä esittämä lopullinen kanta asiassa on, että lupa voidaan myöntää, jos sille asetetaan lääninhallituksen ehdotuksen mukaiset ehdot. Lääninhallituksen mukaan haetun toiminnan vaikutuksia ja vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön voidaan pitää sallittuina muun muassa lajien suojelun, ympäristönsuojelulain 5 luvun 4 §:n mukaisten vesien ympäristölaatunormien, ympäristönsuojelulain 2 luvun mukaisten poronhoidon ja lääninhallituksen käsityksen mukaan myös vesien ympäristölaatunormien osalta. Ympäristölain 4 luvun 4 §:n mukainen poronhoito, ympäristölain 2 luvun 2 §:n mukainen poronhoito ja ottaen huomioon lääninhallituksen näkemys, että Pahtajoen Natura 2000 -alueiden (Torne- ja Kalixjokisysteemi) ja Rautavuoren aarniometsän osalta tarvitaan lupa lääninhallituksen esittämien ehdoin.

Sen lisäksi, että lääninhallituksella ei ole huomautettavaa siitä, että haettu uusi hiekka- ja selkeytysallas ja siihen liittyvät vesitoiminnot ovat ympäristölain 11 luvun nojalla sallittuja, lääninhallituksella ei ole huomautettavaa myöskään siitä ympäristölle vaarallisesta toiminnasta, jota sama uusi hiekka-allas yhtiön väitteiden mukaan muodostaa, edellyttäen, että haettuun lupaan liitetään ehtoja, jotka koskevat hiekka-altaaseen vuosittain sijoitettavan rikastushiekan enimmäismäärän raja-arvona annettua sääntelyä.

Koska lääninhallitus katsoo, että tiedot rikastushiekka-altaaseen vuosittain ja kokonaisuudessaan sijoitettavaksi tarkoitettujen rikastushiekkajätteiden todennäköisistä enimmäismääristä (tonnia) puuttuvat tai ovat epäselviä, yrityksen on esitettävä nämä tiedot viimeistään asian pääkäsittelyn aikana.

Ennen pääkäsittelyä käydyssä kirjeenvaihdossaan lääninhallitus totesi muun muassa seuraavaa.

Lähtökohdat

Siitä lähtien, kun kaivostoiminta Viscarian kaivoksella lopetettiin 1990-luvun lopulla, lääninhallitus on säännöllisesti tarkastanut ja seurannut toteutettuja sulkemis- ja jälkihoitotoimenpiteitä. Sama koskee myös sen jälkeen tapahtuneita päästöjä vesiin ja niihin liittyviä ympäristövaikutuksia.

Vaikka päästökuva ja muut vaikutukset kaivostoiminnan päättymisen jälkeen ovat pääosin vastanneet aiemmin ennakoitua, lääninhallitus katsoo, että jotkin vaikutukset eivät ole saavuttaneet sitä tasoa, jota nykyisin voidaan pitää hyväksyttävänä. Kyse on lähinnä merkittävästi kohonneista sinkkipitoisuuksista ja tietyistä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

muita aineita kaivoksen vedessä, joka johdetaan Tvillingssjöarna-järveen, jota ei voida pitää tyydyttävänä. Lisäksi on havaittu, että kuparilietettä, joka on todennäköisesti jäänyt aiemmin käytöstä poistetulta Viscarian kaivoksen käsittelylaitoksen alueelta, on jäänyt laitoksen ja nykyisen hiekka-altaan väliseen ojaan sinisen ojan muodossa.

Tämä oja on todennäköisesti saastunut kuparin hajapäästöjen vuoksi ojan pohjasedimenttiin. Sen vuoksi valvontaviranomaisena toimiva lääninhallitus ja entinen toiminnanharjoittaja Outokumpu ovat keskustelleet asianmukaisista korjaustoimenpiteistä.

Lääninhallitus suhtautuu myönteisesti siihen, että yhtiö aikoo tämän hakemuksen avulla paitsi jatkaa Viscarian alueella jäljellä olevien louhittavien kuparivarojen louhintaa myös ottaa talteen metallivarat, myös magnetiitin muodossa, joita on löydetty aiemmista toiminnoista hiekka-altaaseen laskeutuneesta rikastushiekasta. Edellyttäen, että toiminta voidaan toteuttaa ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla ja ottamalla riittävästi huomioon vastakkaiset intressit, kaivostoiminnan jatkaminen entisellä toiminta-alueella on edullista verrattuna kaivostoiminnan aloittamiseen jossakin muussa, koskemattomassa paikassa.

Päästö veteen

Sallittavuus 5 luvun nojalla. 4 § Ympäristölainsäädäntö

Edellytykset

Toiminnan sallittavuuden kannalta keskeisin kysymys koskee ympäristölain 5 luvun 4 §:n mukaisista vesipäästöistä aiheutuvia vaikutuksia vedenpoistovaiheessa, koko toimintavaiheessa ja sulkemisen jälkeen. Ympäristölain 4 luvun 4 §:n mukaisesti vedenpoistovaiheessa, koko toimintavaiheessa ja sulkemisen jälkeen. Arviointi on monimutkainen ja monitahoinen.

Myös perusedellytykset on kyseenalaistettu. Syynä tähän on se, että Luossajärvi, johon yhtiön suunnitellut päästöt vesistöön kohdistuvat, on tällä hetkellä merkittävästi pilaantunut ja kuormittunut ennen kaikkea LKAB:n Kiirunavaarassa sijaitsevan kaivostoiminnan päästöjen vuoksi. Kyseessä on kaksi kaivostoimintaa, jotka jatkossakin jakavat Luossajärven lisäksi myös alapuolisen Pahtajoen rajallisen purkuvesistön. Tämä tarkoittaa, että yhtiön on omalta osaltaan suunniteltava konkreettisia ja kauaskantoisia vesienkäsittely- ja muita suojelutoimenpiteitä.

Aiemmin Luossajärvi laski luontaisesti Luossajokeen etelässä ja edelleen Tornionjokeen. LKAB:lle on myönnetty 14. tammikuuta 2011 annetulla tuomiolla asiassa M 2594-10 lupa rakentaa pato Norra Luossajärven poikki ja ojittaa osa järvestä sekä rakentaa järvestä pohjoiseen uusi purku-uoma purkukanavineen. Tämän seurauksena Luossajärvi laskee nykyisin pohjoiseen kaivetun poistokanavan kautta, joka puolestaan johtaa veden itsestään putoamalla kosteikkoalueelle ennen veden johtamista Pahtajoen vesistöön. Samaan aikaan LKAB pumppaa rajoitetun määrän vettä Luossajärvestä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Luossajoki. Lääninhallitus on saanut LKAB:ltä tietoja, joiden mukaan Luossajärven purkuoja ylivuotaa pääasiassa keväällä, kesällä ja syksyllä. Talvella järven vedenpinta on matalammalla eikä Pahtajokeen tule purkautumista. Pahtajoki puolestaan laskee Rautasälven vesistöön, joka laskee Tornionjokeen.

Ruotsin vesivirasto luokittelee Luossajärven ekologisen tilan tällä hetkellä kohtalaiseksi (Water Information System Sweden) SFE-uraanin ja nitraattitypen osalta. Lisäksi Ruotsin vesivirasto luokittelee Luossajärven ekologisen tilan kohtalaiseksi ravinteiden kokonaisfosforin osalta. Uraanilla, nitraattitypellä ja kokonaisfosforilla on merkitystä yhtiön harjoittaman toiminnan hyväksyttävyyden arvioinnin kannalta. Pahtajoen ekologinen tila on Ruotsin vesiviraston mukaan kohtalainen (Water Information System Sweden) SFE-uraanin osalta.

uraani

Uraanin arviointiperuste on 0,17 µg/l vuosikeskiarvona ja 8,6 µg/l suurimpana sallittuna pitoisuutena ottaen huomioon luonnollinen taustapitoisuus (ks. taulukko 1, liite 2, HVMFS 2019:25). Luossajärven purkuvesistön (tarkkailupiste KVA145) uraanipitoisuutta ovat mitanneet sekä yhtiö että LKAB. Mitattu uraanipitoisuus ylittää lähes jokaisella mittauksella sallitun enimmäispitoisuuden arviointiperusteen. Lähinnä kevättulvan yhteydessä saadut yksittäiset analyysitulokset eivät ylitä arviointiperustetta.

Lääninhallitus on laskenut raportoitujen analyysitulosten perusteella vuosien 2017-2022 vuosikeskiarvopitoisuudet Luossajärven purkupaikalle (KVA145) ja Luossajärveä kuormittavalle Leväjoelle (AVA17). Vuosikeskiarvopitoisuutena ilmaistu arviointiperuste ylittyy molemmilla mittausasemilla kaikkina vuosina.

Kaiken kaikkiaan Luossajärven ja Leväjoen tilanne on vakava uraanin saastumistilanteen osalta. Arviointiperusteen ylittyminen suurimpana sallittuna pitoisuutena tarkoittaa, että vastaanottavassa vedessä on vesieliöille akuuttien myrkytysvaikutusten, kuten kuolleisuuden, riski. Vuosikeskiarvopitoisuutena ilmaistun arviointiperusteen ylityksissä otetaan huomioon vesieliöiden krooninen altistuminen, kuten lisääntymishäiriöt. Kun vesi virtaa Luossajärvestä ylivuotoputken kautta keinotekoiseen purkuvesistöön, Pahtajoen vesistöä kuormittaa muun muassa korkea uraanipitoisuus. Lääninhallitus on laskenut yhtiön toimittamien vesikemiatietojen perusteella uraanipitoisuuden vuosikeskiarvon. Uraanin arviointiperuste ylittyy sekä AVA02:ssa (E10-tien varrella) että AVA18:ssa (kauempana alajuoksulla), jotka molemmat sijaitsevat Pahtajoessa Luossajärven laskuojan tulovirtaaman alapuolella. Pahtajoen yläjuoksulla (AVA14) uraanipitoisuus on alhainen. Lääninhallituksen arvio on yhdenmukainen Ruotsin vesitietojärjestelmän nykyisen tilaluokituksen kanssa sillä erotuksella, että lääninhallituksella oli käytettävissään uudempia vesikemian tietoja ennen tätä lausuntoa ja että seuranta-asemaa AVA18 ei ole vielä sisällytetty Ruotsin vesitietojärjestelmään.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Nitraattityppi

Nitraattitypen arviointiperusteena on 2,2 mg/l vuosikeskiarvopitoisuutena ja 11 mg/l suurimpana sallittuna pitoisuutena (ks. taulukko 1, HVMFS 2019:25:n liite 2). Nitraattitypen arviointiperuste vuosikeskiarvopitoisuutena ilmaistuna ylittyy Luossajärvellä kaikkina vuosina vuosina 2017-2022. Analyysitulosten mukaan vuosikeskiarvopitoisuus vaihtelee välillä 3,0-5,4 mg/l. Vuonna 2023 on mitattu ja raportoitu nitraattityppipitoisuus 17,1 mg/l.

Kokonaisfosfori

Luossajärvessä ylittyy ravinteiden (kokonaisfosfori) arviointiperuste, jonka on Ruotsin vesitietojärjestelmässä arvioitu vastaavan kohtalaista tilaa (tiedot vuosilta 2013-2018). Pahtajoki on luokiteltu ravinteiden (kokonaisfosfori) osalta korkeaan tilaan.

Ympäristönlautunormi vaarantuu

Luossajärven, Pahtajoen ja Rautasälven vesistöjen on saavutettava hyvän ekologisen tilan ympäristönlautunormi 22.12.2027 mennessä. Luossajärven (uraani, nitraattityppi ja kokonaisfosfori) ja Pahtajoen (uraani) nykytilanteen perusteella lääninhallitus arvioi, että tämä tarkoittaa, että vaarantaa ympäristönlautunormi hyvä ekologinen tila, joka seuraa 5 luvusta. 4 luvusta. Tällä hetkellä ei ole suunnitteilla toimenpiteitä LKAB:n kaivostoiminnan pistemäisten päästöjen rajoittamiseksi, mikä olisi tarpeen ympäristönlautunormin noudattamiseksi. Yritys ei ole myöskään pystynyt osoittamaan hakemusasikirjoissaan, että sen puhdistustekniikka ja suojoitoimenpiteet, kuten kahteen poistoaukkoon jaettu ylivuoto, ovat riittäviä ympäristönlautunormin täyttämiseksi. Lääninhallitus toteaa, että ympäristönlautunormi on siten edelleen vaarassa.

Tämä puolestaan tarkoittaa, että sovellettavan toiminnan päästökapasiteetti on vesihuollon kannalta hyvin rajallinen ja että sovellettavan toiminnan päästöt veteen on käsiteltävä. Muussa tapauksessa on olemassa selvä riski, että sovellettu toiminta johtaa ympäristönlautunormin jatkuvaan vaarantumiseen.

Suoja- ja korjaavat toimenpiteet

Lääninhallitus pitää myönteisenä sitä, että yritys aikoo käsitellä tiettyjä metalleja, erityisesti uraania ja sen esiintymismuotoja (ioninvaihtotekniikka), sovellettavasta toiminnasta peräisin olevassa saastuneessa vedessä. Hakijan on sovellettava uraanikäsittelyä ylimääräiseen veteen ennen sen johtamista vesistöön.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vastaanottava vesi. Yrityksen päästöskenaariota 1 (käsittelemätön ylijäämävesi vastaanottajalle) ei näin ollen voida pitää sallittuna ympäristösäännösten 5 luvun 4 pykälän nojalla. Ympäristölain 4 §:n 4 momentin mukaan.

Lääninhallitus katsoo, että toiminnan sallittavuus edellyttää uraanin puhdistamisen lisäksi lisäehtoja vesiin johdettaville päästöille. Yritys on hakemusasiakirjoissaan osoittanut, että kyseiset vastaanottajat ovat voimakkaasti pilaantuneet myös muilla metalleilla, jotka ovat erityisiä pilaavia tai prioriteettiaineita, kuten sinkillä ja nikkelillä. Yritys on myös osoittanut, että se ei pysty käsittelemään kaikkea kevättulvan yhteydessä syntyvää ylimääräistä vettä. Lääninhallituksen mielestä ei ole suotavaa päästää käsittelemätöntä vettä voimakkaasti pilaantuneisiin vastaanottajavesiin.

Lääninhallituksella on kokemusta myös muista läänin kaivosalueista, joissa on havaittu, että lumi sulaa teollisuusalueella aikaisemmin kuin ympäröivällä maaseudulla. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminnasta huuhtoutuu suuria määriä vettä ja epäpuhtauksia vastaanottavaan vesistöön, jossa on vielä vähäiset virtaamat, koska lumen sulaminen luonnossa ei ole vielä alkanut. Lääninhallituksen mielestä tämä tilanne on vältettävä.

Jotta yhtiöllä olisi kannustin pitää puhdistamo toiminnassa, lääninhallituksen mielestä lupaan on yhdistettävä vesistöön päästettäviä metalleja koskevat kokonaisehdot. Koska yhtiö ehdottaa, että sisältöehtoja ei sovellettaisi käsittelemättömiin ohitusvesiin, on oltava kokonaisehtoja, joilla säännellään kyseisten metallien kokonaismäärää, joka voidaan päästää vastaanottavaan veteen vuosittain. Tästä syystä lääninhallitus pyytää ehtoja.

Koska useat näistä aineista, kuten uraani, nikkeli, sinkki ja kupari, ovat aineita, jotka on lueteltu Ruotsin meri- ja vesihallintoviraston asetuksessa HVMFS 2019:25 ja jotka sisältyvät vastaanottajia sitovaan ympäristölaatumnormiin, lääninhallitus katsoo, että lupa olisi annettava lopullisin ehdoin. Näiden aineiden päästäminen on sallittavuuskysymys, jota ei tulisi lykätä koeajalla. Lisäksi yritys on testannut koelaitosta näiden metallien puhdistamiseksi. Lääninhallitus katsoo näin ollen, että on riittävästi näyttöä, jotta näitä aineita koskevat lopulliset ehdot voidaan määrätä. Tästä syystä lääninhallitus pyytää, että tiettyjä metalleja koskevat lopulliset ehdot vahvistetaan.

Hyvä ekologinen tila vuonna 2027 on Luossajärvellä vaarassa nitraattitypen osalta. Yhtiö on 10.11.2023 toimittamassaan täydennyksessä osoittanut, että nitraattitypen kuormitus järveen lisääntyy 1 tonnin verran sovelletulla toiminnalla. Tämän vuoksi lääninhallitus pitää perusteltuna, että lupaan liitetään nitraattitypen päästöjä koskevia ehtoja. Lääninhallitus pyytää, että asian käsittelyä lykätään siten, että yhtiön on tutkittava nitraattitypen puhdistus.

Erityisesti Pahtajoki (Ylä)

Asian pääkäsittelyssä lääninhallitus totesi, että Pahtajoen (ylempi) ekologinen tila on tällä hetkellä korkea. Koska uraanin taustapitoisuus on olemassa, erityisiä haitta-aineita (uraani) ei luokitella. Yhtiö on ilmoittanut suojapumppauksen olevan 40 l/s, jolla on

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

uraanipitoisuus oli 1,0 µg/l, jolloin vesistössä oli keskimäärin 0,23 µg/l vuodessa. Nykyinen uraanipitoisuus vesistössä (KVA143) on 0,09 µg/l. Lääninhallitus väitti, että suojapumppaus tarkoittaa, että Pahtajoen (ylempi) tila laskee korkeasta tilasta hyvään tilaan, mikä merkitsee luvaton heikentämistä, ja että EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin liitteessä V on tukea lääninhallituksen arviolle, mutta on epäselvää, miten se on pantu täytäntöön Ruotsin lainsäädännössä. Lääninhallitus totesi, että maa- ja ympäristötuomioistuimen tulisi hankkia asiasta lausunto Ruotsin meri- ja vesihallintovirastolta.

Myös muulla vedellä on arvo

Järvet, jotka eivät täytä vesimuodostumiksi nimeämisen kriteerejä, kuuluvat edelleen EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin soveltamisalaan. Muihin vesistöihin kohdistuvat vaikutukset eivät saa vaarantaa tai heikentää yhteisten vesimuodostumien tilan tarvittavia parannuksia.

Muita vesiä, joihin sovellettu toiminta vaikuttaa, on Tvillingtjärnin vesistö, joka puolestaan vaikuttaa Pahtajoen vesistöön. Tvillingtjärnin vesistöä pilaavat tällä hetkellä korkeat uraani-, sinkki- ja nikkelpitoisuudet, jotka tulevat suljetun Visarian kaivoksen kautta pienen kanavan kautta (E10-tien ja Malmbanan-radan alitse) Tvillingtjärnin vesistöön (seuranta-asema AVA01) ja edelleen Pahtajoen alaosaan. Tällä hetkellä Tvillingtjärnin vesistöön pääsee sekä sinkkiä että suuria määriä nikkeliä sekä suljetusta Viscarian kaivoksesta (AVA15) että sen kaatopaikalta (AVA16). Lääninhallitus katsoo, että Tvillingtjärnin vesistö on osa vastaanottajaa, jolla on suuri suojeluarvo. Tämä johtuu siitä, että Tvillingtjärni-järjestelmästä tulevat vedet laskevat Pahtajoen alaosaan purkupaikan AVA02 alapuolella, ja että alempana sijaitseva vesistö on tärkeä taimenen nuorennuspaikka (mittauspiste AVA18).

Koska yhtiö harjoittaa aiempaa laajempaa kaivostoimintaa, lääninhallitus katsoo, että ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Twin Star -järjestelmän sulkemisen ja lopettamisen jälkeen Twin Star -järjestelmään tulee nykyistä suurempia päästöjä useista aineista (aineiden pitoisuudet ja määrät). Lääninhallitus ei näe, että yhtiö olisi ottanut huomioon niitä vaikutuksia, joita nyt haetulla toiminnalla on Twin Star -järjestelmään sen sulkemisen jälkeen, mukaan lukien uraani, sinkki ja nikkeli.

Muita vesistöjä, joihin haettu toiminta vaikuttaa, ovat Leväjärvi ja Leväjoki, jotka laskevat Luossajärven vesistöön. Lääninhallitus ei näe, että yhtiö olisi kuvannut riittävän selkeästi, mitä sen hakema toiminta merkitsee Leväjärvelle ja Leväjoelle veden laadun ja näiden vesien luontoarvojen kannalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Muut aineet ja ympäristösäännösten 2 luku

Ympäristölaatu normien arviointiperusteisiin sisältyvät aineet eivät ole ainoastaan sellaisia, jotka ovat merkityksellisiä haetun toiminnan kannalta. Vesienhoidon ja ympäristölaatu normien lisäksi myös suunnitellun toiminnan päästöt vesiin on arvioitava ympäristönsuojelulain 2 luvun harkintasääntöjen mukaisesti ja tarvittaessa rajoitettava niitä asettamalla ehtoja. Muun muassa sulfaatti, kloridi, strontium, nikkeli, hopea, ksantaatit ja niiden jäämät ovat myös tärkeitä arvioitaessa päästöjen vaikutusta vastaanottajiin.

Natura 2000

Lääninhallitus katsoo, että haettu toiminta täyttää ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisen tarkastelun (Natura 2000 -lupa) vaatimuksen sekä Natura 2000 -alueen Tornion ja Kalixin vesistöjen (Pahtajoen vesistö) että Rautavuoren aarniometsän osalta.

Oikeuskäytäntö osoittaa, että ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisen lupaharkinnan tekeminen ei edellytä sen toteamista, että hankkeella on merkittävä ympäristövaikutus Natura 2000 -alueeseen, vaan arviointi on tehtävä heti, kun tällaisen vaikutuksen riski on olemassa (NJA 2013 s. 613, s. 10 ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 7.9.2004 asiassa C-127/02, s. 41, Waddenzee).

Ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukainen lupa

Pahtajoki, Torne ja Kalix Natura 2000 -alueet

Pahtajoki on osa Torne- ja Kalix-joen Natura 2000 -aluetta. Haetun toiminnan hyväksyttävyydellä vesipäästöjen osalta kolmen toimintavaiheen osalta on merkitystä yhtiön varauksessaan esittämän vaatimuksen kannalta, jonka mukaan se saa harjoittaa toimintaa, joka voi vaikuttaa merkittävästi kyseisiin Natura 2000 -alueisiin ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisesti.

Arviointi riippuu muun muassa uraanin puhdistustoimenpiteestä yhdessä vastaavien päästöratkaisujen kanssa sekä siitä, aikooko yhtiö soveltaa typen puhdistusta rajoittaakseen nitraattitypen päästöjä Pahtajokeen ja Rautasälvenjokeen.

Keskeinen lähtökohta kysymyksessä siitä, voidaanko ympäristölupasäännön 7 luvun 28 b §:n mukainen lupa myöntää, on, että lupaviranomaisen on tehtävä kokonaisarviointi, joka täyttää EU:n oikeuden vaatimukset täydellisyydestä, tarkkuudesta ja lopullisuudesta (ks. NJA 2013 s. 613, s. 13). Ei myöskään voida sulkea pois sitä, että voi olla tarpeen asettaa korkeampia vaatimuksia kuin ympäristölaatu normien arviointikriteereistä seuraavat raja-arvot, jotta voidaan varmistaa Natura 2000 -alueen luontotyyppien ja lajien riittävä suojelu.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Natura 2000 -alue Rautas-vuoren aarniometsät

Lääninhallitus katsoo, että suunniteltu toiminta johtaa todennäköisesti pohjaveden pinnan alenemiseen, millä voi olla vaikutuksia toiminta-alueen länsipuolella sijaitsevaan Rautas fjällurskogin Natura 2000 -alueeseen. Jos luvassa sallittaisiin sekä avo- että maanalainen louhinta kaikilla malmivyöhykkeillä, se johtaisi todennäköisesti sekä pintavalunnan merkittävään muutokseen että pohjaveden alenemiseen. Tämä puolestaan saattaa vaikuttaa kielteisesti Rautas Fjällurskogin Natura 2000 -alueeseen kuuluvaan aapasuon luontotyyppiin. Lääninhallitus ei näin ollen yhdy yhtiön väitteeseen, jonka mukaan D-vyöhykkeellä tapahtuvalla avolouhinnalla ei ole merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kyseisellä Natura 2000 -alueella sijaitsevaan apajasuohon.

Lääninhallitus katsoo, että yhtiön selvitykset osoittavat, että Rautavuorten aapasoiden luontotyyppiin Rauta-vuorten aarniometsässä on olemassa riski merkittävistä vaikutuksista.

Lääninhallitus ymmärtää myös, että tärkein suojatoimenpide poikkeavan pohjavedenpinnan ollessa kyseessä on suojaava infiltraatio. Suojaavan imeytyksen tarve on havaittava seuraamalla pinta- ja pohjaveden tasoja. Jos poikkeavat pohjaveden tasot voidaan jäljittää kaivostoimintaan, aloitetaan teknisen ratkaisun suunnittelu suojaavaa imeytystä varten.

Lääninhallitus pitää tässä yhteydessä tärkeänä täsmentää, että Natura 2000 -alueen suojelutavoitteena on, että luontotyyppien levinneisyys ei saa vähentyä, minkä myös yritys toteaa.

Rautas Fjällurskogin Natura 2000 -alueen suojelusuunnitelmassa todetaan, että mineraalien louhinta alueella tai sen läheisyydessä voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa kaikille luontotyypeille, ja sen seurauksia voivat olla muun muassa luontotyyppien häviäminen, pohjaveden pinnan aleneminen sekä lietteen ja haitallisten aineiden päästöt maaperään ja vesiympäristöön. Tämä koskee sekä perustamista että jatkuvaa toimintaa. Myös aiemmalla tutkimustoiminnalla voi olla kielteisiä vaikutuksia luonnonympäristöön suojelusuunnitelman mukaan. Vaikka yhtiö on ilmoittanut tarkkailevansa pohjaveden tasoa ja valmistelevansa suojatoimenpiteitä sen varmistamiseksi, ettei aapasuon luontotyyppiin (Rautas Fjällurskogin Natura 2000 -alueella) kohdistu merkittäviä vaikutuksia, lääninhallituksen on vaikea nähdä, että se voi parantaa niitä vaikutuksia ja vaikutuksia luonnonympäristöön, joita aiheutuisi, jos avolouhos louhittaisiin D-vyöhykkeellä.

Yrityksen esittämiin toimenpiteisiin liittyy paljon epävarmuutta. Tämä ei koske ainoastaan sitä, pystytäänkö pohjaveden tasoa, johon vaikutukset voivat kohdistua, seuraamaan pohjavettä edustavalla tavalla, vaan myös sitä, miten siihen liittyvät kielteiset vaikutukset alueeseen voidaan arvioida ja voidaanko suojatoimenpiteillä saada aikaan riittäviä tuloksia. Yrityksen esittämistä suojatoimenpide-ehdotuksista huolimatta lääninhallitus pitää todennäköisenä, että D-alueella tapahtuvalla avolouhinnalla voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kyseisellä Natura 2000 -alueella sijaitsevaan apinasuohon.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Arvioinnin riittävydestä voidaan mainita seuraavat seikat. Jos toiminnan voidaan olettaa vaikuttavan ympäristöön Natura 2000 -alueella, ympäristövaikutusten arviointiselostuksen on sisällettävä ympäristölain 7 luvun 28 b ja 29 §:n mukaisesti arviointia varten tarvittavat tiedot. Tämä tarkoittaa puolestaan sitä, että jos avolouhintaa D-alueella harkitaan, ympäristövaikutusten arvioinnin on täytettävä laista ja käytännöstä johtuvat korkeat vaatimukset, kun otetaan huomioon nykyiset epävarmuustekijät, jotka koskevat vaikutuksia Natura-alueeseen ja sen pohjavesiolosuhteisiin.

Lääninhallituksen mukaan asiakirjat eivät ole riittäviä, jotta voitaisiin antaa lupa sekä avolouhoksen että maanalaisen kaivostoiminnan harjoittamiseen kaikilla malmivyöhykkeillä, mukaan lukien valvonta- ja suojatoimenpiteet. Jos toiminta rajoitetaan maanalaiseen kaivostoimintaan vain D-vyöhykkeellä, sillä on ratkaiseva vaikutus Rautas Fjällurskogin Natura 2000 -alueeseen. Lääninhallitus katsoo, että ainoastaan maanalainen kaivostoiminta tällä vyöhykkeellä rajoittaa merkittävästi toiminnan vaikutuksia kyseiseen Natura-alueeseen. Tämä johtuu siitä, että kaivostoiminnan vaikutukset pohjaveteen rajoittuvat todennäköisesti siihen, että alueen luontotyypeille ja lajeille ei aiheudu vahinkoa tai merkittävää häiriötä.

Lajien suojelu ja korvaukset

Lääninhallitus totesi aluksi, että haettu toiminta edellytti poikkeuslupaharkintaa suhteessa lajisuojeluasetuksen 7 §:ssä säädettyihin suokukkojen suojelukieltoihin ja että voidaan kyseenalaistaa, voidaanko yrityksen varauksessaan pyytämä poikkeuslupa suokukon osalta myöntää. Koska D-vyöhykkeellä harjoitetaan vain maanalaista kaivostoimintaa, toiminnan vaikutukset suojeltuun suokukko-lajiin ovat merkittävästi vähäiset. Tämä puolestaan tarkoittaa, että suokukko ei todennäköisesti katoa alueelta ja että populaatio pysyy todennäköisesti luonnollisella levinneisyysalueellaan edellyttäen, että se ei altistu yhtiön toiminnan epäsuorille kielteisille vaikutuksille. Lääninhallitus katsoo näin ollen, että sallittavuuden kannalta ei näytä olevan esteitä.

Lääninhallituksella ei ole huomautettavaa yrityksen pyytämään poikkeukseen (vaatimus 3e) lajisuojeluasetuksen 6 §:n kiellosta puuliskon ja viitasammakon osalta.

Lääninhallitus on tyytyväinen siihen, että yritys on laatinut korvaussuunnitelman. Yrityksen tulisi kuitenkin täydentää ja selventää suunnitelman sisältöä.

Patoturvallisuus

Vakausselostukset

Lääninhallitus pitää tärkeänä, että yhtiö hankkii suuria määriä eri jakeisiin kuuluvaa padonrakennusmateriaalia, jota tarvitaan uusien patorakenteiden rakentamiseen uuden hiekka-altaan ympärille. Sama koskee myös nykyisen hiekka- ja selkeytsaltaan ympärillä olevien patojen uudelleen rakentamista ja korjaamista. Muussa tapauksessa lääninhallitus katsoo, että ei voida olettaa, että hiekka-altaan

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

lammet voidaan rakentaa varmuudella GruvRIDAS-järjestelmän mukaisesti ja siten, että vettä ei odoteta padottavan altaaseen mihinkään aikaan vuodesta. Ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että valutetun veden jäätyminen voi johtaa siihen, että osa hiekka-altaiden padoista ei ole itsestään tyhjentyviä, mikä on riski, joka yrityksen on arvioitava.

Tarvittavien materiaalmäärien määrittäminen on myös tärkeää, koska se voi vaikuttaa suoritettujen vakavuuslaskelmien merkityksellisyyteen. Uudet vakavuuslaskelmat on tehtävä käytettävissä olevien patojen rakennusmateriaalien materiaaliominaisuuksien perusteella, jotta voidaan tutkia, miten tämä vaikuttaa padon vakauteen.

On selvittävä, miten aiemmin laskeutunutta hiekkaa kaivetaan peräkkäin Ö-padon (matalimman kohdan) kohdalla ennen hiekka-altaan patojen rakentamista ja laajentamista ja miten aiemmin laskeutuneita rikastushiekkaeriä kaivetaan saman padon alapuolelta nykyisen hiekka-altaan sisällä. Myös vaikutus ympäröivän rikastushiekan vakauteen on selvittävä.

GruvRIDASin soveltaminen

Lääninhallituksen käsityksen mukaan yhtiö uskoo, että uudet tyhjennyspadot merkitsevät sitä, että vettä ei odoteta padottavan altaaseen. Samalla nykyistä selkeytysallasta muutetaan ja mukautetaan ehdotettua toimintaa varten. Lääninhallituksen mukaan on epäselvää, täyttääkö ehdotettu uusi hiekka-allas siihen liittyvine patoineen ja osittain uudelleen rakennettu allas RIDAS/Mine-RIDAS-järjestelmän vaatimukset kaikilta asiaankuuluvilta osin vai ei. Tämä koskee myös selkeytysallasta ja siihen liittyviä patoja. Jos ehdotetun laajennuksen ei voida katsoa täyttävän RIDAS-järjestelmän kaivosyhtiöitä koskevia pakollisia sääntöjä ja suosituksia, yhtiön on muutoin esitettävä asianmukaiset mukautus- ja korjaustoimenpiteet.

Uuden hiekkasäiliön sijaintipaikan perustamisolosuhteisiin liittyy epävarmuustekijöitä. Murtumavyöhyke, joka kulkee säiliön poikki koillis-lounaissuunnassa, voi tarjota vuotoreitin vedelle nykyisestä hiekkasäiliöstä (ja siten myös uudesta säiliöstä) itään ja ulos säiliöstä. Tutkimuksen mukaan on siis olemassa merkittävä riski, että Ö-padon alla oleva kallioperä joudutaan injektoimaan perustustöiden yhteydessä.

Yhtiön on puututtava siihen, että siinä kohdassa, jossa uusi varasto kasvaa nykyisen hiekkavaraston päälle, turpeen syvyys on georadaritutkimusten tulosten perusteella arvioitu noin 3-4 metriksi. Nykyisen hiekkasäiliön länsiosassa olevan rikastushiekka-altaan länsiosassa sijaitsevan rikastushiekka-altaan CPT-tutkimusten perusteella on todettu, että kiinteän maan syvyys on noin 5 metriä. Paikalla todettiin myös, että rikastushiekka on hyvin hienorakeista eikä se sovellu patojen perustamiseen. Lisäksi rikastushiekan alle on jäänyt turvetta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Poronhoito

Hakemuksen kohteena olevan toiminnan vaikutusten sallittavuus kyseisten maa- ja vesialueiden käyttöön (ympäristösäännösten hoitosäännöt) ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukaisesti on käsitelty kaivosviranomaisen mineraalilain mukaisessa hyödyntämislupapäätöksessä. Yhtiö on todennut, että haetun toiminnan vaikutukset ja vaikutukset liittyvät suurelta osin tällaisiin maankäyttöön liittyviin kysymyksiin, joita on tutkittu edellä kuvatulla tavalla. Tiettyjä vaikutuskysymyksiä ei kuitenkaan ole muutoin arvioitu ja tutkittu ympäristösäännösten mukaisesti. Nämä koskevat pääasiassa ympäristösäännösten 1 ja 2 luvun soveltamista. Kyse on siis ensisijaisesti siitä, voidaanko ja millä tavalla haettua toimintaa harjoittaa (ympäristövaatimukset).

Suojatoimenpiteet, rajoitukset ja varotoimet

Haettu toiminta aiheuttaa todennäköisesti useita suoria, välillisiä, epäsuoria ja kumulatiivisia kielteisiä vaikutuksia yleiseen poronhoitoon liittyviin etuihin Viscarian alueella. Sovelletavan toiminnan vaikutukset aiheuttavat todennäköisesti vahinkoa tai haittaa yleiselle poronhoidolle sen lisäksi, mitä on jo tapahtunut aikaisempien kaivostoimintojen seurauksena. Tämä koskee erityisesti poronhoidon mahdollisuutta käyttää tarvittaessa aiemmin vaadittua vaellusreittiä, jota kutsutaan myös "pohjoiseksi vaellusreitiksi", mutta joka nyt näyttää kansalliseksi eduksi kumotulta ja osittain kierretyltä.

Toisin kuin yhtiö on todennut, että reitin merkitys on nykyisin vähäinen, lääninhallitus katsoo, että vaikka reitti on nykyisin käytännössä osittain erilainen, se on edelleen tärkeä toiminnallinen osa alueen yleistä poronhoitoelinkeinoja. Sillä on siten arvoja, jotka voivat tiettyinä vuodenaikoina olla poronhoidon muodollisesti väitettyyn valtakunnalliseen etuun verrattavia eli samanlaisia kuin etelän ns. päävaellusreitti.

Lisäksi lääninhallitus katsoo, että mineraalilain nojalla osoitetun maa-alueen hyödyntäminen edellisessä toiminnassa on todennäköisesti vaikuttanut siihen, että yleisen porotalouden mahdollisuudet käyttää keräilyalueita ovat merkittävästi vähentyneet. Sama koskee myös haetun toiminnan länsi- ja luoteispuolella sijaitsevaa levähdyslaitumialuetta, eikä pelkästään pinta-alan pienenemisen kautta.

Koska nyt haettu toiminnan jatkaminen on laajempaa kuin aiempi kaivostoiminta Viiskarissa, lääninhallitus pitää todennäköisenä, että siitä aiheutuu myös muita kielteisiä seurauksia poronhoidon yleiselle edunvalvonnalle. Tämä johtuu erityisesti siitä, että avolouhinnasta eri malmialueilla aiheutuu häiriöitä melun, värinän, ilman värinääaltojen ja pölyn muodossa. Tämä koskee erityisesti poroja, jotka joko kulkevat toiminta-alueen läpi tai oleskelevat sen läheisyydessä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lääninhallitus katsoo, että yhtiön asiassa aiemmin toimittamassa poronhoitoselvityksessä ilmoittama niin sanottu vaikutusalue melun leviämisen osalta osoittaa, että pelkästään melun häiritsevyyden näkökulmasta kyse on poronhoitoedun kannalta mahdollisesti laajasta häiriöalueesta. Yksi puute selvityksessä on kuitenkin se, että potentiaalisen häiriön kokonaiskuvaa (tärinän, ilman iskuaaltojen ja pölyn aiheuttama häiriö) ei ole raportoitu.

Koska yhtiö on kommentoinut vaikutuksia Viscarian alueen pohjoispuolella kulkevaan vaellusreittiin - viitaten metsämaiseman melun ja visuaalisten vaikutusten vähentämiseen - lääninhallitus kysyy, miten yhtiö varmistaa, että toiminnasta aiheutuvia häiriöitä rajoitetaan merkittävästi. Tässä tapauksessa lääninhallitus ei ole ymmärtänyt, että yhtiö olisi ehdottanut erityisehtoja tai varotoimenpiteitä, joiden tarkoituksena olisi rajoittaa merkittävästi esimerkiksi melusta, räjäytyksistä tai muusta toiminnasta, kuten harmaan kiven läjittämisestä, aiheutuvia häiriöitä aikana, jolloin porot kulkevat Viscarian alueen kautta tai oleskelevat sen läheisyydessä. Tämä riippumatta siitä, kuinka lyhyt aika on. Tärkeää on myös se, että poroille on annettava mahdollisuus odottaa muuttoa ja samalla levätä alueen läpi kulkiessaan. Lääninhallitus katsoo, että tällaisissa tilanteissa porot tarvitsevat rauhaa ja hiljaisuutta. Lääninhallitus katsoo myös, että tämän vuoksi on perusteltua ryhtyä suojelutoimiin, jotta porojen häiriöt ja levottomuus saadaan minimoitua.

Yritys on ehdottanut useita ehtoja, joiden voidaan katsoa pyrkivän rajoittamaan toiminnan vaikutuksia poronhoitoon. Lääninhallituksen käsityksen mukaan kaikki ehdot ainoastaan velvoittavat yhtiön neuvottelemaan Laevan ja Gabnan saamelaiskyläiden kanssa eri asioista. Ainoastaan yksi ehdotetuista ehdoista asettaa yritykselle konkreettisen suojatoimenpiteen, j o k a o n suoja-aidan pystyttäminen ja sen jälkeen sen tarkastaminen. Lääninhallitus ei pidä tätä riittävänä lupaehtona.

Yhtiö näyttää harkitsevan tukitoimenpiteitä, joiden avulla saamelaisyhteisö, joka toimii yleisen poronhoidon edun puitteissa, voi hoitaa yhteisen vaelluksen sujuvasti. Yleisen poronhoidon edun turvaamisen kannalta keskeistä on varmistaa riittävät edellytykset, jotta porojen yhteinen liikkuminen talvi- ja kesälaitumien välillä on jatkossakin mahdollista. Vaikka yhtiö on asiassa esitettyssä poronhoitoanalyysissä todennut, että "kaivoksen toiminnan aikana Copperstonen tulisi harkita mahdollisuutta pysäyttää toiminta kaivoksen ohi tapahtuvan kollektiivisen vaelluksen helpottamiseksi. Tämä voidaan toteuttaa siten, että saamelaisyhteisö ilmoittaa etukäteen, milloin muuttoa suunnitellaan, ja kaivos pysäyttää esim. kuljetukset, porauksen, räjäytykset ja murskauksen tietyksi sovituksi määräksi tunteja." lääninhallitus ei ole ymmärtänyt muuta kuin että kyse olisi muutamasta tunnista.

Vuosittaista joukkovaellusta ja kaikkea siihen liittyvää sää- ja vuodenaikaolosuhteisiin (lumiolosuhteet, jäätynyt maa ja vesi) valmistautumista sekä porojen lepoa ennen ja jälkeen vaelluksen ei voida toteuttaa muutamassa tunnissa. Tämä pätee erityisesti siksi, että on otettava huomioon myös useita muita tekijöitä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

merkittäviä häiriöitä ja esteitä muuton aikana Kiirunan ohi nykyisen lisäksi.

Lääninhallitus pitää myönteisenä myös sitä, että yhtiö viittaa korvaustoimenpiteisiin laidunresurssien säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi talvilaidunmailla, joilla Laevaksen saamelaiskylä toimii. Jotta tällainen korvaustoimenpide voitaisiin ottaa huomioon, lääninhallitus katsoo, että yhtiön olisi viimeistään asian pääkäsittelyssä esitettävä, miten tällaisen korvaustoimenpiteen pitkäaikainen turvaaminen varmistetaan. Tämä on erityisen tärkeää, koska kyseessä ovat laidunvarat, joiden kasvaminen kestää kauan.

Jos toiminta rajoitetaan maanalaiseen kaivostoimintaan ainoastaan D-alueella, kielteiset vaikutukset poronhoidon yleiseen kiinnostavuuteen jäävät huomattavasti vähäisemmiksi. Tämä koskee alueita, joihin vaikutukset kohdistuvat eniten. Tämä tarkoittaa sitä, että on olemassa edellytykset sille, että porot, joita nähdään tiettyinä vuodenaikoina läheisellä kerääntymisalueella ja levähdyslaitumella, voivat jatkossakin käyttää niitä hyväksyttävällä tavalla. Maakuntahallitus katsoo näin ollen, että hyväksyttävyyden edellytykset ovat olemassa. Lääninhallitus kannattaa yrityksen aikomusta kompensoida jäljellä olevat kielteiset vaikutukset.

RUOTSIN SIVILIVALMIUSVIRASTO

MSB:n käsiteltävänä olevien vakavien onnettomuuksien riskiin liittyvien kysymysten perusteella viranomainen katsoo, että haettu kaivostoiminta on sallittua edellyttäen, että tietyt suojatoimenpiteet ja varotoimet toteutetaan. Kaivannaisjätteen käsittelylaitoksen/hiekka-altaan sijainnin osalta paikannusraportissa todetaan, että kuusi eri aluetta on tutkittu ja että mahdollisen padon rikkoutumisen seuraukset ovat yksi yhdeksästä arvioidusta kriteeristä. Raportin mukaan alueilla 1, 4, 5 ja 6 on riski ihmishenkien menetyksestä padon rikkoutuessa. Tästä syystä MSB katsoo, että jokin alueista 2 tai 3 olisi parempi paikka hiekka-altaalle kuin yrityksen suosittelema alue 1. MSB:n mukaan alue 2 tai 3 olisi parempi paikka hiekka-altaalle. Ympäristösäännösten 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti vaaditaan pitkäaikaisia suojatoimenpiteitä, kuten erityisiä varoitusjärjestelmiä jne.

Pelastustoiminnan sisäisessä suunnitelmassa todetaan, että "kokonaisstrategiana on sammutusveden ja ympäristölle vaarallisten aineiden päästöjen säilyttäminen ja hävittäminen sekä niiden hävittäminen" ja "järjestelmä mahdollistaa saastuneen sammutusveden hävittämisen". Pääkäsittelyssä yrityksen olisi esitettävä, mitä tiloja tähän on käytännössä suunniteltu ja millainen määrä sammutusvesiä arvioidaan syntyvän. Tästä asiasta saatetaan tarvita ehto, jolloin yrityksen olisi ehdotettava, miten se olisi muotoiltava.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

MSB on myös todennut, että olisi säädettävä ehdoista, jotka koskevat riskien minimoimista kalliomurskatilanteessa, turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman päivittämistä sekä patojen ja erityisten varoitussjärjestelmien instrumentointia ja valvontaa.

SVENSKA KRAFTNÄT

Viranomais on pyytänyt täydennyksiä uusia ja olemassa olevia patoja koskeviin arviointiasiakirjoihin haettujen toimien osalta. Koska joidenkin patojen rikkoutumisen katsotaan vaikuttavan LKAB:n tuotantoketjun loppupäässä tapahtuvaan kaivostoimintaan, mukaan luettuna patojen sekundäärisen rikkoutumisen riski, hakijan olisi aloitettava vuoropuhelu LKAB:n kanssa yhteistyöstä näiden riskien ja ennaltaehkäisevien suojatoimenpiteiden lisätutkimuksissa. Yrityksen täydennettyä hakemustaan Svenska kraftnät on todennut, että viranomaisella ei ole huomautettavaa.

EMCS

SGU on pyytänyt yhtiöltä tiettyjä lisäyksiä ja selvennyksiä sekä lisäkierröksen aikana että ilmoituksen jälkeen. Valvontaviranomais on todennut, että sen näkemyksiin on vastattu, ja se on todennut lähinnä seuraavaa.

Yhtiöllä on selkeä keskustelu pinta- ja pohjaveden välisten tietojen korrelaatioanalyysistä virtausten ja tasojen osalta jo käynnissä olevan seurannan perusteella, jotta voidaan tunnistaa mahdolliset poikkeamat luonnollisista vaihteluista teknisten infiltraatioratkaisujen yksityiskohtaisen suunnittelun perustaksi. Yritys esittää myös uskottavia perusteluja ajallisista näkökohdista, jotka koskevat ympäröiviin kosteikkoihin kohdistuvien vaikutusten mahdollista korjaamista. SGU voi yhtyä perusteluihin ja siihen, että suojatoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen voi olla aikaa, mutta haluaa samalla huomauttaa, että jos analyysissä havaitaan hydrologisia poikkeamia, jotka olisi korjattava, myös suojatoimenpiteet olisi aloitettava mahdollisimman pian. Varautumissuunnitelma erilaisten suojatoimenpiteiden toteuttamiseksi voi mahdollisesti olla tarkoituksenmukainen tapa toimia.

SGU katsoo, että yhtiö on esittänyt tyydyttävät perustelut nykyisen kaivosveden ja tulevan prosessiveden uraanipitoisuudesta ja että toiminnan käsittelylaitoksella on kapasiteettia käsitellä toimintavaiheessa mahdollisesti esiintyviä vedenlaatuja, mukaan lukien sammutusvesi, jos sellainen tarve ilmenee.

Yrityksen selvityksessä siitä, milloin suojatoimenpiteet aiotaan toteuttaa (YVA:n taulukko 53), todetaan, että joitakin toimenpiteitä toteutetaan tarvittaessa. SGU on samaa mieltä yrityksen kanssa siitä, että toimenpiteet on toteutettava hyvissä ajoin ennen merkittävää heikkenemistä. Yhtiö sanoo olevansa valmis toteuttamaan toimenpiteet varhaisessa vaiheessa. SGU haluaa tässä yhteydessä korostaa, että lähestymistapa asettaa suuria vaatimuksia omaavalle ja yhteistyölle valvontaviranomaisen kanssa.

SGU arvioi, että tarkkailuohjelmassa määrätään, että tulevien kaivosjätteiden ja prosessivesien karakterisointia seurataan. Osoitteesta

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

On myös erittäin tärkeää seurata jo sijoitetun kaivosjätteen suotoveden muodostumista. Näin voidaan päivittää olemassa olevien jättekallion kaatopaikkojen ominaispiirteet, jotta voidaan myöhemmin tehdä muutoksia käsitteelliseen kunnostussuunnitelmaan.

Yhtiö on antanut tyydyttäviä vastauksia selkeytysaltaassa tapahtuvassa louhinnassa syntyvien kaivumassojen ympäristöluokituksesta ja massojen käsittelystä. Ehdotetun tarkastuksen ja tehtyjen tutkimusten perusteella voidaan todeta, että selkeytysaltaan vuotovesien leviämismahdollisuudet ovat hyvin vähäiset ja että suurin osa vuotovesistä kerätään kaivantoihin ja johdetaan käsittelyyn kaivoksen toiminta-aikana.

Tehtyjen tutkimusten mukaan kalkkilietteen metallipitoisuudet ovat korkeita, joten se voi olla kiinnostava rikastamisen kannalta. Resurssitehokkaamman kaivostoiminnan ja suuremman kiertokulun edistämiseksi Copperstone voi edullisesti esittää tutkimuksia/analyysyjä, jotka tukevat menettelyä, jonka mukaan liete olisi sijoitettava ilman jatkokäsittelyä.

SGU hyväksyy yhtiön muutetun hakemuksen merkityksen osalta yhtiön selvityksen muuttuneista pohjaveteen liittyvistä vaikutuksista, esimerkiksi maanalaisen kaivostoiminnan mahdollisesti aiheuttamasta pohjaveden vähenemisestä. SGU hyväksyy myös selvityksen vedenlaadun muutoksista, jotka johtuvat harmaan kiviaineksen määrän vähenemisestä ja räjähdysaineiden kulutuksen vähenemisestä, jotka myös johtuisivat kaivosstrategian muutoksesta.

SGU ei osallistunut tapauksen pääkäsittelyyn, mutta sille on lähetetty esittelyt kuulemisesta. Pääkäsittelyn jälkeen antamassaan lausunnossa viranomainen esitti muun muassa kysymyksen siitä, otetaanko toiminnassa huomioon kaikki teollisuusalueen sademäärä vai vain se osa, joka sataa koville, ojitetuille pinnoille ja kerätään hulevesijärjestelmän kautta, missä laajuudessa voidaan antaa kastelua põlynsidontaan ja aiheutuuko annetusta vesimäärästä lisääntynyttä riskiä alueen pohjavedelle, onko toiminta-alueella ojittamattomia osa-alueita, joilla säilyy infiltraatio- ja hallitsemattoman pilaantumisen riski, sekä yksityiskohtaisemman sammutusvesisuunnitelman esittämisestä.

RUOTSIN LIIKENNEVIRASTO

Alueen eteläosassa sijaitseva selkeytysallas on lähellä rautatietä. Selkeytysaltaan suunnittelu on sovittava rautatien vaatimuksiin. Yhtiön on otettava hyvissä ajoin ennen toimenpiteiden toteuttamista yhteyttä Liikennevirastoon mahdollisesti tarvittavista suojatoimenpiteistä ja laadittava sopimus toteutuksesta ja rahoituksesta.

Käsitelty ylijäämävesi on tarkoitettu johdettavaksi vastaanottavaan veteen asianmukaisen käsittelyn jälkeen. Tämä tarkoittaa sellaista rautatien ylitystä, johon tarvitaan hoitolupa. Liikennevirastolta puuttuu kuvaus siitä, vaikuttaako päästö määrä rautatien toisella puolella sijaitsevan vastaanottajan/järven vedenkorkeuteen ja onko vaarana, että se vaikuttaa rautatiehen. Tämä on tutkittava ja varmistettava.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tulevien räjäytystöiden aikana todetaan, että tärinän ohjearvoja ja kivien heittämisen suosituksetäisyyksiä ei voida noudattaa muun muassa Ruotsin liikenneviraston teknisen rakennuksen, Malmin linjan ja E10:n kohdalla. Tästä asiasta on käytävä erityistä vuoropuhelua Ruotsin liikenneviraston kanssa.

Tie 870 on rakennettu uudelleen liikenteen ja erityisesti eteläisen sisäänkäynnin kautta LKAB:lle ja LKAB:ltä tulevan liikenteen hoitamiseksi. Ruotsin liikennevirasto katsoo, että Viscarian kaivoksen aiheuttama lisäkuljetus on tässä yhteydessä marginaalinen eikä sillä ole vaikutusta tiehen. Yhtiön ja Ruotsin liikenneviraston välillä käydään parhaillaan vuoropuhelua ratkaisuisista, jotka koskevat ratayhteyttä ja yhteyttä E10-tielle Luossajärven pohjoispuolella.

SAAMELAISKÄRÄJÄT

Lähtökohdat

Poronhoito on saamelaiskulttuurin, saamelaisen perimätiedon, saamen kielten, elämäntapojen ja perinteiden edellytys alueella. Muinaisiin perinteisiin ja saamelaiskulttuuriin perustuvia poronhoito-oikeuksia suojellaan hallitusmuodossa ja Ruotsin kansainvälisissä sitoumuksissa. Se, että oikeus poronhoitoon perustuu ikivanhoihin perinteisiin, tarkoittaa, että poronhoitolaissa poronhoitoa harjoittaville saamelaisille myönnettyjä oikeuksia ei voida yksinkertaisesti ottaa heiltä pois. Saamelaisten intressi säilyttää kulttuurinsa, mukaan lukien poronhoito, on otettava erityisen painavasti huomioon punnittaessa eri tekijöitä hallitusmuodon 1 luvun 2 §:n ja kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti.

Saamelaiskylillä ja niiden poronhoitajilla on kaikkein olennaisin ja yksityiskohtaisin tieto maankäytöstään sekä poronhoidon tarpeista ja edellytyksistä. Saamelaista perinteistä tietämystä, ärbediehtu, suojellaan erityisesti, koska Ruotsi on sitoutunut biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 8 artiklan j kohdan mukaisesti kunnioittamaan, säilyttämään ja ylläpitämään biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön kannalta merkityksellisten alkuperäiskansojen tietämystä, innovaatioita ja käytäntöjä, joilla on perinteinen elämäntapa. Perinteiselle tietämykselle on sen vuoksi annettava suuri merkitys tavoitteessa.

Saamelaisten läheinen suhde maahan on tunnustettava ja ymmärrettävä heidän kulttuurinsa, henkisen elämänsä, koskemattomuutensa ja taloudellisen selviytymisensä perustana. Suhde maahan ei ole vain omistus- ja tuotantokysymys, vaan siihen liittyy myös aineellinen ja henkinen ulottuvuus, josta saamelaisten on nautittava täysimääräisesti säilyttääkseen kulttuuriperintönsä ja siirtääkseen sen tuleville sukupolville. Alkuperäiskansojen maa-oikeudet poikkeavat tavanomaisesta siviilioikeudellisten omistusoikeuksien tulkinnasta, ja poronhoito on keskeinen osa saamelaisten kulttuuri-identiteettiä ja perinteistä elinkeinoa. Saamelaiset ovat perinteisesti käyttäneet alueen maata ja se on edellytys kulttuurin ylläpitämiselle. Sen vuoksi on tarpeen varmistaa, että saamelaisilla on jatkossakin mahdollisuus käyttää aluetta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maan merkitys poronhoidolle

Maiseman pirstaloituminen vaikeuttaa niiden arvokkaiden alueiden löytämistä ja tunnistamista, jotka voivat taata saamelaiskulttuurin säilymisen. Kaikki jäljellä olevat alueet, joilla poronhoito on vielä mahdollista, ovat yleensä poronhoidon kannalta erittäin arvokkaita. Kun otetaan huomioon nykyiset olosuhteet, pirstoutuneisuus, hyödyntämisen laajuus jne., Saamelaiskäräjien mielestä periaatteessa kaikki jäljellä olevat laidunmaat voivat olla poronhoidon kannalta niin tärkeitä, että ne tulisi joko luokitella kansalliseksi eduksi tai ainakin suojella poronhoidon kannalta tärkeinä alueina. Saamelaiskäräjien vuonna 2016 tekemässä Laevan saamelaiskylän valtakunnallisten etujen tarkistuksessa useita kyseisen vaellusreitin viereisiä alueita nimettiin valtakunnallisiksi eduiksi (lepopaikka, keräilyalue ja vaikeakulkuinen kulkuväylä) vaellusreitin toimivuuden turvaamiseksi.

Kiirunan kaupungin alue ympäröivine toimintoineen muodostaa vaikean kulkuväylän, koska se on myös muuttoväylän alue, jossa pienet häiriöt voivat aiheuttaa suuria vaikeuksia tai tehdä kulkuväylän kautta tapahtuvan muuton mahdottomaksi. Yhtiö perustelee asiaa sillä, että alue on voimakkaasti kuormitettu ja porot voivat näin ollen tottua ja sietää enemmän häiriöitä ja että kyseessä on meneillään oleva vaellus eikä vapaa laidunnus. Yhtiö arvioi, että häiriöalue on kolme kilometriä sovellettavan toiminnan ympärillä. Kaivostoiminnasta poroille aiheutuvia häiriöitä koskevassa tutkimusraportissa on todettu, että häiriövyöhyke voi olla jopa 15 kilometriä.

Kuten hyvin tiedetään, ehdotettu kaivostoiminta sijoittuu strategisesti tärkeälle alueelle, mikä tarkoittaa sitä, että lähialueita ei voida käyttää, eikä nykyistä muuttoreittiä voida katkaista. Tämä tarkoittaa, että poronhoito vaikeutuu pysyvästi ja merkittävästi. Yhtiö on viitannut siihen, että aluetta käyttää vain talvella pororyhmä. Saamelaiskäräjien mukaan joustavuuden on kuitenkin säilyttävä, ja aluetta on voitava käyttää useampi talviryhmä tai suurempi osa saamelaiskylän poroista, jos ne katsovat sen tarpeelliseksi. Sama perustelu pätee myös lepopaikkoihin: vaikeassa maastossa tai vaikeissa olosuhteissa ja silloin, kun useat laumat käyttävät reittiä, tarvitaan pääsy lepopaikoille.

Toiminnan vaikutus poronhoitoon

Saamelaiskäräjät katsoo, että poronhoitoon ja poronhoitajiin kohdistuvat seuraukset ovat kauaskantoisemmat kuin mitä yhtiö on esittänyt hakemuksessaan ja ympäristövaikutusten arvioinnissaan. Vaikutuksen kohteena oleviin saamelaisyhteisöihin kohdistuva paine on erittäin suuri, ja siksi on erittäin tärkeää ymmärtää ja ottaa huomioon kumulatiiviset vaikutukset. Kumulatiivisten vaikutusten arvioimiseksi vaikutukset on suhteutettava toisiinsa.

Ympäristövaikutusten arviointi on puutteellinen, eikä siinä ole otettu riittävästi huomioon kumulatiivisia vaikutuksia eikä ehdotetun toiminnan sosiaalisia ja kulttuurisia seurauksia. Kaikkien muutosten kumulatiivinen vaikutus voi johtaa siihen, että taloudellisesti tai ekologisesti kestävää poronhoitoa ei enää voida harjoittaa alueella, mikä vaikuttaa myös saamelaiskulttuuriin. Saamelaisyhteisöt ovat vuosikymmenien ajan joutuneet kestäväseen kohtuutonta

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

merkittävä rajoitus heidän poronhoidossaan. Porojen laidunmaihin kohdistuvan paineen odotetaan kasvavan myös Kiirunan kaupungin siirtymisen, vihreän siirtymän, metsäkadon, meneillään olevien infrastruktuurihankkeiden, ulkoilun ja uusien suunniteltujen mineraalien louhintahankkeiden, kuten LKAB:n Per Geijer - hankkeen, myötä. Tähän mennessä Kiirunan kunnassa on myönnetty 62 malminetsintä lupaa. Toimenpiteitä ehdotetaan, kuten ulkoilureittien sulkemista alueella tarvittaessa, mutta tämä on toimenpide, joka ei millään tavoin rajoita yleisön pääsyä alueelle, koska maankäyttö perustuu yleisön pääsyoikeuteen. Ulkoilu ei myöskään vaikuta poronhoitoon ainoastaan silloin, kun poroja siirretään, vaan myös silloin, kun porot käyttävät aluetta esimerkiksi keräilyalueena ja lepopaikkana. Kumulatiivisten vaikutusten arvioinnissa on siksi erittäin tärkeää, että myös suunnitellut hankkeet otetaan huomioon, mitä hakija ei ole tehnyt. Arvio siitä, että kaivoksen perustamisen vaikutuksilla ei ole merkitystä poronhoidolle alueella jo olemassa olevien häiriötekijöiden vuoksi, on siten virheellinen tulkinta siitä, miten kumulatiivisia vaikutuksia tulisi käsitellä.

On selvää, että ehdotetut kuljetustoimet pirstovat entisestään porojen laidunmaita saamelaiskylissä, joita hanke koskee. Saamelaiskäräjät pelkää suurella huolestuneisuudella, että poronhoidon perusedellytykset ovat häviämässä kyseisistä saamelaiskylistä.

Yhtiön ehdottamien ehtojen, lieventämistoimenpiteiden ja vapaaehtoisten sitoumusten vaikutukset eivät takaa sitä, että asianomaiset saamelaiskylät voivat jatkaa perinteistä poronhoitoa, joka perustuu luonnolliseen laiduntamiseen. Ehdotetuissa ehdoissa yhtiö ehdottaa muun muassa hakemuksen kohteena olevan alueen läpi kulkevan vaellusreitit siirtämistä. Ehto tarkoittaa, että saamelaiskylät voivat joutua luopumaan perinteisestä vaelluksen toteuttamistavasta ja menettämään mahdollisuuden hyödyntää porojen luontaista vaellusreittiä, sillä vaellusreitit koostuvat yleensä pinnanmuodostuksessa luonnollisesti rajatuista osista, kuten suo-osista, jääpeitteisistä järvistä ja vesistöistä. Tämän perusteella Saamelaiskäräjät suhtautuu ehdotukseen kriittisesti, koska on olemassa välitön vaara, että haetulla toiminnalla on arvaamattomia vaikutuksia poronhoidon jatkuvuuteen ja tavalla, jota ei voida hyväksyä. Aitaaminen ei tarkoita sitä, että vaellusreitti tai alue olisi menettänyt arvonsa poronhoidolle yleisenä etuna, vaan päinvastoin: Saamelaiskäräjät voi ja sen tulee käyttää kylän laidunaluetta vallitseviin olosuhteisiin perustuen, mukaan lukien porojen työ- tai muun aidan pystyttäminen. Alueen ja vaellusreitit toiminnot on siis säilytettävä pitkällä aikavälillä.

Saamelaiskäräjät pitää myönteisenä yhtiön korvaavia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen osalta talvilaiduntamisen edellytysten vahvistamista. Koska Viskarian porolaitumet ovat ympärivuotisia maita ja niitä hyödynnetään muina aikoina kuin korvaustoimenpiteen kohteena olevina aikoina, voidaan olettaa, että tutkittujen korvaustoimenpiteiden vaikutukset eivät juurikaan vaikuta suunnitellun kaivostoiminnan aiheuttamiin vahinkoihin, esimerkiksi toiminnalliseen yhteyteen. Korvaustoimenpiteiden ei tulisi olla vapaaehtoisia, vaan niihin tulisi liittää ehtoja, joita voidaan valvoa ja arvioida.

Saamelaiskäräjät arvioi, että ehdotetun kaivostoiminnan vaikutukset yhdessä alueen muiden toimintojen kanssa haittaavat merkittävästi poronhoitoa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

poronhoidon harjoittaminen. Yhtiön ehdottamia ehtoja ja korvaustoimenpiteitä ei voida pitää riittävinä turvaamaan alueen toimintoja poronhoitoa ja siten poronhoitoa varten. Sen vuoksi lupahakemusta kaivoksen perustamiseksi Viscariaan ei tulisi hyväksyä.

SMHI

SMHI on ilmoittanut, että viranomaisella ei ole huomautettavaa hakemuksesta, mutta jos käy ilmi, että jokin SMHI:n mittausasemista on kärsinyt, SMHI vaatii korvausta tarvittavista toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista, joiden määrä on 200 000 Ruotsin kruunua mittausasemaa kohti.

KIIRUNAN KUNNAN YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

Ympäristövirasto

Itse kaivoskysymyksen osalta on huomattava, että Tekniska Verken i Kiruna AB on Kirunan kunnan puolesta laatinut ehdotuksen vesiensuojelualueeksi Oinakkajärven vesilähteelle, johon Luossajärvi nyt osittain laskee Rautasälvenjoen kautta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa korostetaan toki, että vesistövaikutukset ovat vähäiset ja joissakin tapauksissa paremmat kuin nollavaihtoehto.

Patoturvallisuuteen ja kemikaalien hallintaan liittyvät kysymykset ovat tärkeitä juomaveden suojelun kannalta.

Kemiallisten tuotteiden osalta fluorattuja aineita on levinnyt laajalti pohja- ja pintavesiin Kiirunan ympäristössä. On tärkeää ottaa huomioon, että hitaasti hajoavat orgaaniset haitta-aineet, ehkä erityisesti fluoratut aineet vesiliukoisuutensa vuoksi eivät sisälly prosessi- tai kaivoslaitteisiin.

Ympäristökeskus katsoo, että kaivostuotteiden kuljetukset on tärkeää sisällyttää lupaharkintaan, jotta valvontavastuu selkiytyy koko kuljetusreitillä osalta. Valitukset kuljetuksista aiheutuvasta pölystä ovat lisääntyneet paikallisesti, mutta myös rautatien varrella, erityisesti Malmbananilla, junakuljetusten ja muunlaisten materiaalikuljetusten lisääntyessä. Esimerkiksi raaka-aineiden ja hienoainekuljetukset ovat lisääntyneet, mikä on lisännyt pölyämistä.

Valvontavastuun epäselvä jakaminen eri toimijoille ja osatoiminnoille voi johtaa ongelmiin valvontaresurssien kohdentamisessa ja siihen, että valvontaa ei suoriteta siellä, missä sen pitäisi.

Magnetiittirikasteiden kuljetuksessa suositellaan kuljetusratkaisua, jossa käytetään katettuja vaunuja. Nykyisin magnetiittirikasteiden kuljetusten katsotaan lisäävän pölyämistä rautatien varrella, eivätkä pölyä aiheuta pääasiassa tyhjät vaunut, vaan kuormatut vaunut. Hienoaineksen tai rikasteiden kuljetuksen edellytyksenä olisi oltava katetut vaunut.

Hätäpalvelut

Alue, jolla kaivostoimintaa ja siihen liittyvää toimintaa suunnitellaan harjoitettavan, on pinta-alaltaan suuri ja vaikuttaa todennäköisesti muihin vaarallisiin toimintoihin seuraavilla alueilla

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

naapurustossa. Yrityksen olisi sen vuoksi tutkittava riskinhallintatoimenpiteiden vaikutusta muihin toimintoihin ja raportoitava mahdollisesta yhteistyöstä näissä kysymyksissä.

Esitetyssä turvallisuusselvityksessä käsitellään pääasiassa onnettomuuksia, jotka voivat johtua vakavista kemikaalionnettomuuksista. Maanalaiseen kaivostoimintaan liittyy yleensä useita onnettomuuksia aiheuttavia riskejä, joita organisaation on tutkittava tarkemmin.

Tietoja toiminnan toteuttamistavasta ja siihen liittyvistä riskeistä on niukasti. Jotta pelastusviranomaiset voivat arvioida hyväksyttävät riskit, esteet ja riskien vähentämistoimenpiteet, tarvitaan yksityiskohtaisempi kuvaus, jossa on esitettävä kaikki kaivostoimintaan ja pölyyn liittyvät riskit. Esimerkkejä tästä ovat maanalaisen pelastustoiminnan mahdollisuus erityyppisissä tilanteissa, miten maksulliset varautumissuunnitelmat suunnitellaan, miten kemiallisia onnettomuuksia rajoitetaan jne. Tulipalon tai romahduksen sattuessa on voitava evakuoida ensinnäkin tai toiseksi turvata kaivoksessa työskentelevät henkilöt. Turvapaikalla tarkoitetaan tilaa, joka on kalustettu ja varustettu siten, että määrätyllä määrällä henkilöitä on turvallinen pääsy hengitysilmaan, ruokaan, veteen ja tarvittaviin tiloihin siihen asti, kunnes evakuointi tai pelastus voidaan suorittaa.

Organisaation olisi kuvattava, minkälainen valmius on oltava käytössä. Onnettomuuksien torjunnasta annetun lain (2003:778) 2 luvun 4 §:ssä todetaan, että "...laitoksessa, jossa on olemassa vaara, että onnettomuus aiheuttaa vakavaa vahinkoa ihmisille tai ympäristölle, laitoksen omistaja tai se, joka harjoittaa toimintaa laitoksessa, on velvollinen ylläpitämään tai kustantamaan henkilöstön ja omaisuuden varautumisen kohtuullisessa laajuudessa sekä muutoinkin ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin vahinkojen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi...". Kiirunan pelastuslaitos pitää tarkoituksenmukaisena ylläpitää varautumista henkilöstön ja kaluston osalta seuraavasti: "Henkilöstön ja kaluston varautumisen ylläpitäminen on tarkoituksenmukaista;

- Perustuu riskianalyysiin, jossa kuvataan organisaatiossa mahdollisesti tapahtuvat onnettomuudet. Esimerkiksi romahdusriski, liikenneonnettomuudet, tulipalo jne.
- Pystyy itsenäisesti hallitsemaan organisaatiossa tapahtuvia pieniä onnettomuuksia.
- Voi suorittaa hengenpelastustoimenpiteitä maanalaisessa tulipalossa, kun savusukellukseen sisältyy savusukellusta Ruotsin työympäristöviranomaisen määräysten ja savu- ja kemikaalisukellusta koskevien yleisten ohjeiden mukaisesti.
- Pystyy suorittamaan pelastustoimia organisaation kaikissa osissa tapahtuvaan toimintaan nähden kohtuullisessa ajassa.
- Voi aloittaa pelastustoimet suuronnettomuuden sattuessa odottaessaan naapurikuntien pelastuspalvelujen ja muiden kaivosyhtiöiden pelastushenkilöstön vahvistuksia, jos asiasta on sovittu.
- Mukautuu liiketoiminnan ja kaivoksen muuttuvaan luonteeseen.

Valmiutta kuvattaessa olisi laadittava reagointisuunnitelmat yhdessä kunnan pelastuspalvelujen kanssa niiden alueiden osalta, joihin toiminta vaikuttaa. Pelastussuunnitelmat voivat myös auttaa tunnistamaan pelastuskyvyn puutteet.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Esimerkiksi maanvyöryihin tai maanalaisiin tulipaloihin liittyvät pelastustoimet voivat olla laajoja ja vaativat suuria resursseja ja paljon pelastushenkilöstöä. Tästä selviytyminen edellyttää kehittyntä ja toimivaa yhteistyötä kuntien pelastuspalvelujen ja mahdollisesti muiden kaivosyhtiöiden pelastusresurssien kanssa. Kiiruna on maantieteellisesti syrjässä, ja mahdollisuus saada vahvistusta muista kunnista, joilla on oikeat valmiudet, vie paljon aikaa.

KIIRUNAN KUNTA

Kiiruna tarvitsee lisää asukkaita, ja kunnan on mahdollistettava asuntorakentamisen lisääminen ja tehtävä Kiirunasta houkutteleva paikka asua, erityisesti kaupungin keskustassa. Siksi asuntorakentamiseen ja houkuttelevuutta lisääviin toimenpiteisiin kiinnitetään paljon huomiota. Kaikkia suoraan tai välillisesti ilmeneviä (ja/tai suunniteltuja) vaikutuksia on käsiteltävä kumulatiivisesti ja otettava käyttöön suojatoimenpiteitä, jotta kielteiset seuraukset eivät kasvaisi. Tämän vuoksi kunta on pyytännyt, että asetetaan ehtoja, jotka koskevat muun muassa asumisen järjestämistä, tärinää, pölyä, melua ja sosiaalista kestävyyttä. Kunnalla on myös näkemyksiä ulkoilua koskevista korvaavista toimenpiteistä.

Kunta kannattaa maan ja veden hyvää hoitoa ja suhtautuu myönteisesti siihen, että suunnitelluilla toimilla pyritään käyttämään uudelleen, elvyttämään ja kehittämään aiemmin päättäneiden kaivostoimien resursseja ja alueita. Samaan aikaan sijainti suoraan Kiirunan kaupungin keskustan vieressä on tärkeitä alueita poronhoidolle, alueita muun muassa asumisen kehittämiseksi ja alueita kaupunkien virkistys- ja ulkoilualueille, mikä luo haasteita sekä suoraan että kumulatiivisesti yhdessä muiden meneillään olevien/tulevien muutosten kanssa kaupungin keskustan läheisyydessä.

Kaivostoiminnan harjoittamiseen tarvitaan myös työvoimaa. Kiirunan kunta haluaa ja sen on kasvettava, jotta se voi vastata alueella tehtäviin teollisuusinvestointeihin. Samaan aikaan tilanne on jo nyt kireä sekä ammattitaidon että asuntotarjonnan osalta. Tilanne muuttuu entistä haastavammaksi, kun kilpailu työvoimasta kiristyy paikkakunnalla. Alueen työttömyys on tällä hetkellä niin alhainen, että se haittaa palvelujen ylläpitoa ja yhteiskunnan toimintaa yleensä. Julkisten palvelujen on toimittava, jotta yhteiskunta olisi houkutteleva. Kiirunan kunta katsoo, että vetovoiman, kasvun ja yhteiskunnan kehittämisen näkökulmasta myös sosiaalinen kestävyys on otettava paremmin huomioon arvioitaessa ympäristölle vaarallisia toimintoja, joilla on laajoja vaikutuksia paikallisyhteisöihin.

Suojatoimien ja/tai korvausten tason on vastattava sitä haittaa, joka etuun todennäköisesti kohdistuu. Riippumatta siitä, onko kyseessä yleinen vai kansallinen etu, lähtökohtana olisi oltava kumulatiivinen näkökulma. Niissä osissa, joissa kunta oikeudenhaltijana kärsii, kunta ei näe nykyisen hakemuksen/oikeudenkäynnin osalta esteitä sopimuksen aikaansaamiselle hakijan kanssa. Kunnalla on myös käynnissä yksityiskohtainen suunnittelutehtävä yrityksen perustamista varten, joka muodostaa erillisen prosessin itsessään.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maisemakuva

Toiminta muuttaa merkittävästi alueen kokemusta. Kiirunan keskikaupungin houkuttelevien asuinympäristöjen ja asuinalueiden säilyttämisessä on suuria haasteita. Hakemuksen kohteena oleva toiminta-alue edistää tällä hetkellä suhteellisen koskemattoman maiseman säilymistä suurelle yleisölle ja kokemusta siitä, että asuminen on lähellä luontoa ja vuoristoa. Mahdollisuus toteuttaa myös toimenpiteitä biologisen monimuotoisuuden edistämiseksi kaupunkiympäristössä ja infrastruktuurin rakentamisessa jne. voisi myös osaltaan lisätä yhteisön houkuttelevuutta. Yhtiön ehdottamien laajempien korvaavien toimenpiteiden osalta on tärkeää varmistaa ympäristöarvioinnissa, että maa-alueita on käytettävissä ja että muut toteutettavuuteen vaikuttavat tekijät ratkaistaan.

Höyrystäminen

Tällä hetkellä erityisesti kaupungin länsiosissa on hajapölyongelma, joka liittyy läheiseen kaivostoimintaan. Pöly ei sinänsä ole terveydelle haitallista, mutta se on rumaa ja se koetaan häiritseväksi. Pöly aiheuttaa myös lumen värin tummumista esimerkiksi Luossavaaran hiihtokeskuksessa, mikä heikentää hiihtokokemuksen laatua ja saattaa vaarantaa hiihtokelpoisen ajan lyhenemisen. Hajapölyä, joka on seurausta ympäristölle vaarallisista toiminnoista, joihin liittyy laajamittaista maankäyttöä tai massojen käsittelyä, on hallittava ottaen huomioon muutkin muuttujat kuin ihmisten fyysinen terveys.

Liikenne ja viestintä

Se, että hakija aikoo siirtää suurimman osan kuljetuksistaan rautateille, on myönteistä. Malmin radan yleisten kuljetustarpeiden tyydyttämiseksi tarvitaan kuitenkin paljon kunnossapito- ja laajennustöitä. Eräs teollisuusyritys on todennut, että henkilöliikenne Luulajan ja Narvikin välillä saatetaan joutua keskeyttämään jopa yhdeksäksi vuodeksi toimitusten turvaamiseksi. Samaan aikaan etäisyydet Kiirunasta ovat suuret, ja juna on tärkeä henkilöliikenne sekä asukkaille että vierailijoille. Jotta kaikki voisivat käyttää rautatietä, siihen on oltava taloudelliset ja käytännön edellytykset. Asukkaat ja vierailijat tarvitsevat myös jatkuvasti turvallisia ja sujuvia yhteyksiä infrastruktuurin avulla, joka mahdollistaa toimivan julkisen liikenteen kaikkina aikoina.

Raskaan liikenteen lisääntyminen maanteillä ja vaarallisten aineiden kuljetusten lisääntyminen aiheuttavat myös riskejä, joita on hallittava. Infrastruktuurin kehittämisen on oltava ennakoivaa ja vastuullista myös kansalaisten turvallisen ja sujuvan liikkumisen kannalta. Kiirunan kunnan alueella ja myös Kiirunan kaupungin kautta kulkee runsaasti vaarallisten aineiden kuljetuksia. Tämän tyyppisiä kuljetuksia olisi hallittava yhdessä muiden toimijoiden/toimijoiden kanssa ja vuoropuhelussa kunnan kanssa, jotta ne eivät häittäisi kunnan kehittämismahdollisuuksia kaupungissa ja sen ympäristössä tai aiheuttaisi tarpeettomia turvallisuusriskejä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kilpaurheiluala

Ehdotettu toiminta vaikuttaa sekä Laevasin että Gabna Samin kyliin. Kaivosteollisuuden suoria, epäsuoria ja kumulatiivisia vaikutuksia poronhoitoon on tarkasteltava.

NORRBOTTENIN ALUE

Yhteenvedona Norrbottenin alue on todennut, että Viscarian uudelleen avaamisella Kiirunassa on merkittäviä ja myönteisiä sosioekonomisia vaikutuksia Norrbottenille sekä Ruotsille ja Euroopalle. Aluekehityspolitiikassa on otettava huomioon ja hyödynnettävä eri puolilla maata vallitsevat olosuhteet, ja Norrbottenilla on ainutlaatuiset olosuhteet kehittyä johtavaksi vihreän siirtymän veturiksi. Viime vuosina malmien ja mineraalien tuottaminen on tullut yhä tärkeämmäksi yhteiskunnan sähköistymisen myötä. Tässä prosessissa kupari on olennainen metalli, jos Ruotsi, Eurooppa ja muu maailma haluavat hallita vihreää siirtymää.

Norrbottenin väestökehityksessä on havaittavissa selkeä historiallinen laskeva suuntaus. Tärkeä osa selitystä on se, että 1950-luvulla alkanut rakennemuutos heikensi paikallisia työmarkkinoita sisämaan kunnissa, ja samalla puuttui riittävän suuria kaupunkeja, joissa on ollut monipuolista teollisuutta. Vuodesta 2010 lähtien väestö on kasvanut jonkin verran ulkomaisen muuttoliikkeen ansiosta, mutta samaan aikaan kotimaan nettomuutto on ollut negatiivista ja nuoremmat naiset ovat yliedustettuina maakunnasta lähtevien joukossa. Copperstonen suunniteltu toimipaikka luo noin 250-300 suoraa työpaikkaa ja arviolta saman verran välillisiä työpaikkoja. Tämä merkitsisi myönteistä piristysruisketta ja arvokkaita verotuloja Kiirunan kunnalle.

LAEVAS SAMEBY

Testin laajuus

Saamelaiskylä ei ole samaa mieltä yhtiön kanssa siitä, että poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia koskeva kysymys on lopullisesti ratkaistu jalostuslupien avulla. Nykyisessä lupaharkinnassa arviointi on tehtävä kaikkien laitosten ja laitoksen edellyttämien myöhempien toimintojen vaikutusten sekä kumulatiivisten vaikutusten perusteella.

Kuten asiassa NJA 2013 s. 613 todettiin, jos hyväksyttävyyssarviointiin ei ole sisältynyt hakemuksen kohteena olevan toiminnan ympäristövaikutusten kokonaisarviointia, lupaharkinnassa on tehtävä kokonaisarviointi. Tämän arvioinnin on täytettävä EU:n oikeuden vaatimukset täydellisyyden, tarkkuuden ja lopullisuuden osalta, jotta voidaan poistaa kaikki tieteelliset epäilykset siitä, onko kyseessä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

toiminnan vaikutuksista suojattuun etuun. Päätös koski vaikutuksia Natura 2000 - alueeseen, mutta saamelaisyhteisön mukaan lähestymistapaa voidaan soveltaa nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa, kun on kyse toiminnan vaikutuksista suojeltuun etuun eli poronhoitoon ja saamelaisyhteisön yksilölliseen oikeuteen eli poronhoitoon.

Melua, pölyä ja tärinää ei ole arvioitu lupaharkinnan yhteydessä. Tältä osin tarvitaan lisäarviointeja, jotta poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voidaan arvioida oikein sekä yleisen edun että saamelaisyhteisön yksilöllisen oikeuden kannalta. Saamelaiskylän mielestä näiden tekijöiden on oltava osa poronhoidolle mahdollisesti aiheutuvien seurausten/haittojen arviointiperustaa. Kuljetukset ovat joka tapauksessa seurauksellista toimintaa, joka vaikuttaa saamelaiskylän maankäyttöön kyseisellä alueella sekä lähialueilla, jotka sijaitsevat toiminta-alueen ulkopuolella ja joita ei ole lainkaan otettu huomioon ja tutkittu yhtiön hakemuksessa.

Koska vaikutukset poronhoitoon ovat suuremmat kuin hallitus lupapäätöksessään ilmoitti, on tehtävä lisäselvityksiä. Poronhoito on siinä määrin suojeltava etu, että Laevan poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitava kattavasti. Selvityksen tulee olla niin tarkka ja lopullinen, että kaikki tieteelliset epäilykset poronhoidon vaikutuksista ja tulevista olosuhteista voidaan hälventää. Se, että yrityksellä on jalostuslupa kyseisellä alueella, ei saamelaiskylän mukaan tarkoita, että poronhoitokysymykset olisi lopullisesti ratkaistu. Kokonaisarviota toiminnasta ei ole tehty, vaan se on tehtävä tämän selvityksen yhteydessä.

Kansalliset ja kansainväliset sitoumukset

Viranomaisten ja tuomioistuinten on noudatettava sekä kansallisia että kansainvälisiä velvoitteita, joihin valtio on sitoutunut saamelaisten alkuperäiskansaa kohtaan.

Saamelaisia, heidän elämäntapaansa ja kulttuuriaan suojellaan kansainvälisellä oikeudella, mukaan lukien kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (ICCPR) ja ILO 169 -yleissopimus.

Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 27 artiklassa määrätään, että valtio, jota sopimus sitoo kansainvälisen oikeuden nojalla, ei voi sivuuttaa sopimusvelvoitteitaan sisäisen oikeusjärjestyksensä säännösten hyväksi.

Tuomioistuimen on sovellettava ja tulkittava Ruotsin lakia sopimuksen mukaisesti, mikä tarkoittaa, että YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen ja ILO:n yleissopimuksen 169 artikloille, jotka ovat Ruotsia sitovia kansainvälisen oikeuden periaatteita, on annettava merkitystä sovellettavan lain tulkinnessa.

Sovellettaessa lakia, jossa on kyse eri etujen punnitsemisesta toisiinsa nähden, saamelaisten etuun säilyttää kulttuurinsa, mukaan lukien poronhoito, on annettava erityistä painoarvoa (ks. NJA 2020 s. 3). Saamelaiskylän mukaan korkeimman oikeuden tuomio Girja-asiassa on ilmaus sekä vakiintuneesta normiharmoniasta että siitä, että valtiota sitovat alkuperäiskansojen oikeuksia koskevat kansainväliset oikeusperiaatteet kansainvälisen tavan muodossa, mikä tarkoittaa, että niitä ei edellytetä sisällytettäväksi kansalliseen lainsäädäntöön, vaan niitä sovelletaan riippumatta siitä, mitä periaatetta (monismia tai dualismia) valtion katsotaan soveltavan kansainvälisten sopimusten yms. osalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

on vahvistunut myös Ruotsin EU-jäsenyyden yhteydessä, kun Ruotsi on liittymissopimuksessaan, pöytäkirjassa nro 3, kiinnittänyt jäsenvaltioiden huomion siihen, että Ruotsilla on sekä kansallisia että kansainvälisiä velvoitteita, joita sen on noudatettava, ja että myös jäsenvaltiot tunnustavat nämä kansalliset ja kansainväliset velvoitteet. Tämä tarkoittaa myös sitä, että hakijan etua niin sanottujen kriittisten mineraalien louhinnassa on punnittava suhteessa EU:n ja viime kädessä Ruotsin saamelaisia kohtaan tekemiin sitoumuksiin.

ICCPR:n 27 artiklan mukaan viranomaisilla ei ole oikeutta löytää tasapainoa yhteiskunnan etujen ja vähemmistön suojelutarpeen välillä, jotta vähemmistö ei joutuisi kärsimään merkittävistä ja kielteisistä seurauksista, jotka vaikuttavat ryhmän oikeuteen harjoittaa kulttuuriaan. Vaikutusten arvioinnissa on arvioitava kokonaisvaltaisesti muita olemassa olevia ja suunniteltuja toimenpiteitä. Loukkausten kumulatiivinen vaikutus ratkaisee, onko kyseessä loukkaus (ks. Hoyesterettin tuomio 11.10.2021 (HR 2021-1975-S), Fosensaken). Tämä tarkoittaa, että sosioekonomiset arviointiperusteet, jotka ovat mahdollisesti olleet lupapäätöksen perustana, ovat vastoin kansainvälisiä sitoumuksia, joita Ruotsin on noudatettava. Lisäksi hallituksen päätöksestä puuttuu selvitys siitä, miten se katsoo ottaneensa huomioon ja suojelleensa saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana, mikä tarkoittaa, että maa- ja ympäristötuomioistuimen on arvioinnissaan otettava tämä huomioon.

Tutkimuksen puutteet

Yrityksen laatima ympäristövaikutusten arviointi sekä yrityksen tekemät täydennykset ja ehdotetut ehdot eivät täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia, eivätkä ne siten ole riittävä perusta poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnille.

Poronhoitoanalyysi

Poronhoitoanalyysissä yritys toteaa, että analyysi saattaa sisältää virheitä ja väärinkäsityksiä. Saamelaiskäräjät katsoo, että tämä seikka on otettava huomioon yhtiön raportointien seurausten kokonaisarvioinnissa. Saamelaiskäräjät on myös esittänyt näkemyksensä tutkimuksesta, johon poronhoitoanalyysin johtopäätökset perustuvat.

Sosioekonomisten vaikutusten arviointi

Jotta voidaan arvioida Viscarian kaltaisen merkittävän luontoon kohdistuvan toimenpiteen yhteiskunnallista arvoa, tarvitaan tietoa sekä yhteiskunnan saamista pitkän ja lyhyen aikavälin hyödyistä että kaivostoiminnan lyhyen ja pitkän aikavälin kustannuksista. Yrityksen laatimassa raportissa on puutteita näiltä osin. Raportissa esitetty kuvaus alueen historiallisesta maankäytöstä ja sen merkityksestä sosioekonomisten seurausten arvioinnissa voidaan myös kyseenalaistaa, ja saamelaisten läsnäolo alueella heikentyy.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kulttuuriympäristön analyysi

Yrityksen kulttuuriympäristöanalyysi ja sen saamelaisia kulttuurimaisemia koskeva osa on puutteellinen. Yhtiö viittaa saamelaisten käyttäjänäkökulmaan, jota korostetaan saamelaisten kulttuurimaisemien säilyttämistä, käyttöä ja kehittämistä koskevassa ohjelmassa (Ájtte 2014). Saamelaiskylän mukaan saamelaisten käyttäjänäkökulma on tärkeä, mutta selvityksessä olisi helposti voitu raportoida esimerkiksi Ruotsin kulttuuriperintöhallituksen verkkosivuille kirjattuja tietoja. Saamelaisista kulttuuriympäristöistä Kiirunassa ja erityisesti sen ympäristössä on paljon tietoa. Se, että, kuten saamelaiskäräjät on todennut, Viscarian alueella ei ole tietoa kulttuuriperintökohteista, ei saamelaisyhteisön mukaan tarkoita, etteikö tällaisia kohteita olisi ollut, vaan että ne ovat saattaneet hävitä kaivostoiminnan seurauksena, aivan kuten yleisesti tiedetään, että kulttuuriympäristöjä häviää metsätaloudellisen maankäytön jne. seurauksena. Tällaista problematisointia ei ole lainkaan esitetty raportissa, mitä saamelaiskäräjät pitää puutteena.

Yrityksen soveltama menetelmä johtaa siihen, että saamelaista kulttuurimaisemaa kuvataan paljon suppeammin kuin saman alueen muita asukkaita samalla ajanjaksolla.

Höyrystäminen

Saamelaisyhteisö on koko prosessin ajan ilmaissut huolensa muun muassa pölyn vaikutuksista porojen laiduntamiseen ja alueen toimintaan. Saamelaisyhteisö katsoo, että yhtiö ei ole riittävästi selvittänyt seurauksia poronhoidolle.

Vesikysymykset

Toiminta-alueella on tärkeitä suomaastoja ja vesistöjä, joilla on suuri merkitys poronhoidolle ja saamelaisten maankäytölle. Saamelaisyhteisö katsoo, että tämä näkökulma puuttuu tutkimuksista, joita on tehty erityisesti vesikysymyksistä, mutta myös poronhoidosta (poronhoitoanalyysi jne.).

Kuljettajat

Yrityksen poronhoitoanalyysi osoittaa, että kuljetus ei aiheuta ongelmia. Saamelaiskylä kyseenalaistaa, miten yhtiö on päätenyt tähän arvioon. Lisäksi yhtiö toteaa analyysissä, että kuljetusten odotettu tiheys on verrattain alhainen, mutta ei ole selvää, mihin nähden. Yhtiö arvioi, että kuljetusten yksittäiset vaikutukset ovat vähäisiä. Saamelaiskäräjät haluaa jälleen kerran korostaa, että arvioinnin pitäisi perustua kokonaisarviointiin. Saamelaiskäräjien näkemys on, että yhtiön kokonaisarvioinnin ulkopuolelle on jätetty seurannaisvaikutukset, mikä ei saamelaiskäräjien mukaan ole ympäristösäännösten vaatimusten mukaista.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Saamelaiskylän olosuhteet ja alueen käyttömahdollisuudet

Yksi saamelaiskylän vuosittain käyttämistä muuttoreiteistä sijaitsee toiminta-alueella. Toiminta-alueen yhteydessä on myös useita vaikeita kulkuväyliä. Nämä alueet ovat riskikorkeustyyppisiä. Yhtiö on esittänyt kyseisen alueen alueena, jonka ohi saamelaiset liikkuvat suhteellisen nopeasti, mikä ei pidä paikkaansa. Toiminta-alue ja sen viereinen alue sijaitsevat saamelaiskylän ympärivuotisilla mailla ja sisältävät tärkeitä laidunalueita, jotka edistävät näiden alueiden toimintaa poronhoidon kannalta. Porot oleskelevat siellä ympäri vuoden.

Porot eläiminä kartuttavat elimistönsä varantoja paljaan maan aikana, mikä tarkoittaa, että laiduntamisella ympärivuotisilla laitumilla on suuri merkitys porojen kyvyllä selviytyä talvikaudesta, jolloin laidunten saatavuus on rajallisempaa, mikä johtuu osittain luonnonolosuhteista, kuten lumesta ja sääolosuhteista, ja osittain siitä, että talvilaidunten resurssit vähenevät nopeasti pääasiassa kilpailevien maankäyttömuotojen vuoksi. Poroa kuvataan valikoivaksi laiduntajaksi ja märehitijäksi.

Riippuen siitä, miten hyvin poro pystyy valitsemaan laidunalueensa, se vaikuttaa siihen, kuinka paljon elimistön varantoja poro pystyy kasvattamaan. Jos poro pystyy valitsemaan parhaan syötiin niin, että se voi syödä parasta vihreää, se voi kasvattaa painoaan huomattavasti enemmän kuin jos se ei pysty valitsemaan laidunaluettan.

Toiminta-alueella sijaitsevat suot sekä toiminnan melu- ja pölyvaikutusten vaikutusalue ovat tärkeitä laidunresursseja esimerkiksi keväällä, koska ne sulavat aikaisemmin ja voivat tarjota vihreää ja ohutta kasvillisuutta yhtäjaksoisesti huomattavan pitkään, kun se ei ole ehtinyt alkaa vihertää esimerkiksi korkeammalla sijaitsevilla vuoristoalueilla. Suunnitellulla toiminta-alueella ja sen ympäristössä olevilla soilla on huomattava määrä kylmiä lähteitä, jotka voivat tarjota laidunmaata suurimman osan vuodesta ja jotka ovat erityisen tärkeitä keväällä, koska ne muuttuvat aikaisin paljaaksi ja porot voivat kaivaa juuria ja muuta. Soilla on myös tärkeä tehtävä porojen vapaan liikkumisen ja yhteisvaelluksen kannalta. Soita on hyvä käyttää vaellusreitinä syys-talvella, talvella ja keväällä, koska ne ovat avoimia alueita ja antavat hyvän yleiskuvan maasta ja poroista.

Toiminnan vaikutus poronhoitoon

Toiminta, jota hakija aikoo harjoittaa, muuttaa alueen maankäyttöä. On pidettävä itsestään selvänä, että saamelaiskylä on jo nykyisin kovassa paineessa saamelaiskylän alueella sijaitsevien erilaisten laitosten, toimintojen ja esteiden välillä. Tätä taustaa vasten ei ole syytä epäillä, että pienetkin lisähäiriöt vaikeuttaisivat merkittävästi saamelaiskylän mahdollisuuksia käyttää kyseistä aluetta porojen laiduntamiseen ja liikkua laidunalueidensa välillä sekä päästä ympärivuotisten peltojen itäpuolisille alueille. Lisäksi toiminta vaikeuttaa vapaata liikkumista alueella. Kaiken kaikkiaan tämä tarkoittaa, että alueen toiminta lakkaa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Koska tämä muutos tarkoittaa, että saamelaisyhteisö ei voi enää käyttää aluetta porojen laiduntamiseen, toimintaa ei sallita. Tässä tapauksessa on otettava erityisesti huomioon myös se, että kyseessä on saamelaisyhteisön ympärivuotinen maa-alue.

Yritys vetoaa ympäristöllisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin näkökohtiin hyväksyttävyyden arvioinnin perusteina. Saamelaiskäräjien mukaan haettu toiminta ei ole hyväksyttävää kaikkien mainittujen näkökohtien perusteella. Yhtiö on aliarvioinut huomattavasti poronhoidolle aiheutuvia seurauksia, mikä on tärkeää sekä sallittavuuden arvioinnin että mahdolliseen lupaan liitettävien ehtojen muotoilun kannalta.

Saamelaisyhteisö katsoo, että hakemuksen kohteena olevan toiminnan suunnitellun keston ja siitä aiheutuvien seurausten vuoksi toimintaa on pidettävä pysyväenä ja että sillä on erittäin merkittäviä seurauksia saamelaisyhteisön mahdollisuuksille harjoittaa poronhoitoa. On erittäin tärkeää, että ympäristönsuojelulain maa-, vesi- ja ympäristöhallintoa koskevia pitkäaikaisia säännöksiä sovelletaan siten, että porojen laidunmaata on käytettävissä riittävässä määrin, jotta saamelaiskulttuuri ja poronhoito voidaan turvata tuleville sukupolville.

Seuraukset aiheuttavat merkittävää ja peruuttamatonta vahinkoa poronhoidolle, mikä jo itsessään muodostaa ympäristösäännösten mukaisen esteen sijoittautumiselle. Ehdotetut ehdot eivät johda vahinkojen korjaantumiseen. Näin ollen lupaa ei tulisi myöntää.

Poronhoitoon liittyvät edellytykset

Saamelaiskylän oikeuksien rajoittaminen ja siitä mahdollisesti aiheutuvat haitat menevät paljon pidemmälle kuin mitä hakija on esittänyt hakemuksessaan. Se, että yhtiö ehdottaa tiettyjä ehtoja ja sitoumuksia, ei tarkoita, ettei saamelaiskylän maankäytölle aiheutuisi merkittävää haittaa. Lisäksi on huomattava, että ehdotetut ehdot ovat joiltakin osin puutteellisia ja epätarkkoja. On epäselvää, millä tavoin vuosittaiset kuulemiset johtavat saamelaiskylän maankäytölle aiheutuvien vahinkojen korjaamiseen. Ehdotetun ehdon ei myöskään voida sanoa kompensoivan sitä haittaa, joka toiminnasta aiheutuu poronhoidolle yleisenä etuna. Vuosittaisella kuulemismenettelyllä ei ole vaikutusta maan- ja vesitalouteen, jotka molemmat ovat edellytyksenä sille, että saamelaiskylä voi itse käyttää poronhoito-oikeuttaan eli käyttää maata ja vettä itsensä ja porojensa elättämiseen. Vuoropuhelu ja tiedottaminen eivät myöskään ole korvauksia tai vahinkojen ehkäisytoimenpiteitä yksilön tai yleisen poronhoidon edun kannalta. Lisäksi kuuleminen merkitsee sitä, että kolmansia osapuolia eli saamelaisyhteisöä ja sen jäseniä sitoo yrityksen velvollisuus noudattaa mahdollista lupaa.

Sen osalta, mihin haittariskin minimoimiseen tähtäävien toimenpiteiden tai ehtojen arvioinnin olisi perustuttava, muutoksenhakuelimen on muun muassa otettava erityisesti huomioon se, miten toimenpiteet vaikuttavat kansallisiin etuihin (ks. maa- ja ympäristötuomioistuimen tapaus Uumaja P 1592-20 ja maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio 12.11.2020 P 2707-19). Tämä koskee myös toimenpiteitä, jotka eivät kuulu kansallisen edun piiriin. Vaikka toimenpide toteutettaisiin alueen ulkopuolella

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kansallisen edun kannalta tärkeällä alueella, se voi aiheuttaa merkittävää haittaa kansalliselle edulle, joten se voi olla luvaton. Ratkaisevaa ei ole se, sijaitseeko toimenpide nimetyn kansallisen edun mukaisen alueen sisällä vai ulkopuolella. On arvioitava, miten toimenpide vaikuttaa kansallisen edun arvoihin ja ominaispiirteisiin.

Saamelaiskylän mielestä ehdotetut ehdot eivät ole sellaisia, että niitä voitaisiin pitää oikeasuhteisina aiheutuneeseen vahinkoon nähden. Mahdollisen luvan myöntämiselle on asetettava ehdot, jotka ovat tarpeen saamelaisyhteisön maankäyttö- ja poronhoito-oikeuksien suojelemiseksi. Saamelaiskylän mukaan poronhoitoa koskevaan päätökseen liitettävien ehtojen on täytettävä saamelaiskylän jäsenten poronhoito-oikeus, joka on Ruotsin perustuslain omaisuudensuojasäännösten nojalla suojeltava omistusoikeus, sekä poronhoito ympäristölain 3 luvun 5 §:n mukaisena yleisenä etuna. Ympäristölain 5 §:n 5 momentin nojalla. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan yhtiön ehdottamat ehdot eivät ehkäise eivätkä torju poronhoidolle aiheutuvia haittoja sen enempää yksilöllisestä kuin yleisestäkään näkökulmasta.

Korvaustoimenpiteet

Poronhoidon korvaustoimenpiteitä koskevassa raportissa todetaan, että näitä korvaustoimenpiteitä ei pitäisi sisällyttää lupaan ehtona, vaan niitä pitäisi pitää yrityksen vapaaehtoisena sitoumuksena. Saamelaisyhteisö vastustaa tällaista järjestelyä useista syistä, ennen kaikkea siksi, että jos alueelle perustetaan kaivos, saamelaisyhteisön ja valvontaviranomaisten on tärkeää pystyä valvomaan kaivostoimintaa ja varmistamaan, että sitä harjoitetaan luvan mukaisesti. Lisäksi poronhoitokysymykset ovat niin tärkeitä, että yrityksen velvoitteet eivät sovellu vapaaehtoisina sitoumuksina, vaan ne on luvan myöntämisen yhteydessä säädettävä kiinteinä ja selkeinä ehtoina.

GABNA SAMEBY

Taustatiedot

Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka toimeentuloa, kulttuuri- ja yhteiskuntaelämää suojellaan perustuslain ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti. Oikeustapaus NJA 2020 s. 3 osoittaa, että hallitusmuodon 1 luvun 2 §:n kuudennen momentin säännöksellä vähemmistöjen mahdollisuuksien edistämisestä ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuri- ja yhteiskuntaelämäänsä voi olla aineellista merkitystä lain soveltamisessa silloin, kun kysymys on eri intressien keskinäisestä punninnasta. Lisäksi kansainvälisen oikeuden periaatteille on annettava merkitystä voimassa olevan lain tulkinnassa myös silloin, kun niitä ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Hakemus koskee maata, jonka osalta on kiistanalaista, onko valtiolla tai yksityisellä toimijalla edes oikeutta määrätä siitä. Saamelaisyhteisö uskoo, että millään viranomaisella ei oikeastaan ole valtuuksia sallia kenenkään vaatia tai suoraan tai epäsuorasti vaikuttaa haitallisesti maa- ja vesialueeseen kyseisellä alueella tai sen ympäristössä. Girjas-tuomiosta todetun mukaisesti poronhoito-oikeudet sisältävät saamelaisyhteisön oikeuden

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

edustamaan asianomaisia oikeuksia tämänytyypisissä asioissa eli maa- ja vesiympäristöön kohdistuvia vaikutuksia koskevassa lupahakemuksessa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Gabnan saamelaiskylän näkemyksen mukaan arvioitaessa yhtiön lupahakemuksen poronhoito-oikeuksiin ja alkuperäiskansojen suojelutarpeeseen kohdistuvien vaikutusten hyväksyttävyyttä on otettava huomioon viime vuosina tapahtunut oikeuskehitys, joka on perustunut ennen kaikkea Girjas-tuomioon, ja että saamelaiskylän poronhoito-oikeuksiin nyt kohdistuvan loukkauksen osalta veto-oikeus seuraa jo nyt tavanomaisesta oikeudesta ja perustuslaista tai ainakin kansainvälisistä yleissopimuksista ja sovellettavan oikeuden sopimuksen mukaisesta soveltamisesta ja tulkinnasta.

Tutkimuksen puutteet

Gabnan saamelaisyhteisö kyseenalaistaa sen, pitäisikö nykyisen järjestelmän todella olla vallitseva, koska se on nollavaihtoehto. Aikaisemmin kaivoksen toiminnan aikana Pahtajoki ei saanut suurinta osaa kaivosalueen vedestä.

Tietoja liikenteen vaikutuksista poronhoitoon sekä ilmastonmuutoksen vaikutusten analyysistä ja arvioinneista puuttuu. Kumulatiivisten vaikutusten arvioinnit puuttuvat.

Asian asianmukaiseen arviointiin ei ole riittävää perustaa. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on Rautaksen Natura-alueeseen ja sen pohjavesiolosuhteisiin kohdistuvien vaikutusten osalta noudatettava lainsäädännön ja käytännön asettamia korkeita vaatimuksia.

Ympäristölain 7 luvun 28 b §:n mukaisen luvan myöntämistä harkittaessa tuomioistuimella on oltava todelliset mahdollisuudet tehdä täydellinen, täsmällinen ja lopullinen arviointi. Tämä tarkoittaa, että ympäristövaikutusten arvioinnin on sisällettävä selvitys, joka mahdollistaa tällaisen arvioinnin tekemisen. Natura 2000-lupa edellyttää myös, että lupaviranomainen pystyy ottamaan huomioon kaikki toiminnan näkökohdat ja arvioimaan vaikutukset suojelualueeseen kokonaisuudessaan (NJA 2013, s. 613). Tietojen perusteella tuomioistuimen on voitava asettaa tarvittavat ehdot, joilla estetään alueen luontotyypeille ja lajeille aiheutuva vahinko tai merkittävä häiriö.

Ei ole riittävästi näyttöä siitä, että alueen luontotyypeille ja lajeille aiheutuvat vahingot tai merkittävät häiriöt voidaan välttää hakemuksen nykyisellä suunnittelulla. Näin ollen näyttöä ei voida pitää riittävänä.

Jotain Gabna Sami -yhteisön käytöstä alueella.

Gabna-saamelaisyhteisön jäsenet kasvoivat niin, että heidän maillaan oli miinoja. Saamelaiskylän poromiehet seuraavat porojen liikkeitä pelloilla, ja saamelaisten perinteisen sukupolvien välisen tiedonsiirron ansiosta heillä on myös pitkä kokemus poronhoidosta suurten rakennuskohteiden, teiden ja voimalinjojen läheisyydessä. Saamelaiskylän alueella sijaitsevista muista kaivoksista saadut kokemukset osoittavat selvästi, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

että ojitukseen rajoittuviin maa-alueisiin kohdistuu kielteisiä vaikutuksia, erityisesti tasaisilla alueilla, joilla on suota, joka pystyy imemään suuria määriä vettä ja joilla poronhoito on riippuvainen toimivasta jäältä suurimman osan vuodesta voidakseen hyödyntää aluetta.

Porot tarvitsevat juomavettä sammuttaakseen janonsa ja täyttääkseen päivittäiset tarpeensa. Lisäksi poronhoidon perustana oleva luonnollinen laiduntaminen on riippuvainen puhtaasta ja luonnollisesta vedestä. Poronhoidossa porojen liikkuminen eri laitumien ja vesilähteiden välillä on perinteinen ja tärkeä osa perinteistä poronhoitoa ja osa saamelaiskulttuuria. Puhtaan veden saannin turvaaminen poroille on välttämätöntä poronhoidon kestävyys ja perinteisen saamelaisen elämäntavan ylläpitämiseksi. Vastaavasti porojen laiduntamismahdollisuuksien kannalta on olennaista, että laidunalueilla on riittävästi vettä, jotta porojen eloonjäämiseen tarvittava kasvillisuus säilyy.

Ennen kaivosten rakentamista Goddegobban (Peuravaaran) alue ja sen ympäristö oli periaatteessa rajoittamatonta kevät- ja syyslaidunta. Aikaisemmin se oli tavallista jatkaa porojen vaellusta kaakkoon kohti talvilaitumia sen jälkeen, kun porot ovat olleet alueella myöhään syksyllä. Vaellusreitti on osa Gabnan saamelaiskylän aiemmin vahvistettuja kansallisia etuja.

Goddegobban (Peuravaara) ja Rávtaseatnun (Rautasälven) välinen alue on poronhoidon kannalta tärkeä useista syistä. Koko alue on laidunaluetta, jota käytetään usein vuosittain yhden tai kahden talvilaidunryhmän toimesta alkutalvella. Kun porot on erotettu Rensjön-järvestä, talvilaidunryhmä siirtyy yleensä kyseisestä alueesta pohjoiseen (1 km) sijaitsevalle alueelle, jossa porot laiduntavat yleensä 2-4 viikkoa.

Sitten vuoden lopussa, riippuen siitä, onko talviryhmä katsoo ja arvioi, että syötti on hyvä ja että vaadittavat ponnistelut onnistuvat, päättää siirtyä Kiirunan kaupungin etelä- ja itäpuolelle. Koska siirtyminen Kiirunan, Kurravaaravägenin, kierrätyskeskuksen, Tuolluvaaran, E10:n ja lentokentän ohi on niin rasittavaa, pohditaan, kannattaako porojen siirtyminen tämän matkan päähän energiamäärän kannalta, eli jääkö poroilla energiaa vasojen sikiön pitämiseen kevääseen asti ja energiaa itsensä selviytymiseen. Poronhoitajan on punnittava Kiirunan ohi kulkemiseen tarvittava energia suhteessa siihen hyötyyn, joka saadaan Kiirunan itäpuolisille laitumille pääsemisestä. Viimeaikainen kehitys (esim. Mertaisten kaivos, Kaunis Iron [kuljetukset E45-tietä pitkin], Leväniemen kaivos ja Laxforsenin ja Poikkijärven kaakkoispuolella sijaitsevien laidunalueiden käyttörajoitukset jne.) ja toiminta Kiirunan ympäristössä (koiravaljakkoajelu, moottorikelkkamatkailu, vapaa moottorikelkkailu jne.) ovat johtaneet siihen, että hyödyt ovat pienemmät kuin ennen. Kaksikymmentä vuotta sitten ja vielä aikaisemmin ei tullut kysymykseen viettää pitkiä aikoja Kiirunan pohjoispuolella ja länsipuolella. Nämä alueet ovat pääasiassa kevät-, kesä- ja syyslaitumia.

Kyseinen alue on myös viimeinen "vihreä keuhko" ennen siirtymistä talvilaitumille Kiirunan kaupungin itäpuolella. Alue on erityisen tärkeä, koska se muodostaa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

porojen, koirien ja paimenten viimeinen pysähdyspaikka, jossa porot, koirat ja paimenet voivat toipua ennen siirtymistä. Porot ja poromiehet keräävät täällä voimia ja rauhoittuvat ennen seuraavaa intensiivistä ja stressaavaa siirtymistä kaupungin ohi. Poronhoitajille tämä tarkoittaa porttien sulkemista ja puhumista Luossavärnin takana sijaitsevaa latu-uraa käyttäville hiihtäjille lähestyvistä porojen vaelluksesta sekä moottorikelkkailijoiden ohjaamista pois vaelluksen ajaksi.

Yleensä muutto Kiirunan ohi ei enää tapahdu viikonloppuisin, jolloin on enemmän ihmisiä liikkeellä. Kiirunan alue on rappeutunut niin pahasti, että poronhoito on lähes mahdotonta. Lähimpänä Kiirunaa vaellusreitti muodostuu vain hyvin kapeasta alueesta, joka on Luossavärnin takana kulkeva käytävä ja joka alkaa tämän hakemuksen kattaman alueen koillispuolelta.

Sen lisäksi, että käytävä on kapea ja siinä on monia aukkoja, joita on vaikea valvoa, sitä käyttävät usein koiranomistajat, moottorikelkkailijat ja ulkoilijat, jotka kaikki aiheuttavat esteitä ja häiriöitä poronhoidolle. Kun porot kulkevat tämän alueen läpi, olivatpa ne sitten matkalla ylös tai alas, ne ovat usein hyvin stressaantuneita.

Keväällä porot vaeltavat aktiivisesti porojen kanssa ja kulkevat vapaasti länsisuunnassa vasomisalueille ja kesälaitumille. Suurin osa porokannasta koostuu pääasiassa raskaasti kantavista vasoista, jotka ovat herkkiä. Poromiehet käsittelevät niitä keväällä (maalis-toukokuussa) hyvin varovaisesti. Raskaasti kantavat pässit tarvitsevat kaiken mahdollisen energian synnyttääkseen vasan toukokuussa, ja sen jälkeen niillä on vielä energiaa tuottaa maitoa vasan selviytymiseksi. Viime vuosien kokemukset ovat osoittaneet, että aktiivinen porojen vaellus ei ole ollut mahdollista, koska lumi ei ole saavuttanut porojen keräämisen edellyttämää kovuutta. Normaalioloissa kevään leudon kelin vuoksi lumi kostuu ja painuu osittain, ja pakkaslämpötilat mahdollistavat sellaisen kuoren muodostumisen, jonka päällä porot voivat kulkea mahdollisimman pienellä energianhukalla. Koska tällaisella pinnalla kulkeminen vaatii mahdollisimman vähän energiaa, poromiehet keräävät porot tähän aikaan.

Koska normaalit olosuhteet eivät ole viime vuosina parantuneet, poromiehet ovat päättäneet olla kokoamatta ja siirtämättä laumojaan. Jos poromiehet tekisivät niin, kantavien vasojen terveys vaarantuisi, ja poromiehet voisivat hylätä vasan (abortti) tai kuolla itse. Selviytyäkseen hengissä peurat voivat päättää hylätä vasan. Tätä poromies välttää mahdollisuuksien mukaan. Vapaasta vaelluksesta, jolloin raskaasti kantavat vajat kulkevat itse vuorille länteen tavanomaista reittiä pitkin, on tullut yhä tärkeämpää. Korkeasti kantavat vajanit liikkuvat usein yöllä välttääkseen toimintaa Kiirunan takana olevalla alueella. Pelästyessään ne menettävät paljon energiaa. Nykyisen oikeudenkäynnin alue on niin tärkeä alue lepoa ja palautumista varten Kiirunan kaupungin ym. vaivalloisen läpikulun jälkeen.

Poro on hyvin herkkä ympäristössään tapahtuville muutoksille äänen, valon tai hajujen muodossa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminnan vaikutus poronhoitoon

Saamelaiskylän poronhoito

Gabnan saamelaisyhteisö on nyt pahasti ahtaalla koko saamelaisen poronhoitoalueen hyödyntämisen vuoksi, ja mahdollisuudet harjoittaa perinteistä poronhoitoa ovat hyvin lähellä täydellistä mahdottomuutta. Vielä nykyäänkin siirtyminen Kiirunan ohi on vaikea toteuttaa, mutta sitä toteutetaan valtavien ponnistuksin. Gabnan saamelaisyhteisö pelkää, että alueen, jolla yhtiö aikoo louhia mineraaleja, jatkuva hyödyntäminen ja siitä seuraava poronhoidon heikkeneminen johtavat siihen, että aluetta ei voida enää käyttää poronhoitoon.

Kokemukset aiemmalta kaudelta, jolloin kyseinen kaivos oli avoinna ja sillä oli kielteisiä vaikutuksia, ovat vakuuttaneet Gabnan saamelaisyhteisön siitä, että nykyinen lupahakemus aiheuttaa lisähaittaa alueen poronhoidolle ja siihen liittyvälle saamelaiskulttuurille. Kiirunan alueella edellisen kaivoskauden 1982-1997 jälkeen tapahtunut hyödyntäminen on heikentänyt poronhoidon edellytyksiä vakavasti. Kaivoksen avaamisella on voimakas kielteinen vaikutus saamelaisyhteisön mahdollisuuksiin käyttää ainoaa porojen vaellusreittiään Gironin ohi sekä Goddegobban (Peuravaara) ja Rávttaseatnun (Rautasjoki) välisiä tärkeitä laidunalueita. Saamelaisyhteisö katsoo myös, että on olemassa selvä vaara, että poronhoidon kansalliseen etuun (10509 Soahkenjunis) kohdistuu haittaa, koska Rávttaseatnun varrella sijaitsevalle kansalliseen etuun liittyvälle alueelle aiheutuu haittaa.

Nykytilanteessa kyseinen kaivos ei ole enää mahdollinen poronhoidon kannalta. Lisäksi LKAB suunnittelee alueelle uutta kaivosta, jota Gabnan saamelaisyhteisö ilmeisistä syistä vastustaa. Kyseinen kaivos yksinään tai yhdessä LKAB:n alueelle suunnitteleman kaivostoiminnan kanssa tekee mahdottomaksi perinteisen poronhoidon jatkamisen Gabna Samin kylässä.

Vaikutukset vesistöihin ja Natura 2000 -verkostoon

Arvioitaessa sovellettavan toiminnan vaikutuksia Natura 2000 -alueeseen on arvioitava yhdessä muiden käynnissä olevien ja suunniteltujen toimintojen ja toimenpiteiden kanssa, jotka myös vaikuttavat alueeseen. Tässä tapauksessa tämä tarkoittaa, että arvio siitä, edellyttääkö haettu muutos Natura 2000 -lupaa, on tehtävä yhdessä muiden alueella käynnissä olevien ja suunniteltujen toimintojen vaikutusten kanssa. Alueella on useita käynnissä olevia ja suunniteltuja toimintoja, jotka todennäköisesti vaikuttavat pohjaveden tasoon ja pintavesien virtaukseen Pahtajängän alueella. Yksi esimerkki on LKAB:n Ruotsin kaivosviranomaiselle jättämä hakemus, joka koskee Luossavaara K No. 2:n käsittelylupaa Kiirunan pohjoispuolella. Näiden ja muiden alueella sijaitsevien toimintojen kokonaisvaikutuksia ei voida katsoa tutkineen riittävästi.

Sovellettua toimenpidettä ei pitäisi hyväksyä, koska sillä voi olla kielteisiä vaikutuksia Pahtajoen puroon, kaksoislampiin, Natura 2000 -alueeseen (Rautas) ja

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Pahtajänkän kosteikon muut viereiset suoalueet ja siitä aiheutuvat välilliset kielteiset vaikutukset alueen poronhoitoon. Hakijan kuvaama pohjavedenpinnan aleneminen ja sen vaikutukset merkitsevät sitä, että toimenpide heikentää merkittävästi porojen laidunnusolosuhteita alueella ja voi aiheuttaa häiriötä tyypillisille lajeille.

Gabna Samin kylä katsoo, että ehdotetut suojelutoimenpiteet eivät voi korvata näitä heikentymiä. Myös kuvattu mahdollinen suojatoimenpide, joka on suojaviemäröinti, jonka tarkoituksena on pienentää vaikutusaluetta, on epävarma hyödyn ja poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten kannalta. Vaikutuksia kyseiseen Natura-alueeseen ei voida hyväksyä yrityksen tarkistetusta hakemuksesta riippumatta. Ei ole selvää, että muutetun kaivostoiminnan vaikutuksia pohjaveteen rajoitetaan siinä määrin, että se estää alueen luontotyypeille ja lajeille aiheutuvat vahingot tai merkittävät häiriöt.

Haettu toiminta, erityisesti pinta- tai pohjaveden johtaminen ja veden johtaminen maa- tai vesialueille, voi yksin tai yhdessä muiden käynnissä olevien tai suunniteltujen toimintojen kanssa aiheuttaa vahinkoa Rautaksen Natura 2000 - alueella suojeltavaksi tarkoitettulle luontotyyppille. Ympäristöarvojen menetystä ei ole mahdollista korvata siten, että kyseisen alueen suojelutarkoitus voidaan edelleen saavuttaa.

Vaikutuksen kohteena olevat ja vaikutusten kohteena olevat maa- ja vesialueet, myös toiminta-alueen ulkopuolella, ovat myös tärkeitä poronhoidolle ja sen kansallisille eduille, ja siksi niitä on suojeltava toimenpiteiltä, jotka voivat merkittävästi haitata elinkeinojen harjoittamista.

Gabna Samin kylässä pelätään, että vesihuoltotoimet, joille on haettu lupaa, rikkovat pinta- ja pohjavesien ympäristölaatuunormeja. Toiminta saattaa myös vaikuttaa kielteisesti alueen poronhoitoon ja siihen liittyvään saamelaiskulttuuriin;

- Epänormaalit vesivirrat
- Veden lämpötilan mahdollinen muutos
- Muuttuvat jääolosuhteet
- Vaikutusalaan kuuluva maa
- Laiduntamisen vaikutus
- Päästö veteen aiheuttaa maku- ja hajuhaittoja.
- laidunten menetys
- Vaellusreitit vahingoittuminen (kansallinen etu)
- Ydinalueelle 10509 Soahenjunis (kansallinen etu) ja Rautajoen varrella sijaitsevalle kansalliselle edulle aiheutuneet vahingot.

Ehdot ja suojatoimet

Yrityksen ja lääninhallituksen ehdottamat ehdot eivät ole riittäviä. Tarvitaan enemmän, jotta voidaan estää alueen luontotyypeille ja lajeille aiheutuvat vahingot tai merkittävät häiriöt, joita toiminta aiheuttaa. Gabna Samin kylä ei ole samaa mieltä siitä, että ainoastaan muutos, kuten maanalaisen kaivostoiminnan rajoittaminen D-

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vyöhykkeellä, vähentää merkittävästi haitallista vaikutusta, joka sovellettavasta toiminnasta aiheutuu poronhoidon etuihin nähden. Ei ole varmistettu, että naapuriporonhoitoalueen poroille on tulevaisuudessa edellytykset jatkaa niiden hyväksyttävää käyttöä. Syntyviä kielteisiä vaikutuksia ei ole mahdollista kompensoida.

Ehdotetuilla ehdoilla pyritään minimoimaan edellä kuvatut kielteiset vaikutukset, jos hakemus hyväksytään.

LKAB

LKAB näkee riskinä mahdollisuuden kehittää omaa toimintaansa avaamalla Viscarian kaivos uudelleen. Tämä johtuu siitä, että ympäröivään ympäristöön ja muihin etuihin kohdistuvien kumulatiivisten vaikutusten odotetaan lisääntyvän, mikä rajoittaa nykyisiä kehittämismahdollisuuksia. Huolimatta LKAB:n toimintaa koskevista laajoista suoja-toimenpiteistä Viscarian vaikutus voi muodostaa rajoituksia tai esteitä LKAB:n tulevalle toiminnalle.

Kumulatiivisen vaikutuksen vuoksi LKAB katsoo, että Copperstonen suunniteltujen toimintojen omavalvonta on suunniteltava siten, että LKAB:n ja Copperstonen vaikutukset voidaan erottaa toisistaan. Tämä on todennäköisesti hyvin vaikeaa joidenkin ympäristönäkökohtien, kuten pölyn ja melun, osalta.

Kuivan ja märän jätteen kaatopaikalle sijoittaminen

LKAB on todennut, että Copperstonen hiekka- ja selkeytysaltaiden käyttö erilaisissa käyttötilanteissa tai onnettomuuksissa vaikuttaa tai saattaa vaikuttaa LKAB:n laitoksiin, mukaan lukien LKAB:n hiekka- ja selkeytysaltaat. Sen vuoksi LKAB katsoo, että laajennettu vaikutustenarviointi on tarpeen silloin, kun vaikutus vaikuttaa tai voi vaikuttaa LKAB:n laitoksiin, mukaan luettuina hiekka- ja selkeytysaltaat, ja kun käsitellään tuotantoa yleensä, mukaan luettuna LKAB:n patojen rikkoutumisesta aiheutuvan seurauksen arviointi. Vaikka esimerkiksi Luossajärven pohjoispuolinen pato selviäisi seurannaismurtumasta, voi siitä aiheutua seurauksia, jotka vaikuttavat sekä yhteiskuntaan että LKAB:iin. Esimerkiksi pumppaus Luossajärven pohjoisosasta Lombolo-järviin ei voi jatkua, mistä on seurauksia Kiirunan kunnan jätevedenpuhdistamolle. LKAB ei voi enää kuljettaa tuotteitaan rautateitse asiakkaille, millä on merkittäviä vaikutuksia tuotantoon.

On myös selvitettävä, edellyttääkö Copperstonen toiminta LKAB:ltä turvallisuutta parantavia toimenpiteitä, ja jos edellyttää, miten Copperstone aikoo käsitellä tätä kysymystä.

LKAB:n rikastushiekka-altaan osalta vaikutusten arviointi on perustunut skenaarioon, jossa LKAB:n rikastushiekka-allas rakennetaan täysin nykyisen ympäristöluvan mukaisesti, mutta jos LKAB ei jostain syystä saa rakennustyötä päätökseen tai jos

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

padon rikkoutuminen tapahtuu ennen kuin patoallas on täysin kehittynyt, padon rikkoutuminen voi vaikuttaa LKAB:n rikastushiekka-altaan toimintaan,

Pintavesi

Luossajärvestä on tapahtunut asteittainen morfologinen muutos, joka on vähentänyt järveden tuloa Kiirunavaaran kaivokseen, ja järvi tyhjenee nyt kahteen suuntaan. Kun järven eteläosaan rakennettiin pato vuonna 2011, järven luonnollinen poistumisreitti Luossajokeen katosi, ja samalla avattiin säädettävällä ylivuotopadolla varustettu kanava, joka tyhjentää järven pohjoiseen, Pahtajokeen ja Rautasälvenjokeen. Luossajärven purkautumista Pahtajokeen ohjataan pääasiassa Luossajärven vedenkorkeudella, ja voimassa olevan vesioikeuden päätöksen (1967-06-30, asia nro VA33/66) mukaan Luossajärven vedenkorkeuden on oltava padotusrajan +499,25 m ja laskurajan +499,45 m välillä (RH00). Vuodesta 2011 lähtien LKAB on pumpannut tuomion M 2594-10 ehdon nro 7 mukaisesti Luossajärvestä vettä Lombolajärviin, ja veden jatkuva virtaus on ollut noin 47 l/s koko vuoden ajan. On tärkeää, että haettu toiminta ei vaikuta LKAB:n kykyyn ylläpitää näitä olosuhteita rakennus- tai käyttövaiheessa. Tällä hetkellä purkupaikka on juuri Yli Lombolon yläjuoksulla, mutta purkupaikat on perustettu myös Ala Lombolon tulo- ja lähtökohtaan (näitä ei käytetä). Nykyistä pumppulinjaa Luossajärveltä Lombolajärviin joudutaan siirtämään maaperän muodonmuutosten vuoksi. Tässä yhteydessä selvitetään myös mahdollisuutta lisätä pumppauskapasiteettia.

LKAB:n mielestä Copperstonen tarkistettu päästöskenaario on hyvä. Samalla Copperstone ilmaisee, että luvassa pitäisi olla joustovaraa sopeuttaa päästöjä Pahtajoen ja Luossajärven välillä. Tämä asia on LKAB:lle erittäin tärkeä.

Veden johtaminen Luossajärveen tulisi tehdä LKAB:n kanssa neuvotellen (minkä yhtiö myös ilmoittaa hakemuksessaan), koska se voi vaikuttaa Luossajärven vedenpinnan korkeuteen ja siten kuivatustarpeeseen. LKAB:lla ei ole tällä hetkellä (teknisesti eikä lupien osalta) kapasiteettia pumpata lisää vettä Luossajärvestä Luossajokeen. Tässä yhteydessä on syytä mainita, että LKAB on jo jonkin aikaa työstänyt Kiirunavaaran kaivoksen ympäristölupahakemuksen uusimista, jossa selvitetään muun muassa vaikutuksia ja mahdollisia toimenpiteitä. Tämän työn puitteissa LKAB ja Copperstone ovat käynnistäneet yhteistyöhankkeen, jonka tavoitteena on kehittää virtaus- ja vedenlaatumalli, jonka avulla voidaan optimoida vesienhallinta kussakin toiminnassa ympäristön, tekniikan ja resurssien kannalta. Malli kattaa toimintojen päästöt ja yhteiset vastaanottajat Luossajärvi, Pahtajoki ja Luossajoki. LKAB kannattaa Kuparikiven kysymystä siitä, että lopullista päätöstä vastaanottajien välisestä jaosta lykätään kokeilujakson ajaksi.

YVA:ssa kuvataan, miten Luossajärven ja Pahtajoen veden laatuun vaikutetaan kaivoksen eri vaiheissa. Joidenkin aineiden pitoisuudet pienenevät, kun taas toisten aineiden pitoisuudet kasvavat. LKAB haluaa korostaa kumulatiivisten vaikutusten huomioon ottamisen tärkeyttä, sillä haettu toiminta voi joissakin tapauksissa merkitä rajoitusta LKAB:n tuleville päästöille.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Vedenkäsittelyssä syntyvä jäte, joka on tarkoitus sijoittaa vaarallisen jätteen kaatopaikalle, sisältää sellaisia määriä uraania, että LKAB:n kokemuksen mukaan voi olla tarpeen selvittää jätteen loppusijoitusehtoja.

Omavalvonta

LKAB katsoo, että LKAB:n ja Copperstonen omavalvontaa on harjoitettava, jotta kunkin toiminnan vaikutukset voidaan erottaa toisistaan mahdollisimman hyvin. LKAB korostaa erityisesti seuraavia osa-alueita:

Pohjavesi/pintavesi

Copperstone suunnittelee aloittavansa omavalvontaohjelman, jolla seurataan mahdollisia vaikutuksia pohjaveden tasoon ja kemiaan. Seuranta näyttää keskittyvän pääasiassa Pahtajoen ympärillä oleviin alueisiin. LKAB katsoo, että Copperstonen pinta- ja pohjavesien seurantaan on sisällytettävä myös Luossajärvi ja Leväjärvi, joihin asiakirjojen mukaan kohdistuu vaikutuksia. LKAB:n toiminta vaikuttaa myös näihin järviin.

Putoava pöly ja pölyisyys

Ehdotettu omavalvontaohjelma ei sisällä tietoja PM10-hiukkasten tai putoavan pölyn keräämisestä ja analysoinnista. Copperstone kertoo, että murskauslaitosta valvotaan silmämääräisillä tarkastuksilla ja pölykeppimittauksilla kerran vuodessa. Jos silmämääräisissä tarkastuksissa havaitaan pölynpuhdistuslaitteiston poikkeama, valvontamittaukset tehdään pölykepillä. LKAB katsoo, että visuaalisen tarkastuksen aikana tapahtuvan mahdollisen virhearvioinnin riski on suuri ja että se voi vaikuttaa mahdollisuuksiin erottaa kunkin toiminnon vaikutukset toisistaan. LKAB katsoo myös, että toiminta-alueen pölyä ja pölyn syntymisen estämiseen tähtääviä suojatoimenpiteitä olisi kuvailtava yksityiskohtaisemmin, koska edellä mainittiin mahdollisuus erottaa kunkin toiminnan vaikutukset toisistaan.

GlobalTrustin kanssa käydyn tarkastelun jälkeen LKAB on toistaiseksi hylännyt pölyn erottamiseen kehitetyn menetelmän, koska yhtiö katsoo, että sillä ei saada luotettavia tuloksia ilman jatkokehitystä. Esimerkiksi kalkkia ei voitu havaita edes LKAB:n kalkkiesiintymästä tai malminjalostuslaitosten ympärillä olevasta rautapitoisesta materiaalista.

Menetelmä on monimutkainen käyttää, eikä se myöskään toimi lumipeitteisellä maalla, mikä rajoittaa sen käyttöä entisestään.

Melu

LKAB katsoo, että melupisteiden määrä on vähäinen ja että niitä on ehkä lisättävä, jotta Copperstonen vaikutus voitaisiin erottaa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Poronhoito

Poronhoitoon kohdistuvien seurausten osalta LKAB haluaa korostaa, että on tärkeää arvioida kumulatiivisia vaikutuksia. Kiirunan lähialue on jo pitkään ollut kuormitettu poronhoidon kannalta, ja siksi vähäisetkin kielteiset seuraukset on otettava huomioon. Tässä yhteydessä LKAB tarkastelee tietysti huolestuneena myös yrityksen omaa tulevaa toimintaa ja kehitystä, sillä lisätoiminta voi vaikuttaa olosuhteisiin.

Hakija ei pidä ongelmallisena kysymystä patoamisen vaikutuksista naapurialueisiin. Aiheesta on hyvin vähän tutkimustietoa, mutta meneillään olevien hankkeiden ja poronhoitajien eri yhteyksissä tekemien arvioiden perusteella LKAB:n näkemys on, että asiaan on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Hakemuksen kattamat avolouhokset ja muu toiminta merkitsevät tässä suhteessa lisääntyvää taakkaa. Ympäristövaikutusten arvioinnin sivulla 142 on virheellinen väite, jonka mukaan poronhoidon valtakunnallista intressialuetta ei voida hyödyntää laajasti, koska se on päällekkäin LKAB:n hiekkavaraston kanssa. LKAB:n toiminta-alue vaikuttaa kuitenkin vähäisemmässä määrin poronhoidon kannalta valtakunnallisesti tärkeään alueeseen, mutta lähinnä hakijan suunniteltua toiminta-aluetta olevalla osalla.

VATTENFALL ELDISTRIBUTION AB

Vattenfall Eldistribution AB:llä on kyseisen tapauksen alueella 150 kV:n ilmajohtoja, 11 kV:n maakaapeleita, 0,4 kV:n maakaapeleita ja sähköasema. Yrityksen tekemästä tärinää, ilma-iskuaaltoja ja kalliomursketta koskevasta tutkimuksesta puuttuu analyysi vaikutuksista Vattenfall Eldistribution AB:n johtoihin, jotka alueen asemakaavakartan mukaan kulkevat suunnitellun avolouhosalueen yli. Tällainen toiminta ei kuitenkaan ole mahdollista niin kauan kuin Vattenfall Eldistribution AB:n linjat sijaitsevat alueella.

Vattenfall Eldistribution AB on aiemmissa yhteyksissään hakijaan keskustellut riski- ja vaikutusanalyyseistä ja toimittanut vaikutusten kuvaukset kirjallisesti sekä tiedottanut yleisemmin riski- ja vaikutusanalyysien merkityksestä kyseisille kaapeleille. Vattenfall Eldistribution AB:n kanta on näin ollen se, että hakijan tutkimusta, joka koskee sovellettavaan kaivostoimintaan liittyvää tärinää, ilmaiskuaaltoja ja kallioperän putoamista, on päivitettävä tiedoilla, jotka koskevat vaikutuksia Vattenfall Eldistribution AB:n kaapeleihin.

Vattenfall Eldistribution AB on jättänyt hakemuksen verkkoluvan muuttamiseksi osittain uuden reitin rakentamiseksi 150 kV:n johdoille, joihin kaivostoiminta vaikuttaa. Jos toimiluvan muutoshakemus hyväksytään, nämä johdot siirretään kaivosalueen ulkopuolelle. Toimiluvan tarkistaminen on aikaa vievä prosessi, ja on todennäköistä, että nykyiset johdot jäävät alueelle, kun hakija on saanut ympäristöluvan, ja ne toimivat käytännössä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kaivostoiminta. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että riskit ja seuraukset tutkitaan ennen ympäristöluvan myöntämistä ja että myönnetty ympäristölupa ei estä sähköverkkolaitosten toiminnan jatkamista, muuttamista tai käytöstä poistamista.

Koska kaivostoiminta ja sähköverkkolaitokset sijoitetaan aluksi samaan paikkaan, Vattenfall Eldistribution AB on ilmoittanut ohjeista, jotka koskevat Vattenfallin laitosten läheisyyttä:

Vattenfall Eldistribution AB katsoo, että hakijan on täydennettävä hakemustaan ennen kuin Vattenfall Eldistribution AB voi antaa lopullisen lausunnon, mutta voi todeta, että myönnetty ympäristölupa ei saa estää ympäristölupahakemuksen kohteena olevien sähköverkkotasojen jatkuvaa käyttöä, muuttamista tai käytöstä poistamista. Sen jälkeen, kun yhtiön täydennys lähetettiin Vattenfall Eldistribution AB:lle, se on pidättäytynyt kommentoimasta asiaa.

TEKNISKA VERKEN I KIRUNA AB

Tekniska Verken i Kiruna AB (TVAB) vastaa Kiirunan kunnan vesi- ja viemäriverkoston toiminnasta. Kiirunan vesilähde on pintavesi Torne-joesta, joka virtaa suunnitellun kaivostoiminnan alapuolella. Hakemusasiakirjoista käy ilmi, että Torne-joen veden laatuun ei ole vaarassa kohdistua kielteisiä vaikutuksia, joten TVAB:llä ei ole huomautettavaa suunnitellusta toiminnasta.

VISCARIA AB

Viscaria AB toimi Viscarian kaivoksella 1980-luvun alusta vuoteen 1997, jolloin toiminta lopetettiin. Vuodesta 1997 lähtien on tehty ainoastaan kunnostustyitä ja ympäristön seurantaa. Viscaria AB on jo pitkään käynyt vuoropuhelua lääninhallituksen kanssa ympäristövalvonnan (ja siten myös kunnostustöiden) lopettamisesta Viscarian kaivoksella. Tätä varten Viscaria AB on tehnyt tutkimuksia, jotka osoittavat, että alue ei nykyisin aiheuta riskiä ihmisten terveydelle tai ympäristölle nykyisessä maankäytössä. Tutkimuksista on raportoitu lääninhallitukselle. Kun Copperstone Viscaria AB aloittaa suunnitellun toiminnan Viscarian kaivoksella, alueen olosuhteet muuttuvat siinä määrin, että aiemmin tehdyt arvioinnit eivät ole enää relevantteja. Copperstone Viscaria AB ottaa näin ollen suunnitellun toiminnan aloittamisen myötä täyden vastuun (ympäristölain ja muun lainsäädännön mukaisesti) Viscarian kaivoksen hiekka-altaasta ja muista Viscarian kaivoksen osista, joihin toiminta vaikuttaa. Kun Copperstone Viscaria AB ottaa tulevan toimiluvan vastaan, Viscarian kunnostustyöt katsotaan päättyneiksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

RUOTSIN LUONNONSUOJELUYHDISTYS NORRBOTTENISSA

SNF suhtautuu erittäin myönteisesti yhtiön suunniteltuun uudelleenkaivuun, joka on Ruotsin luonnonsuojeluyhdistyksen edustaman mineraalihierarkian mukaan toivottavaa. Se, että Viscarian tuotantoa on tarkoitus harjoittaa 10 vuoden ajan ja että suunniteltu vuosituotanto on suhteellisen pieni (3 miljoonaa tonnia raakamalmia vuodessa), antaa aihetta epäillä, onko uusi kaivostoiminta alueella järkevää.

Yhdistys on myös esittänyt huomautuksia luonnonympäristöön kohdistuvista vaikutuksista, korvauksista, ilmastovaikutuksista, kuljetuksista malmiradalla ja sosioekonomisista vaikutuksista. Yhdistys on myös todennut, että on tärkeää, että toiminnan vesipäästöjä arvioitaessa otetaan huomioon muiden kaivoshankkeiden kumulatiiviset vaikutukset. Luontoarvoinventointien osalta yhdistys ei ole tehnyt omia inventointeja, eikä sillä näin ollen ole syytä kyseenalaistaa yhtiön raportointia, vaikka yksityiskohtaisuus onkin ollut yleistä. Toiminnan vaikutuksista poronhoitoon SNF on todennut, että yhtiön selvitykset ovat täysin merkityksettömiä ja irrelevantteja ilman saamelaiskylien osallistumista, sillä vain poromiehet voivat tosiasiaassa arvioida elinkeinon käyttökelpoisten alueiden käynnissä olevan pienentämisprosessin seurauksia. Yhtiö näyttää kuitenkin pyrkineen etsimään uusia ratkaisuja ehdotuksilla uudesta sulkuaidasta, muuttoreitistä, korvauksista ja yrityksistä luoda uusia talvilaidunalueita.

Kaiken kaikkiaan SNF on hyväksynyt esitetyn hakemuksen, vaikka sijoitus pelkästään ReMiningiin olisi ollut toivottavampi. Kaivoksen uudelleen avaaminen ei ole toivottava osa tietä kohti välttämätöntä ilmastomuutosta.

PER NILSSON JA ANITA ENMARK

Hakemusta ei voida tutkia muodollisten puutteiden vuoksi. He ovat kiinteistönomistajia, mutta heitä ei ole kuultu, ja hakijan tekemä rajausta kiinteistönomistuksesta on liian suppea. Tuomiota ei voida antaa ennen kuin hakija on noudattanut lakisääteisiä kuulemisvaatimuksia.

LENNART FORSBERG

Hän asuu Bergforsissa Malmin linjan jälkeen. Ehdotettu toiminta merkitsee sitä, että malmijohdon jälkeiset asukkaat, matkailijat ja työntekijät altistuvat lisää myrkyille ilmassa ja maassa, jotka johtuvat hienoksi murskatun malmin ja kuparipölyn aiheuttamasta vaarallisesta pölystä. Hän vaatii, että kaikki kuljetukset on katettava, ennen kuin lupa myönnetään.

Aiemmissa kuparimalmin kuljetuksissa oli toimiva valvontaviranomainen ja tuomioistuin (ympäristönsuojelulupalautakunta). Maaperässä ja ilmassa on jo nyt paljon ympäristömyrkyjä Ore Line -linjan jälkeen, ja on estettävä se, että toiselle kaivosyhtiölle annetaan lupa lisätä myrkyjä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Poliisi on suorittanut ympäristötestejä, jotka puhuvat puolestaan. Hän haluaisi, että kaivosteollisuudelle asetettaisiin tiukempia vaatimuksia, jotta se kattaisi kaikkien hienoksi murskatun malmin kuljetuskustannukset.

ESPOON YLEISSOPIMUKSEN MUKAINEN KUULEMINEN

Nyt käsiteltävänä olevaa hakemusta koskevan kuulemismenettelyn aikana Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto totesi, ettei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Viscariaan suunnitellusta kaivostoiminnasta voi aiheutua rajat ylittäviä vaikutuksia Suomen kanssa. Tätä taustaa vasten Suomelle ilmoitettiin hankkeesta Espoon yleissopimuksen 3 artiklan mukaisesti. Suomen ympäristöministeriö ilmoitti vastauksessaan ilmoitukseen, että se aikoo osallistua edelleen ympäristövaikutusten arviointiin ja että sille halutaan antaa mahdollisuus tutustua tulevaan hakemukseen ja ympäristövaikutusten arviointiin ja esittää niistä huomautuksia Espoon yleissopimuksen 4 ja 5 artiklan mukaisesti.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toimitti hakemuksen julkaisemisen yhteydessä sen myös Ruotsin ympäristövirastolle, joka on ympäristöarviointiasetuksen (2017:966) 21-24 §:n mukaan Ruotsin viranomainen, joka vastaa ympäristölain 6 luvun 33 §:n ja Espoon sopimuksen määräyksen täytäntöönpanosta. Espoon yleissopimuksen 4-5 artiklan mukaisten kuulemisten yhteydessä Suomen ympäristökeskukselta saatiin vastaus seuraavasti.

Konsultaatiot Suomessa

Muutetun ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaan Suomen ympäristökeskus on toimivaltainen viranomainen ja vastaa Espoon sopimuksen mukaisista kuulemistehtävistä Suomessa 1.1.2023 alkaen. Suomen ympäristökeskus on pyytänyt yleisöltä ja viranomaisilta lausuntoja hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista Suomen alueella sekä muita huomautuksia.

Yleisölle ja viranomaisille annettiin mahdollisuus kommentoida YVA-asiakirjoja 12. kesäkuuta - 16. elokuuta 2023 välisenä aikana. Kuulemisasiakirjat olivat nähtävillä ja lausunnot pyydettiin Suomen ympäristökeskuksen verkkosivuilla ja sähköisen julkisen kuulemisen verkkosivuilla. Suomen ympäristökeskus sai yhteensä kahdeksan lausuntoa seuraavilta viranomaisilta ja asiantuntijalaitoksilta: Geologian tutkimuskeskus (GTK), Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Poronhoitoyhdistys ry, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), Suomen Saamelaiskäräjät, Lapin liitto, Luonnonvarakeskus (Luke) ja Metsähallitus.

Kuulemisen aikana saadut huomautukset

Yhteenvedona voidaan todeta, että kuulemisen aikana saatiin seuraavat kommentit.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Geologian tutkimuskeskus (GTK) ei kommentoi asiaa.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) antaa yksityiskohtaisen lausunnon ja toteaa, että suunnitellulla toiminnalla ei odoteta olevan vaikutuksia ihmisten terveyteen Suomen puolella, vaikka tavanomaisen tai satunnaisen toiminnan päästöt ovat selvästi suuremmat kuin YVA-asiakirjoissa on arvioitu. THL toteaa, että hankkeen merkittävät ympäristö- ja terveysvaikutukset voivat ulottua Suomen puolelle vain Tornionjoen kautta. Pääasiallisessa asiakirjassa taustoitetaan kattavasti hanketta ja sen odotettavissa olevia ympäristövaikutuksia, mutta tarkastelu rajataan suhteellisen lähelle kaivosaluetta ja lähes yksinomaan Ruotsin puolelle rajaa.

Poronhoitoyhdistys toteaa, että ympäristön muutokset vaikuttavat poronhoidon edellytyksiin. Sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset poronhoitoon saamelaiskylissä on selvitettävä, mikä edellyttää kuulemista ja vuoropuhelua saamelaiskyläjen kanssa. Poronhoitoon kohdistuvat kielteiset vaikutukset on ehkäistävä, lievennettävä ja kompensoitava sekä suunniteltava yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä alueen saamelaisyhteisön kanssa ennen luvan myöntämistä tai lupaehdoissa määriteltä. Lupamenettelyssä on varmistettava, että hanke ei yksinään tai yhdessä alueen muiden kaivoshankkeiden kanssa vaikuta merkittävästi Tornionjoen veden laatuun.

Lapin ELY-keskus toteaa, että YVA-asiakirjoissa on kuvattu tarkemmin esimerkiksi hankkeen elinkaaren aikana syntyvän veden laatu ja määrä, sen johtaminen vesistöihin sekä erilaiset lieventämistoimenpiteet. Asiakirjoihin sisältyy myös hydrologiseen malliin perustuva arvio vedenlaatuvaikutuksista lähivesistöihin. On epätodennäköistä, että hankkeella olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka ulottuisivat Suomeen. On kuitenkin tärkeää, että toteutuksessa otetaan huomioon lieventämistoimenpiteet sekä säännöllinen ja kattava seuranta, jonka olisi ulotuttava odotettua vaikutusaluetta laajemmalle. Olisi varmistettava, että veden varastointikapasiteetti on riittävä poikkeuksellisten sateiden ja valumien varalta ja että suunnitellut päästöjen käsittelymenetelmät ovat tehokkaita ja riittäviä.

Suomen Saamelaiskäräjät tunnustaa, että kaivokset voivat aiheuttaa esteitä ja vaikutuksia saamelaiskulttuurin harjoittamiselle ja näin ollen vaikutuksia saamelaisyhteisöihin. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon esimerkiksi poronhoidon nykytila, alueiden merkitys kyseisten yhteisöjen toiminnalle, muiden maankäyttömuotojen kumulatiiviset vaikutukset ja pölyvaikutukset. Hanke voi vaikuttaa Suomessa asuviin saamelaisiin sosiaalisten verkostojen kautta. Suunniteltujen ja meneillään olevien kaivoshankkeiden yhteisvaikutukset Torne-Muonio-joen vesistöalueella (vesiekosysteemit) ovat huolestuttavia. Toiminnanharjoittajan ja Ruotsin viranomaisten olisi sovellettava ennalta varautumisen periaatetta sekä pöly- että vesistövaikutusten osalta ja ryhdyttävä ennakoiviin toimiin vesistöihin kohdistuvien riskien välttämiseksi. Vuoropuhelun sekä säännöllisen ja kattavan seurannan merkitystä korostetaan myös odotetun vaikutusalueen ulkopuolella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lapin aluehallintovirasto katsoo, että hankkeella ei todennäköisesti ole merkittäviä rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, jotka vaikuttaisivat Suomeen. Se korostaa kuitenkin, että on tärkeää seurata hankkeen vaikutuksia vesistöihin, ja tähän voisi sisältyä erityistutkimus päästöjen vaikutuksista vaelluskalakantoihin Tornionjoen vesistöalueella.

Luonnonvarainstituutti (Luke) arvioi purkautuvan veden laadun perusteella, että vesistöihin ei kohdistuisi rajat ylittäviä vaikutuksia, paitsi mahdollisesti padon rikkoutuessa, jolloin rajat ylittävät vaikutukset olisivat lyhytaikaisia. YVA-asiakirjoissa on keskitytty jäteveden metallipitoisuuksien arviointiin, ja lupahakemuksessa on asetettu eri pitoisuuksille arvot, joita ehdotetaan väliaikaisiksi ja lopullisia lupaehtoja ehdotetaan sen jälkeen, kun tekniset, ympäristölliset ja taloudelliset edellytykset päästöjen rajoittamiselle on selvitetty, mitä pidetään ongelmallisena. Malmin rikastuksessa käytetään erilaisia prosessikemikaaleja, eikä YVA-asiakirjoissa ole esitetty yksityiskohtaisia tietoja näistä kemikaaleista eikä lupahakemuksessa ole esitetty raja-arvoja. Tätä pidetään puutteena sekä YVA-asiakirjoissa että lupahakemuksessa.

Metsähallitus antaa yksityiskohtaisen lausunnon Torne-Muonion vesistöalueen suojelusta ja arvoista, vesikemiasta ja hydrologiasta sekä kalastuksesta ja kalastuksesta. Pintavesien ekologiseen tilaan mahdollisesti vaikuttavien tekijöiden sekä Natura 2000 -alueiden luontotyyppien suojeluvaatimusten ja -tavoitteiden huomioon ottamista pidetään tärkeänä. Päästörajat tulisi asettaa ennen toiminnan aloittamista, jotta ne tukisivat Natura 2000 -jokien suojelutavoitteita, ja raja-arvoissa tulisi ottaa huomioon muiden toimintojen vaikutukset. Torne-Muoniojoen vesistöalueella toteutettavien kaivoshankkeiden yhteisvaikutukset olisi arvioitava luontotyyppidirektiivin (1992/43/ETY) mukaisesti. Viranomaisten olisi sovellettava ennalta varautumisen periaatetta lupia myöntäessään.

Päätelmä

Saatujen kommenttien ja omien näkemystensä perusteella Suomen ympäristökeskus katsoo, että Suomen ei ole tarpeen jatkaa kuulemista. Suomen ympäristökeskus odottaa kuitenkin, että kommentit otetaan huomioon jatkomenettelyssä. On erittäin tärkeää kiinnittää huomiota lieventämistoimenpiteisiin ja suunnitellun toiminnan seurantaan. Suomi odottaa, että veden laadun tilaa seurataan tarkasti, ja korostaa, että hanke ei saa vaarantaa vesistön ekologista tilaa. Hankkeen ja muiden alueella toteutettavien hankkeiden kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset on otettava huomioon mahdollisimman hyvin. Poikkeukselliset tilanteet on arvioitava, vaikka tavanomaisesta toiminnasta ei näyttäisi aiheutuvan merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomeen. Jos toiminnan merkittävistä rajat ylittävistä vaikutuksista saadaan lisätietoja, Suomi odottaa saavansa niistä tiedon.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

YRITYKSEN VASTAUS

KONSULTOINTI

Yhtiön kuulemiset täyttävät ympäristösäännösten vaatimukset. Per Nilsson ja Anita Enmarkia ei tässä tapauksessa ole pidettävä omistajina, eikä heidän voida olettaa olevan ympäristönsuojelulain 6 luvun 30 §:ssä tarkoitetulla tavalla erityisen vaikutusvaltaisia.

VALTIOIDEN RAJAT YLITTÄVÄT VAIKUTUKSET

Yhtiö aikoo ottaa Espoon kuulemisen yhteydessä saadut kommentit huomioon jatkotyössään. Vaikutuksia poronhoitoon Suomessa ei ole vaarassa aiheutua. Toiminnan päästöjen ympäristövaikutukset veteen ovat paikallisia ja rajoittuvat lähialueelle ja siten vielä vähäisemmät suhteessa kauempana sijaitsevaan Suomeen.

HIEKKAVARASTOJEN PAIKALLISTAMINEN

Padon rikkoutumisen seuraukset ovat vain yksi yhdeksästä kriteeristä, joita tarkasteltiin tehdyssä paikannustutkimuksessa. Vaikka ihmishenkien menettämisen riskiä padon rikkoutuessa arvostetaan korkealle jopa pienien seurausten osalta, sama pätee useisiin muihin ympäristövaikutuksiin, kuten vaikutuksiin suojeltaviin ympäristöihin (erityisesti Natura 2000 -verkostoon ja vesistöihin) ja porotalouteen, joissa pienikin häiriö arvostetaan korkealle. Mahdollisen padon rikkoutumisen aiheuttaman ihmishenkien menetyriskin lisäksi useilla muilla kriteereillä on siis suuri merkitys valittaessa sopivinta sijaintia hiekka-altaalle.

Alueet 2 ja 3, joita jäsenvaltiot suosittelevat, sijaitsevat kokonaan tai osittain Rautan Natura 2000 -alueilla ja Torne- ja Kalix-jokien järjestelmissä sekä Rautavuoriston aarniometsän luonnonsuojelualueella. Hiekka-altaan sijoittaminen alueille 2 tai 3 vaikuttaisi näin ollen erittäin merkittävästi suojeltavaan ympäristöön. Alue 3 sijaitsee myös poronhoidon kannalta valtakunnallisesti tärkeällä alueella, ja se rajoittuu suoraan Laevan saamelaiskäräjien päävaellusreittiin. Vaikutus poronhoitoon alueella 3 merkitsisi siten erittäin suurta vaikutusta poronhoitoon.

Edellä esitetyn perusteella yritys on tullut siihen tulokseen, että alueita 2 ja 3 ei voida pitää sopivimpina sijaintipaikkoina. Kaikkien riskien ja seurausten kokonaisarviointissa aluetta 1 on pidetty sopivimpana sijaintipaikkana luvun 2 perusteella. 6 luvun perusteella.

PADOT

Uusi jätepato täyttää GruvRIDASin suositukset yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Patojen ylävirran puoleisella rinteellä olevan hienosuodattimen tehtävänä on varmistaa, että laskeutuneet rikastushiekat pysyvät altaassa. Näin ollen hienosuodattimen kuivatuskapasiteetti voi vaarantua, kun otetaan huomioon, että alajuoksulla olevat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

yläpuolisella materiaalilla on hyvä kuivatuskyky. Poikkeamat GruvRIDAS-järjestelmän suodatuskriteereistä salaojituskapasiteetin osalta katsotaan näin ollen sallituiksi.

Nykyisen hiekka-altaan lammet A-B ja B-C eivät täytä kaikkia RIDAS-järjestelmän suosituksia, koska ohjeita ei ollut olemassa, kun nämä lammet rakennettiin. Poikkeamat koskevat suodatusperusteita ja varvaskiviä. Myöskään lammikot B-D ja D-E eivät täytä suodatusvaatimuksia. Suodatusvaatimusten noudattamatta jättämisellä ei kuitenkaan katsota olevan vakavia seurauksia lammikoille kokonaisuudessaan. Hienosuodattimessa, jota pidetään kriittisimpänä materiaalina, on vain vähäisiä poikkeamia suodatusvaatimuksista, ja se toimii todennäköisesti hyvin hienosuodattimena. Karkeasuodattimesta näyttäisi olevan kaksi versiota: toinen, jossa hienojakoisen maa-aineksen osuus on suuri ja toinen, jossa se on pieni. Ensimmäinen, "hieno karkeasuodatin", poikkeaa eniten korkean hienoainespitoisuuden osalta, mikä rajoittaa kuivatuskapasiteettia. Tämä voidaan kompensoida täytöllä, jonka kapasiteetin katsotaan olevan hyvä. Suoritetun tutkimuksen perusteella laajamittaisen eroosion riskiä kaupunkikeskuksessa pidetään vähäisenä. Nykyisen täytön ei katsota olevan riittävän karkea varvaskiven osalta. Patojen A-B ja B-C alapuolelle rakennettavat tukipenkereet täyttävät RIDAS-järjestelmän mukaiset vaatimukset, joiden mukaan (nykyisellä mitoitusvuodolla) D50:n on oltava yli 50 mm.

S-padon rakentamisajankohdan arvioidaan olevan 2031-2034 (riippuen kaivoksen täyttöasteesta, jos tuotanto on täysi). Koska tulevia olosuhteita on vaikea ennustaa, yritys on olettanut, että LKAB aikoo nostaa patojaan nykyisen luvan mukaisesti. Jos näin ei tapahdu, eli LKAB ei nosta patoja O-O2 ja C-C2 luvan mukaisesti, padon rikkoutumisvirtaama on seuraava virtaa osittain LKAB:n hiekkavarastoon pisteiden O2 ja O2 välisessä "aukossa". C. Yritys katsoo, että paras tapa käsitellä tätä asiaa on päivittää nykyinen laskelma, kun olosuhteet ovat tiedossa. Tämän vuoksi yhtiö sitoutuu tekemään ja raportoimaan LKAB:lle kaksi vuotta ennen S-padon rakentamista S-padon padon rikkoutumislaskelman, johon sisältyvät padon rikkoutumisen seuraukset. Yhtiö on myös sitoutunut laatimaan ja esittämään LKAB:lle hyvissä ajoin ennen Ö-padon rakentamista padon rikkoutumislaskelman Ö-padon rikkoutumisesta ja sen seurauksista. Riippumatta LKAB:n patojen korkeudesta yhtiö sitoutuu patojen rakentamisen yhteydessä geomorfologisen harmaan kallion asettamiseen, minkä vuoksi padon murtumisen todennäköisyys on hyvin pieni, ellei olematon.

Vuodonvalvonnan osalta yhtiö aikoo asentaa valokuitukaapelin lämpötilan mittaamista varten patojen A-B suunniteltuun tukipenkereeseen. Patojen B-D ja D-E osalta tehtiin silmämääräinen tarkastelu sen arvioimiseksi, olisiko valokuitukaapeli mahdollista asentaa aivan nykyisen padon varren alapuolelle. Tässä vaiheessa asennusta pidetään vaikeana toteuttaa. Yksityiskohtaisen suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin edellytyksiä mitata vuoto valokuitukaapelilla ja mahdollisuutta asentaa se. Jos katsotaan, että vuoto on mahdollista mitata valokuitukaapelilla ja että tällaisen kaapelin asentamiseen on käytettävissä tilaa, Copperstone aikoo asentaa tällaisen kaapelin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

PÄÄSTÖT VESIIN OTTAEN HUOMIOON LKAB:N TOIMINTA.

Kysymystä vesipäästöehdoista, mukaan lukien veden jakaminen vastaanottajien kesken, ehdotetaan lykättäväksi koeajaksi, mikä tarkoittaisi, että lopullinen päätös jakamisesta tehdään myöhemmin. Tämän ympäristöarvioinnin ja kumulatiivisten ympäristövaikutusten arvioinnin kehys ei sisällä LKAB:n tulevia päästöjä, koska ne ovat peräisin toiminnasta, joka ei ole nykyistä eikä luvanvaraista. Copperstone on näin ollen kuvaillut ja arvioinut kumulatiivisia vaikutuksia oikein toimitetuissa asiakirjoissa, jotka perustuvat LKAB:n nykyiseen ja luvanvaraiseen toimintaan.

TOIMINTA SUHTEESSA VOIMAJOHTOIHIN

Vattenfallin kaksi voimalinjaa kulkee suunnitellun avolouhosalueen yli. Copperstone on Vattenfallin kanssa samaa mieltä siitä, että avolouhos ei sovellu kaivostoimintaan tällä alueella niin kauan kuin voimalinjat ovat olemassa, ja odottaa siksi avolouhoksen aloittamista niillä alueilla, joilla voimalinjat ovat riskietäisyydellä, kunnes voimalinjat on siirretty energiamarkkinoita valvovan viranomaisen nyt jättämän ja käsittelemän lupahakemuksen mukaisesti. Muiden toimintojen osalta yhtiö aikoo myös tehdä riskianalyysin ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin vuoropuhelussa Vattenfallin kanssa varmistaakseen, että kaivostoiminta ei vaikuta voimalinjoihin ennen ja jälkeen linjojen siirtämisen. Yhtiö aikoo ottaa huomioon Vattenfallin ohjeet, jotka koskevat voimalaitosten läheisyyttä. Kuljetusreitit suunnitellaan siten, että voimalinjojen alitukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Jos ylitys sallitaan, otetaan käyttöön menettelyt ja fyysinen suojaus, jotta vältetään vaikutukset voimalinjoihin.

VAIKUTUS RAUTATIELIIKENTEeseen

Nykyisin alueelta on olemassa ojat ja läpiviennit rautatien alitse Leväjoelle ja edelleen Luossajärvelle. Kuparikivi ei aio aluksi johtaa Leväjokeen enempää vettä kuin mikä olennaisesti vastaa nykyistä keskimääräistä valuntaa. Näin ollen purkumäärä ei vaikuta radan toisella puolella sijaitsevan Leväjärven vedenkorkeuteen tavalla, joka voisi vaikuttaa rautatiehen. Myöhemmässä vaiheessa, mikäli kyseiset vastaanottajat pystyvät käsittelemään suurempia vesimääriä, esimerkiksi lisäämällä LKAB:n pumppausta Luossajärvestä Luossajokeen, vettä voidaan purkaa enemmän tällä tavoin. Viemärointiä mukautetaan kuitenkin siten, että se ei vaikuta Leväjoen ja Leväjärven vedenkorkeuteen niin, että se voisi vaikuttaa rautatiehen.

KULJETTAJAT

Yritys on valmis käymään vuoropuhelua kunnan ja muiden sidosryhmien kanssa liikenteestä. Tämän tarkastelun osalta voidaan myös todeta, että kunnan esille ottamat liikennettä koskevat näkökohdat jäävät suurelta osin tarkastelun ulkopuolelle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Rautamalmirikasteiden kuljetus tapahtuu tavallisesti avovaunuissa, jotka vastaavat malmilinjalla nykyisin käytettäviä vaunutyyppejä. Pölyämistä rajoitetaan ruiskuttamalla tai jäädyttämällä talvella. Käyttämällä samantyyppisiä vaunuja kuin muut malmilinjalla toimijat, voidaan kuljettaa yhdessä, mikä parantaa tehokkuutta ja vähentää vaikutuksia. Yritys toteaa lisäksi, että katetut vaunut rautamalmirikasteiden kuljetukseen eivät ole tällä hetkellä käytettävissä oleva ratkaisu Copperstonen kaltaiselle yritykselle, joka on pieni toimija tässä yhteydessä. Vaunujen valintaan vaikuttaa muun muassa muiden malmilinjalla toimijoiden käyttämä lastaus- ja purkutekniikka, eikä Copperstone voi itse valita sellaista vaunutyyppiä, jota vastaanottavat toimijat eivät voi purkaa.

Jos rautamalmirikasteiden kuljetuksessa malmilinjalla käytetään tavanomaisesti katettuja vaunuja, yhtiö käyttää niitä. Tilanne on kuitenkin toinen kuparirikasteiden kuljetuksissa malmilinjalla. Kuparirikasteita käsittelevät operaattorit käyttävät yleensä katettuja vaunuja, ja näin ollen Copperstone aikoo tehdä samoin.

Kuljetuksen aikana tapahtuvan pölyämisen vaikutuksen ja erityisesti raportoitujen luminäytteiden pitoisuuksien osalta voidaan todeta, että saastunutta lumikerrosta voidaan pitää eräänlaisena rajallisena pistekuormituslähteenä, joka sitten laimenee muulla valumavedellä. Vaikutus on varmasti silmämääräisesti havaittavissa, mutta lumen sulamisen aikana tapahtuu sellainen laimeneminen, että pitoisuuksien vaikutus välittömällä alueella on täysin merkityksetön.

VAIKUTUKSET JUOMAVETEEN KIIRUNASSA

Yritys ei aio käyttää rikastusprosessissa voimakkaasti fluorattuja aineita. Palonsammutuksessa on tarkoitus käyttää ensisijaisesti vettä ja toissijaisesti jauhetta. Jos vaahtoa käytetään, sitä käytetään vain vähäisemmässä määrin ja PFAS-vapaita vaahtotuotteita. PFAS/PFOA-yhdisteiden saastumisriskiä pidetään näin ollen täysin vähäisenä (ks. jäljempänä). Kemikaalien käsittelystä toiminnassa voidaan todeta, että mitään mahdollisesti vaarallisia aineita ei varastoida alueilla, joilla padon rikkoutuminen voisi levitä.

Yhtiön laskelmien mukaan tasot, jotka voisivat nousta Kiirunan juomavedenottamolla Torne-joessa padon rikkoutumisen seurauksena, eivät tekisi vettä juomakelvottomaksi. Mahdollisella padon rikkoutumisella ei siis voida odottaa olevan merkittävää vaikutusta nykyisen juomavedenottamon veden laatuun.

EKOLOGINEN KORVAUS

Yritys on soveltanut "harkintahierarkiaa" (välttäminen, minimointi, ennallistaminen ja kompensointi) toimintansa vaikutusten minimoimiseksi. Tältä osin on tärkeää korostaa, että tosiasiallinen sijainti alueella, joka on jo suurelta osin vaikutusten kohteena, on tärkein toimenpide, jolla vältetään merkittävät vaikutukset maa-alueisiin kohdistuvien vaatimusten muodossa. Lisäksi toiminta-alue on muutoinkin suunniteltu siten, että se käyttää mahdollisimman vähän luonnonmaata huomioon otettavien näkökohtien hierarkian mukaisesti. Niillä osilla, joilla toiminta käyttää koskemattomia luontokohteita, yhtiö on pyrkinyt siihen, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

minimoida valtaukset ja suunnitella myös ekologista kunnostusta pitkällä aikavälillä. Yhtiö on laatinut ja toimittanut kauaskantoisen ekologisen korvaussuunnitelman. Ekologisen korvauksen ja siihen sisältyvien toimenpiteiden tavoitteena on tasapainottaa vahinko täysin ekologisen korvauksen kehittyvän käytännön mukaisesti.

Ekologisiksi kompensaatioalueiksi ehdotettujen Hansisaaren ja Levävuoman osalta ei tällä hetkellä ole suunnitelmia suojelualueiden muodostamiseksi lähitulevaisuudessa. Levävuoman alueen kiinteistön omistaja on tehnyt selväksi, ettei hän ole kiinnostunut alueen muuttamisesta luonnonsuojelualueeksi. Ehdotetut luonnonsuojelusopimukset luonnonsuojeluhallinnon kanssa toteutuisivat paljon aikaisemmin kuin mahdollinen suojelualueiden muodostaminen, eikä kyseisille kahdelle alueelle ole tällä hetkellä olemassa hoitosuunnitelmia. Korvaussuunnitelman toteuttamiseen liittyvän hoidon odotetaan lisäävän luonnon monimuotoisuutta nykytilanteeseen verrattuna. Kompensaatiosuunnitelmassa ehdotettujen luonnonsuojelusopimusten ja ehdotettujen hoitotoimenpiteiden katsotaan näin ollen täyttävän täydentävyyskriteerit Hansisaaren ja Levävuoman osalta.

Koska yhtiö arvioi, että Rautas fjällurskogin Natura 2000 -alueella sijaitsevaan apinasuohon ei kohdistu merkittäviä kielteisiä vaikutuksia, yhtiö arvioi, että apinasuolle ei näin ollen ole tarpeen maksaa korvauksia ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaisesti. Näin ollen yhtiö katsoo, että ei ole syytä ehdottaa kosteikkojen lisäkorvausalueita. Kuten edellä mainittiin, ekologisen korvauksen tarkoituksena on sen sijaan korvata luonnon monimuotoisuuden yleinen väheneminen, joka aiheutuu sovellettavasta toiminnasta. Lisäksi ekologinen korvaus toteutetaan toteuttamalla toimenpiteitä luontotyypeillä, jotka tällä hetkellä ovat puutteellisia luontotyypejä sovellettavan toiminnan alueella.

PORONHOITO

Yrityksen tutkimus

Yhtiö pahoittelee, että saamelaisyhteisöt päättivät jäädä kuulemismenettelyn ulkopuolelle. Poromiesten näkökulma ja näkemykset olisivat olleet arvokas lisä selvitystyöhön. Yhtiön on kuitenkin kunnioitettava saamelaiskylien valintaa. Tästä syystä yhtiöllä ei ole ollut mahdollisuutta laatia poronhoitoselvitystä yhdessä saamelaiskylien kanssa. On kuitenkin täysin mahdollista laatia erilaisten objektiivisten tietojen perusteella riittävä poronhoitoanalyysi.

Saamelaiskylillä ja niiden poronhoitajilla on laaja tietämys maankäytöstään ja poronhoidon tarpeista, mikä on otettava huomioon lupaharkinnassa. Aiheesta on myös runsaasti kirjallisuutta, kuten tutkimuksia, aiempia poronhoitoanalyysyjä, joihin saamelaiskylät, myös ne, joita asia nyt koskee, ovat osallistuneet, tai jopa saamelaiskylien itsensä tekemiä analyysyjä, sekä viranomaisilta saatua tietoa. Tällaiset tiedot on aina otettava huomioon arvioitaessa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vaikutukset poronhoitoon, ja ne voivat olla riittävä peruste ympäristösäännösten mukaiselle lupaharkinnalle. Järjestelmä, jossa tällaisille tiedoille ei anneta mitään merkitystä, tarkoittaisi, että toiminnan vaikutukset poronhoitoon voitaisiin perustaa vain saamelaiskyläläisten käsityksiin, mikä ei yhtiön mielestä ole järkevää.

Kaiken kaikkiaan Copperstone on antanut yksityiskohtaisen selvityksen poronhoidon yleisestä tuntemuksesta ja tietoisuudesta kyseisellä alueella, jonka yritys on hankkinut useiden vuosien aikana. Näiden tietojen ja asiaa koskevien tutkimusten sekä julkisten paikkatietoaineistojen ja useiden paikan päällä tehtyjen vierailujen perusteella yritys katsoo, että perusteet ovat riittävät poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi ja että haettu toiminta ehdotetuine suoja-toimenpiteineen ei merkittävästi haittaa poronhoitoa alueella. Saamelaiskäräjien esittämät tutkimukset koskevat muita olosuhteita, joita ei voida rinnastaa nyt haettuun toimintaan. Yritys vastustaa näin ollen ajatusta, että haetun toiminnan vaikutuksista saamelaiskyläliin maankäyttöön alueella olisi tietovajetta, vaan se päinvastoin uskoo, että asiaa on tutkittu hyvin. Arviointiperusta täyttää ympäristösäännösten vaatimukset ja kattaa sekä poronhoitoa koskevan yleisen edun että yksittäisiin saamelaiskyläliin kohdistuvat vaikutukset.

Aineistossa on otettu riittävästi huomioon myös pölyämisen vaikutus poronhoitoon.

Maankäytön muutos

Haettu toiminta merkitsee sitä, että toiminta-alueella ei voida käyttää porojen laiduntamiseen toiminnan ollessa käynnissä ja että toiminta vaikuttaa alueeseen vielä jonkin aikaa toiminnan päättymisen jälkeen. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on arvioitu muun muassa tätä vaikutusta. Se, että jokin toiminta aiheuttaa sen, että aluetta ei voida käyttää porojen laiduntamiseen, ei sinänsä tarkoita, että toiminta olisi luvaton, riippumatta siitä, onko kyseessä ympärivuotinen maa-alue. Saamelaiskäräjien ja Saamelaiskäräjien esittämä näkemys, jonka mukaan maankäytön muutosta ei voida sallia pelkästään sillä perusteella, että maankäyttö ei sovi yhteen poronhoidon kanssa toiminta-alueella, ei saa tukea lainsäädännöstä. Asiaa tarkastellaan ympäristösäännösten 3 ja 4 luvussa, ja se on ratkaistu lainvoimaisilla jalostusluvilla.

Poronhoitoon kohdistuvien toimien vaikutusten arviointi tapauksessa, jossa on kyse

Asiassa voidaan tarkastella sellaisia hyväksyttävyyssymptomeja, jotka eivät liity 3 ja 4 lukuun, sekä kysymyksiä, jotka koskevat vaikutuksia rajoittavia suoja-toimenpiteitä ja korvaavia toimenpiteitä. Toimitetut asiakirjat ovat riittävän kattavat, jotta kaikki edellä mainitut kysymykset voidaan tutkia, mukaan lukien saamelaisyhteisön mainitsevat näkökohdat ja myös ympäristösäännösten 3 ja 4 luku, vaikka viimeksi mainitut eivät olekaan osa tarkastelua.

Liikenne alueelle ja sieltä pois liittyy olemassa olevaan infrastruktuuriin suoraan alueen ulkopuolella, joten liikennejärjestelyjä varten ei tarvita lisämaata. Malmirikasteiden kuljetus teollisuusalueelta pois tapahtuu rautateitse. Rautatiekuljetusten odotetaan tapahtuvan

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

5 34 vaunun junayksikköä viikossa. Odotettu kuljetustiheys on suhteellisen alhainen. Ruotsin liikennevirasto on todennut, että lisäys nykyiseen liikenteeseen on niin vähäinen, ettei sillä ole merkittävää vaikutusta ratakapasiteettiin. Rautatiekuljetusten aiheuttamien porokolareiden tai häiriintyneen laidunnuksen aiheuttamien vaikutusten riskiä pidetään siksi vähäisenä.

Eri aistien (kuulo, näkö, haju, maku, tunto) suhteellista merkitystä siinä, miten porot havaitsevat ihmisen toiminnan ja miten ne häiriintyvät siitä, ei tunneta. Ei ole myöskään vahvistettu kynnsarvoja sille, miten porojen terveyttä olisi suojeltava näiden häiriöiden perusteella. Poroihin kohdistuvia vaikutuksia tutkitaan siksi yleensä vaikutusalueina, joissa otetaan huomioon häiriöiden kokonaiskuva. Melun ja pölyn osalta tutkimuksissa ja raporteissa on jonkin verran näyttöä, jonka perusteella näitä häiriölähteitä voidaan käsitellä erikseen, kun taas tärinän ja ilman iskuaaltojen osalta näin ei ole.

Kansainvälinen oikeus

Kansainvälinen oikeus ei sido yhteisöjen tuomioistuinta, eivät kansainväliset sopimukset eivätkä niiden valvontaelinten päätökset. Kansainvälisen oikeuden soveltaminen Ruotsin lainsäädännössä perustuu niin sanottuun dualistiseen periaatteeseen, jonka mukaan kansainvälisen oikeuden säännöillä ei ole välitöntä vaikutusta, vaan tuomioistuinten oletetaan soveltavan niitä vasta sen jälkeen, kun ne on sisällytetty kansalliseen lainsäädäntöön lainsäädännöllä. Vaikka kansainvälisen oikeuden periaatteille voidaan sinänsä antaa jonkin verran painoarvoa voimassa olevan lain tulkinnassa, tämä ei tarkoita sitä, että tietylle säännökselle voidaan antaa täysin erilainen merkitys kuin mitä sen sanamuodosta ilmenee (ks. NJA 2020, s. 3, 94-95 kohta).

Maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin on todennut, että ympäristölainsäädännön säännöt täyttävät Ruotsin kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaiset velvoitteet (maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuimen 23. marraskuuta 2011 antamat tuomiot asioissa M 847-11 ja M 824-11). Jos tuomioistuin katsoisi, että Laevan saamelaiskylän ja saamelaiskäräjien mainitsemille kansainvälisille sitoumuksille olisi kuitenkin annettava painoarvoa arvioitaessa suunniteltua toimintaa koskevaa lupahakemusta, nämä sitoumukset eivät estä luvan myöntämistä hakemuksen mukaisesti.

ULKOILU

Yhtiö on ehdottanut Ädnamvaaran mökille johtavien retkeilyreittien uudelleenreititystä, ja se on osallistunut viime vuoden aikana merkittävällä taloudellisella panoksella mökin kunnostamiseen. Ehdotetun retkeilyreittien uudelleenreitityksen varrelle ehdotetaan useita uusia suojapaikkoja/taukopaikkoja. Näin korvataan polkujärjestelmän varrella tarvittavia toimintoja. Copperstone tekee myös aktiivisesti yhteistyötä kunnan eri ulkoilualoitteiden kanssa, kuten Luossavaaran uusien maastopyöräilyreittien tukemisessa, jotta ulkoilusta saataisiin myönteinen nettokokemus. Yhtiö on tutkinut myös muita ulkoilualoitteita E10-tien itäpuolella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiön näkemyksen mukaan toiminta-alueen välittömässä läheisyydessä olevalla vaikutusalueella on kalastuksen kannalta vähäinen merkitys, sillä Pahtajoki järvineen ei vaikuta niin paljon, että kalastusmahdollisuudet heikkenisivät. Koska nykyinen tilanne metallikuormituksen osalta paranee, koska johdettava vesi puhdistetaan erittäin pitkälle, yhtiö ei näe, että kalakannan ylläpitämisen edellytykset heikkenisivät. Metsästystappioiden osalta yhtiö on sitoutunut korvaamaan kaksi aikuista hirveä ja kaksi vasaa. Tämä korvaus on huomattavasti suurempi kuin vaikutusalueella keskimäärin tapettujen hirvien määrä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Ruotsissa tapetaan vuosittain noin 50 000-60 000 hirveä vasat mukaan luettuina.

SMHI-MITTAUSASEMAT

Toiminnan välittömässä läheisyydessä ei ole mittausasemia. Lähin alajuoksulla sijaitseva mittausasema on Tarendöjoessa (Tornion ja Kalixin haarautumispaikka), joka sijaitsee noin 15 kilometriä toiminta-alueesta alajuoksulle. Altajärvellä on lisäksi hydrologinen mittausasema ja Kiirunan lentoasemalla on sääasema. Toiminta ei vaikuta mihinkään näistä (tai muista) seuranta-asemista.

SOSIOEKONOMISET JA SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Yritys on sitoutunut varmistamaan, että sen toiminnalla on myönteinen vaikutus kuntaan ja paikallisyhteisöön. Yrityksen sitoutuminen kattaa myös asuntotarjonnan. Samalla voidaan todeta, että urakoitsijoiden asumisen kaltaiset kysymykset jäävät suurelta osin arvioinnin ulkopuolelle.

VALVONTAOHJELMA

Copperstone on LKAB:n kanssa samaa mieltä siitä, että molempien toimintojen valvontaohjelmat on suunniteltu siten, että vaikutukset voidaan erottaa toisistaan mahdollisimman hyvin. Yhtiö harkitsee uusien melumittareiden sijoittamista alueelle ja sen ulkopuolelle ja päivittää tarvittaessa valvontaohjelmaa sen mukaisesti.

Copperstone on yhteistyössä LKAB:n kanssa tilannut vuosina 2021-2022 GlobalTrust Ltd:ltä, joka on yksi maailman johtavista kaukokartoitusalan konsulttiyrityksistä, satelliittikuvien spektrianalyysit pölystä. Alustavat testit ovat osoittaneet, että aineista ja koostumuksesta riippuen on mahdollista erottaa esimerkiksi Kiirunassa ja sen ympäristössä eri lähteistä leviävät aineet toisistaan. Copperstone arvioi, että näillä edellytyksillä kunkin toiminnan vaikutukset voidaan erottaa riittävästi toisistaan. Siltä osin kuin tarvitaan muuta valvontaa, se ehdotetaan hoidettavaksi kunkin toiminnan valvonnassa ja toimijoiden välisissä neuvotteluissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

VESITASAPAINO JA SADEMÄÄRÄ JNE.

Teollisuusalueen pinnat, sekä kovat että pehmeät pinnat, kuuluvat hulevesien hallintajärjestelmän piiriin. Osana yhtiön vesienhallintajärjestelmää kaikki teollisuusalueen hulevedet ohjataan hulevesien keräysaltaaseen, joka sijaitsee vanhan hiekka-altaan ja rautatien välissä. Kun hulevedet tulevat vesienhallintajärjestelmään, ne käsitellään hakemuksessa kuvatussa käsittelylaitoksessa ennen niiden johtamista vastaanottavaan vesistöön. Kaikki teollisuusalueen sademäärät luetaan näin ollen hyväksi vesitaseessa. Pahtajokeen ja Luossajärveen suoraan laskevien vaikutusalueen ulkopuolisten alueiden maanpintaan ei kohdistu yrityksen toiminnasta sellaisia vaikutuksia, että hulevedet tulisi sisällyttää vesienhallintajärjestelmään. Siksi on tarkoituksenmukaisinta, että alueet valuvat edelleen Pahtajokeen ja Luossajärveen.

Lumitykkien käyttöön liittyy vain vähäinen vesimäärän lisäys, joka pidetään vesihuoltojärjestelmässä.

PÖLYN TORJUNTA JA POHJAVESI

Pölyntorjuntatarkoituksiin käytettävä vesi levitetään pääasiassa kuivalla säällä, joten se haihtuu pääasiassa eikä pääse maaperään tai pohjaveden. Kaikki tieosuudet, joilla kastelua saatetaan tarvita, sijaitsevat kaivoksen pohjaveden laskusuppilossa ja jätäkallion kaatopaikkojen, avolouhosten ja teollisuusalueen ympärillä olevissa keräysojissa. Jos vedenpoistosta valuu vettä, se kerätään pieninä määrinä ja johdetaan vesienhallintajärjestelmään. Lisäksi yritys välttää mahdollisuuksien mukaan suolan lisäämistä valuveteen. Vesisuihkutus ei siis lisää riskiä pohjavedelle.

Lumitykkien käyttöön liittyy vain vähäinen vesimäärän lisäys, joka pidetään vesihuoltojärjestelmässä.

SAMMUTUSVESISUUNNITELMA

Yhtiö on toimittanut täydentävän sammutusvesisuunnitelman, jossa esitetään, miten sammutusvesiä hallitaan. Sammutusvesisuunnitelma on elävä asiakirja, jota päivitetään jatkuvasti. Koska yksityiskohtainen suunnittelu ei ole vielä valmis, ei ole tarkoituksenmukaista laatia yksityiskohtaisempaa sammutusvesisuunnitelmaa tässä vaiheessa. Suunnitelma perustuu kolmeen tunnistettuun skenaarioon, jotka kattavat suurimman osan laitoksella mahdollisesti esiintyvistä skenaarioista. Yhtiö sitoutuu olemaan käyttämättä sammutusaineita, jotka perustuvat PFAS-yhdisteisiin (tai muihin vastaaviin voimakkaasti fluorattuihin aineisiin), palontorjunnassa. Tulipalon sattuessa käytetään pääasiassa vettä, jota voidaan täydentää jauhesammutuksella. Sammutusvaahtoa käytetään vain poikkeustapauksissa, erityisesti allaspaloissa, joissa on palavia nesteitä, kuten dieseliä tai bensiiniä. Yritys katsoo, että sammutusvedestä ei ole todellista saastumisriskiä. Yksityiskohtaisempi sammutusvesisuunnitelma laaditaan yhdessä seuraavien tahojen kanssa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

yksityiskohtainen suunnitelma, josta käy selvästi ilmi, miten sammutusvesi hallitaan ja hävitetään maanpinnan yläpuolella. Kaikki sammutusvesi käsitellään vesihuoltojärjestelmässä. Yhteenvedona voidaan todeta, että sammutusveden suotautumisen ja hallitsemattoman saastumisen riski ei ole merkittävä.

TUOMIO

TESTIN LAAJUUS

Kaivostoiminnan aloittaminen edellyttää useita ympäristösäännösten ja mineraalilain (1991:45) mukaisia tarkistuksia, kuten etsintälupien, jalostuslupien ja ympäristölle vaarallisia toimintoja ja vesitoimia koskevien lupien tarkistuksia. Myös yksityiskohtaisten suunnitelmien ja rakennuslupien tarkistuksia voidaan vaatia kaavoitus- ja rakennuslain (2010:900) nojalla, samoin kuin poronhoitolain (1971:437) 32 §:n mukaisten lupien tarkistuksia. Useissa näistä prosesseista, jotka on suoritettava useissa eri viranomaisissa ja tuomioistuimissa, on tarkistuksissa otettava huomioon samankaltaiset olosuhteet. Tämän perusteella maa- ja ympäristötuomioistuin ymmärtää, että monille ihmisille kaivosprosessi vaikuttaa monimutkaiselta, sekavalta ja hajanaiselta, kun nämä tarkistukset eivät tapahdu samassa yhteydessä. Tämä on kuitenkin sovellettava laki, ja näiden edellytysten perusteella tuomioistuin tekee seuraavat arvioinnit, jotka koskevat tässä tapauksessa tuomioistuimen suorittaman uudelleentarkastelun puitteita.

Mineraalilakiin liittyvä arviointi

Oikeudelliset lähtökohdat

Mineraalilain 4 luvun 2 §:n kolmannen momentin mukaan hyödyntämisluvan myöntämiseen sovelletaan ympäristösäännösten 3 ja 4 lukua. Ympäristölain 3 ja 4 luvun säännökset koskevat muun muassa sellaisten maa- ja vesialueiden hoitoa, joilla on merkitystä esimerkiksi poronhoidon, luontoarvojen, ulkoilun sekä arvokkaiden aineiden ja materiaalien kannalta. I

Luku 4. Ympäristölain 8 §:ssä säädetään sellaisesta maa- ja vesialueiden käytöstä, joka voi vaikuttaa ympäristölain 7 luvun 27 §:n ensimmäisen momentin 1 tai 2 kohdassa lueteltuun Natura-alueeseen (Natura 2000 -alue) ja joka on luvanvaraista saman luvun 7 luvun 28 a §:n nojalla.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Mineraalilain 4 luvun 2 §:n neljännessä momentissa todetaan, että jos luvan myöntämistä koskeva asia liittyy toimintaan, jota myöhemmin tutkitaan myös ympäristölain tai muiden lakien nojalla, ympäristölain 3 ja 4 lukua sovelletaan ainoastaan lupa-asian käsittelyssä. Ennen ympäristösäännösten voimaantuloa oli vastaava viittaus muun muassa luonnonvarojen hoidosta annetun lain (1987:12) 2 ja 3 lukuun. Mineraalilain valmistelutöissä (hallituksen esitys 1991/92:161, s. 8) todettiin, että tämän säännöksen tarkoituksena oli, että jalostuslupa-asiassa suoritettavan etujen tasapainottamisen lisäksi lain mukaista etujen tasapainottamista ei enää suoritettaisi, kun toimintaa myöhemmin tarkastellaan muun lainsäädännön nojalla. Kun ympäristösäännöstö otettiin käyttöön vuonna 1999, sen seurannaislainsäädäntöä ym. koskevissa valmistelutöissä (hallituksen esitys 1997/98:90, s. 215) todettiin, että tätä järjestelyä perusteltiin sillä, että Ruotsin kaivos- ja mineraaliteollisuus on yhteiskuntataloudellisesti merkittävä peruselinkeino, joka olisi vakavasti uhattuna, jos mineraalilain 4 luvun 2 §:n neljännen momentin säännös, joka koskee hallintosäännösten soveltamisen rajoittamista, poistettaisiin. Valmistelutyössä todettiin myös, että on kyseenalaista, tapahtuuko malminetsintää lainkaan, jos hyödyntämistoimiluvan saaja on vaarassa jäädä ilman toimilupaa, koska ympäristövaikutusten arvioinnin aikana (usein useita vuosia myöhemmin) päätetään, että maa-alue on käytettävä johonkin muuhun tarkoitukseen.

Niin sanotussa Bunge-tapauksessa, NJA 2013 s. 613, korkein oikeus tarkasteli (tässä tapauksessa ympäristölain 22 luvun 26 §:n mukaisen) sallittavuuspäätöksen merkitystä myöhemmässä lupahakemuksessa. Korkein oikeus (ks. mm. s. 12, 19-20) totesi, että hyväksyttävyysspäätöksessä tehdyn arvioinnin tulisi harvoin olla sellainen, että se täyttää EU:n oikeuden vaatimukset, koska luvan yksityiskohtainen sisältö ja edellytykset ovat vielä määrittelemättä. Se, että uudelleentarkastelu on jaettu kahteen vaiheeseen, ei saa johtaa siihen, että lupa myönnetään ilman, että kaikkia seikkoja on arvioitu. Ympäristölain 22 luvun 26 §:n tulkinta on siten mukautettava unionin oikeuden vaatimuksiin. Unionin oikeuden vaatimusten mukaan arvioinnin on oltava täydellinen, täsmällinen ja lopullinen, jotta voidaan poistaa kaikki tieteelliset epäilyt suunniteltujen töiden vaikutuksista alueeseen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toisin sanoen lupaviranomaisen on voitava ottaa huomioon kaikki toiminnan näkökohdat ja arvioida vaikutukset suojelualueeseen kokonaisuutena (näiltä osin korkein oikeus viittaa Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioihin (asia C-127/02, Waddenzee, tuomio 7.9.2004, asia C-404/09, Alto Sil, tuomio 24.11.2011, ja asia C-258/11, Sweetman, tuomio 11.4.2013)).

Myöhemmässä oikeuskäytännössä Bunge-tapauksen ratkaisu on merkinnyt sitä, että direktiivin 4 luvun 8 §:n säännös on 8 luvun 8 §:ää on sovellettu ympäristöluvan uudelleentarkastelussa, vaikka sen sanamuoto on Mineraalilain 4 luvun 2 §:n kolmas momentti (ks. esimerkiksi maa- ja ympäristöasioiden hovioikeuden 30.4.2019 antama päätös asiassa M 10717-17). 8 ei sovelleta toimilupaharkinnassa, on myös käsiteltävänä, ja asiasta on valmisteltu lakiehdotus (lakiehdotus 2023/24:126, *Natura 2000 -luvat mineraalilain mukaisten toimilupahakemusten käsittelyn yhteydessä*), ja lakimuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1.7.2024.

Mitä tulee ympäristölain 3 luvun 3 §:n mukaiseen käsittelylupaan liittyvään tarkasteluun, maa- ja ympäristötuomioistuin on aikaisemmissa tapauksissa, muun muassa asiassa, joka koskee Kaunis Iron AB:n hakemusta kaivostoiminnan harjoittamiseksi Tapulin, Sahavaaran ja Palotievan avolouhoksessa (tuomio 1.12.2022 asiassa M 2090-19), todennut, että edellä esitetyn johtopäätöksenä voidaan todeta, että kaikki maankäyttöä koskevat, muun muassa poronhoitoa koskevat, vastalauseet on jo käsitelty ja maa- ja ympäristötuomioistuin on myöhemmässä ympäristölupaharkinnassa estynyt käsittelemästä kyseisiä vastalauseita asiassa.muun muassa poronhoitoa koskevat, on jo tutkittu käyttöoikeusasioissa ja että maa- ja ympäristötuomioistuin myöhemmässä ympäristölupaharkinnassa on estynyt käsittelemään näitä muistutuksia asiassa.

Osapuolten asenne

Yritys on ilmoittanut, että toiminnan sallittavuus ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukaisesti on jo tutkittu oikeudellisesti kaivosviranomaisen päätöksellä, jolla se on myöntänyt lupia Viscaria K -alueen 3, 4 ja 7 jalostamiseen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lääninhallitus on todennut, että toiminta edellyttää niin sanottua Natura 2000 - lupaa ja että asiassa on näin ollen tehtävä ympäristölain 4 luvun 8 §:n mukainen arviointi. Ympäristölain 8 §:n mukainen arviointi on siten tehtävä asiassa.

Saamelaiskylät ovat viitaten Ruotsin kansainvälisoikeudellisiin velvoitteisiin, EU:n lainsäädäntöön, Bunge-tuomioon, Girjas-tuomioon (NJA 2020, s. 3) ja lukuisiin muihin kansallisiin ja kansainvälisiin oikeustapauksiin väittäneet, että yrityksen arvio ei ole oikea sovellus ja tulkinta nykyisestä oikeudellisesta tilanteesta. Laevasaamelaiskylä on myös edustajansa välityksellä viitannut erityisesti siihen, miten Ruotsi ulkoasiainministeriön kautta kuvaa nykyistä tarkistusjärjestelmää 16. lokakuuta 2017 antamassaan vastauksessa YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevälle komitealle (CERD) asiassa 54/2013.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Ympäristölain 3 luku, poronhoito jne.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen mukaan mineraalilain 4 luvun 2 §:n kolmannen momentin säännös on selkeä ja yksiselitteinen, ja sen sanamuodon perusteella se jättää vain vähän tulkinnanvaraa. On kuitenkin selvää, että suunnitellun toiminnan lopullisen suunnittelun vaikutuksia on vaikea ennakoida niin varhaisessa vaiheessa kuin lupa-asiassa. Vastapainona yhtiön intressille saada varhainen arviointi, jotta se uskaltaa investoida kaivostoimintaan, on muun muassa poronhoitoelinkeinon intressi saada asia arvioitua toiminnan kokonaisvaikutusten perusteella sen lopullisemmassa muodossa ja siten, että siihen sisällytetään ne varotoimenpiteet, jotka ovat mahdollisia ja realistisia toteuttaa. Tämän vuoksi on erityisen vaikeaa erottaa toisistaan hyväksyttävyy- ja yksityiskohtaiset edellytykset. Tämä on tunnustettu käytännössä erityisesti edellä kuvatun Natura 2000 -lupien arvioinnin yhteydessä.

Kuten Girjas-tuomiossa todetaan, kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava asianmukaisesti huomioon alkuperäiskansojen tavat ja tottumukset. Tämä seuraa itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan ILO:n yleissopimuksen N:o 169 8 artiklan 1 kohdasta, jota Ruotsi ei ole ratifioinut, mutta

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja jossà ilmaistaan yleiset
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kansainvälisen oikeuden periaate. Saamelaisia koskevien maa-oikeuksia koskevien riitojen ratkaisemisessa tämä periaate merkitsee vakiintuneen saamelaisen tavan huomioon ottamista. Lisäksi alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan YK:n julistuksen 27 artiklassa todetaan, että vähemmistöryhmien jäsenillä on oikeus harjoittaa kulttuuriaan. Jos se on edellytys heidän kulttuurinsa säilyttämiselle, voi siis olla tarpeen varmistaa, että he saavat edelleen käyttää maata, jota he ovat perinteisesti käyttäneet. Kansainvälisessä käytännössä tapaoikeuden periaatteille on annettu erityinen merkitys tällaisten maa-oikeuksien määrittelyssä (ks. tuomio Girjas, s. 130-131).

Mitä tulee kansainvälisen oikeuden soveltamiseen kansallisessa lainsäädännössä, Ruotsin oikeus perustuu niin sanottuun dualistiseen periaatteeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseisillä kansainvälisen oikeuden säännöillä ei ole välitöntä vaikutusta, vaan tuomioistuinten oletetaan soveltavan niitä vasta sen jälkeen, kun ne on sisällytetty kansalliseen lainsäädäntöön lainsäädännöllä. Samalla on luonnollista, että kansainvälisen oikeuden periaatteille annetaan painoarvoa voimassa olevan lain tulkinnassa, vaikka niitä ei olisi saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä lainsäädännöllä. Kansainvälisen oikeuden periaatteiden soveltaminen ei kuitenkaan voi johtaa siihen, että lakitekstillä on täysin erilainen merkitys kuin mitä siinä ilmaistaan (ks. Girjas, 94-95 kohta).

Saamelaiskylät ovat väittäneet, että sama arviointi täydellisestä, täsmällisestä ja lopullisesta tarkastelusta, joka on tehtävä Natura 2000 -verkoston osalta, olisi tehtävä myös ympäristösäännösten 3 luvun 5 §:n osalta. Ympäristölain 5 §:n mukaan poronhoidon kannalta tärkeät maa- ja vesialueet on mahdollisuuksien mukaan suojattava toimenpiteiltä, jotka voivat merkittävästi vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista. Tässä otetaan huomioon muun muassa kansainvälisen oikeuden perusperiaatteet. Saamelaiskäräjien mukaan jalostuslupapäätöksellä ei siten tulisi olla lainvoimaa suhteessa maankäyttökysymykseen, vaan koko asiaa tulisi tarkastella yhdessä.

Tilintarkastustuomioistuin näkee tällaisessa järjestelmässä varmasti huomattavia etuja, ja voidaan todeta, että edellä mainitussa mineraalilain tulevaa muutosta

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja koskevassa lakiehdotuksessa todetaan, että useat neuvoa-antavat elimet ovat olleet ympäristötuomioistuin
sita mieltä, että koko ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukainen arviointi olisi siirrettävä lupaharkinnasta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ympäristöluvan arviointiin. Hallitus toteaa, että tällainen muutos edellyttäisi erillistä selvitystä eikä sitä voitaisi käsitellä nykyisen lainsäädäntöasian puitteissa (hallituksen esitys, s. 18-22).

Korkeimman oikeuden Bungemålet-asiassa antama tuomio on selkeä sen suhteen, johtuvatko velvoitteet EU:n lainsäädännöstä Natura 2000 -ohjelman osalta. Vastaavaa yksiselitteistä ja selkeää velvoitetta ei ole olemassa Euroopan unionin lainsäädännössä poronhoidon osalta, minkä vuoksi edellä mainitun oikeuskäytännön analogista soveltamista - ilman lainsäädännön muuttamista tai oikeuskäytäntöä, jolla on erilainen merkitys - ei voida pitää voimassa olevan lainsäädännön mukaisena. EU:n lainsäädännössä ei siten ole sellaisia elementtejä, joiden perusteella olisi oikeudellisesti sitovasti edellytetty, että käsittelylupaa koskevassa asiassa tarkastelluilta osin on otettava huomioon myös ympäristökaaren 3 luku, kun arvioidaan kysymystä sallittavuudesta. Koska mineraalilain 4 luvun 2 §:n säännös ei jätä tulkinnanvaraa, ei kansainvälinen oikeus voi johtaa siihen, että sille olisi annettava erilainen merkitys.

Tuomioistuin on tutkinut asiassa myönnettyt käsittelyluvat ja toteaa, että joka tapauksessa Viscaria nro 7:n luvassa, toisin kuin niin sanotussa Norra Kärr - tapauksessa (HFD 2016, viite 21), on otettu huomioon kaivostoiminnan edellyttämät tilat ja niiden pinta-ala. Lupaharkinnassa otetaan huomioon myös toiminnan välittömimmät seuraukset. Tässä tapauksessa kolme lupaa on saanut lainvoiman, nro 7 sen jälkeen, kun valtioneuvosto on tarkistanut sitä Laevan saamelaiskylän lupapäätöksestä tekemän valituksen johdosta. Valtioneuvosto arvioi, että käsittelyluvan 7 myöntäminen ei merkittävästi vaikeuttaisi Laevan saamelaiskylän poronhoitoa poronhoidon kannalta valtakunnallisesti tärkeillä alueilla. Jalostusluvissa määriteltä maankäyttöä koskeva arviointi on siten lopullisesti ratkaistu, ja se oli yhtiön hyväksi. Sama koskee myös muiden ristiriitaisten maankäyttöetujen arviointia ympäristösäännösten 3 luvun mukaisesti. Tämä ei tarkoita sitä, että saamelaiskyläen vetoamalla tutkimuksella ei olisi merkitystä asiassa, johon tuomioistuin palaa jäljempänä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lisäksi lupaharkinnassa ei oteta huomioon toiminnan seurannaisvaikutuksia, mutta ne on arvioitava tässä tapauksessa ympäristösäännösten 3 luvun mukaisesti. Lisäksi voidaan todeta, että meluun, pölyyn ja tärinään liittyvät kysymykset sisältyvät, siinä määrin kuin ne ovat merkityksellisiä, ympäristösäännösten 3 ja 4 luvun mukaiseen lupa-arvioinnin kokonaisarviointiin, mutta niitä on tarkasteltava yksityiskohtaisesti ensin tässä tapauksessa.

Ympäristösäännösten 4 luku

Korkeimman oikeuden Bunge-asiassa antaman tuomion perusteella maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että jalostuslupaa koskevissa päätöksissä ei ole arvioitu täydellisesti, tarkasti ja lopullisesti toiminnan vaikutuksia läheisiin Natura 2000 -alueisiin (ympäristölain 4 luvun 8 §). Vaikutukset on näin ollen arvioitava tämän asian yhteydessä.

Mitä tulee muihin ympäristösäännösten 4 luvun kohtiin, joita on tutkittu jalostuslupien yhteydessä, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ne sekä ympäristösäännösten 3 luvun mukainen maankäytön eturistiriitojen tarkastelu on tutkittu lopullisesti lupien avulla.

Seuraavat yritykset

Oikeudelliset lähtökohdat

Lupaharkinnassa on otettava huomioon muut toiminnot tai erityislaitteistot, joita toiminnan harjoittaminen tai asianmukainen toteuttaminen saattaa edellyttää (ns. liitännäisyrietykset, ks. ympäristölain 16 luvun 7 §). Huomioon on otettava vain sellaiset liitännäisyrietykset, joilla on suora yhteys luvanvaraiseen toimintaan, kuten tiet, voimajohdot ja vaaralliset kuljetukset (ks. hallituksen esitys 1997/98:45, 2. osa, s. 208). Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kyse lähinnä ulkoisesta kuljetuksesta, jota voidaan pitää ympäristölain 16 luvun 7 §:n mukaisena liitännäistoimintana. Ympäristölainsäädännön 7 luvun 7 §.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Oikeustapauksessa NJA 2004 s. 421 korkein oikeus totesi, että periaatteessa kaikenlaisilla kuljetuksilla ympäristövaarallisen toiminnan laitoksiin ja laitoksista on enemmän tai vähemmän yhteys lupaharkinnan jälkeen harjoitettavaan toimintaan.

Kysymys siitä, missä kulkee raja, jotta tällaisen toissijaisen yrityksen voidaan katsoa olevan suorassa yhteydessä lupahakemuksen kohteena olevaan toimintaan, voidaan ratkaista punnitsemalla sellaisia seikkoja kuin liikenteen luonne ja laajuus, liikenteen sijainti suhteessa laitokseen ja liikenteen aiheuttama haitta suhteessa muun liikenteen ja toiminnan aiheuttamaan haittaan.

Korkeimman oikeuden mukaan ei ole perusteltua vaatia ympäristölle vaarallisen toiminnan luvanhakijaa vastaamaan lupa-asiassa kaukokuljetuksen ympäristövaikutuksista ja vastaamaan niistä, kun kaukokuljetus kulkee pitkän matkan päässä kyseisistä laitoksista ja muodostaa vain pienen osan kokonaisliikenteestä ja sen aiheuttamista haitoista. Ympäristölain säännökset ja sen säädöshistoria eivät myöskään tukeneet sitä näkemystä, että ympäristölle vaarallista toimintaa koskevassa lupapäätöksessä olisi yleensä tarpeen asettaa ehtoja, jotka muodostaisivat eräänlaista liikenteen välillistä sääntelyä. Siltä osin kuin terveys- ja ympäristönäkökohdat edellyttävät toimenpiteitä liikennealalla, tällaisia vaatimuksia voidaan esittää muun muassa tieviranomaisia, ajoneuvojen valmistajia, polttoaineen tuottajia ja ajoneuvojen omistajia vastaan.

Osapuolten mieltymykset

Yhtiö on todennut, että ainoastaan toiminta-alueelta E10-moottoritien kauimmaiseen liittymään asti kulkevaa liikennettä voidaan pitää sivutoimisena.

Kiirunan kunnan ympäristö- ja rakennuslautakunta on todennut, että kaivostuotteiden kuljetukset on tärkeää sisällyttää lupaharkintaan, jotta valvontavastuu selvitetään koko kuljetusreitillä osalta. Saamelaiskylät katsovat, että ulkopuoliset kuljetukset ovat toissijaista toimintaa, joka vaikuttaa heidän maankäyttönsä. Pääkäsittelyn jälkeen Lennart Forsberg toimitti kommentteja yhtiön kuljetuksista Malmin linjalla.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Edellytykset

Ulkoiset kuljetukset toiminta-alueelle ja toiminta-alueelta on suunniteltu koostuvan pääasiassa kemikaalien kuorma-autokuljetuksista ja rauta- ja kuparirikasteiden rautatiekuljetuksista yhtiön omalta ratapihalta Narvikiin, Luulajaan ja Skelleftehamniin. Malmilinjan lisäkuljetukset vastaavat yhtiön esittämien lukujen mukaan noin kolmen prosentin kasvua.

Siihen asti, kunnes sisäinen rautatiekuljetusratkaisu on otettu käyttöön, ja sen jälkeen häiriötilanteissa lähtevät rautatiekuljetukset voidaan sen sijaan hoitaa kuorma-autoilla muihin rautatieterminaleihin. Valmiin tuotteen kuorma-autokuljetusten kokonaismäärä olisi tällöin noin 43 kuorma-autoa päivässä. Kuparirikaste kuljetettaisiin tällöin KIA:n ratapihalle E10-tietä ja maantietä 870 pitkin noin 20 kilometrin päähän. Rautamalmirikasteen kuljetusvaihtoehdot ovat LKAB:n toiminta-alue noin 10 km:n päässä tai Kaunis Rautan Pitkäjärven rautatieterminaali E10:n kautta noin 56 km:n päässä. Pääkäsittelyssä esitetyn mukaan E10-tien ylimääräinen rekkaliikenne vastaisi noin kolmen prosentin lisäystä koko vuotuisesta keskimääräisestä vuorokausiliikenteestä (AADT) ja 35 prosentin lisäystä raskaiden ajoneuvojen osuuteen Viscarian liittymästä Kiirunan itäpuolella sijaitsevaan kiertoliittymään. Tiellä 870 KIA:n junaterminaalin liittymään asti vastaava luku on noin 2 prosenttia keskimääräisestä kokonaisliikennemäärästä ja noin 6 prosenttia raskaiden ajoneuvojen osuudesta. E10-tiellä Jukkasjärven tien liittymästä Pitkäjärvelle yhtiön kuljetukset vastaisivat noin 2,5 prosenttia AADT:sta ja noin 19 prosenttia raskaiden ajoneuvojen osuudesta.

Yhtiön aikataulusta käy ilmi, että sen oman raiteen liittäminen uudelta ratapihalta malmilinjaan on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2025 ja 2026, mikä vastaa jalostuslaitoksen toiminnan aloittamista koskevaa suunnitelmaa.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Kunta, saamelaisyhteisöt ja Lennart Forsberg ovat kuvailleet, miten erityisesti malmin rautatiekuljetukset aiheuttavat häiriöitä tien varrella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

pöly, melu ja porokolarit. Saamelaisyhteisöt ovat korostaneet, että myös kuorma-autoliikenne aiheuttaa ongelmia melun, pölyn ja porokolareiden muodossa.

Maa- ja ympäristötuomioistuin huomauttaa, että näiden kuljetusten sääntelyssä on vaikeuksia esimerkiksi pölyn rajoittamiseksi, kun sitä ei ole tehty sen toiminnan lupamenettelyssä, josta kuljetukset ovat peräisin. Tutkimus osoittaa, että yrityksen rautatiekuljetukset ulottuvat pitkien etäisyyksien päähän toiminta-alueesta ja muodostavat edellä esitettyjen laskelmien mukaan vain pienen osan rautatien kokonaisliikenteestä. Tällä alalla vallitsevan käytännön perusteella tilintarkastustuomioistuin katsoo näin ollen, että malmin rautatiekuljetuksia ei voida pitää liitännäistoimintana, eikä niiden aiheuttamaa häiriötä näin ollen pitäisi käsitellä tässä tapauksessa.

Kuorma-autokuljetukset kulkevat lyhyempiä matkoja alueelta, ja niiden osuus kokonaisliikenteestä on suurempi kuin rautatieliikenteen. Kuorma-autoliikenne aiheuttaa pölyä, päästöjä, melua ja riskejä. Tämän vuoksi kuorma-autokuljetuksia olisi pidettävä toissijaisena toimintana. Yritys on väittänyt, että yrityksen osuus on laskettava kaiken liikenteen kokonaismäärän eikä raskaan liikenteen osuuden perusteella. Ottaen huomioon muun muassa raskaan liikenteen aiheuttaman erityisen rasituksen kyseisille maanteille maa- ja ympäristötuomioistuin ei yhdy tähän arvioon, vaan katsoo, että yrityksen kuorma-autokuljetuksia on arvioitava nimenomaan raskaan liikenteen määrän perusteella.

Asian pääkäsittelyn aikana yritys esitti uuden vaihtoehdon valmiiden tuotteiden jälleenlaivaukselle rautateitse - Kaunis Rautan Pitkäjärven rautatieterminaalin, joka sijaitsee kauempana yrityksestä kuin aiemmin esitetty vaihtoehdot. Eri osapuolten pääkäsittelyssä esittämien tietojen perusteella voidaan päätellä, että on epäselvää, miten kuljetuksia Pitkäjärveltä säännellään. Tuomioistuin ja lääninhallitus ovat huomauttaneet, että materiaalin käsittely Pitkäjärvellä ei ole tyydyttävää. Käsittely ei kuitenkaan kuulu tämän tutkinnan piiriin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiön tärkein vaihtoehto on kuljettaa malmirikaste rautateitse omalta ratapihaltaan, mikä tarkoittaa, että lopputuotteen kuorma-autokuljetukset ovat merkityksellisiä vain rajoitetusti ennen kuin rautatiekuljetukset ovat mahdollisia ja jos rautatieliikenteessä on häiriöitä. Näin ollen yrityksen laskelmien mukaan liikenteen lisääntyminen E10-tiellä ja maantiellä 870 ei liene merkityksellistä kuin tiettyinä rajoitettuina ajanjaksoina. Koska toiminta on kuitenkin uutta, tähän liittyy jonkin verran epävarmuutta, minkä vuoksi tuomioistuin katsoo, että rikasteiden kuorma-autokuljetuksia E10-tiellä ja Pitkäjärvelle on pidettävä seurannaisvaikutuksina, kun otetaan huomioon niiden osuus maanteiden raskaasta kokonaisliikenteestä ja niiden mahdolliset ympäristövaikutukset.

Mitä tulee yrityksen ilmoittamiin kuljetuksiin maantiellä 870, tilintarkastustuomioistuin voi päätellä tilintarkastustuomioistuimen kuljetusreitillä tekemän tutkimuksen ja esitetyn tutkimuksen perusteella, että niiden vaikutus näyttää olevan vähäinen. Lisäksi kuljetukset edustavat vain pientä osaa kyseisen tien raskaasta kokonaisliikenteestä. Tätä taustaa vasten maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että maantiellä 870 tapahtuvaa liikennettä ei pitäisi pitää toissijaisena toimintana.

Aikaisempi toiminta alueella

Viscaria AB -yhtiö vastaa alueen entisen kaivostoiminnan jälkihoidosta. Viscaria AB on tuomioistuimelle antamassaan lausunnossa todennut, että Copperstone ottaa haetun toiminnan alkaessa täyden vastuun Viscarian kaivoksen hiekka-altaasta ja muista Viscarian kaivoksen osista, joita asia koskee. Viscaria AB on lisäksi todennut, että kun Copperstone ottaa tulevan luvan vastaan, Viscaria AB:n kunnostustyöt katsotaan päättyneiksi. Viscaria AB on selventänyt tuomioistuimelle, että se ei esitä asiassa vaatimusta, vaan on ainoastaan ilmoittanut kunnostustöistään ja että ne saatetaan päätökseen, kun Copperstone ottaa luvan vastaan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Copperstone on ilmoittanut, että se vastustaa entisen toiminnanharjoittajan jälkihoitovastuun ottamista ja että asia ei kuulu tämän arvionnin piiriin.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Kuten Copperstone on todennut, ympäristövahinkoa tai -haittaa aiheuttaneen toiminnan harjoittaja on vastuussa sen korjaamisesta siinä määrin kuin sitä voidaan pitää kohtuullisena, kunnes vahinko tai haitta on loppunut (ks. ympäristösäännösten 2 luvun 8 § ja 10 luvun 2 §). Näitä säännöksiä sovelletaan myös ympäristölle vaaralliseen toimintaan, joka on ollut toiminnassa 30.6.1969 jälkeen, jos toiminnan vaikutukset ovat olleet edelleen käynnissä ympäristösäännösten tullessa voimaan (ks. ympäristösäännösten voimaansaattamislain [1998:811] 8 §). Jos vastuu on usealla toiminnanharjoittajalla, niiden on 10 luvun 6 §:n mukaan oltava 6 ympäristönsuojelusäännösten 6 luvun mukaisesti ne ovat yhteisvastuussa siltä osin kuin vastuu on rajoitettu.

Tässä asiassa tuomioistuimen on otettava kantaa sovellettuun toimintaan, johon kuuluu muun muassa Copperstonen esittämä jätehuolto ja jälkihoito. Kysymys alueen aikaisempien toimijoiden jälkihoitovastuusta ei kuulu tämän asian piiriin, eikä maa- ja ympäristötuomioistuin siten tutki sitä.

SAATAVUUS

Vesistötoiminnan luvan saamisen edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja hallitsee vesiä alueella, jolla toimintaa aiotaan harjoittaa. Määräysvalta voi johtua esimerkiksi kiinteistön omistusoikeudesta tai erityisluvista (ks. lain 2 luvun 2 § [1998:812], jossa on erityissäännöksiä vesitoiminnasta).

Gabnan saamelaiskylä ja Laevaksen saamelaiskylä ovat kyseenalaistaneet, onko yrityksellä tarvittavat valtuudet muun muassa siksi, että yritys aikoo ryhtyä toimenpiteisiin lääninhallituksen aiemmin myöntämän alueen ulkopuolella, jota ei ole tutkittu maakuntakaavan puitteissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

luvan arviointi. Saamelaiskylät ovat myös väittäneet, että valtiolla ei ole oikeutta määrätä maa- ja vesioikeudesta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa aluksi, että ympäristölle vaarallisten toimintojen osalta kantajan ei tarvitse osoittaa, että hänellä on pääsy kyseiselle alueelle; tämä on yksityisoikeudellinen kysymys, joka ei kuulu lupamenettelyn piiriin, vaikka se on täytettävä luvan myöntämiseksi. Myöskään pääsy maa- ja vesialueille *toiminnan valvomiseksi* ei kuulu tämän arvioinnin piiriin. Voidaan kuitenkin todeta, että ympäristölain 28 luvun 3 ja 4 §:n mukaan lääninhallitus voi päättää pääsystä toisen maanomistajan maalle toiminnan vaikutusten selvittämiseksi mittauksin tai muilla selvitystöillä sekä varo- ja suojelutoimenpiteiden toteuttamiseksi. Tällaisissa tapauksissa voidaan hakea korvausta pääsystä aiheutuneista vahingoista ja haitoista maa- ja ympäristötuomioistuimessa. Jos kyseessä on valtion maa-alue, jolla lääninhallituksen on päätettävä poronhoitolain 32-33 §:n mukaisesta luvasta, lääninhallitus voi käsitellä asian erillisessä menettelyssä.

Haettu vesitoiminta rajoittuu määritellylle toiminta-alueelle ja kiinteistöihin Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1, Kiruna 1:1 ja Ön 1:1, Kiirunan kunta. Kiinteistöistä Kiruna Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 ja Kiruna Kiruna 1:1, valtio on omistusoikeus. Valtio on lääninhallituksen välityksellä tehnyt hakijan kanssa vuokrasopimuksen toiminta-alueella sijaitsevien maa-alueiden käyttämisestä kaivostoimintaan ja muuhun kaivostoimintaan ja malminjalostukseen liittyvään toimintaan. Koska maa-alue sijaitsee Laevan ja Gabnan saamelaiskyläiden ympärivuotisilla mailla, alue on vuokrattu poronhoitolain 32 §:n nojalla. Saamelaiskylät valittivat luvasta, ja valtioneuvosto hylkäsi heidän valituksensa. Kiinteistön Kiruna Ön 1:1 omistaa LKAB. LKAB on myöntänyt hakijalle käyttöoikeuden siihen osaan kiinteistön vedestä, jota tarvitaan toiminta-alueella toteutettavassa vesitoiminnassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että valtion myöntämää maa- ja vesialuetta on tutkittu erillisessä menettelyssä, eikä myöntämistä näin ollen voida tutkia uudelleen tämän asian yhteydessä. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että hakijalla on vuokrasopimusten kautta vesilain erityissäännösten mukainen käyttöoikeus nyt käsiteltävänä olevan hakemuksen edellyttämiin vesiin.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI JA ERITYINEN YMPÄRISTÖARVIOINTI

Oikeudelliset lähtökohdat

Haettu toiminta on sellaista, että sillä oletetaan olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tämän vuoksi on tehtävä ympäristölain 6 luvun 28 §:n mukainen erityinen ympäristöarviointi, mikä tarkoittaa, että toiminnanharjoittajan on järjestettävä aloituskuuleminen ja laadittava ympäristövaikutusten arviointi, ja että maa- ja ympäristötuomioistuimen on annettava niille, joita asia koskee, mahdollisuus esittää huomautuksia ympäristövaikutusten arvioinnista ja viimeisteltävä ympäristöarviointi. Jos toiminnalla voidaan olettaa olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa maassa tai jos maa, johon toiminta saattaa vaikuttaa merkittävästi, sitä pyytää, on myös kyseisen maan kanssa neuvoteltava ympäristönsuojeluviranomaisen välityksellä (ympäristölain 6 luvun 33 §).

Ympäristölain 6 luvun 30 §:n mukaan aloitteen rajausta koskevat neuvottelut on käytävä lääninhallituksen, valvontaviranomaisen ja niiden henkilöiden kanssa, joihin toiminnan tai toimenpiteen voidaan olettaa erityisesti vaikuttavan, sekä muiden valtion viranomaisten, kuntien ja yleisön kanssa, joihin toiminnan voidaan olettaa vaikuttavan. Henkilöt, joihin toiminnan voidaan olettaa erityisesti vaikuttavan, olisi lähtökohtaisesti kutsuttava kuulemiseen suoralla postituksella (ks. maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuimen 16. kesäkuuta 2022 antama päätös asiassa M 12652-21).

Suora yhteydenotto voi olla perusteltua esimerkiksi kiinteistönomistajille, joihin toiminnan vaikutus pohjavesiolosuhteisiin sekä toiminnan aiheuttama pöly ja melu voivat vaikuttaa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suunnittelukuulemista koskevien säännösten tarkoituksena on antaa kuulemisen osapuolille mahdollisuus osallistua prosessiin varhaisessa vaiheessa ja vaikuttaa hankkeen suunnitteluun ja päätöksenteon perusteisiin (ks. hallituksen esitys 2016/17:200, s. 202). Kuulemisasiakirjojen on sisällettävä tiedot toiminnan suunnittelusta ja laajuudesta, sen sijainnista, siitä, mihin ympäristöön se todennäköisesti vaikuttaa merkittävästi, sekä suunnitelluista toimenpiteistä haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi, estämiseksi, torjumiseksi tai korjaamiseksi. Tietojen on oltava laajuudeltaan ja yksityiskohtaisuudeltaan riittävät, jotta voidaan tehdä päätös ympäristövaikutusten arvioinnin laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta (8-9).

Ympäristöarviointiasetuksen [2017:966] §§).

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen 15 §:ssä todetaan, että toimintaa harjoittavan tahon on huolehdittava siitä, että ympäristövaikutusten arviointia laadittaessa on käytettävissä tarvittava asiantuntemus toiminnan tai toimenpiteen erityisolosuhteista ja odotettavissa olevista ympäristövaikutuksista.

Ympäristövaikutusten arvioinnin on sisällettävä tiedot vallitsevista ympäristöolosuhteista ennen toiminnan aloittamista ja siitä, miten näiden olosuhteiden odotetaan kehittyvän, jos toimintaa tai toimenpidettä ei aloiteta tai toteuteta (ns. nollavaihtoehto). Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on myös yksilöitävä, kuvattava ja arvioitava ympäristövaikutukset, joita toiminnan voidaan olettaa aiheuttavan itsessään tai ulkoisten tapahtumien seurauksena. Siihen on sisällytettävä ympäristövaikutukset, joiden voidaan olettaa syntyvän toiminnan tai toimenpiteen seurauksena yhdessä muiden käynnissä olevien, luvan saaneiden tai ilmoitettujen ja mahdollisesti aloitettavien toimintojen kanssa.

Ympäristövaikutusten arviointiin sisällytettävien tietojen on oltava laajuudeltaan ja yksityiskohtaisuudeltaan sellaisia, että ne ovat nykytietämyksen ja arviointimenetelmien valossa kohtuullisia ja että ne ovat tarpeellisia, jotta voidaan tehdä kokonaisarviointi merkittävistä ympäristövaikutuksista, joita toiminnasta voidaan olettaa aiheutuvan (ks. ympäristölain 6 luku, 35 ja 37 § ja ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen 18 §:n 6 momentti).

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tutkinnon ennakkoedellytykset

Ennen hakemuksen jättämistä Copperstone on järjestänyt laajoja kuulemisia ja laatinut ympäristövaikutusten arvioinnin. Kuulemiseen sisältyi vakavien kemikaalionnettomuuksien seurausten ehkäisemisestä ja rajoittamisesta annetun lain (1999:381) 13 pykälän mukainen kuuleminen (Seveso-laki) sekä ympäristölain 7 luvun 28 a pykälän mukaisia lupia ja lajien suojelusta annetun asetuksen mukaista poikkeusta koskevat kysymykset. Lisäksi Suomen kanssa on käyty valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan Espoon yleissopimuksen (SEA 1992:1) mukaisia neuvotteluja, ja Suomi on ilmoittanut halukkuutensa osallistua ympäristövaikutusten arviointiin edelleen. Yhtiö on täydentänyt ympäristövaikutusten arviointia maa- ja ympäristötuomioistuimessa käydyssä menettelyssä. Hakemus ja ympäristövaikutusten arviointi on julkaistu maa- ja ympäristötuomioistuimessa ja ympäristönsuojeluviraston kautta myös Suomessa. Suomen viranomaisten lausunnot on toimitettu edellä kuvatulla tavalla, ja Suomi on sittemmin ilmoittanut, ettei se näe tarvetta lisäkuulemiseen asiassa.

Gabna Sameby on todennut, että kuulemisasiakirjoissa oli puutteita, ja Per Nilsson ja Anita Enmark ovat todenneet, että tunnettuja sidosryhmiä ei kuultu. Gabna Sami Village on myös kyseenalaistanut nollavaihtoehdon, jonka yhtiö on hyväksynyt ympäristövaikutusten arvioinnissa. Lisäksi saamelaiskäräjät sekä Laevan ja Gabnan saamelaiskylät ovat väittäneet, että ympäristövaikutusten arvioinnissa on sellaisia puutteita, että hakemus on hylättävä. Muut vastapuolet ja lausunnonantajat eivät ole vastustaneet ympäristövaikutusten arvioinnin hyväksymistä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin ottaa huomioon seuraavat seikat.

Konsultointi

Kuulemisen aikana hakija lähetti suorat postilähetykset niille kiinteistöjen omistajille ja toimijoille, joita suora maa-ainesvaatimus koski, sekä toiminta-alueen naapurikiinteistöjen omistajille ja yrityksille. Hakijan selvityksen mukaan yhtään kaivoa tai energiantuotantolaitosta ei ole merkitty alueelle

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

toiminnalle laskettu pohjavesivaikutusalue. Täydentävän kuulemisen aikana lähetettiin suorat postilähetykset 826 kotitaloudelle, joihin toiminta voisi vaikuttaa maisemamuutosten kautta. Kaikki rekisteröimättömät energialaitokset/kaivot otettiin myös mukaan tähän piiriin.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yrityksen laatimat kuulemisasiakirjat olivat riittävän laajoja ja yksityiskohtaisia. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa myös, että yhtiön tekemä rajoitus siitä, ketkä saisivat suoramainoksia, joihin toiminta erityisesti vaikuttaisi, voidaan hyväksyä sen vaikutuksen perusteella, joka toiminnalla katsotaan olevan ympäristöön muun muassa pohjaveden alenemisen, maiseman, melun ja pölyn perusteella. Asianomaisille valtion viranomaisille, kunnille ja saamelaiskylille on annettu mahdollisuus osallistua kuulemiseen. Asianomaisiin kansalaisiin on oltu yhteydessä Norrländska Socialdemokraten- ja Norrbottens-Kuriren -lehdissä julkaistujen ilmoitusten kautta. Yhteenvedona voidaan todeta, että tuomioistuimen mukaan ei ole perusteita hylätä hakemusta kuulemisen puutteiden vuoksi.

Nollavaihtoehto

Yhtiö on perustanut nollavaihtoehtonsa nykyisiin olosuhteisiin ja siihen, että aiempien kaivostoimien jälkeen ei ryhdytä toimenpiteisiin ympäristön parantamiseksi. Tämän perusteella on päädytty siihen, että yhtiön toiminnan aikainen toiminta johtaa esimerkiksi Luossajärven ja Ala-Pahtajoen vesistöjen uraanipitoisuuden vähenemiseen. Gabnan saamelaisyhteisö on todennut, että nollavaihtoehtona tulisi olla täysin ennallistettu poronhoitoon soveltuva kaivosalue eikä nykyiset olosuhteet.

Kuten edellä todettiin, alueen entinen kaivostoiminta vaikuttaa edelleen ympäröiviin vesistöihin, eikä sen jälkikäsittelyä ole ilmoitettu saatetuksi päätökseen. Jäljellä olevan jälkihoidon luonnetta ei ole täsmennetty, mutta tuomioistuin toteaa, että aiempi toiminta lopetettiin yli 25 vuotta sitten eikä ole osoitettu, että mitään ympäristölain 10 luvun mukaista vaatimusta olisi täytetty.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ympäristösäännöstössä edellytettiin, että edellinen toiminnanharjoittaja korjaa kaikki alueen pilaantuminen tai ympäristövahingot. Valvontaviranomaisena toimiva lääninhallitus on myös päättänyt, että ympäristövaikutusten arviointi voidaan hyväksyä. Näiden seikkojen perusteella tuomioistuin katsoo, että yrityksen hyväksymä nollavaihtoehto voidaan hyväksyä.

Kumulatiivisten vaikutusten kuvaus

Maa- ja ympäristötuomioistuimen mukaan yritys on ottanut riittävästi huomioon toiminnan ja muiden toimintojen yhteisvaikutukset vesipäästöjen osalta.

Kumulatiivisen melun osalta yhtiö esitti pääkäsittelyssä analyysin toiminnasta aiheutuvista vaikutuksista yhdessä LKAB:n, rautatien ja E10-tien sekä moottorikelkkareitin melua koskevien tietojen kanssa. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että esitys on riittävä.

Poronhoitoon kohdistuvien kumulatiivisten vaikutusten osalta Gabnan saamelaiskylä on huomauttanut muun muassa, että olisi otettava huomioon myös niin sanotun Per Geijerin esiintymän louhinnan mahdolliset vaikutukset. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että esiintymää koskeva kaivoslupahakemus on jätetty, mutta asiasta ei ole tehty päätöstä. Tällaisia toimintoja, joille ei ole vielä myönnetty lupaa tai käsittelylupaa, ei oteta huomioon kumulatiivisten vaikutusten arvioinnissa (ks. oikeuskäytäntö MÖD 2019:5). Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että asiassa tehty kokonaisselvitys on riittävä myös poronhoitoon kohdistuvien kumulatiivisten vaikutusten osalta (ks. tarkemmin jäljempänä kohdassa *Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia koskeva selvitys*).

Kaiken kaikkiaan tilintarkastustuomioistuin katsoo, että asiassa on tyydyttävästi perusteltu ympäristövaikutukset, joita odotetaan aiheutuvan toiminnasta yhdessä muiden toimintojen kanssa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Muut arviointiperusteissa esiin tuodut puutteet

Luettelo kiinteistön omistajista

Anita Enmark ja Per Nilsson ovat väittäneet, että hakemus on puutteellinen, koska hakija ei ole laatinut oikeaa luetteloa kiinteistönomistajista. Kuten edellä todettiin, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että ennen ympäristövaikutusten arvioinnin laatimista suoritettu kuuleminen täyttää ympäristölainsäädännön vaatimukset. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa myös, että lupahakemukseen liittyvä vaatimus kiinteistönomistajien luettelosta koskee vesitoimintaa, ja tältä osin yhtiö on esittänyt tiedot kiinteistöistä, joihin vesitoiminta vaikuttaa, sekä kiinteistöjen omistajien ja asianomaisten erityisoikeuksien haltijoiden nimet ja osoitteet. Hakemuksen vireilletulon yhteydessä lähetettiin asianomaisille kiinteistönomistajille ilmoitus, jossa kehoitettiin ilmoittamaan maa- ja ympäristötuomioistuimelle kiinteistöön kohdistuvien käyttöoikeuksien, käyttöoikeuksien tai sähkökäyttöoikeuksien haltijat. Tämän jälkeen tuomioistuimelle ilmoitetuille käyttöoikeuden haltijoille annettiin mahdollisuus esittää huomautuksensa. Ei ole käynyt ilmi, että haettu vesitaloustoiminta koskisi kiinteistöjä, joita ei ole mainittu ilmoituksessa. Tuomioistuimen mukaan se, mitä Anita Enmark ja Per Nilsson ovat todenneet, ei tarkoita sitä, että hakemuksen tutkimiselle olisi estettä kiinteistönomistajaluettelon puutteiden vuoksi.

Tutkimus poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista

Yrityksen esittämä poronhoitoanalyysi on tiettävästi tehty kirjallisuustutkimusten, eri viranomaisten GIS-tietojen tutkimisen, yrityksen ympäristölupahakemuksen yhteydessä tekemien muiden tutkimusten tutkimisen ja alueella tehtyjen maastokäyntien avulla. Saamelaiskylät ovat päättäneet olla osallistumatta yhtiön poronhoitoanalyysin laatimiseen. Vaikka poronhoitoanalyysi ja työ, jonka yhtiö on tehnyt poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseksi ja vaihtoehtoisen vaellusreitit ehdottamiseksi, vaikuttaa vakavasti otetulta, pääkäsittelyn aikana on käynyt ilmi, että tutkimus sisältää epätarkkuuksia ja virheellisiä käsityksiä siitä, miten poronhoitoa harjoitetaan, mikä on todettu myös edellä mainitussa analyysissä riskinä. Mitä tulee poronhoidon harjoittamiseen kyseisellä maa-alueella ja sen läheisyydessä, tuomioistuimella ei ole mitään

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

syytä kyseenalaistaa kuvaukset, joita sekä Laevas sameby että Gabna sameby esittivät pääkäsittelyssä mainitsemiensa todisteiden perusteella. Niiden yhteisten tietojen perusteella, jotka tuomioistuin sai lopulta kaikilta osapuolilta, on riittävät perusteet tutkia hakemusta myös tältä osin. Saamelaiskäräjien vaatimus kanteen hylkäämisestä on näin ollen hylättävä.

Yleisarviointi

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että ympäristölainsäädännön ja Espoon yleissopimuksen mukaiset kuulemisvelvoitteet on täytetty. Yhtiön ympäristövaikutusten arviointi yhdessä kirjallisesti ja pääkäsittelyssä esitettyjen täydennysten kanssa täyttää ympäristölain 6 luvun vaatimukset, joten erityinen ympäristövaikutusten arviointi voidaan saattaa päätökseen.

LUVAT JA HYVÄKSYNNÄT

Johdanto

Harkitessaan, voidaanko toiminnalle myöntää lupa, maa- ja ympäristötuomioistuimen on arvioitava ympäristösäännösten 2 luvun säännösten perusteella, onko sijoituspaikan valinta tarkoituksenmukainen ja onko olemassa muita ympäristön kannalta parempia sijoituspaikkoja.

Tuomioistuimen on myös arvioitava, mitä muita varotoimenpiteitä (puhdistustekniikka, energiansäästö jne.) voidaan vaatia, ottaen huomioon kohtuullisuuden tasapaino (ympäristölain 2 luvun 2-7 §). Tämän jälkeen tuomioistuimen on tehtävä lopullinen arvio siitä, voidaanko toiminnan ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta olettaa aiheuttavan merkittävää haittaa.

vaikutus terveyteen tai ympäristöön. Jos näin on, toimintaa ei yleensä hyväksytä.

Ympäristölain 2 luvun mukaisessa arvioinnissa otetaan huomioon myös muut ympäristölain ja muun lainsäädännön säännökset. Esimerkiksi lajisuojeluasetuksen lajien suojelua koskevia säännöksiä voidaan pitää täsmennyksenä siitä, mitä yleisistä harkintasäännöistä voi seurata lajien suojelun osalta (ks. oikeustapaus MÖD 2013:13). Lisäksi sallittavuusharkinnassa huomioon otettavia vaatimuksia on

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

Maa- ja mm. seuraavissa säädöksissä.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ympäristösäännösten 5, 7, 9 ja 11 luku. Kuten edellä todettiin, ympäristösäännösten 3 ja 4 luku on otettu huomioon jalostuslupia koskevissa asioissa, eikä niitä sovelleta tässä arvioinnissa, lukuun ottamatta Natura 2000 -verkostoon kohdistuvia vaikutuksia koskevia säännöksiä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin arvioi jäljempänä erillisissä jaksoissa luvan myöntämisen edellytyksiä haetulle toiminnalle suhteessa lakisääteisiin vaatimuksiin ja toiminnan vaikutuksiin ihmisten terveyteen ja ympäristöön.

Paikallistaminen ja suunnitelmat

Luku 2. Ympäristösäännösten 6 luvun ensimmäisen kappaleen mukaan maa- tai vesialuetta käyttävälle toiminnalle on valittava sellainen paikka, joka on tarkoituksen kannalta sopiva ja jossa ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Kolmannen momentin mukaan lupaa ei myöskään saa myöntää vastoin yksityiskohtaista suunnitelmaa tai kaavoitus- ja rakennuslain mukaisia aluemääräyksiä, joskin vähäisiä poikkeamia voidaan tehdä, jos suunnitelman tai määräyksen tarkoitus ei vaarannu.

Kaivostoiminnan sijainti riippuu esiintymän sijainnista, minkä vuoksi toista sijaintia ei voida harkita (vrt. oikeustapaus MÖD 2008:24).

MSB on kyseenalaistanut uuden hiekka-altaan sijainnin, koska padon murtuminen voisi aiheuttaa vaaran ihmishengille. Yhtiö on todennut, että hiekka-altaan ehdotettu sijainti on arvioitu sopivimmaksi, kun punnitaan ihmishenkiin kohdistuvaa riskiä ja vaikutuksia suojeltuun luontoon/vesiin ja poronhoitoon.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiö on esittämänsä toiminnan eri laitosten sijaintitutkimuksen sekä toiminnan patojen suunnittelua ja valvontaa koskevien tietojen perusteella osoittanut, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

varasto-, varastointi- ja teollisuusalueen sopivimmat sijoituspaikkavaihtoehdot on valittu.

Suunnitellulla toiminta-alueella on kolme yksityiskohtaista suunnitelmaa. Haettu toiminta on pääosin suunnitelmien mukaista lukuun ottamatta sitä, että haetun harmaan kiven esiintymien korkeus ylittää varastointia ja täyttöä varten asetetun rajan ja että osa alueesta on kaavoitettu suurjännitelinjoille. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että nämä poikkeamat yksityiskohtaisesta suunnitelmasta eivät ole sellaisia, että ne voitaisiin sallia ympäristölain 2 luvun 6 §:n kolmannen momentin poikkeuksen nojalla. Ympäristölain 6 §:n kolmas momentti. Ympäristölain valmistelutöissä todetaan, että jos kaavamuuotos on vireillä, lupa voidaan myöntää ehdotuksen mukaisesti, mutta sillä edellytyksellä, että lupa on voimassa vain, jos muutos toteutetaan (hallituksen esitys 1997/98:45 II, s. 206 viitteinen).

Asiassa on käynyt ilmi, että Kiirunan kunta on laatinut ehdotuksen uudeksi yksityiskohtaiseksi asemakaavaksi, jonka tarkoituksena on korvata Viscarian kaivoksen Kiirunan 1:1, Jukkasjärven Kruunun ylijäämämaa-alueen asemakaava vuodelta 2013 (Se 261) ja Kiirunavaaran teollisuusalueen rakennuskaava vuodelta 1981 (R250). Uudella yksityiskohtaisella asemakaavalla on tarkoitus luoda suunnitteluedellytykset Viscarian kaivoksen toiminnan jatkamiselle.

Kaavaehdotuksesta järjestettiin kuuleminen 15. syyskuuta ja 6. lokakuuta 2022 välisenä aikana, ja saadut kommentit on koottu yhteen. Yksityiskohtaista suunnitelmaa mukautetaan parhaillaan saatujen kommenttien perusteella. Seuraavaksi kunta asettaa yksityiskohtaisen suunnitelman nähtäville ennen sen julkaisemista.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että uuden yksityiskohtaisen suunnitelman laatimisprosessi on edennyt niin pitkälle, että poikkeaminen yksityiskohtaisesta suunnitelmasta ei estä luvan myöntämistä, jos niin sanotut suunnitelmaehdot asetetaan. Yhtiö on ehdottanut tällaista ehtoa - ks. maa- ja ympäristötuomioistuimen arvio asiasta jäljempänä kohdassa *Lykätyt asiat ja lupaehdot*.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Vaikutus veteen

Oikeudelliset lähtökohdat

Vesikysymysten osalta edellä kohdassa "Johdanto" esitettyjä säännöksiä täydentää EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi (2000/60/EY)⁵. Direktiivi on pantu täytäntöön Ruotsin lainsäädännössä muun muassa ympäristölainsäädännön 5 luvun ympäristölaatunormeja koskevilla säännöksillä. Luvun 2 mukaisesti tehtävässä kohtuullisuusarvioinnissa. 7 luvun mukaan ennalta varautumisesta aiheutuvia kustannuksia on punnittava niiden hyötyihin nähden. Tästä huolimatta on asetettava sellaiset vaatimukset, jotka ovat tarpeen ympäristölaatunormeja koskevien 5 luvun säännösten noudattamiseksi. 4 ja 5 §:n säännöksiä.

Viranomainen tai kunta ei saa antaa lupaa toiminnan tai toimenpiteen aloittamiseen tai muuttamiseen, jos siitä aiheutuu muusta toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen tai häiriön vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä huolimatta niin paljon lisääntynyttä pilaantumista tai häiriötä, että vesiympäristön tila heikkenee luvattomasti tai on niin merkittävä, että se vaarantaa mahdollisuuden saavuttaa se tila tai potentiaali, joka vedellä olisi oltava ympäristölaatunormin mukaisesti.

Uutta lupaa harkittaessa ja lupaa tarkistettaessa on päätettävä niistä määräyksistä ja ehdoista, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että toiminta ei johda tällaiseen heikentymiseen tai vaarantumiseen (ks. ympäristökaaren 5 luvun 4 § ja maa-aines- ja ympäristölaki). Ympäristölain 4 §:n ja maa- ja ympäristötuomioistuimen päätös, joka koskee

25. lokakuuta 2023 asiassa M 692-22, jossa viitataan muun muassa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön).

Edellytykset

Suunniteltu toiminta-alue sijaitsee kahden vesistön välisellä valuma-alueella, joista toinen laskee pohjoisessa Tornejokeen ja toinen etelässä Kalixjokeen. Tällä hetkellä käytöstä poistetun maanalaisen kaivoksen ja jätekiven kaatopaikan vedet valuvat pienten purojen ja sulkuputkien kautta pohjoiseen kohti Tvillingtjärnarnaa, joka on nimeltään

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

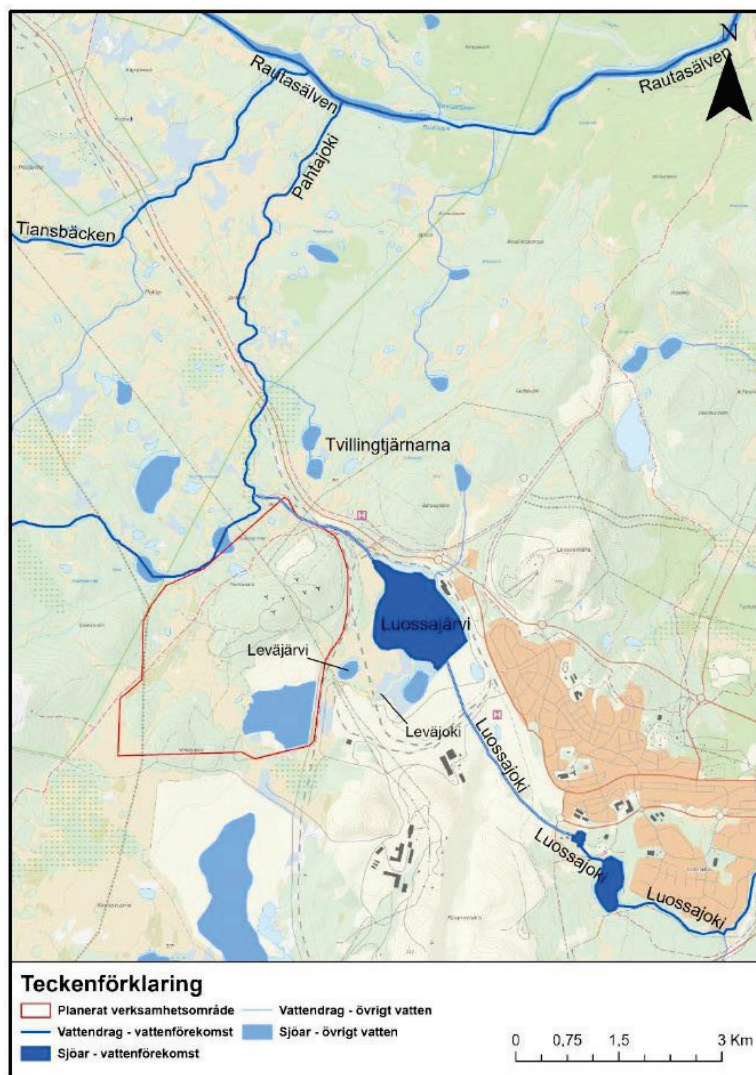
M 954-22

Maa- ja ympäristötuomioistuin⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

valuu Pahtajoen, Rautasälven ja Torneälvenjoen suuntaan. Olemassa oleva hiekkasäiliö selkeytysaltaineen laskee ojia pitkin Levjäjärven ja edelleen Luossajärven suuntaan. Alueen eteläosat valuvat luontaisesti Kirunavuoman kosteikon kautta Rakkuri-järjestelmään, Mettä-Rakkurijokeen, Rakkurijärveen ja Rakkurijokeen, jotka laskevat edelleen Kalixjokeen. D-vyöhykkeen alue laskee kosteikon ja purojärjestelmän kautta Una Soahkejokeen, joka laskee Pahtajokeen.

Kuva 3. Sovelletun toiminnan läheisyydessä olevat vesistöt ja järvet.

A- ja B-vyöhykkeiden ympärillä olevat korkeammat osat ovat pohjaveden tuloalueita, kun taas D-vyöhyke koostuu pääasiassa suolla sijaitsevista poistumisalueista.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Viscarian kaivoksen aiempien kaivostoimintojen aikana alueen pohjaveden pinta laski louhinta-alueiden vedenpoiston seurauksena. Entinen maanalainen kaivos on nyt täyttynyt vedellä, ja pohjaveden pinta on vähitellen palautunut alkuperäiseen asentoonsa. Nyt haettu kaivostoiminta laskee jälleen pohjaveden tasoa.

Tapausta koskeva tutkimus osoittaa, että alueen pinta- ja pohjavesiin kohdistuu pääasiassa Viscarian kaivoksen aiemmasta toiminnasta ja alueen muusta kaivostoiminnasta peräisin olevaa pilaantumista.

Ennen kuin kaivostoiminta voidaan aloittaa uudelleen, kaivos on tyhjennettävä kaivoksen vedestä, joka on täytetty kaivoksen sulkemisen jälkeen yli 25 vuotta sitten. Vedenpoisto kestää noin vuoden. Vedenpoiston aikana vesi johdetaan kahdesta pisteestä, ensinnäkin Tvillingtjärn-järjestelmään kuten nykyäänkin ja toiseksi purkauskanavan kautta, joka johtaa vettä Luossajärvestä Pahtajoelle.

Toiminnan aikana vettä kierrätetään mahdollisimman paljon käsittelylaitoksen sisällä ja selkeytysaltaan kautta, jonka tilavuus on 600 000 m³. Vettä ei saa ottaa vastaanottavasta vedestä tai pohjavedestä, vaan toiminta-alueen sisäinen suotautuminen ja valumavedet riittävät prosessiveden saamiseksi toimintaan. Toiminnasta syntyvät ylimääräiset vedet johdetaan kolmen purkupaikan kautta Tvillingtjärven järjestelmään, Luossajärvestä lähtevään poistokanavaan ja Leväjärven kautta Luossajärveen. Lisäksi on suunniteltu mahdollisuutta päästää jonkin verran virtaamaa Pahtajoen yläjuoksulle.

Jälkikäsittelyvaiheessa toiminta-alueen vedet valuvat luontaisesti Leväjärveen ja Luossajärveen, Kaksikerranvirtavesijärjestelmään sekä kanavan ja Pahtajoen väliseen kosteikkoon.

Lisäksi kaikissa vaiheissa ympäristöön, myös pohjaveteen, tapahtuu hajavuotoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ylimääräinen vesi johdetaan vastaanottavaan vesistöön käsittelylaitoksen kautta, joka pystyy käsittelemään 1 000 metri³ /h. Tavanomaisina vuosina kaikki lähtevä vesi on käsiteltävä, mutta äärimmäisten virtaamatapahtumien aikana voidaan johtaa jonkin verran käsittelemätöntä vettä, mikä vastaa noin 4 prosenttia vuotuisesta vesimäärästä. Äärimmäiset virtaamatapahtumat osuvat yleensä samaan aikaan, kun vastaanottavan veden virtaamat ovat suuria, mikä yhtiön mukaan tarkoittaa sitä, että vastaanottavan veden pitoisuuksiin ei ole merkittävää vaikutusta, vaikka vesi on käsittelemätöntä.

Vedenkäsittelymenetelmä on kehitetty asian käsittelyn aikana, ja pilottikokeet on suoritettu. Käsittelymenetelmä perustuu veden johtamiseen hiekkasuodattimien läpi ja sen jälkeen ioninvaihtoon kahdessa vaiheessa, joista ensimmäisessä pyritään erottamaan metallit ja toisessa uraani. Pilottilaitos on toiminut laitosalueella joulukuusta 2022 lähtien, ja prosessivesi on peräisin A-vyöhykkeeltä.

Prosessiveden voidaan katsoa edustavan sovellettavassa toiminnassa syntyvää vettä. Pilottikokeiden raportoidut pitoisuudet osoittavat, että metalleista kadmiumin, koboltin, kuparin, nikkelin ja sinkin puhdistusaste on yli 98 prosenttia. Uraanin osalta saavutetaan alhaisempi puhdistusaste, mutta optimoinneilla pilottikokeet osoittavat, että 96 prosentin puhdistusasteet on mahdollista saavuttaa. Pääkäsittelyssä yhtiö totesi, että täyden mittakaavan vedenpuhdistamon rakentaminen kestää noin vuoden rakentamisen aloittamisesta ja että rakennusaikana paikalla on siirrettävä puhdistamo, joka käsittelee lähtevää vettä tyhjennysvaiheessa.

Yhtiö ilmoitti myös, että vedenpuhdistamon rakentamisen aikana ei johdeta käsittelemätöntä vettä. Esitelty siirrettävä vedenpuhdistamo perustuu ioninvaihtotekniikkaan, ja yrityksen mukaan sen kapasiteetti on sama kuin pysyvän puhdistamon.

Pintavesi

Sovellettu toiminta vaikuttaa vesistöihin pääasiassa suorien päästöjen kautta Pahtajoen yläosaan (WA73598312), Pahtajoen alaosaan (WA64104032) ja Luossajärveen (WA76574251). Lisäksi hajakuormitusta on kaatopaikkojen, kaatopaikkojen, teiden, teollisuusalueiden, hiekka-aitaiden ja selkeytysaitaiden kautta molempiin edellä mainittuihin vesistöihin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vesimuodostumat, kuten muut lähialueen luokittelemattomat pintavedet ja pohjavesi. Ekologinen tila on Ylä-Pahtajoen osalta korkea ja sekä Ala-Pahtajoen että Luossajärven osalta kohtalainen. Kemiallinen tila ei ole hyvä kaikissa kolmessa vesimuodostumassa. Rautasälvenjoen ekologinen tila on hyvä ja kemiallinen tila ei ole hyvä. Kaksikerranlampi ja sen osa-allas eivät ole vesienhoidossa nimetty vesimuodostuma, vaan ne luokitellaan "muiksi vesiksi", eikä niihin siten sovelleta ympäristölaatunormeja. Luossajärvestä Pahtajokeen laskevaa lasku-uomaa ei ole luokiteltu vesimuodostumaksi tai muuksi vesistöksi.

Virtaukset

Vesimalli, joka koskee sovellettavan toiminnan vaikutusta veteen, on kattava ja sisältää sekä mitattuja arvoja että oletuksia. Yhtiön mukaan oletukset ovat konservatiivisia, esimerkiksi kaikki mahdolliset murtumavyöhykkeet on oletettu vettä johtaviksi, jotta ei aliarvioitaisi pohjaveden alenemisen ja virtausten muutosten arviointia vesistöissä.

Sekä vedenpoistovaiheen että kaivoksen toiminnan aikana tapahtuvan vedenpoiston aikana pohjavesi laskee kaivoksen ympäristössä, mikä johtaa myös läheisten vesistöjen virtaaman vähenemiseen. Virtauksen väheneminen kompensoidaan purkamalla ylimääräinen vesi toiminnasta. Yhtiö on ilmoittanut, että ylijäämäveden purku tulisi jakaa purkupaikkojen kesken siten, että Luossajärveen johdetaan noin 47 l/s, Tvillingtjärnin järjestelmän kautta 28 l/s ja Luossajärven poistokanavan kautta 120 l/s. Virtaama vähenee myös Pahtajoen yläosassa, mikä johtuu osittain pohjaveden pinnan alenemisesta ja osittain uuden toiminta-alueen hulevesien vähenemisestä, kun hulevedet ohjataan pois. Yhtiön mukaan tämä voidaan kompensoida antamalla Pahtajoen yläjuoksulle suojavirtaama tiettyinä ajanjaksoina. Yhtiön mukaan suojavirtaama voidaan pumpata Pahtajoen yläosaan purosta, jota yhtiö kutsuu Gullijoeeksi ja joka laskee toiminta-alueelta Pahtajokeen. Yhtiö on myös todennut, että tarvittaessa virtausta voidaan käyttää suojaveden imeyttämiseen pohjaveteen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suunnitellun valunnan ja sen jakautumisen eri purkupaikkojen kesken laskentatulokset osoittavat, että virtaamat Pahtajoen ja Tvillingtjärnjärjestelmän alaosassa kasvavat nykytilanteeseen verrattuna. Yhtiö on esittänyt mallintamalla lasketut virtaamapoikkeamat vesistöjen yksittäisissä mittauspisteissä, mutta todennut, että vesistöjen koko pituudelta hydrologisen järjestelmän tila ei heikkene purkuvaiheen, käyttövaiheen eikä jälkikäsittelyvaiheen aikana. Kukaan osapuoli ei ole vastustanut yhtiön päätelmää, mutta Gabna Samin kylä on ilmaissut huolensa virtaaman ja lämpötilan muutosten mahdollisista vaikutuksista alapuolisiin vesistöihin sekä Kaksoislammilla että Pahtajoella. Tämä koskee muun muassa jääolosuhteita.

Yhtiö on arvioinut, että jälkikäsittelyalueelta vesi virtaa luontaisesti kolmeen ulosvirtauspisteeseen, jotka vastaavat suunnilleen niitä pisteitä, joissa tätä valuntaa tapahtuu nykyisin, ja että virtaamat ovat samantasoisia kuin nykyisin.

kiinnike

Mallinnettuihin ja laskettuihin pitoisuuksiin säiliöissä eri vaiheissa, tyhjennyksessä, käytössä ja jälkikäsittelyvaiheen alkuvaiheessa, sisältyy vesi, jota käsitellään edellä kuvatulla tavalla. Jäljempänä esitetyssä kuvauksessa oletetaan myös, että jälkikäsittely toteutetaan levittämällä jätekallion kaatopaikoille ja hiekka-altaille tietyn paksuisia pintakerroksia ja kasvien perustamiskerroksia ja että maanalaisten kaivosten ja avolouhosten matalat osat tukitaan ja täytetään (yrityksen mainitsema jälkikäsittelyvaihtoehto 2). Yrityksen esittämistä laskelmista ja mallinnuksista voidaan yhteenvetona todeta seuraavaa.

Voidaan päätellä, että Rauta-joen pitoisuuksien tai määrien ei ennusteta lisääntyvän merkittävästi missään vaiheessa, eikä näin ollen myöskään Tornionjoessa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Vedenpoistovaiheen aikana ei tule päästöjä Ylä-Pahtajokeen. Ala-Pahtajoessa pitoisuudet laskevat hieman, mutta nikkelin, sulfaatin, uraanin ja sinkin kaltaisten aineiden vuotuinen kokonaispäästö määrä kasvaa.

Toimintavaiheessa pitoisuuksien ja määrien odotetaan yleisesti ottaen vähenevän vastaanottavissa vesissä nykytilanteeseen verrattuna, lukuun ottamatta sulfaattia ja nitraattia, jotka lisääntyvät Pahtajoen alaosassa.

Jälkikäsittelyvaiheessa vastaanottajien pitoisuuksien ja määrien odotetaan laskevan joidenkin aineiden osalta verrattuna nykyisiin alueen ulkopuolisiin pitoisuuksiin ja määriin. Lyijyn, sulfaatin ja uraanin määrän odotetaan kuitenkin nousevan hieman nykyiseen verrattuna.

Lääninhallituksella on ollut näkemyksiä veden palauttamisesta Pahtajoen yläjuoksulle uraanipitoisuuden osalta ja se on todennut, että liian paljon uraania sisältävän veden palauttaminen uhkaa huonontaa tilaa. Se on korostanut, että ekologinen tila on tällä hetkellä korkea ja että vesistön nykyinen uraanipitoisuus on 0,09 µg/l. Lääninhallitus on lopulta ehdottanut, että asetetaan ehdot, joilla säännellään sekä pitoisuutta ja määrää että sitä, minä aikana vuodesta Pahtajoen yläjuoksulle saa palauttaa vettä. Lääninhallitus otti kantaa myös lähtevän veden flotaatioreagenssien jäännöspitoisuuksiin ja niistä mahdollisesti aiheutuviin haitta- ja vahinkoriskeihin vesieläimille ja -kasveille.

Yhtiö arvioi, että toiminta ei aiheuta tilan heikkenemistä minkään vesistön pilaantumisen seurauksena tyhjennysvaiheessa, toimintavaiheessa tai jälkihoitovaiheessa. Myöskään pahimpaan luokkaan kuuluvien aineiden pitoisuudet eivät heikkene. Yritys on ilmoittanut arvioineensa ksantaatin ja tiokarbamaatin jäännöspitoisuudet ja väittänyt, että nämä pitoisuudet eivät aiheuta haittojen vaaraa. Yritys on todennut, että reagenssien pitoisuudet on mahdollista mitata suhteellisen helposti ja että ylijäämät on mahdollista hävittää, jos jäämien pitoisuudet nousevat sellaisiksi, että se on tarpeen. Yritys on kuitenkin väittänyt, että kokeilujakso on asianmukainen varmistavien testien suorittamiseksi ja menetelmän hienosäätämiseksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Pohjavesi

Toiminta-alueella ei ole luokiteltuja ja/tai suojeltuja pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue sijaitsee Kurravaarassa noin 7,8 km koilliseen ja lähin pohjavesialue sijaitsee Jukkasjärvellä noin 18 km itään.

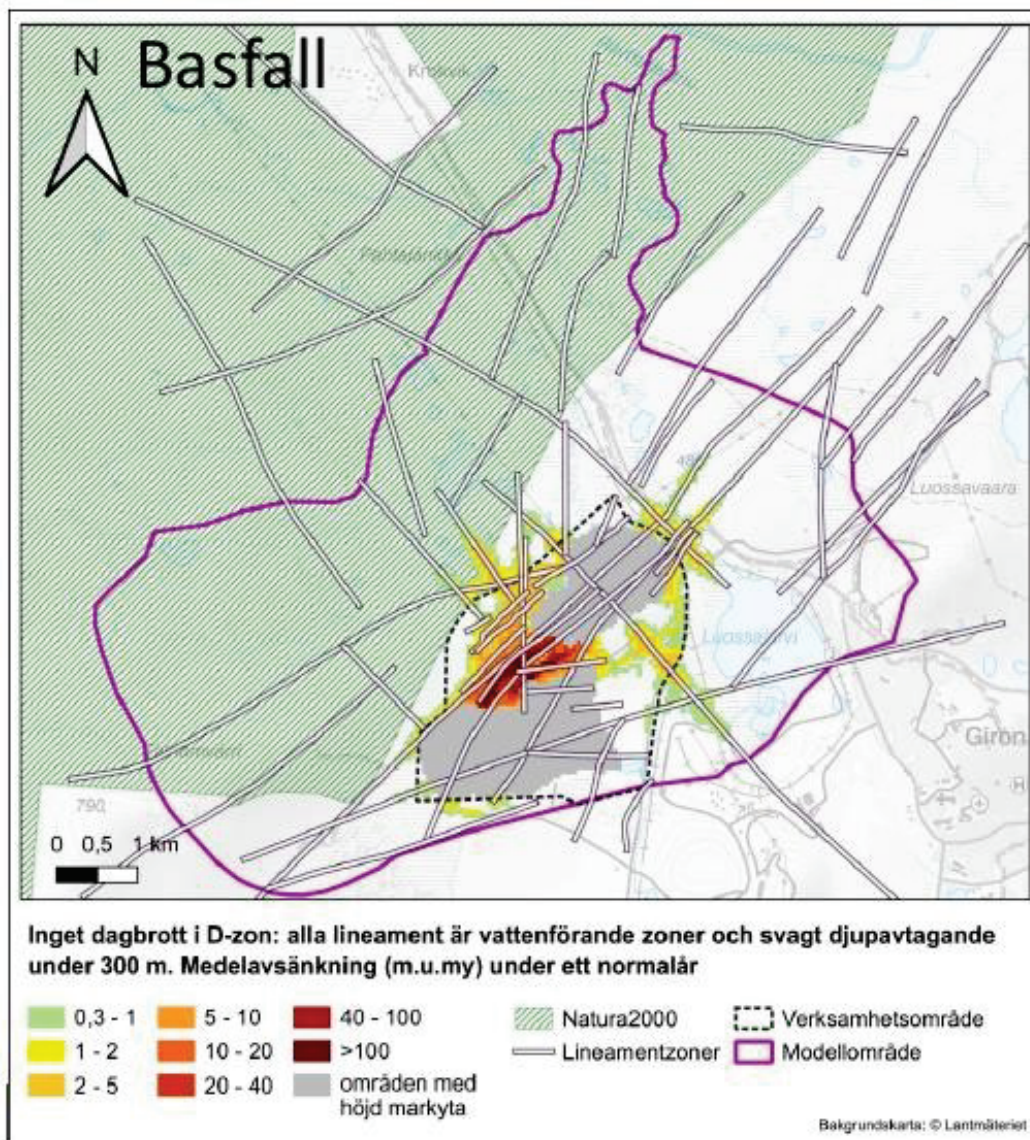
Yhtiö on kartoittanut kallion ominaisuudet SGU:lta saatujen tietojen ja omien geofysikaalisten tutkimustensa sekä kairaussydänten ja porareikäkokeiden mittausten avulla. Menettelyn ja pääkäsittelyn aikana erityisesti lääninhallitus on esittänyt kysymyksiä rikkonaisuusvyöhykkeistä ja ilmaissut huolensa siitä, että suunniteltu toiminta voi johtaa pohjaveden pinnan alenemiseen, millä voi olla seurauksia toiminta-alueen länsipuolella sijaitsevalle Rautasin Natura 2000 -alueelle. Lääninhallitus on muun muassa kysynyt mahdollisuuksista verhoinjektointiin ja siitä, mihin muihin suojatoimenpiteisiin voidaan ryhtyä, jos käy ilmi, että pohjaveden aleneminen on odotettua suurempaa.

Lopuksi lääninhallitus on ehdottanut ehtoja, joiden mukaan pohjaveden tasoa on seurattava ja tarkistettava säännöllisesti ja että on ryhdyttävä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että pohjaveden taso ei laske Natura 2000 -alueella sijaitsevalla apinasuon alueella yli 0,1 metriä.

Vastauksena lääninhallituksen esittämiin huolenaiheisiin yritys on tiivistänyt seuraavaa. Pohjaveden alenemisen vaikutusalue haetun toiminnan ympärillä on suurin, kun kaivos on kokonaan louhittu, ja suurin vaikutus tapahtuu kaivoksen välittömässä läheisyydessä. Vaikutusalue on määritelty alueiksi, joilla pohjaveden laskennallinen alenema on yli 0,3 metriä, ja laskelma perustuu konservatiivisiin oletuksiin veden syvyyden alenevasta vedenläpäisevyydestä ja vettä johtavien vyöhykkeiden määrästä kalliossa. Vajoaminen leviää kalliossa oletettuja vyöhykkeitä pitkin, ja vajoamismalli riippuu näin ollen oletuksista, jotka koskevat kallion rikkonaisuusvyöhykkeiden sijaintia. Jotta vaikutuksia ei aliarvioitaisi, yhtiö toteaa, että kaikkien vyöhykkeiden on oletettu olevan vettä johtavia, vaikka tämä on hyvin epätodennäköistä. Näin saadaan kuva suurimmasta mahdollisesta vaikutusalueesta, joka ulottuu seuraavasta pisteestä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

toiminta-alueella ja seuraa oletettuja murtuman muodonmuutoksia länteen kohti Natura 2000 -aluetta.

Kuva 4 Vaikutusalue - varovaiset oletukset.

Yhtiö on ilmoittanut mittaavansa ja tarkkailevansa pohjaveden tasoa, ja jos käy ilmi, että pohjavesi laskee Natura 2000 -alueella, se korvataan. Tähän on useita vaihtoehtoja, kuten kallioon asennettavat infiltraatiokaivot. Suotovesikaivo, joka koostuu kaivannosta, jonka alla on pohjamaata.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

on toinen. Kolmas vaihtoehto ovat infiltraatiolinjat, joissa on ylisuodatus yhdistettynä levittämiin.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen arvio vesistövaikutuksista.

Mallit

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että menettely, jossa käytetään vesitasapainomalleja, virtaamia ja lähtevien pitoisuuksien ja määrien vesikemiallista arviointia, perustuu hyväksytyihin menetelmiin ja todistettuihin kokemuksiin, ja sitä voidaan pitää parhaana mahdollisena tekniikkana. Mallinnus on tehty yhdessä todellisten lähtötietojen ja konservatiivisten oletusten kanssa. Mallit on kalibroitu, herkkyyksianalyysi tehty ja validoitu. Joitakin uusia mallinnuslaskelmia ja tuloksia esiteltiin pääkäsittelyn aikana, mikä johtui osittain avolouhoksen muuttuneesta louhinnasta ja siitä, että alueen mahdollisista murtumisvyöhykkeistä oli saatu lisää tietoa ja kokemusta lisätutkimusten ja koepumppausten aikana. Tuomioistuin katsoo, että yhtiö on käsitellyt ja ottanut huomioon epävarmuustekijät tavalla, jonka ansiosta menettelyä ja tuloksia voidaan pitää luotettavina.

Vedenkäsittely

Kuvattu vedenkäsittely perustuu vakiintuneeseen käsittelymenetelmään, joka on varmasti mukautettava kyseiseen prosessiveteen, mutta maa- ja ympäristötuomioistuin pitää menetelmää luotettavana ja vankkana, jos sitä käsitellään oikein ja seurataan jatkuvasti.

Päästö veteen

Toiminnasta murtovedessä olevien epäpuhtauksien osalta arviointi on tehtävä muun muassa 5 luvussa säädetyn pilaamiskiellon perusteella. 4 luvun säännösten perusteella. Hyväksytyissä ympäristölaatonormeissa vahvistetut tasot eivät kuitenkaan ole niitä, joihin asti "saastuttaminen" on sallittua, vaan arvioinnissa on otettava huomioon myös haitat, joita päästöt voivat aiheuttaa ihmisten terveydelle ja ympäristölle, sekä ympäristönsuojelulain harkintasäännöissä asetettu vaatimus parhaasta käytettävissä olevasta tekniikasta. Aineet, jotka eivät kuulu

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

hyväksytyt ympäristönlautunormit on myös otettava huomioon tuomioistuimen arvioidessa toiminnan päästöjä.

Yhtiö on ilmoittanut, että tietyissä vaiheissa ja joissakin mittauspisteissä toiminta johtaa tiettyyn pitoisuuksien/määrien nousuun kyseisissä vesistöissä. Ottaen huomioon raportoidut taustapitoisuudet ja mallinnetut tulokset tilintarkastustuomioistuin katsoo, että lisäys ei aiheuta muutosta mihinkään laatutekijään huonompaan suuntaan eikä heikkenemistä laatutekijässä, joka on jo huonoimmassa luokassa. Tuomioistuin ei myöskään katso, että Pahtajoen yläjuoksuun vaikuttava suojavirtaama aiheuttaisi heikentämiskiellon edellyttäen, että kyseiselle päästölle asetetaan riittävät ehdot. Tilintarkastustuomioistuin katsoo myös, että flotaatioreagenssien hallinta on hyväksyttävää tilintarkastustuomioistuimen asettaman koeajan puitteissa (ks. jäljempänä).

Kaiken kaikkiaan tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhtiön vesipäästöjen mahdollisesti aiheuttama pilaantuminen ei ole esteenä toiminnan hyväksyttävyydelle, jos lähtevän veden käsittelyä koskevat riittävät ehdot on asetettu. Tällaisten ehtojen täyttyessä päästöjen ei katsota aiheuttavan vesiympäristön luvatonta huonontumista tai vaarantavan mahdollisuutta saavuttaa se tila, joka vedellä pitäisi olla ympäristönlautunormien mukaan.

Virtaukset

Hydrologinen järjestelmä on laatutekijä, joka on otettava huomioon arvioitaessa toiminnan vaikutusta hyväksytyihin ympäristönlautunormeihin.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että vesistöjen virtausten muutosten osalta selkeytysaltaan puskurikapasiteetti eli ylijäämäveden varastointi ja tasaaminen sekä se, että ylivuotovesi on mahdollista jakaa eri purkupaikkojen välillä, merkitsevät sitä, että hydrologisen järjestelmän tila ei heikkene. On kuitenkin aiheellista säätää edellytyksistä, joilla varmistetaan, mitä yritys on todennut näissä osissa, ja että virtaamien seuranta on toteutettava. Mitä tulee

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Saamelaiskylät ovat huolissaan vesistöjen virtauksen muutoksista ja jään muodostumisesta, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että myös tätä koskeva ehto on tarpeen.

Pohjavesi

Toiminnan pohjavesivaikutusten osalta voidaan heti aluksi todeta, että asian selvittämisen perusteella on selvää, että toiminnan aiheuttama maanpinnan aleneminen ei vaikuta mihinkään pohjavesimuodostumaan tai pohjavesien suojelualueeseen. Myöskään vaikutuksia toiminta-alueen ulkopuolisiin kaivoihin ei ole odotettavissa.

Toiminta-alueelta länteen päin on mahdollisia murtumisvyöhykkeitä, mutta edellä kuvattujen asiakirjojen, mukaan lukien näytteiden pumppaus, perusteella tilintarkastustuomioistuin arvioi, että nämä ovat vähäisiä pohjaveden vähennyksiä. Tilintarkastustuomioistuin arvioi, että vaikka pohjaveden aleneminen Rautasin Natura 2000 -alueella olisikin vähäistä, se on kuvattujen infiltraatiomenetelmien perusteella pinta-alaltaan marginaalista. Yhtiö on osoittanut, että on olemassa realistisia ja kohtuullisia vaihtoehtoja veden palauttamiseksi ja siten vahinkojen syntymisen estämiseksi. Tilintarkastustuomioistuin ei katso, että vaihtoehtoja olisi tutkittava tarkemmin. Näin ollen tältä osin voidaan asettaa lopulliset ehdot (ks. jäljempänä kohta *Ehdot ja lykätyt kysymykset*).

Päätelmä

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että haettuja toimintoja on mahdollista säännellä siten, että niillä ei ole luvattomia vaikutuksia pinta- tai pohjavesien ympäristölaatunormeihin. Tuomioistuin toteaa, että toiminta ei aiheuta vesiympäristön luvatonta huonontumista eikä vaaranna mahdollisuutta saavuttaa asetettuja ympäristölaatunormeja. Tuomioistuin ei myöskään muutoin katso, että haetun toiminnan vesistövaikutukset aiheuttaisivat sellaista haittaa ihmisille tai ympäristölle, että sitä olisi pidettävä luvattomana.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yleisarvio on siis se, että yritys on osoittanut, että sovellettavan toiminnan vaikutus vesistöihin on sallittua tuomioistuimen nyt määrittämällä ehdoilla, jotka ovat sekä lopullisia että väliaikaisia. Tuomioistuimen mukaan on kuitenkin syytä lykätä tiettyjä kysymyksiä, jotka koskevat toiminnan vesistövaikutuksiin liittyviä ehtoja. Nämä kysymykset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne olisivat ratkaisevia toiminnan hyväksyttävyyden kannalta, mutta niiden lopullinen määrittely on syytä odottaa, kunnes saadaan lisää kokemusta toiminnan vaikutuksista.

Vesienkäsittelylaitos on rakennettava ja käsittelyprosessia on hienosäädettävä nykyisen prosessijäteveden optimoimiseksi. Tätä varten yrityksen vesipäästöjä koskeva koeaika vaikuttaa perustellulta. Tilintarkastustuomioistuin käsittelee koeaikaa koskevia kysymyksiä ja ehtoja tarkemmin jäljempänä.

Luonnonympäristö

Tapauksessa yhtiö on esittänyt valmiita luontoarvojen inventointeja ja tutkimuksia suojelluista lajeista. Inventoinnit kattavat noin 3,5 km:n alueen² (toiminta-alue ja lähialueet). Lähialueella on paljon koskemattomia luontoympäristöjä, joilla on korkeampia luontoarvoja: tunturikoivumetsiä, kosteikkoja, paljaita vuoria, vesistöjä ja järviä, ja luontotyyppien ja lajien yhteydet maisemassa ovat hyvät. Toiminnan vaikutusalueella sijaitsee myös kaksi aluetta, jotka on nimetty luontodirektiivin mukaisiksi Natura 2000 -alueiksi esimerkiksi pohjavesivaikutusten, vesikemiallisen vaikutuksen, melun ja pölyn osalta. Nämä ovat Rautas- sekä Torne- ja Kalix-jokijärjestelmät. Näiden vaikutusten kuvaus on esitetty kunkin kysymyksen kohdalla.

Kiirunan lähialueella erilaiset maankäyttömuodot, kuten aiemmat ja käynnissä olevat kaivostoiminnot ja tuulivoima, vaikuttavat enemmän. Luontoarvot ovat siellä alhaisemmat.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiön tarkistetun D-vyöhykkeellä tapahtuvaa kaivostoimintaa koskevan hakemuksen myötä toiminnan vaikutukset luonnonympäristöön vähenevät. Tämä koskee sekä suoraa maa-ainesten ottoa että vaikutuksia pohjaveteen, meluun ja pölyyn, jotka ovat merkittäviä Natura 2000 -alueilla ja alueilla, joilla on suuria luonnonarvoja.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että toiminnan vaikutukset luonnonympäristöihin, jotka eivät kuulu ympäristölain 7 tai 8 luvun mukaisen erityissuojelun piiriin, ovat sallittuja yrityksen esittämällä suojatoimenpiteillä ja tuomioistuimen määräämillä ehdoilla. Ekologista korvausta toiminnan aiheuttamasta luonnonarvoihin kohdistuvasta haitasta ei tutkita hyväksyttävyyden arvioinnin yhteydessä, vaan sitä käsitellään jäljempänä erillisessä kohdassa. Seuraavassa tuomioistuin käsittelee toiminnan hyväksyttävyyttä Natura 2000 -verkoston ja lajien suojelun kannalta.

Natura 2000

Oikeudellinen sääntely

Luontotyyppidirektiivissä (92/43/ETY)⁶ edellytetään, että kaikki EU-maat nimeävät Natura 2000 -alueiksi kutsuttuja erityisalueita, jotka yhdessä muodostavat ekologisesti yhtenäisen luontotyyppiverkoston. Luvussa 4. 8 §:ssä säädetään, että sellaista maa- ja vesialueiden käyttöä, joka voi vaikuttaa Natura 2000 -alueeseen ja johon sisältyy toimintoja tai toimenpiteitä, jotka edellyttävät ympäristönsuojelulain 7 luvun 28 a §:n mukaista niin sanottua Natura 2000 -lupaa, saa harjoittaa vain, jos tällainen lupa on myönnetty.

Natura 2000 -lupa tarvitaan toiminnan tai toimenpiteiden toteuttamiseen, kun on olemassa vaara, että toiminta voi vaikuttaa merkittävästi Natura 2000 -alueen ympäristöön, ja tällainen vaikutus on todennäköinen. Tätä sovelletaan riippumatta siitä, onko toiminta

⁶ Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

jotka sijaitsevat tällaisella alueella tai sen ulkopuolella (ks. asia NJA 2013, s. 613, s. 9-10 viitteineen). Ennalta varautumisen periaatetta sovelletaan epävarmuustapauksissa.

Ympäristölain 7 luvun 28 b §:n mukaan lupa voidaan myöntää, jos toiminta tai toimenpide ei yksinään tai yhdessä muiden meneillään olevien tai suunniteltujen toimintojen tai toimenpiteiden kanssa voi aiheuttaa haittaa suojeltavaksi tarkoitetun alueen luontotyypeille tai elinympäristöille eikä se aiheuta suojeltavaksi tarkoitettulle lajille tai lajeille sellaista häiriötä, joka voisi merkittävästi haitata lajin tai lajien säilymistä alueella. Kysymys on siis siitä, vahingoittaako haettu toiminta todennäköisesti suojelualueen elinympäristöä ja aiheuttaako se todennäköisesti merkittävää häiriötä siellä suojeltaville lajeille. Lupaa ei voida myöntää, jos haettu toiminta tai toimenpiteet aiheuttaisivat tällaista häiriötä.

Elinympäristövahinkoihin liittyy keskeisesti käsite, jonka mukaan kyseisten lajien suotuisan suojeluaseman on säilyttävä. Vahinkoa olisi punnittava suhteessa mahdollisuuksiin säilyttää alueen ekologiset ominaisuudet. Luontotyyppin suojelun tason katsotaan olevan suotuisa, kun ympäristölain mukaisen alueiden suojelusta annetun asetuksen (1998:1252) 16 §:ssä säädetyt kriteerit täyttyvät. Lisäksi suojelun tason säilyttämistä on arvioitava kussakin yksittäistapauksessa sen perusteella, aiheuttaako toiminta kokonaishaittaa elinympäristölle. Tältä osin on tärkeää, mitä kyseisiä alueita koskevissa suojelusuunnitelmissa todetaan. On myös tärkeää selvittää, voidaanko vahingot pysäyttää, rajoittaa tai torjua toiminnan harjoittamista koskevilla ehdoilla. Merkittävän häiriön osalta häiriön on liityttävä lajin populaatioon ja sen kehitykseen alueella.

Näin ollen on ennen kaikkea kyse siitä, että laji pystyy selviytymään kestävinä populaatioina, jotta haettu toiminta voidaan sallia.

Taustatiedot

Yritys on väittänyt, että suunnitellulla toiminnalla ei ole, kun otetaan huomioon mahdolliset ja ehdotetut suojatoimenpiteet, merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueiden ympäristöön, eikä Natura 2000 -lupaa näin ollen tarvita. Siinä tapauksessa, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Jos maa- ja ympäristötuomioistuin tekisi toisenlaisen arvion, yhtiö on toissijaisesti pyytänyt luvan myöntämistä ympäristölain 7 luvun 28 a §:n nojalla. Lääninhallitus on todennut, että suunnitellulla toiminnalla on niin suuri vaikutus kahteen Natura 2000 -alueeseen, että ympäristöluvan myöntäminen edellyttää ympäristölain 7 luvun 28 a §:n mukaista lupaa. Yritykseltä saatujen lisätietojen perusteella lääninhallitus on arvioinut, että lupa olisi myönnettävä edellyttäen, että maa- ja ympäristötuomioistuin asettaa tarvittavat edellytykset vesienkäsittelylle ja suojaavalle suotautumiselle. Gabna Sami Village on todennut, että on selvää, että haetulla toiminnalla on merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin ja että maa- ja ympäristötuomioistuimen ei pitäisi suojelualueeseen kohdistuvien vaikutusten kokonaisarvioinnin perusteella voida myöntää tällaista lupaa.

Alueita koskevat tiedot

Kun arvioidaan, mitkä toimenpiteet voivat vaikuttaa merkittävästi luontoalueen ympäristöön, on luonnollista tarkastella ensin luontoalueita sinänsä ja niiden ensisijaisia suojeluarvoja. Rautaksen luonnonsuojelusuunnitelmasta käy ilmi, että alue on nimetty Natura 2000 -alueeksi laajojen yhtenäisten erämaa-alueidensa vuoksi. Alueen luontotyytit tarjoavat elinympäristön monille erikoistuneille ja herkille lajeille. Ihmisen vaikutus on ollut vähäinen, ja alue on säilynyt jäänteinä luonnonmaisemasta ja yhdistää muita suojelualueita. Alueeseen on vaikuttanut ja sitä on muokannut myös vuosisatoja kestänyt kestävä poronhoito.

Suojelusuunnitelman mukaan Rautaksen tarkoituksena on säilyttää arvokas yhtenäinen luonnonmaisema, joka on luonteeltaan koskematon, hydrologinen dynamiikka ja rikas biologinen monimuotoisuus. Metsille, kosteikoille, vuorille ja kaikille muille ekosysteemeille on annettava edellytykset kehittyä luonnollisesti ilman ihmisen kielteisiä vaikutuksia. Nimetyillä lajeilla saukko, ilves, suokukko ja suokaura on oltava alueella hyvät elinolosuhteet. Suojelusuunnitelmassa korostetaan myös, että vesi on rajatonta ja että alueen vesistöt ja järvet ovat osa Torne- ja Kalix-jokiverkoston Natura 2000 -alueen valuma-alueita. Kuvatussa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Uhka-arvioinnissa todetaan, että alueella tai sen läheisyydessä tapahtuva mineraalien louhinta voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa kaikille luontotyypeille. Seurauksena on muun muassa luontotyyppien häviäminen, pohjaveden pinnan aleneminen sekä lietteen ja haitallisten aineiden pääsy maaperään ja vesiympäristöön.

Kuten alueen suojelusuunnitelmassa todetaan, Torne- ja Kalix-joet on nimetty Natura 2000 -alueeksi, koska se koostuu vapaasti virtaavista joista, joihin vesivoima ja säännöstely eivät vaikuta. Joelle on siten ominaista luonnolliset, kausittaiset vedenpinnan vaihtelut, jotka muun muassa luovat erityisen lajirikkaita rantavyöhykkeitä järvien ja purojen varsille ja tarjoavat mahdollisuuksia runsaalle biologiselle monimuotoisuudelle. Suhteellisen hyvä vedenlaatu on myös erittäin arvokas ja tärkeä perusta alueen monimuotoisuudelle. Torne- ja Kalix-jokijärjestelmien osalta kaivostoiminta on myös tunnustettu uhkaksi luonnonympäristölle. Suojelusuunnitelmassa esitetyn arvion mukaan arvokas luonto voi olla vaarassa hävitä, ja haitallisten ja sameiden aineiden vuodot voivat aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia sekä toiminnan aikana että sen päättymisen jälkeen sekä paikallisiin ekosysteemeihin että myös kaukokulkeutumisen kautta. Usean kaivoksen vesijärjestelmissä voi esiintyä myös kumulatiivisia vaikutuksia. Kasvistolle ja eläimistöille aiheutuvien suorien vahinkojen lisäksi haitalliset aineet voivat aiheuttaa eläimissä välttämiskäyttäytymistä, eli eläimet poistuvat alueilta, joihin vaikutukset kohdistuvat. Myös vedenotolla voi olla kielteisiä paikallisia vaikutuksia.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Tarvitaanko Natura 2000 -lupaa?

Sekä lääninhallitus että samebys ovat huomauttaneet useista riskeistä, joita suunniteltu toiminta voi aiheuttaa Natura 2000 -alueille. Näiltä osin asiassa esiin tulleiden seikkojen valossa maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että varovaisessa arvioinnissa on olemassa riski, että toiminta voi vaikuttaa merkittävästi Rautan ympäristöön sekä Tornion ja Kalixin vesistöihin. Rautaksen osalta merkityksellinen on ensisijaisesti pohjaveteen kohdistuvien vaikutusten riski.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

arviointi. Torne- ja Kalix-joen vesistöjen osalta kyse on sen sijaan toiminnasta aiheutuvista päästöistä ja virtaamaolosuhteiden muutoksista. Toiminnalle tarvitaan sen vuoksi Natura 2000 -lupa.

Onko Natura 2000 -luvan myöntämiselle ehtoja?

Rautasin Natura 2000 -alueen osalta toiminta uhkaa vaikuttaa ennen kaikkea aapasuon luontotyyppiin. Luonnonympäristöä koskeva tutkimus osoittaa, että pohjavedestä riippuvaisia lajeja voi esiintyä, joihin pohjavedenpinnan aleneminen voi vaikuttaa. Esitetty selvitys on tuomioistuimen mielestä riittävä, jotta toiminnan vaikutukset Rautaksen alueella voidaan arvioida kattavasti. Yhtiön tekemä selvitys pohjaveden alenemista kuvaavilla malleilla, joita maa- ja ympäristötuomioistuin pitää luotettavina, osoittaa, että pohjaveden alenemisen Rautaksen alueella ennustetaan olevan vähäistä. Yhtiö on myös osoittanut, että on olemassa kohtuulliset suojatoimenpiteet, jos pohjaveden aleneminen kuitenkin tapahtuu.

Yhtiö on ilmoittanut, että pohjaveden tasoa seurataan ja että jokin yhtiön ehdottamista imeytysmenetelmistä otetaan käyttöön, jos tarvetta ilmenee. Yhtiön mukaan yhtiön ehdottaman väliaikaisen määräyksen mukaan tämä tapahtuu seuraavan kasvukauden aikana, kun viimeisimmän kolmen kuukauden jakson mittaukset osoittavat yli 0,2 metrin poikkeaman alueen vaikutusputkissa. Tällöin pohjaveden laskua on rajoitettava enintään 0,2 metriin kasvukaudessa. Lääninhallitus on sen sijaan katsonut, että suojelutoimin on varmistettava, että pohjaveden pinta ei Rautasaaren aapasuon alueella saa laskea toiminnan seurauksena enempää kuin 0,1 m luonnollista vaihtelua alemmaksi.

Koska pohjaveden tasoa valvotaan ja koska on olemassa valmius toteuttaa suojatoimia, jotka liittyvät imeyttämiseen, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että Natura 2000 -alueella sijaitseviin apinasuohon ei kohdistu luvattomia vaikutuksia. Seuranta- ja lieventämistoimia käsitellään tarkemmin jäljempänä kohdassa *Lykätyt kysymykset ja ehdot*.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että toiminnan vaikutuksesta Rautaan ei ole tieteellisesti perusteltuja epäilyjä. Tätä taustaa vasten maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on osoitettu, ettei toiminta voi vahingoittaa suojeltavaksi tarkoitetun alueen luontotyyppiä tai luontotyyppejä tai aiheuttaa suojeltavaksi tarkoitetuille lajeille sellaista häiriötä, joka voi merkittävästi vaarantaa lajin tai lajien säilymistä alueella. Näin ollen on perusteltua myöntää lupa Rautaksen Natura 2000 -alueeseen mahdollisesti kohdistuville vaikutuksille.

Toiminnan päästöjä ja sen aiheuttamia muutoksia virtausolosuhteissa kuvataan tarkemmin edellä kohdassa *Vaikutukset vesistöihin*. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että esitetyt tutkimukset ovat riittävät myös toiminnan Natura 2000 -alueeseen kuuluvaan Tornion ja Kalixin vesistöön kohdistuvien vaikutusten kattavaan arviointiin, johon sisältyy sekä virtaamien että vesikemian tutkiminen sekä luontoarvojen inventointi ja vastaanottavien vesien tutkiminen.

Maa- ja ympäristötuomioistuin on edellä todennut, että toiminta on sallittua ympäristölaatumormeja koskevien säännösten perusteella, kun otetaan huomioon päästöt vesiin ja vaikutukset virtaamiin, edellyttäen, että toiminnalle asetetaan riittävät ehdot. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa myös, että ehdot merkitsevät sitä, että virtaaman muutokset tai päästöt eivät aiheuta vahinkoa Natura 2000 -alueen Torne- ja Kalix-jokiverkoston suojeltavaksi tarkoitetulle luontotyyppille tai luontotyypeille tai että suojeltavaksi tarkoitettuihin lajeihin tai lajeihin ei kohdistu häiriötä, joka voi merkittävästi heikentää lajien tai lajien säilymistä tällä alueella.

Tätä taustaa vasten maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että toiminnan aiheuttamat muutokset vesistöjen virtaamissa ja vesiin johdettavissa päästöissä eivät vaikuta luvattomasti Natura 2000 -alueeseen. Näin ollen edellytykset Natura 2000 -luvan myöntämiselle ovat olemassa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lajien suojelu

Oikeudellinen sääntely

Lintudirektiivin⁷ (2009/147/EY) ja luontotyyppidirektiivin lajien suojelua koskevat säännökset on saatettu Ruotsin lainsäädännössä voimaan lajisuojeluasetuksella (2007:845). Hakemuksen jättämisen jälkeen asetukseen on tehty tiettyjä muutoksia, ja siirtymäsäännösten puuttuessa tässä tapauksessa on sovellettava nykyistä sanamuotoa.

Lajisuojeluasetuksen 4 §:n mukaan on kiellettyä, että

1. pyydystää tai tappaa luonnonvaraisia lintuja tahallaan,
2. luonnonvaraisten lintujen pesien tai munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen tai niiden pesien poistaminen
3. kerätä luonnonvaraisten lintujen munia, vaikka ne olisivat tyhjiä, ja
4. häiritä tarkoituksellisesti luonnonvaraisia lintuja, erityisesti niiden pesimä- ja kasvatusaikana, ellei häirintä ole merkittävää seuraavien kannalta
 - a. ylläpitää lintulajin populaatio tyydyttävällä tasolla ottaen erityisesti huomioon ekologiset, tieteelliset ja kulttuuriset tarpeet; tai
 - b. palauttaa väestömäärä tälle tasolle.

Muutoksen seurauksena lajisuojeluasetuksen 4 §:ssä ei enää ole nimenomaista kieltoa vahingoittaa tai tuhota luonnonvaraisten lintujen lisääntymis- tai levähdyspaikkoja (vrt. säännöksen vanhan version 4 kohta). Luonnonvaraisten lintujen tarkoituksellista häiritsemistä erityisesti niiden pesimä- ja kasvatusaikana koskeva, lajisuojeluasetuksen 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukainen kielto on kuitenkin edelleen voimassa. Saman säännöksen mukaan luonnonvaraisten lintujen häirintää koskevaa kieltoa ei sovelleta, jos häirintä ei ole tärkeää kannan säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.

tyydyttävällä tasolla erityisesti ekologisten, tieteellisten ja kulttuuristen tarpeiden kannalta. Tällöin häiriökiellon rajoittaminen, joka johtuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen

lintudirektiivin 5 kohdan d alakohdan toinen luetelmakohta. Esimerkkeinä olosuhteista, jotka voivat viitata siihen, että tasoa ei voida pitää tyydyttävänä, voidaan mainita seuraavat tiedot

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja ympäristötuomioistuin⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

perustelujen mukaan kyseinen lintulaji on kansallisesti punaisella listalla, lintudirektiivin liitteessä I tai sen populaatiossa on todettu jyrkkä taantuma (perustelut Fm 2022:5, s. 4).

Lajisuojausasetuksen 4 a §:n mukaan liitteessä 1 N- tai n-kirjaimella merkittyjen luonnonvaraisten eläinlajien osalta on kiellettyä, että

1. pyydystää tai tappaa eläimiä tarkoituksellisesti,
2. eläinten tarkoituksellinen häiritseminen erityisesti niiden parittelu-, lisääntymis-, talvehtimis- ja muuttoaikoina.
3. munien tarkoituksellinen tuhoaminen tai kerääminen luonnossa; ja
4. vahingoittaa tai tuhota eläinten lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Kielto koskee eläinten kaikkia elämänvaiheita. Pykälän 4 a kohdan soveltamisalaan kuuluviin lajeihin sovelletaan tiukkaa suojelua, jonka mukaan kaikkiin vaikutuksiin vaaditaan poikkeuslupa, vaikka lajin suojelun taso ei todennäköisesti heikkenisi. Suojelua sovelletaan myös lajeihin, jotka ovat saavuttaneet suotuisan suojeluaseman (ks. Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-473/19 ja C-474/19 "Protect the forest" ja MÖD 2023:13).

Lajisuojausasetuksen 6 § sisältää erityissäännöksiä sammakkoeläinten suojelusta ja 7-9 § sisältää säännöksiä kasvien suojelusta. Lajisuojausasetus ja käytäntö ovat muuttuneet Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Protect the Forest antaman tuomion jälkeen aiemman 4 §:n soveltamisen osalta. Oikeustapauksessa MÖD 2016:1 esitetyt periaatelausunnot ovat kuitenkin edelleen merkityksellisiä 8-9 §:ien kattamien lajien osalta (vrt. MÖD 2023:13 ja maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuimen 28.2.2024 antama päätös asiassa M 11538-22). Kun kyse on toiminnasta, jonka tarkoituksena on selvästi muu kuin näiden pykälien soveltamisalaan kuuluvien lajien tappaminen tai häiritseminen, tarvitaan siis riski vaikutuksesta alueen suojeltujen lajien suojelutilanteeseen, jotta näitä lajeja koskevat lajisuojausasetuksen kiellot tulevat voimaan.

Lajisuojausasetuksen 4-4a ja 6-9 §:n kielloista voidaan myöntää poikkeuksia saman asetuksen 14-15 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tausta

Yritys on hakenut poikkeusta lajisuojeluasetuksen 6 §:n kiellosta metsäliskon ja viitasammakon osalta. Yhtiö on myös hakenut vapautusta lajisuojeluasetuksen 4, 4a ja 6-9 §:n kielloista useille luettelossa mainituille ja/tai muille suojelluille lajeille, joiden katsotaan voivan esiintyä toiminta-alueella tai sen läheisyydessä, jos tuomioistuin katsoo, että tällainen vapautus on tarpeen.

Menettelyn aikana läninhallitus pyysi lisätietoja yhtiön selvityksestä ja johtopäätöksistä, jotka koskivat vaikutuksia useisiin lajeihin, ja totesi yhtiön toimittamien lisätietojen jälkeen, että haettu toiminta edellyttää poikkeuslupaharkintaa lajisuojeluasetuksen 7 ja 8 §:n kieltojen osalta suokukkojen ja suopursusammalen osalta. Yhtiön oikaistua hakemustaan eräiltä osin läninhallitus totesi pääkäsittelyssä, että yhtiön lajisuojelupoikkeuslupahakemus voitiin hyväksyä ja että läninhallituksen käsityksen mukaan lajisuojelupoikkeuslupaa ei tarvittu suopursuruoholle eikä pitkävartiselle joutsensuosammalelle yhtiön varausvaatimuksen mukaisesti.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Puuliskon ja viitasammakon lajien suojelulupa

On kiellettyä tappaa, vahingoittaa, pyydystää tai muulla tavoin kerätä puuliskoja ja viitasammakoita sekä poistaa tai vahingoittaa niiden munia, mätimunia, toukkia tai pesiä. Kiellosta voidaan myöntää poikkeuksia lajisuojeluasetuksen 15 §:n nojalla, jos muuta sopivaa ratkaisua ei ole eikä poikkeus estä lajin populaation suotuisan suojelutason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella.

Yhtiön tutkimukset ovat osoittaneet, että sekä metsäliskot että viitasammakot ja niiden munat/munat ja poikaset/nuoret voivat vahingoittua ja kuolla ehdotetun toiminnan seurauksena, minkä vuoksi yhtiö on hakenut poikkeusta myös näiden lajien osalta.

Toiminnan sijainti liittyy malmiesiintymään. Kuten seuraavasta käy ilmi

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin arvioi sijoituspaikan arvioinnin perusteella, että yhtiön valitsema sijaintipaikka laitoksen eri osille, kuten teollisuusalueelle ja hiekka-altaalle, on paras vaihtoehto. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo näin ollen, että ei ole olemassa muuta sopivaa ratkaisua, jolla voitaisiin välttää viitasammakoille ja puuliskoille aiheutuvat haitat ja samalla mahdollistaa esiintymän louhinta.

Mitään muuta ei ole selvinnyt kuin se, että sekä metsälisko että viitasammakko ovat elinkelpoisia lajeja. Maa- ja ympäristötuomioistuin yhtyy yhtiön arvioon, jonka mukaan toiminnasta ei odoteta aiheutuvan vaikutuksia lajien suojelutilanteeseen paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla. Näin ollen näille lajeille voidaan myöntää lajisuojeluasetuksen 15 §:n mukainen poikkeuslupa.

Lajisuojelulupa muille lajeille

Yhtiö on raportoinut suuresta määrästä lajeja, joita on havaittu toiminta-alueella ja sen yhteydessä tai joiden on arvioitu voivan esiintyä siellä. Yhtiön tarkistetun D-alueen kaivostoimintaa koskevan hakemuksen myötä toiminnan vaikutusten sekä kasveihin että eläimiin voidaan olettaa olevan vähäisempiä, koska maa-aluevaltauksia on vähennetty ja koska toiminta-alueen länsipuolella esimerkiksi pohjaveden aleneminen, melu ja pöly ovat vähäisempiä. Pölyn ja melun vähentämiseen liittyvät vedenkäsittely- ja suojelutoimenpiteet sekä veden imeyttäminen ovat lisätoimenpiteitä, jotka rajoittavat vaikutuksia kasvistoon ja eläimistöön.

Lintujen osalta ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että toiminta aiheuttaa häiriötä tietyille lajeille niiden pesimä- ja kasvatusaikana huolimatta siitä, että melun lieventämistoimenpiteet on toteutettu ja maanrakennustöiden rajoittamista pesimäaikana koskevat ehdot on asetettu. Maa- ja ympäristötuomioistuin ei kuitenkaan katso, että on olemassa sellainen vaikutusriski, joka vaikeuttaisi minkään lintulajin kannan säilyttämistä tyydyttävällä tasolla paikallisesti, alueellisesti tai kansallisesti. Poikkeusta lajisuojeluasetuksen 4 §:n kiellosta ei näin ollen tarvita.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Toiminnan ei odoteta vaikuttavan lajisuojeluasetuksen 4a §:n nojalla suojeltuihin eläimiin.

Toiminta-alueella on elinympäristö suokukolla, joka on suojeltu luonnonsuojeluasetuksen 7 §:n nojalla. Laji on punaisella listalla luokassa lähes uhanalainen. Koska hakemusta on muutettu ja koska on asetettu ehtoja, joilla säilytetään elinympäristö suokukan esiintymisen varmistamiseksi, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että lajin suojelemisesta annetun asetuksen 7 §:n kielto ei koske tätä lajia. Esitetyn aineiston perusteella tuomioistuin katsoo, että ei ole ilmennyt, että lajisuojeluasetuksen 7 §:n kielto voisi koskea muita lajeja.

Toiminnan tarkoitus on selvästi erilainen kuin lajien tappaminen tai häiritseminen. Tilintarkastustuomioistuin yhtyy yrityksen arvioon, jonka mukaan ei ole vaaraa, että minkään lajisuojeluasetuksen 8-9 pykälän soveltamisalaan kuuluvan lajin suojelun tasoon paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla kohdistuu vaikutuksia. Poikkeusta näissä säännöksissä säädetyistä kielloista ei näin ollen tarvita.

Yhteenvetona maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että toiminnan vaikutukset kasvi- ja eläinkuntaan eivät johda lajisuojeluasetuksen kieltojen soveltamiseen muiden kuin niiden lajien osalta, joiden osalta yritys on hakenut ja saanut poikkeusluvan.

Poronhoito

Taustatiedot

Suunniteltu toiminta-alue, jolle yhtiö on hakenut lupaa, sijaitsee Laevas saamelaiskylän (suurimmaksi osaksi) ja Gabna saamelaiskylän (pienemmäksi osaksi) ympärivuotisilla mailla, joilla poronhoitoa voidaan harjoittaa ympäri vuoden poronhoitolain 3 §:n mukaisesti. Osapuolilla on erilaisia näkemyksiä toimenpiteen vaikutuksista poronhoitoon. Yhtiön kanta on, että suunnitellun toiminnan katsotaan vaikuttavan vähäisessä määrin Laevan saamelaiskylän ja vähäisessä määrin Gabnan saamelaiskylän mahdollisuuteen harjoittaa poronhoitoa. Ehdotetut ehdot yhdessä ehdotetun

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

korvauksella korvataan laidunten mahdollinen menetys ja suunnitellusta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat.

Sekä Laevas sameby että Gabna sameby ovat todenneet, että suunnitelluilla toimilla on sellainen vaikutus poronhoitoon, että rinnakkaiselo ei ole mahdollista. Lisäksi samebyjen mukaan (Laevasin ja Gabbanan samebyjen väitteistä käytetään samaa mieltä olevissa osissa nimitystä "samebyt") ympäristövaikutusten arvioinnin perustana olevat poronhoitoa koskevat asiakirjat eivät ole riittävä peruste päätöksenteolle, minkä vuoksi hakemus on hylättävä ensi vaiheessa. Tilintarkastustuomioistuin on käsitellyt tätä vastalauseetta edellä kohdassa *Ympäristövaikutusten arviointi ja erityinen ympäristöarviointi*. Toissijaisesti saamelaisyhteisöt ovat vaatineet, että hakemus hylätään poronhoidolle aiheutuvan merkittävän ja peruuttamattoman haitan vuoksi.

Muiden osapuolten ja sidosryhmien huomautukset

Saamelaiskäräjät on hylännyt hakemuksen vedoten kaivostoiminnan vaikutuksiin poronhoitoon. Saamelaiskäräjät on kirjeenvaihdon aikana todennut, että yhtiön ehdottamat ehdot ja korvaustoimenpiteet eivät riitä turvaamaan alueen toimintaa poronhoidossa. Saamelaiskäräjät on korostanut erityisesti sitä, miten kovaa vahinkoa saamelaiskylät kärsivät porojen laidunmaiden ja vaellusreittien kumulatiivisesta häviämisestä, joka on jatkunut vuosikymmeniä ja jonka odotetaan lisääntyvän muun muassa suunniteltujen uusien mineraalien louhintahankkeiden, meneillään olevien infrastruktuurihankkeiden ja ulkoilun myötä. Saamelaiskäräjien mukaan on selvää, että haetut toiminnot kuljetuksineen pirstovat entisestään porojen laidunmaita saamelaiskylissä, ja viranomainen pelkää, että poronhoidon perusedellytykset saamelaiskylissä ovat katoamassa kokonaan. Saamelaiskäräjät on todennut yhtiön ehdottamista ehdoista ja korvaavista toimenpiteistä, että vaikka talvilaiduntamisen edellytysten vahvistaminen on myönteistä, kyseiset porolaitumet ovat ympärivuotisia ja niitä käytetään muina aikoina kuin korvaavan toimenpiteen kohteena olevina aikoina. Tutkittujen korvaavien toimenpiteiden vaikutusten oletetaan olevan vähäisiä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vaikutus suunnitellun kaivostoiminnan aiheuttamiin vahinkoihin, esimerkiksi toiminnallisiin yhteyksiin.

Espoon kuulemisen yhteydessä myös Suomen Saamelaiskäräjät on kommentoinut asiaa ja todennut muun muassa seuraavaa. Viiskarin kohdalla Gabnan ja Laevaksen poronhoitoalueet ovat hyvin pitkulaisia, jolloin kapeaan osaan aluetta kohdistuvat vaikutukset heijastuvat koko toimintaan. Kiirunan alue on jo nyt saamelaiskulttuurin kannalta hyvin haavoittuvainen. Kaivostoiminnan vaikutukset saamelaiskyliin voivat olla merkittäviä poronhoitoon kohdistuvien suorien vaikutusten lisäksi, ja saamelaisten (jotka ovat samalla pohjoissaamenkielisellä alueella) sosiaalisten verkostojen kautta kaivostoiminnan vaikutukset voivat heijastua myös Suomen alueella toimivien saamelaisten elämään. Saamelaiskäräjät ilmaisee lisäksi huolensa Torne-Muonionjoen vesistöalueella suunniteltujen ja käynnissä olevien kaivoshankkeiden kumulatiivisista vaikutuksista ja toteaa, että toiminnanharjoittajan ja Ruotsin ympäristöviranomaisten on sovellettava ennalta varautumisen periaatetta sekä pöly- että vesistövaikutusten osalta ja ryhdyttävä toimenpiteisiin raskasmetallien leviämisen ja vesistöihin kohdistuvien riskien ehkäisemiseksi ennakoivasti. Lopuksi Suomen saamelaiskäräjät on kehottanut Ruotsia tunnustamaan oman perimmäisen vastuunsa ympäristölle vaarallisesta toiminnasta ja Ruotsin viranomaisia ottamaan huomioon YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 27 artiklan, jonka mukaan saamelaisilta ei saa alkuperäiskansana kieltää oikeutta harjoittaa omaa kulttuuriaan yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa. Alkuperäiskansojen kulttuuria on suojeltava siten, että se säilyttää elinvoimaisuutensa, perinteiset elinkeinonsa ja taloudellisen elinkelpoisuutensa nykyhetkessä ja tulevaisuudessa, samoin kuin alkuperäiskansojen edustajien velvollisuutta osallistua tehokkaasti päätöksentekoon asioissa, jotka voivat vaikuttaa heidän oikeuksiinsa.

Poronhoitokysymyksen osalta Kiirunan kunta on huomauttanut, että sijainti suoraan Kiirunan keskustan vieressä vaikuttaa poronhoidon kannalta tärkeisiin alueisiin ja että tämä aiheuttaa haasteita. Kunta on myös pyytänyt, että maa- ja ympäristötuomioistuin ottaisi kuljetukset mukaan oikeudenkäyntiin ja että varmistettaisiin, että haitat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

poronhoito minimoidaan ja että kaivosteollisuuden suoria, välillisiä ja kumulatiivisia vaikutuksia poronhoitoon hallitaan. Suojelutoimenpiteiden ja/tai korvausten tason on vastattava kyseessä olevaa häiriötä/vahinkoa. Lääninhallitus on, niin kuin ne lopulta voidaan ymmärtää, ottanut kannan, jonka mukaan toiminta voidaan sallia poronhoidon kannalta, ja on esittänyt ehdotuksia ehdoiksi. Norrbotnenin alue ja muut asiassa huomautuksia esittäneet tahot eivät ole ottaneet kantaa toiminnan vaikutuksiin poronhoidolle.

Tutkimus

Yhtiö on laatinut poronhoitoanalyysin, jossa on arvioitu suunnitellun kaivostoiminnan vaikutuksia poronhoitoon. Laevan saamelaiskylä on viitannut ja toimittanut lukuisia tieteellisiä artikkeleita poronhoidosta, häiriövaikutuksista, vaikutusalueista, luonnon monimuotoisuudesta ja porojen ravinnontarpeesta. Niila Ingan ja Lars Keinilin kanssa on pidetty kuulemistilaisuuksia. Gabna sameby on esittänyt ja viitannut otteisiin Lars Petter Niian kirjasta "Gabna sameby in the time of change" (Gabna sameby muutosten aikaan) todisteena historiallisesta oikeudesta maahan ja sen käyttöön sekä kumulatiivisten vaikutusten arvioinnin perustana. Lars-Marcus Kuhmunen on kuultu. Pääkäsittelyssä saamelaiskylät antoivat myös yksityiskohtaisemman selvityksen poronhoidon harjoittamisesta ja perinteisestä tietämyksestä (árbediehtu).

Sekä Laevas sameby että Gabna sameby ovat viitatuissa kuulemistilaisuuksissa kuvailleet, miten kumpikin sameby on käyttänyt suunniteltua toimintaa ympäröivää maata sekä nykyisin että historiallisesti. He ovat yksimielisesti todenneet, että poronhoidon aikaperspektiivi on pitkä ja että maankäyttö, johon tuomioistuin palaa jäljempänä, vaihtelee suuresti vuodesta toiseen - sekä sen suhteen, mitä vaellusreittejä käytetään, että sen suhteen, miten porot laiduntavat ja vaeltavat. Molemmat saamelaisyhteisöt ovat korostaneet, että on tärkeää, että ne voivat harjoittaa perinteistä poronhoitoa ja siten toimia kulttuurisesti säilyttävällä ja kestäväällä tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että porot pystyvät liikkumaan jalan, että poroja ei painosteta liikaa ja että porot saavat liikkua vapaasti.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suunnitellun toiminta-alueen pohjoispuolella sijaitsevasta alueesta, jota Gabnan saamelaisyhteisö käyttää vaellusreittinä ja levähdyslaitumena, yhtiö on todennut, että Kiirunan kaupungin ja sen ympäristön ja sen oheistoimintojen, LKAB:n toiminnan, malmilinjan ja E10-tien liikenteen aiheuttamat häiriöt vaikuttavat jo nyt niin paljon poronhoitotoimintaan kyseisellä alueella, että Gabnan saamelaisyhteisön käyttö muodostuu todennäköisesti vain tarkoin valvotusta vaelluksesta Kiirunan kaupungin ohi ja mahdollisesti tarkoin valvotusta levähdyslaitumesta. Kyseinen vaellusreitti kulkee yrityksen arvioiman vaikutusalueen ulkoreunaa pitkin. Poromiehet, moottorikelkat ja mahdollisesti koirat ja helikopterit vartioivat poroja jo nyt voimakkaasti vaelluksen ja/tai levähdyslaitumien aikana, joten muun ihmistoiminnan pitäisi vaikuttaa niihin paljon vähemmän. Yhtiön arvion mukaan ehdotetun toiminnan ei näistä syistä odoteta vaikuttavan merkittävästi poronhoidon etuihin Gabnan saamelaisyhteisön pohjoispuolella ja siten myös sen alueella.

Laevan saamelaisyhteisön kannalta merkityksellisten alueiden osalta yhtiö on todennut, että osittain suunniteltujen toimintojen maa-alueiden läpi kulkeva vaellusreitti on siirrettävä, mikä saattaa vaikeuttaa sitä mahdollisesti käyttävien talviryhmien kulkua. Lisäksi toiminnan ympärillä oleva arvioitu vaikutusalue voi olla päällekkäinen toiminnallisen syyslaidun- ja kerääntymisalueen kanssa, jolloin vaikutus voi olla häiriintynyt laiduntaminen rajoitetulla alueella. Ehdotetut toimenpiteet huomioon ottaen yritys arvioi, että toiminnan vaikutus on vähäinen ja että poronhoito voi jatkua suurelta osin nykyisellään.

Oikeudelliset lähtökohdat

Kuten edellä on todettu, toimintaa ei tässä tapauksessa ole tarkasteltava ympäristösäännösten 3 luvun 5 §:n kannalta. 5 luvun 5 §:ää tässä tapauksessa, koska tarkastelu on suoritettu käsittelylupaa koskevissa asioissa. Poronhoito kuuluu kuitenkin hallintosäännösten lisäksi myös ympäristökaaren 2 luvun yleisten harkintasäännösten piiriin (ks. esimerkiksi maa- ja ympäristöasioiden hovioikeuden päätös 23.11.2011 asiassa M 825-11). Ympäristökaaren 2 luvun 3 §:stä seuraa, että jokainen, joka harjoittaa tai aikoo harjoittaa toimintaa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

tai toteuttaa toimenpiteen, on toteutettava suojatoimenpiteet, noudatettava rajoituksia ja toteutettava varotoimenpiteet, jotka ovat muutoin tarpeen toiminnan tai toimenpiteen ihmisten terveyteen tai ympäristöön kohdistuvien vaikutusten ehkäisemiseksi, minimoimiseksi tai lieventämiseksi.

Se, että 2 lukua on sovellettava myös poronhoitoon, tarkoittaa, että poronhoidon edut on lupapäätöksestä huolimatta otettava huomioon 2 luvun nojalla tehtävässä lopullisessa tasapainotuksessa. 9 luvun 9 §:ssä säädettyyn tasapainoon. Laajasalmen saamelaiskylän vetoamassa vastauksessa YK:n rotusyrjintäkomitealle valtioneuvosto on ulkoasiainministeriön välityksellä todennut, että tuomioistuimen on - lupapäätöksestä huolimatta - ympäristökaaren 2 luvun 9 §:n mukaisella tarkastelulla kumottava tuomioistuimen päätös. 9 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan hylätä toiminnan sallittavuus, jos toiminnasta voidaan ympäristölain nojalla mahdollisesti vaadittavista suojelutoimista ja varotoimista huolimatta pelätä aiheutuvan ympäristölle merkitykseltään huomattavaa vahinkoa tai haittaa, ja että poronhoidon harjoittamismahdollisuus sisältyy tähän tarkasteluun (vrt. edellä mainittu kirje, s. 114 f). Tämä vastaus vastaa tuomioistuimen tulkintaa nykyisestä oikeustilasta, jonka mukaan vaikka maankäyttöasia ratkaistaan lopullisesti lupapäätöksessä, vaikutukset poronhoitoon sisältyvät osana 2 luvun 2 §:n mukaiseen lopulliseen sallittavuusarviointiin, joka on tehtävä suoja- ja varotoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen. Näin ollen toiminnan sallittavuutta koskevassa kysymyksessä on myös tärkeää selvittää, mitä ehtoja voidaan ja on tarpeen asettaa yleisen poronhoidon edun turvaamiseksi.

Poronhoitoon liittyvän toiminnan sallittavuus

Ympäristölain 2 luvun 3 §:stä seuraa, että heti kun on syytä olettaa, että toiminta tai toimenpide voi aiheuttaa haittaa tai vahinkoa ihmisten terveydelle tai ympäristölle, on ryhdyttävä varotoimenpiteisiin tällaisen haitan tai vahingon ehkäisemiseksi, estämiseksi tai torjumiseksi. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että samebys on edellä mainitun selvityksen perusteella osoittanut enemmän kuin riittävästi, että on painavia syitä olettaa, että haettu toiminta aiheuttaa säännöksessä tarkoitettua haittaa tai häiriötä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiö on huomauttanut, että niiden useiden vuosien aikana, jotka se on toiminut alueella, se on havainnut vain muutamia poroja ja, kuten voidaan ymmärtää, se on väittänyt, että aluetta käytetään poronhoitoon paljon vähemmän kuin saamelaiskylät väittävät. Saamelaiskylät ovat kuitenkin kuvailleet yksityiskohtaisesti ja aloitteellisesti, miten vaellusreittejä ja suunniteltua toiminta-aluetta ympäröivää maata käytetään, eikä tuomioistuimen mielestä ole syytä kyseenalaistaa tätä kuvausta yleisesti. Voidaan myös todeta, että yhtiön ilmoittamalla porohavainnoilla tai "ei-havainnoilla" on vain vähäinen merkitys, kun otetaan huomioon poronhoitoon sovellettavat erityiset maankäytön aikaperspektiivit.

Gabnan saamelaisyhteisö on kertonut erityisesti suurista vaikeuksista, jotka liittyvät heidän vaelluksiinsa Kiirunan ohi, ja Laevan saamelaisyhteisön edustajat ovat kuvailleet, miten heidän ympärivuotisella alueellaan kulkeva vaellusreitti katkeaa suunnitellun toiminnan vuoksi, ja millaisia vaikutuksia on sekä retkeily- että laidunalueiden katoamisella suunnitellun kaivostoiminnan aiheuttaman häiriöalueen seurauksena. Koska toimintaa ei ole vielä aloitettu, on tällä hetkellä mahdotonta osoittaa, kuinka laajoja vahinkoja tai haittoja aiheutuu, mutta tämän tutkimuksen perusteella ja sen perusteella, miten todistustaakka on näissä tapauksissa asetettava, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että suunniteltu toiminta kaikkine kumulatiivisine vaikutuksineen ja seurannaisvaikutuksineen merkitsee kaiken kaikkiaan sitä, että poronhoito vaikeutuu selvästi. Tuomioistuin ei kuitenkaan arvioi, että yleinen poronhoitointressi ja poronhoito kyseisellä alueella riittävän pitkälle menevillä edellytyksillä tehtäisiin mahdottomaksi siten, että toimintaa ei pitäisi sallia.

Vaaditaan kuitenkin laajempia ehtoja kuin mitä yritys on ehdottanut, sillä yritys on perustanut ehdotuksensa siihen, että sen mukaan yrityksen toiminta ei vaikuta merkittävästi poronhoitoon kyseisellä alueella ja sen ympäristössä. Pääkäsittelyn aikana on käynyt ilmi, että saamelaisyhteisöjen on ollut vaikea konkretisoida ja muotoilla selkeitä ehtoehdotuksia, jotka eivät näytä olevan myöskään

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

outoa tai pitäisi syyttää heitä. Saamelaisyhteisöjen lähtökohtana on, että rinnakkaiselo suunnitellun kaivostoiminnan kanssa on mahdotonta ja että ei ole olemassa lieventäviä toimenpiteitä, joilla voitaisiin lieventää tai muuttaa suunnitellun toiminnan seurauksia. Lääninhallitus ja Gabnan saamelaiskylä ovat esittäneet pääkäsittelyn jälkeen lisäehtoehtotuksia, joita käsitellään jäljempänä kohdassa *Ehdot ja lykätyt asiat*.

Turvallisuuskysymykset

Padot ja patoturvallisuus

Taustatiedot

Ehdotettuun toimintaan liittyy kuitenkin uusien patojen rakentamista ja vanhojen patojen kunnostamista. Uuden hiekkasäiliön ympärille rakennettavat uudet lammet ovat noin 54 metriä korkeita. Vanhat padot ovat huomattavasti matalampia. Patoihin tulee rikastushiekkaa ja niihin sitoutunutta vettä sekä vapaata vettä.

Padon rikkoutumisen seurauksia pidetään mahdollisesti vakavina, ja onnettomuustutkimus osoittaa, että onnettomuudella on laajoja ympäristövaikutuksia, jotka voivat vaarantaa ihmishenkiä, vaikuttaa Natura 2000 -verkostoon ja muihin luonnonarvoihin sekä kriittisiin infrastruktuureihin. Vakaat padot ja perusteellinen patoturvallisuustyö ovat siksi edellytys onnettomuuksien ehkäisemiselle ja sille, että toiminta voidaan arvioida sallituksi.

Yhtiö on ehdottanut patoturvallisuusluokitusta ympäristölain 11 luvun 24 ja 25 §:n säännösten ja GruvRIDAS-ohjeiden mukaisesti. Yhtä patoa (S-pato) lukuun ottamatta kaikki padot on luokiteltu B-luokkaan, eli padon murtuminen voi johtaa merkittäviin alueellisiin ja paikallisiin seurauksiin tai häiriöihin, ihmishenkien menetykseen, eikä riski ole vähäpätöinen. Uuden padon rakentamisen alkuvaiheessa ihmishenkiin ei kuitenkaan kohdistu riskiä. S-pato ehdotetaan luokiteltavaksi luokkaan C. Kukaan osapuoli ei ole kiistänyt tätä patoluokitusta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kuva 5. Yleiskuva toimenpiteen lammikoista. Vanhan hiekka-altaan lammikot (Lammikko A-B ja Lammikko B-C) selkeytysaltaan ympärillä (Lammikko B-C, Lammikko B-D ja Lammikko D-E) ja uuden hiekka-altaan lammikot (Lammikko NV, (luoteessa), Lammikko S (etelässä) ja Lammikko Ö (idässä)).

Uutta hiekka-allasta ympäröivien patojen lopullisen harjakorkeuden (DK) on oltava seuraava +565,0 m, ylivuototaso (ÖDG) +564,0, kynnystaso (TN) +563,5, padotustaso (DG) +562,0 ja padotustaso (DN) +561,5, kaikki RH2000-korkeudet. Padot rakennetaan salaojittavina pengertäyteinä, joiden ulkopintaperiaatteena on eri fraktioista koostuva murske ja geotekstiili.

Rikastushiekka sijoitetaan hydraulisesti hiekka-altaaseen lietteenä, joka puretaan suoraan hiekka-altaan pohjoisosaan. Hiekkasäiliön hiekkakaltevuuden oletetaan olevan noin 1:300 laskeutumiskohdasta tällä laskeutusmenetelmällä. Yhtiö on arvioinut, että rikastushiekan nesteytymisriski (maaperän nesteytyminen) on hyvin pieni valitulla rakennussuunnitelmalla. Padot rakennetaan viidessä vaiheessa, ja kunkin vaiheen likimääräiset korkeudet ovat seuraavat. Vaihe 1: +539,0, vaihe 2: +547,0, vaihe 3: +553,0, vaihe 4: +559,0 ja vaihe 5: +565,0, kaikki korkeudet RH2000:ssa. Kunkin vaiheen tarkat korkeudet riippuvat kuitenkin laadittavasta louhintasuunnitelmasta, joka voi myös muuttua ajan myötä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiö on sen vuoksi katsonut, ettei ole tarkoituksenmukaista säätää luvassa vaiheiden harjakorkeuksista, vaan harjakorkeuksien, pengertasojen rajojen, pengertason ja kynnystason suhteelliset suhteet ovat samat jokaisessa vaiheessa.

Vanhan hiekka-altaan tai selkeytysaltan ympärillä olevia patoja ei nosteta, mutta niiden kunnostamiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Patojen rakennusmateriaali otetaan yhtiön omasta louhinnasta murskeena, mutta joskus voi olla tarpeen tuoda ulkopuolista mursketta, jos louhintaa ja patojen rakentaminen eivät sovi yhteen. Tässä yhteydessä on syytä mainita, että yritys on ilmoittanut, että ulkopuolelta hankitun materiaalin laadun on täytettävä samat ympäristövaatimukset kuin sisäiselle materiaalille asetetut vaatimukset.

Asiantuntijalausunnot jne.

Tuomioistuin on palkannut asiantuntijan, Dag Yglandin, Ygland Vatten AB:stä, suorittamaan teollisuusalueen patojärjestelmien vakavuuslaskelmien ja patoturvallisuuden tarkastelun ja arvioinnin. Asiantuntija on tutustunut hakemukseen, ja yhtiö on toimittanut pyydetyllä tavalla täydentäviä laskelmia ja kuvauksia tarkastusta varten. Dag Ygland on esittänyt toimeksiantonsa 7.9.2023 päivätyssä raportissa ja pääkäsittelyssä. Yhteenvetona asiantuntija on todennut seuraavaa.

Asiantuntija on arvioinut, että uuden hiekka-altaan kuivattaviksi tarkoitettujen patojen osalta olisi tutkittava geotekstiilin tukkeutumisriski ja että hakemuksessa ei ole varmistettu, että patojen kuivatuskapasiteetti riittää toimimaan tarkoitettulla tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että jos kuivatuskapasiteetti ei riitä, hätäylivuotoa on käytettävä toiminnallisena ylivuotona tai vaihtoehtoisesti vettä on pumpattava altaasta, mikä todennäköisesti edellyttää vedenpinnan nostamista altaassa.

Vakaustalaukset olisi tehtävä yhdessä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kuormitustapaus, jossa on vapaata vettä kohti patoa. Alavirran puoleisen rinteeseen jousitusriski olisi tarkistettava, mikä voi tarkoittaa, että rinteeseen vahvistamiseksi tarvitaan varvaskiviä.

Olemassa olevien hiekkasäiliöiden patojen arvioidaan olevan hyvin kapea läpäisemätön ydin suhteessa padon korkeuteen ja hakemuksessa määritellyyn padon rajaan. Läpäisemätöntä ydintä olisi tutkittava tarkemmin ja suodatuskriteerit olisi tarkistettava. Lisäksi suositellaan, että hätäylivuodot sijoitetaan patoihin B-C patojen A-B sijasta.

Selkeytysaltaat ovat rakenteeltaan samanlaisia kuin nykyinen hiekka-allas, mutta niihin odotetaan kohdistuvan suunnittelun kannalta kohtuullinen vedenpaine. Selkeytysaltaan hätäylivuodon suunnittelua voidaan joutua tarkistamaan, jos nykyisen hiekka-altaan hätäylivuoto sijaitsee lammessa B-C. Vuodonvalvonta olisi asennettava olemassa oleviin lammikoihin mahdollisuuksien mukaan.

Myös seuraavat osapuolet esittivät patoja koskevia huomautuksia.

Lääninhallituksella on ollut huomautuksia muun muassa siitä, että patoja koskevat täydelliset vakavuuslaskelmat puuttuvat, että ei ole selvää, ovatko laitokset täysin GruvRIDAS/RIDAS-järjestelmän kaikkien asiaa koskevien sääntöjen mukaisia ja että yhtiö ei ole ilmoittanut, miten uuden hiekkasäiliön sijaintipaikan perustamisolosuhteisiin liittyviä epäselvyyksiä käsitellään.

Svenska kraftnät on kysynyt muun muassa, miten altaan vedenkorkeutta tulisi säädellä eri vaiheiden tasojen suhteen, hätäylivuotojen suunnittelua, padon harjan suojausta ennen kutakin nostovaihetta, tarvetta tyhjentää alavirran puoleisen rinteeseen täyttötäytteet ja varvaskivet eri vaiheissa, geotekstiilin tukkeutumisriskiä ja mitoitusvirtaamia sekä selkeytysaltaasta pumppaamisen laiminlyönnin aiheuttamia patoturvallisuusriskejä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

MSB on esittänyt näkemyksiä hiekka-altaan sijainnista ja väittänyt, että jokin alueista 2 tai 3 olisi parempi sijainti, koska niissä ei ole hengenvaaraa padon rikkoutuessa. MSB on väittänyt, että jos tuomioistuin päätyy laajemmassa arvioinnissaan siihen, että alue 1 on sallittu sijaintipaikka, tarvitaan kuitenkin kauaskantoisia suojatoimenpiteitä erityisten varoitusjärjestelmien muodossa. MSB yhtyy yhtiön päätelmiin varoitusjärjestelmistä, kuten patojen instrumentoinnista ja seurannasta, mutta se ei ole saanut ehdotuksia ehdoiksi yhtiöltä, joka on esittänyt omia ehdotuksiaan.

SGU on pyytänyt tietoja selkeytysaltaan kaivetun pohjan rakenteesta ja siitä, miten varmistetaan, että pohja on riittävän tiivis.

LKAB on saanut huomautuksia siitä, että yhtiön tekemät vaikutuslaskelmat perustuvat siihen, että LKAB toteuttaa luvan mukaisen viiden metrin korotuksen, ja se on ihmetellyt, miten se vaikuttaa padon rikkoutumislaskelmiin ja miten menetellään, jos luvan mukaista korotusta ei toteuteta. He ovat myös ihmetelleet, mitä patoturvallisuutta koskevia asiakirjoja Copperstone aikoo noudattaa.

Seuraavassa esitetään yhteenveto yhtyrityksen vastauksista ja lisäyksistä asiantuntijan lausuntoon ja muihin saatuihin huomautuksiin.

Patoturvallisuustyöt ja uusien patojen rakentaminen toteutetaan kaikilta osin GruvRIDAS/RIDAS-ohjeiden mukaisesti yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, jonka yhtiö ei katso vaikuttavan patoturvallisuuteen. Poikkeus koskee ylävirran puoleisen rinteen hienosuodattimen kuivatusvaatimuksia, joiden täyttäminen ei yhtiön mielestä ole tarpeen, vaan ne korvataan alavirran puolella olevalla materiaalilla.

Nykyisten patojen osalta kaikki GruvRIDAS-järjestelmän eri suodattimille ja rakenteille nykyisin asetetut vaatimukset eivät täyty. Hienosuodattimessa on pieniä poikkeamia suodatuskriteereistä liian hienorakeisten materiaalien muodossa. Yritys kuitenkin uskoo, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kun otetaan huomioon patojen hyvä vakaus ja se, että padolle asennetaan tukipenkereet, rajallinen kuivatuskapasiteetti voidaan kuitenkin hallita turvallisesti. Yritys toteaa, että nykyisissä lammikoissa olevia karkeasuodattimia on ilmeisesti kahta tyyppiä. Toisessa on suuri osuus hienojakoista maata, mikä rajoittaa kuivatuskapasiteettia, mutta tämä kompensoituu täytön kuivatuskapasiteetilla. Patojen A-B kohdalla on lisätty täydentävää täyttöä tämän kompensoimiseksi. Selkeyttämön kohdalle asennetaan myös varvaskivet, jotka vakauttavat patoa entisestään. Patojen korottamisen sijasta myös selkeytysallas kaivetaan, jotta padon rajalle saadaan 600 000 metriä³ vettä. Kaiken kaikkiaan yhtiö katsoo, että nykyisiin patoihin tehtävien korvausten ansiosta sisäisen eroosion riski on vähäinen ja kuivatuskapasiteetti on riittävä ja suuntaviivojen mukainen.

Padot suunnitellaan myös virtaamakomitean ohjeiden mukaisten mitoitusvirtaamien perusteella, koska yhtiö on arvioinut, että tämä parantaa olosuhteita alajuoksulla, kun suuret virtaamat vaimenevat. GruvRIDAS/RIDASin ja virtaamakomitean ohjeiden lisäksi yhtiö on ilmoittanut noudattavansa patojen ja patoturvallisuuden osalta BREF-asiakirjaa MWEI (Waste from Extractive Industries in accordance with Directive 2006/21/EC, EU 2018). Yhtiö katsoo kuitenkin, että tällä hetkellä ei ole syytä panna GISTM-järjestelmää (Global Industry Standard on Tailings Management) täysimääräisesti täytäntöön, mutta sitä harkitaan mahdollisen tulevan täytäntöönpanon yksinkertaistamiseksi.

Uuden hiekka-altaan kuivatustoiminnan osalta käynnistetään nyt tutkimushanke, jonka tavoitteena on tutkia geotekstiilien tukkeutumista. Yhtiö on kuitenkin päättänyt kompensoida epävarmuuden siitä, että padot eivät toimisi kuivatustoiminnaltaan tarkoitetulla tavalla, rakentamalla toiminnassa olevan ylivuotopadon. Tämä rakennetaan padon rajalle (DN) suunnitellun hätäylivuotokynnyksen kohdalle alkuvaiheessa, jotta vesi voidaan käsitellä, vaikka padot suljettaisiin kokonaan. Alkuvaiheessa seurataan kuivatuksen toimintaa, jotta patojen toiminnasta saataisiin perusteellista tietoa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhtiö on täydentänyt tätä virtaus- ja stabiliteettilaskelmilla. Pääkäsittelyssä yhtiö on todennut, että alkuvaiheessa, kun käytössä on toiminnassa oleva ylivuotoputki, ylivuotoputken eteen tarvitaan vedenpinta, jotta varmistetaan, että tarvittava veden selkeytys ehtii tapahtua ennen kuin vesi valuu toiminnassa olevan ylivuotoputken kautta selkeytysaltaaseen. Kuormitustapausta, jossa laskeutuneen rikastushiekan yläpuolella on vapaa vedenpinta, on pidettävä normaalitapauksena, eli varmuusluvun SF on oltava yli 1,5. Yhtiö aikoo sisällyttää tämän kuormitustapauksen yksityiskohtaiseen suunnitteluun.

Olemassa olevan hiekkavaraston osalta yhtiö muuttaa pengertasoa tasosta
+Yhtiö on asiantuntijan kanssa samaa mieltä hätäpäästökynnyksen sijainnista lammessa B-C. Hätäylivuotokynnyksen sijainnilla lammessa B-C ei odoteta olevan vaikutusta.

selkeytysaltaaseen, koska hiekkasäiliön hätäylivuotosäiliön taso säilyy, ja nykyisestä hiekkasäiliöstä tapahtuu ylivuoto vain, jos virtaus ylittää nykyisen hiekkasäiliön luokan 1 virtauksen ja uuden hiekkasäiliön luokan 1 virtauksen yhteenlasketun tulovirtauksen. Hätäylivuodon kynnyksiä ei ole mitoitettu virtaaman perusteella, mutta 5 metrin leveydeksi on valittu 5 metriä, jotta ajoneuvot voivat ajaa kynnyksen yli, ja paljon kapeampi aukko riittää, jotta selkeytysallas pystyy ylittämään vaaditun vesimäärän luokan 1 virtaamalla.

Vuotojen seurannan osalta yhtiö aikoo asentaa valokuitukaapelin lämpötilan mittaamista varten tukipenkereeseen patojen A-B kohdalla. Patojen B-D ja D-E kohdalla yhtiö katsoo, että tämä on eri syistä vaikeampi toteuttaa, mutta se aikoo tutkia asiaa tarkemmin yksityiskohtaisen suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä. Lisäksi yhtiö on ilmoittanut, että mittauslaitteita ja seurantaa koskevat mittaukset, joita tehdään patojen käyttöönotosta alkaen, ovat vedenkorkeuden, vuotojen, padon ja pohjamaan porttipaineen, liikkeiden ja muodonmuutosten, eroosion ja materiaalien ominaisuuksien mittaukset.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Osana padon murtumisriskin vähentämistä edelleen yhtiö sitoutuu sijoittamaan geomorfologista jätekiveä eteläiselle jätekiviesiintymälle padon rakentamisen yhteydessä lisävakauttamista varten. Yhtiö on myös todennut, että padon murtumisriskiä vähennetään minimoimalla uuden hiekka-altaan vesimäärä, mutta yhtiö ei ole voinut tehdä tähän liittyviä erityisiä sitoumuksia.

Mitä tulee LKAB:n huomautukseen vaikutuslaskelmista, yhtiö on todennut pääkäsitelyssä, että paras tapa käsitellä skenaariota, jossa LKAB ei toteuta korotusta, on päivittää nykyinen laskelma, kun rakentamishetkellä vallitsevat olosuhteet ovat tiedossa. Yhtiö on sitoutunut tekemään ja raportoimaan LKAB:lle viimeistään kaksi vuotta ennen S-padon rakentamista S-padon padon rikkoutumista koskevan laskelman, johon sisältyvät padon rikkoutumisen seuraukset. Yhtiö on sitoutunut tekemään saman myös Ö-padon osalta, mutta sille ei ole asetettu erityistä aikaa, paitsi että se on tehtävä hyvissä ajoin ennen padon rakentamista.

Selvitysallasta louhittaessa yhtiö on todennut, että ehdotettu pohjataso (noin +508) merkitsee tehtyjen tutkimusten mukaan sitä, että moreeni jää kallion yläpuolelle. Kaivua ei saa tehdä kallioon asti, vaan moreeni jätetään taakse riittävän tiheyden saavuttamiseksi. Moreenin syvyys tarkistetaan ennen lopullista kaivua, ja varsinainen säiliön pohja tarkistetaan kaivun jälkeen ottamalla näytteitä raekokojakaumasta ja tiivistymisasteesta, mitä täydennetään infiltraatiokokeilla.

Tarkastuksista ja vaatimuksista, jotka johtuvat siitä, että pohjamaata ei tunneta kaikilta osin tai jos patojen rakennustöiden aikana ilmenee poikkeamia aiemmista arvioista, yhtiö on ilmoittanut seuraavaa. Yhtiöllä on koko patojen rakentamisen ajan ulkopuolinen rakennustarkastaja kentällä tarkastamassa perustamisalueita ja patojen rakentamista.

Tarkastajan on tarkastettava, että rakentaminen on toteutettu asiakirjojen mukaisesti, tarkastettava, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

mittaukset ja näytteenoton hallinta. Poikkeamatapauksissa vastuullinen suunnittelija on mukana, ja kaikista poikkeamista päätetään suunnittelijan, tarkastajan ja padon omistajan välisissä neuvotteluissa. Poikkeamat, päätökset, perustelut ja toteutus dokumentoidaan. Kaikki asiakirjat kootaan vuosittain suoritusraporttiin, suunnittelumuistioon ja suunnittelijan lausuntoon.

Pääkäsittelyssä yritys sitoutui pitämään viimeisimmän hyväksytyn suunnitteluraportin, suunnittelumuistion ja suunnittelijan raportin sekä vastaavat asiakirjat saatavilla tarkastuskäyntien aikana.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio padoista ja patoturvallisuudesta

Asiassa esitetyn laajan patoja ja patoturvallisuutta koskevan aineiston perusteella maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että asiaa on analysoitu ja valaistu hyvin. Asiantuntijan lausunnon ja muiden asianosaisten näkemysten perusteella yhtiö on täydentänyt ja antanut sekä informatiivisia vastauksia että sitoumuksia patojen ja patoturvallisuuden osalta edellä esitetyllä tavalla. Näillä, yhdessä lupamääräysten ja asetettujen ehtojen kanssa, tuomioistuin katsoo, että haettua toimintaa voidaan pitää patojen ja niihin liittyvän turvallisuuden osalta sallittuna.

Seveso

Toiminta kuuluu vakavien kemikaalionnettomuuksien ehkäisemistä ja seurausten rajoittamista koskevista toimenpiteistä annetun lain (1999:381) soveltamisalaan. Toiminta on Seveso-toimintaa korkeammalla vaatimustasolla, koska toiminnassa käsitellään räjähteitä. Tästä syystä yrityksessä on laadittu turvallisuusselvitys ja siihen liittyvä toimintaohjelma sekä liiketoiminnan sisäinen pelastussuunnitelma. Pääkäsittelyn aikana yritys toimitti myös tarkistetun version sisäisestä pelastussuunnitelmasta.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että asiassa toimitettu turvallisuusselvitys on riittävän yksityiskohtainen, jotta se voi muodostaa perustan toimiluvan arvioinnille. Kun otetaan huomioon, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

yksityiskohtainen suunnittelu ja rakentaminen, turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma on tarkistettava. Tätä käsitellään tarkemmin ehtoja koskevassa osassa.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen on hyväksyttävyyttä arvioidessaan otettava ensisijaisesti huomioon myös kolmansille osapuolille mahdollisesti aiheutuvat vaarat. Yrityksen ilmoittamien suojoitoimenpiteiden ja sitoumusten perusteella maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että sovellettava Seveso-lainsäädäntö ei ole esteenä sallittavuudelle.

Räjäytyksiin liittyvät riskit

Haettuun toimintaan kuuluu räjäytystöitä sekä avolouhoksissa että maanalaisissa kaivoksissa. Avolouhoksissa tehtävät räjäytykset voivat aiheuttaa kallioputouksia, jotka voivat päätyä toiminta-alueen ulkopuolelle ja aiheuttaa riskejä ihmisille, eläimille, rakennuksille sekä läheisille teille ja rautateille.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo yhtiön laskelmien ja selvitysten perusteella, että räjäytyksiin ja kivenheittoon liittyvät riskit ovat hallittavissa. Yhtiön ehdottamat suojoitoimenpiteet ja sitoumukset yhdessä ehdotettujen ehtojen kanssa mahdollistavat toiminnan sääntelyn siten, että haettu toiminta voidaan katsoa sallituksi. Tuomioistuin katsoo, että ehdoissa olisi säädettävä siitä, milloin räjäytystoimintaa voidaan harjoittaa ja miten kivien heittälyä toiminta-alueen ulkopuolella on vältettävä. Tätä käsitellään tarkemmin jäljempänä kohdassa *Ehdot ja lykätyt kysymykset*.

Jätehuolto ja jälkihoito

Oikeudellinen sääntely

Jotta toimintaa voidaan pitää sallittuna, toiminnassa syntyvää jätettä on käsiteltävä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla (ks. mm. ympäristösäännösten 2, 3 ja 5 luku sekä 15 luku).

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kaivostoiminnassa syntyvien jätteiden osalta kaivannaisjäteasetuksella (2013:319) ja ympäristölain 15 luvulla pannaan yhdessä täytäntöön kaivannaisjätedirektiivin (2006/21/EY) täytäntöönpano Ruotsissa⁸. Lisäksi on useita Euroopan komission päätöksiä, joissa on täydentäviä säännöksiä kaivannaisjätteen käsittelystä. Lisäksi Euroopan standardointikomitea CEN/TC 292 on direktiivin säännösten ja Euroopan komission päätösten mukaisesti julkaissut teknisiä standardeja muun muassa kaivannaisjätteen näytteenotosta ja karakterisoinnista. Euroopan komissio on laatinut viiteasiakirjoja parhaista käytettävissä olevista tekniikoista. Viimeisin julkaistu MWEI BREF vuodelta 2018 perustuu aiemmin sovelletun MTWR BREF:n tarkistukseen vuodelta 2009. BAT-päätelmissä on teknistä tietoa parhaista käytettävissä olevista tekniikoista, ja niissä annetaan ohjeita ympäristösäännösten ja kaivannaisjäteasetuksen mukaisten vaatimusten arviointia varten.

Kaivannaisjäteasetuksen 23 §:n mukaan kaikilla, jotka harjoittavat kaivannaisjätettä tuottavaa toimintaa, on oltava jätehuoltosuunnitelma. Saman asetuksen 37 §:ssä säädetään, että kaivannaisjätteen karakterisointia varten tarvittavat tiedot on kerättävä ja arvioitava. 64 §:ssä säädetään, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvan toiminnan osalta ympäristölain 9 tai 11 luvussa tarkoitetun luvan hakijan on hakemuksen yhteydessä ilmoitettava lupaviranomaiselle muun muassa vaaditun jätehuoltosuunnitelman sisältö.

Jätehuoltosuunnitelma

Yritys on toimittanut hakemuksen mukana jätehuoltosuunnitelman. Jätehuoltosuunnitelmassa kuvataan, miten kaivannaisjätettä ja kaivannaisjätettä käsitellään A-, B- ja D-vyöhykkeiden esiintymien toiminnan ja louhinnan yhteydessä. Harmaa kiviaines on suunniteltu sijoitettavaksi lopulliseen avolouhokseen tai louhintatilaan.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/21/EY, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2006, kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

maan alla, käytetään patojen rakentamiseen hiekkasäiliössä tai sijoitetaan maan päälle harmaan kiven kaatopaikoille. Harmaakivikasojen maksimikorkeus on +594 (pohjoisessa) ja +594,9 (etelässä) RH2000. Rikastushiekka ja pumppauskaivannoista peräisin oleva kaivostoiminnan liete sijoitetaan uuteen hiekka-altaaseen ja vedenkäsittelystä peräisin oleva hydroksidiliete erilliselle kaatopaikalle hiekka-altaan läheisyyteen.

Käsittelyn aikana muun muassa SGU:lta ja lääninhallitukselta on tullut huomautuksia harmaan kiven happamoitumispotentiaalia koskevista lisätutkimuksista. Lisäksi on esitetty huomautuksia siitä, että vedenkäsittelyssä syntyvää lietettä ja sen käsittelyä koskevat tiedot eivät ole olleet riittäviä.

Yhtiön mukautettu väite, jonka mukaan D-alueella ei pitäisi harjoittaa avolouhintaa, tarkoittaa, että toimitettu jätehuoltosuunnitelma ei kaikilta osin vastaa haettuja toimintoja. Yritys esitteli pääkäsittelyssä jätehuoltosuunnitelmaan tehdyt mukautukset, joita tämä edellyttää. Menettelyn aikana yrityksen käynnissä olevat tutkimukset ovat myös johtaneet vesienkäsittelyä, hydroksidilietteen käsittelyä ja karakterisointia koskeviin päivityksiin. Maa- ja ympäristötuomioistuin käsittelee tässä yhteydessä yleisesti sitä, mitä yrityksen jätehuollosta on ilmennyt ja mitä on yleisesti ottaen mukautettava tulevaisuuden päivityksissä.

Ei avolouhintaa D-alueella

Koska yritys on päättänyt olla harjoittamatta avolouhintaa D-alueella, eräät kuvaukset kaivostoiminnasta sekä sijoitetun jätteen määrät, eri jätteenvarastojen pinta-alasta ja pilaantuneen aineksen, kuten turpeen ja moreenin, määrät eivät pidä paikkaansa. Yhtiön tarkistetun hakemuksen mukaan kaikilta vyöhykkeiltä läjitettävän jätteen kokonaismäärä on vähennetty merkittävästi. Aiempi vaatimus 100 miljoonan tonnin jätteen aineksen sijoittamisesta on tarkistettu 43 miljoonaan tonniin. Myös jätteen loppusijoitukseen tarvittavia alueita on pienennetty sekä pohjoisella että eteläisellä jätteen loppusijoitusalueella. Lisäksi yhtiön

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

muutettu pyyntö, jonka mukaan pintamaakasojen määrää vähennetään aiemmin suunnitellusta kolmesta kasasta yhteen kasaan ja pintamaan määrää vähennetään 6 miljoonasta metristä³ 2 miljoonaan metriin³.

Yhtiö on arvioinut, että rikastushiekan ja kaivoksen lietteen (pumppauskaivojen lietteen) määrät ovat samat riippumatta siitä, lopetetaanko avolouhinta D-alueella.

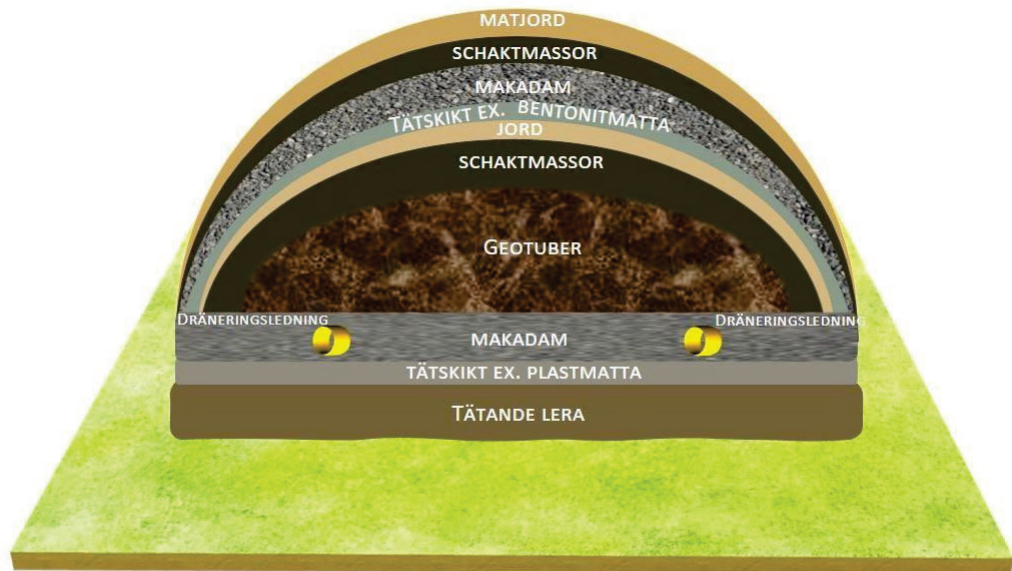
Vedenkäsittely

Käsittelyn aikana on laadittu suunnitelmat vesienkäsittelytekniikasta toiminnan aikana ja sulkemisen jälkeen suhteessa jätehuoltosuunnitelman kuvauksiin.

Hydroksidiliete

Vedenkäsittelyprosessissa syntyy hydroksidilietteenä kutsuttua lietettä, jota ei ollut vielä hakemusta jätettäessä luonnehdittu. Hakemuksen jättämisen jälkeen vedenkäsittelylaitoksen pilottikokeet on aloitettu ja niitä on tehty jonkin aikaa, ja liete on analysoitu ja karakterisoitu. Tulokset osoittavat, että liete olisi luokiteltava vaaralliseksi jätteeksi sen kupari-, koboltti-, nikkeli- ja sinkkipitoisuuden vuoksi ja että liete huuhtoutuu vähäisessä määrin. Yritys on esittänyt kaavamaisen kuvauksen siitä, miten puhdistamon liete voidaan käsitellä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kuva 6. Konseptikuva lietteen kaatopaikan suunnittelusta.

Lietteen kaatopaikka sijaitsee todennäköisesti hiekka-altaan vieressä.

Yksityiskohtainen suunnittelu lopullisen sijoituspaikan valinnan ja suunnittelun osalta tehdään myöhemmin. Lieite loppusijoitetaan siten, että se täyttää vaarallisen jätteen kaatopaikan, FA- kaatopaikan, vaatimukset. Puhdistamosta tuleva lieite on tällä hetkellä suunniteltu varastoitavaksi geotekstiilistä koostuviin geoputkiin, joista vesi pääsee läpi ja sedimentti pysyy putkessa. Putkien voidaan antaa päästää vettä ja täyttää ne uudelleen, kunnes kiintoaine täyttää putken haluttuun tasoon. Geoputkia voidaan pinota päällekkäin kerroksittain, jolloin ne voidaan tiivistää korkealla ja samalla säilyttää tai lisätä vedenpoistovaikutusta kasvaneen paineen ansiosta. Geoputkista tuleva kuivatusvesi kerätään rakennettuun matalaan pisteeseen ja pumpataan tasausaltaaseen. Sen jälkeen vesi pumpataan edelleen käsiteltäväksi ennen sen poistamista.

Lietteen loppusijoituspaikkaa hyödynnetään kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa vastaanotetaan lietettä käyttövaiheen aikana ja toisessa vaiheessa jälkihoitovaiheen aikana.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Luonnehdinta

Jätejätteestä voidaan todeta, että siinä on kohonneita metallipitoisuuksia, erityisesti kuparia. Hiekkaa ei ole luokiteltu inertiksi, eikä sitä pidetä vaarallisena jätteenä. Metallipitoisuudet ovat korkeammat rikastushiekassa kuin harmaassa kivessä. Mitä tulee rikastushiekan mahdolliseen haponmuodostuskykyyn, sen enempää staattiset kuin kineettisetkään analyysimenetelmät eivät viittaa siihen, että happaman veden muodostumisen riski olisi olemassa lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Hakemuksen jättämisen jälkeen rikastushiekalle ei ole tehty uusia testejä, ja sen määrän katsotaan olevan sama riippumatta siitä, että D-alueella louhitaan avolouhusta. Tällä hetkellä ei ole mitään olosuhteita, jotka edellyttäisivät jätehuoltosuunnitelman muuttamista.

Myös harmaassa kivessä on kohonneita metallipitoisuuksia, ja A- ja B-vyöhykkeiden harmaassa kivessä on korkeampia pitoisuuksia kuin D-vyöhykkeessä. Harmaata kiveä ei ole luokiteltu inertiksi, mutta sitä ei myöskään ole luokiteltu vaaralliseksi jätteeksi. Käsittelyn aikana yhtiö on sekä syventänyt jätekiven haponmuodostuspotentiaalin karakterisointia että tehnyt täydentäviä karakterisointitöitä useammille jätekivenäytteille ja vedenkäsittelyssä syntyvälle hydroksidilietelle. Jätehuoltosuunnitelmaa on päivitettävä tältä osin.

Yhtiön alustava arvio staattisten analyysien perusteella oli, että D-vyöhykkeen jätekivi on nettopuskuroivaa, kun taas A- ja B-vyöhykkeiden jätekivien puskurointikapasiteetti arvioitiin epävarmaksi, ja yksi näyte osoitti myös potentiaalista haponmuodostuskapasiteettia eli riskiä happaman suotoveden muodostumisesta. Näiden tulosten perusteella yhtiö on suorittanut harmaalle kiviainekselle kineettisiä testejä kosteuskammiotestien muodossa.

Märkäkammiotestit olivat käynnissä levitysjankohtana, ja niitä arvioitiin 50 viikon kuluttua. Arvioinnin mukaan D-vyöhykkeen jätekivenäytteiden suotautuminen oli yleisesti ottaen hyvin vähäistä verrattuna A- ja B-vyöhykkeiden aiemmasta louhinnasta peräisin olevaan jätekiveen, eikä yhdenkään jätekivenäytteen voitu osoittaa olevan vaarassa tuottaa tulevaisuudessa hapanta suotovettä. Jatkuvia ja täydentäviä kosteuskammiotesteistä saatuja tuloksia on esitetty menettelyn aikana ja pääkäsittelyssä. Yhtiön arvion mukaan nämä analyysit tukevat aiempaa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

arviointi, jonka mukaan yhdestäkään harmaakivenäytteestä ei ole vaaraa tuottaa hapanta suotovettä. Näiden tulosten perusteella yhtiö luopui aiemmasta arviostaan, jonka mukaan D-vyöhykkeen harmaa kallio olisi sijoitettava A- ja B-vyöhykkeiden harmaan kallion päälle kunnostustoiminnassa. Yhtiön arvion mukaan kaikki harmaa kivi voidaan alkuperästä riippumatta käsitellä ja sijoittaa yhtä hyvin.

Viimeistely

Konseptuaalinen jälkihoitosuunnitelma

Yritys esitti pääkäsittelyn aikana mukautetun jälkihoitosuunnitelman ja pääkäsittelyn jälkeen myös päivitetyn suunnitelman. Jälkihoitosuunnitelman, vaikka se olisikin käsitteellinen, on oltava riittävän kattava, jotta sitä voidaan käyttää, jos toiminta lopetetaan ennalta arvaamattomasti, ja on varmistettava, että toiminta voidaan lopettaa tavalla, joka ei aiheuta vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Koska jälkihoitosuunnitelma on käsitteellinen eikä kaikkia toiminnan osia ole vielä suunniteltu yksityiskohtaisesti, suunnitelmaa on tarkistettava tulevaisuudessa.

Yhtiö on ilmoittanut, että kunnostuksen tavoitteena on minimoida ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvien kielteisten vaikutusten riski ja luoda alue, jolla luodaan maisemallista ja ekologista lisäarvoa. Harmaan kiven varastot suunnitellaan geomorfologisesti, mikä tarkoittaa, että ne suunnitellaan siten, että ne sulautuvat maisemaan. Tämä toteutetaan suurelta osin meneillään olevan toiminnan aikana, mutta se voidaan aloittaa aikaisintaan 5-6 vuoden kuluttua toiminnan aloittamisesta, ja vasta sitten eteläisellä kaatopaikalla.

Yritys on ilmoittanut, että se toteuttaa vapaaehtoisena sitoumuksena (ei ehdoin sidottuna) ekologisen kunnostuksen, jolla se tarkoittaa, että alue palautetaan ihmiselle ja luonnolle hyödylliseksi. Lisäksi jälkikäsittelyn tavoitteena on varmistaa, että alapuolella sijaitsevien vastaanottajien veden laatu ei heikkene.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

heikkenevät, ja kun vesienkäsittely saadaan päätökseen (noin 30 vuotta kaivostoiminnan päättymisen jälkeen), kuormituksen pitäisi olla nykyistä vastaava tai pienempi.

Tahnatäyttö ja betonin tukkiminen

Pääkäsittelyssä yritys esitti tietyiltä osin mukautetun reklamaatiomenetelmän.

Maanpäälliset kaivosalueet ja avolouhoksen pohja suljetaan ja täytetään massalla, ja tietyt maanalaisen kaivoksen ontelot tukitaan betonilla. Pinta-alueiden tiivistys tehdään massalla, joka on rikastushiekan ja esimerkiksi sementin seos.

Maanalaisessa kaivoksessa tiivistys tehdään betonitulpilla. Tarkoituksena on vähentää epäpuhtauksien massavirtaa kaivoksesta vähentämällä veden virtausta eli estämällä veden virtaaminen kaivokseen. Tiivistämisellä minimoidaan sateesta ja muusta pintavedestä kaivokseen tulevan veden määrä ja erilaisten tyhjätilojen täyttymismahdollisuus. Nykytilanteeseen verrattuna tiivistys ja tukkiminen johtavat siihen, että kaivoksesta vuotaa jälkikäsittelyvaiheessa vähemmän epäpuhtauksia.

Sen lisäksi, että veden virtaukset matalan kaivoksen ja syvemmän kaivoksen välillä estetään, pastatäytön tarkoituksena on myös vakauttaa kalliomassaa, jotta voidaan varmistaa pinnanläheisen kalliomassan vakaus pitkällä aikavälillä ja mahdollistaa suuremman osan esiintymästä louhiminen. Kaivannon onteloiden täyttö stabiliteetin lisäämiseksi on todennäköisesti jatkuvaa. Tätä tehdään tietyissä paikoissa, joissa se on perusteltua stabiliteettisyydestä, eikä koko matalassa maanalaisessa kaivoksessa. Täytön yksityiskohtainen suunnittelu ei ole vielä valmis, mutta koko avolouhoksen pohja peitetään.

Laskettaessa vastaanottavien vesien pilaantumistasoja yhtiö on käyttänyt kahta eri kunnostusvaihtoehtoa. Molemmat vaihtoehdot perustuvat harmaan kiven kaatopaikkojen ja hiekka-altaiden peittämiseen. Pääkäsittelyssä yritys totesi, että harmaan kiven kaatopaikat olisi peitettävä 0,6 metrin pintamaalla ja 0,1 metrin kasvillisuuskerroksella ja että hiekka-altaat olisi peitettävä 0,3 metrin pintamaalla ja 0,1 metrin kasvillisuuskerroksella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Myöhemmin toimitetussa kunnostussuunnitelmassa todetaan vuorotellen, että hiekkavarastoon levitettävän pintamaakerroksen on oltava noin 5 cm tai 0,3 metriä. Rahoitusvakuus on laskettu 0,3 metrin pintakerroksen perusteella. Maa- ja ympäristötuomioistuin olettaa näin ollen, että tätä peittävyyttä sovelletaan. Vaihtoehto 2 sisältää myös pastatäytön ja betonitulppauksen. Yhtiö on korostanut, että juuri vaihtoehto 2 on suunniteltu ja taloudellinen vakuus on otettu huomioon. Vaihtoehto 1 ei siis ole yhtiön ilmoituksen mukaan merkityksellinen, vaan sitä on käytetty tiivistysvaikutuksen esittämiseen.

Lääninhallitus on todennut, että jälkikäsitteilyvaihtoehtoa 1 ei voida sallia, koska se merkitsee 5 luvun mukaista luvatonta heikentämistä. 4 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lupaa. Lisäksi lääninhallitus on katsonut, että kunnostussuunnitelma on liian yleisluonteinen sen varmistamiseksi, että kaivoksen sulkemisen yhteydessä toteutetaan pastatäytön suojatoimenpide.

Vedenkäsitteily toiminnan lopettamisen jälkeen

Vedenkäsitteily tapahtuu toiminnan päättymisen jälkeisenä siirtymäkautena (30 vuotta), jonka aikana harmaakivi- ja hiekka-altaiden vesi kerätään ja käsitellään. Aika perustuu arvioon, jonka mukaan prosessivesi ehtii tuona aikana valua pois ja että sen jälkeinen alkusäätyminen, erityisesti uudesta hiekka-altaasta, vähenee. Tänä aikana voidaan myös arvioida kaivoksesta lähtevän veden laatua ja virtausta, ja jos havaitaan, että virtausta on paljon, voidaan toteuttaa korjaavia toimenpiteitä maanalaisen kaivoksen ja avolouhoksen osalta.

Louhoksen reunan rinteet

Jyrkkien pudotusten ja epävakaiden rinteiden kohdalla on fyysinen riski, ellei aluetta ole aidattu. Yhtiö on ilmoittanut, että nämä riskit korjataan aitaamalla, asettamalla suuria lohkareita, merkitsemällä tai täyttämällä harmaalla kivellä. Alustavan suunnitelman mukaan avolouhoksia ei täytetä kokonaan, mikä tarkoittaa, että niitä on täytettävä seuraavasti

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

aidattava tai muulla tavoin hoidettava, jos on olemassa riskejä, joilla estetään suora pääsy tai varmistetaan turvallinen etäisyys kuopan reunasta.

Muut

Allas palautetaan kosteikoksi, jossa on lampia ja mutkittleva oja. Altaaseen sijoitetaan turve- ja kasvillisuuskerroksia, jotka muodostavat saaria, saarekkeita ja lampia.

Jätekivikasan ja hiekka-altaan peittämiseen käytetään toiminta-alueella sijaitsevan kasan moreenia.

Riskinhallintajärjestelmä

Kaivannaisjäteasetuksen 57 §:ssä säädetään, että jos toiminnassa on vaarallinen laitos, toiminnanharjoittajan on varmistettava, että laitoksella on suuronnettomuuksien ehkäisemistä koskeva toimintapolitiikka, turvallisuusjohtamisjärjestelmä toimintapolitiikan toteuttamiseksi ja sisäinen hätätilannesuunnitelma, jossa määritellään laitoksella suuronnettomuuden sattuessa toteutettavat toimenpiteet. Säännöksessä todetaan myös, että strategia, turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja sisäinen hätäsuunnitelma on mukautettava laitoksen toimintaan liittyvään suuronnettomuusvaaraan sen käytön aikana ja sulkemisen jälkeen.

Päätetyn patoturvallisuusluokan perusteella yhtiö on arvioinut, että patolaitos S-patoa lukuun ottamatta on aktiivisen toiminnan aikana kaivannaisjäteasetuksen 10 §:n mukainen vaarallinen laitos. Patoturvallisuusluokitus tarkoittaa sitä, että onnettomuustilanteessa padoista ulos virtaavan vapaan veden määrästä johtuva ihmishenkien menettämisen vaara ei ole vähäinen.

Kun kaatopaikkatoiminta on päättynyt ja jälkihoito on suoritettu, altaissa ei ole enää vapaata vettä, mikä tarkoittaa, että syyt, joiden vuoksi

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

varastojen luokittelua vaarallisiksi laitoksiksi ei säilytetä. Yritys ei ole kuvannut mitään tällaista strategiaa, kuten kaivannaisjäteasetuksen 57 §:n säännös edellyttää, mutta se on ehdottanut pääkäsittelyssä ehtoa, jonka mukaan valvontaviranomaiselle on toimitettava ennen kaivostoiminnan aloittamista päivitetty jätehuoltosuunnitelma, johon sisältyy strategia vakavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi, kuvaus turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sisäinen varautumissuunnitelma kaivannaisjäteasetuksen mukaisesti.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen summaarinen tuomio jätehuollosta

Sen jälkeen, kun yhtiö on lisännyt ja jatkanut jätäkiven haponmuodostuspotentiaalin luonnehdintaa ja antanut lisätietoja hydroksidilietteen luonnehdinnasta ja suunnitellusta loppusijoituksesta, yksikään osapuoli ei ole vastustanut yhtiön arvioita kaivannaisjätteestä tai muusta jätteestä.

Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että yhtiön kaivannaisjätettä koskeva tutkimus, mukaan lukien tehdyt täydennykset, on hyvin valmisteltu. Sekä jättekivestä että rikastushiekasta otetut ja analyysijä varten valitut näytteet näyttävät olevan merkityksellisiä haetun toiminnan kannalta. Suoritetut analyysit ovat säännösten, voimassa olevien standardien ja alan hyväksyttyjen käytäntöjen mukaisia.

Tutkimus tarjoaa näin ollen riittävän perustan kaivannaisjätteen ominaisuuksien arvioimiseksi ja mahdollistaa sen arvioinnin, että suunnitellusta käsittelystä ja loppusijoituksesta ei aiheudu haittaa ihmisille ja ympäristölle lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiön esittämä kunnostusmenetelmä, johon kuuluu avolouhoksen pohjan ja kaivoksen matalien osien sulkeminen pastatäytteellä ja syvempien onkaloiden betonitulppaaminen, osoittaa, että alue on mahdollista kunnostaa siten, että ympäristövaikutukset kunnostusvaiheessa ovat hyväksyttäviä ja sallittuja. Koska kunnostussuunnitelma on konseptuaalinen eikä kaikkia toiminnan osia ole vielä suunniteltu yksityiskohtaisesti, on olemassa seuraavat seikat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

syy tarkistaa suunnitelmaa tulevaisuudessa. Kunnostussuunnitelman tulevissa tarkistuksissa on muun muassa selvitettävä tarkemmin, mitä rinteitä avolouhoksen reunalle lopulta syntyy ja miten niitä käsitellään, jotta varmistetaan, että suunnitelma on kestävä myös turvallisuuden kannalta pitkällä aikavälillä. Aitaaminen on harvoin kestävä ratkaisu pitkällä aikavälillä, ja tämä asia on käsiteltävä valvontaviranomaisen kanssa ennen kuin kunnostus voidaan saattaa päätökseen. Vaihtoehtona louhoksen reunalla olevien rinteiden säilyttämiselle voisi olla esimerkiksi rinteiden räjäyttämisen vinoon. Asiakirjoissa ei kuitenkaan ole mitään selvitystä tästä, eikä tällaiseen ratkaisuun näin ollen liity taloudellista vakuutta. Tuomioistuin katsoo, että tätä asiaa olisi jatkossa käsiteltävä valvontaviranomaisen ja yrityksen välillä ja että tämä on otettava huomioon myös rahoitusvakuuden tarkistamisessa.

Tuomioistuin katsoo myös, että jos ReMining-menetelmällä on merkitystä, kunnostussuunnitelmassa on tulevissa tarkistuksissa mainittava myös, miten kunnostetaan ne osat, joihin tämä vaikuttaa, ja mitkä toimenpiteet voivat olla merkityksellisiä, koska tämä ei ole sisältynyt toimitettuun kunnostussuunnitelmaan. Yhtiön moreenivarastossa on käytettävissä noin 2 Mm³, kun taas jälkihoitotarpeeksi on arvioitu noin 1,5 Mm³. Näin ollen jäljelle jää ylijäämää, joka voidaan käyttää esimerkiksi ekologiseen kunnostukseen tai vanhan hiekkavaraston peittämiseen.

Kaiken kaikkiaan tuomioistuin katsoo, että toimitettu jätehuoltosuunnitelma, mukaan lukien jälkikäsittelysuunnitelma, sekä pääkäsittelyssä annetut kuvaukset ja myöhemmät täydennykset osoittavat, että jätehuoltosuunnitelman sisältö täyttää voimassa olevien säännösten mukaiset vaatimukset. Jätehuoltosuunnitelman päätelmät eivät periaatteessa ole muuttuneet täydennysten tai D-alueen avolouhoksen peruuttamisen seurauksena, ja toimitettu jätehuoltosuunnitelma voi olla perusteena uudelleentarkastelulle kaivannaisjäteasetuksen 64 §:n säännöksen mukaisen tiedonantovelvollisuuden mukaisesti. Ajantasaistettu jätehuoltosuunnitelma, joka sisältää edellä mainitut tiedot ja kaikki yksityiskohtaisen suunnittelun aikana ilmenevät lisäykset, olisi kuitenkin toimitettava seuraavalle taholle

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

sopivana ajankohtana. Tämä koskee myös kaivannaisjäteasetuksen mukaista vaarallisia laitoksia varten laadittavaa strategiaa. Tilintarkastustuomioistuin käsittelee asiaa tarkemmin jäljempänä kohdassa "Ehdot".

Maa- ja ympäristötuomioistuin arvioi kokonaisuutena, että kaivannaisjätteiden, vaarallisten jätteiden ja muiden jätteiden suunniteltu käsittely voidaan hyväksyä ja että suunniteltu jätehuolto ja jälkikäsittely eivät siten muodosta estettä sallittavuudelle.

Ilma ja pöly

Oikeudellinen sääntely

Ympäristösäännösten 2 lukua on sovellettava myös ilmaan joutuviin päästöihin, ja niitä on arvioitava niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten perusteella. Ilmanlaatua koskevassa asetuksessa (2010:477) vahvistetaan ympäristölaatunormit, jotka liittyvät saasteiden tasoihin, joita ei saa ylittää. Asetus annetaan muun muassa ympäristölain 5 luvun 1 §:n nojalla. Toiminta, joka aiheuttaa lisääntyntä pilaantumista ja jonka voidaan olettaa edistävän merkittävällä tavalla muun kuin veden osalta 5 luvun 2 §:n ensimmäisen momentin mukaisen ympäristölaatunormin noudattamatta jättämistä, voidaan sallia vain tietyin tarkoin määritellyin edellytyksin (ympäristölain 5 luvun 5 §:n toinen momentti).

Tausta

Yhteenvetona voidaan todeta, että yritys on todennut ilmaa ja pölyä koskevat seuraavat asiat. Yritys on teettänyt Kiirunan ilmamittauksia koskevan koosteen, jotta se voi laatia ajantasaisen kuvauksen ilmaympäristöstä. Suoritettujen mittausten mukaan ilmanlaatua pidetään tällä hetkellä hyvänä Kiirunan kaupunkialueella. Vuonna 2019 tehtyjen mittausten mukaan PM_{10:n}, PM_{2,5:n}, NO_{2:n} ja SO_{2:n} vuosikeskiarvot täyttivät ympäristölaatunormit. Myös metallien nikkelin, arseenin, kadmiumin ja lyijyn ympäristölaatunormit täyttyivät klo

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

samalla mittauspaikalla. Hajapöly vaikuttaa pääasiassa PM10-pitoisuuksiin, mutta se saastuttaa myös naapurustoa.

Leviämismallinnuksen avulla on laskettu suunnitellun toiminnan aiheuttama PM10-hiukkasten kokonaispitoisuus ja osuus lähialueella. Leviämismallinnusta ei ole tehty laskeuman osalta. Leviämislaskelmat antavat hyvän kuvan siitä, miten ympäristöön kohdistuu vaikutuksia, ja osoittavat, että PM10-pitoisuuden vaikutus PM10:n vuosikeskiarvoon on vähäinen, vaikka suojatoimenpiteitä ei toteutettaisikaan. LKAB:n naapuritoiminnot vaikuttavat jo nyt Kiirunan ilmaympäristöön. Suunnitellun toiminnan aiheuttama hiukkasten määrän lisääntyminen merkitsee pienempää liikkumavaraa ympäristölaatu normin ja ympäristötavoitteiden noudattamisessa, mutta ehdotettujen suojatoimenpiteiden ansiosta toiminnan osuus kumulatiivisista vaikutuksista ilmaympäristöön katsotaan vähäiseksi.

Toiminta ei aiheuta minkään ilmanlaatu normin ylittymistä. Toiminta-alueella on useita pölylähteitä, ja siksi yritys on sitoutunut toteuttamaan suojatoimenpiteitä näiden haittojen välttämiseksi ja minimoimiseksi. Näitä ovat muun muassa kastelu- ja pölynsidontatekniikan käyttö työmaateillä, kuorma-autojen lavojen peittäminen pölyävien materiaalien ulkokuljetuksissa, pyörän- ja alustanpesun asentaminen tarvittaessa, pölynsidonta varastokasoissa ja pinnoilla, kiinteän murskauslaitteiston ja kuljetinhihnojen asentaminen sekä rautamalmirikastetta kuljettavien avovaunujen ruiskuttaminen pölynsidonta-aineilla tarvittaessa. Tämän lisäksi yritys on ehdottanut pölynhallintaa koskevia ehtoja, joihin kuuluu muun muassa, että lopputuotteen kuormaus on tehtävä säältä suojattuna ja että rikastamon malmimurskain on varustettava pölynhallintalaitteella.

Yritys on myös hyväksynyt lääninhallituksen ehdotuksen, jonka mukaan kaikki rikasteiden kuorma-autokuljetukset olisi suoritettava katetuilla kuorma-autoilla.

Rautatiekuljetusten osalta on suunniteltu, että kuparirikaste kuljetetaan katetuissa vaunuissa ja rautarikaste kuljetetaan katetuissa vaunuissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

tapahtuvat avoimissa vaunuissa. Näissä avovaunuissa kuorma "liimataan" ruiskuttamalla siihen ligniiniseosta. Yritys on ilmoittanut, että se haluaa käyttää malmilinjän nykyisiä järjestelmiä ja että rautarikasteiden kuljettaminen katetuissa vaunuissa ei ole mahdollista uudelleenlastausasemilla käytettävissä olevien käsittelymenetelmien ja -laitteiden vuoksi. Yritys on kuitenkin ilmoittanut, että jos se alkaa tulevaisuudessa käyttää katettuja vaunuja malmilinjalla, se myös tekee niin.

Saamelaiskylät, lääninhallitus ja Kiirunan kunta ovat kaikki ilmaisseet näkemyksensä alueen pölyongelmista ja esittäneet huolensa sovelletun toiminnan osuudesta tähän.

Saamelaisyhteisöt katsovat, että pölyäminen on aina ongelma kaivostoiminnassa, vaikka pölyntorjuntatoimenpiteitä toteutettaisiinkin. Poromiesten todistettu kokemus osoittaa, että porot eivät haista tietään laitumelle samalla tavalla, jos laidun ja lumi ovat pölyn peitossa. Saamelaisyhteisöt ovat todenneet, että tuulen vaikutukset voivat aiheuttaa pölyämistä saamelaisyhteisöjen mailla jopa kaukana niiden toiminnasta.

SGU on todennut, että pölyn leviämisestä ympäristölle aiheutuvia riskejä voidaan jossain määrin vähentää vesisuihkutuksella. SGU on ottanut esiin pölyn torjunnan vesisuihkutuksella mahdollisena riskinä pohjavedelle ja huomauttanut tässä yhteydessä, että lumitykkien käytön pitäisi merkitä sulamisvesien määrän lisääntymistä paikallisesti.

Kiirunan kunnan ympäristö- ja rakennuslautakunta on todennut, että on tärkeää, että kaivostuotteiden kuljetus sisällytetään lupaharkintaan, jotta valvontavastuu selvitetään koko kuljetusreitillä osalta. Valitukset kuljetuksista aiheutuvasta pölystä ovat lisääntyneet paikallisesti, mutta myös rautatien varrella, erityisesti malmilinjalla, junakuljetusten ja muunlaisen materiaalin lisääntyessä. Siksi Kiirunan kunta kannattaa kuljetusratkaisua, jossa käytetään katettuja vaunuja. Magneettikiisurikasteen kuljetus koetaan

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

lisäävät nykyään pölyämistä rautateilla, eivätkä pölyä aiheuta pääasiassa kuormatut vaunut vaan tyhjä vaunut.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Eri osapuolten esittämien todisteiden perusteella maa- ja ympäristötuomioistuin voi päätellä, että suunniteltujen kuljetusreittien varrella oleva pöly aiheuttaa merkittävää haittaa.

Tilintarkastustuomioistuimen edellä esittämän arvion mukaan malmin rautatiekuljetus ei kuitenkaan ole liitännäistoimintaa, joten sitä ei pitäisi tutkia tässä yhteydessä. Myöskään Pitkäjärven toimintaa ei ole tarkasteltava tässä tapauksessa. Toiminta-alueen pölyämistä on kuitenkin tarkasteltava tässä tapauksessa, samoin kuin rikasteiden kuljettamista kuorma-autoilla E10-tietä pitkin ja Pitkäjärvelle.

Maa- ja ympäristötuomioistuin yhtyy yhtiön arvioon, jonka mukaan toiminta ei johda minkään ilmanlaatonormin ylittymiseen.

Yhtiön esittämillä ja toteuttamilla suojatoimilla ja sitoumuksilla rajoitetaan haitallisia vaikutuksia ilmaympäristöön, joten luvan myöntämiselle ei ole esteitä.

Kuljettajat

Maa- ja ympäristötuomioistuin on katsonut, että valmiiden tuotteiden ulkoinen kuorma-autokuljetus E10-tiellä ja Pitkäjärvelle on katsottava sivutoiminnaksi, jonka vaikutukset on otettava huomioon arvioitaessa toiminnan hyväksyttävyyttä. Rautatiekuljetuksia ei ole tässä tapauksessa katsottu sivutoimiseksi toiminnaksi.

Yritys on ilmoittanut, että kuljetus tapahtuu ensisijaisesti rautateitse, mutta jos kuorma-autokuljetus tulee tarpeelliseksi esimerkiksi junaliikenteen pysähtyessä tai jos kuljetus on suoritettava ennen ratapihan järjestämistä, kuljetus tapahtuu katetuilla perävaunuilla. Tämä on siis maa- ja ympäristötuomioistuimen arvioinnin lähtökohta. Lisäksi maa- ja ympäristötuomioistuin olettaa, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

yrityksen ilmoituksesta, jonka mukaan valmiiden tuotteiden kuorma-autokuljetusten kokonaismäärä on noin 43 kuorma-autoa päivässä, joista 10 kuorma-autoa päivässä E10-tietä pitkin ja edelleen maantielle 870 (jälkimmäistä ei arvioida seurannaisliikenteeksi) ja 33 kuorma-autoa päivässä E10-tietä pitkin Pitkäjärvelle.

Tuomioistuimen mukaan toiminnan sallittavuuden arvioinnissa merkitystä on ennen kaikkea kuljetusten vaikutuksilla pölyn muodossa ja poronhoitoon kohdistuvilla vaikutuksilla esimerkiksi melun ja törmäysten muodossa. Asettamalla lääninhallituksen ehdottama katettuja perävaunuja koskeva ehto ja pölyä rajoittavia toimenpiteitä koskevat lisäehdot tuomioistuin katsoo, että ilmoitetut kuljetukset voidaan hyväksyä pölyn kannalta.

Osa kuljetusreitistä Kiirunan itäpuolella sijaitsee poronhoidon kannalta valtakunnallisesti tärkeällä alueella. Lisäksi Kiirunan itäpuolella on vaellusreittejä, jotka kulkevat E10-tietä pitkin suunniteltua reittiä kohti Pitkäjärveä. Luvussa 3 oleva säännös. 5 luvun säännöksen mukaan poronhoidon kannalta tärkeät maa- ja vesialueet on mahdollisuuksien mukaan suojattava toimenpiteiltä, jotka voivat merkittävästi vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista. 5 ei ole arvioitu seurannaisvaikutusten osalta, minkä vuoksi tämä tarkastelu on tehtävä maa- ja ympäristötuomioistuimessa.

3 luvun säännöksen valmistelevat työt. 5 luvun ympäristönsuojelusäännösten 5 luvun valmistelu osoittaa, että ilmaisu "mahdollisuuksien mukaan" tarkoittaa, että on löydettävä tasapaino suojatun edun ja ristiriitaisten etujen välillä. Tasapainossa on otettava huomioon sosioekonomiset näkökohdat, esimerkiksi aluepoliittiset tai työllisyyspoliittiset intressit. Lisäksi on otettava huomioon seuraukset asianomaisille yksilöllisille eduille. Ilmaisus merkitsee myös sitä, että puhtaasti taloudelliset näkökohdat eivät saa vaarantaa niitä arvoja, joita säännöksellä on tarkoitus suojella, ellei ympäristösäännösten 3 luvun 1 jakson mukainen kokonaisarviointi osoita, että tämä edistää hyvää taloudenhoitoa yleiseltä kannalta. Samoissa valmistelutöissä todetaan, että ilmaisu "voi vaikuttaa merkittävästi" sulkee pois vähäpätöiset vaikutukset. Vain sellaisiin toimenpiteisiin viitataan, jotka

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja voivat
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

joilla on pysyvä kielteinen vaikutus kyseiseen etuun tai joilla voi olla tilapäisesti hyvin merkittävä kielteinen vaikutus siihen (ks. lakiehdotus 1997/98:45, 2 osa, s. 30-32).

Maa- ja ympäristötuomioistuin arvioi toimenpiteen hyväksyttävyyttä seuraavien seikkojen perusteella. Yrityksen aikataulun mukaan yrityksen oman ratapihan arvioidaan olevan toiminnassa syksyllä 2026. Tuolloin liiketoiminta ei ole täydessä toiminnassa, mikä todennäköisesti tarkoittaa edellä mainittua pienempää määrää kuljetuksia, koska yrityksen laskelmat perustuvat suurimpiin ympäristövaikutuksiin liiketoiminnan täydessä toiminnassa.

Yrityksen mukaan valmiiden tuotteiden kuorma-autokuljetus on väliaikainen ratkaisu siihen asti, kunnes oma ratapiha otetaan käyttöön, ja mahdollisten seisokkien varalta. Tätä taustaa vasten tuomioistuin arvioi, että kuljetukset eivät merkittävästi haittaa poronhoitoa. Näin ollen toimintaa pidetään sallittuna myös yrityksen kuljetusten osalta.

Muut eturistiriidat

Johdanto

Maankäytön erityisten etujen suojelusta säädetään ympäristösäännösten 3 luvun hoitosäännöissä, mikä tarkoittaa, että ne on jo pääosin oikeudellisesti tunnustettu. hyödyntämistoimiluvan puitteissa (ks. mineraalilain 4 luvun 2 §:n neljäs momentti ja edellä kohdassa *Mineraalilakiin liittyvä tarkastelu*). Tuomioistuimen tarkastelu näissä osissa muodostuu tarkastuksesta, joka koskee yleisiä harkintasääntöjä ja sitä, vaaditaanko eri osissa suojatoimenpiteitä ja/tai korvauksia koskevia erityisehtoja.

Ulkoilu

Yritys on kuvannut yksityiskohtaisesti vaikutuksia, joita suunnitellulla toiminnalla voi olla alueen ulkoiluun, sekä ehdotettuja ratkaisuja. Yrityksen tavoitteena on luoda positiivinen nettotulos Kiirunan kaupunkien ulkoilulle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kolme reittiä (moottorikelkkareitti, hiihtolatu ja retkeilyreitti), jotka kaikki johtavat (muun muassa) Ädnamvaaran mökille, sijaitsevat suunnitellulla toiminta-alueella, joten ne eivät ole enää ulkoilijoiden käytettävissä, jos niitä ei reititetä uudelleen. Yhtiön näkemyksen mukaan näiden reittien uudelleenreititys on mahdollista osittain siksi, että yhtiö ei suunnittele teollista toimintaa toiminta-alueen pohjoiskulmaan. Ehdotuksissa oletetaan, että kaivostoiminnan aikana ja sen jälkeen Ädnamvaaran parkkipaikalta voi kulkea länteen nykyisten teiden ensimmäistä kilometriä pitkin. Reittiä kuvataan jonkinlaiseksi pullonkaulaksi ulkoilun kannalta, sillä rautatien ja Viscarian kaivoksen pohjoisrajan välissä on vain kapea maastokäytävä. Turvallisuussyistä hiihtolaturien ja moottorikelkkareittien päällekkäisyyttä ei pidetä asianmukaisena, ja yhtiö on esittänyt ehdotuksia reittien uudelleenreitityksestä. Yritys on myös esittänyt keinoja, joilla reittien houkuttelevuutta voitaisiin lisätä, kuten esteettömyyden parantamista, uusia tuulensuojia ja tiedotuskylttejä jne.

Yritys on myös esittänyt neljä ehdotusta investoinneiksi, joita yritys voisi tehdä luodakseen positiivista nettoa Kiirunan urbaanille ulkoilulle. Nämä ovat uusi vaellusreitti viiden matalan vuoren yli ("Five peaks Kiruna"), investoinnit maastopyöräilyalueelle Loussavaara-Nukutusvaara, Materialvägenin parantaminen Rautasälveniin ja Kiirunan uuden uimarannan luominen.

Kiirunan kunta on todennut, että polkujen uudelleenreititys ja uusien tuulensuojien, siltojen jne. rakentaminen ei riitä kompensoimaan vaikutuksia, joita toiminnasta aiheutuu lähialueiden ulkoilijoiden kokemusten laatuun. Kunta on myös todennut, että on tärkeää, että ehdotetut korvaavat toimenpiteet ovat toteutettavissa suhteessa muihin etuihin ja oikeuksiin ja että otetaan huomioon kumulatiivinen näkökulma.

Saamelaiskylät ovat yksimielisesti tuoneet esiin poronhoidon jo olemassa olevat ongelmat, jotka liittyvät matkailuun ja ulkoilmaelämään Kiirunan kaupungin ympäristössä. Toimenpiteet, jotka lisäävät ihmisen läsnäoloa viidellä matalalla vuorella Kurravaarassa, Välihaarassa, Vähä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Nukutusvaara, Nukutusvaara ja Sakkaravaara ("Viisi huippua") vaikeuttaisivat saamelaiskyläjen mukaan poronhoitoa entisestään. Sama koskee Rautasälvenin materiaalitien ja Loussavaara-Nukutusvaaran maastopyöräilyalueen parantamista ja siten käytön lisäämistä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että uudet reitit vaellusreittejä varten edellyttävät uusien siltojen rakentamista ja jonkin verran metsänraivausta. Osa näistä toimenpiteistä voidaan joutua toteuttamaan Natura 2000 -alueilla. Lisäksi siltojen ja polkumerkintöjen rakentaminen edellyttää valtion myöntämää maa-aineslupaa. Näille toimenpiteille ei myönnetä lupaa eikä sitä ole pyydetty tämän arvioinnin yhteydessä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että yhtiö on selvittänyt ulkoilun olosuhteet ja tehnyt ehdotuksia siitä, miten toiminnan vaikutuksia tähän kiinnostuksen kohteeseen voidaan rajoittaa. Tämä edellyttää kuitenkin, että tarvittavat luvat ja pääsy maalle myönnetään. Muun muassa luonnonympäristön ja poronhoidon huomioon ottaminen voi vaikuttaa siihen, mitä toimenpiteitä olisi toteutettava ja miten. Suunnitelmien yksityiskohtaiset edellytykset on, kuten todettu, tutkittava ja käsiteltävä eri järjestyksessä. Tätä taustaa vasten maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että tältä osin ehtoja ei tulisi määrätä. Maa- ja ympäristötuomioistuin arvioi, että toiminta on sallittua myös ulkoilun osalta.

Muut kansalliset edut

Suunniteltu toiminta-alue sijaitsee alueella, joka on määritelty *arvokkaiden aineiden ja mineraalien kannalta kansallisesti kiinnostavaksi*. Kuten kaivosinsinööri on myös todennut, haettu toiminta on sopusoinnussa tämän valtakunnallisen edun kanssa (ympäristölaki 3 luvun 7 §). E10-tie ja Malmbanan-rautatie on nimetty *valtakunnallisiksi etuyhteyksiksi*. Toiminta-alue sijaitsee Kiirunan lentoaseman MSA-alueella. Toiminnan ei ole katsottu merkittävästi haittaavan näiden laitosten käyttöä (ympäristösäännösten 3 luvun 8 §). Näiltä osin ei vaadita ehtoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Koko Kiirunan keskusta, Kiirunavaara mukaan lukien, on nimetty *kulttuuriympäristön valtakunnalliseksi kohteeksi*. Valtakunnallisesti arvokas alue ulottuu hieman liikekorttelin itärajan ulkopuolelle. Yhtiö on tehnyt kulttuuriympäristöanalyysin, joka toimitettiin osana ympäristövaikutusten arviointia ja esiteltiin pääkäsittelyssä. Maa- ja ympäristötuomioistuimella ei ole syytä kyseenalaistaa yhtiön päätelmää, jonka mukaan muinaismuistoihin kohdistuvat uhat ja Kiirunan kulttuuriympäristön valtakunnallinen merkitys ovat merkityksettömiä. Yhtiö on myös sitoutunut suojelemaan tunnettuja kulttuuriperintökohteita ja muinaismuistoja sekä ilmoittamaan mahdollisimman pian lääninhallitukselle, jos kaivutöiden aikana löydetään tuntematon muinaismuisto. Mikäli kulttuuriympäristölain (1988:950) mukaisen luvan tarve ilmenee, yhtiön on haettava lupaa asianmukaisessa järjestyksessä. Tältä osin ei edellytetä mitään ehtoja.

Suunniteltu toiminta sijoittuu suurelta osin Laevan poronhoitoalueelle, on pohjoisessa päällekkäinen Gabnan saamelaiskylän poronhoitoalueen kanssa ja rajoittuu etelässä ja kilometrin päässä pohjoisessa *valtakunnalliseen poronhoitoalueeseen*. Toiminnan vaikutuksia poronhoitoon on käsitelty edellä poronhoitoa koskevassa kohdassa.

Maisemakuva

Yhtiö on laatinut maisema-analyysin, joka toimitettiin ympäristövaikutusten arvioinnin liitteenä ja joka esiteltiin asian pääkäsittelyssä.

Ympäristölain 6 luvun 2 §:ssä todetaan, että toiminnan vaikutus maisemaan on merkityksellinen ympäristövaikutus, joka on otettava huomioon ympäristöarvioinnissa. Ruotsi on myös ratifioinut Euroopan maisemayleissopimuksen, jossa korostetaan tarvetta suojella maisemia esimerkiksi kaivosteollisuuden aiheuttamilta muutospaineilta.

Suunnitellulla toiminnalla on kielteinen vaikutus näkymiin luonnonympäristöön, se heikentää Ädnamvaaran/Eatnamvárrin luontokokemusta ja vahvistaa kokemusta kaivosmaisemasta. Se vaikuttaa näköyhteyteen

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Luossavaara ja Ädnamvaara/Eatnamvárri ja lisätä valosaastetta. Näiden vaikutusten torjumiseksi yhtiö on ehdottanut useita suojelutoimenpiteitä, joista maa- ja ympäristötuomioistuin pitää tärkeimpänä yksittäisenä toimenpiteenä harmaan kiven varasto- ja hiekka-altaan ja siihen liittyvien lampien luonnollista muotoilua. Geomorfologinen suunnittelu edistää myös alueen ekologista jälkihoitoa. Nämä suojelutoimenpiteet ovat niin tärkeitä ja tuottavat odotettavissa olevia myönteisiä tuloksia, että on aiheellista määrätä niistä erityisehdoin.

Yritys on myös ilmoittanut, että se sitoutuu sijoittamaan rakennukset mahdollisimman pitkälle siten, etteivät ne näy kaukaa, ja mukauttamaan rakennusten ja laitteistojen värit siten, että ne sulautuvat mahdollisimman hyvin ympäristöönsä. Valaistussuunnittelussa on otettava huomioon ja minimoitava valosaaste kohtuullisessa määrin. Tätä taustaa vasten ja ottaen huomioon geomorfologista suunnittelua ja jälkihoitoa koskevien ehtojen asettaminen, toiminnan kielteiset vaikutukset maisemaan ovat hyväksyttäviä.

Muut

Tilannekatsaus

Se, että toiminta kuuluu teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan, tarkoittaa teollisuuspäästöasetuksen (2013:250) 1 luvun 23 §:n säännöksen mukaan sitä, että sen, joka harjoittaa tai aikoo harjoittaa teollisuuspäästöjä aiheuttavaa toimintaa, on huolehdittava siitä, että toimintaan liittyvästä maaperän ja pohjaveden pilaantumisen torjunnasta on laadittu kirjallinen selvitys (tilanneraportti). Yritys on hakemuksessaan ilmoittanut, että ympäristöarviointiasetuksen mukaiset asiaankuuluvat toimintakoodit ovat 13.10 ja 13.40 (malmit ja mineraalit). Yritys on myös todennut, että toimintakoodia 90.290-i (kaatopaikat) ei sovelleta kaivostoimintaan, koska kaivannaisjätteen kaatopaikkasijoitus on olennainen osa kaivostoimintaa. Päätelmästä huolimatta yritys on liittänyt hakemukseensa tilannekatsauksen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin yhtyy yhtiön arvioon, jonka mukaan toiminta ei ole teollisuuspäästöasetuksen 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua teollista päästötoimintaa ja että toimintakoodia 90.290-i ei siten voida soveltaa toimintaan (vrt. maa- ja ympäristötuomioistuimen 22.1.2016 antama päätös asiassa M 10031-14, m u t t a ks. maa- ja ympäristötuomioistuimen Nackan käräjäoikeuden 22.6.2023 antama päätös asiassa 4653-22).

Yhteenveto käsiteltäväksi ottamisesta

Maa- ja ympäristötuomioistuin on tutkinut selvityksen toiminnan mahdollisista vaikutuksista ihmisten terveyteen ja ympäristöön ja todennut, että toiminta on sallittua. Toiminnalle voidaan asettaa suojatoimenpiteitä ja varotoimenpiteitä, joiden ansiosta merkittäviä haittoja ei aiheudu. Näin ollen lupa voidaan myöntää haettuun kaivostoimintaan. Lupa liitettäviä ehtoja käsitellään jäljempänä.

EHDOT JA LYKÄTYT KYSYMYKSET

Johdanto

Lupapäätöksessä annettujen ehtojen ja muiden määräysten tarkoituksena on estää tai rajoittaa luvan kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvia häiriöitä ja muita haittoja. Sääntelyn kohteena eivät voi olla vain toiminnan luvanvaraisesta osasta aiheutuvat häiriöt, vaan kaikkia toiminnan ympäristövaikutuksia on säänneltävä lupaharkinnassa.

Ehtojen on oltava riittävän täsmällisiä, jotta voidaan todeta, onko rikkomus tehty ja voidaanko siitä määrätä seuraamuksia. Tapauksissa, joissa toimintaa säännellään yksityiskohtaisemmin laissa, ei kuitenkaan useinkaan ole tarpeen toistaa sääntelyä lupahdoissa. Sen sijaan ehtojen tulisi kohdistua sellaisiin seikkoihin, jotka eivät seuraa suoraan lain säännöksistä, mutta joita toiminnassa on kuitenkin noudatettava (ks. oikeustapaukset NJA 2010 s. 516 ja NJA 2006 s. 310). Edellytyksenä ehdon tai koeajan asettamiselle on myös se, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

hakijalla katsotaan olevan tosiasialliset ja oikeudelliset edellytykset täyttää ehto (ks. asia NJA 2004, s. 421).

Ympäristölain 22 luvun 27 §:n ensimmäisen momentin mukaan tuomioistuin voi lykätä ehtokysymystä siihen asti, kunnes on saatu kokemusta toiminnan vaikutuksista. Edellytyksenä lykkäämiselle on, että toiminnan vaikutuksia ei voida ennakoida riittävällä varmuudella luvan myöntämisaikana. Koeaikana voidaan soveltaa väliaikaisia määräyksiä, kunnes lopulliset ehdot on tutkittu ja niistä on päätetty. Ympäristölain perusteluissa mainitaan esimerkkinä, että ehtojen lykkääminen voi tulla kyseeseen silloin, kun ympäristölle vaarallisessa toiminnassa on tarkoitus käyttää testaamatonta puhdistustekniikkaa. Perusteluissa korostetaan myös, että lykkäyspäätös tulisi antaa vain silloin, kun siihen on todellinen tarve (vrt. hallituksen esitys 1997/98:45, osa 2, s. 246 f.). Toiminnan sallittavuuteen liittyviä kysymyksiä ei kuitenkaan voida lykätä koeaikana (ks. esim. maa- ja ympäristöasioiden hovioikeuden päätös 6.5.2021 asiassa M 5584-20).

Yleinen tila

Toiminnalle on asetettava niin sanottu yleinen ehto. Yrityksen suunnittelemat suojelutoimenpiteet on esitetty ympäristövaikutusten arvioinnin taulukossa 53. Yrityksen mukaan ne ovat sitoumuksia ja kuuluvat yleisen ehdon piiriin. Yrityksen mukaan osa niistä toteutetaan tarvittaessa. Käsittelyn aikana ja pääkäsittelyssä yritys on myös tehnyt lisäsitoumuksia, jotka kuuluvat yleisen ehdon piiriin, lukuun ottamatta tapauksia, joissa yritys on nimenomaisesti väittänyt, että näin ei pitäisi olla, esimerkiksi poronhoidosta maksettavia korvauksia koskevan sitoumuksen osalta.

Suunnitelman ehdot

Yhtiö on ehdottanut lupaa varten niin sanottua suunnittelua koskevaa ehtoa, jolla säännellään rakennustöitä alueilla, jotka nykyisten kaavoitussuunnitelmien mukaan ovat korkeajännitelinjojen alueita, sekä korkeuksia varastotiloja varten.

Vastalauseita ei ole esitetty

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vastustaa yrityksen ehdotusta. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että tässä osassa olisi määrättävä suunnittelua koskevista ehdoista, joiden merkitys on sama kuin yhtiön ehdottamalla ehdolla, mutta joita on hieman mukautettu ja jaettu kahdeksi ehdoksi, ks. tuomio.

Kaivostoiminta, räjäytykset jne.

Kaivostoiminta D-alueella

Yhtiö on mukauttanut hakemustaan D-alueen louhintamenetelmän osalta, minkä vuoksi se on ehdottanut ehtoa, jonka mukaan D-alueella saa louhia vain maanalaisella louhinnalla. Ehdosta ei ole esitetty huomautuksia. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että jos yritys haluaa tulevaisuudessa harjoittaa avolouhintaa myös D-vyöhykkeellä, tällainen muutos edellyttää uuden ympäristöarvioinnin tekemistä. Jos louhintamenetelmä on määriteltä ainoastaan toimintaa koskevissa ehdoissa, ehtojen muuttamista koskevaan hakemukseen ei sovelleta samoja vaatimuksia kuin itse luvan muuttamiseen. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsookin, että kyse on sellaisesta luvan rajoituksesta, joka tulisi mainita jo luvan lauseessa sen sijaan, että siitä määrätään ehtona.

Räjäytys

Yhtiö on ehdottanut useita ehtoja, jotka liittyvät louhintaan ja räjäytyksiin sekä niiden aiheuttamiin värinäihin, räjähdysaaltoihin ja kalliomurskauksiin. Yksi ehdotetuista ehdoista koskee maanpäällisten tuotantoräjäytysten ajoitusta ja niistä tiedottamista. Tästä ehdosta ei ole esitetty huomautuksia, ja maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että se olisi määrättävä siten, että paikallisilla asukkailla on mahdollisuus saada tietoa räjäytyksistä, mutta myös muilla asianosaisilla, kuten saamelaiskylillä ja henkilöillä, jotka aikovat käyttää aluetta ulkoiluun.

Maanalaista räjäytystyötä koskevia ehtoja ei ehdoteta. Yritys on ilmoittanut, että LKAB suorittaa räjäytykset kiinteinä aikoina joka yö. Välttääkseen

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

räjäytysten kumulatiivisten vaikutusten ja vuorovaikutteisen tärinän vuoksi yritys on sitoutunut sopeuttamaan maanalaiset räjäytyksensä muihin ajankohtiin kuin LKAB:n räjäytysten aikaan, jotta molempien yritysten räjäytysten vuorovaikutusta ei tapahtuisi. Yritys on ilmoittanut pääkäsittelyssä, että tämä koskee kaikkia maanalaisia räjäytyksiä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on asianmukaista asettaa yrityksen ehdottaman kaltainen ehto maanpäällisen räjäytystyön osalta. Tämän pitäisi kattaa kaikki räjäytykset, minkä vuoksi ehto on muotoiltu tällä tavoin. Maanalaisten räjäytysten osalta tuomioistuin kannattaa yrityksen aikomusta sovittaa maanalaiset räjäytyksensä yhteen LKAB:n räjäytysten kanssa tärinävaikutusten vähentämiseksi. Tuomioistuin katsoo, että räjäytyksiä ei pitäisi tehdä samaan aikaan kuin LKAB:n räjäytyksiä, mutta pitää samalla asianmukaisena, että näiden kahden yrityksen räjäytysten välillä ei ole niin suuria ajallisia eroja. Jos räjäytykset tapahtuvat toistensa yhteydessä (mutta eivät samaan aikaan), riski paikallisten asukkaiden häiritsemisestä useita kertoja joka yö pienenee. Koska yritys on sitoutunut tähän pääkäsittelyn aikana ja se kuuluu näin ollen yleisen ehdon piiriin, tuomioistuin katsoo, että se on riittävä eikä tältä osin tarvitse asettaa mitään ehtoja.

Värahähtelyt

Räjäytystyöt aiheuttavat tärinää. Yrityksen laskelmat tärinätasoista osoittavat, että maanalaisessa räjäytystyössä voidaan odottaa korkeampia tasoja kuin maanpäällisessä räjäytystyössä. Yhtiö on myös tehnyt vaikutustenarvioinnin räjäytystyön aiheuttaman tärinän vaikutuksista ja arvioinut, että vaikutukset ovat todennäköisesti vähäisiä asuintaloihin iltaisin ja öisin.

Yhtiö on ehdottanut tärinää koskevaa ehtoa. Etäisyys lähimpiin asuntoihin on suhteellisen suuri. Lasketut tärinätasot lähimmän asuinrakennuksen kohdalla ovat enintään 2,5 mm/s ja useimmissa tapauksissa huomattavasti alhaisemmat.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yritys päättelee näin ollen, että odotettavissa oleva tärinä on huomattavasti alhaisempi kuin ehdotetut raja-arvot. Tärinän ohjearvoja on kuitenkin vaikea noudattaa Liikenneviraston insinöörirakennuksessa, teollisuusalueen varistorakennuksissa/garageissa ja Máttaráhkká Northern Lights Lodge -majoituspaikassa (Máttaráhkká). Yhtiö on ilmoittanut, että räjäytettäessä toiminta-alueen pohjoisosassa sen on pienennettävä yhteistoimintamaksua ja tehtävä muutoksia räjäytysolosuhteisiin, jotta rakennuksia ja tiloja koskevat laskennalliset ohjearvot täyttyisivät. Räjäytysolosuhteita mukautetaan esimerkiksi pienentämällä panostuksessa käytettävän reiän halkaisijaa. Yritys on ilmoittanut, että näin voidaan noudattaa raja-arvoa myös näiden rakennusten osalta.

Kiirunan kunta on pyytänyt, että tärinää koskeva ehto asetetaan sellaiselle tasolle, että asukkaille tai tuleville asuinrakennuksille ei aiheudu lisääntyvää häiriötä. Lisäksi he ovat todenneet, että ehtoa voidaan joutua tutkimaan ja selvittämään yksityiskohtaisemmin saatavilla olevien tietojen perusteella, jotka koskevat ihmisten kokemuksia tärinästä nykyisten ja käynnissä olevien toimintojen yhteydessä jne.

Lääninhallitus on ilmoittanut haluavansa lisätä ehtoon muutoksen, jonka mukaan ehto on tarkistettava mittaamalla viereinen asuinrakennus jokaisen räjäytystapahtuman yhteydessä. Yhtiö on hyväksynyt lisäyksen, koska yhtiö aikoo edelleen pitää mittareita jatkuvasti.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa asiakirjojen perusteella, että tärinää ei pidetä merkittävänä ongelmana lähimmissä asunnoissa. Tästä huolimatta tuomioistuin katsoo, että yhtiön ehdotuksen mukaiset ehdot lääninhallituksen lisäyksillä varustettuna on määrättävä ja että mittaukset on tehtävä läheisessä asuinrakennuksessa, koska se on asianmukainen tapa tarkistaa ehdon noudattaminen. Yhtiö on esittänyt tiettyjen erityisesti nimettyjen rakennusten osalta suojatoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että arvot ovat seuraavat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

vastaavat raja-arvot voidaan saavuttaa. Yhtiön sitoumukset tältä osin kuuluvat yleisen ehdon piiriin. Tuomioistuin on tiedustellut, tehdäänkö naapuruston asunnoissa ja rakennuksissa tarkastuksia ennen räjäytysten aloittamista. Yhtiö on ilmoittanut, että laskentatulosten perusteella se ei pidä sitä tarpeellisena. Pääkäsittelyssä lääninhallitus esitti kysymyksiä siitä, miten räjäytysten vaikutuksia aiotaan seurata, mutta mikään osapuoli ei ole esittänyt tarkastuksia koskevaa ehtoa, eikä tuomioistuin pidä sitä tarpeellisena.

Ilman iskuaallot

Yritys on todennut, että ruotsalaisessa standardissa SS 02 52 10 "Tärinä ja tärinä - Räjäytyksen aiheuttamat ilmasyöksyaallot - Rakennuksia koskevat ohjearvot" määritetään 500 Pa suurimmaksi heijastuspaineen ohjearvoksi rakennusten vaurioitumisen välttämiseksi. SS 02 52 10 sallii myös tämän arvon alentamisen kiinteiden laitosten, kuten louhosten ja kaivosten, osalta.

Yhtiön tutkimukset osoittavat, että lasketut ilmasyöksyaallot ovat useimmissa räjähdyksissä alhaisella tasolla ja että niiden heijastuspaine on alle 200 Pa. Arvoidut ilmasyöksyaallot lähimmällä asuinalueella osoittavat, että niiden odotetaan olevan noin 70 Pa:n tasolla. Kauempana räjäytyksistä tasot ovat alhaisempia. Yhtiö on katsonut, että laskennallisia ilmasyöksyaaltojen tasoja voidaan pitää suhteellisen alhaisina ja että lähialueen asukkaat hyväksyvät ne normaalisti, eikä ilmasyöksyaaltoja koskevia suojatoimenpiteitä tai varotoimia tarvita. Yhtiön mukaan ennustettujen ilmassa olevien iskuaaltojen tasojen ei myöskään katsota olevan ongelma naapurilaitoksille. Yhtiö on ehdottanut asuinalueiden ilma-iskuehtoa, jonka mukaan 100 Pa:n paine ei saa ylittyä enempää kuin viisi prosenttia räjäytystapahtumista ja 200 Pa:ta ei saa koskaan ylittää.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Myös tässä tapauksessa lääninhallitus on ilmoittanut toivovansa ehtoon lisäystä, jonka mukaan ehdon noudattaminen on varmistettava mittaamalla naapurissa sijaitseva asuinrakennus jokaisen räjäytystapahtuman yhteydessä. Muita huomautuksia ehdosta ei ole esitetty.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että standardissa SS 02 52 10 esitettyä ohjearvoa on käytettävä raja-arvojen määrittämiseen rakennuksille aiheutuvien vahinkojen välttämiseksi.

Ohjearvoissa ei oteta huomioon psykologisia vaikutuksia, joita ilman paineaalloilla voi olla naapurirakennuksissa asuviin ihmisiin, eikä loukkaantumisriskiä, joka voi aiheutua paineaalloille herkissä laitteissa. Tilintarkastustuomioistuin katsoo tämän vuoksi, että on syytä pitää ilman iskuaallot mahdollisimman alhaisella tasolla.

Yrityksen ehdottama ehto on tältä osin suhteellisen yleinen vakioehto vastaavissa toiminnoissa. Mikään ei ole osoittanut, että ehdotetuista rajoitustasoista olisi syytä poiketa, ja tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ehto on hyvin tasapainoinen ja tarjoaa tarvittavan suojan. Näin ollen se voidaan asettaa.

Yhtiö on ilmoittanut, että räjäytysten seurantal palvelu, johon kuuluu myös asuinalueilla tapahtuvien ilmasyöksyjen mittaaminen, tulee olemaan käytössä. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että lääninhallituksen ehdottama lisäys, joka koskee mittauksia läheisessä asuinrakennuksessa jokaisella räjäytystapahtumalla, vastaa yrityksen sitoumuksia, ja tuomioistuin päättää muotoilla ehdon lääninhallituksen lisäyksen mukaisesti.

Kivenheitto

Kallion putoamisvaara räjäytystöiden aikana on olemassa niin kauan kuin räjäytykset jatkuvat avolouhoksessa. Heittopituudet louhinta-alueen ulkopuolella pienenevät, kun louhinta etenee vähitellen alaspäin avolouhokseen, mikä tarjoaa paremmat turvamarginaalit. Yhtiö on todennut, että kallion putoaminen voidaan jossain määrin estää mukautetuilla räjäytystekniikoilla, mutta käytännössä kallion putoamisriskiä on hallittava turvaetäisyyksien avulla. Mahdolliset toimenpiteet, joilla voidaan vähentää

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

kallion putoamisvaara on pienentää panosta, muuttaa suuntaa tai työskennellä suojassa.

Yhtiön laskema turvaetäisyys kallion putoamiselle on 610 metriä, mikä on lyhyempi etäisyys kuin lähimpään asuinrakennukseen (1,5 km), joten ympäröiviin asuinrakennuksiin ei tarvitse kohdistaa räjäytystoimenpiteitä.

Toiminta-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat rakennukset ja rakenteet ovat suositelluilla turvaetäisyyksillä kallion putoamisen varalta, jolloin on ryhdyttävä toimenpiteisiin kallion putoamisen ja vahingoittumisriskin minimoimiseksi. Rakennukset, joihin vaikutukset kohdistuvat, ovat Liikenneviraston tekninen rakennus, varastorakennusten/autotallien alue, Luossajärven ylivuotoputki, Malmin linja ja tie E10. Jotta näille ei aiheutuisi vahinkoriskiä, yhtiö on sitoutunut mukauttamaan räjäytysten aikana räjäytysolosuhteita siten, että toiminta-alueen ulkopuolella olevat kohteet ovat laskennallisen kivenheiton turvaetäisyyden ulkopuolella.

Saamelaiskylät ovat korostaneet, että kivien heittäminen on turvallisuusriski alueen poroille ja poromiehille.

MSB on todennut, että se pitää aiheellisenä laatia kivenheittoriskin estämiseksi ehto, joka olisi liitettävä toteutettaviin toimenpiteisiin ja siihen, missä päin aluetta toimenpiteet on toteutettava.

Saatujen huomautusten perusteella yhtiö päätti lopulta pääkäsittelyssä ehdottaa kalliipurkauksia koskevaa ehtoa, jonka mukaan avolouhosten räjäytykset on mitoitettava siten, ettei kalliipurkauksia tapahdu suljetun toiminta-alueen ulkopuolella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että porot ja poronhoitajat sekä lähistön retkeilyreittejä käyttävät yleisö ovat vaarassa altistua erityisesti kivien heittelylle, ellei suojatoimiin ryhdytä. Sen vuoksi tuomioistuin katsoo, että kivenheittoa koskeva ehto on tärkeä turvallisuuskysymys, joka on tarpeen sen varmistamiseksi, että kivenheitto ei aiheuta vaaraa erityisesti ihmisille, mutta myös eläimille, ja rakennusten, teiden ja rautateiden suojelemiseksi. Sen vuoksi ehdot olisi asetettava yrityksen ehdotuksen mukaisesti.

Päästöt ilmaan ja pöly

Yleiset pölyolosuhteet

Yritys on pyytänyt kirjallista yleisehtoa toimenpiteistä, jotka on toteutettava haitallisen pölyn rajoittamiseksi. Ehdotusta vastaan ei ole esitetty vastalauseita.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo kuitenkin, että ehdotus on liian epämääräinen, koska siinä ei säädetä mitään päivämäärää siitä, milloin toimenpiteet on toteutettava. Tuomioistuin pitää tärkeänä, että toimenpiteet toteutetaan nopeasti, jotta pölystä aiheutuvat häiriöt ja haitat minimoidaan sekä ihmisille että eläimille, jos pölystä aiheutuu ongelmia.

Tuomioistuin pitää voimassa yhtiön ehdottamat ehdot ja lisää, että toimenpiteet pölyn minimoimiseksi on toteutettava mahdollisimman pian. Jotta toimenpiteet voitaisiin toteuttaa mahdollisimman pian, tuomioistuin katsoo lisäksi, että on asianmukaista ja kiireellistä siirtää valvontaviranomaiselle valta päättää toimenpiteistä ja määrätä lisäehtoja haitallisten pölyhaittojen torjumiseksi, ja on näin ollen säätänyt tällaisesta valtuudesta.

Pääkäsittelyn aikana yritys ilmoitti, että se laatii pölyämistä koskevan sisäisen suunnitelman, jonka tavoitteena on minimoida pölyäminen ja sen vaikutukset kaivosalueella ja sen ympäristössä. Lisäksi perustetaan pölyorganisaatio, jossa työmaan johtaja toimii pölyvastaavana. Työmenetelmänä ovat säännölliset kokoukset, päätettyjen toimenpiteiden toteuttaminen, pölyn jatkuva valvonta ja pölyntorjunta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

dokumentointi siitä, mitä on tehty. Pölyriskin arviointi perustuu sääennusteisiin ja tutkimuksiin.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yrityksen on toimittava aktiivisesti ennaltaehkäisevien toimenpiteiden parissa varmistaakseen, ettei pölystä aiheudu haittaa toiminta-alueen läheisyydessä asuville tai työskenteleville ihmisille ja eläimille. Ennaltaehkäisevän toiminnan edellytyksenä on, että yritys hallitsee sääennusteita ja pystyy niiden avulla ennakoimaan ja siten myös ennaltaehkäisemään pölyriskiä sekä varautumaan asianmukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin. Yksi tällainen toimenpide voisi olla esimerkiksi leveäpuolisten rakenteiden rakentaminen leveäpuolisten aitojen muodossa, jotta estetään pölyn leviäminen lumen ajelehtimisen mukana. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yrityksen aikomus kehittää sisäinen suunnitelma ja pölyorganisaatio ovat tärkeitä rakennuspalikoita tässä työssä. Tilintarkastustuomioistuin katsoo lisäksi, että yrityksen on myös kehitettävä tätä tarkoitusta varten kirjallinen menettely asianmukaisena ennakkotedellytyksenä. Menettelyn on sisällettävä vastuuhenkilöiden yhteystiedot, jotta esimerkiksi saamelaiskylät, paikalliset asukkaat tai toimikunta voivat helposti ottaa yhteyttä yhtiöön, jos patoamisongelma ilmenee, ja jotta käsittely toimii myös sisäisesti, esimerkiksi jos mukana on palkattuja urakoitsijoita. Menettelyä on myös jatkuvasti päivitettävä, jotta se on ajan tasalla ja täyttää tehtävänsä. Tuomioistuin on päättänyt asettaa tätä koskevan ehdon. Näin valvontaviranomainen voi myös tarkistaa, miten yritys hoitaa pölyriskiä ennaltaehkäisevää työtään.

Pölyäminen lastauksen ja jälleenlaivauksen aikana

Lääninhallitus on ilmaissut huolensa pölystä valmista tuotetta käsiteltäessä.

Lääninhallitus on vaatinut, että lopputuotteen kuormauksen ja uudelleenlastauksen on oltava säältä suojattua, mikä tarkoittaa, että kuormauksen ja uudelleenlastauksen aikana on oltava katot, seinät ja lattiat, jotka suojaavat. Yritys on hyväksynyt tämän ja todennut pääkäsittelyssä, että myös kuljetinhihnoja saatetaan tarvita tätä käsittelyä varten. Koska toiminnan lopullista suunnittelua ei ole vielä saatu valmiiksi, myös tätä koskeva tutkimus on kesken. Yritys

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ovat ilmoittaneet, että käsittely tapahtuu suojassa. Tällä he tarkoittavat sitä, että sen on oltava katettu (jos kyseessä on liukuhihna) ja että lastaaminen ja purkaminen ei saa tapahtua ulkona. Yritys on myös ilmoittanut, että varastointialueet olisi varustettava porteilla, joiden olisi oltava suljettuina lastauksen ja purkamisen aikana.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo aiheelliseksi määrätä ehdon yhtiön esityksen ja lääninhallituksen lisäysten mukaisesti kielellisellä mukautuksella ja suljettuja portteja koskevalla lisäyksellä yhtiön pääkäsittelyssä esittämien omien tietojen perusteella.

Kuorma-autokuljetukset

Lääninhallitus on pyytänyt, että asetetaan ehto, jonka mukaan rikastetta (slig) kuljettavien kuorma-autojen on käytettävä katettuja lavoja ja katettuja perävaunuja. Yritys on hyväksynyt lääninhallituksen ehdottaman ehdon.

Kun otetaan huomioon pölyn ja kuljetusten aiheuttama häiriöriski ja se, että kuorma-autokuljetukset ovat asia, jota yritys voi itse valvoa, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on asianmukaista määrätä tämä ehdoksi.

Pölyn torjunta

Yhtiö on ehdottanut ehtona, että rikastamon murskaus on varustettava pölynkäsittelylaitteistolla ja sen päästöjen sääntelyllä ja valvonnalla. Muilla vastapuolilla ja kuulemisviranomaisilla ei ole ollut huomautettavaa ehdotuksesta. Myös maa- ja ympäristötuomioistuin pitää ehdotettua ehtoa asianmukaisena ja vahvistaa sen.

Putoava pöly

Yritys on pyytänyt, että putoavaa pölyä koskevaa kysymystä lykättäisiin koeajaksi. Tutkimusjakson aikana yrityksen on sen lisäksi, että se tutkii vaikutukset

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

varotoimenpiteet pölylaskeuman rajoittamiseksi, ja pyrittävä myös tunnistamaan, mikä pölyosuus on peräisin toiminnasta ja mikä muista toiminnoista.

Lääninhallitus on ehdottanut, että tutkinta tehtäisiin yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa. Lisäksi lääninhallitus on katsonut, että väliaikaista asetusta varten on selvitettävä, mitä vertailuarvolla tarkoitetaan ja mitä vertailuarvon ylittyessä olisi tehtävä. Yritys on hyväksynyt lääninhallituksen muutosehdotuksen.

Lääninhallituksen esittämien kysymysten jälkeen yhtiö on myös selventänyt, että käytetty taustapitoisuus 80 g on peräisin Jukkasjärven näytepisteestä ja se on vähennettävä tarkistettaessa väliaikaisen asetuksen mukaista ohjearvoa 160 g.

Kuten tuomioistuin on edellä selittänyt, molemmat samebytt ovat todenneet, että kaivostoiminnasta aiheutuva pöly on niiden alueella merkittävä ongelma, ja ne ovat todenneet, että on tärkeää, että poroelinkeino otetaan mukaan pölytutkimukseen. Koeaikaselvityksen ja NILU-purkkien käyttöönoton osalta pääkäsittelyn aikana saamelaiskäräjät ovat osoittaneet paikkoja, joissa lisäpurkit voisivat olla merkityksellisiä poroelinkeinon näkökulmasta. Yhtiö ei ole vastustanut mahdollisuutta sijoittaa lisää tölkkejä, mutta on sitoutunut järjestämään lisää mittauspisteitä valvontaohjelmaan kuuluvan ja lykätyn asian piiriin kuuluvan alueen länsipuolelle. Yhtiön mukaan tutkimuksessa on otettava huomioon kaikki mittauspisteet, mutta lisämittauspisteet eivät kuulu väliaikaisen asetuksen piiriin.

Kiirunan kunta on myös todennut, että tämänkaltaisen toiminnan aiheuttama pöly on usein merkittävää ja että olisi laadittava hajapölyä koskeva tutkimusehto, jotta voidaan vähentää terveydellisten, esteettisten ja sosiaalisten haittojen riskiä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

LKAB on korostanut pääkäsittelyn aikana, että koska alueella on kaksi pölyämistä aiheuttavaa toimintaa, voi olla vaikea tietää, kuka on vastuussa mistäkin pölystä, minkä vuoksi LKAB:n mielestä on hyvä, että asiaa tutkitaan tarkemmin. Lisäksi LKAB katsoo, että pölyämistä koskevien ehtojen asettaminen, joihin liittyy mittauksia ja pitoisuusrajoja, ei ole yleisesti ottaen tarkoituksenmukaista, ja se toivoo mieluummin, että ehdot sidotaan määrättyihin toimintoihin.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että toiminnan pölylaskeumia koskevien ehtojen antamista on perusteltua lykätä yhtiön ehdotuksen mukaisesti selvitysvaiheeksi. Tällä hetkellä on kuitenkin vaikea sanoa, onko ehdotettu taustapitoisuus kohtuullinen tai onko väliaikaista asetusta koskeva pölypitoisuus relevantti. Lisäksi on vaikea määritellä, miten naapuritoiminnoista peräisin oleva pölylaskeuma voidaan erottaa toisistaan, jotta kunkin toiminnan mahdollisia edellytyksiä voidaan seurata.

Tuomioistuin pitää tärkeänä, että koeaikana tehtävässä tutkimuksessa otetaan huomioon poronhoito ja sen edut. Pääkäsittelyssä yhtiö ilmoitti, ettei sillä ole mitään sitä vastaan, että se pystyttäisi lisää mittauspurkkeja, mikäli sopivia paikkoja löytyisi. Tuomioistuin katsoo, että mittauspisteitä olisi perustettava vähintään kaksi lisää sopiviin paikkoihin pohjois- ja länsisuunnassa. Yhtiön on kuultava saamelaiskyliä tutkiessaan, pitäisikö mittauspurkkeja asentaa lisää ja mihin ne tulisi sijoittaa.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ylimääräiset näytteenottopisteet olisi sisällytettävä väliraporttiin ja raportoitava siitä, mutta mittauksia ei pitäisi sisällyttää väliaikaista tullia koskevassa määräyksessä määrättyyn vuosikeskiarvoon. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on asianmukaista määrätä väliaikaista ehtoa koskeva vuosikeskiarvo, kuten yritys on pyytänyt. Jotta tutkimus tarjoaisi perustan, jonka perusteella

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Tilintarkastustuomioistuin katsoo kuitenkin, että pölymittausten seuranta olisi suoritettava kuukausittain ja siitä olisi raportoitava koeajan loppuraportissa.

Maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin on toistuvissa ratkaisuisaan katsonut, että ohjearvon käsitteen käyttö on poistettava ehdoista, koska ohjearvokonstruktiota ei pidetä niin konkreettisena, että voidaan objektiivisesti todeta, onko rikkomus tapahtunut (ks. esim. MÖD 2012:10). Ohjearvokonstruktio ei myöskään sellaisenaan anna vastausta siihen, missä ajassa luvanhaltijan on ryhdyttävä toimenpiteisiin tai missä ajassa toimenpiteiden on vaikutettava niin, että arvoa noudatetaan. Ympäristökaaren valmistelutöissä todetaan kuitenkin, että mikään ei estä muotoilemasta ehtoja ohjearvoiksi silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Tämä pätee esimerkiksi silloin, kun vaatimusten mukaan on käytettävä aiemmin testaamatonta tekniikkaa, koska voi olla vaikea määrittää, millainen päästöjen rajoittaminen on mahdollista. Pääsääntöisesti ohjearvot otettiin kuitenkin huomioon vain silloin, kun kyseessä olivat koeaikamääräykset, joissa lopulliset ehdot vahvistetaan myöhemmin. Tietyissä tapauksissa voi siis olla perusteita muotoilla väliaikaiset määräykset ohjearvoiksi (ks. hallituksen esitys 1997/98:45, 1. osa, s. 171 f., vrt. maa- ja ympäristöasioiden hovioikeuden ratkaisu M 9098-18).

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on suuria epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät ehdotetun väliaikaisen asetuksen kohtuullisuuteen, siihen, vaikuttavatko muut toiminnot näytteenottopaikkoihin ja mahdollisuuksiin erottaa kyseisestä toiminnasta peräisin oleva pöly muista toiminnoista. Kun otetaan huomioon nämä epävarmuustekijät ja se, että kyseessä on väliaikainen asetus, tuomioistuin katsoo, että se voidaan muotoilla vertailuarvoksi. Tuomioistuimen mukaan kuvaus siitä, mitä vertailuarvolla tarkoitetaan, olisi esitettävä lääninhallituksen ehdotuksen mukaisesti.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Melu

Yrityksen lähtökohtana on ollut, että Ruotsin ympäristönsuojeluviraston ulkoista teollisuusmelua koskevia ohjeita on noudatettava sekä rakentamisen että käytön aikana. Kaivoksen toiminta jatkuu ympäri vuorokauden, mutta pohjoisen esiintymän kaatopaikan kaataminen rajoitetaan päiväsaikaan. Yhtiö on teettänyt laskelmia toiminnan aiheuttaman melun leviämisestä. Laskelmat osoittavat, että yhtiö pystyy noudattamaan Ruotsin ympäristöviraston ohjeita, jos toimintaan tehdään tiettyjä muutoksia.

Mukautukset koostuvat meluesteistä, joita ovat avolouhosten louhintakasat ja harmaan kiven murskainten ympärillä olevat esteet, sekä rajoitetusta määrästä kaatopaikkoja ilta- ja yöaikaan. Näillä mukautuksilla voidaan täyttää melua koskevat vaatimukset naapuritalojen ja -mökkien kohdalla.

Lähimmät asuinalueet ovat Lokstallet ja Karhuniemi noin 1,5 kilometrin etäisyydellä toiminta-alueesta itään. Lähin asutus on kuitenkin Máttaráhkká, joka sijaitsee noin 400 metriä suunnitellusta toiminta-alueesta pohjoiseen.

Pääkäsittelyn aikana yhtiö esitti analyysin toiminnasta aiheutuvasta kumulatiivisesta melusta yhdessä LKAB:n toiminnasta, E10-radasta ja moottorikelkkareitistä aiheutuvan melun kanssa. Yhtiö on käyttänyt saatavilla olevia lähtötietoja ja tehnyt analyysin, joka perustuu pahimpaan mahdolliseen skenaarioon, jossa kaikki toiminnot ovat käynnissä samanaikaisesti ja tuuli on epäsuotuisa kaikista suunnista. Kumulatiivisella melulla ei ole merkittävää vaikutusta naapuriasuntoihin. Yritys on katsonut, että sen osuus muusta kumulatiivisesta melusta naapurustossa on vähäinen.

Yhtiö on pyytänyt, että melua koskevien lopullisten ehtojen asettamista lykättäisiin ja että niitä tutkittaisiin kokeilujakson aikana ja että raportti lopullisia ehtoja koskevine ehdotuksineen esitetäisiin kahden vuoden kuluttua siitä, kun lupa on saanut lainvoiman. Yhtiö on ehdottanut väliaikaisena ehtona, että Ruotsin ympäristönsuojeluviraston ohjeita sovelletaan ohjearvojen muodossa sekä rakentamisen että käytön aikana. Yhtiö on korostanut, että kaikki laskelmat on tehty konservatiivisesti ja että yhtiö ei näe mitään syytä, miksi ohjearvoja ei voitaisi

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja noudattaa.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Lääninhallitus on todennut, että se katsoo, että kokeilujakson puitteissa suoritettava arviointi voi olla arvoltaan rajallinen, mutta se ei lopulta vastustanut asian lykkäämistä. Lisäksi lääninhallitus on todennut, että se haluaa, että kokeilujakson aikana tehtävät tutkimukset tehdään yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa ja että väliaikaisessa asetuksessa olisi selitettävä, mitä vertailuarvolla tarkoitetaan. Yrityksellä ei ole ollut tästä huomautettavaa.

Saamelaiskylät ovat ilmaisseet huolensa melusta ja sen vaikutuksesta poroihin. Saamelaiskylät ovat vaatineet lisää tutkimuksia siitä, miten toiminnan melu vaikuttaa poroihin. Laevan saamelaisyhteisö on todennut, että on olemassa useita tutkimusartikkeleita, jotka osoittavat, että porot reagoivat meluun. Gabnan saamelaisyhteisö on todennut, että vaikutusalue on alun perin hiljainen alue ja että ehdoksi olisi asetettava 25 dBA aikana, jolloin vaikutusaluetta käytetään aktiivisesti poronhoitoon. Myös saamelaiskylä on ilmaissut, että melun rajoittaminen heidän alueelleen on tärkeää. Melutasoa olisi sen vuoksi sovellettava myös Gabnan saamelaiskylän maa-alueelle kohdistuviin toimintoihin muuna aikana, kun porot kulkevat edelleen alueella. Lisäksi saamelaisyhteisö katsoo, että äkillistä melua olisi rajoitettava, mikä on erityisen tärkeää aikana, jolloin alueella harjoitetaan poronhoitoa.

LKAB on ilmoittanut, että se haluaisi mieluummin, että toiminnalle asetettaisiin kerralla lopulliset meluehdot sen sijaan, että melukysymys asetettaisiin koeajalle. LKAB:n perusteluna on, että jos melua koskevien ehtojen asettamista lykätään, se voi vaikeuttaa LKAB:n tulevaa lupaprosessia, koska se ei tiedä, mitä lopullisia ehtoja Copperstoneen sovelletaan ja miten niiden pitäisi liittyä siihen.

Kiirunan kunta on katsonut, että ehdotetun toiminnan länsipuolella olevat alueet on yleiskaavassa osoitettu ulkoiluun ja poronhoitoon. Tämän vuoksi toiminnan valvontaohjelmaan olisi sisällytettävä mittauksia viereisillä ulkoilualueilla ja retkikohteissa, kuten Ädnamvaaran mökillä. Kunta katsoo, että melua koskevan ehdon tulisi sisältää seuraavat seikat

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

35 dBA:n raja-arvo viereisen virkistys-/luontoalueen suuntaan ilta- ja yöaikaan ja viikonloppuisin päiväsaikaan. Lisäksi ne katsovat, että 40 dBA:n olisi oltava saavutettavissa päiväsaikaan, jos tämä on mahdollista nollavaihtoehdossa.

Yritys on vastustanut alhaisempien meluvaatimusten asettamista ulkoilu- ja luontoalueille, koska nämä tiukemmat ohjearvot koskevat käytännön mukaan vain alueita, joita ei ole yleiskaavassa osoitettu ulkoilualueiksi, vaan jotka on erityisesti osoitettu liikkuvaan ulkoiluun tarkoitetuiksi alueiksi, joilla luontokokemuksella on tärkeä merkitys ja joilla alhainen melutaso on erityinen laatuominaisuus. Yhtiö on todennut, että toiminta-alueen ympärillä olevat alueet eivät muodosta niin sanottua hiljaista aluetta, ja väittää, että asumista koskevien arvojen tulisi olla asiassa ohjeena. Yhtiö on vastustanut myös muita lännessä sijaitsevia ehtoja, koska melua koskevat ehdot on suunniteltu ihmisille, jotka altistuvat melulle pitkään, eikä niitä voida suoraan soveltaa eläimiin ja luontoon.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Koeaika ja ehtojen muuttaminen

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että tehdyt melulaskelmat ovat varovaisia. Muun muassa melulaskelmissa oletetaan, että tuulen suunta on samanaikaisesti kaikkiin suuntiin, mikä ei ole mahdollista ja johtaa mahdollisen melun yliarviointiin. Pääkäsittelyn aikana yritys väitti, että tämä on yksi syy siihen, miksi mallinnuksessa on käytetty konservatiivisia laskelmia. Vaikka yhtiö uskoo, että Ruotsin ympäristöviraston ohjeet täyttyvät, se on pyytänyt, että melua koskevien lopullisten ehtojen vahvistamista lykätään.

Pääkäsittelyn aikana keskusteltiin siitä, onko kahden vuoden tutkimusajanjakso riittävä, jotta voidaan osoittaa tuloksia, koska täysin kehittynyt toiminta ei ole alkanut tässä ajassa. Yritys on väittänyt, että koeajan tutkimuksen seuranta ei ole tehdä mittauksin vaan laskelmin, minkä vuoksi kaksi vuotta on riittävä aika. Se, että yritys haluaa lykätä asian käsittelyä on

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ei ole kyse siitä, että yritys saavuttaa täyden tuotannon ja mittaa sitten melun, vaan siitä, että yritys pystyy asettamaan kaikki parametrit ja tutkimaan toteutettavat tekniset toimenpiteet. Laitoksen sijaintiin, suunnitteluun ja toimintaan voidaan joutua tekemään muutoksia, jotka voivat vaikuttaa toiminnasta aiheutuvaan meluun.

Yhtiö on kuitenkin korostanut, että vaikutus ei voi olla niin suuri, että Ruotsin ympäristönsuojeluviraston (EPA) ohjearvot ylittyvät, koska marginaali näihin sääntöihin nähden on suuri.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yritys ei ole pystynyt osoittamaan, että on perusteltua lykätä kysymystä siitä, mitä meluehtoja olisi sovellettava, tai siitä, mitä uusia tietoja koeajan tutkimus voisi antaa. Tuomioistuin katsoo, että Ruotsin ympäristöviraston ohjeita voidaan noudattaa ja että melua koskevat lopulliset ehdot olisi näin ollen määrättävä. Esitettyjen tietojen perusteella tuomioistuin katsoo myös, että kumulatiivisen melun lisätutkimukset eivät ole tarpeen.

Lopullinen ehto on muotoiltava siten, että raja-arvot vastaavat ehdotetuissa väliaikaisissa asetuksissa esitettyjä ohjearvoja. Tuomioistuin on kuitenkin päättänyt tehdä lisäyksen, joka koskee sitä, milloin melua on valvottava. Kun otetaan huomioon, että melukysymystä on käsitelty asiassa, tuomioistuin katsoo, että on kohtuullista vaatia, että ensimmäinen melutarkastus on tehtävä lyhyen ajan kuluessa siitä, kun kaikki toiminnan osat, jotka voivat aiheuttaa melua, on otettu käyttöön.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että kolme kuukautta on tähän sopiva aika. Tuomioistuin katsoo lisäksi, että tämänytyypisessä toiminnassa, jossa voi tapahtua monia muutoksia ja jonka vaikutukset naapurustoon on pidettävä hallinnassa, tarvitaan jatkuvaa ja säännöllistä melun seurantaa, ja on siksi määrännyt, että seuranta on suoritettava vähintään kolmen vuoden välein.

Tämän lisäksi valvontaviranomaisella on myös mahdollisuus päättää tarvittaessa tarkastusten tekemisestä esimerkiksi silloin, kun on kyse valituksista, joita valvontaviranomainen pitää perusteltuina.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Rauhalliset alueet

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa aluksi, että suunnitellun kaivoksen länsipuolella oleva alue, jolla harjoitetaan ulkoilua ja poronhoitoa, on kunnan yleiskaavassa osoitettu ulkoilun ja poronhoidon alueeksi. Aluetta ei kuitenkaan ole osoitettu hiljaiseksi alueeksi. Tätä taustaa vasten ja ottaen huomioon muut määrättyt meluntorjuntatoimenpiteet maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että tälle alueelle ei ole syytä määrätä erityisiä melua koskevia ehtoja (vrt. MÖD 2014:36 ja maa- ja ympäristötuomioistuimen päätös asiassa M 3600-18).

Melu tilapäismajoituskeskuksissa

Tilintarkastustuomioistuin panee merkille seuraavat seikat, jotka koskevat muiden toimintojen aiheuttamaa meluhaittaa, jotka eivät ole asuntoja vaan tilapäisiä majoituspaikkoja.

Máttaráhkká ei ole osallistunut lupaprosessiin muutoin kuin esittämällä tiettyjä huomautuksia kuulemisen aikana. Pääkäsittelyn aikana yritys selitti, että sen kanta on, että Máttaráhkká ei ole asuinpaikka, eikä siihen näin ollen pitäisi soveltaa ympäristönsuojeluviraston ohjearvoja. Máttaráhkkán melutasot voivat, ainakin tietyin tarkistuksin, sisältää ympäristönsuojeluviraston ohjearvot. Yhtiön kanta on myös ollut, että Máttaráhkkälle ei ole tarpeen määrätä sisämelutasoja koskevia ehtoja perustuen Kansanterveyslaitoksen yleiseen neuvontaan (FoHMF 2014:13), jossa muun muassa annetaan ohjearvot sisämelulle tilapäismajoituksessa.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että Máttaráhkkáa ei ole luokiteltu asunnoksi vaan tilapäismajoitukseksi, ja on siksi samaa mieltä yrityksen kanssa siitä, että ympäristönsuojeluviraston ohjeita ei sovelleta toimintaan, mutta kansanterveysviraston yleisiä neuvoja kyllä. Tuomioistuin on harkinnut, onko yritykselle syytä määrätä sisäilma-arvoja, mutta on tullut siihen tulokseen, että sitä ei voida pitää tässä tapauksessa perusteltuna, koska esitettyjen laskelmien perusteella yrityksen toiminnan vaikutuksia voidaan pitää suhteellisen vähäisinä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kilpaurheiluala

Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen alueen porojen suojelemiseksi on sekä tarkoituksenmukaista että järkevää. Tuomioistuimen poronhoidon suojelemiseksi asettama toiminnan lopettamista koskeva ehto vähentää melua lopettamisaikana (ks. jäljempänä). Tuomioistuin katsoo lisäksi, että on perusteltua toteuttaa tiettyjä suojatoimenpiteitä myös lännessä sijaitsevan poronhoidon mahdollisia meluvaikutuksia varten.

Yhtiö on sitoutunut ottamaan huomioon luontoarvot, Natura 2000 -verkoston ja suojellut lajit ja suunnittelemaan ja toteuttamaan 3-5 metriä korkeita meluesteitä, jotka on tehty louhoksesta avolouhoksen reunalle ja liikkuvien murskainten ympärille. Tuomioistuin katsoo, että avolouhoksesta on tarpeen rakentaa pengerrys kohti alueita, joilla porot kulkevat ja pysyttelevät laiduntamassa. Lisäksi alue on Natura 2000 -alue, ja siellä harjoitetaan myös aktiivista ulkoilua. Tätä taustaa vasten tuomioistuin katsoo, että yhtiön meluvalleja koskeva sitoumus olisi muotoiltava ehdoksi sen sijaan, että se kuuluisi vain yleisen ehdon piiriin. Yritys on ilmoittanut, että kaivettua materiaalia voidaan käyttää penkereisiin, ja tuomioistuin katsoo, että sen käyttämisestä tähän tarkoitukseen on etua.

vesi

Yhtiö on ehdottanut, että koko kysymystä siitä, mitä lopullisia ehtoja vesipäästöihin olisi sovellettava, lykättäisiin koeajaksi, eikä se ole siksi ehdottanut mitään lopullisia ehtoja. Lääninhallitus on vastustanut koko asian siirtämistä koeajalle, koska kyse on toiminnan sallittavuudesta, ja on ehdottanut useita lopullisia ehtoja ja myös joidenkin asioiden lykkäämistä.

Saamelaisyhteisöt eivät ole ehdottaneet mitään konkreettisia ehtoja, mutta ne ovat esittäneet huomautuksia vesistövaikutuksista, kuten edellä on kuvattu.

Viemärointi ja vedenkäsittely

Lääninhallitus on ehdottanut, että asetetaan ehto, jonka mukaan vesiin johdettavien päästöjen käsittely uraanipuhdistuksella on asennettava ja sitä on sovellettava siitä lähtien, kun lupa on myönnetty.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

on hyödynnetty. Lisäksi on ehdotettu lisäehtoja, joiden mukaan toiminnan ylijäämävesien, lukuun ottamatta ylivuotoa (ohiujoksutuskäsittelylaitos), on käsiteltävä ehdotetulla hiekkasuodatus- ja ioninvaihtotekniikalla tai muulla tekniikalla, jonka käsittelyaste on vastaava, ennen niiden johtamista vastaanottavaan vesistöön. Lääninhallituksen mukaan puhdistamo on asennettava ja sitä on käytettävä siitä lähtien, kun lupa otetaan käyttöön.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että on asetettava lopullinen ehto, joka vastaa yhtiön hakemuksessa esittämiä sitoumuksia ja jonka mukaan toiminnasta peräisin olevat murtovedet on käsiteltävä. Tämä vastaa myös yhtiön ehdottamaa väliaikaista ehtoa ja pääosin lääninhallituksen ehdottamaa lopullista ehtoa. Ehdossa on myös todettava, että käsittelemätöntä vettä voidaan johtaa äärimmäisinä pidettävissä virtaamatilanteissa. Ottaen huomioon 5 luvun määräys. 4 luvun 4 §:n mukainen määräys, on myös säädettävä, että puhdistamatonta vettä ei saa johtaa Pahtajoen yläosaan. Lisäksi olisi säädettävä, mihin vastaanottajiin murtovettä saa ottaa vastaan.

Käsittelyn aloittamisajankohdan osalta yritys totesi pääkäsittelyssä, että siirrettävä käsittelylaitos on toiminnassa tyhjennyksen aloittamisesta lähtien, kunnes pysyvä laitos voidaan ottaa käyttöön.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tämä sitoumus ja ehto, jonka mukaan vesipäästöt on käsiteltävä, merkitsevät sitä, että ei ole mitään syytä asettaa ehtoa, jonka mukaan hiekkasuodatus- ja ioninvaihtotekniikalla varustettu puhdistamo on asennettava ja sitä on käytettävä luvan käyttöönotosta alkaen. Jälkimmäistä sanamuotoa ei pidetä tarkoituksenmukaisena, koska lupaa voidaan aluksi käyttää osiin, joihin ei liity vesipäästöjä ja joiden ei siksi pitäisi vaatia vesienkäsittelyä.

Lääninhallitus on ehdottanut ehtoa, jonka mukaan vesienkäsittelyä on jatkettava 30 vuotta kaivostoiminnan lopettamisen jälkeen, ja todennut, että tämä on myös sen mukainen, mihin yhtiö on laskenut taloudellisen vakuuden. Yhtiö ei ole vastustanut ehtoa, mutta on katsonut, että asiaa olisi sen sijaan käsiteltävä seuraavissa puitteissa.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

jälkikäsittely. Tältä osin tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on asianmukaista sisällyttää ehto, jossa selvennetään, että vedenkäsittelyä on jatkettava, kunnes valvontaviranomainen on tarkastanut ja hyväksynyt korjaavat toimenpiteet ja muut laitoksen sulkemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, ettei ole asianmukaista asettaa määräaikaa vedenkäsittelylle, vaan se olisi tehtävä tarveharkinnan perusteella.

Näin on tosin todettu kaivannaisjäteasetuksen 73 §:ssä, mutta tuomioistuin katsoo kuitenkin, että se voidaan asettaa ehdoksi tässä yhteydessä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että yksikään osapuoli ei ole esittänyt, että lähtevän veden pH:n säätely olisi tarpeen, mikä on yleistä vastaavissa tuomioissa. Tuomioistuin katsoo, että tällainen ehto on nyt haetun toiminnan kannalta sekä kohtuullinen että asianmukainen, jotta ympäristöhaitat vastaanottavassa vedessä voidaan minimoida. Yhtiö on ilmoittanut pääkäsittelyssä, ettei se vastusta tällaista ehtoa.

Epäpuhtauspitoisuus

Yritys on väittänyt, että arseenin, koboltin, kuparin, nikkelin, sinkin, uraanin, suspendoituneen kiintoaineen, nitraattitypen, sulfaatin sekä prosessireagenssien ksantaatin ja tiokarbamaatin lopullisten raja-arvojen vahvistamista olisi lykättävä koeajaksi. Koejakson aikana yritys rakentaa pysyvän käsittelylaitoksen ja optimoi sen. Tutkimuksen aikana yritys tutkii prosessireagenssien osalta mahdollisuuksia puhdistaa rikastamosta lähteviä osavirtoja ja tekee paikkakohtaisia ekotoksikologisia ja biologisia tutkimuksia vastaanottavissa vesissä. Yritys on ehdottanut raja-arvoja, joita sovelletaan kokeilujakson aikana, ja se katsoo, että niitä olisi sovellettava vuotuisina keskiarvoina ja että ehdotetulla väliaikaisella asetuksella varmistetaan asianmukainen suojelutaso vastaanottavissa vesissä.

Lääninhallitus on katsonut, että arseenille, koboltille, kuparille, nikkelille, sinkille, uraanille ja suspendoituneelle kiintoaineelle olisi vahvistettava lopulliset raja-arvot, jotka koostuvat sekä lähtevän veden pitoisuuksia että määriä koskevista rajoituksista. Lääninhallitus katsoo, että raportoidut pilottikokeet osoittavat, että puhdistustekniikka soveltuu näiden aineiden käsittelyyn, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

se näyttää toimivan ja että päästöt ovat sallittavuuskysymys, minkä vuoksi on säädettävä lopullisista edellytyksistä. Lääninhallitus on myös ehdottanut vedenpoistovaihetta, käyttövaihetta ja jälkikäsittelyvaihetta koskevia ehtoja, joissa rajoitetaan pitoisuuksia kuukausikeskiarvoina ja enimmäispitoisuuksia ja -määriä vuosikeskiarvoina.

Lääninhallitus on myös ehdottanut ehtoa, joka koskee Levjäjärven ylijäämäveteen lisättävän kiintoaineen sallittua enimmäismäärää maanrakennustöiden valmistelun aikana.

Lääninhallitus on kuitenkin katsonut aiheelliseksi lykätä nitraattitypen, ammoniumtypen, kokonaisfosforin, sulfaatin ja prosessireagenssien lopullisten raja-arvojen asettamista koeajaksi. Lääninhallitus katsoo, että yrityksen olisi kokeilujakson aikana tutkittava mahdollisuuksia rajoittaa kyseisiä toiminnoista peräisin olevia päästöjä, mahdollisuutta puhdistaa osavirtoja ja prosessireagenssien pitoisuuksia, jotka eivät aiheuta akuutteja myrkyllisiä ja kroonisia vaikutuksia vastaanottajille. Yrityksen esittelemää käsittelytekniikkaa, hiekkasuodattimia ja ioninvaihtotekniikkaa, ei ole suunniteltu tällaisten epäpuhtauksien käsittelyyn, ja sen vuoksi on tutkittava, mitä muuta käsittelytekniikkaa tähän voitaisiin soveltaa. Lääninhallitus on ehdottanut väliaikaista asetusta, jossa asetetaan sisällöllisiä rajoituksia ja määrätään, että tarkastuksia on tehtävä pistokokein vähintään kaksi kertaa viikossa päästöjen yhteydessä.

Yritys on vastustanut fosforin sisällyttämistä tutkimukseen, koska fosforia ei lisätä toimintaan. Aiemmin harkitun typen puhdistusprosessin kannalta fosforin lisääminen on välttämätöntä, mutta koska yritys on nyt arvioinut, että typen puhdistusta ei tarvita, fosforia ei myöskään lisätä toimintaan. Yhtiöllä on myös ollut näkemyksiä lääninhallituksen ehdottamista tasoista tietyiltä osin ja se on vastustanut määrällisiä ehtoja, mutta se on tehnyt tältä osin vastaehdotuksen siltä varalta, että tuomioistuin asettaisi tällaisia ehtoja. Yritys on myös ottanut kantaa lääninhallituksen ehdottamaan näyteenottoväliin.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että murtoveden päästöehdoissa on täsmennettävä päästettävien epäpuhtauksien pitoisuudet ja kokonaismäärät. Ehtoihin on sisällyttävä suojelun taso kroonisten ja akuuttien vaikutusten varalta vastaanottavan veden asianomaisiin kasveihin ja eliöihin. Tilintarkastustuomioistuin katsoo osittain vastaanottavien vesien koon perusteella, että olisi sovellettava kuukausittaisia keskiarvoja ja suurimpia sallittuja pitoisuuksia. Vuotuiset keskiarvot tarkoittavat, että liiallisia päästöjä voi esiintyä pitempinä ajanjaksoina vuodessa, millä voi olla kielteisiä vaikutuksia erityisesti vesieliöihin.

Kun otetaan huomioon, että puhdistamo on tarkoitus rakentaa ja optimoida, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on aiheellista tutkia veden saastepitoisuutta koejakson aikana. Vaikka vesistöpäästöt ovat asia, joka kuuluu tuomioistuimen tutkittavaksi ottamista koskevaan arviointiin, tuomioistuin katsoo, että nyt tehtävä tutkimus ei ole ratkaiseva toiminnan tutkittavaksi ottamisen kannalta. Toiminnan katsotaan olevan sallittua nykyisellä tutkimuksella ja väliaikaisilla päästöehdoilla. Esitettyjen asiakirjojen perusteella tuomioistuin katsoo, että väliaikaisessa koeaikamääräyksessä nyt asetetut rajoitustasot takaavat asianmukaisen suojelun tason vastaanottajissa. Leväjärveen johdettavien päästöjen kiintoainepitoisuuden sääntelyn osalta maanrakennustöiden valmistelun aikana tulisi kuitenkin määrätä lopulliset ehdot lääninhallituksen esityksen mukaisesti.

Tuomioistuin toteaa, että yhtiö ja lääninhallitus ovat pitkälti samaa mieltä siitä, mitä aineita on syytä rajoittaa vastaanottajalle lähtevässä vedessä, vaikka niillä onkin eri näkemykset siitä, pitäisikö lopulliset ehdot asettaa nyt vai pitäisikö sitä lykätä koeajaksi. Poikkeuksena on fosfori, jota ei yrityksen mielestä tarvitse rajoittaa lopullisesti eikä kokeilujakson aikana. Tuomioistuin ei myöskään voi asiakirjojen perusteella todeta, että fosforin tai minkään muun kuin nyt ehdotetun aineen sisällyttäminen koeajan tutkimukseen olisi tärkeää. Toisaalta fosfori ja useat muut aineet, jotka ovat tämänkaltaisesta toiminnasta johtuvia yhteisiä valvottavia aineita, olisi luonnollisesti sisällytettävä toimintaa varten laadittuun seuranta- ja valvontaohjelmaan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ehtojen noudattamisen valvonnan osalta maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että se olisi tehtävä lääninhallituksen ehdotuksen mukaisesti lukuun ottamatta prosessireagensseja, joiden osalta voidaan hyväksyä yrityksen ehdotus näytteenottoväliksi.

Yhtiön vedenkäsittelyä koskeviin pilottikokeisiin ei ole sisältynyt prosessireagenssien käsittelyä. Tätä taustaa vasten tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on asianmukaista antaa valvontaviranomaiselle mahdollisuus antaa lupa poiketa rikastamosta lähtevien prosessireagenssien määrää koskevasta väliaikaisesta asetuksesta ja samalla antaa väliaikaisia lisämääräyksiä, jotka voivat olla tarpeen tällaisten poikkeusten vuoksi. Tämä on yrityksen ehdotuksen mukaista.

Pahuu Ylä-Pahtajoelle

Yhtiö on ehdottanut, että veden lisääminen Pahtajoen yläjuoksulle (WA73598312) asetettaisiin koeajalle ja että tänä aikana selvitettäisiin, millä edellytyksillä virtaamavaikutusta voidaan rajoittaa Pahtajoen yläjuoksun alaosissa ja Pahtajoen alaosan yläosissa (WA64104032). Lääninhallitus on vastustanut koeaikaa sillä perusteella, että asian asettaminen koeajalle on vastoin sallittavuutta. Sen sijaan se on ehdottanut lopullista ehtoa, jossa määritellään virtaan lisättävän uraanin pitoisuus sekä määrä ja vuodenaika, jolloin sitä saa päästää. Yhtiö on hyväksynyt lääninhallituksen ehdotuksen, mutta se on todennut, että kysymys siitä, miten seuranta olisi toteutettava ja mikä on vertailuaseman ja vaikutusaseman välinen yhteys, olisi tutkittava koeajalla.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että lääninhallituksen ehdottama ehto on asianmukainen ja että se olisi määrättävä lopulliseksi ehdoksi. Tuomioistuin toteaa, että yhtiö voi oman tarkastuksensa yhteydessä esittää selvityksen tarkkailun toteuttamistavasta sekä vertailuaseman ja vaikutusaseman välisestä yhteydestä, jonka yhtiö on ilmoittanut selvitettäväksi koeajalla. Tuomioistuin asettaa ehdoksi, että tästä on ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Virtaukset ja jään vaikutukset

Yhtiö on kuvaillut, miten murtoveden jakelu olisi tehtävä, jotta virtaukset eri vastaanottajien välillä tasataan ja suunnitellaan siten, että ympäristön laatuvaatimukset eivät vaarannu. Tuomioistuin katsoo, että virtaamien jakamista ei ole tarkoituksenmukaista määritellä, vaan tämän optimoinnin ja säätämisen parissa yhtiön on työskenneltävä jatkuvasti, ja tarkan jakamisen on voitava vaihdella muiden tekijöiden, kuten sään, vuodenaikojen, LKAB:n Luossajärven virtaamatilanteen jne. mukaan. Tuomioistuin katsoo kuitenkin, että olisi asetettava ehto, jonka mukaan yhtiön on seurattava pintavesivirtaamia sekä vaikutusalueen ylä- että alapuolella ja että tätä varten olisi kehitettävä mittauspisteet valvontaviranomaisen ja asianomaisten samojen asukkaiden kanssa neuvotellen. Gabna Samin kylä on pyytänyt, että virtaamien olisi seurattava luonnollisia säästä riippuvia vaihteluita, ja tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tämä on asianmukaista asettaa ehdoksi.

Gabna Samin kylä on myös ilmaissut huolensa siitä, että toiminta voi johtaa jääolosuhteiden heikkenemiseen toiminta-alueen alapuolella virtausten ja virtausolosuhteiden muuttumisen vuoksi. Tuomioistuimen mukaan selvityksen perusteella ei voida sulkea pois sitä, että toiminta voi aiheuttaa jäähäviöitä Pahtajoella ja Tvillingtjärnarnassa, mikä puolestaan voi olla haitallista poronhoidolle. Tämän vuoksi yhtiölle olisi tuomioistuimen mukaan asetettava ehtoja toimenpiteiden toteuttamiseksi siinä tapauksessa, että toiminnasta aiheutuu poronhoidon kannalta merkittäviä haitallisia jäävaikutuksia. Sitä, millaisia nämä toimenpiteet ovat, ei voida tällä hetkellä ennakoida, minkä vuoksi niitä ei voida tarkastella tässä asiassa, vaan ne on käsiteltävä erillisessä määräyksessä, jos toimenpide on luonteeltaan sellainen, että se on tarpeen. Valvontaviranomaiselle olisi tältä osin siirrettävä toimivalta päättää edellytyksistä, jotka koskevat toimenpiteitä, jotka saattavat olla tarpeen jään haitallisen vaikutuksen rajoittamiseksi poronhoidolle.

Pohjavesi

Yhtiö on ehdottanut, että kysymys siitä, mitä lopullisia ehtoja olisi sovellettava pohjaveden ehtymisen vaikutusten rajoittamiseksi Natura 2000 -alueella Rautas

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

tutkitaan kokeilujakson aikana. Yhtiö on ehdottanut, että jos toiminnan seurauksena Rautaksen pohjavedenpinnan poikkeama ylittää 0,2 metriä, koejakson aikana asennetaan ja otetaan käyttöön imeytysrakenteet, jotka rajoittavat poikkeamaa ja pitävät sen enintään 0,2 metrissä.

Lääninhallitus on todennut, että yhtiön ehdotus merkitsee sitä, että kysymys sallittavuudesta asetetaan koeajalle, mikä ei ole mahdollista. Sen sijaan lääninhallitus on esittänyt, että asetetaan lopullinen ehto. Ehto tarkoittaa, että suotautuminen on toteutettava, jos pohjaveden pinta laskee yli 0,1 metriä luonnollisen vaihtelun alapuolelle. Gabna Samin kylä on myös todennut, että on varmistettava, että luonnolliseen pohjaveden tasoon ja kasvillisuuteen ei saa vaikuttaa Rautasissa eikä E10:n ja Rautasjoen välisellä alueella. Saamelaiskylät ovat lisäksi todenneet, että jos tuomioistuin toteaa, että pohjaveden tasoa on seurattava jatkuvasti ja yhtiö velvoitetaan toteuttamaan suojatoimenpiteitä, toimenpiteitä ei saa sallia toiminta-alueen ulkopuolella, jolloin vaarana on, että ne vaikuttavat poronhoitoon.

Maa- ja ympäristötuomioistuin yhtyy lääninhallituksen arvioon, jonka mukaan kysymystä siitä, mitä lopullisia ehtoja olisi sovellettava pohjaveden alenemisen vaikutusten rajoittamiseksi Rautaksen Natura 2000 -alueella, ei pitäisi lykätä ilman, että lopulliset ehdot, jotka koskevat osittain pohjaveden tason seuranta ja osittain imeytystä, joka on toteutettava, jos pohjaveden pinnankorkeudessa havaitaan poikkeamia, on vahvistettu. Lopullisena ehtona on asetettu edellytykset pohjaveden tason jatkuvalle seurannalle edustavissa mittauspisteissä sijaitsevien pohjavesiputkien avulla, ja sen sanamuotoa ovat suositelleet sekä lääninhallitus että yhtiö.

Se, kuinka paljon poikkeamaa voidaan sietää ennen vahinkojen syntymistä, riippuu paikalla esiintyvistä lajeista ja niiden sietokyvystä pohjaveden laskua kohtaan. Sekä lääninhallitus että yhtiö ovat väittäneet, että ehdolla on tarkoitus suojella ensisijaisesti Rautasissa sijaitsevaa apinasuota. Varovaisuusperiaatteen perusteella ja koska ei ole näyttöä, joka osoittaisi muuta, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että lääninhallituksen ehdotus olisi hyväksyttävä, mikä tarkoittaa, että toimenpiteet olisi

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja toteutettava Rautalammin alueella.
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

poikkeaminen siten, että pohjaveden pinta ei saa laskea yli 0,1 metriä alle luonnollisen vaihtelun apinasuon alueella Natura 2000 -alueella Rautas. Hyväksytään lääninhallituksen ehdottamat ehdot sillä lisäyksellä, että vaikutusten valvonta on tehtävä yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että yritys on esittänyt useita kohtuullisia vaihtoehtoja suotautumismenetelmän valinnan osalta. Menetelmän lopullinen valinta olisi tehtävä yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa, eikä suojoitoimenpidettä saisi rajoittaa koskemaan vain toiminta-alueen sisällä toteutettavia toimenpiteitä. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa myös, että on kohtuullista, että valvontaviranomaiselle annetaan valtuudet asettaa mahdollisesti tarvittavia lisäehtoja.

Jätteet

Purkujätteet

Toiminnassa syntyy kaivumateriaaleja, kuten maa-ainesta ja turvetta, jotka on käytettävä uudelleen kunnostuksessa. Rahoitusvakuus perustuu oletukseen, että alueelta peräisin oleva pilaantunut maa-aines käytetään kunnostukseen, eikä vakuudessa oteta huomioon tällaisen pilaantuneen maa-aineksen ostoa. Siksi on tärkeää, että massoja on saatavilla toiminta-alueella. Maa- ja ympäristötuomioistuin esittää arvion, että olisi asetettava ehto, jonka mukaan toiminnassa syntyvät kaivumassat on varastoitava jälkihoitotöiden edellyttämässä laajuudessa.

Jätehuoltosuunnitelma

Tuomioistuin on edellä todennut, että toimitettu jätehuoltosuunnitelma täydennyksineen voi muodostaa arvioinnin perustan, vaikka sen osia on päivitettävä, jotta se olisi toiminnan mukainen. Tuomioistuin katsoo, että tarvitaan ehto, jolla selvennetään, milloin päivitetty jätehuoltosuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään. Tuomioistuin määrittelee tämän ajankohdan kuudeksi kuukaudeksi ennen kaivostoiminnan aloittamista, mutta jättää samalla mahdollisuuden käyttää eri ajankohtaa, jos valvontaviranomainen antaa siihen luvan.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Menettely jätekiven karakterisointia varten

Tilintarkastustuomioistuimen edellä esitetyn arvion mukaan jätekiven karakterisointia varten olisi oltava kirjallinen menettely, jota toteutetaan jatkuvasti toiminnan aikana. Näin varmistetaan, että harmaan kiven luokittelu on yhtiön pääkäsittelyssä kuvaamien päätelmien mukaista. Harmaan kiven laatu voi vaihdella, ja siksi on tärkeää, että harmaan kiven käsittely tapahtuu ihmisten ja ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. Menettelyn on oltava valvontaviranomaisen käytettävissä, samoin kuin seurannan tulosten.

Hydroksidiliete

Koska yksityiskohtaista suunnitelmaa ei ole vielä viimeistelty, yritys ei katso, että kaatopaikan yksityiskohtaista suunnitelmaa koskevaa ehtoa olisi asetettava. Sen sijaan yritys on ehdottanut ehtoa, jonka mukaan kaatopaikka on suunniteltava jätteiden kaatopaikoista annetun asetuksen (2001:512) (kaatopaikka-asetus) vaarallisen jätteen kaatopaikalle asettamien vaatimusten mukaisesti. Ehdotettua ehtoa ei ole vastustettu.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että liete on kaivannaisjätettä. Kaatopaikka-asetusta ei sovelleta kaivannaisjätteeseen, minkä yhtiö totesi myös pääkäsittelyssä. Koska kaatopaikka on kuvattu yleisellä tasolla, koska kaatopaikkaa ei ole vielä suunniteltu yksityiskohtaisesti, tuomioistuin katsoo, että kaatopaikan sääntelemiseksi tarvitaan ehtoja. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiön ehdottama ehto, jonka mukaan kaatopaikan on täytettävä kaatopaikka-asetuksen mukaiset vaarallisen jätteen kaatopaikkaa koskevat vaatimukset, on asianmukainen.

Padot ja patoturvallisuus

Ulkoinen rakennustarkastaja

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on asianmukaista asettaa ehdoiksi yhtiön sitoumus siitä, että patojen rakentamisen aikana paikalla on ulkopuolinen rakennustarkastaja. Sen varmistaminen, että patojen rakentaminen toteutetaan asianmukaisesti, on

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

perustavanlaatuinen patoturvallisuuden kannalta ja tuomioistuimen arvion mukaan se on hyväksyttävä. Ulkopuolisen tarkastajan käyttö on riittävä tapa valvoa työtä patojen rakentamisen aikana. Yhtiö on myös kuvannut, että näin toimitaan.

Geomorfologinen kallio patoturvallisuutta varten

Maa- ja ympäristötuomioistuin pitää patoturvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena määrätä ehdoissa, että geomorfologisen kallion sijoittaminen eteläiselle jätekiviesiintymälle tehdään jo patojen rakentamisen yhteydessä. Tämä on myös yhtiön sitoumuksen mukaista.

Instrumentointi ja seuranta

MSB on ehdottanut neljää ehtoa, jotka liittyvät mittalaitteisiin ja varoitusjärjestelmiin patoturvallisuuden kannalta. Yhtiö on hyväksynyt ne tietyin muutoksin.

Lääninhallitus, lautakunta ja LKAB ovat kaikki kyseenalaistaneet ehdot lähinnä sen perusteella, millaista valvontaa ja instrumentointia vaaditaan ja millaista pätevyyttä valvomossa työskentelevältä henkilöltä vaaditaan, jotta ehtoa voidaan pitää täytettynä.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tiettyjen osapuolten esittämistä vastalauseista huolimatta ehdot olisi hyväksyttävä. Patoturvallisuus on tärkeä kysymys haetun toiminnan kannalta, ja onnettomuustutkimukset ovat osoittaneet, että padon rikkoutumisen seuraukset voivat olla hyvin vakavia. Sen vuoksi tuomioistuin katsoo, että instrumentointia ja seurantaa koskevat ehdot ovat merkityksellisiä, ja katsoo, että yksityiskohtia voidaan käsitellä tarkemmin valvonnassa.

Riskinhallinta ja kemikaalit

Turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma

Lääninhallitus ja kunnan pelastuslaitos ovat huomauttaneet, että turvallisuusselvitys, mutta ennen kaikkea pelastustoiminnan sisäinen suunnitelma, on

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja että niiden perusteella on vaikea antaa lausuntoja toiminnan turvallisuudesta.

Maa- ja ympäristötuomioistuin voi yhtyä lääninhallituksen ja pelastusviranomaisten näkemyksiin. Koska toiminnan yksityiskohtaista suunnittelua ei kuitenkaan ole vielä tehty, tuomioistuin ymmärtää yhtiön kannan, jonka mukaan näitä asiakirjoja ei voida tässä vaiheessa suunnitella yksityiskohtaisesti. Kun toimintaa suunnitellaan yksityiskohtaisesti ja rakennetaan, turvallisuusselvitystä ja sisäistä suunnitelmaa hätätilanteiden varalta on näin ollen tarkistettava. Tämä koskee myös toimintaa varten tehtyä riskianalyysiä, johon asiakirjat perustuvat. Kuten edellä on todettu, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että turvallisuusselvitys on riittävän yksityiskohtainen lupaharkinnan perustaksi. Tästä huolimatta tuomioistuin katsoo kuitenkin, että on syytä asettaa ehtoja näiden asiakirjojen jatkuvalle tarkistamiselle.

MSB on ehdottanut ehtoa, jonka mukaan päivitetty turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Yritys on hyväksynyt tämän ehdotuksen ja tehnyt siihen pienen tarkistuksen, jonka mukaan asiakirjat on toimitettava viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan aloittamista, minkä myös MSB on hyväksynyt. Yritys selvensi pääkäsittelyssä, mitä merkityksellisellä osalla tarkoitetaan, että tarkistus on toimitettava kuusi kuukautta ennen Seveson toiminnan minkä tahansa osan aloittamista. Turvallisuusselvitys on tällöin toimitettava kokonaisuudessaan.

Koska toiminta on uutta ja koska turvallisuusselvitys ja ennen kaikkea pelastustoiminnan sisäinen suunnitelma on yleisesti kuvattu, nämä asiakirjat on tarkistettava hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. On erittäin tärkeää, että tarkistus tehdään yhteistyössä pelastusviranomaisten ja valvontaviranomaisen kanssa. Tuomioistuin on näin ollen asettanut yrityksen ehdotuksen mukaisesti tätä koskevan ehdon.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Valmius

Hätätilanteisiin varautumista varten yritys on ehdottanut ehtoa, joka koskee sitä, milloin ensivastejoukkue olisi pidettävä tai siitä olisi maksettava. Yhtiö pitää riittävänä, että tämä ensiapuryhmä on paikalla aikaisintaan maanalaisen tuotannon räjäytysten aloittamisesta lähtien.

Pelastusviranomaiset ovat vaatineet, että ehdosta olisi poistettava ilmaisu "aikaisintaan maanalaisen tuotannon räjäytysten aloittamisen jälkeen" ja että valvontaviranomaisen olisi sen sijaan päätettävä, mikä ajankohta on sopiva, mihin myös lääninhallitus on yhtynyt. Pelastusviranomaiset toteavat, että niiden resurssit ovat

rajoitettu, ja jos yrityksen on odotettava omien torjuntajoukkojensa ylläpitämistä siihen asti, kunnes maanalaiset tuotantoräjäytykset alkavat, toiminta on saattanut olla käynnissä kaksi vuotta ennen kuin siitä tulee merkityksellistä yrityksen aikataulun kannalta. Näiden vuosien aikana onnettomuusriski kasvaa. Alueella on enemmän ihmisiä jo ennen maanalaisten töiden aloittamista. Lisäksi työt ovat alkaneet kaivostunneleissa jo ennen tuotantoräjäytyksiä.

Yhtiö on väittänyt, että sen ei ole tarpeen eikä kohtuullista pitää yllä tai maksaa pelastusryhmää sinä aikana, kun maanalaisessa kaivoksessa aloitetaan ensimmäiset työt, esimerkiksi kun kaivosta aletaan tyhjentää vedestä. Maanalaiset työt ovat silloin suhteellisen vähäisiä. Yhtiö on sitoutunut ylläpitämään maanalaista pelastuskammiota jo varhaisessa vaiheessa, siitä hetkestä lähtien, kun se saavuttaa syvyyden. Yhtiö on kuitenkin vastustanut ajatusta rangaistukseen perustuvasta ehdosta, jolla säädettäisiin, milloin pelastusryhmän olisi oltava paikalla. Pelastusryhmää on pidettävä vasta, kun vaarallista toimintaa aletaan harjoittaa.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit, jotka johtuvat erityisesti maanalaisessa kaivoksessa tehtävästä työstä ja siitä, että kyseessä on niin sanottu Seveso-operaatio, oikeuttavat yhtiön pitämään ensiapuryhmää tai maksamaan siitä. Tuomioistuin asettaa näin ollen tällaisen ehdon. Tämä on myös niiden velvoitteiden mukaista, jotka johtuvat toimenpiteistä, joilla pyritään ehkäisemään ja rajoittamaan seuraavien vaarojen syntymistä

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

suurten kemikaalionnettomuuksien seuraukset ja laki (2003:778) onnettomuuksilta suojautumisesta.

Sen ajan osalta, jonka kuluessa hätäryhmän on oltava paikalla, maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että yhtiö on sitoutunut siihen, että maanalaisessa kaivoksessa on pelastuskammio, kun työt aloitetaan. Tuomioistuin näkee useita etuja siinä, että pelastusjoukot ovat paikalla jo varhaisessa vaiheessa, mutta kuten yhtiö on väittänyt, pelkkä maanalaisen kaivoksen tyhjentäminen ei tarkoita, että pelastusjoukkoja tarvitaan. Koska on vaikea ennustaa, milloin pelastusjoukkojen olisi oltava paikalla, ja koska tässä vaiheessa ei ole selvää, kuinka monta ihmistä aluksi työskentelee maan alla, tuomioistuimen mielestä vaikuttaa asianmukaiselta, että valvontaviranomaisen olisi määriteltävä ajoitus.

Yhtiö on ehdottanut, että valvontaviranomaisen, kunnan (pelastuslaitoksen) ja LKAB:n kanssa olisi neuvoteltava, jotta voidaan varmistaa, että toiminnalla on, LKAB:n naapuritoiminnot huomioon ottaen, asianmukainen valmius ja kyky toimia häiriö- tai onnettomuustilanteissa ajan mittaan. Tuomioistuin näkee useita etuja siinä, että myös LKAB on mukana kuulemisessa ja osallistuu siihen, koska sen toiminta rajoittuu yrityksen toimintaan ja koska siitä voi olla hyötyä koordinoinnissa. LKAB:lle ei kuitenkaan voida määrätä velvollisuutta osallistua kuulemiseen, mitä tuomioistuin on selventänyt ehdossaan.

Sammutusveden käsittely

Tulipalon sattuessa mahdollisesti syntyvän sammutusveden hallinnan osalta yhtiö on ilmoittanut, että se aikoo säilyttää ja hävittää sammutusveden ja ympäristölle vaarallisten aineiden päästöt. Koska haettu toiminta on uutta toimintaa, yksityiskohtaista suunnittelua ei ole vielä tehty eikä kaivos- ja louhintasuunnitelmaa ole vielä viimeistelty. Näin ollen myöskään sammutusveden keräysjärjestelmän teknistä suunnittelua ja mitoitusta ei ole saatu valmiiksi. Yhtiö on ilmoittanut, ettei se pidä asianmukaisena tai perusteltuna määrätä luvassa yksityiskohtaisia ehtoja muun muassa menetelmistä tältä osin. Sen sijaan yritys katsoo, että nämä kysymykset

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

asianmukainen käsittely valvonnan puitteissa. Pääkäsittelyn aikana yritys täydensi hakemusta sammutusvesitutkimuksella.

MSB on katsonut, että sammutusvesien hallintaa koskevaa kysymystä olisi tutkittava kokeilujakson aikana, tai jos näin ei tehdä, olisi ainakin tehtävä delegointi valvontaviranomaiselle.

SGU on todennut, että ei ole selvää, miten yritys aikoo käsitellä saastunutta sammutusvettä, ja että tiedot saastuneen sammutusveden tunkeutumisriskistä ja menettelyistä sen estämiseksi ovat riittämättömät. SGU olisi halunnut nähdä yksityiskohtaisemman sammutusvesisuunnitelman, jossa kuvattaisiin selkeämmin, miten maanpäällisen toiminta-alueen eri osien saastunutta sammutusvettä voidaan käsitellä ja hävittää, ja jossa keskityttäisiin erityisesti vaahtosammutuksen riskeihin.

Yritys on ilmoittanut, että se aikoo mahdollisuuksien mukaan välttää vaahtosammutusta ja sitoutuu olemaan käyttämättä mitään PFAS-pohjaisia sammutusaineita (tai muita vastaavia voimakkaasti fluorattuja aineita) tulipalojen sammuttamisessa. Yritys arvioi, että sammutusvedestä ei ole todellista saastumisriskiä. Yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä laaditaan yksityiskohtaisempi sammutusvesisuunnitelma, josta käy selvästi ilmi, miten sammutusvesi käsitellään ja hävitetään maan pinnalla. Kaikki sammutusvesi käsitellään vesienhallintajärjestelmässä. Vesivirtojen viivyttäminen vesienhallintajärjestelmässä tarkoittaa myös sitä, että yrityksellä on hyvät mahdollisuudet käsitellä sammutusveden aiheuttamaa saastumista. Lisäksi kaikki vesi käsitellään ennen sen päästämistä vastaanottavaan veteen. Ennen luvan käyttämistä yritys laatii suunnitelmat ja menettelyt saastuneen sammutusveden keräämistä ja hävittämistä varten. Yhteenvetona voidaan todeta, että sammutusveden suotautumisen ja hallitsemattoman saastumisen riskiä ei pidetä merkittävänä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin pitää tärkeänä, että sammutusvesiä käsitellään siten, että vältetään maaperän, pinta- ja pohjavesien saastuminen. Alueen yksityiskohtainen suunnittelu on vielä kesken, mikä koskee myös sammutusvesien käsittelyä. Tuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

katsoo, että sammutusveden hallinnointi yrityksessä ei ole asia, jota on lykättävä koeajalla. Tuomioistuin katsoo lisäksi, että asiassa ei ole tarvetta delegoida valvontaviranomaiselle tehtäviä. Tuomioistuin katsoo, että yrityksen esittämien sitoumusten perusteella sammutusvesien hallinta pitäisi voida hoitaa valvonnan puitteissa, mitä voidaan pitää riittävänä. Sammutusvesien hallintaa koskeva kysymys on kuitenkin niin tärkeä, että on kohtuullista ja tarkoituksenmukaista asettaa ehtoja, joissa yhtiötä vaaditaan toimittamaan tarkistettu sammutusvesisuunnitelma. Tämä olisi tehtävä yhteistyössä valvontaviranomaisen ja kunnan pelastuspalvelun kanssa, ja siinä olisi keskityttävä erityisesti sammutusveden hävittämiseen ja analysointiin.

Kemikaalien varastointi ja käsittely

Yhtiö on ehdottanut kemikaalien ja nestemäisten jätteiden varastointia koskevaa yleistä ehtoa. Lääninhallitus on tehnyt ehtoon joitakin pieniä muutoksia, kuten lisäyksen, jonka mukaan varastosäiliöt on varustettava ylitäytönestimellä. Yritys on hyväksynyt lisäyksen. Maa- ja ympäristötuomioistuin tuomitsee, että ehto olisi määrättävä lisäyksellä, jonka mukaan penkereen vaihtoehtona voidaan käyttää kaksoisvaippasäiliöitä.

Ehdotettujen ehtojen lisäksi yritys on esittänyt pääkäsittelyssä sitoumuksia mahdollisista suojatoimenpiteistä, joita voidaan toteuttaa kemikaalien osalta ympäristövahinkojen riskin välttämiseksi tai minimoimiseksi.

Tilintarkastustuomioistuin myöntää, että on ensisijaisen tärkeää estää onnettomuuksien ja vahinkojen syntyminen. Jos onnettomuus tai vuoto kuitenkin tapahtuu, on tärkeää minimoida ja rajoittaa ympäristövaikutuksia. On myös tärkeää, että toimenpiteisiin ryhdytään mahdollisimman pian. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo siksi, että olisi asetettava ehtoja, joilla varmistetaan, että kemikaalien tai vaarallisten jätteiden käsittelyyn on varauduttu onnettomuuksien tai vuotojen sattuessa. Yritys on itse ilmoittanut, että tehtaalla ja kaikissa ajoneuvoissa on imeytysaineita, mikä tuomioistuimen mielestä olisi määrättävä ehdoksi.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

On myös tärkeää ja järkevää, että polttoaineiden käsittelyssä toteutetaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Ajoneuvojen tankkauksen osalta yritys on ilmoittanut, että rekkaparkkiin tulee polttoaineasema ja useita pienempiä asemia tuotantoalueiden läheisyydessä. Yritys on ilmoittanut, että säiliöt ovat kaksoisvaipallisia ja törmäyssuojattuja. Toimenpiteeksi, jolla estetään vuotojen leviäminen vastaanottavaan veteen, rakennetaan maaperäpohja, jossa on tiiviskangas. Asemien suunnittelussa noudatetaan Ruotsin ympäristönsuojeluviraston määräystä 2017:5 maaperän ja vesien pilaantumisen estämisestä palavia nesteitä ja jäteöljyjä käsiteltäessä.

Sen lisäksi, mitä yhtiö itse on todennut, tuomioistuin katsoo, että tankkauspisteet olisi liitettävä öljynerottimeen optimaalisen suojan varmistamiseksi.

Luonnonympäristö, lajien suojelu ja ekologinen korvaus

Aluksi voidaan todeta, että vesi-, pöly-, melu- ja jälkikäsittelyn arviointiin sisältyy myös luonnonympäristön ja suojeltujen lajien kannalta merkittäviä olosuhteita.

Myrbräcka

Yhtiö on ehdottanut ehtoja, joilla suojellaan suokukan esiintymistä toiminta-alueella. Lääninhallitus on ehdottanut tiettyä mukautusta, jonka yritys on hyväksynyt. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on tarpeen asettaa ehtoja, joilla varmistetaan, että suokukan olosuhteet alueella säilyvät. Esitetyt ehdotetut ehdot lääninhallituksen lisäyksineen täyttävät tämän vaatimuksen.

Lisäksi olisi säädettävä yrityksen ehdottamasta valtuuttamisesta valvontaviranomaiselle.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suojelu lintujen pesimäaikana

Asian pääkäsitelyssä yhtiö esitti uuden ehdotuksen ehdoiksi lintujen pesimäkauden suojelemiseksi, mikä tarkoittaa, että maanrakennustöitä ei saa aloittaa 15. toukokuuta ja 31. heinäkuuta välisenä aikana, mutta sitä ennen aloitettuja maanrakennustöitä saa jatkaa. Lääninhallitus on todennut, että tiettyjä kielellisiä muutoksia olisi tehtävä ja että ajanjakson olisi oltava 1. toukokuuta-31. heinäkuuta. Lisäksi lääninhallituksen mukaan hakkuita ei pitäisi sisällyttää töihin, joita voidaan jatkaa, jos ne on aloitettu ennen 1. toukokuuta. Yritys pysyi ehdotuksessaan, koska ajanjakso olisi liian pitkä, jos se alkaisi 1. toukokuuta. Yleensä maa on silloin jo lumen peitossa, ja on epätodennäköistä, että pesintä tapahtuisi silloin, jos ollenkaan 15. toukokuuta. Yrityksen mukaan ajanjakso on näin ollen jo yrityksen ehdotuksen mukaan liian pitkä.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on asianmukaista asettaa ehto, jolla lievennetään toiminnan vaikutuksia alueella pesiviin lintuihin. Yhtiön selvityksestä, jossa arvioidaan muun muassa vaikutuksia luonnonympäristöön, käy ilmi, että alueen lintulajien yleinen pesimäaika sijoittuu arviolta 15. huhtikuuta ja 31. elokuuta välille. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo kuitenkin, että ehto, jonka mukaan maarakennustöitä ei saa aloittaa 15. huhtikuuta ja 31. elokuuta välisenä aikana, voi johtaa siihen, että töiden aika jää liian lyhyeksi, kun otetaan huomioon, että paljasmaakausi Kiirunassa on rajallinen.

Yritys ei kuitenkaan ole osoittanut, että lääninhallituksen ehdottaman ajanjakson ehdot olisivat kohtuuttomat, kun suojatoimenpiteistä saatavaa hyötyä verrataan sen kustannuksiin. Tuomioistuin katsoo myös, että lääninhallituksen lisäys, jonka mukaan hakkuita ei saa suorittaa riippumatta siitä, onko ne aloitettu ennen asetettua määräaikaa vai ei, on asianmukainen. Näin ollen ehdot määrätään lääninhallituksen ehdottamalla tavalla.

Poronhoito

Yrityksen peruskanta asiassa on, että erityisiä varotoimenpiteitä tai -ehtoja ei todellakaan tarvita, koska suunniteltu toiminta ei periaatteessa vaikuta poronhoitoon. Yritys on kuitenkin tehnyt sitoumuksia ja ehdottanut poronhoitoa koskevia suojatoimenpiteitä ja -ehtoja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Saamelaiskylät ovat esittäneet näkemyksiään pohjaveden, vesipäästöjen, pölyn ja melun osalta. Näillä alueilla määrättävillä ehdoilla on suuri merkitys myös poronhoidon kannalta, ja ne on otettu huomioon vastaavien jaksojen ehtojen ja lykättyjen kysymysten tarkastelussa. Seuraavassa maa- ja ympäristötuomioistuin käsittelee esitettyjä vaatimuksia ja lisäehtojen tarvetta toiminnan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten rajoittamiseksi.

Konsultointi

Yhtiö on ehdottanut ehtona, että saamelaiskyläjen kanssa on neuvoteltava vuosittain toimenpiteistä, joilla rajoitetaan poronhoitoon alueella mahdollisesti aiheutuvia häiriöitä. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että tällaisesta ehdosta olisi määrättävä, ja toteaa, että on tärkeää tehdä selväksi, että ehto ei velvoita saamelaiskyläiä osallistumaan. Yhtiö on sitoutunut maksamaan saamelaiskylälle korvauksen saamelaiskäräjien kuulemiseen osallistumisesta Ruotsin saamelaiskäräjien keskusjärjestön laatimien suositusten mukaisesti. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että sitoumus olisi määrättävä ehdoksi.

Lääninhallitus on vaatinut, että kuulemiselle olisi asetettava ehtoja, mikä tarkoittaa, että kuuleminen on järjestettävä kolmen päivän kuluessa siitä, kun asianomainen saamelaiskylä on sitä pyytänyt. Tuomioistuin yhtyy lääninhallituksen näkemykseen, jonka mukaan vuotuisten neuvottelujen lisäksi on syytä luoda saamelaisille oikeus saada aikaan lisää yhteistyötä, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Kuten tuomiossa todetaan, tilintarkastustuomioistuin ei kuitenkaan katso, että tällainen yhteistyö olisi virallistettava samalla tavalla kuin vuosittaiset neuvottelut.

Aitaus

Yhtiö on ehdottanut ehtona, että suoja-aita pystytetään ja tarkastetaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Laajasalmen kylä on todennut, että aita on tarkastettava useammin ja että kaikki aidan vauriot on korjattava välittömästi. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että olisi asetettava ehto, jonka mukaan yhtiön on saamelaiskylää ja valvontaviranomaista kuultuaan suunniteltava ja rakennettava seuraava aita

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

toiminta-alueen ympärillä oleva suoja-aita. Lupa kattaa siis tällaisen aidan pystyttämisen. Lupa ei kata toimenpiteitä, jotka koskevat sulkuidan ja ristiaidan reitin muuttamista suunnitellun toiminta-alueen ulkopuolella. Kun otetaan huomioon porojen kulkeutumisriski alueelle, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että aita on tarkastettava jatkuvasti, jotta se täyttää tarkoituksensa, minkä vuoksi tilintarkastustuomioistuin määrää vähintään kuukausittaisista tarkastuksista. Tarkkaa tapaa, jolla nämä tarkastukset on suoritettava, ei kuitenkaan pitäisi määrätä. On ajateltavissa, että tätä tarkoitusta varten voitaisiin asentaa valvontakameroita. Lisäksi on kohtuullista tehdä fyysinen vartiointipartio aidan ja sen aukkojen ympärillä pari kertaa vuodessa.

Saamelaiskylät ovat todenneet, että tarvitaan selkeitä ehtoja, jotka koskevat moottorikäyttöisiä portteja kulkuväylillä. Saamelaiskylät ovat myös todenneet, että olisi asetettava ehtoja, jotka koskevat suljettua kulkua rautatien ohi, jotta vältettäisiin porojen joutuminen rautatien päälle. Yhtiö on vastustanut moottorikäyttöisten porttien järjestämistä sillä perusteella, että se edellyttäisi sähköjen johtamista koko aidan pituudelta. Yhtiö on lisäksi todennut, että rautatie on tällä hetkellä aidattu ja että Copperstonen toiminta liittyy tähän aitaan. Toiminta-alueen sisällä se voi olla avoin rautatiehen nähden, koska rautatie on aidattu. Maa- ja ympäristötuomioistuin pitää kohtuullisena, että kaikki portit varustetaan joko automaattisella sulkemisella tai hälytyslaitteilla. Yhtiö vastaa siitä, että suoja-aita aukkoineen on ehjä kaikissa paikoissa. Koska toiminta-alue on suljettu, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo myös, että rautateiden aitaamista koskevia erityisehtoja ei ole tarpeen määrätä.

kelluva liitos

Yhtiö on ehdottanut ehtoa, jonka mukaan on ryhdyttävä toimenpiteisiin rekisteröidyn muuttoreitin uudelleenreitittämiseksi toiminta-alueen länsipuolelle, joka katkaistaan kaivostoiminnan seurauksena. Yhtiö on laatinut ehdotuksen vaihtoehtoiseksi reitiksi muuttoreitille. Vaihtoehtoisen reitin kehittämistyötä ei ole toteutettu vuonna

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

saamelaiskylät ja Laevan saamelaiskylä ovat ilmaisseet vakavia epäilyjä ehdotetun reitin toteutettavuudesta sen leveyden ja sijainnin perusteella.

Tuomioistuin katsoo, että asianmukaisen muuttoreitin luominen on toivottava ratkaisu, koska toiminta merkitsee nykyisen muuttoreitin katkaisemista.

Edellytyksenä on tietysti, että saamelaiskylät itse niin haluavat ja että se suunnitellaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Näin ollen yrityksen ehdotuksen mukaisesti määrätään ehto, joka on muotoiltu siten, että yritys on velvollinen täyttämään Laevan tai Gabnan saamelaiskyläliikenteen toiveet.

Liiketoiminnan keskeytyminen

Piirikunnan hallintoneuvosto

Lääninhallitus on pyytänyt, että yritykselle asetetaan ehtoja, joiden mukaan sen on keskeytettävä osa toiminnastaan tietyiksi päiviksi, koska poroja on siirrettävä yhdessä toiminnan yhteydessä. Toiminnan rajoittamispäivien määräksi on asetettu 14 päivää ensimmäisessä vaiheessa ja sen jälkeen kymmenen, seitsemän ja neljä päivää toisessa, kolmannessa ja neljännessä vaiheessa. Lääninhallitus on todennut, että yleisen poronhoidon edunvalvonnan kannalta keskeistä on varmistaa riittävät edellytykset, jotta porojen yhteistoiminnan yhteydessä tapahtuva liikkuminen talvi- ja kesälaitumien välillä on jatkossakin mahdollista. Lääninhallituksen käsityksen mukaan vuosittaista yhteistä siirtoa ja kaikkea siihen liittyvää sää- ja vuodenaikaolosuhteisiin (lumiolosuhteet, jäätynyt maa ja vesi) valmistautumista sekä porojen lepoaikaa ennen siirtoa ja sen jälkeen ei voida toteuttaa muutamassa tunnissa. Näin on erityisesti siksi, että Kiirunan ohi kulkevan muuton aikana on otettava huomioon useita muita merkittäviä häiriöitä ja esteitä nykyisen muuton lisäksi.

Laevas saamelaiskylä

Laevan saamelaiskäräjät on todennut, että yhtiön ehdotuksen mukainen rajoitus neljään tuntiin ja neljään tilaisuuteen on liian vähän. Saamelaiskäräjien mielestä lääninhallituksen ehdottamat ehdot ovat perusteltuja.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Gabna sameby

Gabna Samin kylä on väittänyt, että ehdotetuissa ehdoissa ei oteta huomioon mahdollisuuksia vapaaseen liikkumiseen, laiduntamiseen ja laidunten lepoon. Keväällä on eri syistä vaikeaa toteuttaa yhteisvaellusta, ja usein tiineitä vajaneja joudutaan jättämään taakseen. Vapaa vaeltaminen on tällöin ainoa tapa päästä poikimapaikoille lännessä sijaitseville korkeille alppialueille. Jos erittäin tiineitä päsejä stressaavat tai pelästyttävät esimerkiksi äkilliset äänet tai muut ulkoiset olosuhteet suunnitellusta toiminnasta, niiden mahdollisuudet selviytyä hengissä tai säilyttää vasikkasikiö heikkenevät.

Lisäksi kaivostoiminta aiheuttaa laidunten häviämistä kyseisen alueen pohjoispuolella ja länsipuolella. Tämä koskee sekä laidunalueita, joilla porot voivat laiduntaa useita kuukausia, että muutaman päivän ajan levähdyslaitumia ennen itään siirtymistä. Laidunten laidunnus, joka on tärkeää poroille, jotta ne voivat hyödyntää laitumia, häiriintyy ja häviää myös pahoin.

Kaivosalueen ohi syksyllä/alkutalvella ja keväällä tapahtuvan muuton välillä on suuri ero. Syksyllä/alkutalvella on paremmat mahdollisuudet liikkua lauman mukana ryhmässä. Keväällä lumiolosuhteet ja erittäin tiinehtyneiden tiirojen fyysinen kunto määräävät, voidaanko muutto toteuttaa enemmän yhdessä vai vapaana vaeltelemalla. Keväällä pidettävien taukojen olisi sen vuoksi oltava huomattavasti pidempiä kuin 14 päivää, mieluiten 15. huhtikuuta ja 15. kesäkuuta välisenä aikana.

Toiminnan lopettamista koskevien ehdotettujen ehtojen mukaan on määritelty vaihtoehtoisia aikoja, joiden kuluessa kaivoksen lopettamistarpeesta on ilmoitettava samalle taholle. Saamelaiskäräjät toteaa, että saamelaiskäräjien on hyvin vaikea ennustaa jo 14 päivää ennen yhteistä muuttoa Kiirunan ohi, milloin tällaiset saamelaiskäräjien eri siidojen muutot voidaan toteuttaa. 14 päivää ennen muuttoa porojen keräilyä ei ole saatu valmiiksi, ja erilaiset tapahtumat, kuten huono sää, voivat viivästyttää työtä useita viikkoja. Syksyllä/alkutalvella ehdotetut toiminnan keskeyttämistä koskevat ehdot voivat olla käytännössä sovellettavissa poronhoitoon. Se ei kuitenkaan riitä keväällä, jolloin sää ratkaisee olennaisesti sen,

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja milloin vaellus voi tapahtua. Sopiva sää, joka on kylmä ja aiheuttaa ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

porojen liikkumiseen tarvittavaa lumipeitettä ei voida ennustaa 14 päivää etukäteen.

Jo kollektiivinen siirtyminen Kiirunan ohi on poroille erittäin vaikea koettelemus. Yhtiön toiminnan aiheuttamaan jo ennestään hyvin vaikean tilanteen ilmeiseen huononemiseen on vastattava ehdoin tahdoin, jotka ovat käytännössä sovellettavissa vahinkoa kärsineelle osapuolelle. Ehdon tulisi mieluiten kohdistua haittaa aiheuttavaan toiminnan osaan. Ei asianomistajaan. Ehto ei saisi merkitä sitä, että samoaja joutuu muuttamaan tapaansa harjoittaa poronhoitoa sopeutuakseen paremmin ehdon asettamiin olosuhteisiin. Ehto voitaisiin laatia siten, että samassa tilassa ilmoitetaan 30 päivän määräaika, jonka kuluessa yhteissiirto aiotaan toteuttaa, ja että pysäytysehto aktivoidaan lyhyemmällä, esimerkiksi 24 tunnin, varoitusajalla.

Gabna Samin kylässä harjoitetaan poronhoitoa suunnitellun kaivoksen läheisyydessä esimerkiksi viemällä poroja E10-tien länsipuolelle ja alas kohti kaivosaluetta ennen kuin ne ylittävät E10-tien ja siirtyvät Kiirunan itäpuolelle. Myös tällainen siirto on katettava mahdollisella ehdolla. Toiminta, jolle lupaa haetaan, häiritsee poronhoitoa myös tällaisen siirron yhteydessä.

Yritys

Yritys on vastustanut toiminnan keskeyttämistä koskevien ehtojen asettamista. Jos tuomioistuin katsoo, että on syytä asettaa toiminnan keskeyttämiselle ehtoja, yhtiö on ehdottanut, että jos Laevasin tai Gabnan saamelaiskylä aikoo toteuttaa yhteisen vaelluksen toiminta-alueen ohi kulkevaa vaellusreittiä pitkin, yhtiö keskeyttää toiminnan väliaikaisesti enintään neljäksi tunniksi saamelaiskylän pyytämänä ajankohtana.

Velvoite koskee malmin ja jätekiven pintakuljetuksia, jätekiven murskausta, räjäytyksiä, porausta ja kaivantoja avolouhoksissa. Yrityksen mukaan velvoitetta sovelletaan edellyttäen, että saamelaisyhteisö on ilmoittanut yritykselle kirjallisesti halustaan tehdä seuraavat toimet.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

muuttaa tiettyyn päivämäärään ja kellonaikaan vähintään viikkoa etukäteen ja vahvistaa kellonajan vähintään kaksi tuntia etukäteen. Velvoite koskee enintään neljää tilaisuutta kalenterivuodessa.

Yhtiö on todennut, että toiminta-alue ei ole poronhoidon kannalta tärkeä alue, ei vapaan vaelluksen eikä yhteisvaelluksen kannalta. Tämä johtuu siitä, että yhtiö ei ole vuoden 2018 jälkeen tutkimustoiminnassaan koskaan havainnut merkittävää porojen kerääntymistä alueelle. Lisäksi toiminta-alueen länsipuolella on ristiaita, joka sulkee porot pois alueelta. Tätä taustaa vasten yhtiön mukaan ei ole syytä asettaa ehtoja toiminnan keskeyttämiselle kerääntyneen vaelluksen vuoksi. Porot kärsivät suurelta osin jo nyt yhteisvaelluksesta, joka tapahtuu yleensä moottorikelkkujen avulla. Lisäksi porot voivat altistua paimentajien ja mahdollisesti koirien tai helikoptereiden aiheuttamalle lisämelulle paimennuksen aikana. Näin ollen porojen pitäisi olla sietokykyisempiä melua kohtaan, kun ne liikkuvat yhdessä kuin silloin, kun ne laiduntavat vapaasti häiriöttömässä ympäristössä. Lisäksi yhtiön meluselvitykset osoittavat, että melun leviäminen toiminnasta länteen on hyvin vähäistä. Näin ollen riski siitä, että toiminnan melu häiritsee yhteissiirtoa, on hyvin pieni, mikä on myös riittävä syy olla määräämättä sulkemisehtoja yhteissiirtojen yhteydessä.

Yhtiö katsoo myös, että lääninhallituksen ehdotuksen mukaiset ehdot merkitsevät sitä, että koko toiminta on lopetettava. Yhtiön ehdottamat, varauksin esitetyt ehdot toiminnan väliaikaiselle keskeyttämiselle koskevat muun muassa jätekiven murskausta, räjäytyksiä ja porausta avolouhoksessa. Lääninhallitus on todennut, että myös malmin alkumurskaus on peruutettava, jos yhteissiirto toteutetaan.

Suunnitellun toiminnan mukaan murskattua malmia varten ei ole olemassa suurta puskurivarastoa, vaan rikastaminen on tarkoitus tehdä murskauksen yhteydessä. Näin ollen lääninhallituksen ehdottamat ehdot merkitsisivät koko toiminnan keskeyttämistä. Vaihtoehtona olisi rakentaa murskatulle malmille laaja varasto, johon rikastamo mahtuisi seisokin ajaksi. Tämä lisäisi kuitenkin ympäristövaikutuksia ja olisi sekä tuotannon että kustannusten kannalta kielteinen vaihtoehto. Jos tuomioistuin asettaisi ehdon, johon sisältyy alkumurskaimen pysäyttäminen, on seuraavaa

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

on välttämätöntä, että luvassa sallitaan murskatun malmin varastointilaitoksen rakentaminen.

Yhtiön mukaan molemmat samebyt ovat todenneet, että kollektiivinen siirto Kiirunan kaupungin ja LKAB:n toimintojen ohi tapahtuu nopeasti, ja Gabna samebyn osalta kollektiivinen siirto toiminta-alueen ohi tapahtuu käytännössä muutamassa tunnissa eikä päivissä, kuten lääninhallituksen ehdottamissa ehdoissa todetaan. Toiminnan keskeyttäminen useiksi päiviksi tai viikoiksi ei siten ole perusteltua ehdon tarkoitukseen nähden. Laevan saamelaiskylän päävaellusreitti kesälaitumelta talvilaitumelle kulkee aivan LKAB:n toiminnan eteläpuolella, jossa yhteisvaellus tapahtuu nykyisin ilman keskeytysvaatimuksia. Mahdollisesti tarvittava joustavuus siirron ajoituksessa voidaan saavuttaa ilmoittamalla siirrosta tietty, hieman pidempi aika (esim. kaksi viikkoa) etukäteen ja vahvistamalla tarkka ajankohta hyvin vähän ennen siirtoa. Ei ole mitään syytä keskeyttää toimintaa pitkäksi aikaa vain tällaisen joustavuuden vuoksi.

Yritys on huomauttanut, että lääninhallituksen ehdottamiin ehtoihin ei sisälly mitään rajoitusta sille, kuinka monta kertaa kalenterivuodessa yrityksen on keskeytettävä toimintansa. Ei ole oikeasuhteista määrätä ehdosta, jossa ei ole rajoitettu vuosittaisten tapausten lukumäärää.

Yhtiön mukaan keskeytyksistä aiheutuvat kustannukset eivät ole oikeassa suhteessa ehdon tarkoitukseen nähden. Koska yritys suunnittelee liiketoiminnan harjoittamista, ei ole mahdollista saada keskeytystä kiinni, vaan liiketoiminta on suunniteltu siten, että se perustuu täydelliseen toimintaan koko tuotantoketjussa. Toiminnan keskeytyminen merkitsee siis suoraa tulonmenetystä, jota yritys ei voi korvata tuotantoa lisäämällä. Kuparin ja raudan tämänhetkisten hintojen perusteella neljän tunnin käyttökatkos merkitsisi noin seuraavien tulojen menetystä 1 600 000 KRUUNUA. Tuotannon keskeytyksestä aiheutuu keskeytyksen aikaisten tulonmenetysten lisäksi aina käynnistys- ja kulumiskustannuksia. Pääsääntöisesti myös lopputuotteen laatu heikkenee, kun tuotantonopeus laskee vähintään 24 tunniksi. Tämän perusteella yritys arvioi, että neljän tunnin keskeytys merkitsisi yhteensä noin 4 800 000 Ruotsin kruunun tulonmenetyksiä. Lääninhallituksen

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja ensimmäisen vaihtoehdon mukaan yrityksen toiminnan on oltava ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

peruutetaan 14 päivän ajaksi, jos kyseessä on yhteinen muutto. Pelkästään kupari- ja rautamalmirikasteista saatavat tulonmenetykset olisivat vähintään 130 miljoonaa Ruotsin kruunua. Lisäksi aiheutuisi lisäkustannuksia. Toiminnan hyvin marginaalista vaikutusta yhteissiirtoon olisi verrattava niihin kymmenien miljoonien kruunujen kustannuksiin, joita muutamaa tuntia pidempi keskeytys aiheuttaisi yritykselle. Yrityksen mielestä on selvää, että toiminnan keskeyttämisestä saatavaa hyötyä ei voida pitää oikeasuhteisena suhteessa kustannuksiin, joita keskeyttäminen aiheuttaa yritykselle. Jos tuomioistuin katsoo, että toiminta vaikeuttaa yhteissiirtoa, olisi tarkoituksenmukaisempaa, että yritys korvaisi monimutkaisemman siirron aiheuttamat lisäkustannukset, esimerkiksi lisähenkilöstöstä ja mekaanisista resursseista aiheutuvat kustannukset, kuin että toiminta keskeytettäisiin.

Jos tuomioistuin asettaa yrityksen toiminnan keskeyttämistä koskevan ehdon, se on yrityksen mukaan merkityksellinen vain, jos toiminta-alueen ohi siirrytään kollektiivisesti. Toiminta-alueen pohjoispuolella ja eteläpuolella sijaitsevien Gabnan saamelaiskylän ja Laevan saamelaiskylän tärkeimpien muuttoreittien varrella tapahtuvan kollektiivisen siirtymisen ei pitäisi johtaa toiminnan keskeytymiseen. Toiminnan "yhteydessä" tapahtuva siirtäminen voi koskea vain sitä muuttoreittiä, joka kulkee välittömästi toiminta-alueen länsipuolella ja jolle yhtiö on ehdottanut vaihtoehtoisia reittejä, ja silloinkin vain silloin, kun kokonaissiirtäminen tapahtuu toiminta-alueen vierestä ja ohi. Tässä yhteydessä on myös todettava, että LKAB:n toiminta on suoraan yhtiön suunnitellun toiminta-alueen vieressä ja että toiminnan keskeytymistä ei ole odotettavissa. Tämä vähentää entisestään sitä jo hyvin vähäistä vaikutusta, joka keskeytyksellä voisi olla yhteisen siirtämisen toteuttamiseen, ja samalla on selvää, että yhteinen siirtäminen voidaan toteuttaa suoraan kaivosalueen vieressä ilman toiminnan keskeytystä. Siirto, johon toiminta ylipäättään vaikuttaisi, ei ole siirto talvi- ja kesälaidunten välillä, vaan siirto saamelaiskyläiden talvilaidunalueiden sisällä.

Toiminnalla ei myöskään katsota olevan merkittävää vaikutusta Gabnan saamelaiskylässä sijaitsevaan laidunmaisemaan tai vapaaseen liikkumiseen. Marginaalisen

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Gabna Samin kylään, ei ole syytä asettaa poronhoitoa suosivia lisäehtoja.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Maa- ja ympäristötuomioistuin on suurelta osin hyväksynyt saamelaiskylien kuvauksen ongelmista ja riskeistä, jotka liittyvät suunnitellusta ja muusta kaivostoiminnasta saatuihin aiempiin kokemuksiin. Tuomioistuimen mukaan on selvää, että toiminta lisää kielteisiä vaikutuksia saamelaiskylien jo ennestään vaikeaan kulkuväylään, kun ne kulkevat Kiirunan kaupungin ohi.

Tuomioistuimen mukaan on näin ollen perusteltua asettaa yritykselle ehtoja, joiden mukaan sen on toteutettava toimenpiteitä siirtämisen helpottamiseksi.

Tuomioistuimen mukaan tässä vaiheessa ei ole mahdollista määrittää suunnitellun toiminnan tarkkaa vaikutusaluetta poronhoitoon, mutta ei ole kohtuutonta olettaa, että vaikutus ulottuu vähintään kolmen kilometrin päähän. Etäisyys sisältää tällöin Gabna Samin kylän vaellusreittiä pitkin tapahtuvan vaelluksen toiminta-alueen pohjoispuolella ja vaelluksen alueen länsipuolella kolmen kilometrin etäisyydellä sijaitsevaa reittiä pitkin, joka voisi mahdollisesti korvata toiminta-alueen katkaiseman reitin.

Laevan päävaellusreitti toiminta-alueen eteläpuolella on kauempana.

Tässä yhteydessä on huomattava, että korkein oikeus totesi niin sanotussa Girjas-tuomiossa, että hallitusmuodon (1974:154) 1 luvun 2 §:n kuudennen momentin määräyksellä, jonka mukaan saamelaisten mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuri- ja yhteiskuntaelämäänsä on edistettävä, voi olla, vaikka se ei synnytä yksilöille oikeuksia, kuitenkin jonkinlainen aineellinen merkitys sellaisessa lain soveltamisessa, jossa on kysymys eri tekijöiden punninnasta toisiaan vastaan. Saamelaisten intressille säilyttää kulttuurinsa, poronhoito mukaan lukien, on annettava erityistä painoarvoa tällaisessa punninnassa (ks. kyseisen tuomion 92 kohta).

Korkein oikeus selittää myös, että kansainvälisessä oikeudessa on periaatteita, jotka koskevat etnisten vähemmistöjen oikeuksien turvaamista.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Euroopan neuvoston 1 päivänä helmikuuta 1995 tehty kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleissopimus ja erityisesti sen 5 artiklan 1 kohta, Yhdistyneiden Kansakuntien 16 päivänä joulukuuta 1966 tehty taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus ja erityisesti sen 1 artiklan 2 kohta, Yhdistyneiden Kansakuntien 16 päivänä joulukuuta 1966 tehty kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus ja erityisesti sen 1 artiklan 2 kohta sekä Yhdistyneiden Kansakuntien 13 päivänä syyskuuta 2007 antama julistus alkuperäiskansojen oikeuksista ja erityisesti sen 26 artikla. Tuomioistuin katsoo, että nämä periaatteet voidaan tässä tapauksessa ilmaista ensisijaisesti juuri siinä eri etujen tasapainottamisessa, joka tuomioistuimen on suoritettava edellytyksiä määrittäessään, sekä ympäristölakiin sisältyvien yleisten harkintasääntöjen että hallitusmuodon 1 luvun 2 §:n kuudennen momentin kautta.

Tätä taustaa vasten on perusteltua asettaa ehtoja toiminnan lopettamiselle, jos kyseessä on joukkosiirto. Porojen kuljettamiseen Kiirunan ohi voi varmasti olla keinoja, jotka ovat edullisempia kuin kustannukset, joita yritykselle voi aiheutua toiminnan keskeyttämisestä. Tästä huolimatta tuomioistuin katsoo, että saamelaiskylien edellytyksillä harjoittaa perinteistä poronhoitoa niin pitkälle kuin mahdollista on merkittävä itseisarvo muun muassa niiden kansainvälisen oikeuden näkökohtien valossa, jotka tuomioistuimen on otettava huomioon. Sitä, että toiminnan keskeyttämistä koskeva ehto on tehoton, koska esimerkiksi LKAB:llä ei tällä hetkellä ole vastaavaa rajoitusta ja koska se on jopa lähempänä osia asianomaisista suojelualueista, ei pitäisi ottaa huomioon nykyisissä olosuhteissa. Päinvastainen tulkinta merkitsisi, että kaikenlaista jo ennestään vaikeuksissa oleville saamelaisyhteisöille aiheutuvaa huononemista voidaan perustella sillä, että ne ovat jo alttiina niin suurille vaikutuksille, että lisävaikutuksilla ei ole merkitystä, mikä ei ole asianmukainen lähestymistapa, kun otetaan huomioon, että lainsäätäjä on ilmaissut, että poronhoitoa olisi suojeltava.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että ehdon olisi koskettava kollektiivista siirtämistä kolmen kilometrin säteellä toiminta-alueesta eikä säännellä siirtämistä "talvi- ja kesälaitumien välillä", kuten lääninhallitus ehdottaa. Tuomioistuin katsoo lisäksi, että ehdossa olisi mainittava aika, jonka aikana sulkeminen on toteutettava

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja (tunteja tai päiviä), kuinka monta kertaa tällainen sulkeminen voidaan vaatia
ympäristötuomioistuin
kuten sulkemiskertaa kohti.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja mitkä liiketoiminnan osat olisi sen jälkeen suljettava. Lisäksi olisi säänneltävä, miten saamelaiskylissä olisi meneteltävä sulkemisen vaatimiseksi.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yrityksen varauman muodossa esittämä sulkemista koskeva ehdotus on liian suppea ottaen huomioon, että olosuhteet ovat arvaamattomat ja vaihtelevat. Lääninhallitus on ehdottanut, että sulkeminen tapahtuisi 14, kymmenen, seitsemän tai neljän päivän ajan. Kun otetaan huomioon, että saamelaiskylien siirtymisaika kyseisen alueen ohi riippuu siitä, kuinka monta talviryhmää liikkuu kyseistä reittiä pitkin, sääolosuhteista, muiden toimintojen huomioon ottamisesta ja laidunresurssien käytön suunnittelusta vuodesta toiseen, saamelaiskylät ovat kokeneet vaikeaksi määritellä alueen ohi siirtymisen toteuttamiseen tarvittavaa aikaa. On kuitenkin selvää, että neljän tunnin keskeytys on liian lyhyt aika. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo kohtuullisuusharkinnassa, että yhtiö olisi velvoitettava yhden saamelaiskylän pyynnöstä keskeyttämään tilapäisesti osa toiminnastaan enintään yhdeksi päiväksi jäljempänä esitetyllä määrällä tilaisuuksia, jotta kollektiivinen siirtyminen muuttoreittiä pitkin kolmen kilometrin säteellä toiminta-alueesta olisi mahdollista. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tuomioistuin ei pidä kohtuullisena määrätä lääninhallituksen ja samebyjen pyytämiä pidempiä siirtymispysähdyksiä.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että kun otetaan huomioon toiminta-alueen sijainti ja muut tilintarkastustuomioistuimen asettamat, esimerkiksi melun ja pölyn torjuntatoimenpiteitä koskevat ehdot, toiminnan vaikutus ei ole niin suuri, että olisi kohtuullista määrätä toiminnan lopettamisesta. Tuomioistuin ei siis määrää toiminnan lopettamista laiduntamisen ja levähtämisen suojelemiseksi, vaan tarkoituksena on mahdollistaa kollektiivinen liikkuminen toiminta-alueen ohi.

Koska poronhoidon olosuhteet ovat vaihdelleet ajan mittaan, on vaikea tehdä varmoja johtopäätöksiä siitä, miten saamelaiskylien siirtoja on viime vuosina toteutettu, niiden järjestämistä koskevien tietojen perusteella.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

järjestetään tulevaisuudessa. Koska useat talviryhmät voivat liikkua eri aikoina, tuomioistuimen mukaan pitäisi olla mahdollista vaatia sulkemista useaan otteeseen. Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomion mukaan tietyn joustavuuden mahdollistamiseksi sulkemista olisi voitava vaatia enintään kahdeksan kertaa kalenterivuodessa ja samana vuonna. Jotta vältettäisiin perusteet kiistoille samojen lintujen välillä, on perusteltua jakaa mahdollisuus pyytää toiminnan keskeyttämistä tasan kahden jo luvassa olevan samojen lintujen välillä.

Toiminnan keskeytyminen tämän ehdon mukaisesti ei tarkoita toiminnan täydellistä lopettamista. Lääninhallitus on todennut, että rajoituksen tulisi koskea avolouhosten porausta ja tuotantoräjäytyksiä, malmin ja jätteen primäärimurskausta sekä jätteen loppusijoitusta. Yritys on vastustanut sitä, että lopettamisen tulisi koskea malmin alkumurskausta. Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että yritys on ilmoittanut, että malmin murskaus on tarkoitus suorittaa sisätiloissa, mutta perustamisvaiheessa voidaan käyttää ulkona tapahtuvaa liikkuvaa murskausta. Ottaen kuitenkin huomioon häiriöt, joita sekä malmin että harmaan kiven murskaaminen ulkona aiheuttaa poronhoidolle, tuomioistuin katsoo, että ehdon olisi yhtiön ehdotuksesta poiketen katettava kaikki ulkona tapahtuva murskaus. Kaiken kaikkiaan maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että toiminnan keskeyttämisen tulisi kattaa louhinta, louhintamassojen, malmin ja harmaan kiven maanpäälliset kuljetukset, ulkomurskaus, räjäytykset, poraukset avolouhoksissa ja lapiointi avolouhoksissa. Lisäksi olisi säädettävä venttiilistä poikkeuksia varten siitä, mitkä toiminnan osat on suljettava, jos yritys ja asianomainen saamelaisyhteisö sopivat toisin.

Maa- ja ympäristötuomioistuin pitää kohtuullisena, että samebys ilmoittaa 14 päivää ennen toiminnan lopettamista. Kun otetaan huomioon se, mitä on ilmennyt porojen liikkumisesta ja siitä, miten liikkuminen on riippuvainen vaihtelevista ja nopeasti muuttuvista olosuhteista, on oltava mahdollisuus jonkinlaiseen joustoon. Tuomioistuimen mukaan pitäisi siis riittää, että samebys ilmoittaa ilmoituksessaan kolmen päivän välein, jonka kuluessa vaellus tapahtuu.

Ilmoittavan viranomaisen olisi tämän jälkeen vahvistettava tarkka päivämäärä viimeistään päivää ennen kuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

etukäteen. On perusteltua, että kaikille osapuolille ilmoitetaan kirjallisesti, mutta ei pitäisi vaatia muuta virallista ilmoitusta kuin sähköpostiviesti yrityksen nimeämälle yhteyshenkilölle.

Tältä osin ei katsota tarpeelliseksi delegoida valvontaviranomaiselle tehtäviä.

Porot toiminta-alueella

Yhtiö on sitoutunut antamaan apua, jos poroja tulee toiminta-alueelle, ja lääninhallitus ja saamelaiskylät ovat todenneet, että tämä sitoumus olisi asetettava ehdoksi. Lääninhallituksen mukaan on tärkeää, että tämä hoidetaan porojen kannalta hyväksyttävällä tavalla ja että sekä porojen käsittely että poistaminen tapahtuu eläintä huomioonottavalla ja osaavalla tavalla. Tämän vuoksi lääninhallituksen mukaan olisi asetettava ehtoja, joiden mukaan asianomaiseen saamelaiskylään otetaan viipymättä yhteyttä hävittämistä varten ja että yritys vastaa tästä mahdollisesti aiheutuvasta lisätyöstä ja -kustannuksista. Yritys on vastustanut ehtoa.

Maa- ja ympäristötuomioistuin yhtyy lääninhallituksen ja saamelaiskäräjien arvioon siitä, että tältä osin olisi asetettava ehtoja. Ilmoitus tulisi tehdä puhelimitse ja, jos vastausta ei tule, sähköpostitse.

Yhtiö on myös sitoutunut maksamaan vakiomäärien mukaiset korvaukset toiminta-alueella tapetuista poroista, ja samojen yritysten mukaan sitoumuksen noudattamisesta olisi määrättävä ehdoissa. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että myös tältä osin olisi asetettava ehtoja.

Kuljettajat

Saamelaiskylät ovat vaatineet, että liikennettä on säänneltävä niin, että se on poronhoidon kannalta ennakoitavissa. Maa- ja ympäristötuomioistuimen mukaan rautatiekuljetukset eivät ole seurannaisliikennettä, minkä vuoksi näillekään kuljetuksille ei ole määrätty ehtoja. Maa- ja

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ympäristötuomioistuin myöntää luvan toiminnalle yrityksen ilmoittamien kuorma-autokuljetusten määrän perusteella, ja yrityksen on yleisen ehdon mukaan harjoitettava toimintaa olennaisilta osin noudattaen sitä, mitä yritys on hakemusasiakirjoissa ja muutoin asiassa ilmoittanut tai sitoutunut noudattamaan. Tuomioistuin katsoo, että yleisestä ehdosta seuraava kuljetusten sääntely on riittävä.

Lisäkustannukset

Poronhoidon suojelutoimenpiteenä yritys on ehdottanut, että se perustaisi tarvittaessa tiloja, esimerkiksi levähdyspaikan, helpottamaan porojen siirtämistä ja korvaamaan vaikeammasta siirtämisestä mahdollisesti aiheutuvat työvoimakustannukset sekä tarvittaessa korvauksen tukiruokinnasta. Saamelaiskylät ovat todenneet, että saamelaiskylille on asetettava edellytykset laajoille korvauksille kustannuksista ja lisätyöstä. Tuomioistuin toteaa, että yhtiön on korvattava saamelaiskylille sen lisäksi, mitä muista poronhoitoa koskevista ehdoista seuraa, toiminnasta niille aiheutuneet välittömät lisäkustannukset ja että yhtiön luettelemat esimerkit ovat asianmukaisia. Korvausta voidaan joutua maksamaan myös saamelaiskylille vapaata liikkumista haittaavista esteistä aiheutuvista lisäkustannuksista.

On kiistanalaista, missä määrin tuomioistuin voi ja sen pitäisi asettaa ehtoja, jotka koskevat osapuolten välisiä taloudellisia liiketoimia ympäristölle vaarallisia toimintoja koskevissa hakemusasioissa, mutta koska ehtoja koskevat kysymykset liittyvät tuomioistuimen mukaan niin paljon mahdollisuuteen harjoittaa poronhoitoa ylipäättään kyseisellä alueella, nämä kysymykset kuuluvat myös poronhoidon yleisen edun piiriin, minkä vuoksi tuomioistuimen mukaan on asianmukaista asettaa myös tämänkaltaisia ehtoja. Kyse on lisäkustannuksista, joita ei ole voitu ennakoida tällä hetkellä, mutta jotka ovat, samoin kuin edellytysten 12.1-12.6 osalta, suorassa syy-yhteydessä toiminnan harjoittamiseen. Korvaus on maksettava asianomaiselle samalle järjestölle, jonka on edustettava jäseniään.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Porojen laidunmaasta maksettava korvaus

Yhtiö on tutkinut toimenpiteitä, joilla korvataan menetetty porojen laidunnus, ja se on sitoutunut toteuttamaan tällaiset toimenpiteet. Saamelaiskylät ja saamelaiskäräjät ovat ottaneet kantaa siihen, että ehdotettu korvaustoimenpide tapahtuu talvilaidunmailla, koska toiminta sijoittuu saamelaiskyläiden ympärivuotisille maille. Saamelaiskäräjät on myös todennut, että korvaustoimenpiteiden ei tulisi olla vapaaehtoisia, vaan niihin tulisi liittää ehtoja, joita voidaan seurata ja arvioida.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että voi olla vaikeaa korvata tietynlaista laidunmaata vastaavalla laitumella, ja suhtautuu edelleen myönteisesti yrityksen korvausehdotukseen. Jotta korvauksella olisi toivottu vaikutus, on kuitenkin tärkeää, että myös saamelaiskylät pitävät toimenpidettä asianmukaisena. Tätä taustaa vasten tuomioistuin katsoo, ettei ole syytä asettaa mitään ehtoja tältä osin. Korvauskysymystä voidaan näin ollen pohtia tarkemmin yrityksen ja yhteisöjen välisessä yhteistyössä, ja osapuolet voivat sen jälkeen vapaasti sopia vaihtoehtoisista toimenpiteistä.

Energianhallinta

2 luvun mukaan. Ympäristösäännösten 5 luvun mukaan jokaisen, joka harjoittaa toimintaa tai toteuttaa toimenpiteitä, on säästettävä raaka-aineita ja energiaa. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että energiansäästöä koskeva ehto olisi asetettava alan nykykäytännön mukaisesti.

Kyseessä on uusi toiminto, jota ei ole vielä suunniteltu yksityiskohtaisesti. Siksi yrityksellä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa laitoksen suunnitteluun energiatehokkuuden maksimoimiseksi. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että on tärkeää työskennellä säännöllisesti laitoksen energiankäytön minimoimiseksi ja tehostamiseksi, minkä vuoksi asiasta on määrätty ehto.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Valvontaohjelma

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että toiminnan omavalvonnan ja seurannan tarve sen eri osissa ja ulottuvuuksissa on laaja. Kuten yritys on ehdottanut, omavalvontaohjelman laatimista koskeva yleinen ehto olisi sen vuoksi asetettava. Ehdossa olisi mainittava, että seurantaohjelmassa on määriteltävä mittausmenetelmät, mittaustiheys ja arviointimenetelmät.

Kuten useat Espoon kuulemisen yhteydessä kommentteja esittäneet suomalaiset viranomaiset ovat todenneet, on tärkeää, että toiminnan vaikutuksia vesistöihin seurataan huolellisesti. Kyseessä olevan kaltaisen toiminnan seurantaohjelmaan on kuuluttava muun muassa vastaanottavien vesien kemiallisten ja biologisten laatutekijöiden seuranta. Seuranta on niin tärkeää, että tuomioistuimen mielestä on asetettava ehto, jonka mukaan yhtiön on seurattava kaivoksen vastaanottavien vesien kemiallisia ja biologisia laatutekijöitä (mukaan lukien kalat) (asiaankuuluvine vertailuasemineen) siinä määrin, että toiminnan vaikutuksia vastaanottaviin vesiin voidaan seurata ajan mittaan.

Lisäksi tuomioistuin on määrännyt valvontamääräyksiä muihin ehtoihin, kun otetaan huomioon ehdon merkitys hyväksyttävyyden kannalta, kuten pintavesivirtausten seuranta ylä- ja alajuoksulla, poronhoidon kannalta merkittävät jäävaikutukset, pohjaveden korkeuden mittaaminen, ulkopuolinen rakennustarkastaja padon rakentamisen aikana jne.

Viimeistely

Jälkihoitosuunnitelman päivitykset

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiön ehdotus kunnostussuunnitelman jatkuvasta päivittämisestä on tarkoituksenmukaista määrätä. Sama koskee yhtiön ehdotusta, jonka mukaan lopullinen kunnostussuunnitelma on toimitettava hyvissä ajoin ennen toiminnan lopettamista. Yhtiö on myös lisännyt ehdotettuihin ehtoihin, että rahoitusvakuuden laskennassa on otettava huomioon muun muassa tavaroiden ja palvelujen hintakehitys sekä kunnostuksen osat, joita voidaan pitää loppuun saatettuina, kuten maanalaisen kaivoksen pastatäyttö. Tilintarkastustuomioistuin päättää olla

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

säätää tästä ehdossa, koska se voi lisätä epävarmuutta, koska luettelo ei ole tyhjentävä ja koska sitä käsitellään rahoitusvakuutta koskevassa osassa ja sitä käsitellään luvan kyseisessä osassa. Tuomioistuin katsoo, että ehdossa olisi myös mainittava, että kunnostussuunnitelmassa on selvitettävä, miten avolouhoksen reunalla olevat rinteet on tarkoitus ratkaista, jotta voidaan varmistaa turvallisuus pitkällä aikavälillä.

Lopullista kunnostussuunnitelmaa koskevan ehdon osan osalta tuomioistuin katsoo, että siitä on asianmukaista säätää erillisellä ehdolla ja että ehdossa on määrättävä, että suunnitelmassa on otettava huomioon tuleva maankäyttö, mukaan lukien alueen poronhoidon edellytykset, ja että asiasta on neuvoteltava saamelaiskylien kanssa. Poronhoidon lisäksi alueella on myös useita kunnan edustamia etuja, kuten ulkoilua. Tuomioistuin katsoo, että yhtiön voi olla tarpeen kuulla kuntaa myös näistä asioista.

Geomorfologinen ennallistaminen ja ekologinen kunnostaminen

Edellä esitettyjen kunnostamista koskevien ehtojen lisäksi tuomioistuin asettaa ehdon, jonka mukaan kunnostaminen on toteutettava yhtiön raportoiman geomorfologista ennallistamista koskevan suunnitelman mukaisesti ekologisena kunnostamisena ja että valvontaviranomainen voi antaa yksityiskohtaisempia määräyksiä ja poikkeuksia, joita kunnostaminen saattaa edellyttää. Yhtiö on ilmoittanut, että kunnostus toteutetaan ekologisena kunnostuksena ja että kyseessä on vapaaehtoinen sitoumus, ei ohjaava asiakirja. Yhtiön raportin mukaan ekologinen kunnostus tarkoittaa, että kaatopaikkojen muoto, maa-aines, kylvö ja kasvien istutus sovitetaan jäljittelemään luontoa ja luomaan olosuhteet luonnon monimuotoisuudelle. Se luo maisemaan enemmän vaihtelua kuin tavanomainen jälkikäsittely, ja se tarkoittaa, että alue tuottaa myös muita ekosysteemipalveluja suuremmassa määrin ja sulautuu paremmin ympäristöön. Tuomioistuin katsoo, että on olemassa pakottavia syitä määrätä tämä ehdoksi muun muassa ekologisen monimuotoisuuden, poronhoidon, maiseman ja patojen lieventämisen kannalta.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja viitaten siihen, mitä voidaan pitää BAT:na. Jos syntyy tilanteita, joissa ekologisen jälkikäsittelyn toteuttaminen toiminnan tietyissä osissa ei ole järkevää tai edes mahdollista, tuomioistuin on antanut valvontaviranomaiselle valtuudet vapauttaa tietyt osat vaatimuksesta.

Pastatäytettä koskevat edellytykset

Lääninhallitus on esittänyt ehdotusta peräkkäisten sulkemis- ja lopettamistoimenpiteiden ehdoiksi, jotka koskevat maanalaisen kaivoksen ylempien tasojen, mukaan lukien matalat paikat ja louhintatilat, ja avolouhosten pohjan täyttämistä. Tämä johtuu siitä, että lääninhallitus on arvioinut, että pastatäytön suojatoimenpide on tarpeen, jotta Pahtajoen alaosan luvaton heikentyminen ei johtaisi. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että suojelutoimenpide sinänsä kirjataan lupaehtoon. Gabna sameby on myös pyytänyt, että lääninhallituksen esitys ehdoista tältä osin hyväksytään.

Yritys on vastustanut tällaista ehtoa. Yhtiö on väittänyt, että kaivoksen vuotojen estämiseksi tehty täyttö on merkityksellistä vasta kaivoksen sulkemisen jälkeen. Yritys on lisäksi väittänyt, että jos tuomioistuin asettaisi ehdon peräkkäiselle pastan täyttämiseksi, ei ole asianmukaista asettaa ehtoa, joka koskee tiettyä korkeutta kaivosalueen tasoerojen vuoksi.

Kun otetaan huomioon pastatäytön merkitys toiminnan lopettamisen jälkeisten vaikutusten kannalta, maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että olisi asetettava ehto, jonka mukaan jälkihoitoon on sisällyttävä tällainen täyttö. Ottaen huomioon, mitä yhtiö on todennut tasoeroista, ei ole tarkoituksenmukaista määrätä pohjatiivisteele mitään tiettyä korkeutta. Pastatäyttö tulisi tehdä asteittain louhinnan aikana siinä määrin kuin se on mahdollista ilman louhinnan rajoittamista.

Sosiaalinen kestävyys ja yrittäjähenkilinen asuminen

Kiirunan kunta on todennut, että laajojen rakennustöiden ja suurten käyttö- ja huoltoseisokkien aiheuttamat työvoimatarpeet edellyttävät, että

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja että yrityksen on järjestettävä tälle henkilöstölle majoitus sopimusasunnoissa, jotka eivät kuulu pysyvään asuntokantaan. Tällä hetkellä yritykset ostavat taloja ja asuntoja, mikä syrjäyttää vakituisen väestön asuntomarkkinoilta.

Kunta on lisäksi väittänyt, että rekrytointi paikkakunnalla johtaa muiden ammattialojen jatkuvaan vähenemiseen ja vaikeuttaa muiden toimintojen ylläpitämistä liike- ja palveluammateissa, apteekkeissa, sairaaloissa, kouluissa, julkisessa liikenteessä jne. Tätä taustaa vasten kunta on pyytänyt, että sosiaalista kestävyyttä koskevia ehtoja asetetaan.

Yritys on vastustanut kunnan ehdotusta.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että kunnan vaatimia ehtoja ei pitäisi määrätä ympäristölupamenettelyn yhteydessä.

TALOUDELLINEN TURVALLISUUS

Ympäristölain 16 luvun 3 §:stä, jota sovelletaan sanamuodossaan ennen 1. heinäkuuta 2023, seuraa, että luvan voimassaolo voidaan asettaa riippuvaiseksi siitä, että toimintaa harjoittava taho asettaa vakuuden toiminnan mahdollisesti aiheuttamien ympäristövahinkojen ja muiden kunnostustoimenpiteiden aiheuttamien kustannusten korvaamisesta.

Saman säännöksen toisen kohdan mukaan vakuus on hyväksyttävä, jos sen osoitetaan olevan tarkoitukseensa riittävä ja jos se voidaan asettaa asteittain sellaisen suunnitelman mukaisesti, joka täyttää aina asianmukaisen turvallisuustarpeen. Kolmannen alakohdan mukaan lupaviranomaisen on tutkittava vakuus.

Ympäristölain 15 luvun 35 §:n, sellaisena kuin se oli ennen 1. heinäkuuta 2023, mukaan lupa jätteen loppukäsittelyä sisältävälle toiminnalle voidaan myöntää vain, jos toiminnanharjoittaja huolehtii loppukäsittelytoimintaan sovellettavien velvoitteiden täyttämisestä seuraavasti

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ympäristönsuojelulain 16 luvun 3 §:n mukainen vakuus tai ryhtyä muihin asianmukaisiin toimenpiteisiin tällaisen vakuuden asettamiseksi.

Rahoitusvakuuden tarkoituksena on varmistaa, että vaaditut korjaustoimenpiteet voidaan toteuttaa, vaikka toiminnanharjoittajalla ei olisi riittäviä taloudellisia resursseja niiden toteuttamiseen, esimerkiksi konkurssin yhteydessä.

Yritys on laskenut kunnostussuunnitelman perusteella kunnostuskustannukset ja tehnyt ehdotuksen rahoitusvakuuden määrästä, jota toiminta saattaa edellyttää. Yrityksen kustannustiedot perustuvat sen omaan kokemukseen, alan konsultin arvioon ja urakoitsijoilta saatuihin arvioihin. Yritys on pyytänyt, että vakuus asetettaisiin vaiheittain sen mukaan, mitkä toiminnan osat on aloitettu. Lisäksi yritys on pyytänyt, että vakuus voidaan asettaa kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kunkin vaiheen työt on aloitettu. Jätekiven loppusijoittamisen osalta yritys on pyytänyt, että vakuuden suuruus määrättäisiin sen perusteella, kuinka suuri osa kaatopaikasta on käytetty kattamatta. Yritys on ehdottanut, että täsmäytys tehtäisiin vuosittain ja että vakuutta lisättäisiin tai sitä pienennettäisiin.

Lopuksi yritys on ilmoittanut, että kun perusturva on annettava, sen määrä indeksoidaan kuluttajahintaindeksiin ja että sama pätee myös silloin, kun rahoitusvakuus on annettava tulevia varauksia varten, jotta kustannusten nousu voidaan ottaa huomioon.

Lääninhallitus on todennut pitävänsä ehdotettua ehdollista rakennetta asianmukaisena, mutta se ei kuitenkaan voi arvioida, ovatko ehdotetut määrät riittäviä. Rahoitusvakuuden suuruudesta tai rakenteesta ei ole saatu muita huomautuksia.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin huomauttaa, että kaivosten ja kaivannaisjätteen esiintymien kunnostuskustannukset voivat olla hyvin suuret ja että kyseiseen lupaan on sen vuoksi liitettävä yrityksen velvollisuus asettaa taloudellinen vakuus sekä kaatopaikkatoimintaan liittyvien velvoitteiden täyttämistä että mahdollisesti tarvittavien kunnostustoimenpiteiden kustannuksia varten.

Se, että vakuus voidaan antaa peräkkäisillä talletuksilla, käy selvästi ilmi ympäristölain 16 luvun 3 §:n säännöksestä sekä oikeuskäytännöstä ja valmistelutöistä (ks. MÖD 2005:15 ja Bill 2006/07:95, s. 112 ja sitä seuraavat sivut ja s. 135). Kaivoshankkeen omaisuus koostuu ensimmäisessä vaiheessa yleensä vain louhimattomasta malmista. Lainsäädännön soveltaminen, joka edellyttää ennen hankkeen aloittamista vakuuden asettamista koko lopullisia kunnostuskustannuksia varten, aiheuttaa sen vuoksi usein ongelmia toiminnanharjoittajalle. Lisäksi tällainen vaatimus voi vaikuttaa perusteettomalta, koska se ei ole oikeassa suhteessa yhteiskuntaan kohdistuvaan taloudelliseen riskiin. Rahoitusvakuuden asteittaisen muodostamisen mallia ei ole vastustettu. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että vakuuden asettaminen vaiheittain on hyväksyttävää tässä tapauksessa, koska vakuus vastaa kulloinkin voimassa olevaa vakuustarvetta.

Vakuuden antamisajankohdan osalta tilintarkastustuomioistuin katsoo, että sitä ei saa antaa takautuvasti, kun työt on jo aloitettu. Jos jokin menee pieleen niiden kuukausien aikana, jolloin vakuutta ei ole asetettu, on olemassa vaara, että yhteiskunta joutuu vastaamaan kustannuksista, jotka voivat aiheutua esimerkiksi yrityksen konkurssista. Tämän välttämiseksi tuomioistuin edellyttää, että vakuus asetetaan ennen kuin lupaa käytetään kyseisissä vaiheissa.

Vakuuden suuruuden osalta maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, ettei ole syytä kyseenalaistaa yrityksen ehdottamaa määrää, joka on hieman yli 344 miljoonaa Ruotsin kruunua vuonna 2022. Kukaan muu osapuoli ei ole vastustanut ehdotettua määrää. Tuomioistuin katsoo, että taso vaikuttaa asiassa esitettyjen asiakirjojen perusteella tasapainoiselta, ja katsoo, että vakuuden kokonaismäärä on tyydyttävä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Vaikka vakuuden kokonaismäärä on riittävä, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että vaiheittaista jakoa olisi mukautettava jonkin verran. Vaiheessa d yritys on ehdottanut, että 70 prosenttia korjaavista toimenpiteistä pantataan noin 33 miljoonan Ruotsin kruunun arvosta. Tuomioistuin katsoo, että loput korjaavista toimenpiteistä on myöhäistä antaa vaiheessa d ja että tämä osa olisi sen sijaan annettava vaiheessa c, jolloin avoulouhoksen ja maanalaisen kaivoksen jälkikäsittelyn vakuus ja loput vesienkäsittelystä olisi annettava. Tuomioistuin on näin ollen määrännyt, että 33 miljoonan Ruotsin kruunun summaa on aikaistettava yhdellä vaiheella.

Vakuudet olisi indeksoitava ajan mittaan hintakehityksen huomioon ottamiseksi. On kuitenkin jonkin verran epävarmuutta siitä, mitä indeksiä on tarkoituksenmukaisinta käyttää. Ympäristölain 22 luvun 13 a §:ssä on 1 päivästä heinäkuuta 2023 alkaen ollut säännös, jonka mukaan maa- ja ympäristötuomioistuimen on kaivostoimilupia koskevissa asioissa hankittava Ruotsin valtion velkavirastolta lausunto vakuuden suuruuden laskemisesta. Tähän tapaukseen sovelletaan kuitenkin vanhempia säännöksiä, koska asia on tullut vireille tuomioistuimessa ennen lain voimaantuloa. Tästä huolimatta voidaan mainita, että valtion velkavirasto on antanut hallitukselle raportin, jossa on lainsäädäntöehdotuksia muun muassa siitä, miten vakuuden suuruus tulisi laskea. Raportissa todetaan, että kuluttajahintaindeksin nousu ei edusta kaivosteollisuuden hinnankorotuksia. Mitään muuta indeksiä ei kuitenkaan ehdoteta sovellettavaksi, mutta todetaan, että on olennaista, että dokumentaatio raportoidaan siten, että laskelmia voidaan arvioida ja tarvittaessa tehdä laskelmaan oikaisuja vaihtoehtoisella hintakehitysennusteella. Velkaviraston ehdotus on lähetetty lausuntokierrokselle, mutta asetuksesta ei ole vielä päätetty.

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että kunnostussuunnitelman päivittämistä koskevan ehdon mukaan yrityksen on päivitettävä myös rahoitusvakuuden laskelma. Tällä ehdolla tuomioistuin arvioi muun ohjeistuksen puuttuessa yhtiön tavoin, että kuluttajahintaindeksin mukainen korotus voidaan hyväksyä vakuuden asettamista koskevassa määräyksessä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Yhteenvedona voidaan todeta, että maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että rahoitusvakuutta, jonka rakenne, määrä ja indeksointi on säädetty, voidaan pitää tarkoitukseensa sopivana ja että sitä pidetään riittävänä.

EKOLOGINEN KORVAUS

Oikeudellinen sääntely

Lain 16 luvun 9 jakson mukaisesti. Ympäristölain 9 §:n mukaan lupaam voidaan liittää velvoite toteuttaa tai maksaa erityistoimenpiteitä toiminnan aiheuttaman yleisen edun loukkauksen korvaamiseksi. Korvaus voi koskea sekä luonnonsuojelullisiin etuihin että muihin yleisiin etuihin, kuten poronhoitoon tai ulkoiluun, kohdistuvaa haittaa.

Jäljempänä käsitellään kuitenkin vain niin sanottua ekologista korvausta eikä muita yleisiä etuja koskevia korvauksia.

Mahdollisuus asettaa 16 luvun mukaisia vaatimuksia. 9 luvun mukaan riippuu toiminnan aiheuttaman häiriön vakavuudesta ja siitä, millaista hyötyä toimenpidevaatimuksesta koituisi (ks. hallituksen esitys 1997/98:45, osa 2, s. 209). Valmistelutyön mukaan vain silloin, kun vahinkojen ehkäisytoimenpiteet eivät ole riittäviä, tulee ajankohtaiseksi määrätä korvaavista toimenpiteistä 16 luvun 16 §:n mukaisesti. 9 luvun mukaan (hallituksen esitys, osa 2, s. 18).

Taustatiedot

Viscarian kaivosta koskevassa kompensaatioselvityksessä ja kompensaatiosuunnitelmassa yhtiö on ehdottanut erilaisia toimenpiteitä, joilla kompensoidaan kaivostoiminnan luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia parantamalla nimettyjen alueiden luonnonarvoja ensisijaisesti Kiirunan kunnassa ja toissijaisesti Norrbottenin läänissä.

Yritys on korostanut, että korvaaviin toimenpiteisiin liittyviä kysymyksiä ei ole otettu huomioon hyväksyttävyysselvityksessä. Alueet, jotka yhtiö aikoo korvata, ovat toiminta-alueella ja toiminta-alueen ympäristössä olevat alueet, jotka ovat biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ja joihin suunnitellut kaivostoiminnot vaikuttavat kielteisesti.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Suoria vaikutuksia odotetaan aiheutuvan koko toiminta-alueella (862 hehtaaria) avolouhosten avaamisesta ja laajentamisesta, kuljetusreittien ja muun infrastruktuurin ja rakennusten rakentamisesta. Toiminnan kohteena olevat luontotyypit koostuvat tunturikoivumetsistä, soista, vesistöistä ja pienvesistä. Toiminta-alueen nykyiset luontoarvot häviävät tai menettävät nykyiset ominaisuutensa.

Välillisiä vaikutuksia voi aiheutua maantieteellisesti rajatulla alueella, jonka arvioidaan kärsivän kaivoksen vedenpoiston aiheuttamasta pohjaveden laskusta. Epäsuorien vaikutusten odotetaan olevan suurimmat kaivoksen elinkaaren myöhemmissä vaiheissa, minkä jälkeen ne palautuvat suurelta osin kaivostoimintaa edeltäviin olosuhteisiin. Yhtiö on huomauttanut, että mallinnettua pohjaveden pinnan alenemista pidetään konservatiivisena, eli vaikutus on todennäköisesti pienempi kuin mallissa esitetty. Korvausraportissa todetaan, että toimintavaiheen aikana tapahtuvan pohjaveden alenemisen seurausten ja pohjaveden tason palautumiseen normaaliksi kuluvan ajan odotetaan johtavan siihen, että ruohokasvillisuus lisääntyy valko- ja ruskorahkasammaliin verrattuna. Pohjaveden alenemisen ei kuitenkaan odoteta olevan niin suurta ja pitkäaikaista, että pensaskasvillisuuden odotetaan valtaavan vaikutuksen kohteena olevat kosteikkoalueet.

Yhtiö on korvaussuunnitelmassa ja pääkäsittelyn aikana kuvannut arviointimalleja, joita se on käyttänyt arvioidessaan ja laskiessaan, miten suunniteltu korvaus korvaa jäljellä olevat luonnonarvoille aiheutuneet vahingot. CLIMB - Changing Land Use Impact on Biodiversity -malli on valittu lopulliseksi arviointimalliksi.

Yhtiö on selittänyt, miten mahdollisten korvausalueiden valinta tehtiin, ja todennut, että menetettävät luonnonympäristöt, joilla on nimettyjä luontoarvoja, lähinnä tunturikoivumetsät ja kosteikot, ovat hyvin yleisiä ympäröivällä alueella ja usein laadukkaampia kuin menetettävät alueet. Yrityksen näkemyksen mukaan näille alueille olisi näin ollen vaikea luoda tai suojella sellaisia arvoja, jotka johtaisivat riittävään täydentävyyteen. Korvausalueiden valinnassa on sen sijaan keskitytty pääasiassa luontoympäristöihin, joiden laajuus on vähenemässä tai joita uhkaa heikentyminen.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ympäröivässä maisemassa, nimittäin metsissä, viljelysmailla ja nummilla.

Yrityksen mukaan juuri näihin luontoympäristöihin kohdistuu akuuteimmat uhat biologiselle monimuotoisuudelle.

Metsämaisema

- Pitkään jatkuvat metsät hakataan
- Jäljellä olevien luonnonmetsien pirstoutuminen
- Metsäpalojen puuttuminen

Viljelty maisema

- Maatalouden lopettaminen
- Varojen puute luonnon- ja kulttuurielementtien hoitoon

Suomaisemat

- Muuttunut hydrologia esimerkiksi ojitusten, teiden ja hakkuiden vuoksi.
- Ravintoainevuoto
- Kaivostoiminta

Tätä taustaa vasten on tutkittu 15 aluetta, joista kahdeksan on metsäalueita, kolme niittyaluetta ja neljä suoaluetta. Tuloksena on esitetty kolme korvausaluetta:

Levävuoma (metsämaisema), Hansisaari (laidun-/maatalousmaisema) ja Kauppisenvuoma Västra (suomaisema).

Ehdotetut toimenpiteet ovat Levävuoman osalta metsänhoidosta vapauttaminen ja suojelupoltot, Hansisaaren osalta laiduntamisen palauttaminen ja uudelleen aloittaminen ja Kauppisenvuoman Västraan osalta vesitalouden palauttaminen tukkimalla ja/tai täyttämällä ojia. Toimenpiteiden yleistavoitteena on, että korvauksen piiriin kuuluvilla alueilla on lopulta seurannassa tehtävässä luontoarvoinventoinnissa nykyistä korkeammat luontoarvot.

Yhtiö on laskenut biologisen monimuotoisuuden menetyksen olevan noin 2 552 CLIMB-yksikköä ja määritellyt korvauspotentiaaliksi noin 8 660 CLIMB-yksikköä. Yhtiön tarkoituksena on, että ekologinen kokonaiskorvaus vastaa vähintään 115 prosenttia arvioidusta vahingosta, ja etusijalle asetetaan Hansisaari, Levävuoma ja Kauppisenvuoma Västra. Korvaukset toteutetaan ensisijaisesti korvaussuunnitelman mukaisesti, ja toteuttamissuunnitelma laaditaan yhdessä yhtiön kanssa,

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

ja toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun lupa on tullut voimaan ja sitä on käytetty, tai myöhemmin, jos valvontaviranomainen niin sallii.

Lääninhallitus on ymmärtääkseen hyväksynyt yhtiön esittämän laskentamallin, mutta katsoo, että korvausalueen/alueiden olisi vastattava niitä kosteikkotyyppejä, joihin toiminta vaikuttaa, ja että olisi keskityttävä toimenpiteisiin, jotka suosivat suokukkaa ja kalkkikukkaa. Lääninhallitus on todennut, että kosteikkojen korvausalue on pienempi kuin alue, johon vaikutukset kohdistuvat, ja pyytänyt lisäehdotuksia kosteikoista koostuvista korvausalueista sekä ehdotuksia toimenpiteiksi, joilla säilytetään suopursukan, pitkähäntäisen suopursukan ja kalkkipitoisen suopursukan populaatioita ja vahvistetaan niiden elinympäristöjä.

Yhtiö on vastannut, että osana korvaustutkimusta se on tehnyt Norrbottenin luontotyyppien puuteanalyysin, jonka mukaan luoteis-Norrbottenissa on erittäin paljon kosteikkoja, joilla on suuria luonnonarvoja, kun taas kosteikkojen pinta-ala, joihin on kohdistunut kielteisiä vaikutuksia, on pieni. Kiirunan lähistöllä sijaitsevien kosteikkojen ennallistamisesta saatava hyöty on pieni verrattuna sellaisten luonnonympäristöjen ennallistamiseen ja säilyttämiseen, jotka nykyisin muodostavat puutteellisia luontotyyppejä maisemassa. Sen vuoksi kosteikkojen ennallistamisen sijasta ekologisessa kompensaatiossa olisi keskityttävä tunnistettujen puutteellisten luontotyyppien säilyttämiseen ja ennallistamiseen. Pohjavedenpinnan tason seuranta ja tarvittaessa suojaava infiltraatio ovat tärkeimmät suojelutoimenpiteet, joilla varmistetaan, että nimetyt luontotyypit eivät heikkene.

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio

Tilintarkastustuomioistuin yhtyy yrityksen arvioon, jonka mukaan on perusteltua asettaa ekologista kompensatiota koskevia vaatimuksia ehtojen avulla.

Ruotsin ympäristöhallinnon ekologista kompensatiota koskevan käsikirjan (2016:1) mukaan kompensatiotoimenpiteiden arvioinnissa tulisi olla häiriön laajuuden ja kompensatiotoimenpiteiden kustannusten lisäksi yhtenä muuttujana

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

M 954-22

Maa- ja myös mahdollinen
ympäristötuomioistuin

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

korvaavien toimenpiteiden luonnonsuojeluhuödyt. Käsikirjan mukaan ensimmäisenä vaiheena olisi tutkittava, onko mahdollista suunnitella korvaavia toimenpiteitä, joilla luodaan uudelleen ne erityiset luonnonarvot tai ekologiset toiminnot, joihin hyödyntäminen vaikuttaa kielteisesti. Jos luonnonarvot ja -toiminnot, joihin kehittäminen vaikuttaa, ovat erittäin arvokkaita, on erityisen perusteltua antaa korvaukselle sellainen sisältö, joka vastaa mahdollisimman pitkälle puuttumista (a.a. s. 61). Joissakin tapauksissa voi kuitenkin olla perusteltua poiketa periaatteesta, jonka mukaan korvaus maksetaan "tasapuolisesti tasapuolisesta". Jos on analysoitu, minkä tyyppisistä biotoopeista on puutetta laajemmassa maisemassa, voi olla perusteltua suunnitella korvaus siten, että se edistää parhaalla mahdollisella tavalla havaittujen puutteiden korjaamista.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yrityksen asiassa esittämä korvaustutkimus, joka on esitetty korvaussuunnitelman avulla ja pääkäsittelyssä, on perusteellinen. Yhtiön johtopäätös on, että kosteikoista maksettava korvaus ei nykyisissä olosuhteissa lisää luonnonsuojeluhuötyjä (täydentävyys). Asiassa esitetyn kokonaisuineiston perusteella tuomioistuimen ei ole syytä poiketa yhtiön arviosta siitä, mitkä toimenpiteet tuottavat suurimman hyödyn ja täydentävyyden. Tässä tapauksessa on siis syytä asettaa korvaustoimenpiteille ehtoja yhtiön korvaussuunnitelman mukaisesti. Yhtiön toiminnan aiheuttamat vaikutukset kosteikkoihin on hallittava suunnitelluilla ja määrätyillä suojelutoimenpiteillä. Yrityksen ehdottamat ehdot on näin ollen hyväksyttävä.

KÄYNNISTYMISAIKA JA TYÖAIKA

Yhtiö on pyytänyt, että ympäristölle vaarallisen toiminnan aloittamisajaksi asetetaan kymmenen vuotta lupaa koskevan lainvoimaisen päätöksen antamisesta ja vesistötoiminnan toiminta-ajaksi viisitoista vuotta lainvoimaisen päätöksen antamisesta.

Pyödettyä aloitusaikaa ei ole kiistetty, ja se voidaan maa- ja ympäristötuomioistuimen mukaan hyväksyä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Ympäristölain 22 luvun 25 §:n toisen momentin nykyisen sanamuodon mukaan vesistötoimien työaika voi olla yli kymmenen vuotta vain, jos työ on osa sellaista toimintaa, joka palvelee keskeistä yleistä etua ja jota ei erityisistä syistä voida saattaa päätökseen kymmenen vuoden kuluessa. Aiemmassa sanamuodossa (ennen 1. tammikuuta 2024) todettiin, että työaika ei saanut ylittää kymmentä vuotta. Siirtymäsäännöksiä ei ole, joten tapaukseen on sovellettava uutta sanamuotoa.

Valmistelutyössä korostetaan, että pitkien työaikojen salliminen, joka johtuu siitä, että tietyn toiminnan pitkän aikavälin seurauksia voi olla vaikea ennakoida, merkitsee yleensä lisääntyntä ennakoimattomien vahinkojen ja kielteisten vaikutusten riskiä sekä yksilön että yleisen edun kannalta (ks. hallituksen esitys 2022/23:61, s. 18). Pyrkimys siihen, että vesistötoimen edellyttämät työt saadaan mahdollisimman nopeasti valmiiksi, ilmenee siitä, että yli kymmenen vuoden pituinen työaika edellyttää, että työtä ei erityisistä syistä voida saada valmiiksi kymmenen vuoden kuluessa. Esimerkkejä tapauksista, joissa olisi voitava asettaa kymmentä vuotta pidempi työaika, ovat tapaukset, joissa työtä ei voida saattaa loppuun kymmenessä vuodessa, koska hankkeen osia on saatava valmiiksi ennen seuraavan vaiheen aloittamista (ehdotus).

Yhtiö on todennut, että toiminta palvelee olennaista yleistä etua, ja korostanut, että esimerkiksi avolouhinta on korostettu tällaisena toimintana valmistelutöissä. Lisäksi alue kuuluu arvokkaiden aineiden ja materiaalien kansallisen edun piiriin ja yhtiön kaivostoimintaan kuuluu kupari, jota EU on korostanut strategisena raaka-aineena. Erityisinä syinä siihen, miksi töitä ei voida saattaa päätökseen kymmenessä vuodessa, yhtiö on todennut, että vesitoimintaan kuuluu hiekkaltaiden patojen rakentaminen, joka tapahtuu vähitellen. Tämä vaikuttaa kaivostoimintaan yleensä, sillä uusia lupia tai työajan pidennyksiä on haettava kymmenen vuoden välein, jotta patojen rakentamista voidaan jatkaa peräkkäin luvan mukaisesti.

Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo kokonaisarvioinnissaan, että toiminta täyttää lainsäädännössä asetetut kriteerit ja että yrityksen vaatimus voidaan näin ollen hyväksyä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

TÄYTÄNTÖÖNPANO- JA YLLÄPITOVELVOITTEET

Yhtiö on vaatinut, että tuomioistuimen olisi myönnettävä ympäristönsuojelulain 28 luvun 12 §:n mukainen pakkokeino-oikeus patoturvallisuuden parantamistoimenpiteiden toteuttamiseen kiinteistöllä Kiruna Ön 1:1 olevan padon osalta ja samalla määrättävä, että ympäristönsuojelulain 11 luvun 17 §:n mukainen patoa koskeva kunnossapitovelvoite syntyy vasta toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä. LKAB, joka omistaa kyseisen kiinteistön, on myöntänyt vaaditun pakkokeino-oikeuden, mutta on vastustanut sitä, että maa- ja ympäristötuomioistuin sääntelee padon kunnossapitovastuukysymystä yhtiön vaatimalla tavalla. LKAB on todennut, että vaatimus pakkokeino-oikeudesta on ilmeisesti tehty sillä perusteella, että maanjakopäätös ei ole saanut lainvoimaa ja että maanjakopäätöksessä säädetään sekä oikeudesta tehdä muutoksia ja käyttää vesilaitosta että kunnossapitovastuusta. LKAB on kyseenalaistanut sen, voiko tuomioistuin säätää padon laitoksen rajoitetun osan kunnossapitovastuusta, ja katsoo, että tältä osin olemassa olevat epäselvyydet voidaan ratkaista maa-ainesjaon yhteydessä.

Yhtiö ja LKAB ovat tehneet sopimuksen, jonka mukaan LKAB Kiruna Ön 1:1:n kiinteistön omistajana myöntää yhtiölle vesioikeudet siihen osaan kiinteistön vedestä, jota tarvitaan olemassa oleviin patoihin kohdistuvien toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä toteutettaviin vesitoimiin. Pato, jota varten LKAB/Viscaria Aktiebolagille myönnettiin lupa toukokuussa 1981 (Luulajan käräjäoikeus, vesioikeus, asia VA 7/79), ulottuu useiden kiinteistöjen alueelle.

Ympäristölain 28 luvun 12 §:stä seuraa, että muulle kuin vesilaitoksen omistajalle voidaan antaa lupa muuttaa vesilaitosta tai käyttää sitä omaan vesitoimintaansa tai ehkäistä tai vähentää omasta vesitoiminnastaan aiheutuvaa vahinkoa, jos siitä ei aiheudu merkittävää haittaa vesilaitoksen omistajalle. Jos laitosta on muutettava, omistajalla on oikeus suorittaa muutos ja saada korvaus kustannuksista. Vaadittua pakkokeino-oikeutta vastaan ei ole esitetty vastalauseita, ja tuomioistuin katsoo, että vaatimus voidaan hyväksyä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Kunnossapitovastuun määrittämisestä koskevan vaatimuksen osalta ympäristölain 11 luvun 17 §:n toisesta momentista seuraa, että se, jolle on myönnetty oikeus käyttää toisen vesilaitosta, on yhdessä omistajan kanssa velvollinen pitämään vesilaitoksen kunnossa, jollei maa- ja ympäristötuomioistuin toisin päättä. Kunnossapitovastuun sisäinen jako voi tapahtua käyttöasteen mukaan tai osapuolten sopimalla tavalla. Maa- ja ympäristötuomioistuimella on kuitenkin mahdollisuus vapauttaa vesilaitoksen käyttöön oikeutettu kokonaan tai osittain kunnossapitovelvollisuudesta. Vapautusta voidaan harkita ensisijaisesti silloin, kun vesilaitoksen käyttäjän käyttö vaikuttaa vähäiseltä suhteessa omistajan käyttöön tai koskee vain tiettyä pientä osaa vesilaitoksesta. Tuomioistuimen 28 luvun 12 §:n mukaisessa päätöksessä olisi tällöin säänneltävä paitsi yhteisvastuun laajuutta kolmansia kohtaan myös sisäistä jakoa (ks. Bengtsson et al. Ympäristölainsäädäntö, kommentaari

[1. kesäkuuta 2023, JUNO] kommentti 11 luvun 17 jaksoon).

Hakemuksen mukaan yhtiön käyttö ei ole vähäistä suhteessa omistajan käyttöön eikä se koske vain pientä osaa padon laitoksesta. Myöskään patolaitoksen nykyistä kunnossapitovastuuta ei ole täysin selvitetty (vrt. maa- ja ympäristötuomioistuimen 3.7.2014 antama päätös asiassa M 9309-13). Tätä taustaa vasten maa- ja ympäristölupatuomioistuin katsoo, ettei ole ilmennyt aihetta säätää erikseen siitä, millainen kunnossapitovelvoite tulisi olla kiinteistöllä Kiruna Ön 1:1 sijaitsevan patolaitteiston osan osalta, eikä siitä, milloin padon kunnossapitovastuun tulisi alkaa.

Yhtiön vaatimus siitä, että tuomioistuimen olisi määrättävä, että ympäristölain 11 luvun 17 §:n mukainen patoa koskeva kunnossapitovelvoite syntyy vasta, kun Copperstone ryhtyy toimenpiteisiin, hylätään näin ollen.

KORVAUSKYSYMYKSET JA ENNAKOIMATTOMAT VAHINGOT

Ympäristölain 28 luvun 12 §:n toisesta momentista seuraa, että henkilön, jolle on myönnetty oikeus käyttää laitosta, on maksettava laitoksen omistajalle kohtuullinen korvaus oikeudesta käyttää laitosta. Yhtiö on väittänyt, että vahinkoa tai haittaa ei ole aiheutunut.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

maanomistajalle, vaan pikemminkin voittoa, minkä vuoksi ympäristölain 28 luvun 12 §:n toisen momentin mukaista korvausta ei makseta. Yhtiön perusteluihin ei ole kohdistunut vastalauseita, ja maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa lisäksi, että korvauksia maa-alueiden valtauksista säännellään maa-alueiden jakamisen yhteydessä. Näin ollen tuomioistuin katsoo, ettei ole syytä säätää korvauksista ympäristölain 28 luvun 12 §:n nojalla. Myöskään muutoin ei ole käynyt ilmi, että toiminnasta aiheutuisi sellaista vahinkoa, joka aiheuttaisi tässä tuomiossa säänneltävää korvausvelvollisuutta yritykselle.

Yritys on väittänyt, että ennalta arvaamattomista vahingoista ilmoittamisen määräajaksi olisi asetettava kymmenen vuotta työajan päättymisestä. Laevan ja Gabna Samin kylät ovat vaatineet, että määräaika vahvistetaan 20 vuodeksi.

Ympäristölain 24 luvun 18 §:n kolmannen momentin mukaan ennakoimattomia vahinkoja koskevat vaatimukset on esitettävä maa- ja ympäristötuomioistuimelle viiden vuoden kuluessa tai sellaisen pidemmän ajanjakson kuluessa, joka ei saa olla yli 20 vuotta ja joka on määritelty luvan yhteydessä. Säännöstä vastaava säännös oli vesilain (1983:291) 15 luvun 17 §:ssä, ja valmistelutöissä todetaan, että jopa 20 vuoden pituista määräaika olisi harkittava vain poikkeustapauksissa. Tyypillisinä esimerkkeinä tapauksista, joissa vahinkojen syntymiseen voi kulua hyvin pitkä aika, mainittiin eroosioauriot tai tapaukset, joissa lupaa oli käytetty vain osittain useiden vuosien ajan, mutta myöhemmin sitä käytettiin täysimääräisesti, mistä aiheutui uusia ennakoimattomia vahinkoja. Tutkinnassa todettiin, että pidempää määräaika tulisi soveltaa sellaisiin yrityksiin, erityisesti vesien säännöstelyyn ja vesivarastoihin, joiden täysi vaikutus vesiolosuhteisiin ilmenee vasta myöhään (ks. hallituksen esitys 1981/82:130 s. 585 f).

Maa- ja ympäristötuomioistuin toteaa, että vesitoimintaa varten myönnetty lupa käsittää pinta- ja pohjaveden ottamisen ja patojen rakentamisen.

Molemmat toiminnot muuttuvat kaivoksen töiden edetessä. Tätä taustaa vasten tuomioistuin katsoo, että ennakoimattomien vahinkojen ilmoittamisaikaa on syytä määritellä Samebyn vaatimuksen mukaisesti.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Yhtiö on vaatinut, että maa- ja ympäristötuomioistuimen olisi ensimmäisessä oikeusasteessa määrättävä, että lupaa voidaan käyttää ilman, että se rajoittaa sen lainvoimaisuutta, ja toisessa oikeusasteessa, että maa- ja ympäristötuomioistuimen olisi määrättävä, että lupaa voidaan käyttää ilman, että se rajoittaa sen lainvoimaisuutta osissa, jotka liittyvät vedenkäsittelylaitosten, mukaan lukien putkistot, pumppaamot ja muut niihin liittyvät laitteet/kaivot käsitellyn veden poistamiseksi, veden poistamiseen nykyisestä maanalaisesta kaivoksesta ja infrastruktuurin kunnostamiseen nykyisessä maanalaisessa kaivoksessa. Pääkäsittelyssä yritys selvensi, että "muilla liitännäislaitteistoilla/kaivoksilla" tarkoitetaan vedenpoistoon käytettäviä laitteistoja.

Yhtiö on todennut, että yhteiskunnan tarve kuparille on suuri ja että EU on luokitellut sen strategiseksi raaka-aineeksi. Aloitussvaiheessa olevalle yritykselle on annettava lupa aloittaa toiminta, koska kestää vielä vähintään kaksi vuotta ennen kuin se voi aloittaa tuotteiden myynnin. Koska kyse on toiminnan harjoittamisesta suljetulla kaivoksella, alkuvaiheen toimenpiteillä on hyvin rajallinen vaikutus, jota on mahdollista parantaa, jos maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin muuttaa lopputulosta muutoksenhaun yhteydessä. Yrityksen vaihtoehtoisen väitteen kattamat toimet olisi hyväksyttävä, koska ne aiheuttavat vähäisiä vaikutuksia, jotka häviävät kokonaan lyhyessä ajassa, jos lupa peruutetaan. Nämä toimenpiteet eivät voi aiheuttaa vahinkoa, jota ei voida korjata. Kaivoksen tyhjentäminen vie aikaa ja on kriittinen edellytys toiminnan aloittamiselle. Jos tyhjennys puhdistuksineen voidaan aloittaa, ympäristön tila paranee yhtiön mukaan myös, kun nykyinen kuormitus vähenee.

Lääninhallitus sekä Laevakylät ja Gabna Sami ovat vastustaneet yhtiön ensimmäistä täytäntöönpanopyyntöä. Laevas ja Gabna Samin kylät ovat myös vastustaneet yrityksen toista vaatimusta, kun taas lääninhallitus ei ole vastustanut sitä.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Maa- ja ympäristötuomioistuin tekee seuraavan arvion. Ympäristölain 22 luvun 28 §:n mukaan täytäntöönpanomääräys voidaan antaa, kun "siihen on perusteet". Toiminnanharjoittajan on osoitettava konkreettiset syyt siihen, miksi täytäntöönpanomääräys on tarpeen, ja ilmoitettava haitat, jotka liittyvät siihen, että lupaa ei voida käyttää välittömästi. Erityisesti on otettava huomioon ympäristölle aiheutuva vahinko, joka voi aiheutua, jos lupaa käytetään välittömästi, ja mahdollisuudet tällaisen vahingon korjaamiseen, jos lupapäätös kumotaan tai sitä muutetaan (ks. oikeustapaus NJA 2012 s. 623).

Toiminta merkitsee sitä, että laajoja alueita, jotka ovat nykyisin koskematonta luontoa, hyödynnetään ja että alue muuttuu peruuttamattomasti. Maa- ja ympäristötuomioistuin katsoo, että yhtiön etu aloittaa koko toiminta ei ole suurempi kuin ne edut, jotka puoltavat luvan saamista lainvoimaiseksi ennen kuin sitä voidaan käyttää. Näin ollen tuomioistuin hylkää yhtiön ensimmäisen kanneperusteen. Sen sijaan yhtiön toissijaisen vaatimuksen osalta, joka koskee pääasiassa toimenpiteitä, joita vaaditaan veden poistamiseksi ja puhdistamiseksi vedellä täytetystä kaivoksesta, on syytä hyväksyä yhtiön kanne. Tyhjennyksen aloittaminen on kriittinen tekijä suunnitellun toiminnan kannalta ja itsessään aikaa vievää. Lisäksi vetoomuksessa hyväksytyillä toimenpiteillä on selvästi rajallinen vaikutus ympäristöön, joka voidaan korjata, jos muutoksenhaun tulos on erilainen. Yrityksen vetoamus olisi näin ollen hyväksyttävä.

MUUT ASIAT

Pääkäsittelyssä yhtiö ilmoitti, ettei sillä ole huomautettavaa 12 päivänä huhtikuuta 2022 tehdyssä päätöksessä ympäristölain mukaisista arviointi- ja valvontamaksuista annetun asetuksen (1998:940) nojalla vahvistetusta arviointimaksusta. Maa- ja ympäristötuomioistuimen mukaan myöskään mainitun asetuksen 9 luvun 3 §:n nojalla ei ole ilmennyt syytä muuttaa asetettua tarkastusmaksua.

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

Pääkäsittelyssä saamelaisyhteisöt tekivät selväksi, että niiden oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimukset eivät sisällä arvonlisäveroa. Yhtiö on suostunut maksamaan Laevan saamelaiskäräjien vaatimat oikeudenkäyntikulujen korvaukset ja se on velvoitettava maksamaan korvaukset sopimuksensa mukaisesti. Yhtiö on lisäksi suostunut maksamaan korvauksen oikeudenkäyntikuluista Gabna Samin kylän pääkäsittelyssä esittämän vaatimuksen mukaisesti, mutta kieltäytyi maksamasta lisäkorvausta pääkäsittelyn jälkeen aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Tapaus koskee sekä ympäristölle vaarallisia toimintoja että vesistötoimia koskevia lupia, ja oikeus oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen koskee vain vesistötoimia koskevaa osaa (ks. ympäristölain 25 luvun 1-2 §). Koska pääkäsittelyn jälkeen annettu lisälausunto ei koskenut vesitoimintaa koskevaa osaa asiasta, yritystä ei pitäisi velvoittaa maksamaan korvausta suostumustaan laajemmin.

Korvaus on 18 luvun mukaisesti. 8 luvun mukaisesti korkoa korkolain (1975:635) 6 §:n mukaisesti tämän tuomion antamispäivästä siihen asti, kunnes maksu on suoritettu.

Siltä osin kuin vastapuolten ja esittelevien elinten väitteitä ei ole tyydytetty tai niitä ei ole erityisesti käsitelty maa- ja ympäristötuomioistuimen päätöksessä tai kantaja on muutoin myöntänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei ole perusteita hyväksyä näitä väitteitä.

UMEÅN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN

DELDOM
2024-05-06

Maa- ja
ympäristötuomioistuin

MITEN VALITUSTA VOIDAAN VALITTAA, ks. liite 4 (MMD-01).

Valitus on jätettävä viimeistään 27. toukokuuta 2024.

Carin

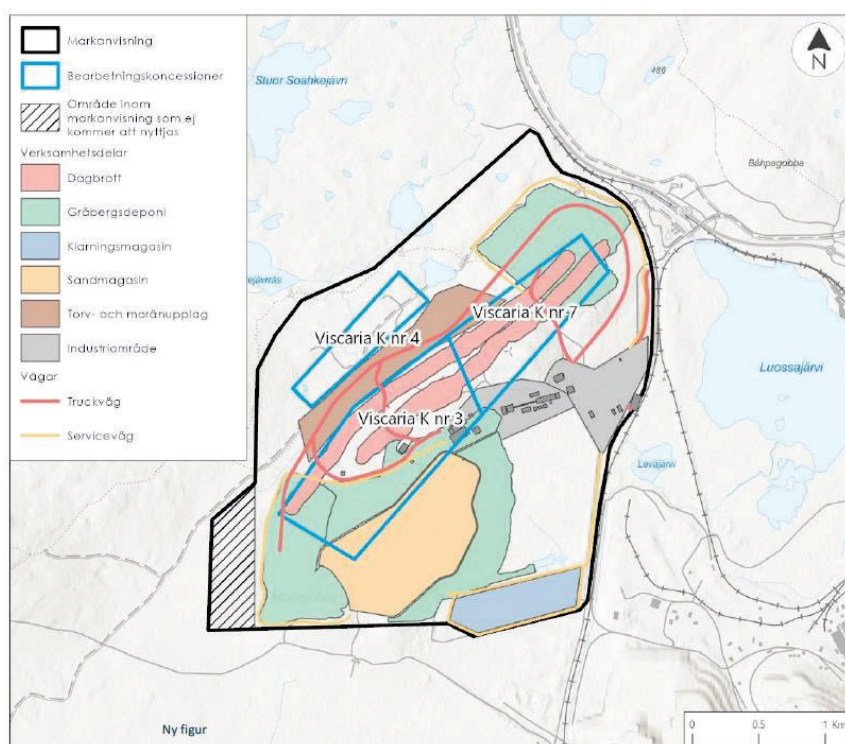
WiklundEmma Granberg

Camilla

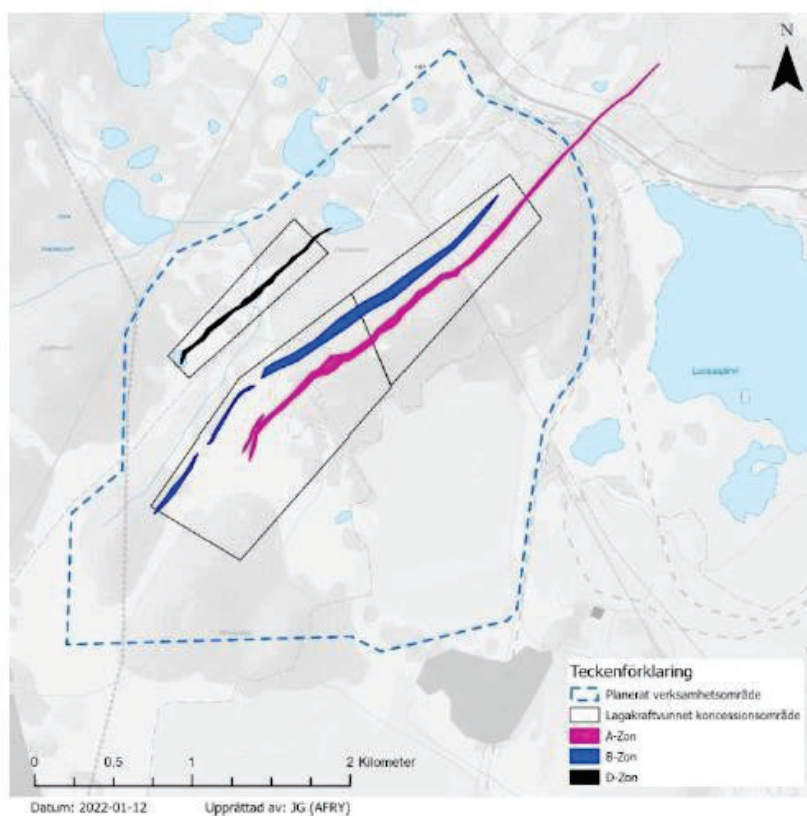
Wolf-WatzÅsa Engman Ölund

Tuomarit Carin Wiklund (puheenjohtaja) ja Emma Granberg (esittelijä), tekniset
neuvonantajat Camilla Wolf-Watz ja
Åsa Engman Ölund ja Bo Sundström, erityisvastuullinen jäsen.

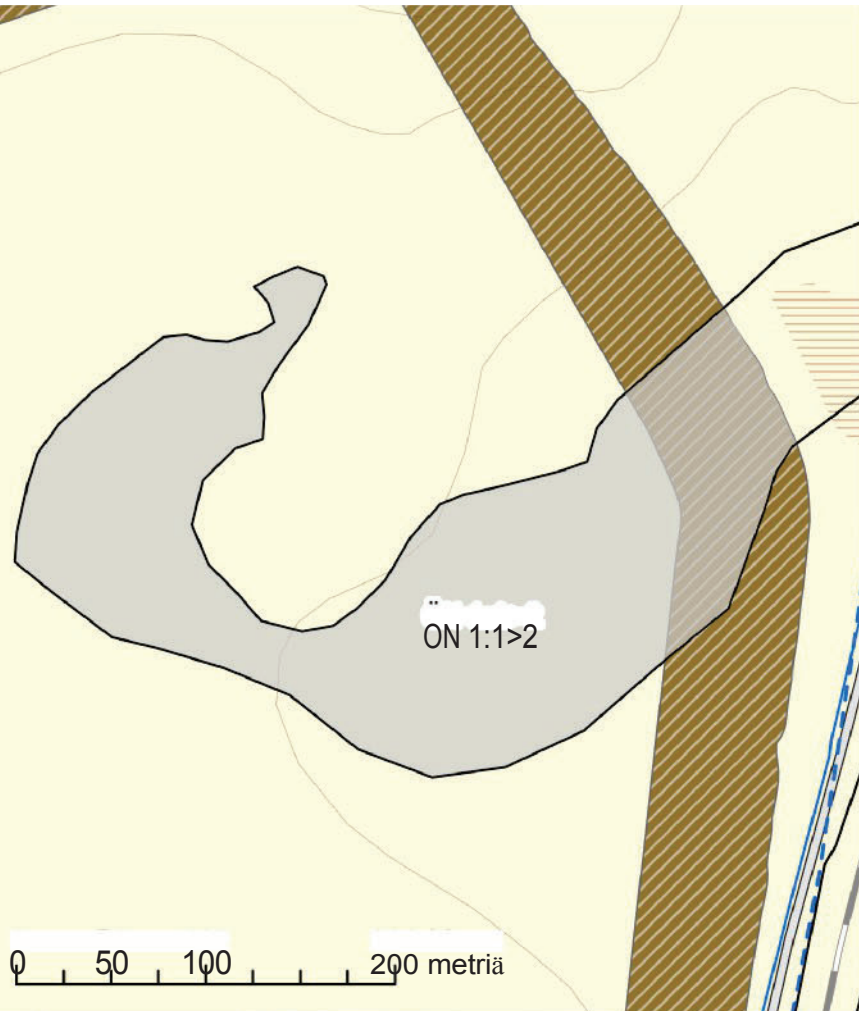
ALUEEN KAAVOITUS LIKETOIMINTA-ALUE (yksityiskohtaisen suunnittelun jälkeen)

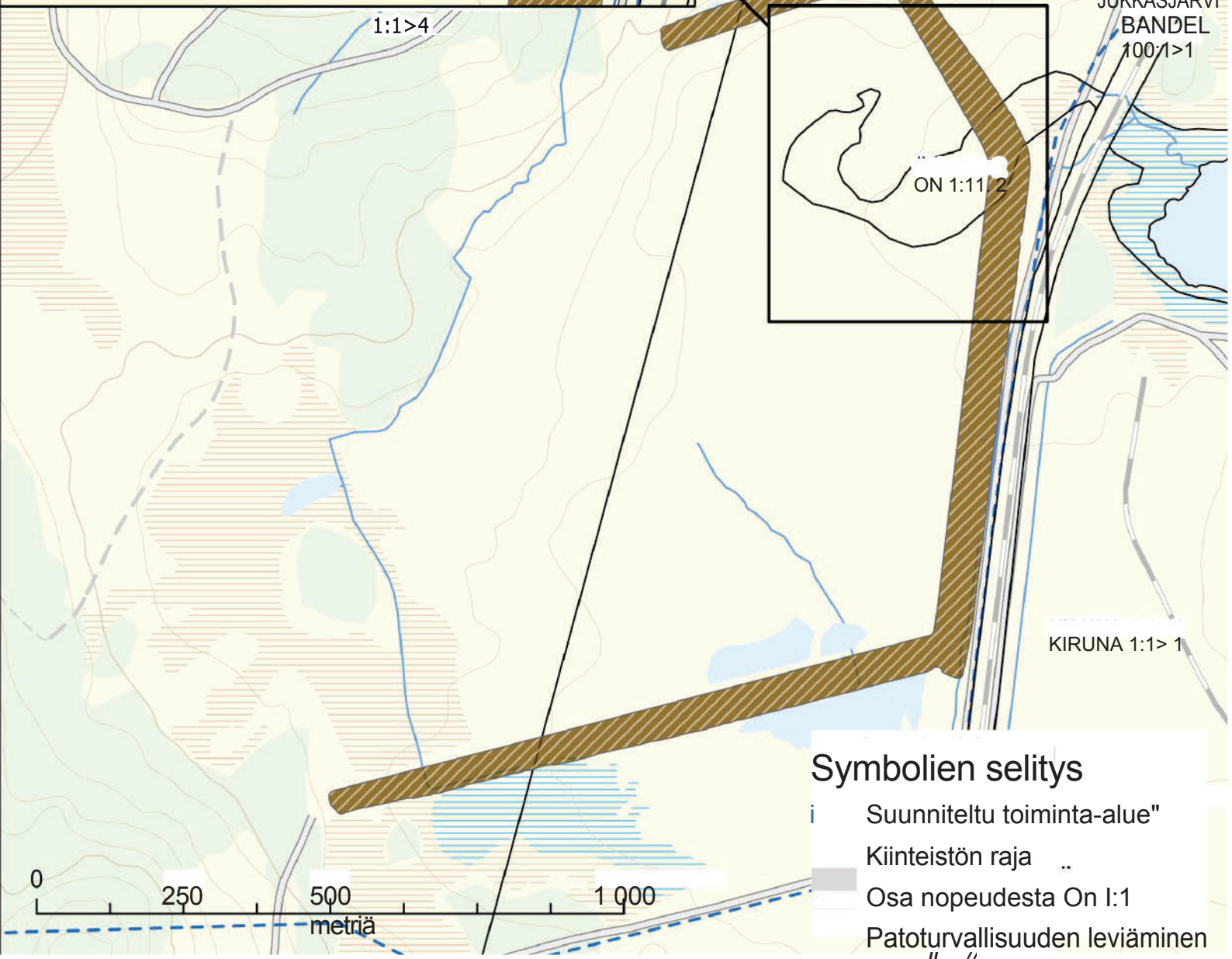
MURTOVYÖHYKKEET

UMEÄN KAUPUNGIN
TUOMIOISTUIN
Tuomarit 2:3
VASTAANOTETTU: 2022-10-07
ASIAN NUMERO: M 954-22
ACTBIL: 85

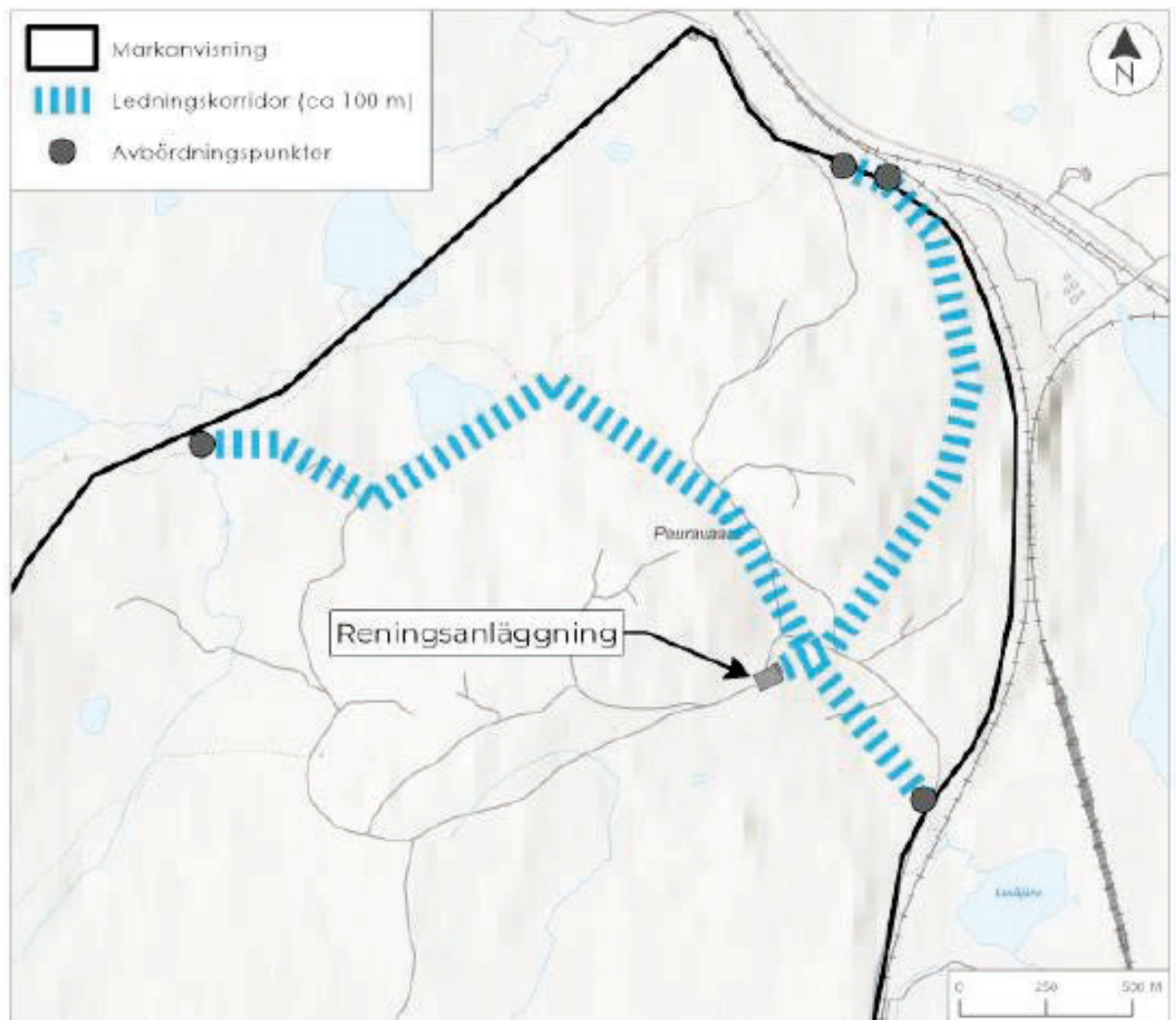
0 50 100 200 metriä

Symbolien selitys

- i Suunniteltu toiminta-alue"
- Kiinteistön raja ..
- Osa nopeudesta On I:1
- Patoturvallisuuden leviäminen

Täytöntöönpanomääräyksen mukaiset toimenpiteet

Miten valittaa

Maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomio ensimmäisenä oikeusasteena

MMD-01

Jos haluat, että jotakin osaa tuomiosta muutetaan, voit hakea muutosta. Lue täältä, miten se tehdään.

Kirjallinen valitus 3 viikon kuluessa

Valituksen on oltava perillä tuomioistuimessa kolmen viikon kuluessa tuomion antamisesta. Valitus aika on mainittu tuomion viimeisellä sivulla.

Muutoksenhaku sen jälkeen, kun toinen

asianosainen on valittanut Jos toinen asianosainen on valittanut määräajassa, myös toisella asianosaisella on oikeus valittaa, vaikka aika on päättynyt. Tätä kutsutaan ristivalitukseksi.

Osapuoli voi tehdä vastavalituksen viikon kuluessa valitusajan päättymisestä. Vastavalitus on siis toimitettava 4 viikon kuluessa tuomion antamisesta.

Ristivalitus raukeaa, jos ensimmäinen valitus peruutetaan tai sitä ei jostain muusta syystä käsitellä.

Näin se tehdään

1. Kirjoita maa- ja ympäristötuomioistuimen nimi ja asian numero.
2. Selitä, miksi tuomiota olisi mielestäsi muutettava. Kerro, mitä muutoksia haluat ja miksi maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuimen pitäisi mielestäsi käsitellä valituksesi (lue lisää valitusluvasta jäljempänä).
3. Kerro, mihin todisteisiin haluat viitata. Selitä, mitä haluat osoittaa kunkin todisteen avulla. Liitä mukaan kirjallisia todisteita, joita ei ole jo jutussa.
4. Ilmoita nimesi ja nykyiset ja täydelliset tiedot siitä, mistä tuomioistuin voi tavoittaa sinut: postiosoitteet, sähköpostiosoitteet ja puhelinnumerot.

Jos sinulla on edustaja, anna myös tämän yhteystiedot.
5. Allekirjoita valitus itse tai anna edustajasi tehdä se.
6. Lähetä tai jätä valitus maa- ja ympäristötuomioistuimeen. Osoite löytyy tuomiosta.

Mitä tapahtuu seuraavaksi?

Maa- ja ympäristötuomioistuin tarkistaa, että valitus on saapunut ajoissa. Jos valitus saapuu liian myöhään, tuomioistuin hylkää sen. Tämä tarkoittaa, että tuomio jää voimaan.

Jos valitus saapuu ajoissa, maa- ja ympäristötuomioistuin toimittaa valituksen ja kaikki asian asiakirjat maa- ja ympäristötuomioistuimen muutoksenhakutuomioistuimeen.

Jos olet aiemmin saanut kirjeen yksinkertaistetun tiedoksiannon kautta, maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin voi lähettää kirjeet myös tällä tavoin.

Valituslupa maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuimeen

Kun valitus saapuu maa- ja ympäristötuomioistuimeen, tuomioistuin päättää ensin, käsitelläänkö asia.

Maa- ja ympäristöasioiden muutoksenhakutuomioistuin myöntää tarkasteluluvat neljässä eri tapauksessa.

- Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on syytä epäillä maa- ja ympäristötuomioistuimen tuomion oikeellisuutta.
- Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ilman asian uudelleen käsittelyä ei ole mahdollista arvioida, onko maa- ja ympäristötuomioistuin tehnyt oikean päätöksen.
- Tuomioistuimen on käsiteltävä asia, jotta se voi antaa muille tuomioistuimille ohjeita lain soveltamisessa.
- Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on olemassa poikkeuksellisia syitä ottaa asia käsiteltäväksi jostain muusta syystä.

Jos sinulle *ei* myönnetä valituslupaa, valituksenalainen tuomio jää voimaan. Sen vuoksi on tärkeää, että sisällytät valitukseesi kaikki ne seikat, joita haluat perustella.

Haluatko tietää lisää?

Ota yhteyttä maa- ja ympäristötuomioistuimeen, jos sinulla on kysyttävää. Osoite ja puhelinnumero ovat tuomion ensimmäisellä sivulla.

Lisätietoja on saatavilla osoitteessa www.domstol.se.